

Georgian

A Learner's Grammar
Second Edition

George Hewitt

A LEARNER'S GRAMMAR

**Also available as a printed book
see title verso for ISBN details**

Georgian

A Learner's Grammar

Second Edition

This new edition of *Georgian: A Learner's Grammar* is a completely revised and updated guide to the fascinating and most widely spoken language of the Caucasus.

This *Grammar* presents the language in the form of grammatical descriptions supplemented with dialogues and reading passages. Full attention is given to script reproduction and recognition, pronunciation, lexis and individual points of grammar. There is also a varied and extensive range of exercise work.

Features of this new edition include:

- Highlighting of verbal roots throughout the grammatical sections and vocabularies
- Some extra exercises for practice of verb forms
- Use of the new Georgian currency
- Examples of Georgian literature, both poetry and prose, each with its own self-contained vocabulary.

This new edition provides a key to the exercises, Georgian–English vocabulary lists and a glossary of grammatical terms.

George Hewitt is Professor of Caucasian languages at SOAS, London University, and has been a Fellow of the British Academy since 1997.

Georgian

A Learner's Grammar

Second Edition

George Hewitt

 Routledge
Taylor & Francis Group
LONDON AND NEW YORK

First published 1996
by Routledge
2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN

Simultaneously published in the USA and Canada
by Routledge
270 Madison Ave, New York, NY 10016

Second edition published 2005

Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group

© 1996, 2005 George Hewitt

This edition published in the Taylor & Francis e-Library, 2006.

“To purchase your own copy of this or any of Taylor & Francis or Routledge’s collection of thousands of eBooks please go to www.eBookstore.tandf.co.uk.”

All rights reserved. No part of this book may be reprinted or reproduced or utilised in any form or by any electronic, mechanical, or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publishers.

British Library Cataloguing in Publication Data

A catalogue record for this book is available from the British Library

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Hewitt, B. G.

Georgian: a learner’s grammar/George Hewitt – 2nd ed.
p. cm.

English and Georgian

Originally published: New York: Routledge, 1995.

1. Georgian language – Grammar. 2. Georgian language –

Textbooks for foreign speakers – English. I. Title

PK9107.H48 2005

499'.96982421 – dc22

2005009535

ISBN 0–203–02233–5 Master e-book ISBN

ISBN 0–415–33370–9 (hbk)

ISBN 0–415–33371–7 (pbk)

This book is humbly dedicated to the bright
memory of Ak'ak'i Shanidze (1887–1987),
who laid the foundations of
modern Georgian grammar

ეს წიგნი დიდი მოწიწებით ეძღვნება თანამედროვე
ქართული გრამატიკის ფუძემდებლის,
პროფ. აკაკი შანიძის (1887–1987),
ნათელ სსოვნას

Contents

<i>Preface to the second edition</i>	xiii
<i>Introduction</i>	1
<i>Handwritten examples</i>	9
Lesson 1	13
Greetings and introductions	15
Citation form of nouns and adjectives	16
Locative expressions	16
Formation of adverbs	16
Asking questions	17
Consonant-final words	17
Pronouns, possessive adjectives and possessive pronouns	17
Formality	18
The present tense of <i>to be</i>	18
The verb of motion and similar formations	19
Lesson 2	24
The plural of nouns	26
The dative case	27
The genitive case	27
Declension of the demonstrative adjectives	28
Adjective agreement with datives and genitives	28
Preverbs	29
Numbers	29
Telling the time	30
Days of the week	31
Months of the year	31
The present tense of the verbs <i>stand up, sit down, lie down</i>	32
Names denoting common relationships and possessives	34
Lesson 3	37
Asking about and stating one's age	40
The comparative and superlative grades of adjectives and adverbs	40

The instrumental case	41
Adjective agreement with the instrumental	41
Postpositions	41
Summary of the past tense of irregular verbs from previous lessons	43
Subject agreement markers within the verb for intransitive subjects	44
Lesson 4	48
The division of the tense system	52
Subject and direct object case marking and verbal agreement for Series I transitives	52
Word order	53
Transitive verbs in the present indicative	53
Neutral version	55
Verb agreement with 3rd person plural subjects	55
Syncope of <i>-o-</i> in nouns	56
The adverbial case of nouns	56
Adjective agreement with nouns in the adverbial case	56
The postposition <i>-mde up to</i>	57
Lesson 5	61
Subjective version	64
Indirect objects	66
Locative version	67
Indefinite pronouns and adverbs	68
Articles	69
Lesson 6	75
The future indicative of transitive verbs	77
Object agreement affixes	79
Reflexives	81
Emphatic pronouns	82
Lesson 7	87
Objective version	90
Expressions with <i>too, also, as well</i>	92
Emphatic interrogative particle	92
Relative clauses	92
The potential negative	93
The vocative case	94
Adjective agreement with the vocative	94

Contents	ix
Lesson 8	100
The syntax of Series II transitive verbs 103	
The ergative case 104	
Declension types and agreement patterns 104	
The aorist indicative forms of transitive verbs 106	
Lesson 9	122
The formation of colloquial relative clauses 125	
Temporal clauses meaning <i>when</i> 126	
Temporal clauses meaning <i>while</i> 127	
Manner clauses meaning <i>as, like</i> 128	
Temporal clauses meaning <i>as soon as</i> 128	
Temporal clauses meaning <i>after</i> 129	
Noun clauses 129	
Causal clauses <i>because, since, as</i> 130	
Simple conditional (<i>if</i>) clauses 130	
The verb <i>know</i> in the present indicative 131	
Lesson 10	136
The formation of the present and future indicatives of intransitive verbs 140	
Meaning and syntax of Class 2 intransitive verbs 145	
The marking of intransitive verbs with indirect objects 146	
Some anomalies among the intransitives 150	
Some irregular future indicatives 151	
Lesson 11	160
The formation of the aorist indicative of intransitive verbs 165	
The syntax required by intransitive verbs in Series II 171	
The medial verbs in the present, future and aorist indicatives 173	
The syntax of medial verbs 177	
Version as a change of tense marker 177	
Lesson 12	185
The formation of the aorist subjunctive for transitives, intransitives and medials 187	
Some uses of the aorist subjunctive 194	
How to give an instruction in the imperative 196	
How to construct expressions of prohibition 198	
Lesson 13	205
Stative verbs 209	
The indirect verbs 210	

How to say <i>X wants to [verb]</i> and <i>X can [verb]</i> 219	
How to express the notion <i>convey</i> 219	
How to say <i>know</i> in the future indicative 220	
Forms of the more important stative verbs 221	
Lesson 14	229
Formation of the imperfect indicative, present subjunctive, conditional and future subjunctive 232	
Expressions of the type <i>If X were to (be) [verb](ing), Y would [verb]</i> 238	
Constructing imperatives from verbs without an aorist indicative 239	
Constructing expressions of the type <i>X ought to be [verb]ing</i> 240	
Expressions of purpose relating to the future 240	
Some other verbs that take the aorist subjunctive 241	
Lesson 15	249
The perfect forms of transitive and medial verbs 252	
How to say <i>X did not [verb]</i> 259	
Three colloquial uses for the perfect 260	
The construction of sentences containing <i>although/even if</i> 261	
Expressions like <i>X is so [adjective] that [clause]</i> 261	
Negatives 262	
Lesson 16	269
The formation and meaning of the pluperfect of transitive and medial verbs 272	
How to express the idea <i>X should/ought to have [verb]ed</i> 279	
How to express a purpose relating to the past 280	
How to express conditions of the type <i>If X had [verb]ed</i> 281	
Examples of word formation 282	
Lesson 17	289
The main function of preverbs in the Modern Georgian verbal system 293	
The formation and functions of the verbal noun 'masdar' 295	
The formation and functions of participles 298	
Expressing <i>at the time of [verb]ing</i> 310	
Lesson 18	318
The formation of the perfect of intransitive verbs 322	
The formation of the perfect of indirect verbs 328	
The structure of the perfect for stative verbs 330	
Reported speech 331	

Contents	xi
Lesson 19	342
The formation of the pluperfect of intransitive verbs 344	
The formation of the pluperfect of indirect verbs 348	
The formation of the pluperfect for stative verbs 350	
Clauses introduced by the conjunctions <i>before</i> and <i>until</i> 350	
Some patterns of word formation 352	
Some useful sets of vocabulary 354	
Lesson 20	365
The form and use of the IIIrd subjunctive 370	
The form and function of causative verbs 374	
An alternative passive 380	
An alternative Series III for transitive verbs 381	
Indefinite clauses 381	
<i>A glossary of grammatical terms</i>	392
<i>Key to the exercises</i>	398
<i>Georgian–English vocabulary</i>	421
<i>Translations of literary texts</i>	474
<i>Index</i>	481

Preface to the second edition

This is the second edition of *Georgian: A Learner's Grammar*, which was initially prepared as Georgia was emerging from seventy years of Soviet rule and taking its first tentative steps along the far from rosy path to independence. Much has changed in the meantime, such as the shift in currency from the rouble (in Georgian მანეთი *maneti*) to the *lari* (in Georgian ლარი), rendering a review of the content of the various lessons essential. Such a review was made during the preparation of this edition.

The whole work has now been examined by two native Georgian speakers, Neli Chachibaia and Lia Abuladze, to both of whom I take this opportunity to express my deep appreciation for their efforts; and I do, of course, absolve them entirely from any remaining deficiencies. The inaccuracies that turned up over the years, as the book served as a basic text for the two Georgian courses (Elementary and Intermediate) offered at SOAS, or that were brought to my attention by communication from non-SOAS readers, have been corrected, and my thanks go to all who have contributed to this exercise in emendation. Of the two anonymous Georgian speakers who were asked by the publishers to assess the final manuscript, one in particular provided a number of comments, which led to a reassessment of some points, some additional explanatory observations and, with the approval of Neli Chachibaia, some further alterations.

It does, however, have to be acknowledged that in a work of this nature stylistic problems cannot be altogether avoided. This stems from the fact that, in accordance with the template followed in the design of this grammar, the dialogues and exercises in each lesson are constructed to illustrate the grammatical features discussed in that particular lesson. Since one is often working, particularly in the earlier lessons, with limited grammatical resources but still trying to produce full sentences, on many occasions these will be felt by native speakers to be stilted and artificial to a greater or lesser degree. Take as an example Lesson 6, where the formation of the future indicative of transitive verbs is explained. Such future formations are then practised throughout the dialogues and exercises, producing (in translation) as the first line of Dialogue 2: *We are going out. Shall I put your coat on you?* While the second

sentence is grammatically correct, stylistically it would be better to employ Georgian's aorist subjunctive to form the deliberative question *Should I put your coat on you/Do you want me to put your coat on you?*, but this mood is not introduced until Lesson 12. I have not, therefore, necessarily incorporated all the recommendations offered by the native speakers; and this also applies in some instances where older and/or non-standard (or non-colloquial) forms are explained and illustrated, which is done in order to avoid learners finding themselves perplexed should they come across a perhaps rare form in their further reading.

Two suggestions from two reviewers consulted by the publisher in advance of commissioning this second edition were that additional and more varied practice with verb forms be provided and that readers be given the opportunity to test the waters of Georgian literature. More verb-play has thus been designed, and each lesson is now provided with a proverb and a sample of literature in the form of either some verse or a short piece of prose; there are also three instances of a conundrum. In almost all cases these additions contain grammatical features that find their explanation only later in the book. For this reason, while readers might like, for example, to try to learn the verses by heart as they come across them, they should not expect to be able to analyse the literary texts fully until they have mastered (the bulk of) the grammar; these extra items are accompanied by self-contained vocabularies, with their translations being presented at the end of the book (pp. 474–80). Although no tapes are available as companion to this volume, those keen to find out how Georgian is articulated should visit the following website: <http://www.informatik.uni-frankfurt.de/~ifb/sw/georg/georgischlernen.htm/>.

The Georgian font originally used was one privately designed. All dialogues, literary texts and exercise materials have now been re-set in the font known as Kartli, with the vocabularies and other Georgian sequences being presented in Amirani.

It is to be hoped that all of these alterations will serve to enhance this new edition and that it will continue to help ever widening audiences familiarise themselves with the multifarious joys of the Georgian language and its literature in the spirit of the Georgian proverb:

რამდენი ენაც იცი, იმდენი ადამიანი ხარ

'You are as many persons as the number of languages you know.'

George Hewitt FBA
Professor of Caucasian Languages
School of Oriental and African Studies (SOAS)
University of London

Introduction

The Republic of Georgia, independent since 1991, incorporates the homeland of three of the four Kartvelian peoples: the Georgians proper, the Mingrelians and the Svans; the fourth people are the Laz, who live almost exclusively in modern-day Turkey. These peoples each have their own language, with only two of the Kartvelian (or South Caucasian) language family close enough to be mutually intelligible: Mingrelian and Laz. The Kartvelian language family has not been conclusively demonstrated to be related to any other language or language family spoken either today or in the past. Within Georgia, since c.1930, all Mingrelians and Svans have been classified collectively as 'Georgians', which means that all censuses conducted since that time have been fundamentally flawed. The 'Georgian' population of Georgia from the last Soviet census of 1989, namely 3,787,393 (equivalent to 70.1 per cent of Georgia's total population), conceals up to perhaps 1 million Mingrelians and around 50,000 Svans (plus 3,000 speakers of a north central Caucasian language called Bats).

Georgian is the only Kartvelian language to be written and taught – all Svans and most Mingrelians are schooled in Georgian and use it, or Russian, as their literary language. In May 2003, the results of the first post-Soviet census (conducted over a year earlier) were released and indicated a population of 4.4 million (not including the disputed territories of Abkhazia and South Ossetia). This figure, low in itself, is widely believed to overstate the actual size of the population.

Georgia's conversion to Christianity dates from the early fourth century, and it is thought that the first Georgian script was probably devised around AD 400 in order to facilitate the dissemination of Christian literature. Georgian thus has a rich literature spanning some fifteen centuries. Since its adaptation to a written form, Georgian has progressed through three alphabets. The one in use today is called მხედრული *Mxedruli*. It is quite simple to learn, and, once learnt, the spelling is straightforward, for each letter has its own pronunciation and each sound always corresponds to the same letter. In other words, the script is what is technically known as fully phonemic. There are no capital letters to worry about!

How to use this course

For those unaccustomed to learning a new script and who wish to make a start on the language while easing themselves into the alphabet, the grammatical sections of the first three lessons are presented exclusively in transliteration, while the Georgian script is used in one exercise (სავარჯიშო *savarjišo* in Lesson 1), in two in Lesson 2, and in all relevant exercises from Lesson 3 onwards. The texts added to each lesson in this new edition use the Georgian script *ab initio*.

Use of hyphens and bold

Where words can be easily split into smaller meaningful units, these divisions are indicated by hyphens in the first three lessons simply in order to give the reader some idea of the structure of words. Those who find these hyphens distracting should ignore them, just as those who wish to use the Georgian script from the very start can engage in extra exercises by transliterating the relevant words into Georgian script. In subsequent lessons verb roots are always given in bold type in the vocabularies, and hyphens are often used as well to illustrate the internal structure of these verbal forms. Neither bold type nor hyphens are used in the dialogues employing the Georgian script, where all Georgian words appear as they are written in the standard orthography.

Georgian is not an easy language, as the reader will soon come to appreciate. The central problem is the verb, which is almost certain to exceed in complexity anything that most learners will have experienced before. The difficulties arise not only because of the number of elements that the verb can accommodate (each with its own contribution to the overall meaning), but also because of the high incidence of exceptions to general rules, all adding to the memory load on the part of the learner, and to the space allotted to lists of verb forms in grammars such as this. Those who enjoy a challenge should therefore derive much enjoyment from tackling the lessons that follow.

The twenty lessons comprising this language course present a fully comprehensive picture of the Georgian language – nothing essential has been omitted, though, given the limitations on space, much has had to be treated in a rather cursory fashion. Those who complete this course should, therefore, be in an excellent position to develop and widen their skills in the full knowledge that no major nasty surprises will be lying in wait to trip them up.

Structure of the lessons

I have tried to introduce most of the details concerning non-verbal problems in the first half of the book, concentrating on the verb in the latter half. This is why, for example, we do not learn how to construct expressions such as

I love, I want, I have, I like, etc. until Lesson 13. The dialogues up to and including Lesson 10 tend to be rather short, whereas from Lesson 11 they are longer, and because of this each such lesson has only three dialogues. The exception is Lesson 20, where an extra dialogue is incorporated to demonstrate the layout of a letter written in Georgian; and also a supplementary dialogue is inserted in this lesson as an additional example from a literary source. Certain information is included in the lessons for the sake of completeness; readers may wish to skip over this and return to it at their leisure when the whole grammar has been completed and assimilated (for example, the full range of participles described in Lesson 17, or the patterns of word formation listed in Lesson 19). It should not be assumed that all lessons have the same degree of difficulty or that they can all be mastered in the same amount of time. The learner must take each lesson as it comes and should not try to rush forward before feeling fully confident about those areas of grammar already covered.

It is important to note that, for technical reasons, the ordering of items in the vocabularies to the dialogues follows the pattern:

1	2
3	4
5	6

rather than the more usual:

1	4
2	5
3	6

Further reading

Though a good Georgian–English dictionary has yet to appear on the market, one such is being prepared by Prof. Donald Rayfield (Queen Mary College, London University), thanks to a grant from the Leverhulme Trust. For those with a knowledge of German, Kita Tschenkéli's *Georgisch–Deutsches Wörterbuch* (in three parts, 1965, 1970, 1974, Amirani Verlag, Zürich, Switzerland) is a must. Equally, N. Nadareishvili, Elene Babunashvili and Heinz Fähnrich's *Georgisch–Russisch–Deutsches Gesprächsbuch* (1987, Ganatleba, Tbilisi, Georgia) would prove a most valuable acquisition, if indeed a copy could be located.

Other grammatical studies that may be of use are Kita Tschenkéli's *Einführung in die georgische Sprache* (1958, Amirani Verlag, 2 vols) and Howard Aronson's *Georgian: A Reading Grammar* (1982, Slavica, Columbus, Ohio; reprinted 1990). And the present author's *Georgian: A Structural Reference Grammar* appeared in 1995 (John Benjamins, vol. 2 in the London Oriental and African Language Library series). As for Readers, it is worth

mentioning the present author's *A Georgian Reader (with Texts, Translation and Vocabulary)* (SOAS, 1996), which is designed to introduce learners to aspects of Georgia's regions and culture. There is also Howard I. Aronson and Dodona Kiziria's *Georgian Language and Culture: a Continuing Course* (Slavica, 1999).

The Georgian alphabet

In case the learner should need to consult the older writing systems at some future stage, all three Georgian scripts are set out below. The only one that we will be using here is the third. Though this script possesses equivalents to all of the characters of its predecessors, five of the characters, given in brackets, are no longer in use today.

The three scripts of Georgian

Mrg(v)lovani	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
K'utxovani	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Mxedruli	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	(Ⴇ)	Ⴈ
Transcription	a	b	g	d	e	v	z	(ey)	t
Mrg(v)lovani	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
K'utxovani	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
Mxedruli	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	(Ⴎ)	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
Transcription	i	k'	l	m	n	(y)	o	p'	z'
Mrg(v)lovani	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
K'utxovani	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
Mxedruli	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	(Ⴕ)	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
Transcription	r	s	t'	(wi)	u	p	k	g'	q'
Mrg(v)lovani	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
K'utxovani	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
Mxedruli	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	(Ⴂ)	Ⴃ
Transcription	š	č	c	j	c'	č'	x	(q)	j
Mrg(v)lovani	Ⴜ	Ⴝ							
K'utxovani	Ⴜ	Ⴝ							
Mxedruli	Ⴜ	(Ⴝ)							
Transcription	h	(o:)							

The glottal stop

The only general problem readers may experience will be with those sounds that are glottalised: a feature that lends a special sort of sharpness to the pronunciation. The feature approximates to the abrupt closing and opening of the vocal cords, which produces the glottal stop, the sound cockneys have traditionally made for the double *tt* in words such as *bottle*, though the sound has spread alarmingly over recent years to replace *t* between vowels in non-standard colloquial British English. Glottalisation is represented in this course, as in the transcription of other languages, by an apostrophe following the letter concerned.

We shall now go through the thirty-three letters of the modern alphabet (ანბანბანი *anbani*) letter by letter, defining each by form, name and pronunciation.

<i>Mxedruli script</i>	<i>Approximate pronunciation</i>
ა (ანი ani)	as English short <i>a</i> in <i>hat</i>
ბ (ბანი bani)	as English <i>b</i>
გ (განი gani)	as English <i>g</i>
დ (დონი doni)	as English <i>d</i>
ე (ენი eni)	as short open English <i>e</i> in <i>pet</i>
ვ (ვინი vini)	as English <i>v</i>
ზ (ზენი zeni)	as English <i>z</i>
თ (თანნი tani)	as English <i>t</i>
ი (ინი ini)	as short English <i>i</i> in <i>hit</i>
ქ (კანი k'ani)	as English <i>k</i> , but glottalised
ლ (ლასი lasi)	as English <i>l</i>
მ (მანი mani)	as English <i>m</i>
ნ (ნარი nari)	as English <i>n</i>
ო (ონი oni)	as short English <i>o</i> in <i>hot</i>
პ (პარი p'ari)	as English <i>p</i> , but glottalised
ჟ (ჟანი žani)	as the letters <i>si</i> in <i>vision</i>
რ (რაე rae)	as the rolled <i>r</i> heard in Scottish English
ს (სანი sani)	as soft <i>s</i> of English <i>hiss</i>
ტ (ტარი t'ari)	as English <i>t</i> , but glottalised
უ (უნი uni)	similar to <i>oo</i> in English <i>hook</i>
ფ (ფარი pari)	as English <i>p</i> in <i>pot</i>
ქ (კანი kani)	as English <i>k</i> in <i>kit</i>
ღ (ღანი ḡani)	as the <i>ch</i> sound in the Scottish pronunciation of the word <i>loch</i> but voiced
ყ (ყარი q'ari)	as English <i>k</i> , but articulated further back in the mouth against the soft palate and glottalised. Learners will need to pay special attention to the pronunciation of this sound, which is often accompanied by strong friction. Once the pronunciation of the tongue-twister:

e.g. დაბადებული *dabadébuli* (*having been*) *born*, დამალული *damáluli* (*having been*) *hidden*, ოხრახუში *oxráxuši* *parsley*, ოხშივარი *oxšivari* *steam*, მამასახლისი *mamasáxlisi* *village-/family-headman*, მდგომარეობა *mdgomaréoba* *situation*. However, some words of more than three syllables have the stress on the first syllable, e.g. ორიოდ/სამიოდ *óriode/sámiode* *about two/three* (*etc.*), კილოკავი *k'ílok'avi* *dialect*, დანარჩენი *dánarčeni* *remainder*, ყავარჯენი *q'ávarjēni* *walking stick*.

A precise explanation of fluctuation in stress placement has yet to be defined, and so again particular attention should be paid to this feature when listening to spoken Georgian.

Most surnames of Georgians proper (i.e. not Mingrelians or Svans) end in -შვილი *-švili* *child* or -ძე *-je* *son* (earlier *heir*). Surnames of the first type are stressed on the first vowel of the ending, as though this were an independent word (e.g. ყარყარაშვილი *q'arq'arašvili*, ჩუბინაშვილი *čubinašvili*). Those of the second type carry stress on the penultimate syllable (e.g. შანიძე *šanije*, შევარდნაძე *ševardnáje*).

Handwritten script

In order that readers may have an idea of what handwritten Georgian looks like, some pages from Varlam Topuria's ქართული წერის დედანი *kartuli c'eris dedani* *Original(s) of Georgian Writing* (1971, Tbilisi) are reproduced below. Learners must pay special attention to the variants that exist for the four letters: დ *d*, ლ *l*, ო *o* and რ *r*. Be careful not to confuse the variant -l with ლ *l* or either form of დ *d*. Be careful also not to confuse the variant -r with ხ *x*.

The sample handwritten text included here is set out on p. 12; immediately below is how it would appear in printed form, followed by a transliteration and then its English translation.

ზამთარი მიდის

ძალიან გაჯიუტდა ზამთარი. აღარ აპირებდა წასვლას. მაგრამ მზემ თავისი გაიტანა. თბილი სხივები უხვად გამოუგზავნა დედამიწას და თოვლი სულ დაადნო. მზემ გაათბო მინდორ-ველიც. დედამიწიდან ამოდოდა ბალახი, ყვევლი, ჯეჯილი . . . ყველას უხაროდა გაზაფხულის მოსვლა.

zamtari midis

jalian gaǰiut'da zamtari. aǰar ap'irebda c'asvlas. magram mzem tavisi
gait'ana. tbili sxivebi uxvad gamougzavna dedamic'as da tovli sul
daadno. mzem gaatbo mindor-velic. dedamic'idan amodioda balaxi,
q'vavili, jējili . . . q'velas uxaroda gazapxulis mosvla.

Winter departs

Winter became very obstinate. It no longer intended to depart. But the sun did its thing. Liberally it sent warm rays to the earth and completely melted the snow. The sun warmed the meadow(s and) field(s). From the earth there began to rise grass, flower(s), young corn . . . Everyone rejoiced at the coming of spring.

George Hewitt FBA
Professor of Caucasian Languages
School of Oriental and African Studies (SOAS)
University of London

Handwritten examples

ა ა ა ა ა ა

ბ ბ ბ ბ ბ

გ გ გ გ გ

დ დ დ დ დ

=

დ დ

ე ე ე ე ე

ვ ვ ვ ვ ვ

გ გ გ გ გ

თ თ თ თ თ

ი ი ი ი ი

კ კ კ კ კ

ლ ლ ლ ლ ლ

=

ლ ლ

ა ა ა ა ა

ბ ბ ბ ბ

გ გ გ გ

=

ლ ლ

ვ ვ ვ ვ

ჟ ჟ ჟ ჟ

ჩ ჩ ჩ ჩ

=

ხ ხ

ს ს ს ს

ტ ტ ტ ტ

ყ ყ ყ ყ

ფ ფ ფ ფ

၂ ၂ ၂ ၂ ၂၂၂
၃ ၃ ၃ ၃ ၃၃၃
၄ ၄ ၄ ၄ ၄၄၄
၅ ၅ ၅ ၅ ၅၅၅
၆ ၆ ၆ ၆ ၆၆၆
၇ ၇ ၇ ၇ ၇၇၇
၈ ၈ ၈ ၈ ၈၈၈
၉ ၉ ၉ ၉ ၉၉၉
၀ ၀ ၀ ၀ ၀၀၀
၁ ၁ ၁ ၁ ၁၁၁
၂ ၂ ၂ ၂ ၂၂၂
၃ ၃ ၃ ၃ ၃၃၃
၄ ၄ ၄ ၄ ၄၄၄
၅ ၅ ၅ ၅ ၅၅၅

ბამთახი მიღობ

ძრობი ზაქოუტრა ბამთახი. ალახ
 ანთიქბრა ნსუკას. მუხამ მბემ
 თაქონი გოტანა. თბილი სხივქნი
 უხვად გამუგებანა დეჰამინას რა
 თაქონი სუი რადენ. მბემ ჯასთბ
 მიხელ-ვირთვ. დეჰამინობან ამ რი-
 რა ბარანი, ყვავილი, ჯეჭილი...
 ყვრას უხილა ჯანათქორთ
 ბსკრა.

Lesson 1

In this lesson you will learn about:

- Some formal and informal methods of introducing yourself and others
- The nominative case of nouns
- Adjective agreement with nominative nouns
- Some locative expressions
- The formation of adverbs
- Asking questions (including some formal set expressions)
- The personal pronouns, possessive pronouns and adjectives
- The present tense forms of the verbs *to be, come/go, run, be sitting, standing, lying*

Dialogue 1

Zurab (m) and Maia (f) are friends and use the informal mode of address

MAIA: dila mšvidob-isa, zura(b)! ra cud-i amind-i-a!

ZURAB: ga-marj'-oba, maia, rogora x-a-r? sad mi-di-x-a-r?

MAIA: madl-oba, k'arg-ada v-a-r. kalak-ši mi-v-di-v-a-r.

MAIA: *Good morning, Zurab! What bad weather it is!*

ZURAB: *Hello, Maia, how are you? Where are you going?*

MAIA: *Thanks, I am well. I am going to town.*

Vocabulary

dila	<i>morning</i>	mšvidob-isa	<i>of peace</i>	ra	<i>what [+ adj.]</i>
cud-i	<i>bad</i>	amind-i	<i>weather</i>	-a	<i>it is</i>
rogor(a)?	<i>how?</i>	x-a-r	<i>you are</i>	sad?	<i>where?</i>
mi-di-x-a-r	<i>you go</i>	madl-oba	<i>thanks</i>	k'arg-ad	<i>well</i>
v-a-r	<i>I am</i>	kalak-i	<i>town</i>	-ši	<i>in, to, into</i>
mi-v-di-v-a-r	<i>I go</i>				

Dialogue 2

Irak'li (m) and Natela (f) use the formal mode of address

IRAK'LI:	ga-marj-oba-t, natela!
NATELA:	ga-g-i-marj-o-t, irak'li! sad mi-di-x-a-r-t?
IRAK'LI:	sk'ola-ši mi-v-di-v-a-r. mama rogora-a?
NATELA:	k'arg-ad. mšobl-eb-i sad a-r-i-an?
IRAK'LI:	saxl-ši a-r-i-an. dge-s ar mi-di-an kalak-ši.

IRAK'LI:	<i>Hello, Natela!</i>
NATELA:	<i>Hello to you, Irak'li! Where are you going?</i>
IRAK'LI:	<i>I am going to school. How is (your) father?</i>
NATELA:	<i>Well. Where are (your) parents?</i>
IRAK'LI:	<i>They are at home. They are not going to town today.</i>

Vocabulary

sk'ola	<i>school</i>	mama	<i>father</i>	mšobl-eb-i	<i>parents</i>
a-r-i-an	<i>they are</i>	saxl-i	<i>house</i>	dge-s	<i>today</i>
ar	<i>not</i>	mi-di-an	<i>they go</i>		

Dialogue 3

A foreigner approaches a Georgian on the streets of Tbilisi and addresses him in the polite form

Note: elements in square brackets are not actually pronounced or written but are included to help readers understand the structure of the relevant sentences.

FOREIGNER:	uk'acrav-ad, tkven kartv-el-i xom ar brjan-d-eb-i-t?
GEORGIAN:	diax, me kartv-el-i g-a-xl-av-[v-]a-r-t.
FOREIGNER:	ra k'arg-i-a! me inglis-el-i g-a-xl-av-[v-]a-r-t, da es čem-i col-i g-a-xl-av-t.

- GEORGIAN: jalian sasiamovno-a. sad mi-brjan-d-eb-i-t?
 FOREIGNER: cent'r-ši mi-v-di-v-a-r-t, magram sad a-r-i-s, net'av?!
 FOREIGNER: *Excuse me, you wouldn't be a Georgian, would you?*
 GEORGIAN: *Yes, I am a Georgian.*
 FOREIGNER: *Great [= How good it is]. I am English, and this is my wife.*
 GEORGIAN: *It is a great pleasure [to meet you]. Where are you going?*
 FOREIGNER: *We are going to the centre, but where is it, pray?!*

Vocabulary

uk'acrav-ad	<i>excuse (me/us)</i>	tkven	<i>you (pl.)</i>
kartv-el-i	<i>Georgian (person)</i>	xom	speech element indicating a tag-question
diax	<i>yes</i>		
inglis-el-i	<i>English (person)</i>	me	<i>I</i>
es	<i>this (one)</i>	da	<i>and</i>
col-i	<i>wife</i>	čem-i	<i>my</i>
sasiamovno	<i>pleasant</i>	jalian	<i>very</i>
cent'r-i	<i>centre</i>	mi-brjan-d-eb-i-t	<i>you go</i>
net'av	<i>pray</i>	magram	<i>but</i>

Greetings and introductions

<i>Very polite</i>	<i>Formal</i>	<i>Informal</i>
	dila mšvid-ob-isa-t! <i>Good morning!</i>	dila mšvid-ob-isa!
	ga-marj-oba-t! <i>Hello!</i>	ga-marj-oba!
	ga-g-i-marj-o-t! <i>Hello to you!</i>	ga-g-i-marj-o-s!
rogor brjan-d-eb-i-t? <i>How are you?</i>	rogora x-a-r-t?	rogora x-a-r?
me g-a-xl-av-[v-]a-r-t <i>I am</i>	me v-a-r	
es g-a-xl-av-t <i>This is</i>	es a-r-i-s	
(ese-n-i g-a-xl-av-an) <i>(These are)</i>	(ese-n-i a-r-i-an)	
mi-brjan-d-eb-i-t <i>You go</i>	mi-di-x-a-r-t	mi-di-x-a-r
	g-madl-ob-t <i>Thank you!</i>	g-madl-ob

Grammar

Citation form of nouns and adjectives

The nominative form of the noun – that given in dictionaries – is also the one used for the single (subject) noun accompanying such (intransitive) verbs as *be* and *go*. Some nouns have a root that ends in a vowel (e.g. **sk'ola** *school*), but the root for the majority of nouns ends in a consonant, in which case the nominative adds a final *i*-vowel (e.g. **col-i** *wife*). A few nouns, usually proper names, have a root that ends in **-i** (e.g. the man's name **ak'ak'i**). Georgian has no gender distinctions (e.g. masculine, feminine, neuter). Adjectives (e.g. **k'arg-i** *good*, **sasiamovno** *pleasant*) are divided in the same way as nouns. Consonant-final adjectives add an **-i** agreement marker when accompanying nouns in the nominative (e.g. **čem-i col-i** *my wife*). Adjectives precede their nouns. Examples:

(jalian) k'arg-i amind-i	(very) good weather
(čem-i) cud-i sk'ola	(my) bad school
(čem-i) kartv-el-i mšobl-eb-i	(my) Georgian parents
(čem-i) inglīs-el-i col-i	(my) English wife

Locative expressions

English uses prepositions to indicate place/direction. Georgian puts the equivalent element after the noun, and these are called postpositions. These postpositions govern a variety of cases, some of them standing as separate words, others attaching directly to their nouns. For the time being the postposition **-ši** *in, to, into* can be thought of as either attaching directly to nouns with a vowel-final root (e.g. **sk'ola-ši** *in school*) or replacing the nominative **-i** of consonant-final roots (e.g. **saxl-ši** *in the house*). The same is true of **-ze** *on* in Dialogue 4. For example:

kalak-ši	<i>in the/a town</i>	mšvidoba-ši	<i>in peace</i>
cent'r-ši	<i>in the/a centre</i>	saxl-ze	<i>on the/a house</i>
dro-ze	<i>on/in time</i>		

Formation of adverbs

Adjectives with consonant-final roots replace the nominative agreement marker **-i** with the adverbial formant **-ad** (e.g. **k'arg-ad** *well* from **k'arg-i** *good*), while vowel-final roots just add **-d** (e.g. **u-je-o-d** *sonless*, as in *X grew old sonless/without a son*). A few adverbs drop the final **-d** (e.g. **čkar-a** *quickly*, **nel-a** *slowly*, **magl-a** *high up*). Examples:

cud-ad	<i>badly, poorly</i>	sasiamovno-d	<i>pleasantly</i>
--------	----------------------	--------------	-------------------

Asking questions

Questions anticipating a *yes/no* answer are indicated simply by use of a rise-fall pitch on the final syllable of the verb without any alteration to the order of words in the sentence. Questions with a specific question word (such as **sad?** *where?*) simply place the question word (or phrase containing it) immediately in front of either the verb or, if it is present, the negative adverb **ar not**; the verb's stressed syllable has falling pitch. The invariant **xom** equates to tag-questions (i.e. leading questions anticipating the answer *yes* or *no*) in English. (Compare: **xom mi-di-x-a-r?** *You are going, aren't you?* with **xom ar mi-di-x-a-r?** *You aren't going, are you?*); again the verb's stressed syllable has falling pitch. Study these examples:

inglis-el-i x-a-r-t?	<i>Are you English?</i>
kartv-el-i brjan-d-eb-i-t?	<i>Are you Georgian?</i> (or, to catch the extra degree of politeness, <i>Would you be Georgian?</i>)
k'arg-ada x-a-r?	<i>Are you well?</i>
sada x-a-r?	<i>Where are you?</i>
kalak-ši rat'om mi-v-di-v-a-r?	<i>Why am I going to town?</i>
xom k'arg-ada x-a-r?	<i>You are well, aren't you?</i>
cud-ad xom ara x-a-r?	<i>You are not poorly, are you?</i>
kalak-ši ar mi-di-an?	<i>Aren't they going to town?</i>

Consonant-final words

Consonant-final words (other than verbs), when preceding monosyllabic verbs and **da** *and*, regularly add a final **a**-vowel to ease pronunciation (e.g. **rogora x-a-r?** *How are you?*, **sada x-a-r?** *Where are you?*).

Pronouns, possessive adjectives and possessive pronouns

The 1st and 2nd person pronouns (sing. = *I/me, you*; pl. = *we/us, you* (pl.)) do not alter for case in the way that nouns and 3rd person pronouns do. The forms are:

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
1st person	me	čven
2nd person	šen	tkven

Since Georgian verbs agree with subjects (and direct objects, and indirect objects), personal pronouns such as these are regularly used only for purposes of stress or style.

Possessive adjectives (*my, your, our*) are formed (apart from the 1st person singular) from the above pronouns as follows:

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
1st person	čem-i	čven-i
2nd person	šen-i	tkven-i

When used without any accompanying noun, these forms function as possessive pronouns (*mine, yours, ours*).

The nominative form of the 3rd person pronoun is **is** (or **igi**) *he, she, it* (plural **isi-n-i** or **igi-n-i**). This form also serves as the demonstrative *that one over there*. There are two other demonstratives: **es** *this (by me)* and **eg** *that (by you)*. **es/eg/is** function as both pronouns and adjectives (**igi** can only be a pronoun). As adjectives, **es/eg/is** can stand with either singular or plural nominative nouns (e.g. **es saxl-i/saxl-eb-i** *this house/these houses*). When used as demonstrative pronouns, **es** has the nominative plural **ese-n-i** *these (ones)*, while **eg** is pluralised as **ege-n-i** *those (ones by you)*.

The 3rd person possessive adjectival and pronominal forms for the demonstratives are: **a-m-is-i** *this one's* (plural **a-ma-t-i**) or **mag-is-i** *that one's (by you)* (plural **maga-t-i**); or **i-m-is-i** *that one's over there* (plural **i-ma-t-i**). If the initial **i-** is left off this last form, we have the personal possessive adjective/pronoun **m-is-i** meaning *his, her(s), its* (plural **ma-t-i** *their(s)*). Examples:

a-m-is-i mama	<i>this one's father</i>
a-m-is-i mšobl-eb-i	<i>this one's parents</i>
i-m-is-i col-i	<i>that one's wife</i>
i-ma-t-i kalak-i	<i>their (those ones') town</i>
mag-is-i saxl-i	<i>that (by you) one's house</i>
maga-t-i saxl-i	<i>those (by you) ones' house</i>

Formality

Close acquaintances use the 2nd person singular pronoun (and associated verb form) when chatting. More formal occasions require the use of the 2nd person plural pronoun (and associated verb form), the verbal plural marker being sometimes extended to non-verbal forms (e.g. **dila mšvidob-isa-t** *Good morning*, lit. *morning of peace*). There are a few verbs reserved for a special degree of politeness.

The present tense of *to be*

The present tense of the verb *to be* (known as the copula) conjugates thus:

(me)	v-a-r	<i>I am</i>	(čven(a))	v-a-r-t	<i>We are</i>
(šen(a))	x-a-r	<i>You (sing.) are</i>	(tkven(a))	x-a-r-t	<i>You (pl.) are</i>
(is/igi)	a-r-i(-s)	<i>He, she, it is</i>	(isini/igini)	a-r-i-an	<i>They are</i>

Note: the subject pronouns are placed in brackets to remind you that they will only be used if required for emphasis, the final optional **-a** appears when they are immediately in front of their monosyllabic verb form.

The 3rd person singular has a short form **-a**, which attaches to the complement of the copula (e.g. **es m-is-i saxl-i a-r-i(-s)/saxl-i-a** *This is X's house*). In speech the final **-s** of the 3rd person singular is often omitted.

Inanimate 3rd person plural subjects do not usually impose their plurality on the verb, which thus stands in the 3rd person *singular*. If the verb is one that normally requires an animate subject, then, by a kind of animacy-transfer, an inanimate subject can be treated as animate and thus, if 3rd person plural, have its plurality indicated in the verb.

The verb of motion and similar formations

The verb *to go* conjugates thus:

mi-v-di-v-a-r	<i>I am going</i>
mi-di-x-a-r	<i>you (sing.) are going</i>
mi-di-s	<i>he, she, it is going</i>
mi-v-di-v-a-r-t	<i>we are going</i>
mi-di-x-a-r-t	<i>you (pl.) are going</i>
mi-di-an	<i>they are going</i>

The initial element **mi-** is known as a preverb, and it is this that necessitates the translation of this basic verb of motion as *go*. If we alter the preverb, the translation will be different too (e.g. **mo-di-s** *X is coming*, **še-di-s** *X is going in*, **še-mo-di-s** *X is coming in*). The full range of preverbs will be given in the next lesson.

Clearly there are similarities of formation between the verb of motion and the present tense of *to be*. The present tense of four other common (though irregular) verbs that manifest parallel formations is set out below:

mi-v-rb-i-v-a-r	<i>I am running away</i>
mi-rb-i-x-a-r	<i>you (sing.) are running away</i>
mi-rb-i-s	<i>X is running away</i>
mi-v-rb-i-v-a-r-t	<i>we are running away</i>
mi-rb-i-x-a-r-t	<i>you (pl.) are running away</i>
mi-rb-i-an	<i>they are running away</i>
v-dg-a-v-a-r	<i>I am standing</i>
dg-a-x-a-r	<i>you (sing.) are standing</i>
dg-a-s	<i>he, she, it is standing</i>
v-dg-a-v-a-r-t	<i>we are standing</i>
dg-a-x-a-r-t	<i>you (pl.) are standing</i>
dg-a-n-an	<i>they are standing</i>

v-zi-v-a-r	<i>I am sitting</i>
zi-x-a-r	<i>you (sing.) are sitting</i>
zi-s	<i>he, she, it is sitting</i>
v-sxed-v-a-r-t	<i>we are sitting</i>
sxed-x-a-r-t	<i>you (pl.) are sitting</i>
sxed-an	<i>they are sitting</i>

Note: there are a very few verbs in Georgian whose root alters depending on whether the (intransitive) subject or (transitive) direct object is singular or plural (the verb for *sitting* in the above examples being one such).

v-c'ev-[v-]a-r	<i>I am lying prostrate</i>
c'ev-x-a-r	<i>you (sing.) are lying prostrate</i>
c'ev-s	<i>he, she, it is lying prostrate</i>
v-c'ev-[v-]a-r-t	<i>we are lying prostrate</i>
c'ev-x-a-r-t	<i>you (pl.) are lying prostrate</i>
c'v-an-an	<i>they are lying prostrate</i>

Dialogue 4

Two girls, Diana and Vera, are chatting

- DIANA: k'ino-ši mi-di-x-a-r?
- VERA: ara. saavadmq'opo-ši mi-v-di-v-a-r. ik deda a-r-i(-s). av-ada-a.
- DIANA: login-ši c'ev-s?
- VERA: ara. savarjel-ze zi-s. šen rat'om dg-a-x-a-r mand?
- DIANA: ak me imit'om v-dg-a-v-a-r, rom natela da ak'ak'i male mo-di-an.
- VERA: ege-n-i uk've ak a-r-i-an. ik balax-ze sxed-an. balax-i ra mc`vane-a!
- DIANA: eg ra a-r-i(-s) xel-ši?
- VERA: es ma-t-i surat-i-a.
- DIANA: *Are you going to the cinema?*
- VERA: *No. I am going to the hospital. Mother is there. She is poorly.*
- DIANA: *Is she (lying) in bed?*
- VERA: *No. She is sitting in (on) an armchair. Why are you standing there?*
- DIANA: *I am standing here for the reason that Natela and Ak'ak'i are coming soon.*
- VERA: *Those you mention are already here. They are sitting over there on the grass. How green the grass is!*
- DIANA: *What is that in (your) hand?*
- VERA: *This is their picture.*

Vocabulary

k'ino	cinema	ara	no
saavadmq'opo	hospital	ik	(over) there
deda	mother	av-ad	poorly
login-i	bed	savarjel-i	armchair
-ze	on	šen	you (sing.)
rat'om?	why?	mand	there (by you)
imit'om	for the reason	ak	here
rom	that	male	soon
mo-di-an	they come	uk've	already
balax-i	grass	mc'vane	green
ra?	what?	xel-i	hand
surat-i	picture		

Proverb

თეთრი კბილი, შავი გული
White tooth, black heart

VOCABULARY

თეთრი	white	კბილი	tooth
შავი	black	გული	heart

Verse

(ლექსი)

ქათმისა მიევარს ენაო,
მალლიდან გადმოფრენაო,
მხარ-ბარკალ-კურტუმ-კისერი,
ცოტა რამ საწინწკარაო;
თუ საბძელსაც დაუმატებთ,
წემთვის ესეცა კმარაო!

(Folk poem)

Note: a final **a-** or **o-**vowel is often added in poetry to make up the number of syllables.

VOCABULARY

ქათ[ა]მი	chicken	გ-ი-ყვარ-ს	you love X
ენა	tongue	მალლიდან	from on high
გადმო-ფრ(-)ენა	flying over	მხ[ა]რი	flank
ბარკ[ა]ლი	thigh	კურტუმი	rump

ქის[ე]რი	<i>neck</i>	ცოტა რამ	<i>a little something</i>
საწინწკარა (ა)	<i>collarbone</i>	თუ	<i>if</i>
საბძ[ე]ლი(ც)	<i>chine (too)</i>	(და-)უ-მატ-ებ	<i>you add X to Y</i>
ჩემთვის	<i>for me</i>	ესეცა	<i>this too</i>
კმარ-ა	<i>it is enough</i>		

Exercises

1 Write out the present tense of the verb *to be* (known as the copula). Readers should find the answer within the body of this lesson.

2 Work out the following anagrams:

(a) oJartagbam	(e) lajani
(b) damini	(f) gramma
(c) balodam	(g) šlobembi
(d) ragroo xrat	(h) nagnad

3 Complete the following words (the number of underlines represent the places to be filled):

(a) inglis_ _ _	(e) savarj_ _ _
(b) madl_ _ _	(f) saavadm_ _ _ _
(c) mivdi_ _ _ (_)	(g) sura_ _
(d) mšvid_ _ _	(h) dila mš_ _ _ _ _ _ _ (_)

4 Find the equivalents of the following adjectives and adverbs:

(a) bad	(f) our
(b) my	(g) slowly
(c) well	(h) their (= of those yonder)
(d) pleasant	(i) poorly
(e) that (by you)	

5 Translate the following into Georgian:

(a) a good school	(e) your (pl.) picture
(b) our house	(f) my parents
(c) on the grass	(g) in town
(d) her bed	(h) what a good bed it is!

6 Translate the following into English:

- (a) გმადლობ, ნანა, ეს ძალიან კარგია
 (b) დღეს სკოლაში მივდივარ (თ)
 (c) ჩემი შშობლები აქ სხედან
 (d) ხალ მიდიხართ? ცენტრში მივდივართ
 (e) საავადმყოფოში არიან. ავად არიან
 (f) რატომ მირბიხართ ქალაქში?
 (g) როგორა ხარ? ძალიან კარგად, გმადლობ

7 Translate the following sentences into Georgian:

- (a) Today I am going to town.
- (b) Where are you? I am sitting here on the bed.
- (c) Irak'li and Zurab are going to the cinema.
- (d) Where are you going? We are going to the hospital.
- (e) These are my parents.
- (f) Where are your houses? [Remember to use 3rd person *singular* of the verb!]
- (g) Why are they lying on the grass?
- (h) *We* are sitting – *they* are standing.

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

8 By referring to the forms given above for the present tense of the verb 'to be', the verb of motion and the verbs of parallel formation, select those that correspond to the underlined sequences below and practise their pronunciation:

Are you (pl.) over there? Yes, we are here. Are you (pl.) sitting?
No, we are standing, but they are sitting. Mother is in town, and we
are going there. Yes, I see that you (pl.) are running somewhere.
They are standing on the grass, but I am sitting in the car. Why are
you lying on the bed? Because I am ill. Who is coming tomorrow?
We are coming tomorrow. Why are they running to town? Because
their father is (lying) in hospital. Are his brothers (lying) in hospital
too? No, they are at home. Who is coming in to the house? Your
friends are coming in to the house. Why are you running towards them?
I am not running towards them, I am standing by the door. They are
standing here too.

Lesson 2

In this lesson you will learn about:

- The plural of nouns
- Dative and genitive case forms
- Adjective agreement with datives and genitives
- The form of demonstrative adjectives when declined
- Directional preverbs
- Numbers (cardinals and ordinals)
- Telling the time
- Days of the week
- Months of the year
- The present tense of the verbs *stand up, lie down, sit down*

Dialogue 1

Two men, Shota and Zaza, discuss plans for the afternoon

SHOTA: uk'acrav-ad, zaza, romel-i saat-i-a?

ZAZA: am c'ut-ši or-i-a (or-i saat-i-a). rat'om?

SHOTA: imit'om rom sam-is naxevar-ze ga-v-di-v-a-r-t.

ZAZA: sad mi-di-x-a-r-t?

SHOTA: sadgur-ze mi-v-di-v-a-r-t. mosk'ov-is mat'arebel-i še-mo-di-s, roca sam-s a-k'l-i-a (u-k'l-i-a) at-i c'ut-i.

ZAZA: vin ča-mo-di-s? da rodīs mo-di-x-a-r-t saxl-ši?

SHOTA: čven-i kališvil-is megobr-eb-i ča-mo-di-an. saxl-ši mo-v-di-v-a-r-t xut-is xut c'ut-ze.

Vocabulary

romel-i?	<i>which?</i>	saat-i	<i>clock, watch, hour</i>
am	<i>this (obl.)</i>	c'ut-i	<i>minute</i>
or-i	<i>2</i>	rat'om?	<i>why?</i>
sam-i	<i>3</i>	naxevar-i	<i>half</i>
sam-is	<i>of 3</i>	naxevar-ze	<i>at half</i>
ga-v-di-v-a-r-t	<i>we go out</i>	sadgur-i	<i>station</i>
mosk'ov-i	<i>Moscow</i>	mat'arebel-i	<i>train</i>
še-mo-di-s	<i>X comes in</i>	roca/rodesac	<i>when</i>
a-k'l-i-a/u-k'l-i-a	<i>X lacks Y</i>	at-i	<i>10</i>
vin?	<i>who?</i>	ča-mo-di-s	<i>X comes (down)</i>
rodīs?	<i>when?</i>	kališvil-i	<i>daughter</i>
kališvil-is	<i>daughter's</i>	megobar-i	<i>friend</i>
megobr-eb-i	<i>friends</i>	xut-i	<i>5</i>

Dialogue 2

Two women, Dali and Lia, are discussing Lia's child's birthday

DALI: rodīs a-r-i(-s) mag bavšv-is dabadeb-is dge?

LIA: am-is-i dabadeb-is dge otx-i ivlis-i-a.

DALI: otx ivlis-s romel saat-ze dg-eb-a?

LIA: adre dg-eb-a – švid saat-ze/švid-ze. da gvian c'v-eb-a – roca at-s a-k'l-i-a (u-k'l-i-a) xut-i c'ut-i.

Vocabulary

mag	<i>that (by you obl.)</i>	bavšv-i	<i>child</i>
dabadeba	<i>birth</i>	dabadeb-is dge	<i>day of birth</i>
otx-i	<i>4</i>	ivlis-i	<i>July</i>
romel saat-ze?	<i>at what time?</i>	dg-eb-a	<i>X gets up</i>
adre	<i>early</i>	švid-i	<i>7</i>
gvian	<i>late</i>	c'v-eb-a	<i>X lies down</i>

Dialogue 3

Two men, Soso and Guram, are talking about days and travel

SOSO: dge-s ra dge-a?

GURAM: dge-s or-šabat-i-a.

SOSO: maš xval sam-šabat-i-a, da am k'vira-ši sam-šabat-s mi-v-di-v-a-r zġva-ze.

GURAM: uk'an rodis ča-mo-di-x-a-r?

SOSO: im k'vira-ši, p'arask'ev-s, oc agvist'o-s.

Vocabulary

dġe-s	today (dat. of day)	dġe	day
or-šabat-i	Monday	maš	in that case
xval	tomorrow	sam-šabat-i	Tuesday
k'vira	week, Sunday	zġva	sea
uk'an	back	im	that (over there, obl.)
p'arask'ev-i	Friday	oc-i	20
agvist'o	August		

Grammar

The plural of nouns

The plural is indicated by attaching **-eb-** to the root. This plural marker is then followed by the appropriate case marker. Case markers are the same in the plural as in the singular, and so (all) nominative plurals end in **-eb-i**. Nouns with vowel-final roots just add the plural form if the roots end in the vowels **e**, **o**, **u** (e.g. **tve-eb-i** months, **brbo-eb-i** crowds, **bu-eb-i** owls).¹ If the root-final vowel is **a**, this disappears in the plural (e.g. **da** sister vs **d-eb-i** sisters, **mela** fox vs **mel-eb-i** foxes). For consonant-final nouns the plural form just stands after the root-final consonant (e.g. **xel-eb-i** hands). Some nouns lose the vowel in the preceding syllable (e.g. **c'q'l-eb-i** waters from **c'q'al-i** water, **kveq'n-eb-i** countries, worlds from **kveq'ana**). We have already met similar roots; they are repeated here, and from now on such disappearing vowels will be indicated by placing them in square brackets: **savarj[e]l-i** vs **savarjl-eb-i** armchair(s), **mat'areb[e]l-i** vs **mat'arebl-eb-i** train(s), **megob[a]r-i** vs **megobr-eb-i** friend(s), **naxev[a]r-i** vs **naxevr-eb-i** half (halves), plus, in its pronominal form, **rom[e]l-i** vs **roml-eb-i** which one(s)?.

¹ In the first edition I included here the plural form **t'aksi-eb-i** taxis as an example of the rare **i**-stem nouns. This was in conformity with the analysis of the word in the eight volume Georgian Academy Dictionary. However, it has been pointed out to me that the word seems no longer to be treated as a vowel-final root but instead it behaves like a normal consonant-final root, with nominative plural **t'aks-eb-i**, and dative singular **t'aks-s**. Two other imported **i**-stems are **čai** tea and **t'ramvai** tram(way), which, if ever used in the plural, would probably retain the **i**-vowel as the word for *taxi* once did.

The dative case

This case is indicated by **-s**, which is attached directly to the root of all nouns, regardless of whether they end in a vowel or consonant (e.g. **tve-s**, **brbo-s**, **bu-s**, **t'ramvai-s**, **da-s**, **xel-s**, **savarjel-s**). In the plural the ending is, of course, **-eb-s** (e.g. **d-eb-s** *sisters*).

The dative singular of the 3rd person personal pronouns (*he/she/it*) and demonstrative pronouns (*this one* and both forms of *that one*) also ends in **-s** (e.g. **ma-s**, **ama-s**, **maga-s**, **ima-s**), but the plurals are different (**ma-t**, **ama-t**, **maga-t**, **ima-t**). Though the 1st and 2nd person personal pronouns do not alter for case when construed with verbs, and although postpositions are just added to three of the pronominal forms given in Lesson 1 (**šen-ze** *on you* (sing.), **čven-ze** *on us*, **tkven-ze** *on you* (pl.)), the form to which these postpositions are attached for the 1st person singular pronoun is the same as that which appears in the 1st person singular possessives (e.g. **čem-ze** *on me*).

The dative has a variety of functions, which will be described as they are encountered in the dialogues. The postpositions **-ši in** and **-ze on** actually govern the dative, though the dative's **-s** is lost before the initial sound of these postpositions. In the **personal** pronoun (but not in the demonstratives) this final **-s** does **not** delete (e.g. **ma-s-ze** *on X*, **ma-s-ši in X** as compared to **ama-ze** *on this*, **ima-ši in that**. Compare also the presence of **-s-** in **vi-s-ze?** *on whom?* with the lack of **-s-** in **ra-ze?** *on what?*). It marks the noun *X* with the verb *X lacks Y*, and it is used, as illustrated below, to indicate *on* with days of the week and dates that incorporate both the number of the day and the name of the month.

The genitive case

The case ending is, in most instances, **-is**. Most roots ending in the vowels **e** or **a** lose these vowels in the genitive singular (e.g. **tv-is**, **d-is**); note however that **deda** and **mama** as titles (*Mother* and *Father*) have genitives in **deda-s/mama-s** (as do **a**-stem proper names such as **natela** and **šota**; e.g. **natela-s/šota-s kališvil-i** *Natela's/Šota's daughter*, as well as a number of common nouns in **-a** such as **mela** *fox* and **cisart'q'ela** *rainbow*, which will be indicated in the vocabularies by a bracketed (**a**)). When these are not used as titles the genitive is normal (**ded-is/mam-is**). If the root ends in **u** (or the rare **i**), then it is the genitive which loses its **i**-vowel, thus making the genitive singular indistinguishable from the dative singular (e.g. **bu-s**, **t'ramvai-s**), though monosyllables in **-u** may take the normal ending (e.g. **bu-is**¹). There are a few proper names ending in **-e** of which this is also true

¹ See K. Tschenkéli, *Einführung in die georgische Sprache*, vol. I, p. 27, though not all speakers seem to accept such a form for the genitive today.

(e.g. **p'et're-s**), as well as some common nouns in **-e** (e.g. **t'ire dash**, whose genitive is **t'ire-s**). These will be indicated in vocabularies by bracketed **e**. The same is generally true of **o**-stem nouns (e.g. **brbo-s**, **žolo-s** of *raspberry*), but **dro time** has both **dro-s** and **dro-is** (a choice that is available to other monosyllables in **-o**), whilst **gvino wine**, a very important word in Georgia, has **gvin-is**. If a vowel is lost in the plural, then this occurs in the genitive singular too (e.g. **savarjl-is** compared with non-syncopating **xel-is**). In the plural the ending for nouns is always **-eb-is**. The main use of the genitive is to mark possession, the possessor preceding the possessed. The case is also required by some of the postpositions, such as **-tviz** for (e.g. **natela-s-tviz** for *Natela*).

The genitive forms of the 3rd person personal and demonstrative pronouns are the stems of the possessive adjectives discussed in Lesson 1. If the adjectival agreement marker **-i** is removed from those adjectives, the genitives of the pronouns result: **m-is**, **am-is**, **mag-is**, **im-is**, and in the plural **ma-t**, **ama-t**, **maga-t**, **ima-t**, which do not differ from the dative forms. In fact, these forms serve as the genitive, dative and ergative plural for the relevant pronouns. The interrogative pronoun **vin** *who?* has a parallel adjectival form **v-is-i** *whose* (from the genitive **v-is** of *whom?*), while **ra** *what?* has **r-is-i** *what's?* (from genitive **r-is** of *what?*).

Declension of the demonstrative adjectives

In Lesson 1 we met the demonstrative adjectives **es**, **eg**, **is**. These are the forms that accompany nouns in the nominative (sing. or pl.). When they accompany nouns in any other case, we need to use the so-called oblique forms, which are (for both singular and plural nouns) respectively: **am**, **mag**, **im** (for example: **es k'ino** *this cinema* (nominative) becomes **am k'ino-s** (dative or genitive); **eg gvino** *that (by you) wine* (nominative) becomes **mag gvino-s** (dative); **is žolo-eb-i** *those (yonder) raspberries* (nominative) becomes **im žolo-eb-is** (genitive)).

Adjective agreement with datives and genitives

Adjectives with vowel-final roots do not alter. Consonant-final adjectives have no ending with dative nouns but with genitives keep the same **-i** described earlier for agreement with nominatives (e.g. **k'arg kališvil-s** *good daughter* (dative) vs **k'arg-i kališvil-is** of *a/the good daughter* (genitive), **romel megobr-eb-s?** *which friends?* (dative) becomes **romel-i megobr-eb-is?** of *which friends?* (genitive)). With dative nouns the 1st and 2nd person possessive adjectives regularly end in **-s** (e.g. **čem-s/šen-s/čven-s/tkven-s kališvil-(eb)-s** *my/your/our/your* (pl.) *daughter(s)* (dative)).

Preverbs

The original function of preverbs, and the one they retain with verbs expressing motion, was to indicate direction. In Lesson 1 we met **mi-** *there* (motion) and **mo-** *here* (motion). The following list gives the directional meanings of all the preverbs. **mo-** may be added to indicate ‘hitherness’, which in Modern Georgian means motion towards speaker or hearer:

Simplex		Complex
a-	<i>up</i>	a-mo-
ga(n)-	<i>out</i>	ga-mo-
še-	<i>in</i>	še-mo-
ča-	<i>down into</i>	ča-mo-
ga(r)da-	<i>across, through</i>	ga(r)d-mo
mi-	<i>thither</i>	mi-mo-
c'a-	<i>away</i>	c'a-mo-
da-	<i>down</i>	[da-mo-]
mo-	<i>hither</i>	–

The elements shown above in round brackets are found in a few archaic forms. The first five pairs in this list (plus **mo-**) can be substituted for **mi-** in either of the two verbs of motion given in Lesson 1 to produce the expected meanings. **mi-mo-** is the equivalent of *to and fro*. **c'a-/c'a-mo-** are not found in the present (or its derivatives, the imperfect and present subjunctive), whilst elsewhere **c'a-** accompanies the basic verb of motion for the simple meaning *go*, and parallel forms with **mi-** imply not simply *going* but actually *reaching* the destination. **da-** with the verbs of motion in Lesson 1 does not mean *down* but rather *going/running* (on a regular basis), e.g. **sk'ola-ši da-di-s rva saat-ze**, *X regularly goes to school at 8 o'clock*. Today the combination **da-mo-** is found with only one verbal root, as in **da-mo-k'id-eb-ul-eba** *dependence* (and its opposite: **da-mo-u-k'id-eb-l-oba** *independence*). **ča-mo-di-s** can be used to render the English *X is coming* (in addition to *X is coming down into*), if the journey is from another town.

Numbers

ert-i	1 *	t-ert-met'-i	11
or-i	2	t-or-met'-i	12
sam-i	3	cam-[m]et'-i	13
otx-i	4	t-otx-met'-i	14
xut-i	5	t-xut-met'-i	15
ekvs-i	6	t-ekvs-met'-i	16
švid-i	7	čvid-met'-i	17

rva	8	t-vra-met'-i [sic]	18
cxra	9	cxra-met'-i	19
at-i	10	oc-i	20
oc-da-ert-i	21	oc-da-at-i	30
oc-da-t-ert-met'-i	31	or-m-oc-i	40
or-m-oc-da-at-i	50	or-m-oc-da-cxra-met'-i	59
sam-[m]-loc-i	60	sam-[m]-loc-da-at-i	70
otx-m-oc-i	80	otx-m-oc-da-at-i	90
as-i	100	as ert-i	101
or-as-i	200	or-as-oc-i	220
cxra-as-i	900	at-as-i	1,000
at-as-at-i	1,010	or-i at-as-i	2,000
rva at-as-i	8,000	at-i at-as-i	10,000
as-i at-as-i	100,000		
ert-i milion-i	one million		
ert-i miliard-i	one billion		

* The word **cali** is used when reference is to one of a natural pair (e.g. **cali xeli/pexi/tvali/q'uri** *one hand/foot/eye/ear*).

From 20 to 99 the system is based on units of 20, so that 50 is literally '(2 × 20) + 10', and 59 is '(2 × 20) and (10 – 9) more'. From 11 to 19 the forms are analysable as '10 + unit(s) more', so that 11 is literally '10 + one more'. From these cardinals the ordinals from 2 onwards are produced by the circumfix (i.e. combination of prefix and suffix) **me-root-e** ('1st' being **p'irvel-i**, though where '1st' is found in a compound number **me-ert-e** is also possible):

me-or-e	2nd	me-rv-e	8th
me-cxr-e	9th	me-cxra-met'-e	19th
me-oc-e	20th	oc-da-p'irvel-i/oc-da-me-ert-e*	21st
oc-da-me-at-e	30th	me-or-m-oc-e	40th
me-otx-m-oc-e	80th	otx-m-oc-da-me-t-ert-met'-e	91st

* There might be a preference today for the latter form of the ordinal only, but see Kita Tschenkéli's *Einführung in die georgische Sprache* (p. 238) for both alternatives.

When a cardinal (or indeed any quantifying expression) qualifies a noun, the noun stands in the *singular*.

Telling the time

In reply to the question **romel-i saat-i-a?** *What time is it?*, if an exact hour is the correct reply, either put the appropriate cardinal in front of **saat-i-a** or simply add the 3rd person of the verb *to be* to the appropriate cardinal (e.g.

at-i saat-i-a/at-i-a *it is 10 (o'clock)*). Note that *1 o'clock* in any expression of time uses the ordinal (e.g. **p'irvel-i(saat-i)-a** *it is 1 (o'clock)*). From one minute up to half past the hour, state the correct number of minutes (or the word **naxev[a]r-i** for *half*) preceded by the genitive case of the coming hour (e.g. **švid-is at-i(c'ut-i)-a/naxev[a]r-i-a** *it is 10 (minutes)/half past 6*). From 29 up to one minute before the hour, use the verb **a-k'l-i-a/u-k'l-i-a** *X lacks Y* with the hour in the dative and the appropriate number of minutes in the nominative (e.g. **rva-s a-k'l-i-a/u-k'l-i-a oc-da-ert-i c'ut-i** *It is 21 minutes to 8*).

To express 'at [time]' use the postposition **-ze** for full hours or when in English the word *past* occurs (e.g. **romel saat-ze?** *at what time?*, **sam (saat)-ze at 3 (o'clock)**, **otx-is t-xut-met'(c'ut)-ze at 15 (minutes) past 3**, **rv-is naxev[a]r-ze at half past 7**). For *at X to the hour* simply add **roca** when to the appropriate description of this time (e.g. **roca p'irvel-s a-k'l-i-a/u-k'l-i-a at-i (c'ut-i)** *at 10 (minutes) to 1*). When listing a timetable, the past hour with however many minutes up to 59 is used (e.g. **t-ert-met' saat-ze da orm-oc-da-cxra-met' c'ut-ze at 11.59**). Note the simple dative in **ra dro-s?** *at what time?*, **am/im dro-s** *at this/that time*.

Days of the week

k'vira	Sunday	or-šabat-i	Monday
sam-šabat-i	Tuesday	otx-šabat-i	Wednesday
xut-šabat-i	Thursday	p'arask'ev-i	Friday
šabat-i	Saturday		

k'vira also serves as *week*; to avoid confusion **k'vira-dže** can be used for *Sunday*. For the expression *on a certain day*, simply put the day in question into the dative (e.g. **šabat-s** *on Saturday*).

Months of the year

The Western European calendar is still in use in Georgia, but in poetry and some older texts traditional month names may be encountered.

ianv[a]r-i	January	ivlis-i	July
teberv[a]l-i	February	agvist'o	August
mart'-i	March	sekt'emb[e]r-i	September
ap'ril-i	April	okt'omb[e]r-i	October
mais-i	May	noemb[e]r-i	November
ivnis-i	June	dek'emb[e]r-i	December

The expression *in a particular month* is exactly the same as the use of the locative described in Lesson 1: (**mais-ši** *in May*, **romel tve-ši?** *in which month?*). For the expression *on such-and-such a date* put the month into the dative and place in front of it the ordinal **p'irvel** for the *1st*, otherwise

the appropriate cardinal (e.g. **p'irvel ivlis-s** on the 1st of July, **t-ert-met' noemb[e]r-s** on the 11th of November). If the month is understood and one simply wants to say *on the Nth*, use **p'irvel-i** or the appropriate cardinal with the postposition **-ši** in (e.g. **p'irvel-ši** on the 1st, **oc-da-cxra-ši** on the 29th).

Year itself is **c'[e]l-i**. The expression *in such-and-such a year* places this noun in the dative preceded by the appropriate cardinal (e.g. **at-as cxra-as otx-m-oc-da-t-ert-met' c'el-s** in the year 1991, **romel c'el-s?** in what year?). If the word for year is omitted, then the postposition **-ši** is again employed.

The present tense of the verbs *stand up, sit down, lie down*

In Lesson 1 the so-called stative verbs *be standing, sitting, lying* were given. Compare with those the equivalent dynamic verbs:

v-dg-eb-i	<i>I am standing/ getting up</i>	v-ǰd-eb-i	<i>I am sitting down</i>
dg-eb-i	<i>you (sing.) are . . .</i>	ǰd-eb-i	<i>you (sing.) are . . .</i>
dg-eb-a	<i>X is . . .</i>	ǰd-eb-a	<i>X is . . .</i>
v-dg-eb-i-t	<i>we are . . .</i>	v-sxd-eb-i-t	<i>we are . . .</i>
dg-eb-i-t	<i>you (pl.) are . . .</i>	sxd-eb-i-t	<i>you (pl.) are . . .</i>
dg-eb-i-an	<i>they are . . .</i>	sxd-eb-i-an	<i>they are . . .</i>
	v-c'v-eb-i	<i>I am lying down</i>	
	c'v-eb-i	<i>you (sing.) are . . .</i>	
	c'v-eb-a	<i>X is . . .</i>	
	v-c'v-eb-i-t	<i>we are . . .</i>	
	c'v-eb-i-t	<i>you (pl.) are . . .</i>	
	c'v-eb-i-an	<i>they are . . .</i>	

Dialogue 4

Shukia and Leila, two sisters, are discussing times

- SHUKIA: ama-ǰam romel saat-ze c'v-eb-i?
 LEILA: daaxloebit t-or-met'-is t-xut-met'(c'ut)-ze. rat'om?
 SHUKIA: imit'om rom xval adre v-dg-eb-i – roca ekvs-s a-k'l-i-a xut-i
 c'ut-i. sad-ǰac mi-v-di-v-a-r.
 LEILA: ui, daxe, is bič'-eb-i rat'om sxed-an svel balax-ze?
 SHUKIA: albat imit'om rom ik sk'am-i ar a-r-i(-s). exla uk've
 dg-eb-i-an.
 LEILA: ra-ši-a sakme?

Vocabulary

ama-ġam	tonight	daaxloebit	approximately
sad-ġac	somewhere	ui	ooh
daxe	look at X	biċ'-i	lad
svel-i	wet	albat	probably
sk'am-i	seat	exla/axla	now
uk've	already	ra-ši?	in what?
sakme	business	ra-ši-a sakme?	what's going on?

Dialogue 5

Sopik'o questions her sister Tamrik'o about some numbers and dates

SOPIK'O:	c'elic'ad-ši ra-mden-i dġe-a?
TAMRIK'O:	čveulebriv sam-as sam-[m-]oc-da-xut-i, nak'ian c'elic'ad-ši k'i sam-as sam-[m-]oc-da-ekvs-i.
SOPIK'O:	mama-čven-is dabadeb-is dġe rodis a-r-i(-s)?
TAMRIK'O:	ekvs mart'-s. ekvs-i mart'-i c'el-s p'arask'ev-i-a.
SOPIK'O:	k'vir-is bolo dġe romel-i-a?
TAMRIK'O:	an šabat-i-a, an k'vira(-dġe).
SOPIK'O:	sam-ġer rva ra-mden-i-a?
TAMRIK'O:	sam-ġer rva da agretve rva-ġer sam-i oc-da-otx-i-a.
SOPIK'O:	čven-i jma sc'rap-ad da-rb-i-s?
TAMRIK'O:	ho, saat-ši t-or-met'-i mil-is sisc'rap-it.

Vocabulary

c'elic'ad-i	year (astronomical)	ra-mden-i?	how many?
čveulebriv(ad)	usually	nak'ian-i	leap-
k'i	however	c'el-s/c'leuls	this year
bolo	last	an . . . an	either . . . or (if the second alternative is another way of referring to the first, anu may be used instead of the second an)
-ġer	times	agretve	also
jmaġ	brother	sc'rap-ad	quickly
ho	yes (casual)	mil-i	mile
sisc'rap-it	at a speed		

Names denoting common relationships and possessives

The possessive adjectives relating to **mama** *father* and **deda** *mother* (plus a few other names denoting relationships) are placed after the noun. The possessive is then incorporated into the previous word, and only the possessive component changes for case (compare **deda-čem-i** *my mother* (nom.) with **deda-čem-is** *of my mother* (gen.) and **deda-čem-s** *to my mother* (dat.)).

Proverb

ზარმაცისათვის ყოველ დღეს უკმეა
For a lazy person every day it is a holiday

VOCABULARY

ზარმაცი	<i>lazy</i>	-თვის	<i>for</i>
ყოველი	<i>every</i>	დღე	<i>day</i>
უკმე	<i>workless</i>	-ა	<i>X is</i>

Verse

იაენანა (ა) (Lullaby)

იაე ნანა, ვარდო ნანა!
 იაენანინაო,
 დაიძინე, გენაცვალე,
 იაენანინაო,
 ჯერ არ გათენებულაო,
 იაენანინაო,
 ვარსკვლავები ამოსულა,
 იაენანინაო,
 მთვარე შემინებულაო,
 იაენანინაო,
 მანათობლები მოდიან,
 იაენანინაო,
 ძილი მოაქვთ გუდიტაო,
 იაენანინაო,
 ამას ჩემს ყმაწვილს მივუტან,
 იაენანინაო,
 თვალებს გავეუსებ ძილითა,
 იაენანინაო.

(Traditional)

Note: the term for 'lullaby' is made up of the vocative of ია 'violet' and an affectionate term for 'mother' ნანა, often used in reverse by the mother when addressing the child; this latter can also serve by itself in the sense of 'lullaby'.

VOCABULARY

ია	<i>violet</i>	ნანა (ა)	<i>mum; lullaby</i>
ვარდი	<i>rose</i>	(და-)ი-ძინ-ებ	<i>you go to sleep</i>
გენაცვა(ლე)	<i>darling!</i>	ჯერ	<i>yet</i>
(გა-)თენ-დ-ებ-ა	<i>it dawns</i>	ვარსკვლავი	<i>star</i>
ა-მო-დი-ს	<i>it rises</i>	მთვარე	<i>moon</i>
(შე-)შინ-დ-ებ-ა	<i>it takes fright</i>	მანათობ[ე]ლი	<i>lunary</i>
მო-დი-ს	<i>it comes</i>	ძილი	<i>sleep</i>
მო-გა-ა-ჭე-ს	<i>you bring X</i>	გუდა	<i>knapsack</i>
ამას	<i>this (dative)</i>	ჩემი	<i>my</i>
ყმაწვილი	<i>lad</i>	(მი-)უ-ტან	<i>you'll take X to Y</i>
თვალი	<i>eye</i>	(გა-)უ-გს-ებ	<i>you fill X for Y</i>

Exercises

1 Write out side by side the present tense of the stative and dynamic pairs of verbs meaning (a) *be sitting vs sit down*, (b) *be standing vs stand up*, (c) *be lying (prostrate) vs lie down*. Readers should find the answer within the body of this lesson.

2 Work out the following anagrams (which are based on material contained in this lesson):

(a) სოვგატო	(e) ვუველნიბერ
(b) აკივესპარ	(f) აზრივენა
(c) მიტრეთეთ	(g) ვილირეპ
(d) არიშა ეშსქ	(h) ღანქლიმე

3 Fill in the gaps and translate the following:

(a) uk'__r__a__	(e) r__s__axe_a_z__
(b) o_x_o__a_e_vr__et'__	(f) d_a__oe__t
(c) _a__re_l_b__	(g) __me_i_s__ti_?
(d) s_de_i__	(h) d_mo_k'__e_l__a

4 Find or work out the equivalent of:

(a) 20th; on the 20th	(f) when?
(b) Thursday; on Thursday	(g) February; in February;
on the 20th February
(c) brothers	(h) halves
(d) daughter	
(e) probably	

5 Express the following times in answer to the question **romeli saatia?** *What time is it?*. Then give the same times in answer to the question **romel saatze?** *At what time?* (a) conventionally, and (b) as though reading the information from a timetable:

(a) 01.00	(e) 20.32
(b) 10.18	(f) 12.10
(c) 15.30	(g) 08.59
(d) 00.50	(h) 23.15

6 Translate the following into English:

- (a) ის ძმები რატომ შემოდინ ჩვენს სახლში?
 (b) თქვენი ქალიშვილები რომელ საათზე დგებიან? ადრე დგებიან და გვიან წევიან
 (c) ჩვენი შშობლების ის ორი მეგობარი ადრე ჩამოდის ამაღამ
 (d) რომელ ლოგინზე წევიან ეგ ბავშვები? ამ ლოგინზე (ამაზე)
 (e) როცა შენი დაბადების დღეა, ხომ ადრე დგები? დიახ, შეიღ საათზე (შეიღზე) ვდგები
 (f) ან ამაღამ თორმეტის ნახევარზე ან ხვალ შვიდის თხუთმეტ(წუთ)ზე მივდივართ სადგურზე
 (g) ამაში ვინ არი(ს) (= ვინაა)? ეგ მამა-ჩემია. იმაში დედა-შენი ზის
 (h) მისში შესამე კვირის პირველ დღეს დავდივართ ზღვაზე

7 Translate the following into Georgian:

- (a) That (over there) child's mother is my father's friend.
 (b) Who is sitting down on that wet seat over there? Your three friends are not sitting down – they are already sitting on it.
 (c) On what day are you going to the sea? We are going on Wednesday the 3rd June. The 3rd? Yes, the 3rd.
 (d) When do you get up? I get up at 20 (minutes) to 8.
 (e) Who is coming to our houses on the 25th December?
 (f) For whom are you sitting on that chair? I am sitting here for my mother.
 (g) Where are you going at a quarter to four? I am going home at that time.
 (h) On whose chairs are those (over there) lads sitting? They are not sitting on chairs, they are lying on your beds.

8 Answer the question **rodis daibade(t)?** *When were you born?*, beginning with the verb **davibade** *I was born*, e.g.:

davibade tertmet' noembers atas cxraas ormocdaxra c'els
I was born on the 11th November 1949

Lesson 3

In this lesson you will learn about:

- Giving your age and asking someone theirs
- The comparative and superlative forms of adjectives and adverbs
- The instrumental case
- Adjective agreement with the instrumental
- More postpositions
- The past tense of 'to be', the basic verb of motion 'to come', the stative forms *be sitting, standing, lying* and the dynamic equivalents *sit down, stand up, lie down*
- Subject agreement markers on the verb

Dialogue 1

Dareĵan and Tinatin are two women who have been friends for some time but decide there are things they have not yet discovered about each other

- DAREĴAN: did-i xan-i-a(, rac) čven megobr-eb-i v-a-r-t da čem-tvis saint'ereso-a ra-ġac – bodiš-i magram ra-mden-i c'l-isa x-a-r?
- TINATIN: me oc-da-ekvs-i (26) c'l-isa v-a-r – čem-i dabadeb-is c'el-i at-as cxra-as sam-[m-]oc-da-ekvs-i (1966) a-r-i(-s). šen ra-mden-i c'l-isa x-a-r?
- DAREĴAN: samc'uxaro-d, me uk've or-m-oc-da-or-isa (42) v-a-r. šen-s ojax-ši ra-mden-i da=jma a-r-i(-s)?
- TINATIN: xut-i da=jma v-a-r-t. čem-i jma, merab-i, q'vela-ze upros-i-a. iġi čem-ze upros-i-a or-i c'l-it. čem-i meore jma, durmišxan-i, čem-ze umcros-i-a ert-i c'l-it. nani da rusudan-i t'q'up'-i d-eb-i a-r-i-an. isi-n-i mxolod t-xut-met'-i (15) c'l-is a-r-i-an.

Vocabulary

did-i	<i>big, great, long</i>	x[a]n-i	<i>time</i>
did-i x[a]n-i-a/ or-ic'[e]l-i-a(, rac)	<i>it's a long time/ two years since . . .</i>	saint'ereso	<i>interesting</i>
čem-tvis	<i>for me</i>	bodiš-i	<i>sorry</i>
ra-ğac	<i>something</i>	samc'uxaro-d	<i>unfortunately</i>
ra-mden-i c'l-is?	<i>how old?</i>	da=jma*	<i>sister-brother</i>
ojax-i	<i>family</i>	upros-i	<i>older, boss</i>
q'vela-ze upros-i	<i>oldest</i>	čem-ze	<i>than me</i>
or-i c'l-it	<i>by 2 years</i>	t'q'up'-i	<i>twin</i>
umcros-i	<i>younger</i>		
mxolod	<i>only</i>		

* The use of the equals sign represents an actual hyphen in the Georgian script.

Dialogue 2

Avtandil is a new employee at a Tbilisi factory and introduces himself to Lasha, who discovers that Avtandil previously worked in the industrial town of Rustavi

- AVTANDIL: ga-marj-oba-t!
- LASHA: ga-marj-oba-t! tkven vin brjan-d-eb-i-t?
- AVTANDIL: me tkven-i axal-i tanamšromel-i, avtandil-i, g-a-xl-av-[v-]a-r-t.
- LASHA: sa-idan mo-x-ved-i-t?
- AVTANDIL: upros-tan v-i-q'av-i da ak p'irdap'ir še-mo-[v-]ved-i m-is-i k'abinet'-idan.
- LASHA: romel-i karxana a-r-i(-s) upro did-i – esa tu is, sada-c aka(mo)-mde i-q'av-i-t?
- AVTANDIL: eč'v-is gareše (/ueč'vel-ad) tkven-i gacileb-it upro did-i-a. am-is garda (/garda am-isa) tbilis-i upro lamaz-i-a rustav-ze, sada-c čem-i jvel-i samušaŋ g-a-xl-av-t.

Vocabulary

ax[a]l-i	<i>new</i>	tanamšrom[e]l-i	<i>co-worker</i>
sa-idan?	<i>where from?</i>	mo-x-ved-i-t	<i>you (pl.) came</i>
upros-tan	<i>with the boss</i>	v-i-q'av-i	<i>I was</i>
p'irdap'ir	<i>straight, directly</i>	še-mo-[v-]ved-i	<i>I came in</i>

k'abinet'-i (biuro)	<i>office</i>	k'abinet'-idan	<i>from the office</i>
karx[a]na	<i>factory</i>	upro	<i>more</i>
tu	<i>or (question)</i>	sada-c	<i>where</i>
aka(mo)-mde*	<i>up to now</i>	i-q'av-i-t	<i>you (pl.) were</i>
eč'v-i	<i>doubt</i>	gareše	<i>without</i>
ueč'vel-ad	<i>undoubtedly</i>	gacileb-it	<i>by far</i>
garda	<i>besides</i>	lamaz-i	<i>pretty</i>
jvel-i	<i>old</i>	samušao	<i>work(-place)</i>

* The variant with the bracketed material is older and less common than the shorter option.

Dialogue 3

Davit tells his new, inquisitive acquaintance Gia where exactly he slept the previous night

- GIA: sad(a) zi-s tkven-i važišvil-i?
 DAVIT: exla zi-s iat'ak'-ze, upro adre k'i divan-ze i-jd-a deda-s-tan ert-ad.
 GIA: c'uxel rodis da-c'ek-i-t?
 DAVIT: at-is naxevar-ze am otax-idan ga-[v-]ved-i, a-[v-]ved-i meore sartul-ze da jalian rbil login-ši da-v-c'ek-i.
 GIA: tkven-i sajile sad a-r-i(-s)?
 DAVIT: zevit, bavšv-eb-is otax-eb-s šua. es rat'om a-r-i(-s) tkven-tvis saint'ereso?
 GIA: bodiš-i, me ubralo-d cnobismoq'vare v-a-ri!

Vocabulary

važišvil-i	<i>son</i>	iat'ak'-i	<i>floor</i>
i-jd-a	<i>X was sitting</i>	div[a]n-i	<i>divan</i>
deda-s-tan ert-ad	<i>with mother</i>	c'uxel	<i>last night</i>
da-c'ek-i-t	<i>you (pl.) lay down</i>	otax-i	<i>room</i>
ga-[v-]ved-i	<i>I went out</i>	sartul-i	<i>floor, storey</i>
a-[v-]ved-i	<i>I went up</i>	rbil-i	<i>soft</i>
da-v-c'ek-i	<i>I lay down</i>	sajile	<i>bedroom</i>
zevit	<i>upstairs, above</i>	šua	<i>between</i>
tkven-tvis	<i>for you (pl.)</i>	ubralo-d	<i>just</i>
cnobismoq'vare	<i>inquisitive</i>		

Grammar

Asking about and stating one's age

The genitive case is used, for example, in the question **ra-mden-i c'l-isa x-a-r(-t)?** *How old are you?*, in the answer **oc-i c'l-isa v-a-r** *I am 20 years old* (where it is sufficient for the numeral alone to stand in the genitive without the word for year: **oc-isa v-a-r** *I am 20*), or when qualifying a noun (e.g. **oc-i c'l-is k'u** *a 20-year-old tortoise*). Note that with any phrase expressing quantity, the singular case of the noun is used (hence **c'l-is(a)** and not ***c'l-eb-is(a)**), and also that before a monosyllabic word (such as **x-a-r(-t)**) a consonant-final word (such as **c'l-is**) takes an extra euphonic **-a**.

The comparative and superlative grades of adjectives and adverbs

The usual method for constructing the comparative of an adjective (e.g. *greener, more green*) is to place **upro more** before the basic form of the adjective. To indicate the object of comparison (*than X*) the postposition **-ze** is simply attached to the relevant noun/pronoun (e.g. **kal-i k'ac-ze upro maǰal-i a-r-i(-s)** *the woman is taller than the man*). For the superlative (*greenest, most green*), **q'vela-ze** *than all* is placed before the sequence **upro** + adjective (e.g. **q'vela-ze upro maǰal-i kal-i** *the tallest woman*). Since the presence of **-ze** (plus (pro)noun or **q'vela** *all*) makes the nature of the construction clear, **upro more** can in fact simply be omitted (e.g. **kal-i k'ac-ze maǰal-i a-r-i(-s)**; **q'vela-ze maǰal-i kal-i**). Simply use the adverb (in **-(a)d**) in place of the adjective in these sequences to produce the comparative and superlative adverbial forms

Two common adjectives (**k'arg-i** *good*, **cud-i** *bad*) frequently make use of the following forms, in addition to the possibilities already mentioned above:

Positive	Comparative	Superlative
k'arg-i	u-k'et-es-i	sa-u-k'et-es-o
cud-i	u-ar-es-i	q'vela-ze cud-i/u-ar-es-i

These forms reveal the older method of forming comparatives by placing the elements **u- . . . -es(-i)** around the root of the adjective.

Adjectives and adverbs may also be intensified by the use of such qualifying words as: **jalian, jlier** *very*, **met'ad** *especially*, **met'ismet'ad** *too* (e.g. **met'ismet'ad jnel-i-a** *it is too difficult*).

The instrumental case

Where loss of a root vowel occurs in the genitive singular, it will occur in the instrumental singular also. The usual ending is **-it**, which replaces the nominative **-i** for all consonant-final roots (e.g. **čakuč-it** with *a/the hammer*, **c'1-it** by *a year* from **c'[e]1-i**) as well as most root-final **e/a** vowels (e.g. **satiit-it** with *a/the thimble* from **satite**, **rk-it** with *a/the horn* from **rka**). For roots that end in **u** and **o** the instrumental is in **-ti**, which is added to the full form of the root (e.g. **juju-ti** with *a/the breast*, **lobio-ti** with *beans*), although **dro** time also has **dro-it** (e.g. **mosk'ov-is dro-it** by *Moscow time*), and all monosyllabic nouns ending in **-o/-u** may similarly use **-it** as well as **-ti**. Those nouns that do not lose their final **e/a** vowels also take an instrumental in **-ti**, while the few nouns that have a root ending in **i** just add **-t** (e.g. the proper nouns **k'ot'e-ti**, **uča-ti**, **gudava-ti**, **giorgi-t** plus the common nouns **mela-ti** with/by *thela fox*, **t'ire-ti** with/by *thela dash*). In the plural all nouns have their instrumental in **-eb-it**.

The 3rd person personal and demonstrative pronouns have the instrumental forms: **m-it**, **am-it**, **mag-it**, **im-it** (the uncommon plurals are irregular: **ma-t-it**, **ama-t-it**, **maga-t-it**, **ima-t-it**). The non-human interrogative pronoun has **r-it(i)** with *what?*. The instrumental of the interrogative relating to people or the 1st and 2nd person personal pronouns is extremely rare – the relevant forms are: **v-is-it**, **čem-it**, **šen-it**, **čven-it**, **tkven-it**.

Adjective agreement with the instrumental

Vowel-final adjectives do not alter at all. Consonant-final adjectives take the same agreement marker **-i** as for nominative and genitive nouns (e.g. **tetr-i/čxel-i uto-ti** with *a/the white/hot iron*, **čem-i azr-it** in *my opinion* – a variant **čem-is azr-it** may also be encountered).

Postpositions

gareše	<i>without</i>	garda	<i>apart from</i>
šua	<i>between</i>	šoris	<i>among, between</i>
-tan	<i>at</i>	-tan ert-ad	<i>together with</i>
-(i)dan	<i>from (a time or place)</i>	-gan	<i>from (person)</i>

gareše and **garda** (the latter may also stand before its noun) govern the genitive (e.g. **satbur-is gareše** without *a greenhouse* from **satbur-i**; **am sijnel-is garda/garda am sijnel-is(a)** *apart from this difficulty* from **sijnele**). Notice the so-called long form in **-a** of the genitive, which is usual with this reversed order and optional with those postpositions written as part of the preceding word (the dative and instrumental also have long forms in **-a**). It is the dative that is governed by **šua**, **šoris** and **-tan** (e.g. **k'ed1-eb-s šua** *between the walls* from **k'ed[e]1-i**; **q'vavil-eb-s šoris** *among the flowers* from **q'vavil-i**).

– in the phrase **sxva-ta šoris** *amongst other things/by the way* **-ta** is the old dative plural; **mezobel-tan** *by the neighbour/at the neighbour's*, from **mezob[e]l-i** – cf. **bebia-s-tan** *at grand-mother's*, from which we see that in the case of consonant-final nouns the dative loses its **-s**, while vowel-final nouns keep the case marker when used with **-tan** (which in meaning is similar to French *chez* and German *bei*). Coupling **ert-ad** *as one* with **-tan** gives the meaning *together with X* (e.g. **deda-s-tan ert-ad** *together with mother*).

When the 1st and 2nd person pronouns are used with dative- and genitive-taking postpositions, the bases are **čem-**, **šen-**, **čven-**, **tkven-** for those postpositions that are written as part of their governed word (e.g. genitive-taking **-tvis** *for* gives **čem-tvis**, **tkven-tvis** etc. while dative-taking **-tan** *at* gives **šen-tan**, **čven-tan**). For those postpositions that are written as separate words, an extra **-s** is added to these bases (e.g. genitive-taking **garda** gives **čem-s garda**, **šen-s garda** etc.; dative-taking **šoris** gives **čven-s šoris** *amongst us*).

Historically the postposition **-gan** *from (a time/place)* governed the instrumental. This coupling gave the endings **-it-gan/-t-gan**. The **t** and the **g** here merged to give **d**, so that today we have the form **-(i)dan**, the **i** being present if it appears in the corresponding instrumental. If there is loss of a vowel in the root, then the presence of this ending will motivate it (e.g. **im c'1-idan** *from that year*, **karxn-idan** *from the factory*, **or-i saat-idan** *from 2 o'clock*, **tibilis-idan** *from Tbilisi*). Adjective agreement is as for an instrumental noun (e.g. **čven-i tibilis-idan** *from our Tbilisi*). There is evidence that, at least for non-syncope nouns, native speakers perceive the case required by this postposition to be the nominative. For example, when two nouns are conjoined under one postposition, it is usual to use the long form in **-a** of the basic case for the first conjunct and to express the postposition with just the last conjunct. With a genitive-taking postposition this would give **kal-isa da k'ac-is(a)-tvis** *for the woman and man*, but with **-(i)dan** we find examples like **kutais-i da tibilis-idan** *from Kutaisi and Tbilisi*, with the first conjunct in the nominative. This perhaps explains why, in an example later in the book based on the ordinal *6th*, native consultants have **me-ekvs-e-dan** *from the 6th*, even though, according to the Georgian Academy Dictionary, the final **e**-vowel in ordinals is not one preserved in the instrumental, which would be **me-ekvs-it** *by/with the 6th*. However, a recently encountered example has the genitive of an ordinal preserving the final **e**-vowel (namely: **me-or-e-s mdgomareoba** *the second one's situation*), which suggests that ordinals might be becoming reclassified, at least for some speakers, as ending in a non-deleting **-e**, in which case, even if formed on the instrumental, *from the 6th* would be **me-ekvs-e-dan**. As far as adjective agreement is concerned, there is, of course, no difference between agreement with the nominative and the instrumental.

In the sense of *from* (person), **-gan** is used with the genitive (e.g. **k'ac-is(a)-gan** *from the man*, **kal-eb-is(a)-gan** *from the women*, **šen-gan** *from you*). With the verb **še-dg-eb-a** *X consists (of Y)* the expression of *Y* is conveyed

by **-gan** + genitive, regardless of whether a person or a thing is involved (e.g. **c'ign-i še-dg-eb-a xut-i tav-is(a)-gan** *the book (c'ign-i) consists of five chapters (tav-i)*).

In the sense of *out of, from among*, **-(i)dan** can also be applied to people (e.g. **m-is-i moadgile-eb-idan p'irvel-i i-q'o beria** *out of his deputies (moadgile) Beria was the first*).

Summary of the past tense of irregular verbs from previous lessons

v-i-q'av-i	<i>I was</i>	mo-[v-]ved-i	<i>I came</i>
i-q'av-i	<i>you (sing.) were</i>	mo-x-ved-i	<i>you (sing.) came</i>
i-q'o	<i>X was</i>	mo-vid-a	<i>X came</i>
(from Old Georgian i-q'v-a)			
v-i-q'av-i-t	<i>we were</i>	mo-[v-]ved-i-t	<i>we came</i>
i-q'av-i-t	<i>you (pl.) were</i>	mo-x-ved-i-t	<i>you (pl.) came</i>
i-q'v-nen	<i>they were</i>	mo-vid-nen	<i>they came</i>
v-i-jek-i	<i>I was sitting</i>	v-i-dek-i	<i>I was standing</i>
i-jek-i	<i>you (sing.) were sitting</i>	i-dek-i	<i>you (sing.) were standing</i>
i-jd-a	<i>X was sitting</i>	i-dg-a	<i>X was standing</i>
v-i-sxed-i-t	<i>we were sitting</i>	v-i-dek-i-t	<i>we were standing</i>
i-sxed-i-t	<i>you (pl.) were sitting</i>	i-dek-i-t	<i>you (pl.) were standing</i>
i-sxd-nen	<i>they were sitting</i>	i-dg-nen	<i>they were standing</i>
v-i-c'ek-i	<i>I was prostrate</i>	da-v-jek-i	<i>I sat down</i>
i-c'ek-i	<i>you (sing.) were prostrate</i>	da-jek-i	<i>you (sing.) sat down</i>
i-c'v-a	<i>X was prostrate</i>	da-jd-a	<i>X sat down</i>
v-i-c'ek-i-t	<i>we were prostrate</i>	da-v-sxed-i-t	<i>we sat down</i>
i-c'ek-i-t	<i>you (pl.) were prostrate</i>	da-sxed-i-t	<i>you (pl.) sat down</i>
i-c'v-nen	<i>they were prostrate</i>	da-sxd-nen	<i>they sat down</i>
a-v-dek-i	<i>I stood up</i>	da-v-c'ek-i	<i>I lay down</i>
a-dek-i	<i>you (sing.) stood up</i>	da-c'ek-i	<i>you (sing.) lay down</i>
a-dg-a	<i>X stood up</i>	da-c'v-a	<i>X lay down</i>
a-v-dek-i-t	<i>we stood up</i>	da-v-c'ek-i-t	<i>we lay down</i>
a-dek-i-t	<i>you (pl.) stood up</i>	da-c'ek-i-t	<i>you (pl.) lay down</i>
a-dg-nen	<i>they stood up</i>	da-c'v-nen	<i>they lay down</i>

Although in certain respects the verbs above do conform to one of the regular patterns of conjugation, it is advisable to view them as exceptional, and so they should be learned as such before we advance to the more normal types of conjugation in Lesson 4.

Subject agreement markers within the verb for intransitive subjects

All of the verbs introduced so far have been intransitive. The subject of these and other intransitive verbs always remains in the nominative case in Georgian. But, as we noted earlier, Georgian verbs agree not only with subjects but with both direct and indirect objects. Readers will probably have noticed that, wherever *I* appears in the translation, a **v-** has been present in the Georgian verb form. Equally, wherever the translation has *we*, this **v-** has been accompanied by a word-final **-t**. Wherever we have had *you* in translation, Georgian has had either nothing in place of 1st person **v-**, or an **x-**, accompanied in the plural by word-final **-t**. In Modern Georgian 99 per cent of verbs with a 2nd person subject take the zero marker, whereas a tiny number of forms (such as parts of 'to be' and the verb of motion) have retained the older marker **x-**. The agreement affix for 3rd person subjects varies according to the form of the verb, though these agreement markers are normally triggered only by 3rd person plural *animate* nouns functioning as subjects. The subject agreement affixes are as follows:

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
1st person	v-	v- -t
2nd person	Ø(x)-	Ø(x)- -t
3rd person	-s/a/o	-(a/e)n/es/nen

The 3rd person affixes (of which we have met **-s**, **-a**, **-an**, **-nen** thus far) are suffixal (i.e. they stand after the verb root), as are the 1st and 2nd person plural markers, while the 1st and 2nd person markers themselves are prefixal, standing either immediately before the root (e.g. **v-ǰd-eb-i**) or before one of the so-called 'version vowels' (e.g. **v-i-jek-i**). (We shall learn more about 'version vowels' in later lessons.)

Dialogue 4

Two women, Tea and Manana, are talking about the whereabouts of a naughty boy, Ilik'o

- TEA: sxvata šoris, ilik'o sad a-r-i(-s)?
 MANANA: sk'ol-is ezo-ši dg-a-s megobr-eb-s šoris.
 TEA: upro adre t-or-met'-ze (*t-or-met' saat-ze*) k'ape-ši i-ǰd-a
 sxva bič'-eb-tan ert-ad. ra celk-i bič'-i-a igi! ak rodis
 gad-mo-vid-a?

MANANA: albat p'irvel-ze (/p'irvel saat-ze) gad-mo-vid-a, radgan p'irvel-ze (/p'irvel saat-ze) bavšv-eb-i še-vid-nen sk'ol-is ezo-ši.

Vocabulary

ezo	yard	sxvata šoris	by the way
k'ape	café	sxva	other
celk-i	naughty	gad-mo-vid-a	X came over
radgan	as, because	še-vid-nen	they went in

Proverb

აქლემის ქურდი და ნემსის ქურდი, ორივე ქურდები არიან
A camel-thief and a needle-thief are both thieves

VOCABULARY

აქლემი	camel	ქურდი	thief
ნემსი	needle	ორივე	both
არიან	they are		

Verse

პოეტი
'The Poet'

მისთვის არ უმღერ, რომ ვიმღერო
ვით ფრინველმა გარეგანმა;
არა მარტო ტკბილ ხმათათვის
გამომგზავნა ქვეყნად ცაში.
მე ცა მნიშნავს და ერი შზრდის,
მიწიერი ზეციერსა;
დმერთთან მისთვის ვლაპარაკობ,
რომ წარუუძღვე წინა ერსა . . .

(Ilia Ch'avch'avadze)

VOCABULARY

მისთვის	for X	არ	not
მღერ (ი- -ებ)	you sing X	რომ	in order that
ვით	like	ფრინველი	bird
გარეგანი	external, outside	არა მარტო	not only
ტკბილი	sweet	ხმა	sound
(გა-(მო-)) გზავნ-	you send X	ქვეყანა (ქვეყნად)	earth (to earth)
ცა	heaven, sky	მე	I/me

(და-)ნიშნავ	<i>you appoint X</i>	და	<i>and</i>
ერო	<i>nation, people</i>	(გა-)ზრდ-ი	<i>you rear X</i>
მიწიერი	<i>of earth</i>	ზეციერი	<i>of heaven</i>
ღმერთი (ღვთის)	<i>God (of God)</i>	-თან	<i>with</i>
ლაპარაკობ (ი- ებ)	<i>you speak</i>	(წარ-)უ-ძღვ-ებ-ი	<i>you lead X</i>
წინა	<i>in front, forward</i>		

Exercises

1 Write out in Georgian script the present and past tenses of the verbs *go in* and *come in*. Remember that the root of the verb of motion must be used with the correct choice of preverbs. Readers should find the answer within the body of this lesson.

2 Work out the following anagrams, which are based on material presented in this lesson:

(a) ელდავეუჭე	(e) ასთინდილბი
(b) მისცურო	(f) ხავთას სირშო
(c) სელადი	(g) ლაბულორ
(d) უთესაკოსე	(h) ხმოიეოდ

3 Fill in the gaps in the following and translate into English:

(a) _ა_ღე_ი წ_ _ს_ _ა_(თ)?	(e) ლ_ _ო_თ_
(b) _ა_ხნ_ღ_ნ	(f) _ო_ვე_ო_
(c) უკ_ _ე_ო	(g) _ყვ_ _ნ
(d) ჩ_ _ _ _ზრ_თ	(h) ოცი წ_ _ _ _ _ ვ_ _

4 Translate into Georgian:

- on which floor/storey?
- on the greenest grass
- 81-year-old men
- for the/a better wife
- together with my two sisters
- at 3.15 Moscow time
- with/by (the) bigger hammers
- among women one year older than me

5 Translate into English:

- ცელქი ბიჭები ქარხანაში შევიდნენ და იატაკზე დასხდნენ
- დიდი ორმოცდარი წლის კუ ნელა გამოვიდა თქვენი ეზოდან
- ვისზე უფრო მაღალი ხარ? ხომ ყველაზე უფრო მაღალი ვარ?
- რომელი ქალაქიდან ჩამოხვედიო წუხელ? მოსკოვიდან ჩამოვედიო
- შენი აზრით, რამდენი წლის იყო ის კაცი, როცა ჩვენს სახლში მოვიდა?

- (f) ვისთან ერთად წახვედით თბილისში? თბილისში წახვედით საუკეთესო ქართველ ქალებთან ერთად
- (g) მათი მუხობლები მერვე სართულზე ავიდნენ, უფროსის კაბინეტში შევიდნენ და დასხდნენ, მაგრამ აღგნენ, როცა უფროსი შემოვიდა
- (h) ჩვენთან რატომ მოხვედით? იმიტომ რომ ამაღამ კინოში მივდივართ. ხომ მოდიხარ ჩვენთან ერთად?

6 Translate into Georgian:

- (a) From which floor did you come down? I came down from the sixth.
- (b) Where were you last night? We were at Nana's (place).
- (c) At what time did they go out? They went out at 7.15 and came in at 11.20.
- (d) How many years younger than you is your sister? She's three years younger than me.
- (e) Between which two women is Zurab sitting? He's sitting between the most interesting women.
- (f) Look! Our neighbours' sons are coming quickly out of their house. What's it all about?
- (g) Who sat on the softest chair?
- (h) By what train did you come to Tbilisi?

7 Answer the question რამდენი წლისა ხარ(თ)? *How old are you?*.

Lesson 4

In this lesson you will learn about:

- The three-way division of the tense system
- The marking of subject and object with transitive verbs in the present
- Word order
- The present tense of transitive verbs
- Neutral version
- Verb agreement with 3rd person plural subjects
- The loss/reduction of **-o** in the declension of nouns
- The adverbial case of nouns
- Adjective agreement with nouns in the adverbial case
- The postposition **-mde up to**

Dialogue 1

An English visitor, Anne, talks to her Georgian hostess, Inga, about housework

ანი: კეკელის მიხედვით, რას ვაპირებთ დღეს?

ინგა: დღეს შაბათია, ამიტომ პურს ვაცხობ სამზარეულოში.

ანი: პურს როგორ აცხობ?

ინგა: აი ასე – ჯერ ვაწყობ ყველაფერს მაგიდაზე: ჯამს, ფქვილს, თბილ წყალს, მარგარინს, მარილს, შაქარსა და საფუარს. ფქვილს საცრით ვცრი და სასწორზე ვწონი, მერე ჯამში ვყრი მარგარინთან, საფუართან, ცოტა მარილსა და შაქართან ერთად, და ზედ წყალს ვასხამ. ცომს დიდხანს ვზელ, და როცა ყველაფერი კარგად არი(ს) შერეული, ჯამს ვაფარებ და ვტოვებ.

- ანი: საფუარი რა როლს ასრულებს ამ პროცესში?
 ინგა: საფუარი ცომს აფუებს. როცა ჯამი უკვე სავსეა ცომით, კიდევ ვზელ და ცომს სამად ვჭრი. კიდევ ცოტა ხნით (ორმოცი წუთით) ვტოვებ. წინასწარ ვანთებ ღუმელს და ცომს ღუმელში ვდებ ტაფაზე.
 ანი: შენ ძალიან გემრიელ პურს აცხობ ხოლმე.
 ინგა: მადლობელი ვარ. ჩვენთან საქართველოში აცხობენ ბრტყელ პურსაც (ესე იგი ლავაში) განსაკუთრებული ტიპის ღუმელში – ქართულად მისი სახელი გახლავს თორნე (ანუ ფურნე).

Vocabulary

Note that for the rest of the course verbs are given in the form of the present tense with 2nd person singular subject (and, where appropriate, with 3rd person object). The verbal root is highlighted in bold print.

გეგმა	<i>plan</i>	მიხედვით	<i>according to</i> (+ genitive)
ა-პირ-ებ	<i>you plan X</i>	დღეს	<i>today</i>
ამიტომ	<i>for this reason</i>	პური	<i>bread</i>
ა-ცხ-ობ	<i>you bake X</i>	სამზარეულო	<i>kitchen</i>
აი ასე	<i>look, like this</i>	ჯერ . . . მერე	<i>first . . . then</i>
ა-წყ-ობ	<i>you arrange X</i>	ყველაფერი	<i>everything</i>
მაგიდა	<i>table</i>	ჯამი	<i>bowl</i>
ფქვილი	<i>flour</i>	თბილი	<i>warm</i>
მარგარინი	<i>margarine</i>	მარილი	<i>salt</i>
შაქსარი	<i>sugar</i>	საფუარი (-ე-)	<i>yeast</i>
საცეკრი	<i>sieve</i>	ცრ-ი	<i>you sieve X</i>
სასწორი	<i>scales</i>	წონ-ი	<i>you weigh X</i>
ყრ-ი	<i>you tip them</i>	ზედ	<i>on top</i>
ა-სხ-ამ	<i>you pour X</i>	ცოტა	<i>a little</i>
ცომი	<i>dough</i>	დიდხანს	<i>for a long while</i>
ზელ	<i>you knead X</i>	ერთმანეთი	<i>one another</i>
შერეული	<i>mixed</i>	ა-ფარ-ებ	<i>you cover X</i>
ტოვ-ებ	<i>you leave X</i>	როლი	<i>role</i>
ა-სრულ-ებ	<i>you fulfil X</i>	პროცესი	<i>process</i>
ა-ფუ-ებ	<i>you make X rise</i>	სავსე	<i>full</i>
კიდევ	<i>again</i>	წინასწარ	<i>in advance</i>
ა-ნთ-ებ	<i>you light X</i>	ღუმელი	<i>oven</i>
სამად	<i>into three</i>	ჭრ-ი	<i>you cut X</i>
დ-ებ	<i>you place X</i>	ტაფა	<i>pan</i>
ხოლმე	<i>as a rule</i>	გემრიელი	<i>tasty</i>
მადლობელი	<i>thankful</i>	საქართველო	<i>Georgia</i>
ბრტყელი	<i>flat</i>	-ც	<i>also</i>
ესე იგი (ე.ი.)	<i>i.e.</i>	ლავაში	<i>unleavened bread</i>

განსაკუთრებული	<i>special</i>	ტიპი	<i>type</i>
ქართული	<i>Georgian (thing)</i>	ქართულად	<i>in Georgian</i>
თორნე/ფურნე	<i>round oven</i>		

Dialogue 2

Anne and Inga talk about other things

- ანი: კეთილი, პური უკვე მზადაა. ეხლა რას ვაკეთებთ? რატომ ვადისხარ ბაღში?
- ინგა: ამინდი მშვენიერია, და სწორედ ასეთ დროს ვმარგლავე ჩემს ბოსტანს; ფრთხილი მებაღე სარეველას ყოველ კვირას ((კვირაში ერთხელ) ფხვრის, თორემ ის პატარა სტაფილოს, ლობიოსა და სიმინდს ახრჩობს.
- ანი: თესლებს ხომ არ თესავ?
- ინგა: დიახ, და მცენარეებსაც ვრგავ. მერე თითქმის ყოველ დღე ვრწყავ მათ, რადგან ზაფხულში ყვავილები ბაღს ძალიან ალამაზებს.
- ანი: სათბურში რას ზრდი?
- ინგა: მე არაფერს, მაგრამ ჩემი ქმარი და ჩვენი მეზობელი იქ ზრდიან ყურმენსა და პამიდორს.

Note the use above of the Georgian singular for the English plural.

Vocabulary

კეთილი	<i>fine, kind</i>	მზად	<i>ready</i>
ა-კეთ-ებ	<i>you do/make X</i>	ბაღი	<i>garden</i>
მშვენიერი	<i>beautiful</i>	სწორედ	<i>precisely</i>
ასეთი	<i>such a</i>	მარგლ-ავ	<i>you weed X</i>
ბოსტ[ა]ნი	<i>vegetable plot</i>	ფრთხილი	<i>careful</i>
მებაღე	<i>gardener</i>	სარეველა (-ა-)	<i>weed(s)</i>
ყოველ კვირას	<i>every week</i>	კვირაში ერთხელ	<i>once a week</i>
ფხვრ-ი	<i>you uproot X</i>	თორემ	<i>otherwise</i>
პატარა	<i>small</i>	სტაფილო	<i>carrot(s)</i>
კომბოსტო	<i>cabbage(s)</i>	სიმინდი	<i>maize</i>
ა-ხრჩ-ობ	<i>you choke X</i>	თესლი	<i>seed</i>
თეს-ავ	<i>you sow X</i>	მცენარე	<i>plant</i>
რგ-ავ	<i>you plant X</i>	თითქმის	<i>almost</i>
რწყ-ავ	<i>you water X</i>	ა-ლამაზ-ებ	<i>you adorn X</i>
ზრდ-ი	<i>you raise X</i>	არაფ[ე]რი	<i>nothing</i>
ქმ[ა]რი	<i>husband</i>	ყურძ[ე]ნი	<i>grape(s)</i>
პამიდ[ო]რი (-ე-)	<i>tomato</i>		

Dialogue 3

Inga explains to Anne what the members of her family are doing around the house

- ინგა: ეს არი(ს) ჩვენი სახლი. სასტუმრო ოთახში დედა-ჩემის მეგობარი კერავს ახალ კაბას დედა-ჩემისთვის.
 ანი: სამუშაო კაბინეტში ვხედავ შენს ძმას. რას აკეთებს იგი?
 ინგა: ყავას სვამს და თან წერილს წერს.
 ანი: შენი და სად არი(ს)?
 ინგა: ზევით (ლოგინის) თეთრეულს ცვლის და ოთახებს ალაგებს – ჩვენი სახლი ყველგან მტვრიანია.
 ანი: დედა-შენი რატომ აფრქვევს ცრემლებს (= ტირის)?*
 ინგა: ხახვს ფ(რ)ცქენის საშარეულოში – ხომ ხედავ?
 ანი: შენ რატომ ასხამ წყალს ტაშტში?
 ინგა: ბუბია-ჩემისთვის ვამზადებ. იგი იატაკს გვის კაკვასიური ცოცხით, და ჯერ ხომ წყლით ასველებენ იატაკს?
 ანი: როგორც ჩანს, შენი ოჯახის ყველა წევრი დაკავებულია.
 ინგა: კი, მაგრამ თორმეტ საათამდე ყველაფერს ამთავრებენ ხოლმე, რადგან პირველის ნახევარზე სადილს ვჭამთ (= ვსადილობთ).

* This bracketed verb, as in the case of the bracketed verb at the end of the dialogue, represents the preferred expression, but both verb forms belong to a verb type not explained until Lesson 11.

Vocabulary

სასტუმრო	<i>guest-, hotel</i>	ოთახი	<i>room</i>
კერ-ავ	<i>you sew X</i>	კაბა	<i>dress</i>
სამუშაო	<i>work-</i>	კაბინეტი	<i>room, office</i>
ხეღ-ავ	<i>you see X</i>	ყავა	<i>coffee</i>
სვ-ამ	<i>you drink X</i>	თან	<i>at the same time</i>
წერილი	<i>letter</i>	წერ	<i>you write X</i>
ზევით	<i>upstairs</i>	თეთრეული	<i>linen</i>
ცვლ-ი	<i>you change X</i>	ა-ლაგ-ებ	<i>you clean up X</i>
ყველგან	<i>everywhere</i>	მტვრიანი	<i>dusty</i>
ა-ფრქვ(-ი)ევ	<i>you shed X</i>	ცრემლი (ტირ-ი)	<i>tear (cf. you cry)</i>
ხახვი	<i>onion</i>	ფ(რ)ცქენ-ი	<i>you peel X</i>
ტაშტი	<i>large bowl</i>	ბუბია	<i>grandmother</i>
ა-მზად-ებ	<i>you prepare X</i>	გვ-ი	<i>you sweep X</i>
კაკვასიური	<i>Caucasian (thing)</i>	ცოცხი	<i>brush</i>
ა-სველ-ებ	<i>you wet X</i>	როგორც ჩანს	<i>as it appears</i>
წევრი	<i>member</i>	დაკავებული	<i>occupied</i>
ა-მთავრ-ებ	<i>you finish X</i>	სადილი	<i>lunch</i>
ჭამ	<i>you eat X</i>	სადილ-ობ	<i>you lunch</i>

Grammar

The division of the tense system

Because of the three different patterns of case marking for the subject and direct object of Georgian's transitive verbs, it is necessary to establish three different series of tenses, each of which will then be associated with one particular pattern of case marking. Each of the series comprises the following list of tenses, though not every verb necessarily possesses each tense form:

- Series I present indicative, imperfect indicative, present subjunctive, future indicative, future subjunctive, conditional;
- Series II aorist indicative (i.e. the simple past), aorist subjunctive;
- Series III perfect, pluperfect, IIIrd subjunctive.

In this lesson the forms of the present indicative for transitive verbs are described.

Subject and direct object case marking and verbal agreement for Series I transitives

All transitive verbs in each of the Series I tenses listed above take their subject in the nominative case, while their direct object stands in the dative case (e.g. ანი ინგას ხედავს *Anne* (nom.) *sees Inga* (dat.)). As we have already seen in Lesson 3, the subject of an intransitive verb not only stands in the nominative but also is cross-referenced on the verb by means of an appropriate agreement marker. The same set of markers given in Lesson 3 is also used to cross-reference the nominative subject for all transitive verbs in each of the Series I tenses. In the present indicative of transitive verbs the 3rd person plural subject *they* is expressed by **-en**, except after the vowel **-i-**, when **-an** is used.

ვ-წერ	<i>I write X</i>	ვ-ჭრ-ი	<i>I cut X</i>
წერ	<i>you write X</i>	ჭრ-ი	<i>you cut X</i>
წერ-ს	<i>X writes Y</i>	ჭრ-ი-ს	<i>X cuts Y</i>
ვ-წერ-თ	<i>we write X</i>	ვ-ჭრ-ი-თ	<i>we cut X</i>
წერ-თ	<i>you (pl.) write X</i>	ჭრ-ი-თ	<i>you (pl.) cut X</i>
წერ-ენ	<i>they write X</i>	ჭრ-ი-ან	<i>they cut X</i>
ვ-აკეთებ	<i>I do X</i>	ვ-მარგლ-ავ	<i>I weed X</i>
აკეთებ	<i>you do X</i>	მარგლ-ავ	<i>you weed X</i>
აკეთებ-ს	<i>X does Y</i>	მარგლ-ავ-ს	<i>X weeds Y</i>
ვ-აკეთებ-თ	<i>we do X</i>	ვ-მარგლ-ავ-თ	<i>we weed X</i>
აკეთებ-თ	<i>you (pl.) do X</i>	მარგლ-ავ-თ	<i>you (pl.) weed X</i>
აკეთებ-ენ	<i>they do X</i>	მარგლ-ავ-ენ	<i>they weed X</i>

The reader will see from these examples that the agreement affixes wrap themselves around either the root alone (as in the case of the verb *write*) or the root plus one, or both, of (a) a prefixed version vowel (as in the case of the verb *do*) and (b) a thematic suffix (as in the case of the verbs *do*, *cut* and *weed*). The neutral version and the thematic suffixes are described below.

As described earlier, the Georgian verb agrees not only with subjects but with both direct and indirect objects. The object agreement affixes will not be described until Lesson 6 in order to give readers the chance first to familiarise themselves thoroughly with the subject affixes. For the time being all transitive verbs will take a 3rd person direct object, the agreement marking for which is in fact zero, as readers will see in the set of affixes presented in Lesson 6. Since 2nd person subjects are almost always marked by zero, verb forms will (usually) be presented in future vocabulary lists in the present indicative with 2nd person subject (and, if transitive, with 3rd person direct object).

Word order

As with most languages in which the function of nouns is indicated by the use of case markers, word order is not rigid in Georgian. However, both the orders (a) subject + verb + direct object (as in English) (e.g. მეზობლები მარგლავენ ბოსტნებს *The neighbours are weeding the vegetable plots*) and (b) subject + direct object + verb (e.g. მეზობლები ბოსტნებს მარგლავენ *The neighbours are weeding the vegetable plots*) are entirely normal.

Transitive verbs in the present indicative

We have already seen that for some verbs it is sufficient for the root alone to combine with the appropriate agreement affixes for a present indicative form to be produced; the root წერ *write* is one such (as an actual present it means *you write X*). These are the so-called root verbs; some others in the sub-group are:

ტეხ	<i>you break X</i>	ტრეხ	<i>you twist X</i>
გლეჯ	<i>you tear X away</i>	ფხეც	<i>you scrape X</i>
ქსოვ	<i>you knit X</i>	წოვ	<i>you suck X</i>
კრეფ	<i>you pick X</i>	სრეც	<i>you squash X</i>
კრებ	<i>you amass X</i>	ხერებ	<i>you pierce X</i>
ღრეც	<i>you bend X</i>	წყვეტ	<i>you decide X</i>
ზელ	<i>you knead X</i>	ხეთქ	<i>you split X</i>

Sometimes verbs which it is convenient today to treat as root verbs show the neutral version vowel **-a-** before the root:

ა-მტერ(-)ევ	<i>you shatter X</i>	ა-დგ(-)ენ	<i>you restore X</i>
ა-ქნ(-)ევ	<i>you shake X</i>	ა-რჩ(-)ენ	<i>you save X</i>

ა-რჩ(-)ევს	<i>you sort out X</i>	ა-ცდ(-)ენ	<i>you make X go wrong</i>
ა-ნგრ(-)ევს	<i>you ruin X</i>	ა-თრ(-)ევს	<i>you drag X</i>
ა-ზნ(-)ევს	<i>you lead X astray</i>	ა-რღვ(-)ევს	<i>you transgress X</i>

However, in addition to the possible presence of the neutral version vowel, most verbs require a further element after the root. This extra element is called the thematic suffix. A number of thematic suffixes exist, and a selection of verbs for each of the suffixes is listed.

Thematic suffix **-eb**

This sub-group is perhaps the largest. Most verbs require the neutral version vowel **-a-**, though by no means all:

ა-შენ-ებ	<i>you build X</i>	ა-წუხ-ებ	<i>you upset X</i>
ა-ღ-ებ	<i>you open X</i>	ა-გ-ებ	<i>you lose (game)</i>
დ-ებ	<i>you put X</i>	კიდ-ებ	<i>you hang X up</i>
ზად-ებ	<i>you give birth to X</i>		

The majority of verbs formed from nouns and adjectives belong to this sub-group. In this case the neutral version vowel is always present. Note that a syncopating root is syncopated in the verb form:

შავ-ი	<i>black</i>	→	ა-შავ-ებ	<i>you blacken X</i>
თეთრ-ი	<i>white</i>	→	ა-თეთრ-ებ	<i>you whiten X</i>
წითლ[ე]ლ-ი	<i>red</i>	→	ა-წითლ-ებ	<i>you redden X</i>
თავ-ი	<i>head</i>	→	ა-თავ-ებ	<i>you finish X</i>
ზრალ-ი	<i>fault</i>	→	ა-ზრალ-ებ	<i>you accuse X</i>
დიდი	<i>big</i>	→	ა-დიდი-ებ	<i>you enlarge X</i>
თავისუფლ[ა]ლი	<i>free</i>	→	ა-თავისუფლ-ებ	<i>you liberate X</i>
მზად	<i>ready</i>	→	ა-მზად-ებ	<i>you prepare X</i>

Thematic suffix **-av**

ხატ-ავ	<i>you paint (portrait)</i>	ღებ-ავ	<i>you paint X</i>
კარგ-ავ	<i>you lose X</i>	მალ-ავ	<i>you hide X</i>
ქაჩ-ავ	<i>you tug X</i>	ხურ-ავ	<i>you close X</i>
ხნ-ავ	<i>you plough X</i>	სხლ-ავ	<i>you prune X</i>
კლ-ავ	<i>you kill X</i>	ზედ-ავ	<i>you dare X (cf. ბედ-ი fate)</i>

Thematic suffix **-i**

(ა-)გზავნ-ი	<i>you send X</i>	წვრთნ-ი	<i>you train X</i>
თარგმნ-ი	<i>you translate X</i>	ლლ-ი	<i>you tire X</i>
	(cf. თარგმანი translation with no syncope)		

ა-მყნ-ი*	<i>you graft X</i>	მკ-ი	<i>you reap X</i>
ღვრ-ი	<i>you spill (blood)</i>	რყენ-ი	<i>you corrupt X</i>
შლ-ი	<i>you unfurl X</i>		

* Perhaps more familiar with a different thematic suffix in the form ა-მყნ-ობ.

Thematic suffix **-ob**

ა-თბ-ობ	<i>you warm X</i>	ა-თრ-ობ	<i>you intoxicate X</i>
ა-შხ-ობ	<i>you bring X down</i>	ა-რთ-ობ	<i>you amuse X</i>
ა-ღნ-ობ	<i>you melt X</i>	ა-შრ-ობ	<i>you dry X</i>
ა-ლბ-ობ	<i>you rot X</i>	ა-რჭ-ობ	<i>you fix X in</i>
სბ-ობ	<i>you ruin X</i>	გმ-ობ	<i>you censure X</i>

Thematic suffix **-am**

ღმ-ამ	<i>you place X</i>	ნთქ-ამ	<i>you engulf X</i>
ა-რტყ-ამ as in			<i>you gulp down</i>
ნაღვან-ს ა-რტყ-ამ			<i>cigarette smoke</i>
სგ-ამ	<i>you drink/seat X</i>	ა-სხ-ამ	<i>you pour X</i>

Notice the suffix **-op** in *ყ-ოფ* *you divide X*.

Neutral version

Georgian has a number of vowels that stand immediately before verb roots to convey certain aspects of meaning. The basic system of oppositions, known as ‘version’ (= Georgian ქცევა *turning*), is seen most clearly in Series I and II of the transitive verbs. The neutral version is so-called because it adds nothing to the verb’s fundamental meaning. As we have seen, some transitive verbs require an **a**-vowel before their root, while others take a zero marker in place of the **a**-vowel. Apart from verbs in **-eb** derived from nouns or adjectives, which always take the **a**-vowel, there is no way of predicting whether a verb’s neutral version will be in **a**- or zero.

Verb agreement with 3rd person plural subjects

The agreement affixes set out in Lesson 3 allow verbs (transitive or intransitive) to agree with their subjects in person (1st, 2nd or 3rd). Verbs always agree for plurality with their 1st or 2nd person subjects (i.e. *we* and *you* (pl.)). However, as already stated, only animate 3rd person plural subjects cause verbs to take the 3rd person plural agreement affix; inanimate 3rd person plural subjects take the 3rd person *singular* agreement affix on their verbs, *unless* the verb is one that, by virtue of its meaning, normally requires an

animate subject, in which case it can cause the personification of the subject and mark the plurality of a 3rd person inanimate entity accordingly (e.g. ბავშვ-ებ-ი/ცხენ-ებ-ი ინგას ა-წუხ-ებ-ენ *children/horses upset Inga*, and even ხე-ებ-ი ბევრ წყალ-ს სვამ-ენ *trees drink a lot of water* compared with მცენარე-ებ-ი ინგას ა-წუხ-ებ-ს *plants upset* (lit. *upsets*) *Inga*).

Syncope of -o- in nouns

When the vowels **-a/-e-** in noun roots syncopate, they disappear completely. When the vowel **-o-** is affected, it too sometimes disappears completely, but sometimes it may reduce to **-v-**. This is indicated in vocabularies by a **-v-** in brackets after an appropriately marked noun. Some examples of disappearing **-o-** are: საპ[ო]ნი (საპნის) *soap* (of *soap*); ოპ[ო]ლი (ობლის) *orphan* (of *orphan*); გოდ[ო]რი (გოდრის) *basket* (of *basket*); ფოთ[ო]ლი (ფოთლის) *leaf* (of *leaf*). Some examples of reducing **-o-** are: ნიგ[ო]ზი (ნიგვზის) *walnut* (of *walnut*); მინდ[ო]რი (მინდვრის) *meadow* (of *meadow*); მონაზ[ო]ნი (მონაზვნის) *nun* (of *nun*); მაწ[ო]ნი (მაწვნის) *yoghurt* (of *yoghurt*). In fact, the **-o-** disappears if it follows a labial consonant (e.g. **b/p/p'**) or if the preceding syllable contains another **-o-**.

Note that it is the **a**-vowel in საფუარი *yeast* that seems to turn into **-v-** (e.g. საფუერის *of yeast*). In fact, originally the word was საფუე[ა]რი, the **-v-** dropping out between the **-u-** and **-a-**.

The adverbial case of nouns

Consonant-final stems form this case by replacing the nominative ending with **-ad**, whilst vowel-final stems just add **-d** to the stem-final vowel – syncopating nouns syncopate. The case is used to make predications of the form *Inga regards Emma as a fool/as a well-wisher*, which in Georgian will be ინგა ემას ბრიყვ-ად/კეთილმოსურნე-დ თვლ-ის, where ბრიყვი is *fool*, კეთილმოსურნე is *well-wisher*, and თვლ-ი is *you count X*.

Adjective agreement with nouns in the adverbial case

The same pattern of agreement illustrated in Lesson 2 for dative nouns applies with those in the adverbial case: consonant-final adjectives stand in the bare stem (e.g. კარგ კაც-ად *as a good man*). The possessive adjectives of the 1st and 2nd person (sing. and pl.) may either stand similarly in their bare stem (e.g. ჩვენ კაც-ად *as our man*) or add a final **-s** (e.g. ჩვენ-ს კაც-ად *as our man*). The same is true when possessive adjectives accompany nouns in the dative, as explained in Lesson 2.

The postposition *-mde up to*

This is the only postposition that governs the adverbial. In Modern Georgian the final **-d** of the adverbial case is lost before the postposition (e.g. ბალ-ა-მდე *up to/as far as the garden*, from Old Georgian ბალ-ად-მდე). The older form *-მდის* is sometimes used, being obligatory in the standard expression for *goodbye!*, namely ნახვამდის, which is literally *up to seeing* (ნახვა).

Dialogue 4

- ინგა: შენ რამდენ სახლს ხედავ?
 ანი: მე სამს ვხედავ. რომელია შენი?
 ინგა: ჩემია მეორე, სადაც კაცები ფანჯრებს ღებავენ.
 ანი: მამა-შენი რას აკეთებს?
 ინგა: მამა-ჩემი წერწას რწყავს. წერწა მისი საყვარელი მცენარეა. ზაფხულში მცენარეები ბევრ წყალს სვამენ.
 ანი: ეხლა სად მივდივართ?
 ინგა: მივდივართ მხატვრებთან, სადაც ჩემს პორტრეტს ხატავენ.
 ანი: რამდენი მხატვარი ხატავს შენს პორტრეტს?
 ინგა: ორი მხატვარი ხატავს მას.

Vocabulary

სადაც	<i>where</i>	ფანჯ[ა]რა	<i>window</i>
წერწა	<i>honeysuckle</i>	საყვარელი	<i>favourite</i>
ბევრი	<i>much, many</i>	მხატვ[ა]რი	<i>artist</i>
პორტრეტი	<i>portrait</i>		

Proverb

რკინას ფანჯი ჭამს, კაცის გულს დარდი
 Rust eats iron, sorrow the heart of man

VOCABULARY

რკინა	<i>iron</i>	ფანჯი	<i>rust</i>
ჭამ	<i>you eat X</i>	კაცი	<i>man</i>
გული	<i>heart</i>	დარდი	<i>sorrow, grief</i>

Verse

მოდი ენახით ვენახი
‘Come, let’s see the vine’

მოდი ენახით ვენახი, რამ შეჭამა ვენახი?
მიველ, ენახე ვენახი, თხამ შეჭამა ვენახი.
მოდი ენახით თხა, რამ შეჭამა თხა?
მიველ, ენახე თხა, მგელმა ჭამა თხა.
მგელმა თხა, თხამ ვენახი შეჭამა.
მოდი ენახით მგელი, რამ შეჭამა მგელი?
მიველ, ენახე მგელი, თოფმა ჭამა მგელი.
თოფმა მგელი, მგელმა თხა,
თხამ ვენახი შეჭამა.

მოდი ენახით თოფი, რამ შეჭამა თოფი?
მიველ, ენახე თოფი, ჟანგმა ჭამა თოფი.
ჟანგმა თოფი, თოფმა მგელი,
მგელმა თხა, თხამ ვენახი შეჭამა.
მოდი ენახით ჟანგი, რამ შეჭამა ჟანგი?
მიველ, ენახე ჟანგი, მიწამ ჭამა ჟანგი.
მიწამ ჟანგი, ჟანგმა თოფი,
თოფმა მგელი, მგელმა თხა,
თხამ ვენახი შეჭამა.

მოდი ენახით მიწა, რამ შეჭამა მიწა?
მიველ, ენახე მიწა, თავგმა ჭამა მიწა.
თავგმა მიწა, მიწამ ჟანგი, ჟანგმა თოფი,
თოფმა მგელი, მგელმა თხა,
თხამ ვენახი შეჭამა.

მოდი ენახით თავგი, რამ შეჭამა თავგი?
მიველ, ენახე თავგი, კატამ ჭამა თავგი.
კატამ თავგი, თავგმა მიწა,
მიწამ ჟანგი, ჟანგმა თოფი,
თოფმა მგელი, მგელმა თხა,
თხამ ვენახი შეჭამა.

(Folk verse)

VOCABULARY

მო-დი	<i>come!</i>	ხედ-ავ (ნახ-ავ)	<i>you see X</i>
ვენახი	<i>vine</i>	რა	<i>what?</i>
(შე-)ჭამ	<i>you eat X up</i>	მი-ველ = მი-ველ-ი	<i>I went there</i>
თხა	<i>goat</i>	მგელი	<i>wolf</i>

ჭამ	<i>you eat X</i>	თოფი	<i>gun</i>
ეანგი	<i>rust</i>	მიწა	<i>earth</i>
თაგვი	<i>mouse</i>	კატა	<i>cat</i>

Exercises

1 Write out the present tense paradigms according to the pattern given in the grammar for the verbs: წვეკეტ, ანგრეკ, არჩენ, ბადებ, კლავ, წკვრინი, ამხოზ, სვამ, ყოფ.

2 Work out and translate these anagrams based exclusively on material from this lesson:

(a) ემილეგრი	(e) ქლეკეათროსა
(b) გრიმანი	(f) დერულთოდრა
(c) ტივამნიერ	(g) ბელთიწა
(d) გრავლამ	(h) წრასწანი

3 Produce the correct agreement form for the verb in these sentences:

- თქვენ რას (*sew*)?
- ჩვენ ვის (*corrupt*)?
- შენი მეგობრები რას (*drink*)?
- მე წერილებს (*translate*)
- დედა-შენს რა (*tire*)?
- ჩემი მეგობრები წუხელ (*come*) და ეხლა (*be sitting*) ბაღში
- შენ რატომ (*upset*) ჩემს მშობლებს?
- თქვენ რამდენ წერილს (*write*)? მე ბევრ წერილს (*write*)

4 Fill in the gaps:

- ქალ_ ბ_რ_ აცხ_ბ_
- შე_ რა_ _კ_თ_ბ?
- თქ_ე_ სა_ე_ _ლა_ _ატო_ ფხ_რ_ _?
- დედ_ რა_ _ლაგ_ სა_ _არეუ_ _შ_?
- მ_ ჩემ_ ბ_ _ტ_ნ_ _რწ_ა_
- ის_ნ_ ს_დ (ა)გ_ა_ნი_ _ვა_ _შე_ლ_?
- ფ_ვილ_ ვი_ _ონი_ სა_ _ორხ_?
- ჩვე_ რა_ _ _კეთე_ _ დღე_ ბა_შ_?

5 Put the bracketed word into its appropriate Georgian form to fit the context:

- მეზაღე ბევრ (*plant*) რწყავს
- ჩვენს (*daughter*) და (*son*) ქალაქში ვ(ა)გზავნით
- რამდენ (*house*) აშენებთ?
- (*wine*) ვინ ასხამს?
- ჩვენი (*neighbours*) ჩვენს მეგობრებს კლავენ

- (f) იმ (*windows*) ვინ ადებს?
- (g) მებაღეები (*flowers*) კრეფენ
- (h) საცრიო (*what?*) ცრი(თ)? (*flour*) ვცრი

6 Translate into Georgian:

- (a) Our neighbours are saving our parents.
- (b) Why are you painting our windows?
- (c) When and where do you bake bread as a rule?
- (d) I personally usually first prepare everything on the table in the kitchen and then bake the bread in the oven.
- (e) Mothers give birth to sons and daughters.
- (f) Who is hanging up the linen?
- (g) Why are you breaking those bowls?
- (h) How many onions are the women peeling?

7 Translate into English:

- (a) რას ჭრი(თ)? ცომს ვჭრი
- (b) ინგლისელები ხომ ჭამენ კაკასიურ ლობიოს? ხომ სვამენ ქართულ ლეინოს?
- (c) ესლა რას დგამ(თ) მაგიდაზე? მაგიდაზე სასწორს ვდგამ
- (d) რამდენ ფანჯარას დებავენ დღეს შენი დები?
- (e) ბებია-ჩემი დიდი ცოცხით იატაკს გვის, დედა-ჩემი კი მამა-ჩემის მცენარეებს რწყავს
- (f) წუხელ რომელ საათამდე იჯექი სასტუმრო ოთახში? იქ ვიჯექი ათამდე
- (g) ზურაბის ძმები რას თარგმნიან? შენს წერილებს თარგმნიან ქართულად
- (h) მე რატომ ვწერთი (= ვვარჯიშებ) ამ კაცებს, როცა ისინი მხოლოდ სახლში სხედან და ყავას სვამენ?

Lesson 5

In this lesson you will learn about:

- Subjective version
- Indirect objects
- Locative version
- Indefinite pronouns and adverbs
- Articles

Dialogue 1

Tsira is talking with her daughter, Esma

ესმა: აქ როგორ ცივა!

ცირა: მართალი ხარ. რატომ არ იცვამ რაიმეს?

ესმა: პალტოსა და წინდებს ვიცვამ, და რაღაცას ვაცმევ ჩემს საყვარელ თოჯინას.

ცირა: ოდესმე ისვენებ?

ესმა: ეხლა ვიძინებ, მაგრამ ჯერ ვაძინებ თოჯინას.

....

ცირა: უკვე იღვიძებ?

ესმა: კი, ვიღვიძებ, და თოჯინას ვაღვიძებ. აღარ ცივა – რატომღაც უკვე ცხელა.

ცირა: მართალია. რატომ არ იხდი რა(ი)მეს?

ესმა: რაღაცას ვიხდი, და თბილ ტანსაცმელს ვხდი თოჯინას.

ცირა: სადმე ხომ არ ხელაუ ჩემს ახალ კაბას?

ესმა: რატომ? მოდის ვინმე?

ცირა: მოდის კი არა – უკვე აქ არის (ვიღაცა)!

Vocabulary

ცივა (cf. ცივი)	<i>it's cold (cold)</i>	მართალი	<i>correct</i>
იცვამ	<i>you put (some clothing) on (yourself)</i>		
რა(ი)მე	<i>anything</i>	პალტო	<i>coat</i>
წინდა	<i>sock, stocking</i>	რალაც(ა)	<i>something</i>
აცმ(-)ევ	<i>you dress X in Y</i>	თოჯინა	<i>doll</i>
ოდესმე	<i>ever</i>	ღსვენებ	<i>you rest</i>
იძინებ	<i>you go to sleep</i>	ჯერ	<i>first</i>
აძინებ	<i>you put X to sleep</i>	იღვიძებ	<i>you wake up</i>
კი	<i>yes</i>	აღვიძებ	<i>you wake X up</i>
ალარ	<i>no longer</i>	რატომღაც	<i>for some reason</i>
ცხელა	<i>it's hot (hot)</i>	ხდი	<i>you remove (from yourself some clothing)</i>
(cf. ცხელი)			
თბილი	<i>hot</i>	ტანსაცმ[ე]ლი	<i>clothing</i>
ხდი	<i>you remove (clothing from someone else)</i>	სადმე	<i>anywhere</i>
ვინმე	<i>anyone</i>	მოდის კი არა	<i>it's not a question of X coming</i>
ვილაც(ა)	<i>someone</i>		

Dialogue 2

Paul, an Englishman, is in conversation with his male Georgian friend, Ucha

პავლე:	იმ კაცს რამდენ ფულს აძლევ?
უჩა:	მას ორმოცდაათი ათას ლარს ვაძლევ.
პავლე:	რატომ? რაიმეს ყიდის?
უჩა:	სახლს ყიდის ორმოცდაათი ათას ლარად – და ამიტომ.
პავლე:	უბრალოდ ხელს რატომ არ აწერ ქვითარს? ეგრე ხომ უფრო ადვილია?
უჩა:	ეს ინგლისი არ არის – ეს საქართველოა! აქ რატომღაც ყურადღებას აქცევენ მხოლოდ ნამდვილ ფულს.
პავლე:	აქ ასე უშიშრად როგორ დადის ხალხი მაგდენი ფულით ჯიბეში?!
უჩა:	როგორღაც ვახერხებთ. ჩემი ფული სადღაც დამალულია.

Vocabulary

ფული	<i>money</i>	აძლ(-)ევ	<i>you give X to Y</i>
ლარი (cf. მანეთი)	<i>lari (rouble)</i>	ყიდი	<i>you sell X</i>

ლარად	<i>for a lari</i>	უბრალოდ	<i>just, simply</i>
ხელს ქვით[ა]რს	<i>you write the hand</i>	ეგრე	<i>like that (by you)</i>
აწერ	<i>on cheque/receipt</i> <i>(you sign cheque/</i> <i>receipt)</i>	ადვილი	<i>easy</i>
ინგლისი	<i>England</i>	ყურადღება	<i>attention</i>
ყურადღებას	<i>you turn (pay)</i> <i>attention to X</i>		
აქც(-)ეგ	<i>real</i>	უშიშრად	<i>fearlessly</i>
ნამდვილი	<i>X goes around</i>	ხალხი	<i>folk</i>
დადის	<i>so much (by you)</i>	ჯიბე	<i>pocket</i>
მაგდენი	<i>somehow</i>	ახერხებ	<i>you manage it</i>
როგორღაც	<i>somewhere</i>	დამალული	<i>hidden</i>
სადაღაც			

Dialogue 3

Two women friends, Ina and Lia, are discussing over a meal how a kindergarten is run

- ინა: როდესაც მშობლები ბავშვებს აბარებენ მასწავლებლებს საბავშვო ბაღში, რაიმეს ართმევენ ბავშვებს მასწავლებლები?
- ლია: ბავშვები ჯერ ჯიბეებს აწვენებენ მასწავლებლებს, და, თუ შიგ არის ტკბილეული, მასწავლებლები მათ ართმევენ ბავშვებს.
- ინა: მერე სულ იტოვებენ?
- ლია: არა, უჯრაში მთელი დღე ინახავენ და მერე ისევ აძლევენ ბავშვების მშობლებს.
- ინა: ეს რა ხმაურია?
- ლია: მეზობლები იშენებენ რაღაცას ეზოში და ბევრ ნაგავს ყრიან გარეთ.
- ინა: ფრთხილად! – ბევრ მარილს აყრი საჭმელს! გემოს აფუჭებ (= საჭმელს აუგემურებ).
- ლია: ვაიმე! როცა რა(ი)მე აწუხებს კაცს, მისთვის მნელია რაიმეზე ყურადღების გამახვილება. საჭმლის გემოს მაინც არ ვაფუჭებ (= საჭმელს მაინც არ ვაუგემურებ) – ბევრი მარილით უფრო ჯანმრთელობას ვიფუჭებ.

Vocabulary

როდესაც = როცა	<i>when</i>	აბარებ	<i>you entrust X to Y</i>
მასწავლებელი	<i>teacher</i>	საბავშვო	<i>children's (adj.)</i>
საბავშვო ბაღი	<i>kindergarten</i>	ართმ(-)	<i>you take X from Y</i>
აჩვენებ	<i>you show X to Y</i>	თუ	<i>if</i>

შიგ	<i>inside</i>	ტკბილეული	<i>sweet</i>
სულ	<i>completely</i>	იტოვებ	<i>you keep X for yourself</i>
უჯრა	<i>drawer</i>	მთელი	<i>whole</i>
ინახავ	<i>you keep X</i>	ისევ	<i>again</i>
ხმაური	<i>noise</i>	იშენებ	<i>you build X for yourself</i>
ნაგ[ა]ვი	<i>rubbish</i>	ყრი	<i>you throw (something which is a plurality)</i>
გარეთ	<i>outside</i>	ფრთხილად!	<i>Careful!</i>
აყრი	<i>you cast (a plurality) on X</i>	საჭმელი	<i>food</i>
აფუჭებ	<i>you ruin X</i>	გემო	<i>taste</i>
ვაიმე!	<i>Alas!</i>	ძნელი	<i>difficult</i>
გამახვილება	<i>sharpening (paying attention to X)</i>	მაინც	<i>still, however</i>
აუგემურებ	<i>you make X untasty</i>	ჯანმრთელობა	<i>health</i>
იფუჭებ	<i>you ruin your X</i>		
(cf. იზიანებ	<i>you harm your X</i>)		

Grammar

Subjective version

We have already discussed the neutral version and its role in Series I and II tense forms of transitive verbs. In these tense forms if a transitive verb's direct object is affected by the verbal action and is part of the subject's body or belongs to the subject, or again if the subject is acting upon the object in his own interests, then in place of the neutral version Georgian employs the subjective version. The relevant exponent is the vowel *-i-*, which either replaces the neutral version's *a*-vowel or, for those verbs that do not take this *a*-vowel, occupies the slot immediately before the verbal root. Compare the following with the conjugations illustrated in Lesson 4 for the neutral versions of the verbs *ჭრი* *you cut X* and *აკეთებ* *you do X*:

ვ-ი-ჭრ-ი (ხელს)	<i>I cut (my hand)</i>
ი-ჭრ-ი (ხელს)	<i>you cut (your hand)</i>
ი-ჭრ-ი-ს (ხელს)	<i>X cuts (X's hand)</i>
ვ-ი-ჭრ-ი-თ (ხელებს)	<i>we cut (our hands)</i>
ი-ჭრ-ი-თ (ხელ(ებ)ს)	<i>you (pl.) cut (your hand(s))</i>
ი-ჭრ-ი-ან (ხელებს)	<i>they cut (their hands)</i>
ვ-ი-კეთ-ებ (ბუდეს)	<i>I make (my nest/a nest for myself)</i>
ი-კეთ-ებ (ბუდეს)	<i>you make (your nest/a nest for yourself)</i>

ი-კეთ-ებ-ს (ბუღღეს)	<i>X makes (X's nest/a nest for X's self)</i>
ვ-ი-კეთ-ებ-თ (ბუღღეს)	<i>we make (our nest/a nest for ourselves)</i>
ი-კეთ-ებ-თ (ბუღღეს)	<i>you (pl.) make (your nest/a nest for yourselves)</i>
ი-კეთ-ებ-ენ (ბუღღეს)	<i>they make (their nest/a nest for themselves)</i>

This mechanism allows one either to avoid having to select the appropriate possessive adjective for use with the direct object alone or to dispense with a phrase containing the postposition -თვის *for*. In other words, ვ-ი-კეთ-ებ ბუღღეს is more natural Georgian than either ვ-ა-კეთ-ებ ჩემს ბუღღეს (lit. *I make my nest*) or ვ-ა-კეთ-ებ ბუღღეს ჩემი თავის-თვის (lit. *I make a nest for myself*, where თავი = *head*).

When a part of the subject's body is the object affected by the verbal action, the subjective version is (usually) obligatory (e.g. პურს ტეხ *you break bread* vs დეხს ი-ტეხ *you break your leg*; ძალს ბან *you wash a dog* vs თმას ი-ბან *you wash your hair*; მანქანას წმენდ *you clean the car* vs ცხვირს ი-წმენდ *you clean your nose*).

Some further examples of verbs affecting the subject's body are:

თავს ი-ღებან	<i>you scratch your head</i>
ყურს ი-ჩხრეკ/ი-ჩიჩქნ-ი	<i>you clean out your ear</i>
თმას ი-კრეჭ	<i>you cut your hair</i>
თმას ი-ღებ-ავ	<i>you dye your hair</i>
თმას ი-ვარცხნ-ი	<i>you comb your hair</i>
ცხვირს ი-ხოც-ავ	<i>you wipe your nose</i>
მკლავს ი-ღრძ-ობ	<i>you sprain your arm</i>
მუწუკს ი-რწყ-ავ	<i>you squeeze a spot</i>
შუბლს ი-კრ-ავ	<i>you knit your brow (where შუბლი is forehead)</i>
წარბებს ი-კმეხნ-ი	<i>you frown (where წარბი is eyebrow)</i>
(წვერს) ი-პარს-ავ	<i>you shave (your beard (= წვერი))</i>

But note lack of subjective version in ჩემს საკმეში ცხვირს რატომ ყოფ? *why are you poking (ყ-ოფ) your nose in my business?*

Some other contrasts between neutral and subjective version forms are the following:

ღვინოს ა-სხ-ამ	<i>you pour some wine</i>
ღვინოს ი-სხ-ამ	<i>you pour yourself some wine</i>
წიგნს ა-ბრუნ-ებ	<i>you return the book</i>
წიგნს ი-ბრუნ-ებ	<i>you return for yourself the book (i.e. get it back)</i>
ყანას მკ-ი	<i>you reap the meadow</i>
ქარიშხლს ი-მკ-ი	<i>you reap the whirlwind (i.e. about your head)</i> (adapted from Hosea 8.7)
წერილს წერ	<i>you write a letter</i>
წერილს ი-წერ	<i>you write your own letter/a letter for yourself</i>
ბუტერბროტ(ებ)ს ა-მზად-ებ	<i>you prepare sandwiches</i>

ბუტერბროტ(ებ)ს ი-მზად-ებ	<i>you prepare your own sandwiches</i>
მატყულს წონ-ი	<i>you weigh wool</i>
მატყულს ი-წონ-ი	<i>you weigh your own wool</i>
რამდენ კილოს ი-წონ-ი?	<i>how many kilos do you weigh?</i>

With the pair ა-გ-ებ *you lose (a match)* vs ი-გ-ებ *you win (a match)* compare ლოგინს ა-გ-ებ *you make up a bed* vs ლოგინს ი-გ-ებ *you make up a bed for yourself/your own bed*.

Some verbs exist in the subjective version without possessing a corresponding neutral version form: ი-წყ-ებ *you begin X*; ი-თმ(-)ენ *you bear X patiently/show forbearance*; ი-ტან *you endure X*; ი-სმ(-)ენ *you listen to X* (note that the subjective version is not found with other verbs of perception, e.g. ყურით ვ-ი-სმ(-)ენ-თ, თვალით ვ-ხედ-ავ-თ, ცხვირით ვ-წნოს-ავ-თ, ენით ვ-გემოვნ-ებ-თ *we listen/hear with the ear, we see with the eye, we smell with the nose, we taste with the tongue*, where *tongue/language* = ენა); ი-მარჯვ-ებ *you gain a victory*, which is used without a specified direct object, as are such others as ი-ძინ-ებ *you go to sleep*; ი-ღვიძ-ებ *you wake up*; ი-სვენ-ებ *you rest*.

The usual verb for putting on clothes is ი-ცვ-ამ *you put on X*, but this applies to clothing through which some part of the body has to pass – note the non-subjective version form differs not merely by a shift of version vowel but relies on an older form of the root to give ა-ცმ(-)ევ *you put clothing X on Y*. For putting on hats a different root, again in the subjective version, is used, i.e. ქუღს ი-ხურ-ავ *you put on your/a/the hat* (cf. ქუღს ბავშვს ა-ხურ-ავ *you put a/the/his hat on the child*). For clothing that is wrapped around the body, yet another root has to be selected: ნაბაღს ი-სხ-ამ *you put on/wrap around yourself your/the/a shepherd's felt-cloak* (cf. ნაბაღს მწყემსს ა-სხ-ამ *you wrap around the shepherd (მწყემსი) his/the/a felt-cloak* (ნაბ[ა]ლი)). Removal of one's own clothing again necessitates the subjective version with the root -ხდ-, as shown in Dialogue 1.

Indirect objects

Indirect objects (usually marked by *to* in English, as with *give/show/offer X to Y*) are almost always indicated by the dative case in Georgian – only in the IIIrd Series of transitive verbs are indirect objects treated differently (at least as far as finite verbs are concerned). Since, as we have seen, direct objects with transitive verbs in Series I forms are also marked by the dative case, the context determines which noun is the direct object and which the indirect object in any such sentence containing two dative nouns. Just as verbs agree with the direct object, they also agree with the indirect object, as will be explained in Lesson 6. All examples of indirect objects in the present lesson require a zero marker on their verbs.

Readers will have noticed that some indirect objects can be associated with verbs without any special marker (other than the zero just mentioned) preceding

the verb root, as in ხელოთმანს ბავშვს **ხდ**-ი *you remove the glove from the child* (cf. also the expression ქალს ნამუსს **ხდ**-ი *you rape the woman* (lit. *you strip shame* (ნამუს-ი) *from the woman* (ქალ-ი)), for which there is a regular transitive verb ა-**უ**(-)**პატი**(-)**ურ**-ებ). However, most of the examples given above with indirect objects present have used an **a**-vowel immediately before the relevant verbal root (e.g. ქალს ფულს ა-**ძლ**(-)**ევ** *you give money to the woman*). This is the locative version vowel, to which we now turn.

Locative version

We have already met the postposition -ზე indicating *on* (e.g. კედელზე (სიტყვებს) **წერ** *you write (words (სიტყვა)) on the wall (კედელი)*). This postposition may be dispensed with if the locative version vowel is placed immediately before the verbal root (other than in IIIrd Series forms). This creates an indirect object for the verb out of what otherwise would be the postpositional object, so that the above example can be transformed into: კედელს (სიტყვებს) ა-**წერ**. Unlike the subjective and neutral versions, the locative version is found with intransitive verbs as well as with transitives (e.g. ჩემოდანზე **ზი**-ს → ჩემოდანს ა-**ზი**-ს *X is sitting on/at the suitcase (ჩემოდანი)*).

For verbs that have a zero marker of their neutral version, the contrast between neutral and locative versions is easily achieved by simply adding the **a**-vowel for the latter, as in: დამბაჩას **დ**-ებ *you put down the gun* compared with საფლავს ლოდს ა-**დ**-ებ *you put a tomb stone (ლოდ-ი) on top of the grave (საფლავი)*. However, for verbs with neutral version marked by the **a**-vowel, it is almost impossible (and rare) to contrast the two versions (cf. სახლს ა-**ნგრ**-ევ *you knock down the house* and სახლს თავზე მფლობელს ა-**ნგრ**-ევ *you bring down the house upon the head of the owner (მფლობელ-ი)*), where it is only the presence of the second dative noun in the latter that points to the presence in the verb of the locative version vowel). We shall therefore call an **a**-versioniser in a verb form the neutral version if there is no indirect object present, whereas an **a**-versioniser in a verb form will be styled the locative version if there *is* an indirect object present. This means that in an expression like სკოლაში ბავშვს ა-**ბარ**-ებ *you enrol the child at school* the **a**- is a neutral versioniser, since a postposition is governing the noun *school* and the verb thus has only a direct object. In the near parallel construction მასწავლებელს ბავშვს ა-**ბარ**-ებ *you entrust the child to the teacher* the locative versioniser is used because of the presence of *teacher* in the dative case representing the verb's indirect object.

We have seen how the verb *strip, remove clothing from someone else* takes a straight indirect object without any special versioniser. On the other hand, the three verbs for *putting clothes on someone else* presented above all require the locative versioniser, as already illustrated.

Indefinite pronouns and adverbs

Taking the basic interrogative pronouns *რა what?*, *ვინ who?* and *რომელი which one?* we can form two series of indefinite pronouns by adding either the suffixes *-მე* or *-ლაც*. The resulting indefinites do not correspond exactly to the English forms in *anything/anyone* and *something/someone* respectively, even though this is how the forms have largely been glossed in the vocabularies above. The difference is rather that the former suffix shows the identity of the person or thing concerned is totally unknown, whereas the latter shows the identity *is* known to the speaker. In questions or in statements about the future, forms in *-მე* predominate, whilst *-ლაც* is more common elsewhere. This, however, is something of an oversimplification; all definitions in the Georgian Academy Dictionary that require the presence of an indefinite pronoun have the forms in *-მე*, whereas in English the *some* form seems to be more appropriate (e.g. *რისაზე* გაგების სურვილი *the wish* (სურვილი) *of learning* (გაგება) *something* is the definition offered for ინტერესი *interest*).

The following indefinites should be learned: *რა(ი)მე anything*, *რალაც(ა) something*; *ვინმე anyone*, *ვილაც(ა) someone*; *რომელიმე any (of a number)*, *რომელილაც(ა) some (of a number)*; *სადმე anywhere*, *სადლაც somewhere*; *საიდანმე from anywhere*, *საიდანლაც from somewhere*; *ოღესმე anytime*, *ოღესლაც sometime*; *როგორმე anyhow*, *როგორლაც somehow*; *რამენაირად anyhow*, *რალაცნაირად somehow*; *რატომლაც for some reason*. Note that there is no *რატომმე*.

The pronouns do, of course, decline. The case endings today are usually added after the indefinite suffixes (e.g. *რა(ი)მეს აძლ(-)ეგ?* კი, *რალაცას ვაძლ(-)ეგ* *Are you giving X anything? Yes, I am giving X something*), which is the ordering students should follow. Alternatively the suffix *-მე* may, for most case forms, be added to a declined stem (e.g. *რა-ს-მე აძლ(-)ეგ?* კი, *რა-ს-ლაც ვაძლ(-)ეგ*), which explains the sequence of morphological items in the genitive (*რისამე*) given above in the definition of *interest* – the end-declined genitive would be *რა(ი)მე-ს* (which could also be the dative, as the final *-e* is retained as in ტირე *dash*); cf. *ვინმე-ს* as the genitive or dative of *ვინმე anyone*. The corresponding indefinite possessives would be *რა(ი)მე-ს/ვიინმე-ს-ი anything's/anyone's*. In speech one often hears *რამ* for *რამე*. In the plural we have the nominative forms: *რამე-ებ-ი*, *ვინმე-ებ-ი*, *რალაცე-ებ-ი*, *ვილაცე-ებ-ი*.

When the pronouns are employed as adjectives, they remain unaltered, regardless of the case of the noun they accompany (e.g. *ალბათ სადმე დამალულია რომელიმე უჯრაში* *It's probably hidden somewhere (that I don't know exactly) in one of the drawers* (lit. *in some drawer that is unknown to me*); *რალაც პრობლემა აწუხებს* *Some known-to-me problem is troubling X*).

Note the adjective *რამ(ო)დენიმე some, a few*, which, like all quantitatives, governs a singular noun. From this is derived *რამ(ო)დენიმეჯერ a few times* (alternatively *რამდენჯერმე*).

Note how რამე/ვინმე, when accompanied by ერთი *one*, are virtually indistinguishable from რალაც/ვილაც: ერთი ვინმე (= ვილაც) აქ არის (*a certain someone is here*).

Articles

It will be clear by now that Georgian possesses neither a definite (*the*) nor an indefinite (*a*) article. The context must determine which is the appropriate translation for any Georgian noun. If one wishes to stress that only *one* entity is involved, it is possible, naturally, to use the cardinal ერთი *one* with the relevant noun.

Dialogue 4

The following is not a natural dialogue but rather an interchange of questions and answers between two men, Mindia and Dzhaba, designed to illustrate the differences in version described in this lesson

- მინდია: კარგად იცნობ ამ ქალს?
 ჯაბა: დიახ, და მას ვაცნობ ჩემს ძმას.
 მინდია: რას ისმენ?
 ჯაბა: ვისმენ ბუღბუღლის გალობას. ის კაცი რაიმეს გრეხს?
 მინდია: კი, ულვაშებს იგრეხს.
 ჯაბა: ქართველები რას აკეთებენ?
 მინდია: სახელს იხვეჭენ.
 ჯაბა: ქვით ქვას ხომ არ(ა) ტეხ?
 მინდია: არა, ქვით ქვას არა ვტეხ, აფხაზურში ენას ვიტეხ. ძნელი ენაა, ამიტომ ღამეს ხშირად ვტეხ.
 ჯაბა: მაგრამ მაინც სახელს არ იტეხ – მაგალითად, თუ თავს იტეხ, ხილებს მაინც არ(ა) ტეხ.
 მინდია: არა, და გარდა მაგისა ცოდნას ვიძენ.
 ჯაბა: ბინას ვინ ვის აქირავებს?
 მინდია: ბინას მფლობელი აქირავებს მდგმურს, ხოლო მდგმური ხმას იწმენდს.
 ჯაბა: ბანკი რას ასესხებს კლიენტებს?
 მინდია: ფულს ასესხებს მათ. სადმე დებ ამ სამკურნალო ბალახს?
 ჯაბა: მას ვაღებ ჭრილობას.
 მინდია: როგორ კაზმავენ ცხენს?
 ჯაბა: ჯერ უნაჯირს ადგამენ მას. როცა შენ რაიმეს ჭრი, ოდესმე იჭრი თითს?
 მინდია: როგორ არა!

Vocabulary

იცნობ	<i>you know (someone)</i>	აცნობ	<i>you introduce X to Y</i>
ისმ(-)ენ	<i>you listen to X</i>	ბულბული	<i>nightingale</i>
გალობა	<i>singing</i>	გრებს	<i>you twist X</i>
ულვაშები	<i>moustache (pl.)</i>	იგრებს	<i>you twist something of your own</i>
სახელი	<i>name, reputation</i>	სახელს იხვეჭ	<i>you earn yourself a reputation</i>
ქვა	<i>stone</i>	ტებს	<i>you break X</i>
აფხაზური	<i>Abkhaz(ian) (thing)</i>	აფხაზურში	<i>in Abkhaz (sc. the language)</i>
ენას იტებს	<i>you break your tongue (practise pronunciation)</i>		
ღამე	<i>night</i>	ღამეს ტებს	<i>you break the night (i.e. spend a sleepless night)</i>
ხშირად	<i>often</i>	მაინც	<i>even so, still, yet</i>
სახელს იტებს	<i>you ruin your reputation (sc. shame yourself)</i>		
მაგალითად	<i>for example</i>	თავს იტებს	<i>you break your head (rack your brains)</i>
ხიდი	<i>bridge</i>	ცოდნა	<i>knowledge</i>
იძენ	<i>you acquire X</i>	ბინა	<i>flat</i>
აქირავენ	<i>you let X to Y</i>	ხოლო	<i>whereas</i>
მდგმური	<i>tenant</i>	ხმას იწმენდ	<i>you clear your throat (lit. voice)</i>
ბანკი	<i>bank</i>	ასესებ	<i>you lend X to Y</i>
კლიენტი	<i>client</i>	სამკურნალო	<i>medicinal</i>
ადებ	<i>you put X on Y</i>	ჭრილობა	<i>wound</i>
კაზმავ	<i>you dress (horse)</i>	უნაგირი	<i>saddle</i>
აღმამ	<i>you place X on Y</i>	იჭრი	<i>you cut your own X</i>
თითი	<i>finger</i>	როგორ არა	<i>of course (lit. how not?)</i>

Proverb

თივაში ცეცხლი არ დაიმალებს
A fire cannot hide in hay

VOCABULARY

თივა	<i>hay</i>	ცეცხლი	<i>fire</i>
არ	<i>not</i>	(და-)ი-მაღ-ებ-ი	<i>you hide</i>

Verse

მეგრული ნანა
'Mingrelian Lullaby'

This lullaby from the Western province of Mingrelia has an altogether different content from the one quoted earlier and reflects a dark aspect of Western Georgia's historical relations with Turkey.

ჩამეხუტე მკერდში მალე, ნანი-ნანინა,
და გომღერებ, გენაცვალე, ნანი-ნანინა.
გზაზე მიდის თურქი კრული, ნანი-ნანინა,
მამაშუნის ცულდაკრული, ნანი-ნანინა.
მტერი კვლავ იმუქრებაო, ნანი-ნანინა,
ავგაობრეს თურქებმაო, ნანი-ნანინა,
კაცს ართმევენ ყველაფერსო, ნანი-ნანინა,

უბნელებენ შერე შხესო, ნანი-ნანინა.
წინ თურქები მტანჯულები, ნანი-ნანინა,
უკან მოსდევთ დამსჯულები, ნანი-ნანინა,
დაიტაცეს ნივთებიო, ნანი-ნანინა,
ცეცხლსა მისცეს ფაცხებიო, ნანი-ნანინა.

აქ არ არის მამაშუნი, ნანი-ნანინა,
და ურთაში დანარჩენნი, ნანი-ნანინა,

ვიმალებით, შიში გვძლევსო, ნანი-ნანინა,
მამაშუნი ებრძვის მტერსო, ნანი-ნანინა,
დაგობარა მამამ ესო: ნანი-ნანინა,

კვალში მალე გამომყვებსო, ნანი-ნანინა,
მამა მიხვდა, როცა თქვაო, ნანი-ნანინა,
შენგან გმირი გამოვარო, ნანი-ნანინა,
ყველაფერი არის შხადა, ნანი-ნანინა,
შეკაზმული ლურჯა დგასო, ნანი-ნანინა,
შეჯექი და გაჰყე გზასო, ნანი-ნანინა,
და გაბარებ შენ ამასო: ნანი-ნანინა,
თუნდ მოვიდეს შენზე ასი, ნანი-ნანინა,
არ შელაზო გმირის ფასი, ნანი-ნანინა,
და მტერს ზურგი არასოდეს, ნანი-ნანინა,
არ უჩვენო – ეს გახსოვდეს! ნანი-ნანინა.
(Traditional in Mingrelia)

VOCABULARY

(ჩა-)ე-ხუტ-ები-ი	<i>you embrace X</i>	და	<i>and</i>
მკერდი	<i>bosom</i>	ურთა	<i>Urta</i>
მალე	<i>soon</i>	დანარჩენი	<i>remaining</i>
უ-მღერ (უ-ებს)	<i>you sing to X</i>	(და-)ი-მალ-ები-ი	<i>you hide</i>
გენაცვა(ლე)	<i>darling!</i>	შიში	<i>fear</i>
გზა	<i>road</i>	გ-ძლ(-)ეგ-ს	<i>it grips you</i>
-ზე	<i>on</i>	ე-ბრძ(-)ე-ი	<i>you fight X</i>
		(ე-ბრძ(-)ოლ-ები-ი)	
მი-დი-ს	<i>X goes</i>	(და-)უ-ზარ-ებს	<i>you give instruction X to Y</i>
თურქი	<i>Turk</i>	მამა	<i>father</i>
კრული	<i>cursed</i>	ეს	<i>this</i>
მამაშენი	<i>your father</i>	კვალი	<i>track</i>
ცულდაკრული	<i>axe-smitten</i>	(გა-მო-)ჰ-ყვ-ები-ი	<i>you follow X</i>
მტ[ე]რი	<i>enemy</i>	(ში-)ხედ-ები-ი	<i>you realise X</i>
კვლავ	<i>again</i>	როცა	<i>when</i>
ი-მუქრ-ები-ი	<i>you threaten</i>	ამბ-ობ (ი-ტყვ-ი, თქვ-ი)	<i>you say (will say, said) X</i>
(ა-)ა-ობრ-ებს	<i>you ravage X</i>	შენგან	<i>from you</i>
კაცი	<i>man</i>	გმირი	<i>hero</i>
(წა-)ა-რთმ(-)ეგ	<i>you snatch X from Y</i>	გა-მო-დი-ს	<i>X comes out</i>
		(გა-მო-ვ-ა)	
ყველაფ[ე]რი	<i>everything</i>	მზად	<i>ready</i>
(და-)უ-ბნელ-ებს	<i>you darken X for Y</i>	შეკაზმული	<i>saddled up</i>
მერე	<i>then</i>	ლურჯა (ა)	<i>grey horse</i>
მზე	<i>sun</i>	ღგ-ა-ხ-ა-რ	<i>you stand</i>
წინ	<i>in front</i>	(შე-)ჯდ-ები-ი	<i>you sit on</i>
მტანჯველი	<i>tormentor</i>	გა-ჰ-ყვ(ვ-ი)	<i>follow it!</i>
უკან	<i>behind</i>	(მი-/მო-)ა-ზარ-ებს	<i>you entrust X to Y</i>
(მო-)ს-დ(-)ეგ	<i>you pursue X</i>	ამას	<i>this (dative)</i>
დამსჯელი	<i>punisher</i>	თუნდ	<i>even if</i>
(და-)ი-ტაც-ებს	<i>you snatch away X</i>	შენზე	<i>upon you</i>
ნივთი	<i>thing</i>	ასი	<i>100</i>
ცეცხლი	<i>fire</i>	(შე-)ლახ-ავ	<i>you violate X</i>
ა-ძლ(-)ეგ	<i>you give X to Y</i>	ფასი	<i>price</i>
(მი-)ს-ც-ემ)			
ფაცხა	<i>wicker-dwelling</i>	ზურგი	<i>back</i>
აქ	<i>here</i>	არასოდეს	<i>never</i>
არ	<i>not</i>	უ-ჩვენ-ებს	<i>you shew X to Y</i>
ა-რ-ი-ს	<i>X is</i>	გ-ა-ხს(-)ოგ-ს	<i>you remember X</i>

Exercises

1 Write out the present tenses of the neutral and subjective versional pairs:

write X	write one's own X
kill X	kill one's own X
warm X	warm one's own X

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) კ-ც-ბ- ს-დ-ე წა-დნ-__?
 (b) -რა, სა-დ-__ აწვ-ე-
 (c) თქ-ნ რ-(ო)-ე- სე-გ-?
 (d) დ-ა-, ა-აცა- -ედა-(თ)
 (e) -ოვო-ა გ-ნ-ე?
 (f) კ-, -ილ-ც აქ -რ-(ს)
 (g) რ-ტ-მ ხდ-თ პ-ლ-ო-?
 (h) დ-ბ- წ-ბ-ბს -ჭმ-ნი-__

3 In each example work out the correct form of the two verbs *put on* and *take off*:

- (a) თქვენ როდის -/- პალტოს?
 (b) მღებურები -/- ფეხსაცმელს (shoe(s))
 (c) ჩვენ კაბას -/- ბავშვს
 (d) ბავშვი -/- კაბას
 (e) შენ რატომ -/- მწვემს ნაბაღს?
 (f) მშობლები ქულებს -/- ბავშვებს
 (g) ჩვენ ქულებს -/-
 (h) მწვემები ნაბაღებს -/-

4 Complete the correct form of the indefinite:

- (a) ოდეს- იყავით ავად? (e) დიას, ვი-ები მოვიდნენ
 (b) წუხელ სად- წახვედით? (f) დედა რატომ- ადრე დაწვა
 (c) რა-ს აკეთებთ? (g) სად- მივლივართ დღეს?
 (d) ვი- მოვიდა? (h) რა-ები იყო ჩემს ჯიბეში

5 Translate into Georgian:

- (a) Our son goes to bed at 7, goes to sleep at 8, and wakes up at 7.15.
 (b) We wake up our mother at 7.30. Then she gets dressed and combs her hair.
 (c) Are you doing anything? We sat down at 1 o'clock and are resting till 2.
 (d) They are removing their hats and signing many cheques.
 (e) Are you smelling something? Excuse me, I am wiping my nose.
 (f) How much do they weigh? They weigh approximately 100 kilos.

- (g) Are you entrusting your daughter to anyone? Yes, to the teacher.
 (h) We are taking sweets from the children and giving money to their parents.

6 Translate into English:

- (a) მე ოთახს ვაღაგებ, შოთა კი ყურს იხზრეკს/იჩიქნის
 (b) სახელს როგორმე იხვეჭენ ეს ინგლისელები
 (c) ხელს რატომ იბან? ვიღაც მოვიდა და რაღაცას ვჭამთ
 (d) ჩემოდანს ვინ აზის და რას აკეთებს? ის ზურაბია და თავს იფხანს
 (e) მათი ქალიშვილი დგება, პალტოს იცვამს, და ქუდს იხურავს; ალბათ სადმე მიდის
 (f) ბავშვი თოჯინას კაბას აცმევს, ქუდს ახურავს და ეხლა მასთან ერთად წეება
 (g) ასე ადრე რატომ ვიღვიძებ ხოლმე, როცა ავად არა ვარ?
 (h) თუ შენ აქირავებ ბინას მდგმურს, შენ რატომ აძლეე მას ფულს?

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

7 Select the appropriate verb and conjugate it in full to fit the contexts below:

მე	(a) put on	
შენ	(b) remove	(i) ნაბადს
ის/იგი	(c) put on someone else	(ii) ქუდს
ჩვენ	(d) remove from someone else	(iii) პალტოს
თქვენ		
ისინი/ივინი		

Lesson 6

In this lesson you will learn about:

- Future of transitive verbs
- Object agreement affixes
- Reflexives
- Emphatics

Dialogue 1

The English visitor, Anne, discusses housework again with her Georgian hostess, Inga. Compare the following with Dialogue 1, Lesson 4

- ანი: გემის მიხედვით, რას ვაპირებთ დღეს?
- ინგა: დღეს შაბათია, ამიტომ პურს გამოვაცხობ სამზარეულოში.
- ანი: პურს როგორ აცხობ?
- ინგა: აი ასე – ჯერ დავაწყობ ყველაფერს მაგიდაზე: ჯამს, ფქვილს, თბილ წყალს, მარგარინს, მარილს, შაქარსა და საფუარს. ფქვილს საცრით გავცრი და სასწორზე ავწონი, მერე ჯამში ჩავყრი მარგარინთან, საფუართან, ცოტა მარილსა და შაქართან ერთად, და ზედ წყალს დავახსხამ. ცომს დიდხანს მოვზელ, მერე ჯამს დავაფარებ და ასე დავტოვებ.
- ანი: საფუარი რა როლს შეასრულებს ამ პროცესში?
- ინგა: საფუარი ცომს ააფუებს. საათ-ნახევრის (= ორმოცდაათი წუთის) შემდეგ კიდევ მოვზელ და ცომს სამად დავჭრი. კიდევ ორმოცი წუთით დავტოვებ. მერე რამოდენიმე წუთით ადრე ავანთებ ღუმელს, ცომს ტაფაზე დავდებ და (ყველაფერს) შევდებ ღუმელში.
- ანი: შენ ძალიან გემრიელ პურს აცხობ ხოლმე.

ინგა: მადლობელი ვარ. ინგლისში გემრიელ პურს არ ყიდიან?
ანი: ინგლისში ჩვეულებრივი პური ბამბისნაირია!

Vocabulary

გამოაცობ	<i>you will bake X</i>	დააწყობ	<i>you will arrange X</i>
გაცრი	<i>you will sieve X</i>	აწონი	<i>you will weigh X</i>
ჩაყრი	<i>you will throw them in</i>	დაასხამ	<i>you will pour X</i>
მოზელ	<i>you will knead X</i>	დადარებ	<i>you will cover X</i>
დატოვებ	<i>you will leave X</i>	შეასრულებ	<i>you will fulfil X</i>
ააფუებ	<i>you will cause X to rise</i>	საათნახევ[ა]რი	<i>hour and a half</i>
შემდეგ (+ gen.)	<i>after</i>	დაჭრი	<i>you will cut X in pieces</i>
აანთებ	<i>you will light X</i>	დადებ/შედებ	<i>you will put X somewhere/in</i>
ყიდი	<i>you sell X</i>	ჩვეულებრივი	<i>usual</i>
ბამბა	<i>cotton wool</i>	ბამბისნაირი	<i>cotton wool-like</i>

Dialogue 2

Gela and his father, Demna, prepare for an outing

დემნა: გავდივართ. პალტოს ჩავაცმევ?
გელა: არა – მე თვითონ ჩავიცვამ.
დემნა: თმას დაგვარცხნი?
გელა: არა – მე თვითონ დავივარცხნი თმას. დედა სად არი(ს)?
დემნა: საძილეში საყვარელ სკამზე ზის (/სკამს აზის) და თავს ილამაზებს სარკის წინ.
გელა: სხვათა შორის, სად მივდივართ?
დემნა: სოფელში. იქ სადილს (შე)ვჭამთ (ვისადილებთ) და შერე დავისვენებთ.*
გელა: იქ რას (შე)ვჭამთ? ხომ ბუტერბროტს (შე)ვჭამთ?
დემნა: კი, მაგრამ სად არის?
გელა: შხად არ არის. ვინ მოამზადებს მათ?
დემნა: მე ეხლა სწრაფად მოვამზადებ.

* The Georgian for a retreat outside town is აგარაკი = Russian *dacha*.

Vocabulary

თვითონ	<i>self (emphatic)</i>	დავარცხნი	<i>you will comb X for Y</i>
აზისარ	<i>you sit on X</i>	ილამაზებ	<i>you beautify your X</i>

სარკე	<i>mirror</i>	წინ	<i>in front of</i>
სოფელი	<i>village, countryside</i>	დაისვენებ	<i>you will rest</i>
მოამზადებ	<i>you will prepare X</i>	სწრაფად	<i>quickly</i>

Dialogue 3

Behzan asks his friend, Ambrosi, what he is doing. They use the polite form of address

ბეჰანი:	რას აკეთებ მანდ?
ამბროსი:	წერილს ვწერ ჩემს ცოლს. ის საზღვარგარეთ ისვენებს.
ბეჰანი:	კიდეუ როდის მისწერთ?
ამბროსი:	იგი თუ მომწერს, კიდეუ მივწერ იმ კვირაში.
ბეჰანი:	ეხლა ხელს ხომ მოაწერთ ამ საბუთებს?
ამბროსი:	როგორ არა! სად გა(ა)გზავნით მათ?
ბეჰანი:	სხვადასხვა ქვეყნებში, საიდანაც პასუხებს მალე გამო(ა)გზავნიან უკან.
ამბროსი:	ჩვენს ახალ მეზობელს იცნობთ?
ბეჰანი:	დიახ, მოგვიანებით მას გაგაცნობთ. ამას წინათ იგი ბაღში იჯდა.
ამბროსი:	გმადლობთ.

Vocabulary

მანდ	<i>there (by you)</i>	საზღვარგარეთ	<i>abroad</i>
კიდევ	<i>again</i>	მისწერ	<i>you will write X to Y</i>
იმ კვირაში	<i>next week</i>	ხელს მოაწერ	<i>you will sign X</i>
საბუთი	<i>document</i>	გა(ა)გზავნი	<i>you will send X</i>
სხვადასხვა	<i>different</i>	ქვეყანა	<i>country</i>
საიდანაც	<i>whence</i>	პასუხი	<i>answer</i>
მალე	<i>soon</i>	გამო(ა)გზავნი	<i>you will send X here</i>
იცნობ	<i>you know (a person)</i>	მოგვიანებით	<i>later</i>
გააგზავნობ	<i>you will introduce X to Y</i>	ამას წინათ	<i>just now</i>

Grammar

The future indicative of transitive verbs

The normal pattern for the formation of the future indicative of transitive verbs is to add to the present indicative one of the language's stock of preverbs (discussed in Lesson 2). It is unfortunately hardly ever the case that one can

predict with which of the preverbs any individual verb will be prefixed, but, once learnt, the relevant preverb will at least remain the one that is employed in all tense-mood forms outside the present sub-series (namely the present indicative, present subjunctive and imperfect indicative).

The preverb, whether simple or complex, must stand first in the verbal complex (i.e. immediately preceding any agreement prefix that may be present), e.g.: ლოგინს ვ-ა-გ-ებ/და-ვ-ა-გ-ებ *I make/shall make up a bed*; ლოგინს ვ-ი-გ-ებ/და-ვ-ი-გ-ებ *I make/shall make up a bed for myself*; პერანგს გ-ა-ცმ (-)ევ/ჩა-გ-ა-ცმ(-)ევ *I put/shall put a shirt on you*; პერანგს ვ-ი-ცვ-ამ/ჩა-ვ-ი-ცვ-ამ *I put/shall put a shirt on*, შარველს ვ-ი-ხდ-ი/გა-ვ-ი-ხდ-ი *I (shall) take off my trousers* (შარვე[ა]ლი) (note the change of preverb for headgear: ქუდს ვ-ი-ხდ-ი/მო-ვ-ი-ხდ-ი *I (shall) take off my hat*).

For the rest of the course all verbs will be given in the vocabularies with their appropriate preverb in brackets. By referring to the Georgian–English vocabulary at the back of this book, readers will find the appropriate preverb for all the verb roots listed so far. Note that ალ- is the old form of the preverb ა-, retained as a relic by some verbs.

The following general rules apply:

- (1) The same preverb will be used with a particular root regardless of which version (neutral, subjective, locative) is employed.
- (2) Sometimes there is no difference between present and future indicatives.
- (3) Sometimes distinctions emerge in the future, where the present is, out of context, simply ambiguous (e.g. ი-გ-ებ *you win (match)* compared with *you make up your (bed)*, whereas the future allows no such confusion between მო-ი-გ-ებ *you will win (match)* compared with და-ი-გ-ებ *you will make your (bed)*).
- (4) Where motion is involved, the appropriate preverb may be chosen for the direction concerned.
- (5) The preverb და- may replace the normal preverb of some roots if the direct object is plural.

Some verbs employ one root in the present sub-series and another in the future sub-series. This latter root is then usually carried over into Series II and III, but again there are exceptions. Some important examples of such root suppletion are the following:

ხე-ავ	<i>you see X</i>	ნახ-ავ	<i>you will see X</i>
სვ-ამ	<i>you drink X</i>	და-ლ(-)ევ	<i>you will drink X</i>
ამბ-ობ	<i>you say X</i>	ი-ტყვ-ი	<i>you will say X</i>
ა-ძლ(-)ევ	<i>you give X to Y</i>	მი-ს-ც-ემ	<i>you will give X to Y</i>

The verb *to give* outside the present sub-series demonstrates a complication that is shared by some other verbs in connection with the use of the preverb. მი- is used to characterise an action away from speaker or hearer, such as the action here of giving something to a third individual – historically at least,

if this third individual were standing by the speaker, this could be indicated by the use of the preverb *მო-* (e.g. *მო-ს-ც-ემ*), but this is exceptional. When the action of giving is directed towards speaker or hearer, *მო-* gives way to *მი-*, for example:

<i>მი-მ-ც-ემ</i>	<i>you will give X to me</i>
<i>მი-გ-ც-ემ</i>	<i>I shall give X to you</i>
<i>მი-ვ-ც-ემ</i>	<i>I shall give X to Y</i>
<i>მი-გვ-ც-ემ-ენ</i>	<i>they will give X to us</i>

Sometimes even the present sub-series contain a preverb, in which case there is no difference between present and future indicatives (e.g. *წარ-მო-თქვამ* *you (will) utter X out loud*; *ეს რას აღ-გონებ-ავს* *what does this denote?*).

Object agreement affixes

The affixes that allow Georgian verbs to show agreement with both direct and indirect objects are set out below:

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	
1st person	<i>მი-</i>	<i>გვ-</i>	
2nd person	<i>გ-</i>	<i>გ-</i>	<i>-თ</i>
3rd person	\emptyset (<i>ლ/ბ</i>)-	\emptyset (<i>ლ/ბ</i>)-	<i>(-თ)</i>

There are, however, certain differences in the way the language handles direct as opposed to indirect objects in its selection from this list of affixes, as is explained below. But let us examine the system operating in straightforward cases, noting that by far the commonest marker of a 3rd person object is zero. Readers may like to refer back to the subject agreement table in Lesson 3, with which, of course, they should now be fully familiar:

<i>მი-მალ-ავ</i>	<i>you hide me</i>	<i>მი-მალ-ავ-თ</i>	<i>you (pl.) hide me</i>
<i>გვ-მალ-ავ</i>	<i>you hide us</i>	<i>გვ-მალ-ავ-თ</i>	<i>you (pl.) hide us</i>
<i>გ-მალ-ავ-ენ</i>	<i>they hide you</i>	<i>გვ-მალ-ავ-ენ</i>	<i>they hide us</i>
<i>მალ-ავ</i>	<i>you hide X</i>	<i>მალ-ავ-ს</i>	<i>X hides Y</i>
<i>მალ-ავ-თ</i>	<i>you (pl.) hide X</i>	<i>მალ-ავ-ენ</i>	<i>they hide X</i>
<i>გვ-მალ-ავ-ს</i>	<i>X hides us</i>	<i>მი-მალ-ავ-ს</i>	<i>X hides me</i>
<i>გ-მალ-ავ-ს</i>	<i>X hides you</i>		

In these examples we have at most one non-zero marker both before the root (as prefix) or at the end of the verb (as suffix). When, according to a comparison of the two tables of subject and object agreement affixes, we would naturally expect either two prefixes or two suffixes, such sequences are avoided in the following ways.

Where a 1st person subject (either singular *I* or plural *we*) is linked with a 2nd person object (*you*), the impermissible prefixal sequence of ვ-გ- is avoided simply by dropping the ვ-:

გ-მაღ-ავგ *I hide you* გ-მაღ-ავგ-თ *we hide you/I hide you (pl.)*

The plurality of a 1st person subject is marked by final -თ, as is the plurality of a 2nd person object. And so, the equivalent of *we hide you (pl.)* ought to motivate a sequence of -თ-თ. But as this is impossible, only one of the two appears. This means that, in addition to the two meanings just assigned to it, the form გ-მაღ-ავგ-თ may also mean *we hide you (pl.)*.

Where we have a 2nd person plural object coupled with (a) a 3rd person singular subject, the expected suffixal sequence is -ს-თ, and (b) a 3rd person plural subject, the expected suffixal sequence is -ენ-თ. These impermissible endings are resolved in different ways: (a) loses the 3rd person marker -ს-, whilst (b) loses the 2nd person pluraliser -თ. This results in a form such as გ-მაღ-ავგ-თ having a fourth possible meaning, namely *he/she/it hides you (pl.)*. On the other hand, გ-მაღ-ავგ-ენ means *they hide you/you (pl.)*.

For 3rd person *direct* objects only the zero prefix is ever used. The plurality of 3rd person direct objects is never marked on the verb, although this latter provision is sometimes ignored, producing forms such as (ეს) (მათ) ა-წიხ-ებ-თ *this upsets them*, in place of the more prescriptively correct (ეს) (მათ) ა-წიხ-ებ-ს.

What extra difficulties does the marking of indirect objects introduce? In the case of 3rd person indirect objects, again the zero marker is the most widely used of the three variants – ს- appears if it is followed by any of the consonants: ც-, წ-, ძ-, ჩ-, ჰ-, ჳ-, თ-, ტ-, ღ-. On the other hand, ჰ- is used if followed by ქ-, კ-, გ-, ყ-, ზ-. In Modern Georgian both -ჰ- and -ს- disappear when preceded by the 1st person subject marker ვ-. Plurality of 3rd person indirect objects is not indicated in the sort of transitive verb forms with which we have so far been concerned – we will see how the bracketed pluraliser -თ is used when we discuss IIIrd Series forms of transitive verbs in Lesson 15. This grammatical point is also covered in relation to indirect verbs (Lesson 13), and to the marking of indirect objects with intransitive verbs (Lesson 10):

მ-ხღ-ი	<i>you strip me of X</i>	გ-ხღ-ი	<i>I strip you of X</i>
ვგ-ხღ-ი-ს	<i>X strips us of Y</i>	გ-ხღ-ი-ან	<i>they strip you/ you (pl.) of Y</i>
ვ-ხღ-ი	<i>I strip X of Y</i>	ხღ-ი	<i>you strip X of Y</i>
გ-ხღ-ი-თ	<i>we strip you/you (pl.)/ I strip you (pl.)/ X strips you (pl.) of Y</i>		
მ-წერ-ი	<i>you write X to me</i>	მ-წერ-თ	<i>you (pl.) write X to me</i>
ს-წერ-ი	<i>you write X to Y</i>	ს-წერ-თ	<i>you (pl.) write X to Y</i>

ვ-წერ	<i>I write X (to Y)</i>	ვ-წერ-თ	<i>we write X (to Y)</i>
გვ-წერ-ენ	<i>they write X to us</i>	გ-წერ	<i>I write X to you</i>
გ-წერ-ენ	<i>they write X to you/you (pl.)</i>		

Outside the present sub-series the verb *write (to X)* follows the same fluctuation between მი-/მო- as preverb described above for the future indicative of the verb *to give*. The expression ხელს მო-ა-წერ *you will sign X*, however, always takes მო-. მი-ა-წერ also exists and means *you will ascribe X to Y*.

There is one final instance where the impermissible sequence of two agreement prefixes is avoided. With a verb such as *give* we may have a sentence where the direct object is *me* and the indirect object is *you* (or vice versa). Such a coupling should lead to both an -მ- and a -გ- standing side by side. This impossibility is avoided by paraphrasing the *direct* object in such a way that it becomes 3rd person and thus takes a zero prefix. The transformation is achieved by using the noun თავ-ი *head* preceded by the appropriate possessive adjective, and it is also usual to apply it when a 1st or 2nd person direct object is coupled with a 3rd person indirect object. Thus:

შენს თავს მ-ა-ძლ(-)ეგ-ენ	<i>they give you (your head) to me</i>
თქვენს თავს გვ-ა-ძლ(-)ეგ-ენ	<i>they give you (pl.) to us</i>
ჩემს თავს ა-ძლ(-)ეგ-ენ	<i>they give me to X</i>
ვის ა-ბარ-ებ-თ ჩვენს თავს?	<i>to whom are you (pl.) entrusting us?</i>
შენ გ-ა-ბარ-ებ-ენ ჩემს თავს?	<i>are they entrusting me to you?</i>
მე მ-ა-ბარ-ებ-თ მათ?	<i>are you (pl.) entrusting them to me?*</i>
შენს თავს ა-ბარ-ებ-ს ოსს	<i>X is entrusting you to the/an Ossetian (ოსი)</i>

* Such an example is nevertheless sometimes met with the meaning *Are you entrusting me to them?*

Reflexives

Georgian has no special reflexive pronoun (*-self/selves*). Where necessary it employs the same paraphrase as that described above, namely the noun თავ-ი *head/self* preceded by the appropriate possessive adjective. The 3rd person singular possessive adjective is based on the genitive of this selfsame noun, namely თავ+ის-ი *X's own* (in the plural the adjective is თავიანთ-ი *their own*). Consider this definition from the Georgian Academy Dictionary of the 1st person singular pronoun მე *I/me*: ამ სიტყვით მოლაპარაკე ალწინწავს თავის თავს *With this word the speaker (მოლაპარაკე) denotes himself (= his own head/self)*.

Often when this reflexive paraphrase is used, the verb will stand in the subjective version, in which case no possessive adjective is permitted:

თავს მო-ვ-ი-კლ-ავ	<i>I shall kill myself</i>
თავს მო-ი-კლ-ავ	<i>you will kill yourself</i>
თავს მო-ი-კლ-ავ-ს	<i>X will kill himself/herself/itself</i>

თავს მო-ე-ი-კლ-ავ-თ	<i>we shall kill ourselves</i>
თავს მო-ი-კლ-ავ-თ	<i>you (pl.) will kill yourselves</i>
თავს მო-ი-კლ-ავ-ენ	<i>they will kill themselves</i>

One way of saying *I shall sacrifice myself for X* is to use this same verbal root in the locative version (there is also a change in preverb), where we see that the locative version outranks the subjective:

(ჩემს) თავს შე-ე-ა-კლ-ავ მაშულს
I shall sacrifice myself for my land

An alternative verb without locative version is:

(თავიანთ) თავს შე-ს-წირ-ავ-ენ მაშულს
they will sacrifice themselves for their land

Emphatic pronouns

Formally identical in English to the reflexive pronouns are the emphatic pronouns, though functionally they behave quite differently. Contrast *I saw myself in the mirror* (reflexive) with *I saw you in the mirror myself* (emphatic). In Georgian there is one word თვით(ონ), obviously again related to the instrumental case of თავ-ი *head*, which serves as the invariant emphatic pronoun:

თვით(ონ) გა-ე-ა-კეთ-ებ
I shall do it myself

თვით(ონ) გა-ა-კეთ-ებ-ენ
they will do it themselves

Dialogue 4

Zaza asks his father, Luk'a, about life in the army

ზაზა: რომელ საათზე დგებიან ჯარისკაცები?

ლუკა: ექვსზე. ჯერ ლოგინებს ალაგებენ, მერე წაიცვამენ, გაიპარსავენ, პირს დაიბანენ, საუზმისთვის (რაიმეს) წაიხემსებენ, და აი! უკვე შზად არიან ბრძოლისთვის!

ზაზა: შენ ნამყოფი ხარ ჯარში?

ლუკა: როგორ არა! ახალგაზრდობაში ვიყავი ჯარისკაცი.

Vocabulary

ჯარისკაცი	<i>soldier</i>	ალაგებ (ა)	<i>you tidy up X</i>
იპარსავ (გა)	<i>you shave (yourself)</i>	პირი	<i>face, mouth</i>
იბან (და)	<i>you wash your X</i>	საუზმე	<i>breakfast</i>

წახემსებ	<i>you will quickly eat X</i>	აი	<i>lo!</i>
ბრძოლა	<i>fight(ing), battle</i>	ნამყოფი ხარ	<i>you have been (somewhere)</i>
ჯარი	<i>army</i>	ახალგაზრდობა	<i>youth</i>

Proverb

მეგობარს პირში უძრახავენ, მტერს პირს უკანა
 One censures a friend to his face, an enemy behind his back
 (lit. face)

VOCABULARY

მეგობარი	<i>friend</i>	პირი	<i>face</i>
უ-ძრახ-ავ	<i>you censure X</i>	მტერი	<i>enemy</i>
უკან(ა)	<i>behind</i>		

Verse

ყმაწვილი და პეპელა
 ‘The Lad and the Butterfly’

ჭრელი პეპელა დაათრო
 და დააბრუა იამა ...
 მას მიეპარა ყმაწვილი,
 დაიჭირა და იამა ...

ალერსით უთხრა: “პეპელა,
 თავს რითი ირჩენ შენაო?
 როგორ არ გღალავს მთელი დღე
 მოუსვენარი ფრენაო?”

პეპელამ უთხრა: “მინდორში
 ვცხოვრობ მე უზრუნველად ...
 იქ ყვავილები გაშლილან
 ჩემს საზრდოდ, საწუწნელადო.

რაც დღე მაქვს – ტკბილად ვატარებ,
 ჩემ ნებაზედაც დაფურეო,
 მაგრამ დღეგრძელი არა ვარ ...
 გამიშვი ... ნუცა მაცდენო!”

ყმაწვილმა ხელი გაუშვა,
 გაფრინდა ნაზი პეპელა ...
 და, თითქოს ნიშნად მადლობის,
 თავს ეკლებოდა ნელ-ნელა.

(Ak'ak'i Ts'ereteli)

VOCABULARY

ჭრელი	<i>variegated</i>	პეპ[ე]ლა	<i>butterfly</i>
(და-)ა-თრ-ობ	<i>you intoxicate X</i>	(გა-)ა-ბრუ-ებს	<i>you make X dizzy</i>
ია	<i>violet</i>	მას	<i>X (dative)</i>
(მი-)ე-პარ-ებს-ი	<i>you sneak up on X</i>	(და-)ი-ჭერ	<i>you catch X</i>
ი-ამ-ებს-ა/ე-ამ-ებს-ა	<i>X rejoices</i>	აღერსი	<i>affection</i>
ე-უბნ-ებს-ი/ე-ტყვ-ი/	<i>you tell/will tell/</i>	თავი	<i>head, self</i>
უ-თხარ-ი	<i>told X to Y</i>		
რითი	<i>with what?</i>	ი-რჩ(-)ენ	<i>you preserve</i>
			<i>your X</i>
შენ	<i>you</i>	როგორ	<i>how?</i>
(და-)დალ-ავ	<i>you tire X</i>	მთელი	<i>whole</i>
(და-)ლ-ი			
დღე	<i>day</i>	მოუსვენარი	<i>restless</i>
ფრენა	<i>flight, flying</i>	მინდ[ო]რი (ვ)	<i>meadow</i>
ცხოვრ-ობ (ი-ებს)	<i>you live</i>	მე	<i>I/me</i>
უზრუნველად	<i>without a care</i>	იქ	<i>there</i>
ყვავილი	<i>flower</i>	(გა-)ი-შლ-ებს-ა	<i>X unfolds</i>
ჩემი	<i>my</i>	საზრდო	<i>nourishment</i>
საწუწნელი	<i>something to suck</i>	რაც	<i>that which</i>
გ-ა-ჭვ-ს	<i>you have it/them</i>	ტკბილი	<i>sweet</i>
(გა-)ა-ტარ-ებს	<i>you spend X</i>	ნება/ნებაზედაც	<i>will/and at X's will</i>
და-ფრ(-)ენ	<i>you fly about</i>	მაგრამ	<i>but</i>
დღგრძელი	<i>long-lived</i>	არა ხ-ა-რ	<i>you are not</i>
(გა-)უ-შვ-ებს	<i>you release X</i>	ნულა(რ)	<i>don't any longer</i>
(გა-)ა-ცდ(-)ენ	<i>you keep X from Y</i>	ხელი	<i>hand</i>
(გა-)ფრ(-)ინ-დ-ებს-ი	<i>you fly off</i>	ნაზი	<i>gentle</i>
თითქოს	<i>as if</i>	ნიშ[ა]ნი	<i>sign</i>
მადლობა	<i>gratitude</i>	(მო-)გ-ე-ვლ-ებს-ა	<i>X whirls around</i>
ნელ-ნელა	<i>slowly</i>		<i>you</i>

Exercises

1 Write out the present and future tense conjugation for the expressions *I (etc.) put on/shall put on a shirt, I (etc.) take/shall take the hat off the child and I (etc.) take/shall take off my socks.*

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) თ _ _ ენ რა _ _ _ ამ _ ეკ _ ჩვე _ ?
 (b) ბევ _ უფლ _ _ ა _ ლევ _ _ _ კენ
 (c) ის _ ნ _ ვი _ მი _ ც _ მ _ _ კაბ _ _ ?
 (d) მ _ მ _ _ ცემ _ _ მა _

- (e) ამ ქვითრს ვეკნ მოწვრს ხელს
 (f) რატომ მცემ ვ პალო?
 (g) — — ტომ — — ცვ — გ — — ეო
 (h) ჩენ ვით(—ნ) მ — კავ — — ენ

3 Change the verbs in the following into their future form:

- (a) ღდა პურს აცხობს (e) ქალიშვილს გაზარებენ ისინი
 (b) მე ფულს გაძლეოთ (f) წერილს ხომ გეწერენ?
 (c) რას ამბობენ? (g) ოთახში ვის ხედავთ?
 (d) ბევრს ვსვამთ (h) ბიჭი ქუდს იხდის

4 How are the bracketed words conveyed in Georgian? Translate each example:

- (a) მასწავლებელი (me) გაჩვენებს (e) მე (you (pl.)) გავაცნობ იმ ქალს
 (b) მოვიკლავთ (ourselves) (f) ვინ მომცემს (you) ?
 (c) სარკეში ხომ ხედავ (yourself)? (g) ქალი (herself) ამ ღვინოს დალეებს
 (d) შენ (yourself) მიდიხარ? (h) ისინი (us) მათ მშობლებს აჩვენებენ

5 The following examples, each to be put into a single Georgian verb form, are designed to test your ability to combine the relevant agreement-affixes for subjects and objects:

- (a) they will see us (i) it will devour us
 (b) I shall tire you (j) we shall write to them
 (c) you (pl.) will leave us (k) you (pl.) are rearing us
 (d) X is sending you (l) you will give it to me
 (e) they will send you (pl.) here (m) they will give it to X
 (f) they lead us into error (n) X will choke you (pl.)
 (g) I shall lose you (o) we shall put them (= hats) on you (pl.)
 (h) you (pl.) will drag us in here (p) they will take them (= coats) off us

6 Translate the following verb forms into English, noting any ambiguities:

- (a) გაგ(ა)გზავნიოთ (e) გიცნობ
 (b) მნახავოთ (f) გვიცნობს
 (c) ჩავვაცემევენ (g) გლოთ
 (d) გაგხდიან (h) მხხრნობ

7 Translate into Georgian:

- (a) After lunch what will your parents say?
 (b) The soldiers are giving the lad the money, and soon he will give it to us.

- (c) Will you (pl.) send the soldiers to our village?
- (d) Who will comb my hair? Your mother will comb your hair.
- (e) No, mother is preparing the sandwiches. I shall wipe my nose, wash my hands and comb my hair myself.
- (f) When will you introduce your pretty sister to us?
- (g) To whom are you writing that letter and when will you write to me?
- (h) Soon we are going to Tbilisi, and then I shall write to you from Georgia.

8 Translate into English:

- (a) ჯარისკაცები რა(ი)მეს გამოგვართმევენ?
- (b) რამ(ო)დენიმე მცენარეს დაერგვ და მერე ხელს დავიბან, ბავშვს გავვავიძებ და წითელ კაბას ჩავაცმევ.
- (c) პაატოს რატომ იცვამ? სადმე მიდიხარ? მეზობლებთან მივდივარ – რაღაცას დავიბრუნებ.
- (d) რა დიდხანს (long time) ზიხარ მანდ! რაშაა საქმე? უბრალოდ ვისვენებ. თუ დავეძინებ, ორამდე ხომ გამაღვიძებ? როგორ არა.
- (e) რამდენს მასესხებ? რადგან ავღადა ხარ, ათას ლარს გასესხებ. უმადლობ.
- (f) მშობლები ბავშვებს ხვალ მომაბარებენ. სკოლაში ბევრ საინტერესო რა(ი)მეს ვაჩვენებ მათ. მერე მათი მშობლები ბევრ ფულს ხომ მომცემენ?
- (g) შეიძლე გავაღვიძებო. მერე თქვენ თვით(ონ) ხომ ჩაიცვამთ, პირს დაიბანთ და წაიხეშებთ?
- (h) ხომ არ დავგზავრებენ? არა, ჩვენი მეგობრები მალე გაგვათავისუფლებენ. კარგი, თორემ თავს მოვიკლავ.

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

9 Work out the meaning of the following verb forms and then produce the equivalent expression by inverting the subject and direct object *or*, for those verbs with three arguments, the subject and the indirect object.

(a) მლღიან	(g) (მას/მათ) მაძლეე
(b) (მას) ნახავ	(h) (მათ) მიცემთ
(c) (მას) მისწურთ	(i) (მას/მათ) მხდით
(d) დავგაზრნობენ	(j) (მათ) აჩვენებს
(e) (მას/მათ) გაცნობს	(k) (მათ) ვ(ა)გზავნით
(f) მომკლავს	(l) (ის) გაცემეთ

Lesson 7

In this lesson you will learn about:

- Objective version
- How to say *too, also*
- The emphatic interrogative particle meaning *what/where on earth?!*
- Relative clauses
- The potential negative
- The vocative case
- Adjective agreement for the vocative

Dialogue 1

The boy, Dachi, asks his mother, Tsutsa, about her telephone call to her sister, Ksenia

დანი: სად რეკავ, დედა (/დედიკო)?

ცუცა: ჩემს დას, ქსენიას, შენს დეიდას, ვურეკავ. ახალ ჭორებს შევატყობინებ.

დანი: კეთილი! მე ავიკრეფ ნომერს. ორი-სამი-ექვსი-ხუთი ხომ სწორია? აი ყურმილი – რეკავს.

ცუცა: ქსენიას გაუმარჯოს (/ქსენია, გამარჯობა)! მე, ცუცა, გაწუხებ. როგორა ხარ?

ქსენია: გაგიმარჯოს, ცუცა. ამ წუთში გავდივარ. ნახევარ საათში ახალ მაღაზიას გახსნიან. რა(ი)მეს გიყიდი? რა(ი)მეს მოგიტან?

ცუცა: ჩემს ქმარს ხომ ვერ უყიდი და მოუტან პატარა საჩუქარს? ხვალ მისი დაბადების დღეა.

ქსენია: კეთილი! მოგვიანებით გნახავ. დროებით!
 ცუცვა: ჯერჯერობით!
 დანი: დედა (დედიკო), როდის დაურეკავ მაშიდა დიანას?

Vocabulary

რეკავ (და-)	<i>you ring</i>	დედიკო	<i>mum</i>
დეიდა	<i>aunt (mother's sister)</i>	ურეკავ (და-)	<i>you ring X</i>
ატყობინებ (შე-)	<i>you inform X of Y</i>	ჭორი	<i>rumour</i>
კეთილი	<i>fine, kind</i>	უკრებ (ა-)	<i>you dial X for Y</i>
ნომერი	<i>number</i>	ყურმილი	<i>handset</i> (lit. <i>earpiece</i>)
გაუმარჯოს!	<i>Greetings to X!</i>	ნახევარ საათში	<i>in half an hour</i>
მალაზია	<i>shop</i>	სწინ (გა-)	<i>you open X</i>
შეიღო	<i>you will buy X for Y</i>	მოუტან	<i>you will bring X</i> (inanimate) <i>for Y</i>
ქმარი	<i>husband</i>	ვერ	<i>not (possible)</i>
პატარა	<i>small</i>	საბუქარი	<i>present</i>
დროებით!	<i>So long!</i>	ჭერჯერობით!	<i>So long!</i>
მამიდა	<i>aunt (father's sister)</i>		

Dialogue 2

Badri asks his son, K'oba, about school

ბადრი: კობა! სკოლაში რას გასწავლიან?
 კობა: ყველაფერს გვასწავლიან, მამა – წერა-კითხვას, მათემატიკას, გრამატიკასა და თავაზიანობას.
 ბადრი: როცა ინგლისურს (ინგლისურ ენას) გასწავლიან, კარგად უკვებთ ერთმანეთს თქვენ და თქვენი მასწავლებლები?
 კობა: ძალიან კარგად უკვებთ ერთმანეთს, ოღონდ ერთ რამეს მაინც ვერ ვახერხებ.
 ბადრი: და რა არი(ს) ასეთი, შვილო? ძალიან მაინტერესებს.
 კობა: ვერ დავიჯერებ ყველაფერს, რასაც ამბობს სკოლის დირექტორი პოლიტიკის შესახებ (/პოლიტიკაზე).
 ბადრი: არა უშავს, შვილო! პოლიტიკა ყველგან ერთნაირია – ერთი სიტყვით, ყარს!

Vocabulary

ასწავლი	<i>you (will) teach X to Y</i>	წერა-კითხვა	<i>writing-reading</i>
მათემატიკა	<i>mathematics</i>	გრამატიკა	<i>grammar</i>

თავაზიანობა	<i>politeness</i>	ინგლისური	<i>English (thing) (adj.)</i>
უბებ (გა-)	<i>you understand X (someone)</i>	ერთმანეთი	<i>each other</i>
ოღონდ	<i>only, except that</i>	მანც	<i>however</i>
ასეთი	<i>such as this</i>	იჯებებ (და-)	<i>you believe X</i>
დირექტორი	<i>director, head</i>	პოლიტიკა	<i>politics</i>
შესახებ (+ gen.)	<i>about</i>	არა უშავს!	<i>never mind!</i>
ყველგან	<i>everywhere</i>	ერთნაირი	<i>uniform (adj.)</i>
ყარს	<i>it stinks</i>		

Dialogue 3

T'ogo and his wife, Zhuzhuna, discuss plans for an old painting

ტოგო:	რას უბირებ იმ ძველ ნახატს, რომელსაც ხელოსანი გვიწმენდს თავის სახელოსნოში?
ჟუჟუნა:	როცა მოგვიტანენ, შევფუთავ, ფოსტაში წავიღებ, და გაგუგზავნი ჩემს ძმას, რომელიც ავსტრალიაში შარშან წავიდა.
ტოგო:	როცა იგი ავსტრალიიდან მოგწერს, ხომ მომცემ კონვერტს, და მე მას გადავცემ ჩემს ბიძაშვილს, რომელიც მარკებს აგროვებს?
ჟუჟუნა:	აუცილებლად მოგცემ ყველა კონვერტს, რომელსაც ავსტრალიიდან მძა გამომიგზავნის. და თუ კონვერტებს მივიღებ სხვა ვინმესგან, მათაც შეგინახავ.

Vocabulary

უბირებ (და-)	<i>you intend X for Y</i>	ნახატი	<i>picture</i>
ხელოს[ა]ნი	<i>artisan</i>	უწმენდ (გა-)	<i>you clean X for Y</i>
სახელოსნო	<i>workshop</i>	ფუთავ (შე-)	<i>you wrap X</i>
ფოსტა	<i>post office</i>	წაიღებ	<i>you will take X</i>
უგზავნი (გა-)	<i>you send X to Y</i>	ავსტრალია	<i>Australia</i>
შარშან	<i>last year</i>	კონვერტი	<i>envelope</i>
გადასცემ	<i>you will hand X on to Y</i>	ბიძაშვილი	<i>cousin (uncle's child)</i>
მარკა	<i>stamp</i>	აგროვებ (შე-)	<i>you collect X</i>
აუცილებლად	<i>certainly</i>	გამოუგზავნი	<i>you will send X hither to Y</i>
მიიღებ	<i>you will receive X</i>	მათაც (= მათა + ც)	<i>them (dat.) too</i>
უნახავ (შე-)	<i>you keep X for Y</i>		

Grammar

Objective version

The fourth, and final, version that is essential to an understanding of the structure of transitive verbs in Series I and II is the objective version. This is a mechanism that creates indirect objects for a verb out of two sources: (a) postpositional phrases containing the postposition *-თვის* *for*, and (b) the possessor attached to the verb's direct object. Here are two examples. The sentence *I am writing a letter for/on behalf of my friend* could be translated into Georgian as:

წერის ვ-წერ ჩემი მეგობრის(ა)თვის

Alternatively, we can employ the objective version, drop the benefactive postposition, and turn the noun *friend* into the verb's indirect object, thus:

წერის ვ-წერ ჩემს მეგობარს

Note that, as mentioned in the previous lesson, *I am writing a letter to my friend* would have the verb ვ-წერ in place of ვ-წერ here. In a similar construction we can express the straight equivalent of *I am painting my parents' house*, thus:

ჩემი მშობლების სახლს ვ-ღებ-ავ

Here again the possessor in the genitive can be shifted to a dative indirect object if the objective version is utilised, e.g.:

ჩემს მშობლებს სახლს ვ-ღებ-ავ

Obviously there is no great difference in meaning even in English between the expressions *I am painting my parents' house* and *I am painting a/the house for my parents*, but, to the extent that there is a difference, the objective version has the same ambiguity in Georgian.

In future vocabularies, verbs presented in their objective version forms will have 2nd person subject and 3rd person indirect object, thus: უ-გზავნ-ო (გა-) *you send X to Y*.

From a formal point of view, the objective version marker is the pre-radical vowel უ-, as long as the indirect object is 3rd person – standing before a vowel, the object agreement prefix for such 3rd person indirect objects is, of course, zero. However, if the indirect object is 1st or 2nd person, the objective version vowel is ი-, preceded by the appropriate object agreement prefix. Study these examples:

რას მ-ი-შენ-ებ?

ნაღას გ-ი-შენ-ებ?

რას მ-ი-შენ-ებ-თ?

What are you building for me?

I am building you a maize store

What are you (pl.) building for me?

გარაკს გ-ი-შენ-ებ-თ	<i>We are building you a garage</i>
რას და-გვი-წერ-ენ?	<i>What will they write for us?</i>
ხუთიანს და-გვი-წერ-ენ	<i>They will write us top marks (= 5 out of 5)</i>
რას უ-კეთ-ებ-თ?*	<i>What are you (pl.) making for X?</i>
კარადას (გ-ი)უ-კეთ-ებ-თ	<i>We are making a bookcase for X</i>
ის რას გ-ი-კეთ-ებ-თ?	<i>What is X making for you (pl.)?</i>
(ის) განჯინას გვი-კეთ-ებ-ს	<i>X is making us a cupboard</i>

* Since in speech the 1st person subject prefix *გ-* is regularly dropped before a following *-უ*, this example could also mean *What are we making for X?*

Verbs which have no neutral version forms but basically exist in the subjective version can, nevertheless, substitute the objective version for their fundamental subjective version. Outside the present sub-series there are two roots for the notion *convey* (i.e. *bring/take*), namely *-ტან* (used of inanimate objects) and *-ყვან* (for animate objects):

რას მო-ი-ტან?	<i>What will you bring?</i>
ვის მო-ი-ყვან?	<i>Whom will you bring?</i>

Here the versioniser denotes the subjective version. Now consider:

რას მო-უ-ტან?	<i>What will you bring X?</i>
რას მო-მ-ი-ტან?	<i>What will you bring me?</i>
ვის მო-გ-ი-ყვან-ს	<i>Whom will X bring you?</i>

Here we have the objective version. Such being the case, out of context a form such as *მო-მ-ი-ყვან-ს* is ambiguous – in subjective version the meaning is *X will bring me (hither)*, whereas in objective version the meaning is *X will bring animate Y to/for me*.

Just as some verbs basically exist in subjective versional forms, so other verbs basically exhibit the objective version. The normal expression for the blowing of the wind (*ქარი*) is a typical example:

მთაწმინდიდან უ-ბერ-ავ-ს ქარი
The wind blows from Mtac'inda
 (The Holy Mountain, which overlooks Tbilisi)

In the above example there is no indication of any object; if such an object is required, it can easily be supplied as a dative indirect object:

მ-ი-ბერ-ავ-ს ქარი
The wind is blowing on me

In the example just described the preverb will be *და-*. But if it is a person that is doing the blowing onto something, then the preverb will be *შე-*:

ბიჭი შე-უ-ბერ-ავ-ს სამოვ[ა]რს
The lad will blow on the samovar

Note also the usual function of this verb root in neutral version is to indicate inflation with air,¹ in which case the preverb will be გა-:

ბოლოკი ჩემს მუცელს გა-ზერ-ავს
The radish(es) will fill my stomach (მუცელი) with wind

This example has the objective versional variant:

ბოლოკი მუცელს გა-მი-ზერ-ავს

As with the locative version, the objective version also has a role to play with intransitive verbs. Compare the following alternatives, where გვერდი means *side*:

(ჩემი) ცოლი ზი-სჯდ-ება ჩემს გვერდზე
 or (ჩემი) ცოლი მ-ი-ზი-სმ-ი-ჯდ-ება გვერდზე
 (My) wife is seated/sitting down at my side

where it is the *my* accompanying the postpositional phrase that becomes the verb's indirect object.

Expressions with *too, also, as well*

To link nouns or pronouns in a way equivalent to the English expression *also, too, as well* simply add the suffix -ც to the noun or pronoun concerned. For example: ქალი მი-ღის – კაციც *The woman is going – the man too*; ისინი გა-ღი-ან – მეც *They are going out – me too*. An example of this marker was given in Dialogue 1, Lesson 4.

Emphatic interrogative particle

The specific indefinite suffix -ლაც is composed of the particle just described and the element -ლა. This latter is used by itself in association with interrogatives as an equivalent to the English *pray, on earth!* (e.g. სადღა მი-ღი-ხარ?! *Where on earth are you going?!*; რასღა ა-კეთ-ებ?! *What on earth are you doing?!*). With non-interrogatives it is equivalent to *ხოლოდ only* (e.g. პრეზიდენტიღა და-ჯდ-ა *Only the president sat down*).

Relative clauses

Georgian can build relative clauses in exactly the same way as English, i.e. by means of a relative pronoun, standing, of course, in the appropriate case.

¹ The neutral version form is not unknown also in the sense of the wind blowing, but an example like თებერვალი ზერ-ავს *February blows* is less common than the objective versional form given above.

These pronouns are based on the three interrogative pronouns: ვინ *Who?*, რა *What?*, რომელი *Which one?*. To turn these into their relative counterparts, simply add the suffix -ც to give: ვინც *who*, რაც *which*, რომელიც *who/which*. The first two predominate in expressions such as: ყველა ვინც *all who*, ყველაფერი რაც *everything which*, ის ვინც *the one who* or ის რაც *that which*. However, in the plural, or when the pronoun is linked to a full noun, the third pronoun is used, as in: კაცი რომელიც *the man who*, გაზეთი რომელიც *the newspaper which*, ისინი რომლებიც *those who/which*.

Where the relative pronoun is governed by a postposition or stands in the genitive when linked to another noun in its clause, the suffix -ც either stands at the end of the entire phrase or may be omitted:

მო-გ-ც-ემ (იმ) წიგნს, რომელსაც მაგიდაზე ხედავ
I shall give you the book which you see on the table

ნახ-ავ (იმ) ქალს, რომელიც გუშინ მო-ვიდ-ა
You will see the woman who came yesterday

(ის), ვინც გა-ვიდ-ა, ჩემი მტერია
The one who went out is my enemy (მტ[ე]რი)

(ის) ლამაზი ქალი, რომლისგან(ა-ც) ფულს ი-სესხ-ებ, მათი ქალიშვილია
The beautiful woman from whom you will borrow the money is their daughter

(ის) ქალი, რომლის ფანჯარას(ა-ც) გა-ვ-წმენდ, ჩვენი მეზობელია
 or (ის) ქალი, რომელსაც გა-(ვ-)უ-წმენდ ფანჯარას, ჩვენი მეზობელია
The woman for whom I shall clean the window is our neighbour

ყველაფერი, რასაც ვ-ხედავ, ხომ ჩემია?
Everything I see is mine, isn't it?

ვინ არი(ს) ეგ ქალი, რომლის გვერდზე(და-ც) დგახარ?
 or ვინ არი(ს) ეგ ქალი, რომელსაც გვერდზე უდგახარ?
Who is that woman at whose side you are standing?

In similar fashion we can produce relatives from the following interrogative adjectives and adverbs: რამდენი *how many?*, რამდენიც *as many*; სად *where?*, სადაც *where*; როდის *when?*, როდესაც/როცა *when*; როგორ *how?*; როგორც *as*.

The potential negative

We have already met the negative adverb არ *not* (cf. არა *no*). This is only one of three negatives in the language. In order to negate the possibility of carrying out some action, the negative ვერ is used in conjunction with the verb indicating the action that cannot be achieved. Contrast the following:

არ მიდის	<i>X is not going</i>
ვერ მიდის	<i>X cannot go</i>

განაწუთუ არ მიღიან?	<i>Are they really (განაწუთუ) not going?</i>
განაწუთუ ვერ მიღიან?	<i>Can they really not go?</i>
მაგას არ გავაკეთებ	<i>I shall not do that</i>
მაგას ვერ გავაკეთებ	<i>I shan't be able to do that</i>

The vocative case

The vocative is used when addressing someone. It has rather marginal status. Proper names simply stand in their bare root, which means dropping the -ი of the nominative (unless, of course, this vowel is part of the root), e.g. ლევან! ელიზაბედ! გოგი! ირაკლი! ზაზა! ელისო!, which last is the name *Eliso*. Common nouns with consonant-final roots replace the nominative -ი with -ო, e.g. ბიჭო! *lad!*, კაცი! *mate!*, which, though the vocative of the noun for *man*, may be used when addressing females with whom the speaker (male or female) is on familiar terms. As for vowel-final roots, historically they simply added -ვ (apart from ი-final roots, which never altered) (e.g. საქართველოვ! მუდამ შენთანა ვარ *O Georgia! I am always with you*). However, today this -ვ has an archaic flavour, so that the vocative usually does not differ any longer from the nominative (e.g. დედა! *Mother!*).

The vocative forms of ბატონი *lord/master/sir/mister* and ქალბატონი *lady/mistress/madam/missus* are very common. Conversations conducted in the polite mode of address often contain the forms ბატონო!/ქალბატონო! as a reinforcement of this politeness, where in English we would not necessarily say anything.

Regardless of the sex of the addressee, ბატონო! is used if one wishes to have something repeated, or when granting someone permission to speak.

Adjective agreement with the vocative

In the vocative, consonant-final adjectives replace the nominative -ი with -ო, while vowel-final adjectives do not alter (e.g. ჩემო კარგო და პატარა მეგობარო! *My good and little friend!*). When the 2nd person pronouns are used in association with the vocative, they lose their final -ნ (e.g. შეთქვე დალოცვილო! *You (sing. or pl.) blessed one!*). Note the high style თქვენო აღმატებულებავ! *Your Excellency!*, with vocative in -ვ.

The customary way of referring to individuals is to use the relevant first name preceded by whichever of the two terms ბატონი/ქალბატონი is appropriate (e.g. ბატონი აკაკი სად არი(ს)? *Where is Ak'ak'i?* or ქალბატონი ელენე შემოვიდა *Elene has come in*) whereas in English we would tend to use *Mr* + Ak'ak'i's surname or *Mrs* + Elene's surname. In the vocative these words show the expected ო-ending (e.g. ბატონო აკაკი! ქალბატონო ელენე!).

Dialogue 4

The teacher, Shalva, asks a favour of a male pupil, Ramaz

- შალვა: რამაზ, თუ ჩემს თხოვნას შეასრულებ, ძალიან დამაგალებ.
 რამაზი: თქვენი თხოვნა რა არი(ს), ბატონო შალვა?
 შალვა: შენ ხომ თარგმნი ხოლმე ფრანგულ წერილებს ქართულად? ამაღამ ხომ ვერ გადამითარგმნი ამ წერილს, რომელიც დღეს მოვიდა საფრანგეთიდან, და ხვალ დამიბრუნებ?
 რამაზი: თხოვნას ვერ შეეცდები, ბატონო, რადგან კინოში მივიდივარ ამაღამ.
 შალვა: ვერც ხვალ დილით ადრე მოასწრებ?
 რამაზი: ბოდიში, მაგრამ ვერც ხვალ მოვიცილი, რადგან დამეს შინ არ გავათევ და გვიან ვდგები ხოლმე.
 შალვა: ვაი, რას ამბობ?! შენი საბაბები (/მიზეზები) როგორ მდლის! კარგ შთაბეჭდილებას არ ახდენს ჩემზე.
 რამაზი: თუ წინააღმდეგი არა ხართ (არ ბრძანდებით), ჩემს დას ვუწყვენებ თქვენს წერილს, და ალბათ იგი გადაგითარგმნით.
 შალვა: რა კაი (/კარგი) გამოსავალია! გმადლობ, რამაზ.
 რამაზი: არაფრის, ბატონო.

Vocabulary

თხოვნა	<i>request</i>	ასრულებ (შე-)	<i>you fulfil X</i>
აგალებ (და-)	<i>you oblige X</i>	ბატონო!	<i>sir!</i>
ფრანგული	<i>French (thing) (adj.)</i>	უთარგმნი (გადა-)	<i>you translate X for Y</i>
საფრანგეთი	<i>France</i>	უბრუნებ (და-)	<i>you return X to Y</i>
უსრულებ (შე-)	<i>you fulfil X for Y</i>	ვერც (cf. არც)	<i>neither (possible) (cf. neither)</i>
დილით ადრე	<i>early in the morning</i>	ასწრებ (მო-)	<i>you do X in time</i>
ბოდიში	<i>sorry, apology</i>	იცილი (მო-)	<i>you find time</i>
შინ	<i>at home</i>	ათ(-)ევ (გა-)	<i>you spend (night)</i>
საბაბი (მიზეზი)	<i>excuse (reason)</i>	შთაბეჭდილება	<i>impression</i>
ახდ(-)ენ (მო-)	<i>you effect X</i>	წინააღმდეგი	<i>opposing</i>
უჩვენებ	<i>you (will) show X to Y</i>	კაი (კარგი)	<i>good</i>
გამოსავ[ა]ლი	<i>way out</i>	არაფრის!	<i>Not at all!</i>

Proverb

ნიდაყვი ახლოა, მაგრამ ვერ უკბენ

The elbow is close, but you'll be unable to bite it

VOCABULARY

(ნ)იდაყვი	<i>elbow</i>	ახლო(-ა)	<i>close (it is)</i>
მაგრამ	<i>but</i>	ვერ	<i>not (possible)</i>
პ-კბ(-)ენ (უ-კბ(-)ენ)	<i>you bite X</i>		

Verse

ვხედავ ბედის მწვერვალს
'I see destiny's peak'

ვხედავ ბედის მწვერვალს,
იქ თეთრი არეა.
მე ოთახში ვწევარ,
და ცაზე მთვარეა.

ამაღამ ლექსს დავწერ,
რადგან ველი სიკვდილს.
და მინდა ვხედავდე
ახლა მთვარის სირბილს.

აქ ირგვლივ ძილია,
მოგონება დარჩა.
ცა მოწმენდილია
და ღრუბელი არ ჩანს.

ვხედავ ბედის მწვერვალს,
იქ თეთრი არეა.
მე ოთახში ვწევარ,
და ცაზე მთვარეა.

(T'erent'i Graneli)

VOCABULARY

ხედ-ავ (ნახ-ავ)	<i>you see X</i>	ბედი	<i>fate</i>
მწვერვალი	<i>peak</i>	იქ	<i>there</i>
თეთრი	<i>white</i>	არე (არე-ა)	<i>area</i> <i>(is an area)</i>
მე	<i>I/me</i>	ოთახი	<i>room</i>
წვე-ხ-ა-რ (ი-წვ-ებ-ი)	<i>you lie</i>	და	<i>and</i>
ცა (ცაზე)	<i>sky (in the sky)</i>	მთვარე	<i>moon</i>
ამაღამ	<i>tonight</i>	ლექსი	<i>verse</i>
(და-)წერ	<i>you write X</i>	რადგან	<i>since, as</i>
ე-ლ-ი =	<i>you await X</i>	სიკვდილი	<i>death</i>
ე-ლ(-)ოდ-ებ-ი			
(და-ე-ლ(-)ოდ-ებ-ი)			

გ-ი-ნღ-ა	<i>you want X</i>	ახლა	<i>now</i>
სირბილი	<i>running</i>	აქ	<i>here</i>
ირგვლივ	<i>around</i>	ძილი (ძილი-ა)	<i>sleep (is sleep)</i>
მოგონება	<i>memory</i>	(და-)რჩებ-ი	<i>you remain</i>
მოწმენდილი	<i>cleaned up</i>		

Exercises

1 Write out the future paradigm for the verb in a sentence such as *I (etc.) shall write a letter*, then write out the equivalent paradigm for the expression *I (etc.) shall write it for myself*. Now adapt this for *I (etc.) shall sign the cheque*, and again for *I (etc.) shall write to X*.

Finally translate the following:

- I shall write it for you/you (pl.)
- you will write it for me/us
- X will write it for me/us/you/you (pl.)
- we shall write it for you/you (pl.)/X/them
- you (pl.) will write it for me/us/X/them
- they will write it for me/us/you/you (pl.)/X/them

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) _ენ ვი_ _რეკ_კ_ დედ_?
- (b) სა_უ_არ_ გა_ _მ_გზავ_ _ა_?
- (c) ფულ_ რ_დი_ ავეგ_ბრ_ნ_ბ_?
- (d) ქ_რ_ _ბერ_ვ_
- (e) რა_ _ _იშენ_ბ_?
- (f) ამ_ს ვი_ მ_ვ_ტან?
- (g) მ_გა_ მ_ მ_მ_ტან
- (h) _ხოვ_ა_ მ_თ_ ეკ_სრ_ლ_ბ_

3 Complete (and translate) the following sentences with the correct form of the appropriate relative pronoun:

- (a) (ის,) – ამბობენ, მართალი არ არი(ს)
- (b) ის ქალები, –თვის(აც) მოხვედი, ჩემი დეიდები არიან
- (c) (იმა,) – შემოვიდა, გაუმარჯოს!
- (d) იმ კაცს, – მამა(ც) იმ სკამზე ზის, ხვალ ვნახავ
- (e) ყველას, –გან(აც) მიიღებ სანუქარს, შენ იცნობ
- (f) იმ მასწავლებელს, – ამაღამ დაურეკავ, მე კარგად ვიცნობ
- (g) ყველაფერი, – ხელავთ, ჩემია
- (h) ყველას, – შენ გაუგზავნი წერილს, მეც მივწერ

4 Express the following using a single Georgian verb:

- (a) I shall return it/them to you (pl.)
- (b) you will build it for me
- (c) X will write it on it
- (d) they will clean X for Y
- (e) X will bring (some person) to us
- (f) they will send X to you
- (g) you will fulfil it for us
- (h) you (pl.) will translate X for us

5 Now translate the following verb forms into English (noting any ambiguities):

(a) გავუგზავნი	(e) მოგვცემთ
(b) მივუტან	(f) გიწერო
(c) მიმიყვანი	(g) მოგიყვანენ
(d) გვითარგმნით	(h) გვაწევს

6 Translate into English:

- (a) ბატონო ზურაბ, თხოვნას რატომ არ გვესრულებთ ხოლმე?
- (b) ვინ და ვინ არიან ის ბიჭები, რომლებსაც გვერდზე უსხედან შენი ღები?
- (c) თუ ვინმე რა(ი)მეს დააწერს კედელს, ხომ შემატყობინებთ, ქალბატონო?
- (d) რას მიყიდი და მომიტან, მამა, იმ მაღაზიიდან, რომელსაც მოგვიანებით გახსნიან ქალაქში?
- (e) ნვენი მტრები რაღას (რასღა) გვიბირებენ? ნუთუ მშობლებს მოგვიკლავენ?
- (f) თუ ყურმილს მომცემ და ნომერს ამიკრეფ, ძალიან დამავალუბ, ბიჭო, რადგან მე მაგას ვერ ვახერხებ.
- (g) შენი ბიძაშვილი საფრანგეთში მიდის. თუ მას მივწერ, ხომ წერილს გამომიგზავნის? წერილს ალბათ გამოგიგზავნიან იგი და მისი ქმარიც.
- (h) თუ თქვენი მასწავლებელი დღეს ავადა, არა უშავს – მე ქართულ გრამატიკასა და მათემატიკას გასწავლით ამ წიგნებიდან.

7 Translate the following into Georgian:

- (a) We and our teachers understand each other very well. They will teach us many languages.
- (b) I shall see you tomorrow. In half an hour I shall ring my mother and later take this book to her. I shall show it to her and return it to you next week.
- (c) The village where my parents are going is very pretty. Some day I shall bring you a photo of it.
- (d) Will you bring your brother to me? Will *you* (pl.) give me a sweet? Yes. Fine! I shall bring you my brother.

- (e) You see the beds on which the sick people are lying (prostrate), don't you?
- (f) I shall take the letter which came today to Aunt Eliso, mother.
- (g) The one who came in first will pour the wine for us.
- (h) We are unable to go out, because outside it is cold and the wind is blowing from the Holy Mountain.

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

8 In the sentences below all the verbs have been omitted. The missing verbs are presented after the sentences, but their order has been scrambled. Match the appropriate verb to the appropriate context:

- (a) შენი მშობლები ავსტრალიიდან რამდენ წერილს ...?
- (b) (მე თქვენ) სახლს ვერ ...
- (c) შენ და მე ერთმანეთს კარგად ვერ ...
- (d) ბატონო მასწავლებელო, (მე) რამდენს ...?
- (e) უკაცრავად, (მე შენ) კინოში ვერ ... დედა საავადმყოფოში ..., და სასწრაფოდ იქ ...
- (f) როცა შენ ვინმეს ..., შენი ქალიშვილი ნომერს რატომ ...?
- (g) ჩვენ მეზობლებს შაქარს დღეს ..., მერე ისინი ჩვენ ფქვილს ხვალ ...
- (h) მებობრები (თქვენ) ხომ კარგს ...?

უუბებთ / ურეკავ / დამიწერთ / მოგწერენ / ვიკრეუს ხოლმე / მიუუტანთ / წაგიყვან / მივდივარ / ავიშენებთ / ვიკეთებენ ხოლმე / მოგვიტანენ / წიკვს

Lesson 8

In this lesson you will learn about:

- The syntax associated with transitive verbs in Series II
- The ergative case of nouns
- Adjective agreement with nouns in the ergative
- The conjugational patterns for transitive verbs in Series II

Dialogue 1

The English visitor, Anne, once again discusses housework with her Georgian hostess, Inga

(Compare with Dialogue 1 in Lesson 4 and Dialogue 1 in Lesson 6)

- ანი: გუშინდელი გეგმის მიხედვით, რა გააკეთე?
- ინგა: გუშინ შაბათი იყო, ამიტომ პური გამოვაცხევე სამზარეულოში.
- ანი: პური როგორ გამოაცხევე?
- ინგა: ასე – ჯერ დავაწვევე ყველაფერი მაგიდაზე: ჯამი, ფქვილი, თბილი წყალი, მარგარინი, მარილი, შაქარი და საფური. ფქვილი საცრით გავცერი და სასწორზე ავწონე, მერე ჯამში ჩავყარე მარგარინთან, საფურთან, ცოტა მარილსა და შაქართან ერთად, და ზედ წყალი დავასხი. ცომი დიდხანს ვზილე, მერე ჯამი დავაფარე და ასე დავტოვე.
- ანი: საფურმა რა როლი შეასრულა ამ პროცესში?
- ინგა: საფურმა ცომი ააფუა. საათ-ნახევრის (= ორმოცდაათი წუთის) შემდეგ, კიდევ მოვზილე და ცომი სამად დავჭერი. კიდევ ორმოცი წუთით დავტოვე. მერე რამოდენიმე წუთით ადრე ავანთე ღუმელი, ცომი ტაფაზე დავდე(ვი) და (ყველაფერი) შევდე(ვი) ღუმელში.
- ანი: შენ ძალიან გემრიელ პურს აცხობ ხოლმე.

ინგა: მადლობელი ვარ. ინგლისში გემრიელ პურს არ ყოდიან?
ანი: ინგლისში ჩვეულებრივი პური ბამბისნაირია!

Vocabulary

გუშინდელი *yesterday's* გუშინ *yesterday*

Dialogue 2

Misha tells Dato about his group's exciting adventure of the previous day

დათო: სად წახვედით გუშინ?
მიშა: გუშინ წახვედით ექსკურსიაზე და საინტერესო რამ(ე) ვნახეთ.
დათო: რა ნახეთ?
მიშა: როცა ტყეში შევედით, ერთერთმა ჩემმა მეგობარმა დაინახა კაცი, რომელიც მიწაზე იწვა. როდესაც მასთან მივედით, მან გვითხრა, რომ ძალიან ცუდად იყო. იმავე წუთში ჩვენმა მასწავლებელმა აგვიხსნა ის, რაც გასაკეთებელი იყო. გავ(ა)გზავნა მე და ჩემი უფროსი ძმა შეტყევის სახლში, საიდანაც დავრეკეთ ადგილობრივ საავადმყოფოში და ექიმმა გამოვიძახეთ. მალე მოვიდა სასწრაფო დახმარების მანქანა. ექიმმა ჯერ გაუსინჯა იმ კაცს მოტეხილი ფეხი და ტკივილისთვის ტკივილგამაყუჩებელი ნემსი გაუკეთა. საკაცე გამოიტანეს, გაშალეს და კაცი მასზე გადააწვინეს. საკაცე ასწიეს, კაცი შეიყვანეს მანქანაში და წაიყვანეს საავადმყოფოში, სადაც შესაბამისი დახმარება გაუწიეს.
დათო: მართლა რა საინტერესო ამბავია! მერე როდის მოხვედით სახლში?
მიშა: ტყეში კარგი დრო გავატარეთ და შვიდ საათზე მოვედით სახლში.

Vocabulary

წახვედი	<i>you went (away)</i> (cf. მიხვედი <i>you went (up to)</i>)		
ექსკურსია	<i>excursion</i>	ტყე	<i>wood, forest</i>
ერთერთი	<i>one of</i>	დაინახავ	<i>you will notice X</i>
მიწა	<i>earth</i>	უთხარი	<i>you said X to Y</i>
რომ	<i>that</i>	იგივე (იმავე)	<i>that very, the same (oblique form)</i>
აუხსნი	<i>you will explain X to Y</i>	გასაკეთებელი	<i>to be done</i>
უფროსი	<i>older, boss</i>	მეტყევე	<i>woodsman</i>
საიდანაც	<i>from where</i>	ადგილობრივი	<i>local</i>
ექიმი	<i>doctor</i>	იძებნ (გამო-)	<i>you call X out</i>

სასწრაფო	<i>emergency (adj.)</i>	დანმარება	<i>help</i>
მანქანა	<i>vehicle</i>	უსინჯავ (გა-)	<i>you examine</i> <i>X for Y</i>
მოტეხილი	<i>broken</i>	ტკივილი	<i>pain</i>
ტკივილგამაყუჩებელი	<i>pain relieving</i>	ნემსი	<i>needle, injection</i>
გამოიტან	<i>you will bring it out</i>	საკაცე	<i>stretcher</i>
შლი (გა-)	<i>you unfold X</i>	აწვ(-)ენ (და-)	<i>you lay X down</i>
გადააწვ(-)ენ	<i>you will move X and lay X down elsewhere</i>	სწ(-)ევ (ა-)	<i>you lift X up</i> (note the ს- is functionless)
შეიყვან	<i>you will take someone in</i>	წაიყვან	<i>you will take someone away</i>
შესაბამისი	<i>appropriate</i>	უწ(-)ევ (გა-)	<i>you afford X to Y</i>
ამბავი (ამბის)	<i>news</i>	დრო	<i>time</i>
ატარებ (გა-)	<i>you spend (time)</i>		

Dialogue 3

Nugzar questions his friend, Mamia, about the way he spent the day before yesterday

- ნუგზარი: გუშინწინ როგორ გაატარე დრო?
- მამია: რვა საათზე ავდექი, ახალი ტანსაცმელი ჩავიცვი, ხელ-პირი დავიბანე, თმა დავივარცხნე, რადიო ჩავრთე და საუზმე (შე)ვჭამე (ვისაუზმე).
- ნუგზარი: გახვედი თუ მთელი დღე შინ გაატარე? როცა დაგირეკე, პასუხი არ იყო (არავინ მიპასუხა).
- მამია: დაგამთავრე ის მოხსენება, რომელსაც უნივერსიტეტში ზეგ წავიკითხავ, მაგრამ თორმეტის ნახევარზე ჩემს ქალიშვილს ჩავაცვი პალტო, ჩავსვი ჯიპში და წავიყვანე ქალაქში, სადაც სადილი (შე)ვჭამეთ (ვისადილეთ). სადილის შემდეგ კი ახალი მულტ-ფილმი “მშვენიერი და მხეცი” ვნახეთ. ჩემმა ქალიშვილმა ტირილი დაიწყო, როგორც კი დაინახა მხეცი! ოთხზე გამოვედით კინოდან, ჯიპში ჩავსხედით, ბენზინი ვიყიდეთ და სახლში მოვედით.
- ნუგზარი: შესს ქალიშვილს ვახშამი შენ მოუმზადე?
- მამია: არა, ჩემმა შეუღლებულმა მოგვიმზადა გემრიელი ვახშამი. ჩვეულებებისამებრ, მე გავრეცხე ჭურჭელი, შვიდზე ვაბანავე ჩემი ქალიშვილი, ზღაპარი წავუკითხე და დავაძინე.
- ნუგზარი: მერე შენც დაწევი?

მაშია: არა, ცოლის დამ დარეკა და მითხრა, რომ კარგი გადაცემა იყო ტელევიზორში. თორმეტზე გამოეთიშე* ((გამოვრთე) ტელევიზორი და დავწვიქი.

* Perhaps a more regional (west Georgian) form than the verb in brackets.

Vocabulary

გუშინწინ	<i>day before yesterday</i>	ხელ-პირი	<i>hands and face</i>
რადიო	<i>radio</i>	რთავ (ჩა-)	<i>you switch X on</i>
საუზმე	<i>breakfast</i>	პასუხი	<i>answer</i>
არავინ	<i>no one</i>	უპასუხებ	<i>you will answer X</i>
ამთავრებ (და-)	<i>you finish X</i>	მოხსენება	<i>(academic) talk</i>
უნივერსიტეტი	<i>university</i>	ზეგ	<i>day after tomorrow</i>
წაიკითხავ	<i>you will read X</i>	სვამ (ჩა-)	<i>you seat X (inside)</i>
ჯიპი	<i>jeep</i>	სადილი	<i>lunch (you will lunch)</i>
კი	<i>but, whereas</i>	(ისდილებ)	<i>lunch</i>
მშვენიერი	<i>beautiful (one)</i>	მულტ-ფილმი	<i>cartoon film</i>
იწყებ (და-)	<i>you begin X</i>	მზეცი	<i>beast</i>
როგორც კი	<i>as soon as</i>	ტირილი	<i>crying</i>
		ჩასხელით	<i>you (pl.) sat down and in something</i>
ბენზინი	<i>petrol</i>	იყიდი	<i>you will buy X</i>
ვახშაქმი	<i>dinner</i>	მეუღლე	<i>spouse</i>
ჩვეულებიისამებრ	<i>as usual</i>	რეცხავ (გა-)	<i>you clean X</i>
ჭურჭელი	<i>crockery</i>	ბანაეებ	<i>you (will) bath X</i>
ზღაპარი	<i>fairy-tale</i>	გადაცემა	<i>(radio/TV) programme</i>
ტელევიზორი	<i>television</i>	თიშავ (გამო-)	<i>you switch X off</i>
რთავ (გამო-)	<i>you switch X off</i>		

Grammar

The syntax of Series II transitive verbs

In this lesson we shall look at the aorist indicative of transitive verbs. The aorist indicative and the aorist subjunctive together constitute the tenses of Series II, and transitive verbs in Series II require a different syntactic construction from the one we have so far been studying with the two Series I tenses (the present and future indicatives) already described. In Series II the subject

stands in the ergative case, which has no other function in the language than to mark subjects of transitive verbs in this series; verb agreement is achieved by means of the subject agreement affixes (the appropriate 3rd person endings are given below). The direct object stands in the **nominative** case, the indirect object in the dative case, both continuing to be linked to the verb by means of the object agreement affixes:

კაც-მა ქალ-ი და-ი-ნახ-ა

The man noticed the woman

(მე) კაცი და-ვი-ნახ-ე

I noticed the man

ქალ-მა (შენ) გ-ნახ-ა

The woman saw you

მამამ დედას ბეჭედ-ი ა-ჩუქ-ა

Father presented (აჩუქებ) mother with a ring (ბეჭედი)

მოწაფე-ებ-მა მასწავლებელ-ს ვაშლ-ი მი-ს-ც-ეს

The pupils (მოწაფე) gave an apple (ვაშლი) to the teacher

The ergative case

Nouns with consonant-final roots form the ergative by adding -მა to the root, whereas vowel-final roots simply add -მ (e.g. კაც-მა, ქალ-ებ-მა, მოწაფე-მ, ირაკლი-მ, ბუ-მ, დრო-მ, დედა-მ).

The ergative case of the 1st/2nd person pronouns (singular and plural) is the same as the nominative and dative forms already encountered: მე, შენ, ჩვენ, თქვენ. The 3rd person demonstrative pronouns, on the other hand, have the forms: მან (მათ) *he/she/it (they)*; ამან (ამათ) *this one (these ones)*; მაგან (მაგათ) *that (by you) one (those ones)*; იმან (იმათ) *that one (over there) (those ones)*. The interrogative pronouns have the forms: ვინ *who?*; რა-მ *what?*; რომელ-მა (რომელ-ებ-მა) *which one? (which ones?)*.

Adjective agreement for the ergative

Adjectives with consonant-final roots add the same -მა as do consonant-final nouns, while vowel-final roots remain unchanged: (e.g. დიდ-მა/მწვანე ხე-მ/ხე-ებ-მა *big/green tree/trees*).

Declension types and agreement patterns

Now that all the Georgian cases have been introduced, here are the declensions of nouns, pronouns and a whole noun phrase incorporating demonstrative + adjective (consonant- and vowel-final) + noun (sing. and pl.).

Nouns**CONSONANT-STEM NOUNS**

Nom.	ქალ-ი	ქალ-ებ-ი	მსხალ-ი	მსხლ-ებ-ი
Voc.	ქალ-ო	ქალ-ებ-ო	მსხალ-ო	მსხლ-ებ-ო
Dat.	ქალ-ს	ქალ-ებ-ს	მსხალ-ს	მსხლ-ებ-ს
Erg.	ქალ-მა	ქალ-ებ-მა	მსხალ-მა	მსხლ-ებ-მა
Gen.	ქალ-ის	ქალ-ებ-ის	მსხლ-ის	მსხლ-ებ-ის
Instr.	ქალ-ით	ქალ-ებ-ით	მსხლ-ით	მსხლ-ებ-ით
Adv.	ქალ-ად	ქალ-ებ-ად	მსხლ-ად	მსხლ-ებ-ად
	<i>woman</i>	<i>women</i>	<i>pear</i>	<i>pears</i>

VOWEL-STEM NOUNS

Nom.	ბრბო	ძუძუ	მამა	სილამაზე
Voc.	ბრბო(-ვ)	ძუძუ(-ვ)	მამა(-ვ)	სილამაზე(-ვ)
Dat.	ბრბო-ს	ძუძუ-ს	მამა-ს	სილამაზე-ს
Erg.	ბრბო-მ	ძუძუ-მ	მამა-მ	სილამაზე-მ
Gen.	ბრბო-ს	ძუძუ-ს	მამ-ის/მამა-ს	სილამაზე-ის
Instr.	ბრბო-თი ¹	ძუძუ-თი ²	მამ-ით	სილამაზე-ით
Adv.	ბრბო-დ	ძუძუ-დ	მამა-დ	სილამაზე-დ
	<i>crowd</i>	<i>breast</i>	<i>father</i>	<i>beauty</i>
Nom. (pl.)	ბრბო-ებ-ი	ძუძუ-ებ-ი	მამ-ებ-ი	(სილამაზე-ებ-ი)

Pronouns

	<i>1st sing.</i>	<i>1st pl.</i>	<i>2nd sing.</i>	<i>2nd pl.</i>
Nom.	}	მე	ჩვენ	შენ
Erg.				
Dat.				
Gen.	ჩემ(ი) ³	ჩვენ(ი)	შენ(ი)	თქვენ(ი)
	<i>3rd sing.</i>	<i>3rd pl.</i>		
Nom.	ის/იგი	ისინი/ივინი		
Dat.	(ი)მას	(ი)მათ		
Erg.	(ი)მან	(ი)მათ		
Gen.	(ი)მის(ი)	(ი)მათ(ი)		
Instr.	(ი)მით	(ი)მათით		
Adv.	(ი)მად	(ი)მათად		

1 Monosyllabic nouns in -ო may have the normal type of genitive and instrumental (ბრბო-ის/ბრბო-ით).

2 Monosyllabic nouns in -უ have a normal vocative (ბუ-ო *owl*) and may have normal genitive and instrumental (ბუ-ის/ბუ-ით).

3 These forms in -ი given under the genitive of the personal and interrogative pronouns are, of course, the possessive adjectives/pronouns (*my/mine, your/yours*, etc.).

In the non-nominative cases the forms without the initial vowel are the so-called anaphoric pronouns (*he/she/it/him/her/it/they/them*), while those with the initial vowel are the demonstrative pronouns (*that one/those ones over there*). The other two demonstratives *ეს/ამას* (etc.)/ესენი/ამათ (etc.) *this one/these ones* and *ეგ/მაგას* (etc.)/ეგენი/მაგათ (etc.) *that one/those ones by you* follow the same pattern.

Interrogatives

	<i>who?</i>	<i>what?</i>	<i>which one?</i>
Nom.	ვინ	რა	რომელი (pl. = რომლები etc.)
Dat.	ვის	რას	რომელს
Erg.	ვინ	რამ	რომელმა
Gen.	ვის(ი)	რის(ი)	რომლის
Instr.	[ვისით]	რით(ი)	რომლით
Adv.	[ვისად]	რად	რომლად

Noun phrases

Nom.	ეს დიდ-ი მწვანე ხე/ხე-ებ-ი
Dat.	ამ დიდ მწვანე ხე-ს/ხე-ებ-ს
Erg.	ამ დიდ-მა მწვანე ხე-მ/ხე-ებ-მა
Gen.	ამ დიდ-ი მწვანე ხე-ის/ხე-ებ-ის
Instr.	ამ დიდ-ი მწვანე ხე-ით/ხე-ებ-ით
Adv.	ამ დიდ მწვანე ხე-დ/ხე-ებ-ად

This big green tree/These big green trees

The demonstrative adjectives *ეგ/ის* may replace *ეს*, just as *მაგ/იმ* may replace *ამ* for appropriate changes of meaning. To illustrate the vocative consider *შე, ჩემ-ო ლამაზ-ო ქალიშვილ-ო/მეუღლე(-ვ)! you, my beautiful daughter/wife!*.

The aorist indicative forms of transitive verbs

There are two basic conjugational patterns: the weak and strong aorists. The former is characterised by the suffixal vowel *-ე* when the subject is either 1st or 2nd person (sing. or pl.), whilst the strong aorist utilises the vowel *-ი* in these contexts. The 3rd person plural subject agreement affix is *always* *-ეს*, while a 3rd person singular subject will select either *-ო* or *-ა* from the subject agreement affixes, as will be explained in detail below.

Where the future indicative is built on a different root from the present (e.g. *ხეღ-ავ* *you see X* vs *ნახ-ავ* *you will see X*), the aorist will follow the

future indicative model (apart from in a few cases of suppletion). It retains the appropriate preverb (if the future itself takes one) – preverbless aorists do exist but are relatively rare. Shifting from Series I to Series II does not cause any alteration to the versional structure of the verb. As we shall see, such factors as the verb’s thematic suffix, whether or not there is a vowel in the root, and the nature of the root’s final consonant may be important in determining which conjugation type or sub-type is followed in the aorist. While a given aorist formation will be illustrated below, by taking one particular combination of preverb + version + root, the same conjugation type will be followed by the root in question even when used with other preverbs and/or versions. For example, under verbs in thematic suffix **-av** below the root **-ხო-** is illustrated in combination with the preverb **და-** in neutral version. However, exactly the same conjugation is followed by this root when coupled with the preverb **შე-** in subjective version (e.g. ცოლ-ად (შე-)ი-ხო-ავ *you (will) take X to yourself as wife = you (male) (will) marry X*).

Root verbs

In root verbs the aorist is weak, 3rd person singular subject being marked by **-ა**. The following examples for changing subject with constant 3rd person direct object are of (და-)წერ *you (will) write X* and (მო-)ქსოვ *you (will) knit X*:

და-ვ-წერ-ე	<i>I wrote X</i>	მო-ვ-ქსოვ-ე	<i>I knitted X</i>
და-წერ-ე	<i>you wrote X</i>	მო-ქსოვ-ე	<i>you knitted X</i>
და-წერ-ა	<i>X wrote Y</i>	მო-ქსოვ-ა	<i>X knitted Y</i>
და-ვ-წერ-ეთ	<i>we wrote X</i>	მო-ვ-ქსოვ-ეთ	<i>we knitted X</i>
და-წერ-ეთ	<i>you (pl.) wrote X</i>	მო-ქსოვ-ეთ	<i>you (pl.) knitted X</i>
და-წერ-ეს	<i>they wrote X</i>	მო-ქსოვ-ეს	<i>they knitted X</i>

Some root verbs with the vowel **-ე-** in the root change this radical **-ე-** to **-ი-** in the IInd Series. This applies to all verbs with the element **(-)ენ**, which should perhaps be regarded as part of the root in Modern Georgian. As for verbs with the parallel element **(-)ევ**, this vowel too changes to **-ი-** and the **-ვ** disappears. The examples are of the verbs: (გა-)წმენდ *you (will) clean X*; (გადა-)წყვეტ *you (will) decide X*, (გადა-)ა-ჩჩ(-)ენ *you (will) save X*; and (და-)ა-ნგრ(-)ევ *you (will) ruin X*:

გა-ვ-წმენდ-ე	<i>I cleaned X</i>	გადა-ვ-წყვეტ-ე	<i>I decided X</i>
გა-წმენდ-ე	<i>you cleaned X</i>	გადა-წყვეტ-ე	<i>you decided X</i>
გა-წმენდ-ა	<i>X cleaned Y</i>	გადა-წყვეტ-ა	<i>X decided Y</i>
გა-ვ-წმენდ-ეთ	<i>we cleaned X</i>	გადა-ვ-წყვეტ-ეთ	<i>we decided X</i>
გა-წმენდ-ეთ	<i>you (pl.) cleaned X</i>	გადა-წყვეტ-ეთ	<i>you (pl.) decided X</i>
გა-წმენდ-ეს	<i>they cleaned X</i>	გადა-წყვეტ-ეს	<i>they decided X</i>

გადა-ვ-ა-რჩ(-)ინ-ე	<i>I saved X</i>	და-ვ-ა-ნგრ(-)ი-ე	<i>I ruined X</i>
გადა-ა-რჩ(-)ინ-ე	<i>you saved X</i>	და-ა-ნგრ(-)ი-ე	<i>you ruined X</i>
გადა-ა-რჩ(-)ინ-ა	<i>X saved Y</i>	და-ა-ნგრ(-)ი-ა	<i>X ruined Y</i>
გადა-ვ-ა-რჩ(-)ინ-ე-თ	<i>we saved X</i>	და-ვ-ა-ნგრ(-)ი-ე-თ	<i>we ruined X</i>
გადა-ა-რჩ(-)ინ-ე-თ	<i>you (pl.) saved X</i>	და-ა-ნგრ(-)ი-ე-თ	<i>you (pl.) ruined X</i>
გადა-ა-რჩ(-)ინ-ეს	<i>they saved X</i>	და-ა-ნგრ(-)ი-ეს	<i>they ruined X</i>

The verb *drink* belongs here (და-ლ(-)ი-ე *you drank X* ← და-ლ(-)ეგ *you will drink X* ← სვამ *you drink X*).

A small number of verbs in -ეგ and whose root ends in -მ lose (what is in their case) this thematic suffix altogether, change the root-final -მ to -ვ and employ the strong endings. Consider for example the aorists of (წა-)ა-რთმ-ეგ *you (will) snatch X from Y* and (და-)ა-რქმ-ეგ *you (will) give the name X to Y*:

წა-ვ-ა-რთვ-ი	<i>I snatched X from Y</i>	და-ვ-ა-რქვ-ი	<i>I named X 'Y'</i>
წა-ა-რთვ-ი	<i>you snatched X</i> <i>from Y</i>	და-ა-რქვ-ი	<i>you named X 'Y'</i>
წა-ა-რთვ-ა	<i>X snatched Y from Z</i>	და-ა-რქვ-ა	<i>X named Y 'Z'</i>
წა-ვ-ა-რთვ-ი-თ	<i>we snatched X from Y</i>	და-ვ-ა-რქვ-ი-თ	<i>we named X 'Y'</i>
წა-ა-რთვ-ი-თ	<i>you (pl.) snatched</i> <i>X from Y</i>	და-ა-რქვ-ი-თ	<i>you (pl.) named X 'Y'</i>
წა-ა-რთვ-ეს	<i>they snatched X</i> <i>from Y</i>	და-ა-რქვ-ეს	<i>they named X 'Y'</i>

Also belonging to this group is ა-ცმ-ეგ 'you put clothing X on Y' → aorist ჩა-ა-ცვ-ი. However, the subjective version form, as we have seen, is ი-ცვ-ამ, which is what is known as a 'back formation' from the strong aorist ჩა-ი-ცვ-ი to a present that could be expected to produce normally a strong aorist, namely one with the thematic suffix -ამ.

Note also the anomalous aorist of ა-ჭმ-ეგ *you feed/will feed X to Y*, where the -ეგ has not become part of the root but retains its original causative function:

ვ-ა-ჭამ-ე	<i>I fed X to Y</i>	ვ-ა-ჭამ-ე-თ	<i>we fed X to Y</i>
ა-ჭამ-ე	<i>you fed X to Y</i>	ა-ჭამ-ე-თ	<i>you (pl.) fed X to Y</i>
ა-ჭამ-ა	<i>X fed Y to Z</i>	ა-ჭამ-ეს	<i>they fed X to Y</i>

Thematic suffix -eb

The thematic suffix disappears in all cases. There are then three sub-groups as far as the formation of the aorist is concerned:

- 1 If there is a vowel in the root, the aorist is weak with 3rd person singular subject in -ა.
- 2 Most vowelless roots also have weak aorists, though this time the 3rd person singular subject is in -ი.

- 3 Some verbs of this type, without root vowel and where the root ends in $-ლ/რ/ბ$, take a strong aorist (3rd person singular subject in $-ო$), though when the subject is either 1st or 2nd person (sing. or pl.) either an $-ე$ or, more rarely, an $-ა$ appears in the root.

The verbs to illustrate these three sub-classes are: $(მი-)$ ა-წოდ-ებ *you (will) pass X to Y* (another back formation from the aorist, $მი-)$ ა-წოდ-ე, which originally served the older $(მი-)$ ა-წოდ-ო); $(და-)$ ბად-ებ *you (will) give birth to X*; $(მო-)$ ი-გ-ებ *you (will) win*; $(ა-)$ ა-ნთ-ებ *you (will) light/switch on (light)*; $(მი-)$ ა-გნ-ებ *you (will) locate X* (indirect object); $(და-)$ ა-კლ-ებ *you (will) reduce X for Y*; $(მო-)$ ა-სწრ-ებ *you (will) do X in time*:

მი-ვ-ა-წოდ-ე	<i>I passed X to Y</i>	და-ვ-ბად-ე	<i>I bore X</i>
მი-ა-წოდ-ე	<i>you passed X to Y</i>	და-ბად-ე	<i>you bore X</i>
მი-ა-წოდ-ა	<i>X passed Y to Z</i>	და-ბად-ა	<i>X bore Y</i>
მი-ვ-ა-წოდ-ეთ	<i>we passed X to Y</i>	და-ვ-ბად-ეთ	<i>we bore X</i>
მი-ა-წოდ-ეთ	<i>you (pl.) passed X to Y</i>	და-ბად-ეთ	<i>you (pl.) bore X</i>
მი-ა-წოდ-ეს	<i>they passed X to Y</i>	და-ბად-ეს	<i>they bore X</i>
მო-ვ-ი-გ-ე	<i>I won (match)</i>	ა-ვ-ა-ნთ-ე	<i>I switched on X</i>
მო-ი-გ-ე	<i>you won</i>	ა-ა-ნთ-ე	<i>you switched on X</i>
მო-ი-გ-ო	<i>X won</i>	ა-ა-ნთ-ო	<i>X switched on Y</i>
მო-ვ-ი-გ-ეთ	<i>we won</i>	ა-ვ-ა-ნთ-ეთ	<i>we switched on X</i>
მო-ი-გ-ეთ	<i>you (pl.) won</i>	ა-ა-ნთ-ეთ	<i>you (pl.) switched on X</i>
მო-ი-გ-ეს	<i>they won</i>	ა-ა-ნთ-ეს	<i>they switched on X</i>
მი-ვ-ა-გნ-ო	<i>I located X (dative)</i>	და-ვ-ა-კლ-ო	<i>I reduced X for Y</i>
მი-ა-გნ-ო	<i>you located X</i>	და-ა-კლ-ო	<i>you reduced X for Y</i>
მი-ა-გნ-ო	<i>X located Y</i>	და-ა-კლ-ო	<i>X reduced Y for Z</i>
მი-ვ-ა-გნ-ით	<i>we located X</i>	და-ვ-ა-კლ-ით	<i>we reduced X for Y</i>
მი-ა-გნ-ით	<i>you (pl.) located X</i>	და-ა-კლ-ით	<i>you (pl.) reduced X for Y</i>
მი-ა-გნ-ეს	<i>they located X</i>	და-ა-კლ-ეს	<i>they reduced X for Y</i>
მო-ვ-ა-სწარ-ო	<i>I did X in time</i>	მო-ვ-ა-სწარ-ით	<i>we did X in time</i>
მო-ა-სწარ-ო	<i>you did X in time</i>	მო-ა-სწარ-ით	<i>you (pl.) did X in time</i>
მო-ა-სწარ-ო	<i>X did Y in time</i>	მო-ა-სწარ-ეს	<i>they did X in time</i>

Note the following two oddities: $(და-)$ დ-ებ *you (will) put X down*; $(გა-)$ უ-შვ-ებ *you (will) release X*. The former has two possible aorists, of which the weak variant is the one that learners should use:

და-ვ-დ-ე	და-ვ-დგვ-ო	<i>I put X down</i>
და-დ-ე	და-დგვ-ო	<i>you put X down</i>
და-დ-ო	და-დგ-ა	<i>X put Y down</i>

და-ე-ღ-ეთ	და-ე-ღებ-ით	<i>we put X down</i>	
და-ღ-ეთ	და-ღებ-ით	<i>you (pl.) put X down</i>	
და-ღ-ეს	და-ღებ-ეს	<i>they put X down</i>	
გა-ე-უ-შე-ი	<i>I released X</i>	გა-ე-უ-შე-ით	<i>we released X</i>
გა-უ-შე-ი	<i>you released X</i>	გა-უ-შე-ით	<i>you (pl.) released X</i>
გა-უ-შე-ა	<i>X released Y</i>	გა-უ-შე-ეს	<i>they released X</i>

Another peculiarity of this verb is that the objective version vowel is determined not by an indirect object but by the direct object, e.g.: ქალ-ი გა-უ-შე-ეს *they released the woman (nom.)*; სარდალ-მა მძევლ-ებ-ი გა-გვი-შე-ა *the general (erg.) (სარდალ[ა]ლი) released us hostages (nom.) (მძევლ[ა]ლი)*.

Thematic suffix **-av**

The thematic suffix disappears. There are again three sub-types:

- 1 If there is a vowel in the root, the aorist is weak (3rd person singular subject in -ა).
- 2 Some of those without a root vowel are simply strong in the aorist (3rd person singular subject in -ა).
- 3 Roots lacking a vowel but ending in -ლ/რ/ნ are again strong in the aorist (3rd person singular subject in -ა) but incorporate an -ა- within the root when the subject is 1st or 2nd person (sing. or pl.).

Note that (და-)რგ-ავ *you (will) plant X* and (მო-)რწყ-ავ *you (will) water X* follow either the weak or strong paradigms. The verbs illustrated below are: (და-)მაღ-ავ *you (will) hide X*; (და-)წვ-ავ *you (will) burn X*; (მო-)კლ-ავ *you (will) kill X*; ჰ-კრ-ავ *you strike/will strike X against Y*; (მო-)ხნ-ავ *you (will) plough X*:

და-ე-მაღ-ე	<i>I hid X</i>	და-ე-წვ-ი	<i>I burnt X</i>
და-მაღ-ე	<i>you hid X</i>	და-წვ-ი	<i>you burnt X</i>
და-მაღ-ა	<i>X hid Y</i>	და-წვ-ა	<i>X burnt Y</i>
და-ე-მაღ-ეთ	<i>we hid X</i>	და-ე-წვ-ით	<i>we burnt X</i>
და-მაღ-ეთ	<i>you (pl.) hid X</i>	და-წვ-ით	<i>you (pl.) burnt X</i>
და-მაღ-ეს	<i>they hid X</i>	და-წვ-ეს	<i>they burnt X</i>
მო-ე-კალ-ი	<i>I killed X</i>	ე-კარ-ი	<i>I hit X with Y</i>
მო-კალ-ი	<i>you killed X</i>	ჰ-კარ-ი	<i>you hit X with Y</i>
მო-კლ-ა	<i>X killed Y</i>	ჰ-კრ-ა	<i>X hit Y with Z</i>
მო-ე-კალ-ით	<i>we killed X</i>	ე-კარ-ით	<i>we hit X with Y</i>
მო-კალ-ით	<i>you (pl.) killed X</i>	ჰ-კარ-ით	<i>you (pl.) hit X with Y</i>
მო-კლ-ეს	<i>they killed X</i>	ჰ-კრ-ეს	<i>they hit X with Y</i>
მო-ე-ხან-ი	<i>I ploughed X</i>	მო-ე-ხან-ით	<i>we ploughed X</i>
მო-ხან-ი	<i>you ploughed X</i>	მო-ხან-ით	<i>you (pl.) ploughed X</i>
მო-ხნ-ა	<i>X ploughed Y</i>	მო-ხნ-ეს	<i>they ploughed X</i>

Consider, however, the verbs (და-)ი-ც-ავ you (will) defend X and (და-)რთ-ავ you (will) join X to Y (as in the expression ნება-ს (და-)რთ-ავ you (will) grant permission to X), which may also mean you (will) spin X, though this latter sense is more usually conveyed by the form (და-)ა-რთ-ავ:

და-ვ-ი-ც-ავ-ი	<i>I defended X</i>	და-ვ-(ა-)რთ-ე	<i>I spun X/added X to Y</i>
და-ი-ც-ავ-ი	<i>you defended X</i>	და-(ა-)რთ-ე	<i>you spun (etc.) X</i>
და-ი-ც-ავ	<i>X defended Y</i>	და-(ა-)რთ-ო [sic!]	<i>X spun (etc.) Y</i>
და-ვ-ი-ც-ავ-ი-თ	<i>we defended X</i>	და-ვ-(ა-)რთ-ეთ	<i>we spun (etc.) X</i>
და-ი-ც-ავ-ი-თ	<i>you (pl.) defended X</i>	და-(ა-)რთ-ეთ	<i>you (pl.) spun (etc.) X</i>
და-ი-ც-ავ-ეს	<i>they defended X</i>	და-(ა-)რთ-ეს	<i>they spun (etc.) X</i>

ზღ-ავ you (will) pay X in recompense behaves in the same way as spin. Also weak in the aorist is (შე-)თხზ-ავ you (will) compose X, though the 3rd person singular subject selects -ა.

Thematic suffix -i

The thematic suffix disappears. There are then once again three sub-types to consider:

- 1 If there is a vowel in the root, the aorist is weak (with 3rd person singular subject in -ა) – (მო-)მკ-ი you (will) reap X also follows this pattern.
- 2 Some of those roots with no vowel will insert an -ა- immediately before the final consonant of the root (but note the illustrated verb) in all aorist forms and then follow the weak paradigm (3rd person singular subject is in -ა).
- 3 Some roots with no vowel and ending in -ფ/რ are strong in the aorist (with 3rd person singular subject in -ა), adding within the root the vowel -ე- when the subject is 1st or 2nd person (singular or plural).

The conjugations are illustrated by the following verbs: (გა-)ა-გზავნ-ი you (will) send X; (გა-)ზრდ-ი you (will) rear X; (გადა-)ღრღნ-ი you (will) gnaw through X; (გა-)ჭრ-ი you (will) cut X in two:

გა-ვ-(ა-)გზავნ-ე	<i>I sent X</i>	გა-ვ-ზარდ-ე	<i>I reared X</i>
გა-(ა-)გზავნ-ე	<i>you sent X</i>	გა-ზარდ-ე	<i>you reared X</i>
გა-(ა-)გზავნ-ა	<i>X sent Y</i>	გა-ზარდ-ა	<i>X reared Y</i>
გა-ვ-(ა-)გზავნ-ეთ	<i>we sent X</i>	გა-ვ-ზარდ-ეთ	<i>we reared X</i>
გა-(ა-)გზავნ-ეთ	<i>you (pl.) sent X</i>	გა-ზარდ-ეთ	<i>you (pl.) reared X</i>
გა-(ა-)გზავნ-ეს	<i>they sent X</i>	გა-ზარდ-ეს	<i>they reared X</i>
გადა-ვ-ღრღენ-ი	<i>I gnawed through X</i>	გა-ვ-ჭერ-ი	<i>I cut X</i>
გადა-ღრღენ-ი	<i>you gnawed through X</i>	გა-ჭერ-ი	<i>you cut X</i>
გადა-ღრღენ-ა	<i>X gnawed through Y</i>	გა-ჭრ-ა	<i>X cut Y</i>

გადა-ვ-ღრღენ-ით	<i>we gnawed through X</i>	გა-ვე-ჭერ-ით	<i>we cut X</i>
გადა-ღრღენ-ით	<i>you (pl.) gnawed through X</i>	გა-ჭერ-ით	<i>you (pl.) cut X</i>
გადა-ღრღენ-ეს	<i>they gnawed through X</i>	გა-ჭერ-ეს	<i>they cut X</i>

Some verbs which follow the 2nd pattern are:

(და-)გე-ი	<i>you (will) sweep X</i>	(და-)თველ-ი	<i>you (will) count X</i>
(გა-)თხრ-ი	<i>you (will) dig X</i>	(და-)ღვრ-ი	<i>you (will) shed (blood)</i>
(და-)ლლ-ი	<i>you (will) tire X</i>	(და-)ხრ-ი	<i>you (will) lower X</i>
(გა-)შლ-ი	<i>you (will) unfurl X</i>	(და-)ყრ-ი	<i>you (will) throw them</i>
(გა-)სგრ-ი	<i>you (will) make X</i>		<i>down</i>
	<i>filthy</i>	(შე-)ცვლ-ი	<i>you (will) alter X</i>
(მთ-ი)-ცლ-ი	<i>you (will) wait</i>	(ჩა-)ს-ჩრ-ი	<i>you (will) stuff X</i>
(გა-)ხდ-ი	<i>you (will) remove</i>		<i>somewhere for Y</i>
	<i>clothing from X</i>	(და-)ცლ-ი	<i>you (will) empty X</i>
(და-)სჯ-ი	<i>you (will) punish X</i>		

Some verbs which follow the 3rd pattern are:

(გა-)რყენ-ი	<i>you (will) corrupt X</i>	(და-)ა-სკვნ-ი	<i>you (will) conclude X</i>
(და-)ფშენ-ი	<i>you (will) crumble up X</i>	(ა-მთ-ი)-ღებრ-ი	<i>you (will) uproot X</i>
(შე-)ქნ-ი	<i>you (will) create X</i>	ქენ-ი	<i>you did X*</i>
(მთ-ი)-ქნ-ი	<i>you (will) make X elastic</i>	(გა-)წვრთნ-ი	<i>you (will) train X</i>
(გა-)ხსნ-ი	<i>you (will) open X</i>	(გა-)ხრწნ-ი	<i>you (will) corrupt X</i>

* The suppletive aorist of the future ი-ზამ *you will do X*.

Thematic suffix **-ობ**

The thematic suffix disappears. There are two conjugations:

- 1 Most verbs are weak in the aorist, with 3rd person singular subject taking -ო. Sometimes a root ends in -ვ, which is effaced by the -ო of the thematic suffix. In such cases this root-final -ვ reappears when not followed by an o-vowel, and occasionally this -ვ slots itself inside the root.
- 2 Some verbs, lacking a root vowel, are strong in the aorist indicative (with 3rd person singular subjects in -ო), though either an -ე- or an -ა- is inserted inside the root when the subject is 1st or 2nd person (singular or plural).

The illustrated verbs are: (გა-)ა-თბ-ობ *you (will) warm X*; (და-)ა-ხრჩ-ობ *you (will) strangle X*; (და-)ა-თრ-ობ *you (will) make X drunk*; (გა-)ა-შრ-ობ *you (will) dry X*; (და-)ი-მერ-ობ *you (will) seize/take control of X*; (მთ-ი)-ყრდნ-ობ *you (will) lean X against Y*:

და-ვე-ა-თბ-ე	<i>I warmed X</i>	და-ვე-ა-ხრჩ-ე	<i>I strangled X</i>
გა-ა-თბ-ე	<i>you warmed X</i>	და-ა-ხრჩ-ე	<i>you strangled X</i>
გა-ა-თბ-ო	<i>X warmed Y</i>	და-ა-ხრჩ-ო	<i>X strangled Y</i>

გა-ვე-ა-თბ-ე-თ	<i>we warmed X</i>	და-ვე-ა-ბრჩე-ე-თ	<i>we strangled X</i>
გა-ა-თბ-ე-თ	<i>you (pl.) warmed X</i>	და-ა-ბრჩე-ე-თ	<i>you (pl.) strangled X</i>
გა-ა-თბ-ეს	<i>they warmed X</i>	და-ა-ბრჩე-ეს	<i>they strangled X</i>
და-ვე-ა-თვრ-ე	<i>I intoxicated X</i>	გა-ვე-ა-შ(ვ)რ-ე*	<i>I dried X</i>
და-ა-თვრ-ე	<i>you intoxicated X</i>	გა-ა-შ(ვ)რ-ე	<i>you dried X</i>
და-ა-თრ-ო	<i>X intoxicated Y</i>	გა-ა-შრ-ო	<i>X dried Y</i>
და-ვე-ა-თვრ-ე-თ	<i>we intoxicated X</i>	გა-ვე-ა-შ(ვ)რ-ე-თ	<i>we dried X</i>
და-ა-თვრ-ე-თ	<i>you (pl.) intoxicated X</i>	გა-ა-შ(ვ)რ-ე-თ	<i>you (pl.) dried X</i>
და-ა-თვრ-ეს	<i>they intoxicated X</i>	გა-ა-შ(ვ)რ-ეს	<i>they dried X</i>

* The variants without -ვ- are the ones to follow.

და-ვე-ი-პყარ-ი	<i>I seized X</i>	მი-ვე-ა-ყრდენ-ი	<i>I leant X against Y</i>
და-ი-პყარ-ი	<i>you seized X</i>	მი-ა-ყრდენ-ი	<i>you leant X against Y</i>
და-ი-პყრ-ო	<i>X seized Y</i>	მი-ა-ყრდენ-ო	<i>X leant Y against Z</i>
და-ვე-ი-პყარ-ი-თ	<i>we seized X</i>	მი-ვე-ა-ყრდენ-ი-თ	<i>we leant X against Y</i>
და-ი-პყარ-ი-თ	<i>you (pl.) seized X</i>	მი-ა-ყრდენ-ი-თ	<i>you (pl.) leant X against Y</i>
და-ი-პყრ-ეს	<i>they seized X</i>	მი-ა-ყრდენ-ეს	<i>they leant X against Y</i>

Some other verbs with -ვ- reappearing at the end of the root are:

(გა-მთ-)-ა-ცხ-ობ	<i>you (will) bake X</i>
(და-)-ა-წდ-ობ	<i>you (will) confide X to Y (where the -ვ- is optional)</i>
(გა-)-ა-ლხ-ობ	<i>you (will) smelt (metal)</i>
or (გა-)-ა-ლლ-ობ	
(და-)-ა-შხ-ობ	<i>you (will) hurl/bring X down</i>
(გა-)-ა-ჩთ-ობ	<i>you (will) amuse X (where the -ვ- is optional)</i>
(შე-)-ა-ცყ-ობ	<i>you (will) notice X (about Y) (where the -ვ- is optional)</i>
(მთ-)-ა-წყ-ობ	<i>you (will) arrange X</i>
(და-)-ა-ს-ობ	<i>you (will) plunge X in Y</i>
or (და-)-ა-რჭ-ობ	
(და-)-ი-ც-ობ	<i>you (will) stuff your X with Y/X into your Y</i>

(where, in addition to და-ი-ცვ-ე, და-ი-ცავ-ი and და-ი-ცხ-ი are also given in Tschenkéli's Georgian-German Dictionary)

Some verbs with re-emerging root-internal -ვ- are:

(წა-)-ა-ძრ-ობ	<i>you (will) pluck (ring, etc.) off X</i>
ა-წრთ-ობ	<i>you (will) temper (metal) (→ aorist ა-წრთ-ე)</i>

The verb (გა-)-ა-ცნ-ობ *you (will) introduce X to Y* follows the pattern of *seize* in the aorist (note the form of the root with 3rd person plural subject = გა-ა-ცენ-ეს *they introduced X to Y*). (და-)-ა-მყნ-ობ *you graft X onto Y* (variant for (და-)-ა-მყნ-ი) is either normal (და-ა-მყნ-ე) or follows the pattern of *lean* (და-ა-მყენ-ი).

Also to be included here is the aorist for *tell X to Y*, which has suppletive different forms in both the present and future sub-series to be introduced later. The indirect object obviously correlates with the verb's objective version vowel. Note the 3rd person singular subject form:

ვე-თხარ-ი	<i>I said X to Y</i>	ვე-თხარ-ით	<i>we said X to Y</i>
უ-თხარ-ი	<i>you said X to Y</i>	უ-თხარ-ით	<i>you (pl.) said X to Y</i>
უ-თხარ-ა	<i>X said Y to Z</i>	უ-თხარ-ეს	<i>they said X to Y</i>

Thematic suffix **-am**

The thematic suffix disappears. The aorist is strong (with 3rd person singular selecting -ა). The illustrated verbs are: (ბა-)ი-ცვ-ამ *you (will) don X* and the suppletive aorist of აზ-ობ *you say X*, which is თქვ-ი *you said X*:

ბა-ვი-ცვ-ი	<i>I put on X</i>	ვე-თქვი-ი	<i>I said X</i>
ბა-ი-ცვ-ი	<i>you put on X</i>	თქვი-ი	<i>you said X</i>
ბა-ი-ცვ-ა	<i>X put on Y</i>	თქვ-ა	<i>X said Y</i>
ბა-ვი-ცვ-ით	<i>we put on X</i>	ვე-თქვი-ით	<i>we said X</i>
ბა-ი-ცვ-ით	<i>you (pl.) put on X</i>	თქვი-ით	<i>you (pl.) said X</i>
ბა-ი-ცვ-ეს	<i>they put on X</i>	თქვ-ეს	<i>they said X</i>

The aorist of the verb (გა-)ყ-ოვ *you (will) split X in two* is:

გა-ვი-ყავ-ი	<i>I divided X</i>	გა-ვი-ყავ-ით	<i>we divided X</i>
გა-ყავ-ი	<i>you divided X</i>	გა-ყავ-ით	<i>you (pl.) divided X</i>
გა-ყ(-)ო	<i>X divided Y</i>	გა-ყვ-ეს	<i>they divided X</i>

Obviously the same pattern is followed in the aorist for (და-)ყ-ოვ *you (will) divide X into more than two*; it also characterises the aorist of the homonym და-ყ-ოვ *you will remain*. And thirdly the pattern is repeated with უ-ყავ-ი *you did X to/for Y*, which is the suppletive aorist of the future უ-ზამ. Note the construction with this verb: (თქვენ) რა უ-ყავ-ით თქვენ-ს ძმა-ს? *What (nom.) did you (erg.) do to your brother (dat.)?* However, if the implication of *doing something to X* is rather *taking/putting X somewhere*, then *X* will stand not in the dative but the nominative (e.g. რა უ-ყავ-ი წინდ-ებ-ი? *What (nom.) have you done with the socks (nom.)?*), where we note the retention of the objective version vowel despite the fact that there is no longer a 3rd person dative present).

The verb *give X to Y* in the aorist is peculiar insofar as, when the subject is either 1st or 2nd person (sing. or pl.), an **e**-vowel appears before the root, as will now be illustrated. Recall that the preverb alters according to whether the indirect object is 1st/2nd person, on the one hand, or 3rd person, on the other:

მი-ვე-ცე-ი	<i>I gave X to Y</i>	მი-მ-ცა	<i>X gave Y to me</i>
მი-უ-ცე-ი	<i>you gave X to Y</i>	მი-გ-ცა	<i>X gave Y to you</i>
მი-ს-ცა	<i>X gave Y to Z</i>	მი-გვ-ე-ცე-ი	<i>you gave X to us</i>

მი-ე-ე-ც-ი-თ	<i>we gave X to Y</i>	მო-გე-ც-ა	<i>X gave Y to us</i>
მი-ე-ც-ი-თ	<i>you (pl.) gave X to Y</i>	მო-გ-ც-ა-თ	<i>X gave Y to you (pl.)</i>
მი-ს-ც-ეს	<i>they gave X to Y</i>	მო-გ-ე-ც-ი	<i>I gave X to you</i>

The future *you will give X to Y* is, of course, მი-ს-ც-ემ. This is not to be confused with the root verb ს-ცემ *you (will) hit X*, which takes subject and indirect object, though in colloquial speech this is often treated as a *direct* object (thus standing in the nominative rather than the expected dative in Series II). The aorist indicative of this latter is regular for a root verb, namely ს-ცემ-ე *you hit X*.

Dialogue 4

Husband and wife, Roin and Irma, discuss the whereabouts of some tools

- როინი: იმ მეწყალსადენემ (ხელოსანმა), რომელიც გასულ კვირაში გამოვიძახეთ, სად დამიძალა ჩაქუჩი და სატეხი?
- ირმა: ვაიმე, რა ექენი?!
- როინი: რა თქვი? რა უკავი ისინი? მოგკლავ, თუ დამიკარგე!
- ირმა: წუხელ მეზობელმა მოხიფა ისინი, და ამიტომ ვათხოვე.
- როინი: მას რა პრობლემაა? წავალ და ისევ დავიბრუნებ (მათ).
- ირმა: სამწუხაროდ ჯერ ვერ დაიბრუნებ, რადგან მეზობლები ორი კვირით საფრანგეთში წავიდნენ!
- როინი: არა უშავს, შარშან ხომ მოგცეს სახლის გასაღები, რომლითაც გავაღებ კარს და მოვნახავ ჩემს ხელსაწყოებს.
[გადის როინი და მერე სახლში კიდევ შემოდის]
- ირმა: ხელსაწყოები მონახე?
- როინი: მთელი სახლი გულდასმით დავათვალიერე მაგრამ ვერ მივაგენი მათ. ალბათ სათბურში დატოვა. სათბური კი დაკეტილია. რა გამოსავალია?
- ირმა: სამსახურში ხელფასი მომიმატეს. მაღაზიაში ახალ ხელსაწყოებს გიყიდი.
- როინი: გმადლობ, მაგრამ არ არი(ს) საჭირო. ქუჩაში პოლიციელებმა მოიხრეს, რომ ქურდი ამ რაიონში დაიჭირეს და პოლიციაში დამიბარეს.
- ირმა: შენ რა შუაში ხარ?! რა მოიპარა ქურდმა? ვისი სახლი გამარცვა?
- როინი: ამ რაიონში ყველა კარგად მიცნობს – ალბათ ამიტომ დამიბარეს. ყველაფერს ზუსტად გავიგებ პოლიციაში. მალე გნახავ.

Vocabulary

მეწყალსადენე (ხელოს[ა]ნი)	<i>plumber artisan</i>	გასული	<i>past (of time)</i>
გასულ კვირაში	<i>last week</i>	უმაღლავ (და-)	<i>you hide X for Y</i>
სატეხი	<i>chisel</i>	ქენი	<i>you did X</i>
თქვი	<i>you said X</i>	უყავი	<i>you did X to/with Y</i>
უკარგავ (და-)	<i>you lose X for Y</i>	სთხოვ	<i>you will ask X for Y</i>
ათხოვებ	<i>you (will) lend X to Y</i>	მამ	<i>in that case</i>
წავალ	<i>I'll go</i>	ისევ	<i>again, likewise</i>
სამწუხაროდ	<i>unfortunately</i>	მარშან	<i>last year</i>
მოგვცეს	<i>they gave X to us</i>	გასაღები	<i>key</i>
აღებ (გა-)	<i>you open X</i>	მონახავ	<i>you will find X</i>
ხელსაწყო	<i>tool</i>	გულდასმით	<i>attentively</i>
ათვალიერებ (და-)	<i>you look over X</i>	აგნებ (მი-)	<i>you find X (dat.)</i>
დაკეტილი	<i>locked</i>	გამოსავე[ა]ლი	<i>way out</i>
სამსახური	<i>work</i>	ხელფასი	<i>wage/salary</i>
უმატებ (მო-)	<i>you raise X for Y</i>	საჭირო	<i>necessary</i>
პოლიციელი	<i>police</i>	ქურდი	<i>thief</i>
რაიონი	<i>district</i>	იჭერ (და-)	<i>you arrest X</i>
პოლიცია	<i>police(-station)</i>	იბარებ (და-)	<i>you summon X</i>
რა შეუაში ხარ?	<i>what's it got to do with you?</i>	იბარებ (მო-)	<i>you steal X</i>
ძარცვავ (გა-)	<i>you burgle X</i>	გაიგებ	<i>you will find X out</i>

Proverb

სადაც შევარდენი ბუდობს, მტრელი ვერ გაიხარებს
Where a hawk is nesting, a dove will be unable to rejoice

VOCABULARY

სადაც	<i>where</i>	შევარდ[ე]ნი	<i>hawk</i>
ბუდ-ობ (ი- -ებ)	<i>you nest</i>	მტრელი	<i>dove, pigeon</i>
ვერ	<i>not able</i>	(გა-)ი-ხარ-ებ	<i>you rejoice</i>

Verse

ჯერ შრომა მერე ხტომა
'Work First, Then Frolic'

სწავლობს გიგლა ტიტინა,
მზემ შემოუჭყიტინა:

– გიგლავე, გეყოფა სწავლა,
ახლა კარგია გიგლა . . .

გამო, შეითამაშე,
არვინ ეტყვის მამაშენს! –

– არა, მზეო, მზე-ქალავ,
ჯერ გავათავო სწავლა! . . . –
გივლამ დაიწყო წერა,
ჩიტმა დაიწყო მღერა:

– გივლავ, გეყოფა სწავლა,
ახლა კარგია გავლა . . .
გამო, შეითამაშე,
არვინ ეტყვის მამაშენს! –

– არა, ჩიტო-ბზეწვიავ,
მე ოსტატი მეწვია . . .
შენ თუ მორნი მღერასა,
მაშ მეც მოვრჩე* წერას! . . . –

გივლა სწავლობს გაკვეთილს,
არ უყურებს ბაღში ხილს . . .
ბადიდან ალუბალი
ცდილობს მოსტაცოს თვალი.

– გივლავ, გეყოფა სწავლა,
ახლა კარგია გავლა . . .
გამო, შეითამაშე,
არვინ ეტყვის მამაშენს! –

მორჩა სწავლას ბადანა,
სწავლამ ის არ დაღალა . . .
გამოვიდა გარეთა,
შესძახა მოყვარეთა:
– ვინ შეძახდა წელანა?
აქ მობრძანდი ერთხანა! . . . –

მზე უცინის გივლასა,
ჩიტი უგალობს მასა,
ალუბალი დარცხვენით
აწვდიდა ღიდ კუნწულასა . . .
(Rapiel Eristavi)

* This is an old use of the aorist subjunctive with future meaning.

VOCABULARY

ჯერ	<i>first</i>	შრომა	<i>work(ing)</i>
მერე	<i>then</i>	ხტომა	<i>jump(ing), frolic</i>
სწავლ-ობ (ი- -ებ)	<i>you study X</i>	ტიტინა (ა)	<i>chatterbox</i>
მზე	<i>sun</i>	(შე-მო-)უ-ჰეიტ/ უ-ჰეიტ-ინ-ებ	<i>you look in on X with wide eyes</i>
გ-ე-ყ-ოფ-ა	<i>X is enough for you</i>	სწავლა	<i>study(ing)</i>
ახლა	<i>now</i>	კარგი(-ა)	<i>(it is) good</i>
გავლა	<i>going outside</i>	გა-მო(-დი)	<i>come out!</i>
შე-ი-თამაშ-ებ	<i>you'll play a bit</i>	არ(ა)ვინ	<i>no one</i>
ე-უბნ-ებ-ი/ე-ტყვ-ი /უ-თხარ-ი	<i>you tell/will tell/ told X to Y</i>	მამაშენი	<i>your father</i>
არა	<i>no</i>	მზე-ქალა (ა)	<i>lady sun</i>
ჯერ	<i>first</i>	(გა-)ა-თავ-ებ	<i>you complete X</i>
(და-)ი-წყ-ებ	<i>you begin X</i>	წერა	<i>write/writing</i>
ჩიტი	<i>bird</i>	მღერა	<i>sing(ing)</i>
ბზეწვია (ა)	<i>wagtail</i>	მე	<i>I/me</i>
ოსტატი	<i>master</i>	ე-წვ(-)ეგ-ი	<i>you visit X</i>
შენ	<i>you</i>	თუ	<i>if</i>
(მო-)ტჩ-ებ-ი	<i>you abandon X</i>	მაშ	<i>in that case</i>
გაკვეთილი	<i>lesson</i>	უ-ყურ-ებ	<i>you look at X</i>
ბაღი (ბაღში)	<i>garden (in garden)</i>	ხილი	<i>fruit</i>
ბაღანა	<i>child</i>	ის	<i>that one</i>
(და-)ლ-ი	<i>you tire X</i>	გა-მო-დი-ხ-ა-რ	<i>you come out</i>
გარეთ	<i>outside</i>	ე-ძხ-ი (შე-ს-ძხ-ებ)	<i>you call to X</i>
მოყვარე	<i>friend, companion</i>	ვინ	<i>who?</i>
წელან	<i>just now</i>	აქ	<i>here</i>
მო-ბრძან-დ-ებ-ი	<i>you present yourself here</i>	ერთხან	<i>for a time</i>
უ-ცინ-ი (უ-ცინ-ებ)	<i>you laugh to X</i>	უ-გალ-ობ (უ-გალ-ებ)	<i>you serenade X</i>
მას	<i>X (dat.)</i>	ალუბ[ა]ლი	<i>cherry</i>
ღარცხვენა	<i>shame</i>	(მი-)ა-წედ-ი = (მი-)ა-წოდ-ებ	<i>you hand X to Y</i>
კუნწულა (ა)	<i>fruit-laden branch</i>		

Exercises

1 Write out the aorist indicative paradigms, with the verb changing only for its subject, of:

- (a) I did X with Y (as in the expression *what did I do with X?*)
 (b) I shed (blood)

- (c) I introduced X to Y
 (d) I pruned X
 (e) I brought X down

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) თქვენ სდდ დმადლ-- რდო?
 (b) ქრდბდ დვჭრთ
 (c) მბლბბა ბვვ-- აწვენე--
 (d) ატო-- დმთრ-- მგ დვნთ?
 (e) წნ პრ-- თად აჭრთ
 (f) ფლ-- გუნ-- მბც-- შნ
 (g) თქეს ბვვ-- რა არქვ--?
 (h) წმა-- და ფნა-- ალ--

3 Put the correct case endings on the nouns in the following, assuming that the subject precedes any other nouns:

- (a) ვი- წართვა ბავშვ- ფულ-? (e) დედა- დავუმაღლე ჯამ-
 (b) ქალ- რა- აძლევის ამ კაც-? (f) ირაკლი- და- ტანსაცმელ-
 გახადა
 (c) დედა- ხად დადო თევზ- (g) ქალ- რა მისცა ამ კაც-?
 (plate)?
 (d) მმა- სურათ- უჩვენა შოთა- (h) მოწაფე- მასწავლებელ-
 ვაშლ- ანუქა

4 Work out the correct form of the verb in the following:

- (a) შენ რა (say to) იმ ქალს? (e) ეს წერილი მე ვინ (send to)
 (b) კაცებმა ქალს წიგნი (give) (f) დებმა ავადმყოფს ექიმი
 (bring for)
 (c) ჩვენ კედელს სკამი (g) მე ქუდი (take off) და
 (lean against) ხელთათმანი (put on)
 (d) დედამ კაბა (wash) და (dry) (h) ჩვენ ბევრი ღვინო (drink)

5 Convert the following verb forms into their aorist indicative equivalents:

- (a) უგზავნით (e) მძღვეთ (i) ხნავთ
 (b) ვზრდით (f) გიწერთ (j) აცდენენ
 (c) იჭერენ (g) გკლავთ (k) ვაჭმევთ
 (d) მსვამთ (h) ვიზამ (l) იტყვიან

6 Express the following, each in a single Georgian verb form:

- (a) we saw you (e) you (pl.) hit (i) I gave X to you
 (aorist) X
 (b) they reared us (f) I tired you (pl.) (j) I corrupted you
 (c) I wrote to you (g) they counted X (k) you gave X to Y
 (d) you (pl.) let me go (h) you said X to me (l) we ate it

7 Translate into Georgian:

- (a) Did the soldiers take anything away from you?
- (b) I planted a few plants and then I washed my hand(s), woke up the baby and put the green dress on her.
- (c) Why did you put your coat on? Did you go somewhere? I went to the neighbours' – I got something back.
- (d) What did your mother do the day before yesterday? She got up at 8, got dressed and read the newspapers.
- (e) How much did you lend me? Since you were ill, I lent you 1,000 lari. By the way, you have already returned to me that book which I lent you.
- (f) The parents entrusted the children to me yesterday. At school I showed them many interesting things. Then their parents gave me a lot of money.
- (g) My wife went to bed at 11.30. At 2 the baby began crying and woke us up.
- (h) Did the soldiers execute our friends? No, our friends killed themselves.

8 Translate the following into English:

- (a) თმა ვინ მოგკრიჭა? მე თვით(ონ) მოვიკრიჭე. ხომ კარგია? როგორ არა.
- (b) შარშან ხომ გაგაცანით შენ და შენს ქმარს ჩემი ახალი ცოლი?
- (c) ვარაუღმა მითხრა, რომ შენ ავადა ხარ. სწორედ ამიტომ მოვედი და მოგიტანე ეს ვაშლები.
- (d) ის პერანგი, რომელიც გუშინ ჩავეცვი, სკოლაში გავსვარე. ამიტომ დეღამ მცემა, მაგრამ მერე გამირეცხა. ტირილი დაიწყო?
- (e) რა გასწავლათ დღეს მასწავლებელმა, ბიჭებო? დღეს მხოლოდ ერთი ფრანგული ლექსი გვასწავლა მან.
- (f) ყველაფერი ხომ კარგად აუხსენით ბავშვებს, როცა ის წერილი ქართულად ვერ გადათარგმნეს? აგუხსენი ყველაფერი, რაც ძნელი იყო.
- (g) ზურაბმა რატომ გამოითო ტელევიზორი? მეზობლებმა დაგვირეკეს. მათი ბავშვი ავად არი(ს), და ზურაბი მანქანით მათ მოუყვანს ექიმს.
- (h) პოლიციელებმა ხად დაიჭირეს ქურდი? მან შენი მეგობრის სახლი გამარცხა. როცა სახლიდან გამოვიდა, დაინახეს იგი, დაიჭირეს და პოლიციაში წაიყვანეს.

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

9 Below you will find jumbled up ten sentences in the order subject-object(s)-verb. The first column contains the subjects, the second the objects, the third the verbs. Your task is to unscramble the sequences to produce ten grammatically correct and semantically sensible sentences. To ease the task, personal pronouns that would normally be omitted are written in brackets. All sentences are in the simple past. Once you have unscrambled them, transpose them into the future tense (with all necessary changes to the marking of subject and object(s)):

მებადემ	მოწაფეებს ტბილეული	მოემზადე
(მე)	მეზობლებს სახლი	გავითბეს
(ოქვენ)	(ჩვენ)	მოიცადეთ
დედამ	(ოქვენ)	მოგვიყვანა
მშობლებმა	დედა-შენს ბუტერბროტი	ამოფხვრა
(შენ)	(შენ) ლოგინი	გამოართვა
(ჩვენ)	(ჩვენ) ექიმი	გაგვიშვით
(ოქვენ)	სარეველა	დაუწვა
მტერმა	ჩემს დას ფული	გავაცანი
მასწავლებელმა	(შენ) ის ქალი	მიეცით

Lesson 9

In this lesson you will learn about:

- Colloquial relative clauses
- Temporal clauses meaning *when*
- Temporal clauses meaning *while*
- Manner clauses meaning *as, like*
- Temporal clauses meaning *as soon as*
- Temporal clauses meaning *after*
- Noun clauses introduced by *that*
- Causal clauses meaning *because, as, since*
- Simple conditional clauses
- The present indicative of the verb *know*

Dialogue 1

A father and child (შვილი) discuss the whereabouts of a new pen

- მამა: გუშინ რო(მ) გიყიდე, ის კალამი რატომ დატოვე სკოლაში?
- შვილი: რატომ და, იმიტომ რო(მ) ჩემს მეგობარს ხულიენებმა პიჯაკი მოჰპარეს, და ამის გამოა, რომ ვათხოვე მას ჩემი ახალი კალამი.
- მამა: ეგ რომელი მეგობარია? გვერდზე რო(მ) გიზის, ისაა, თუ მასთან ერთად რო(მ) დადიხარ სკოლაში, ისა?
- შვილი: მისმა შშობლებმა რო(მ) იყიდეს მერის ყოფილი სახლი, ის ბიჭი ეხლა ჩემი ყველაზე ახლო მეგობარია.
- მამა: ეტყობა, მდიდარი ოჯახიდანაა!
- შვილი: სწორედ მაგიტომ მოჰპარეს მას პიჯაკი.
- მამა: კეთილი, მაგრამ კალამს როდისდა დაგიბრუნებს?
- შვილი: ზუსტად არ ვიცი, მაგრამ ხვალ რო(მ) ვნახავთ ერთმანეთს სკოლაში, ალბათ მაშინ დამიბრუნებს.

Vocabulary

კალ[ამი]	<i>pen</i>	ხულიგ[ანი]	<i>hooligan</i>
პარავ (მო-)	<i>you steal X from Y</i>	პიჯაკი	<i>jacket</i>
მერი	<i>mayor</i>	ყოფილი	<i>former, ex-</i>
ახლო(ბ[ე]ლი)	<i>close(-friend)</i>	ეტყობა	<i>apparently, it would appear</i>
მდიდ[ა]რი	<i>rich</i>	ოჯახი	<i>family</i>
სწორედ	<i>precisely</i>	მაგიტომ	<i>for that reason</i>
როდისღა	<i>when on earth</i>	ზუსტად	<i>exactly</i>
იცი	<i>you know it</i>	მაშინ	<i>then</i>

Dialogue 2

An art-loving child discusses with his father a coming visit to an exhibition

- შვილი: ხვალ გამოფენაზე რო(მ) წამიყვან, რამდენ ქანდაკებას მიჩვენებ?
- მამა: იმდენს გიჩვენებ, რამდენიც გიჩვენე ბოლო დროს, რაკი ძირითადად იგივე გამოფენაა, რაც ადრე (ამას წინათ) იყო.
- შვილი: როგორ თუ იგივე? რეკლამის მიხედვით ადგილობრივი საბჭო სხვა ხელოვანის გამოფენას აწყობს.
- მამა: დღეს რო(მ) გაზეთი ვიყიდე, იმის მიხედვით საბჭო (საკრებულო) ადრინდელ გამოფენას იმეორებს, რადგან(აც) ძალიან პოპულარული იყო და თანაც, შენ რო(მ) მოიხსენიე, იმ ხელოვანის შედეგები ჯერ არ არი(ს) მზად. ამბობენ, რო(მ), ვიდრე გამოფენა ვენაში იყო, თავად ხელოვანმა ყველაფერი ვინმე მდიდარ ავსტრიელს მიჰყიდა. ამიტომაც, რო(მ) სულ ახალ შედეგებს ამზადებს ჩვენი ქალაქისთვის!
- შვილი: მაგ გამოფენას გახსნიან თუ არა, ხომ წამიყვან? ფულს შევინახავ. როგორ ფიქრობ? – ჩვენიც მოგვეყიდოს რაიმეს?

Vocabulary

გამოფენა	<i>exhibition</i>	ქანდაკება	<i>sculpture</i>
იმდენი	<i>so many</i>	ბოლო	<i>last</i>
რაკი	<i>since</i>	ძირითადი	<i>basic</i>
ადრე	<i>early/earlier</i>	ამას წინათ	<i>recently</i>
(როგორ თუ) იგივე	<i>(how so?) the same</i>	რეკლამა	<i>advertisement</i>
მიხედვით	<i>according to (+ gen.)</i>	საბჭო/საკრებულო	<i>council</i>
ხელოვანი	<i>artist</i>	გაზეთი	<i>newspaper</i>
იმეორებ (გა-)	<i>you repeat X</i>	ადრინდელი	<i>early (adj.)</i>

პოპულარული	<i>popular</i>	თანაც	<i>at the same time</i>
იხსენებ (მო-)	<i>you mention X</i>	შედევრი	<i>work</i>
ჯერ არ	<i>not yet</i>	ვიდრე	<i>while</i>
ვენა	<i>Vienna</i>	თავად	<i>(by) himself</i>
მიპყიდი	<i>you will sell X to Y</i>	ავსტრიელი	<i>Austrian (person)</i>
თუ არა	<i>as soon as, or not?</i>	ფიქრობ	<i>you think X</i>
მოგვყიდი	<i>you will sell X to us</i>		

Dialogue 3

Aza and her friend Leila discuss Aza's mother's visit to the hospital

- აზა: დედა შემოვიდა თუ არა, ტანსაცმელი გაიხადა, დაწვა და იმ წუთში დაიძინა.
- ლეილა: ეტყობა, ძალიან დაღლილი იყო. რატომ ნეტავ?
- აზა: იმიტომ რომ მთელი ღამე გაათია საავადმყოფოში.
- ლეილა: იმედია, თვითონ არ არი(ს) ავად. რაშია საქმე?
- აზა: წუხელ რომ ჩამოვედით ქალაქიდან, საავადმყოფოდან დაგვირეკეს და გვითხრეს, რომ დედას ერთ-ერთი ნათესავი წევს! იქ, როგორც კი გაიგო ეს ამბავი, დედა იქ წავიდა.
- ლეილა: შარშან რომ (მას) ცალი თირკმელი ამოუღეს (ამოჰკვეთეს²), იმ ნათესავზე ხომ არ ლაპარაკობ?
- აზა: დიახ, სწორედ იმაზე. დედამ რომ საავადმყოფოს (საავადმყოფომდე) მიადწია,³ ყველაფერი ზედმიწევნით აუხსნეს, და, სანამ იქ იყო, მის ნათესავს კიდევ ერთი ოპერაცია გაუკეთეს.
- ლეილა: საწყალი დედა-შენი! როცა გაიღვიძებს, ხომ გადასცემ ჩემგან დიდ მოკითხვას?
- აზა: აუცილებლად, გმადლობ.

Vocabulary

დაღლილი	<i>tired</i>	ნეტავ	<i>pray!</i>
იმედი	<i>hope</i>	რაშია საქმე	<i>what's it all about?</i>
ერთ-ერთი	<i>one of</i>		<i>(lit: in what is the business?)</i>

1 The preference here would be for the past tense of this verb (იწვია), which is given in Lesson 10.

2 This bracketed item is preferred here.

3 Or simply საავადმყოფოში მივიდა *went to the hospital*.

ნათესავი	<i>relation (kin)</i>	როგორც კი	<i>as soon as</i>
ამბავი (ამბის)	<i>news*</i>	თირკმელის	<i>kidney</i>
ცალი	<i>one (of pair)</i>	უღებ (ამო-)/ პკვეთ (ამო-)	<i>you remove X from out of Y</i>
ლაპარაკობ	<i>you talk</i>	აღწ(-)ეგ (მი-/მო-)	<i>you reach X (= dat./-მდე)</i>
ზედმიწეენით	<i>in detail</i>	სანამ	<i>while</i>
ოპერაცია	<i>operation</i>	საწყალი	<i>poor, wretched</i>
მოკითხვა	<i>regards, greetings</i>		

* cf. რა ამბავია? *what's going on?*

Grammar

The formation of colloquial relative clauses

We have already seen how relative expressions can be produced exactly as they are in English. Colloquially, however, Georgian regularly employs a variant construction. The relative clause will not contain the relative pronoun standing in the appropriate case. Rather the clause will be marked by the invariant particle *რო(მ)*, which, being a general indicator of subordination, may be used to mark most, though not all, types of subordinate clause, the context determining the meaning to be assigned to any given occurrence of it. In speech it is regularly pronounced without the final *-მ*.

The subordinator *რო(მ)* does not introduce its clause but is placed somewhere before the verb, and the clause as a whole tends to precede the noun it is qualifying, e.g.:

გუშინ *რო(მ)* მოვიდა, ის კაცი ჩვენი ახალი მეზობელია

The man who came yesterday is our new neighbour

ხვალ *რო(მ)* ნახავთ, ის ქალი ჩვენი ახალი მეზობელია

The woman (whom) you will see tomorrow is our new neighbour

In such cases, if the relativised noun is not the subject of the relative clause (as in the first example above) or the direct object of that clause (as in the second example above), then its role within the relative clause is usually indicated by the presence of a resumptive (demonstrative or personal) pronoun, though not all speakers would necessarily use this construction in careful speech, e.g.:

ტორტი *რო(მ)* ((ი)მას) მივეცი, ის ქალი დედა-ჩემია

That/The woman to whom I gave the/a cake (ტორტი) is my mother

პური *რო(მ)* (ი)მით დაჭერი, ის დანა ჩლუნგია

That/The knife (დანა) with which you sliced the bread is blunt (ჩლუნგი)

კატამ რო(მ) (ი)მის ქვეშ თავი დატოვა, ის ლოგინი თქვენია
That/The bed underneath which the cat left a/the mouse (თავი) is yours (pl.)

გუშინ რო(მ) (ი)მასთან ერთად მოხვედი, ის გოგო ჩემი ქალიშვილია
That/The girl (გოგო) with whom you came yesterday is my daughter

ნარკოტიკი რო(მ) (ი)მის ჯიბეში ჩამალეს ხულიგნებმა, ის ბიჭი ჩვენი მეგობარია
That/The lad in whose pocket (ჯიბე) hooligans hid the narcotics is our friend

The noun which is being qualified by such clauses may actually stand *within* the clause, leaving behind a pronoun within the main clause. Compare the following with the above examples:

კაცი რო(მ) გუშინ მოვიდა, ის ჩვენი ახალი მეზობელია
 ქალს რო(მ) ხვალ ნახავთ, ის ჩვენი ახალი მეზობელია

ტორტი რო(მ) ქალს მივეცი, ის დედა-ჩემია
 პური რო(მ) დანით დაჭერი, ის ჩლუნგია

გუშინ რო(მ) გოგოსთან ერთად მოხვედი, ის ჩემი ქალიშვილია
 ნარკოტიკი რო(მ) ბიჭის ჯიბეში ჩამალეს ხულიგნებმა, ის ჩვენი მეგობარია

One of the first batch of examples is not included here. The reason is that, if we take the sentence კატამ რო(მ) ლოგინის ქვეშ თავი დატოვა, ის თქვენია it could mean three things: (1) *the cat which left the mouse under the bed is yours*; (2) *the mouse which the cat left under the bed is yours*; (3) *the bed under which the cat left the mouse is yours*. If we wish to keep the relative clause as we have it here, then meaning (3) can be secured as follows:

კატამ რო(მ) ლოგინის ქვეშ თავი დატოვა, ის ლოგინი თქვენია

Because this last construction can lead to such ambiguity, it is likely to be avoided when the meaning of the sentence is not immediately clear.

Temporal clauses meaning *when*

Subordinate clauses of time *when* are introduced by either of the conjunctions როდესაც or როცა. Care should be taken not to confuse them with the question form როდის *when?*. There is no strict ordering of main and subordinate clauses. The verb of the clause will stand in the appropriate tense of the indicative mood. In English, when reference is to the future, we use the present indicative after *when* (e.g. *When we get to know Zaza, we shall explain everything to him*). In such circumstances, however, Georgian requires the future indicative, so that the above example will translate as:

როდესაც/როცა ზაზას გავიცნობთ, ყველაფერს ავუხსნით

or

ყველაფერს ავუხსნით ზაზას, როდესაც/როცა (მას) გავიცნობთ

Compare the past tense:

როდესაც/როცა ზაზა გავიცანით, ყველაფერი ავუხსენით
When we got to know Zaza, we explained everything to him

ყველა ადგა, როდესაც/როცა რუსეთის ელჩი შემოვიდა
Everybody stood up, when the ambassador (ელჩი) of Russia came in

რას აკეთებთ, როცა/როდესაც ავდა ხართ?
What do you do, when you are ill?

As stated earlier, the element რო(მ) can be used to mark various types of subordinate clause, and temporal clauses meaning *when* fall into this category. As with relative clauses fashioned this way, the subordinator prefers to stand somewhere inside its clause. The previous five examples can, thus, be transformed into:

ზაზას რო(მ) გავიცნობთ, ყველაფერს ავუხსენით

ყველაფერს ავუხსენით ზაზას, მას რო(მ) გავიცნობთ

ზაზა რო(მ) გავიცანით, ყველაფერი ავუხსენით

ყველა ადგა, რუსეთის ელჩი რო(მ) შემოვიდა

რას აკეთებთ, ავად რო(მ) ხართ?

Temporal clauses meaning *while*

When the verb in a temporal clause indicates ongoing activity, English can substitute the conjunction *while* for *when*. Georgian similarly can replace როდესაც/როცა with სანამ/ვიდრე. These conjunctions have other meanings, but, when they are found with the present indicative (as well as the imperfect indicative, to be introduced in Lesson 14), they signify *while*. The ordering of main and subordinate clauses is free, e.g.:

როდესაც/როცა/სანამ/ვიდრე ვიდეოს უყურებ, ლუდს სვამ?
When/while you are watching (უყურებ) a video, do you drink beer (ლუდი)?

სანამ/ვიდრე ცხელია, ხაჭაპურს ხომ ჭამთ?
While it is hot (ცხელი), you are going to eat the cheese-bread (ხაჭაპური), aren't you?

ვერ დალიეთ წითელი ღვინო, სანამ/ვიდრე ცივი იყო?
Couldn't you drink the red wine while it was cold (ცივი)?

Note: since the verb *to be* and a few other verbs have no imperfect indicative, the aorist indicative may be substituted.

Manner clauses meaning *as, like*

The clause is introduced by როგორც *as, like* (not to be confused with როგორ *how?*). The main clause will often contain ისე(ვე) (*just*) *so*. The ordering of main and subordinate clauses is free, e.g.:

სახლს ისე(ვე) (ლამაზად) შეგიღებავთ, როგორც შენს დას შევეუღებეთ

or

როგორც შენი დის სახლი შევეღებეთ, ისე(ვე) (ლამაზად) შევეღებავთ შენს სახლს
(or შენსას = *that of yours*)

We shall paint your house (just) (as beautifully) as we painted your sister's house

As with its English counterpart, როგორც *may* stand before just a noun (or pronoun) that is qualifying some other (pro)noun in the sentence and thus stands in the same case as the (pro)noun qualified, the sense being *as, like, in the capacity of*, e.g.:

მე, როგორც მისი შშობელი, გაბარებ ამ ბავშვს
I, as his parent, entrust this child to you

მე, როგორც მისმა შშობელმა, მოგაბარე ეს ბავშვი
I, as his parent, entrusted this child to you

ეს ჩემი საიდუმლო ვითხარი შენ, როგორც ჩემს ახლო მეგობარს
I told you, as my close (ახლო) friend, this secret (საიდუმლო) of mine

Temporal clauses meaning *as soon as*

There are two strategies available: (1) the relevant clause is introduced by the words როგორც *კი* and the ordering of main and subordinate clauses is free; or (2) the subordinate clause takes the form of an alternative question, which is produced by the words თუ არა *or not* placed after the verb. When this strategy is employed, the subordinate must precede the main clause. As with clauses meaning *when*, English uses the present indicative even when reference is to the future; Georgian requires the future indicative in such cases, e.g.:

როგორც *კი* მასწავლებელი გავიდა ოთახიდან, მოწაფეებმა დაიწყეს ცელქობა
or მოწაფეებმა დაიწყეს ცელქობა, როგორც *კი* მასწავლებელი გავიდა ოთახიდან
or მასწავლებელი გავიდა თუ არა ოთახიდან, მოწაფეებმა დაიწყეს ცელქობა
As soon as the teacher went out of the room the pupils began to be naughty
(ცელქობა)

როგორც *კი* ამანათს მიიღებ, ხომ მომწერ?

or ხომ მომწერ, როგორც *კი* ამანათს მიიღებ?

or ამანათს მიიღებ თუ არა, ხომ მომწერ?

As soon as you receive the parcel (ამანათი), you will write to me, won't you?

If რო(მ) is used in the subordinate clause, the nuance *as soon as* can be conveyed by adding მაშინვე *right then* to the main clause, e.g.:

ამანათს რო(მ) მიიღებ, მაშინვე ხომ მომწერ? (დავით აღმაშენებელი)

Temporal clauses meaning *after*

The clause is introduced by the sequence მას შემდეგ, რაც... (lit. *it (dat.) after, which...*, even though შემდეგ *after* usually takes the genitive case). Where English in actual reference to the future employs the present indicative in such clauses, Georgian requires the future indicative. The ordering of main and subordinate clauses is free, e.g.:

პურს გამოაცხობ მას შემდეგ, რაც სახლს გაწმინდ?
Will you bake the bread after you clean the house?

მას შემდეგ, რაც სახლი გაეწმინდე, პური გამოაცხე
After I cleaned the house, I baked the bread

შინ წაგიყვან მას შემდეგ, რაც ამ ჩაროზს (/დესერტს) დაგამთავრებ
I'll take you home after I finish this dessert (ხაროზი/დესერტი)

Noun clauses

When clauses function as nouns, they are called noun clauses and in Georgian are introduced by რო(მ) *that*, which this time usually occupies first position in its clause. Where appropriate, the main clause may contain ის ფაქტი *that* (= *the*) *fact* or ის გარემოება *that* (= *the*) *circumstance* in the appropriate case. The ordering of main and subordinate clauses is free, e.g.:

(ის ფაქტი, რო(მ) აქა ხარ, მაკვირვებს
(The fact) that you are here surprises (მაკვირვებს) me

ვხედავ, რო(მ) აქა ხარ
I see that you are here

დაგვაფიქრა იმ გარემოებამ, რო(მ) არავინ ადგა, როცა ოთახში შევედით
The fact that no one (არავინ) stood up when we went into the room set us thinking (დაგვაფიქრა)

უკვე აგიხსენი, რო(მ) ასეთი საქციელი აკრძალულია
I have already explained to you that such behaviour (საქციელი) is forbidden (აკრძალული)!

ხომ ამიხსნი იმ გარემოების მიზეზს, რო(მ) ეს ოთახი ცარიელია?
You will explain to me, won't you, the reason (მიზეზი) that this room is empty (ცარიელი)?

Causal clauses *because, since, as*

Such clauses can be constructed in a variety of ways. The most colloquial conjunctions are რადგან(აც) and რაკი *because*, whilst ვინაიდან is more literary. Answers to questions containing the word რატომ *why?* usually begin with იმიტომ რომ *for the reason that (= because)*. When not in answer to the question *why?*, the expression *for the reason that (= because)* will be conveyed by the words იმის გამო (. . .), რომ *because of (გამო) that (იმის), namely that (რომ)*, e.g.:

რადგან(აც)/რაკი ვრცელი წერილი გამომიგზავნა ბიძამ, ვრცელ პასუხს გავუგზავნი მას

Since uncle (ბიძა) sent me a long (ვრცელი) letter, I shall send him a long reply

ძალიან გაბრაზებული ვზივარ აქ იმის გამო, რომ (ამაღამ) ოფიციანტები

ყურადღებას არ მაქცევენ

I am sitting here in a very angry (გაბრაზებული) mood for the reason that tonight the waiters (ოფიციანტი) are not paying me attention (lit. turn to me (მაქც(-)ევენ) attention (ყურადღება)

რატომ მიდიხარ? რატომ და, იმიტომ რომ ყურადღებას არ მაქცევენ!

Why are you leaving? Why? – Because they are not paying me attention!

It is worth noting that after such ‘question word’ questions the answer is often construed colloquially by repeating the question word followed by და.

A clause with the general subordinator რომ tucked inside the clause somewhere before the verb may be interpreted as one of cause, just as such a clause can be interpreted as one of time. The context clarifies the correct interpretation, e.g.:

შენ რომ ჩემთან ახლოს ხარ, შიშით შეგყრობილი არა ვარ

When you are near (-თან ახლოს) me, I am not gripped (შეგყრობილი) with fear (შიში)

or *Since you are near me, I am not gripped with fear*

Simple conditional (*if*) clauses

Though we cannot yet examine the full range of conditional clauses (because we have yet to learn all of the relevant tense-mood forms), some of these can be discussed now. When a clause introduced in English by *if* refers to a simple activity that is ongoing at the moment of speech, then Georgian will render this by using the conjunction თუ, usually at the beginning of the clause, in association with the present indicative, e.g.:

თუ წერისს წერ, ვერ გამოწმენდ სახლს

If you are (at this moment) writing a letter, you will not be able to clean the house for me

თუ მამა-შენი ბაღშია, ალბათ თესლს თესავს
If your father is in the garden, he is probably sowing seed(s)

But when reference is to a simple action/event yet to happen, even though English still uses the present indicative, Georgian uses either the future or the aorist [*sic*] indicative, e.g.:

თუ წერილს ჩამიგდებ (საფოსტო) ყუთში, დამავალებ
 or თუ წერილი ჩამიგდე (საფოსტო) ყუთში, დამავალებ
If you drop the letter (ხააგდებ) in the (post-)box for me (-მ-ი-), I'll be obliged
 (lit: *you will lay an obligation (ვალი) on me*)

თუ მტერი გაიმარჯვებს, ჩვენ თავს მოვიკლავთ
 or თუ მტერმა გაიმარჯვა, ჩვენ თავს მოვიკლავთ
If the enemy is victorious, we shall kill ourselves

თუ მტერი უკან არ დაიხევს, ჩვენ მათ დავხოცავთ
 or თუ მტერმა უკან არ დაიხია, ჩვენ მათ დავხოცავთ
If the enemy doesn't retreat (დაიხ(-)ეგს), we shall slaughter them (დავხოცავთ)

The verb *know* in the present indicative

There are two verbs that require an ergative subject and nominative direct object with the **present** indicative (and generally throughout the present sub-series), and this is because these forms historically belonged to Series II. Both verbs mean *know*; the following is the usual form:

ვ-ი-ც-ი	<i>I know (something)</i>	ვ-ი-ც-ი-თ	<i>we know</i>
ი-ც-ი	<i>you know</i>	ი-ც-ი-თ	<i>you (pl.) know</i>
ი-ც-ი-ს	<i>X knows</i>	ი-ც-ი-ან	<i>they know</i>

The other verb is rather restricted, tending to be limited to the expression ღმერთმა უწყ-ი-ს (or ი-ც-ი-ს!) *God knows!*. Be careful to distinguish between ი-ც-ი *you know* (some fact) and ი-ცნ-ობ *you know/are acquainted with X*. Although ი-ც-ი/უწყ-ი in the present indicative (and ი-ტყვ-ი *you will say (X)* in the future indicative) seem to behave like verbs with thematic suffix -ი, the -ი in their case is *not* this thematic suffix, as will be clear when we examine the imperfect indicative of ი-ც-ი/უწყ-ი (and the conditional of ი-ტყვ-ი). Study these examples:

მამა-შენმა იცის, რო(მ) შენ აქა ხარ?
Does your father know that you are here?

მშობლებმა ყოველთვის იციან, სადა ვარ
(My) parents always (ყოველთვის) know where I am

რამდენ შეცდომას დაუშვებს ეს მთავრობა? რა ვიცი მე?!
How many mistakes (შეცდომა) will this government (მთავრობა) make
 (lit. *let out (დაუშვებს)*)? *How should I know (lit. what do I know)?!*

Dialogue 4

A mother and child discuss how they will acknowledge a relative's Christmas present

- დედა: ბიცილასგან რო(მ) ფული მიიღე საშობ(ა)ო საჩუქრად, როდის გაუგზავნი მას მადლობას?
- შვილი: როგორც კი დაგამთავრებ ხვალინდელ გაკვეთილს, ბიცილას მივწერ.
- დედა: ყოველ წელს გიგზავნიან ფულს ნათესავები, და ყოველ წელს მათ გვიან უგზავნი პასუხს (/უგვიანებ პასუხს).
- შვილი: პასუხს რო(მ) ვუგზავნი მხოლოდ მას შემდეგ, რაც შენ მასხენებ, არ ნიშნავს, რო(მ) მადლობელი არა ვარ, და ყველა ნათესავმა იცის ეს ფაქტი!
- დედა: რასაკვირველია, მადლობელი ხარ, მაგრამ განა არ გაწუხებს, რო(მ) ყველა ალბათ ზარმაცად ჩავთვლის?
- შვილი: რა თქმა უნდა, არ მაწუხებს, რო(მ) ზარმაცად მთვლიან, რადგან(აც) საჯაროდ ვაღიარებ, რო(მ) მართლა ზარმაცი ვარ!

Vocabulary

ბიცილა (-ა-)	<i>uncle's wife</i>	საშობ(ა)ო	<i>Christmas (adj.)</i>
ხვალინდელი	<i>tomorrow's (adj.)</i>	ყოველი	<i>each</i>
გვიან	<i>late (cf. უგვიანებ (და-) you delay X for Y)</i>		
მას შემდეგ რაც	<i>after</i>	ახსენებ (შე-)	<i>you remind X of Y</i>
ნიშნავს	<i>it means</i>	რასაკვირველია	<i>of course</i>
ზარმაცი	<i>lazy</i>	რა თქმა უნდა	<i>of course</i>
საჯაროდ	<i>openly, publicly</i>	აღიარებ	<i>you (will) confess X</i>
მართლა	<i>indeed</i>	ალ-ვ-ი-არ-ებ	<i>I confess</i>

Proverb

- მგელს სიროდან გამოიყვანს ენა ტკბილად მოუბარი
 = გველს ხერხლით ამოიყვანს ენა ტკბილად მოუბარი
 A tongue sweetly speaking will entice a wolf from its lair
 = A tongue sweetly speaking will fetch a snake up out of its pit

The alternative version is a quote from the Georgian national epic *The Knight in the Pantherskin* by Shota Rust(a)veli (fl. 1200). Note the use of the instrumental alone for the notion 'out of/from'.

VOCABULARY

მგ[ე]ლი	wolf	სორო	hole	გამო-ი-ყვან	you will bring
ენა	tongue	ტკბილად	sweetly		animate X out
მოუბარი	speaking	გველი	snake	ხერელი	pit
ამო-ი-ყვან	you will bring				animate X up out

Verse

In this early piece by Luk'a Razik'ashvili (1861–1915), who took the pen-name Vazha-Pshavela 'Lad of Pshav', note *inter alia* how Georgian can combine a (3rd person singular) pronoun (interrogative or personal) with a verb marked not by the expected 3rd person singular but either a 1st person plural or 2nd person plural agreement marker and the resulting meaning.

მე რო ტირილი მეწადოს,
 თქვენ ვის რა გინდათ, ნეტარა?
 ერთი იცინის, სხვა სტირის,
 ესეთი არი ქვეყანა.
 ვისაც არ მოგწონსო ტირილი,
 ის ნუ დასჯდებით წემთანა;
 მტირალის სტირის პატრონი
 ფეხს როგორ გავსწვდი თქვენთანა?!
 მაგრამ გავიგებთ ერთხელაც,
 ვინ ახლო ვსდგევართ ღმერთთანა.

(Vazha-Pshavela)

VOCABULARY

მე	I/me	რო(მ)	if
ტირილი	cry(ing)	გ-წად-ი-ს	you yearn for X
თქვენ	you (pl.)	ვის	who? (dat.)
რა	what?	გ-ი-ნდ-ა	you want X
ნეტარ(ა) = ნეტავ	pray	ერთი	one
ი-ცინ-ი (ი- -ებ)	you laugh	სხვა	(an)other
(ს-)ტირ-ი (ი- -ებ)	you cry	ესეთი = ასეთი	such (as this)
ა-რ-ი(-ს)	X is	ქვეყ[ა]ნა	world
ვისაც	who (dat.)	მო-გ-წონ-ს	you like X
ის	that one	ნუ	don't!
(და-)(ს-)ჯდ-ებ-ი	you sit down	ჩემთან	by me
მტირალი	crying	სტირი	pipe
პატრონი	patron, master	ფეხი	foot
როგორ	how?	(გა-)ს-წვდ-ი	you extend X to Y
მაგრამ	but	(გა-)ი-გ-ებ	you learn X
ერთხელაც	just the once	ვინ	who?
(ს-)დგ-ე-ხ-ა-რ = დგ-ა-ხ-ა-რ (ი-დგ-ებ-ი)	you stand		
ახლო(ს)	close	ღმერთი (ღვთის)	God

Exercises

1 Write out the present tense forms of the verbs *I (etc.) know* (a fact) and *I (etc.) know* (am acquainted with someone). Add the aorist paradigm for the verb meaning *I (etc.) introduced X to Y* (changing this last verb only for the person and number of the subject). In each case include the relevant personal pronouns.

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) მ_ რ_ _ო_ი?
- (b) _მა_ ვი_ მ_მე_დი_?
- (c) _ _ობლუბ_ _ გ_ნ_ _ცი_ _?!
- (d) კ_ლ_მ_ მა_ მ_ _პარ_ ხუ_ _გან_ _
- (e) _ე_ _ე_ _ა_ _ერ_ ხო_ _მ_ხს_ნ_?
- (f) რ_ტ_ _ _გ_წმ_ _დ_ ს_ხლ_?
- (g) ღ_და_ ი_ გ_მ_ნ_ _აწმ_ _დ_
- (h) რ_ სა_ _ალ_ა მ_მ_ _ქ_ენ_!

3 Transpose the relative expressions below into more colloquial forms – at least two alternatives in each case (other than (d)) are possible:

- (a) კარგად იცნობ იმ ბიჭს, რომელიც გუშინ ვნახეთ?
- (b) ხომ ხედავ იმ მასწავლებელს, რომელსაც სანუქარი მივეცი?
- (c) მოგიტანთ იმ დანას, რომლითაც პური დაგჭერი.
- (d) ის, ვისაც ფული მოჰპარეს, აქ მოვიდა.
- (e) გაგაცნობ იმ ქალებს, რომლებთან(აც) ერთად ზღვაზე წავედი.
- (f) ვინ არი(ს) ის კაცი, რომელმაც აქ მოგიყვანა?
- (g) იქ არიან ის მოწაფეები, რომლებსაც(აც) მივიღეთ ტორტი.
- (h) ის ქალი, რომლის თორნეში(დაც) დედამ ეს ლავაში გამოაცხო, ჩვენი მეზობელია.

4 Transpose the following colloquial relatives into more formal equivalents:

- (a) გვერდზე რომ(მ) ქალი გიზის, ის/იგი ვინა/კინ არი(ს)?
- (b) თავისი შედეგერი რომ(მ) მოგყიდათ, იმ ხელოვანს შეც ვიცნობ.
- (c) დედა-შენს რომ(მ) მისში ოპერაცია გაუკეთეს, ის საავადმყოფო სადა/სად არი(ს)?
- (d) ავსტრიელს რომ(მ) ფული მიეცი, ის/იგი რომელი მატარებლით ჩამოვიდა?
- (e) მისთვის რომ(მ) სახლს დებათ, ის გოგო თქვენი მეგობარია?
- (f) ბიჭს რომ(მ) წიგნი ვათხოვე, (ის/იგი) ქართველია.
- (g) გუშინ რომ(მ) (ი)მით ჩამოვედი, იმ მატარებელს ეხლა ვხედავ საღურზე.
- (h) ჩემს მეგობარს რომ(მ) ფული მოჰპარეს ხულიგნებმა, ის/იგი მას დაუბრუნეს პოლიციელებმა.

- 5** Translate the following conditionals into Georgian:
- If I see you tomorrow, I shall return the book to you.
 - If you say that, they will kill you.
 - If they are sitting in the guest room, they are probably listening to the radio.
 - If I give you this apple, will you pour the wine for me?
 - If your daughter is well, what is upsetting you?
- 6** Transpose the following subordinate clauses into more colloquial forms:
- სანამ/კიდრე ცხელია, ამ ყავას ვსვამ
 - რადგან(აც)/რაკი/ვინაიდან ეს ყავა ცივია, ვაბრუნებ
 - როდესაც/როცა ამ წერილს შიიღებ, ხომ დამირეკავ?
 - როგორც კი შეგატყობინებენ/შეგატყობინებენ თუ არა, მეც ხომ შემატყობინებ?
 - როდესაც/როცა ქალი ადგა, ყველა ავდექით
- 7** Translate into English:
- მას შემდეგ, რაც მაგ წერილს დაწერ, სადილს ხომ მოგვიზადებ?
 - მე, როგორც მათმა მასწავლებელმა, ბავშვებს ტკბილეული გამოვართვი
 - ყველამ ვიცით, რომ, პოლიციელები რა(ი)მეს გაიგებენ თუ არა, შეგვატყობინებენ
 - ქართველი რომ წუსელ შინ მოიყვანე, მას რა უთხარი ინგლისის შესახებ?
 - როგორც მასწავლებლები გვაქცევენ ყურადღებას, ჩვენც ასეთივე (*this same sort of*) ყურადღებას ვაქცევთ მათ
 - თუ მასწავლებელმა ხუთიანი დაგიწერათ, (ის) ხომ არ შეგაწუხებთ, ბიჭებო?
 - გუშინ რომ დამირეკა, ის გოგო კინოში გავიცანი
 - (ის,) რომ გუშინ დამირეკა გოგომ, ძალიან მაკვირვებს
- 8** Translate into Georgian:
- They all know that if they do this, we shall punish them.
 - Since they went to Georgia yesterday, how shall we see one another on Thursday?
 - Do you know this man? If you do not know him, I shall arrest him.
 - I shall give you the book I bought for you today at the shop when I see you tomorrow.
 - When they arrest me, I shall not hide this from the policemen.
 - Do you know that everyone who is sitting in this room is gripped by fear?
 - When I was in Tbilisi my friend showed me the exhibition of the artist who sold your father a painting.
 - The girl from whom we took away the radio knows that we shall return it to her.

Lesson 10

In this lesson you will learn about:

- The present and future indicative forms of intransitive verbs
- The meaning of this type of intransitive verb
- The syntax of intransitives
- How to associate indirect objects with intransitive verbs
- The future forms of the verbs *be, come/go, run, be sitting/standing/lying, sit down, stand up, lie down*

Note that intransitive verbs will often be quoted in subsequent vocabulary lists with 3rd person subject, since many do not naturally occur with 2nd (or 1st) person subject.

Dialogue 1

Nora and her friend Laura return home to find the children missing

- ნორა: არ ვიცი, რა ხდება ამ სახლში, ჩვენ რო(მ) აქ არა ვართ!
- ლაურა: რატომ წუხდები? ყველაფერი რიგზეა. არაფერია (არ) იხედება.
- ნორა: საქმეც მაკაშია! ბავშვები სად არიან? სად წავიდნენ?
- ლაურა: სადმე ხომ არ იმალებიან?
- ნორა: ღმერთმა იცის, მემალეებიან თუ არა! როგორც კი მოვინახავ, რა სეირს ვაჩვენებ!
- ლაურა: კეთილი. შენ თუ მათ დაუწყებ ძებნას ქვევით, მე ზევით ავირბენ და საძილეებს (= საძინებელ ოთახებს) დავათვალიერებ.
(ძებნას იწყებენ)
- ლაურა: დაგიჭირეთ! ნორა, ვიპოვ(ნ)ე! რას შერებთ, ბავშვებო, მანდ გარდერობში? რატომ იმალებით?
- ბიჭები: თამაში გადავწყვიტეთ, და დედას ვემალეებით. შინ რო(მ) მარტო ვართ, კარგად ვიქცევით ხოლმე, მაგრამ მოსაწყენია, როცა ზიხარ

და სულ ტელევიზორს უყურებ. ამიტომ დამალობანას თამაშის იდეა მოგვივიდა თავში (= დამალობანას თამაში გადავწყვიტეთ).
 ნორა: სადა ხართ, თქვე ეშმაკებო?!
 ბიჭები: რას გვერჩი, დედიკო? არაფერს (არ) ვაშავებთ.

Vocabulary

ხდება (მო-)	<i>it happens</i>	წუხდება (შე-)	<i>you become upset*</i>
რიგი	<i>order, row</i>	რიგზეა	<i>it is in order</i>
იხედება	<i>X can be seen</i>	იმალება (და-)	<i>you are hiding</i>
ემალები (და-)	<i>you are hiding from X</i>	სერიი	<i>sight</i>
სერის აჩვენებ	<i>you (will) show X what for!</i>	უწყებ (და-)	<i>you begin X for Y</i>
ძებნა	<i>search</i>	ქვევით	<i>downstairs</i>
ზევით	<i>upstairs</i>	აირბ(-)ენ	<i>you will run up</i>
ათვალიერებ (და-)	<i>you look over X</i>	იპოვ(ნ)ი	<i>you will find X</i>
შვრები	<i>you are doing X</i>	მანდ	<i>there (by you)</i>
გარდერობი	<i>wardrobe</i>	თამაში	<i>playing, to play</i>
მარტო	<i>alone</i>	იქც(-)ევი (მო-)	<i>you are behaving</i>
მოსაწყენი	<i>boring</i>	უყურებ	<i>you (will) look at X</i>
დამალობანა (-ა-)	<i>hide-and-peek</i>	იდეა	<i>idea</i>
მოგვივიდა	<i>it came to us</i>	ემაკი	<i>devil</i>
ერჩი	<i>you are beastly towards X</i>	რას გვერჩი?	<i>why are you being beastly to us?</i>
დედიკო	<i>oh mother dear!</i>	აშავებ (და-)	<i>blacken, ruin, do harm to X†</i>

* Compare ვწუხვარ/წუხბარ/წუხს *I am/you are/X is upset.*

† Compare ზიანს აყენებ (მი-მო-) *do harm, damage to X (dat.).*

Dialogue 2

While the master is away, his workman Ucha and a friend Mindia get up to mischief!

მინდია: გაგსინჯავთ თქვენი უფროსის ღვინოს, სანამ იგი შინ არ არი(ს)?
 უჩა: არ ვიცი. რას ვიზამთ, თუ იგი მოულოდნელად დაბრუნდება?
 მინდია: თუ შემოვა, მაშინ გადავწყვიტეთ, რას ვიზამთ! ეხლა სად ინახება მისი ღვინო?
 უჩა: მარანში ინახება, სადაც გრილა და ბნელა. არ ვარგა ღვინის მზეზე შენახვა. კობეზე თუ ჩამომყვებით, გინკვნებთ.
 მინდია: რა კა(რგ)ი ადგილია! რამდენი რამ დაეკარგება თქვენს უფროსს, თუ, მაგალითად, ცეცხლი მოეკიდება ამ სახლს. კაცს რამდენი უჯდება ამნაირი სახლი?

- უჩა: ზუსტად არ ვიცი – ვერ გეტყვი, მაგრამ ბევრი იქნება. აი აგერ მოენახე რამდენიმე ბოთლი, რომლებიც ადვილად იხსნება. ჯერ გავსინჯავთ სტალინის საყვარელ ხვანჭკარას (თუ მისი საყვარელი არ იყო ქინძმარაული).
- მინდია: თუ არ ვცდები, მეტად მუქი ფერისაა. განა ისმება, თუ ნალექია შიგ? ჯერ სხვას გავსინჯავთ, და, მერე ნალექი რო(მ) ძირს ჩავა/ჩაჯდება, ეს ხვანჭკარა უფრო დაილუვა ალბათ.
- უჩა: რა არი(ს)? ვინმე შემოვიდა? ეს რა ვქენით, აქ რო(მ) ჩამოვედით?! თუ თქვენ დარჩებით აქ და ჩუმად იქნებით, მე ავალ და გავიგებ, რაშია საქმე. ასე ჯობია. ცუდი იქნება, თუ აქ მარანში ვინმე შემოგვეპარება.

Vocabulary

სინჯავ (გა-)	<i>you test X</i>	მოულოდნელად	<i>unexpectedly</i>
ბრუნდები (და-)	<i>you are returning</i>	შემოვა/ჩავა	<i>X will come in/ go down</i>
ინახება (შე-)	<i>it is kept*</i>	მარჩაქნი	<i>wine cellar</i>
გრილა	<i>it is cool</i>	ზნელა	<i>it is dark</i>
არ ვარგა	<i>it is no good</i>	კიბე	<i>stairs</i>
ჰყვები (ჩა-)	<i>you follow X (down)</i>	ადგილი	<i>place</i>
ეკარგება (და-)	<i>X is lost to Y</i>	მაგალითი	<i>example</i>
ცეცხლი	<i>fire</i>	ეკიდება (მო-)	<i>X fastens on Y</i>
ცეცხლი ეკიდება	<i>the house catches</i>	უჯდება (და-)	<i>X costs Y</i>
სახლს	<i>fire</i>		<i>(so much = nom.)</i>
ამნაირი	<i>of this sort</i>	ეტყვი	<i>you will say X to Y</i>
იქნება	<i>it will be</i>	აი, აგერ!	<i>look, over here!</i>
ბოთლი	<i>bottle</i>	იხსნება (გა-)	<i>it can be opened</i>
			<i>(e.g. bottle)†</i>
ხვანჭკარა (-ა-)/ ქინძმარაული	<i>Khvanch'k'ara/ Kinjmarauli‡</i>	ცდები (შე-)	<i>you go wrong</i>
მეტად	<i>too</i>	მუქი	<i>dark (of colour)</i>
ფერი	<i>colour</i>	ისმება	<i>it is drinkable</i>
ნალექი	<i>dregs</i>	შიგ	<i>inside</i>
ძირს	<i>at/to the bottom</i>	ჯდება (ჩა-)	<i>X sinks down in, lands</i>
დაილ(-)ევა	<i>it will be drinkable</i>	რჩები (და-)	<i>you are staying</i>
ჩუმად	<i>in silence</i>	ავალ	<i>I shall go up</i>
ჯობია	<i>it is better</i>	ეპარები (შე(მო)-)	<i>you sneak in upon X</i>

* Compare შენახვა *keeping*, to *keep*.

† Compare კარი (გა)ილება *the door opens (will open)*.

‡ Types of red wine from Rach'a/K'akheti.

Dialogue 3

Father P'ant'e and daughter Ek'a visit a clothes shop

- პანტე: ხომ გაუფრთხილდები მაგ ქვედატანს? თუ რაიმე დაემართება, წემი გადასახდელი იქნება/დამბრალდება!
- ეკა: რას მეუბნები? – რო(მ) ძალიან მსუქანი ვარ? ჩავიცვამ და მერე ენახავთ, მომერგება თუ არა.
- პანტე: ოხ, რა ლამაზად გამოიყურები! მართლა გიხდება.
- ეკა: ესე იგი, თურმე შეთანხმები, რო(მ), თუ კიდევ გავხდები და წონაში მოვიკლებ, სულ გავკრები!
- პანტე: არც ძალიან მსუქანი არც ძალიან გამხდარი (არა) ხარ. როცა გაიზრდები, უფრო გასაგები იქნება შენთვის, რო(მ) ყველაფერი იჭმება და ისმება, ოღონდ ზომიერად. დიეტა ყოველთვის არ გეხმარება – ხანდახან ნამდვილ ზიანს გაყენებს (ზოგჯერ გავნებს კიდეც).
- ეკა: კარგი, მაგრამ ეს ქვედატანი ხომ არ არი(ს) ძალიან ძვირი შენთვის?
- პანტე: თუ ძვირი დამიჯდება, ცოტა ხანს მოვიკლებთ მე და დედა-შენი.
- ეკა: რა ბედნიერი ვარ! მშობლები მცირესაც სჯერდებიან (ცოტათი ემყოფილდებიან), მე კი, რასაც მოვინდომებ, უარს არაუფერხე (არ) მეუბნებიან!

Vocabulary

უფრთხილდები (გა-)	<i>you treat X with care</i>	ქვედატანი	<i>skirt</i>
ემართება (და-)	<i>X happens to Y</i>	შენი გადასა-	<i>it is for you to pay</i>
ეუბნები	<i>you are saying</i>	ხდელი არის/გბრალდება (და-)	<i>for/blame falls on you</i>
ერგება (მო-)	<i>X to Y it fits X</i>	მსუქანი	<i>fat</i>
გამოიყურები	<i>you look</i>	ოხ	<i>oh</i>
ეთანხმები (და-)	<i>you agree with X</i>	გიხდება (მო-)	<i>it suits you</i>
წონა	<i>weight</i>	ხდები (გა-)	<i>you are getting thin</i>
სულ	<i>altogether</i>	იკლებ (მო-)	<i>you reduce</i>
გამხდარი	<i>thin</i>	ჭრები (გა-)	<i>you are disappearing</i>
გასაგები	<i>understandable</i>	იზრდები (გა-)	<i>you are growing</i>
ოღონდ	<i>except only</i>	იჭმება	<i>X is edible</i>
დიეტა	<i>diet</i>	ზომიერად	<i>measuredly</i>
ხანდახან/ზოგჯერ	<i>sometimes</i>	ესმარები (და-)	<i>you help X</i>
გაწენებს	<i>it will harm you</i>	ნამდვილი	<i>real</i>
ძვირი	<i>expensive</i>	კიდევ	<i>to boot</i>
იკლებ (მო-)	<i>you make do with a little</i>	ცოტა ხანს	<i>for a while</i>
		ბედნიერი	<i>lucky</i>
		სჯერდები (და-)	<i>you make do with X</i>

მცირე	<i>little</i>	ინდ(-)ომებ (მო-)	<i>you conceive a desire</i>
კმაყოფილდები (და-)	<i>you are satisfied</i>	უარი	<i>refusal</i>

Grammar

The formation of the present and future indicatives of intransitive verbs

The transitive verbs which we have been examining so far represent the so-called Class 1 type of conjugation. The intransitive verbs we are about to examine follow the so-called Class 2 pattern. Many Class 2 intransitives function as the passive equivalents to their active Class 1 forms, but not all Class 2 verbs possess a Class 1 equivalent, and the meaning relation is not always simply that of passive-to-active (see grammar section that follows).

The usual way of forming the future indicative for a Class 1 transitive verb is to add the appropriate preverb to the present indicative and the same construction is used for creating the future indicative from the present indicative of Class 2 intransitives. For those intransitives that correspond to Class 1 transitives, the same preverb(s) will be used as for the transitive form.

There are three types of formation: (a) prefixal; (b) suffixal; and (c) markerless. The present and future indicatives are similar in that in all three types a 3rd person plural subject selects the ending *-ან*, preceded by a formant *-ი-*. This formant is present throughout the conjugation except when the subject is 3rd person singular, marked by the subject agreement suffix *-ა*; any version vowel associated with the relevant root in its transitive form will disappear. In all but some sub-types of the prefixal intransitive the thematic suffix *-ებ-* precedes the suffixal elements just mentioned. While these features alone characterise the markerless type, the suffixal intransitive differs by adding a *-ღ-* before the thematic suffix *-ებ-*, whereas the prefixal adds no such suffix but places the vowel *ი-* immediately before the root. The conjugations are illustrated with the present indicatives of *be cut open*, *redden/blush*, *warm up* respectively:

<i>Prefixal</i>	<i>Suffixal</i>	<i>Markerless</i>
ვ-ი-კვეთ-ებ-ი	ვ-წითლ-ღ-ებ-ი	ვ-თბ-ებ-ი
ი-კვეთ-ებ-ი	წითლ-ღ-ებ-ი	თბ-ებ-ი
ი-კვეთ-ებ-ა	წითლ-ღ-ებ-ა	თბ-ებ-ა
ვ-ი-კვეთ-ებ-ი-თ	ვ-წითლ-ღ-ებ-ი-თ	ვ-თბ-ებ-ი-თ
ი-კვეთ-ებ-ი-თ	წითლ-ღ-ებ-ი-თ	თბ-ებ-ი-თ
ი-კვეთ-ებ-ი-ან	წითლ-ღ-ებ-ი-ან	თბ-ებ-ი-ან

(If readers refer back to Lesson 2, they will see that the verbs for *sit down*, *stand up* and *lie down* presented there are of the markerless intransitive type.)

By adding the appropriate preverb here (ჰა- in all three cases) the future indicatives will be produced.

The occurrence of these three patterns will now be explained according to the different types of verb.

Root verbs

Though there are some exceptions, the norm is for root verbs to be of the prefixal type, as illustrated above for *cut open*. Those root verbs that change the radical -ჟ- to -ი- in the transitive aorist indicative, as explained in Lesson 8, undergo this same change in *all* intransitive tense-mood forms throughout Series I and II. This is shown by the verb *squash* (cf. (ჰა-)სრის *you (will) squash X*):

(ჰა-)ვ-ი-სრის-ებ-ი	(ჰა-)ვ-ი-სრის-ებ-ი-თ
(ჰა-)ი-სრის-ებ-ი	(ჰა-)ი-სრის-ებ-ი-თ
(ჰა-)ი-სრის-ებ-ა	(ჰა-)ი-სრის-ებ-ი-ან

Note: the radical -ა- in *ჰამ* *you eat X* disappears in the intransitive to give ი-ჰა-ებ-ა *X is edible*.

Those verbs in (-)ენ that follow the prefixal pattern also change this internal -ჟ- to -ი- (as seen in the verb (ჰამო-)ა-ფ(-)ენ *you (will) exhibit X*, which gives (ჰამო-)ი-ფ(-)ენ-ებ-ა *X is being (will be) put on exhibition*).

Verbs in (-)ეგ retain this element but do not then take the thematic suffix -ებ-. Consider the intransitive forms of (წა-)ა-ჭვ(-)ეგ *you (will) knock X down*:

(წა-)ვ-ი-ჭვ(-)ეგ-ი	<i>I (shall) fall over</i>	(წა-)ვ-ი-ჭვ(-)ეგ-ი-თ
(წა-)ი-ჭვ(-)ეგ-ი		(წა-)ი-ჭვ(-)ეგ-ი-თ
(წა-)ი-ჭვ(-)ეგ-ა		(წა-)ი-ჭვ(-)ეგ-ი-ან

The verbs (ჰა-)ტეხ *you (will) break X* and (ჰადა-)წყვეტ *you (will) decide X* have suppletive intransitives of the markerless variety ((ჰა-)ტყდ-ებ-ა *X breaks (will break)*, (ჰადა-)წყდ-ებ-ა *X is being (will be) decided*). Verbs in (-)ენ that are not of the prefixal type drop the (-)ენ and follow the markerless pattern. (და-)ა-ჩჩ(-)ენ *you (will) sustain/leave X* and (შე-)ა-ცდ(-)ენ *you (will) lead X into error* are constructed as follows:

(და-)ვ-ჩჩ-ებ-ი	<i>I (shall) stay/remain</i>	(შე-)ვ-ცდ-ებ-ი	<i>I (shall) go wrong</i>
(და-)ჩჩ-ებ-ი		(შე-)ცდ-ებ-ი	
(და-)ჩჩ-ებ-ა		(შე-)ცდ-ებ-ა	
(და-)ვ-ჩჩ-ებ-ი-თ		(შე-)ვ-ცდ-ებ-ი-თ	
(და-)ჩჩ-ებ-ი-თ		(შე-)ცდ-ებ-ი-თ	
(და-)ჩჩ-ებ-ი-ან		(შე-)ცდ-ებ-ი-ან	

The verb (მო-)ა-ბღ(-)ეფ *you (will) effect/arrange/do X* can be regarded as the transitive equivalent of the very useful markerless intransitive (მო-)ბღ-ებ-ა *it is happening (will happen)*. The same is true of the pair: (წა-)ა-ბღ(-)ეფ *you (will) render X useless* and (წა-)ბღ-ებ-ა *X becomes (will become) useless*.

Thematic suffix **-eb**

Most verbs of this type that either (a) have no vowel in the root, or (b) do not employ the neutral version vowel -ა- in their transitive forms follow the prefixal pattern, e.g.:

(და-)ა-წთ-ებ	<i>you (will) light X →</i>	(და-)ი-წთ-ებ-ა <i>it catches (will catch) light</i>
(გა-)ა-ღ-ებ	<i>you (will) open X →</i>	(გა-)ი-ღ-ებ-ა <i>it open (will) open</i>
(და-)ბად-ებ	<i>you (will) give birth to X →</i>	(და-)ი-ბად-ებ-ა <i>it is being (will be) born</i>
(ჩამო-)კიდ-ებ	<i>you (will) hang X →</i>	(ჩამო-)ი-კიდ-ებ-ა <i>it is being (will be) hung/hanged</i>

The majority of verbs in -ებ, however, use the suffixal formation e.g.:

(გა-)აკეთ-ებ	<i>you (will) do X →</i>	(გა-)კეთ-ღ-ებ-ა <i>X is being (will be) done</i>
(ა-)შენ-ებ	<i>you (will) build X →</i>	(ა-)შენ-ღ-ებ-ა <i>X is being (will be) built</i>
(გა-)აღიდ-ებ	<i>you (will) enlarge X →</i>	(გა-)ღიდ-ღ-ებ-ა <i>X is getting (will get) big (from ღიდი-ი big)</i>
(გა-)ათებ-ებ	<i>you (will) whiten X →</i>	(გა-)თებ-ღ-ებ-ა <i>X is turning (will turn) white (from თებ-ი white)</i>
(გა-)აშეფ-ებ	<i>you (will) make X sovereign →</i>	(გა-)შეფ-ღ-ებ-ა <i>X becomes (will become) sovereign (from შეფე sovereign)</i>

Many verbs of this type, such as the last three above, are formed on noun or adjective roots. In such cases, the force of the intransitive is that of *becoming* (noun/adj.); a further example is (და-)ორსულ-ღ-ებ-ა *X gets pregnant* from *ორსულ-ი* *pregnant* (lit. *two-souled*), for which the word *ფეხმძიმე* (lit. *foot-heavy*) also exists (cf. *ორსულ-ი-ა/ორსულ-ადა-ა/ფეხმძიმე-ა/ფეხმძიმე-და-ა X is pregnant*). If the noun or adjective ends in -უ or -ო, a -ე- is inserted

between the root and the *ლ*-suffix (e.g. (გა-)ფართო-ვ-ღ-ებ-ა *it widens (will widen)* from ფართო *wide*).

Thematic suffix **-av**

The prefixal pattern applies in all cases. For verbs with a vowel in the root, the thematic suffix disappears altogether (e.g. (და-)მალ-ავ *you (will) hide X* → (და-)ი-მალ-ებ-ა *X is hiding (will hide)*, (და-)ხატ-ავ *you (will) paint X* → (და-)ი-ხატ-ებ-ა *X is being (will be) painted*). For verbs without a root vowel the thematic suffix is retained, but reduces to *-ვ* (e.g. (და-)ა-რთ-ავ *you (will) spin X* → (და-)ი-რთ-ვ-ებ-ა *X is being (will be) spun*). If the root itself ends in *-ვ*, then the expected remnant of the thematic suffix also is lost (e.g. (და)წვ-ავ *you (will) burn X* → (და-)ი-წვ-ებ-ა *X is burning (will burn)*). If a vowelless root ends in *-ლ/ნ/რ*, then the *ვ*-remnant of the thematic suffix slots inside the root (e.g. (მო-)კლ-ავ *you (will) kill X* → (მო-)ი-კვლ-ებ-ა *X is being (will be) killed*, (მო-)ხნ-ავ *you (will) plough X* → (მო-)ი-ხვნ-ებ-ა *X is being (will be) ploughed*, (შე-)კრ-ავ *you (will) tie X up* → (შე-)ი-კვრ-ებ-ა *X is being (will be) tied up*).

Thematic suffix **-i**

The prefixal pattern is employed (e.g. (გა-)ზრდ-ი *you (will) rear X* → (გა)ი-ზრდ-ებ-ა *X is growing (will grow) up*, (და-)სჯ-ი *you (will) punish X* → (და-)ი-სჯ-ებ-ა *X is being (will be) punished*, (გა(მო-)(ა-)გზავნ-ი *you (will) send X* → (გა(მო-)(ა-)გზავნ-ებ-ა *X is being (will be) sent*, (გა-)ჭრ-ი *you (will) cut X in two* → (გა-)ი-ჭრ-ებ-ა *X is (will be) splittable/is being (will be) split*).

One oddity is the verb (გა-)ხდ-ი *you (will) make X become (something)*; it has the markerless intransitive (გა-)ხდ-ებ-ა *X becomes (will become) (something)*. This contrasts with the verb (ა-)ხდ-ი *you (will) remove X from the top (of Y)*, which has a regular intransitive ((ა-)ი-ხდ-ებ-ა *X is being (will be) removed/is (will be) removable*).

Thematic suffix **-ob**

Some verbs of this type employ the prefixal pattern, others the markerless. Those that are prefixal retain the thematic suffix *-ობ* and do not add *-ებ* (e.g. (და-)გმ-ობ *you (will) censure X* → (და-)ი-გმ-ობ-ა *X is being (will be) censured*, (გა-)ა-რთ-ობ *you (will) amuse X* → (გა-)ი-რთ-ობ-ა *X is being (will be) amused*, (და-)ა-ხნ-ობ *you (will) suffocate X* → (და-)ი-ხნ-ობ-ა *X is suffocating/drowning*). Of those that follow the markerless paradigm, since the root is no longer followed by an *ო*-vowel, any root-final *-ვ* effaced by the *ო*-vowel of the normal thematic suffix will reappear, slotting inside the root for those verbs that have this pattern in the transitive aorist indicative,

as explained in Lesson 8, (e.g. (ვა-)ა-თბ-ობ you (will) warm $X \rightarrow$ (ვა-)თბ-ებ-ა X is warming (will warm) up, (და-)ა-თრ-ობ you (will) intoxicate $X \rightarrow$ (და-)თვრ-ებ-ა X is getting (will get) drunk). Sometimes verbs of this type possess both a prefixal and a markerless intransitive; in such cases, the prefixal will be more a true passive, whilst the markerless will have the force of a simple intransitive (e.g. (ვამო-)ა-ცხ-ობ you (will) bake $X \rightarrow$ (ვამო-)ცხვ-ებ-ა X is baking (will bake) compared with (ვამო-)ი-ცხ-ობ-ა X is being (will be) baked).

Thematic suffix -am

The prefixal pattern is followed. The thematic suffix is retained but reduced to -მ; if the root ends in -ვ, this disappears because of the following მ-remnant (e.g. (და-)ა-ბ-ამ you (will) bind X (to Y) \rightarrow (და-)ი-ბ-მ-ებ-ა X is being (will be) bound/is (will be) bindable, სვ-ამ you are drinking $X \rightarrow$ ი-ს-მ-ებ-ა X is drinkable; for the root of ი-თქ-მ-ებ-ა it may be said see the transitive aorist indicative თქვ-ი you said X).

Thematic suffix -op

The prefixal pattern applies with -ოვ being retained and without the extra thematic suffix -ებ- (e.g. (ვა-)ყ-ოვ you (will) split X in two \rightarrow (ვა-)ი-ყ-ოვ-ა X is being (will be) split/is (will be) splittable).

Other constructions

Not all Class 2 verbs are the intransitive equivalents of Class 1 transitives. For example, the verb *die* is a Class 2 verb of the markerless type without any corresponding Class 1 form ((მო-)კვდ-ებ-ა X is dying (will die), cf. სიკვდილი *death*). When the subject of *die* is plural, according to prescriptive grammarians the verb just quoted yields to a suppletive root of the prefixal type ((და-)ი-ხოც-ებ-ი-ან they are dying (will die), cf. (და-)ხოც-ავ you (will) kill them as against (მო-)კლ-ავ you (will) kill X).

Similarly suppletive for the number of the subject are the roots signifying *fall*, the singular root being markerless, the plural being suffixal (ფოთოლი (და-)ვარდ-ებ-ა a leaf (ფოთ[ო]ლი) is falling (will fall) as against ფოთლები (და-)ცვივ-დ-ებ-ა leaves are falling (will fall)).

We have already discussed (მო-)ხდ-ებ-ა it is happening (will happen) and (ვა-)ხდ-ებ-ა X is becoming (will become) (something); the latter form has an exact homonym (ვა-)ხდ-ებ-ა meaning X is growing (will grow) thin, for which there is no Class 1 equivalent. When accompanied by the preverb ა-, the intransitive form of this root also lacks any Class 1 equivalent (ა-ხდ-ებ-ა some dream/wish will be realised).

Meaning and syntax of Class 2 intransitive verbs

As we have seen, some of the intransitive verbs above have been translated as passives, as in ი-გზავნ-ებ-ა *X is being sent*. In such cases the agent may be expressed by use of the free-standing postposition მიერ (some verbs also allowing the non-free-standing -გან) *by* + the genitive case. The subject of Class 2 verbs in *all* tense-mood forms will be nominative, e.g.:

ეს ამანათი მოსკოვში გა-ი-გზავნ-ებ-ა მდივნის მიერ
This parcel (ამანათი) will be sent to Moscow by the secretary
 (= მდივ[ა]ნი)

It is possible to find examples of all three sub-types of Class 2 intransitives used passively in association with an agent, e.g.:

მათი ნამუშევარი დადებითად ფას-დ-ებ-ა კოლექტივის მიერ
Their work (ნამუშევარი) is (being)/gets positively (დადებითად) evaluated
 ((და-)ა-ფას-ებ) *by the collective*

And, for a markerless intransitive, we can adapt St John 3:17 (from the 1982 *New Testament* published in Sweden by the Institute for Bible Translation) to give:

ქვეყნიერება გადა-რჩ-ებ-ა იესოს მიერ
The world will be saved by Jesus

However, Georgians seem to prefer to avoid Class 2 intransitives in a passive sense, utilising instead the appropriate transitive form with an unspecified 3rd person plural subject in circumstances where the agent does not have to be specifically mentioned (e.g. მათ ნამუშევარს დადებითად ა-ფას-ებ-ენ *They/People positively evaluate their work* = *Their work is (being) positively evaluated*).

The force of the Class 2 formation for many verbs is simply that of an intransitive activity (with no implication of there being an agent and certainly no possibility of stating one), e.g.:

კარი ი-ღ-ებ-ა	<i>The door is opening</i>
გოგონები ი-მალ-ებ-ი-ან	<i>The girls are hiding</i>
თოვლი ღნ-ებ-ა	<i>The snow (თოვლი) is melting (ღნ-ებ-ა)</i>
ადვილად ვ-ბრაზ-დ-ებ-ი	<i>I get angry (ვ-ბრაზ-დ-ებ-ი) easily</i>
ი-კრიჭ-ებ-ა/ი-ღრიჭ-ებ-ა	<i>X is smirking* (the preverb is გა-)</i>
ი-კბ(-)ინ-ებ-ა	<i>X bites/is biting</i>
	(only in the present sub-series,
	cf. ჰ-კბ(-)ენ <i>you bite X</i> , უ-კბ(-)ენ
	<i>you will bite X</i> , უ-კბ(-)ინ-ე <i>you bit X</i>)

* The first alternative may also mean *X is being cut/is cuttable*.

Perhaps the most common sense in which prefixal intransitives are used is that of indicating that the nominative subject is potentially capable of undergoing the verbal activity (e.g. *ო-თარგმნ-ებ-ა* *it can be translated*, *ო-კუმშ-ებ-ა* *it can be reduced in size* ← *(მთ-/მე-)კუმშ-ავ* *you (will) reduce X in size*, *ო-წონ-ებ-ა* *it can be weighed*).

As indicated in the translations given for some of the earlier examples, some Class 2 intransitives may have more than one of these senses. One simply has to learn which is/are appropriate to any given verb. One further example of this ambiguity is *ო-ხედ-ებ-ა*, formally the intransitive to *ხედ-ავ* *you see X*, and like its transitive counterpart it is only found in the present sub-series. It may be used in the sense *X can be seen/is visible*, or it may be used as a simple intransitive *X is looking* (in some direction), in which sense it has the synonyms *ო-ცეპირ-ებ-ა*, *ო-ყურ-ებ-ა*, *ო-მზირ-ებ-ა* (also, only in the present sub-series, the Class 1 forms with indirect object *გა-ს-ცეპირ-ი* or *გა-პ-ყურ-ებ* *you look out* (*გა-*) *upon X*).

The next section will describe how indirect objects can be marked with Class 2 formations. An indirect object of a Class 2 verb in *any* tense-mood form will always stand in the dative case.

The marking of intransitive verbs with indirect objects

For prefixal intransitives an indirect object may only be expressed in one way, namely by changing the prefix *ო-* to *ე-*, in front of which the relevant object agreement affix is placed. If the indirect object is 3rd person plural and animate, then this plurality may optionally be marked by use of the suffix *-თ* (i.e. the bracketed element from the table in Lesson 6) *as long as the subject is not 1st or 2nd person* (e.g. *ბავშვი შშობლებს ემალებათ* *the child is hiding from the parents* but only *შშობლებს ვემალები/ემალები* *I am/you are hiding from the parents*, i.e. with no possibility of adding the pluraliser). These bipersonal intransitives correspond in meaning to any of the equivalent transitive forms with indirect object. If we take the verb *write*, we can produce three transitive forms with indirect object, namely: *(და-)უ-წერ* *you (will) write X for Y*, *(და-)ა-წერ* *you (will) write X on Y*, *(მი-)ს-წერ* *you (will) write (X) to Y*. And so the corresponding bipersonal intransitive in this case is ambiguous, at least in the present sub-series (e.g. *გვ-ე-წერ-ებ-ა* *it is being written for/on/to us*, *კაცებს ე-წერ-ებ-ა(-თ)* *it is being written for/on/to the men*; in tense-mood forms taking a preverb the meaning *to* will be indicated by use of *მი-/მო-*, while the other two senses will require *და-*).

The potential force may also characterise these bipersonal forms, where the indirect object will indicate who has the capacity to carry out the verbal action. So, the above forms have a fourth meaning (*we/the men can write X*). Such forms, where the dative indirect object might be felt to be almost the subject itself, come close to the indirect (Class 4) verbs, to be discussed in Lesson 13. Study the following:

მ-ე-გს-ებ-ა/გ-ე-გს-ებ-ა/ე-გს-ებ-ა მოთმინების ფიალა

My/Your/X's cup (ფიალა) of patience (მოთმინება) is being filled up ((ა-)ა-გს-ებ) = I am/You are/X is losing patience

გამო-გ-ე-გზავნ-ებ-ა ფული

Money will be sent to you

გვ-ე-ძლ(-)ეგ-ა ჯილდო

A prize is being given to us

The transitive future of *give* contains the thematic suffix *-ებ*. The intransitive future is prefixal with this *-ებ* retained and no extra *-ებ-*; the same interplay between the preverbs *მი-* and *მო-* occurs as with the transitive forms, e.g.:

მო-მ-ე-ც-ემ-ა	<i>it will be given to me</i>
მო-გ-ე-ც-ემ-ა-თ	<i>it will be given to you (pl.)</i>
მო-გვ-ე-ც-ემ-ი-თ	<i>you (pl.) will be given to us</i>
მი-ე-ც-ემ-ა-თ	<i>it will be given to them</i>
მო-გ-ე-ც-ემ-ი	<i>I shall be given to you</i>
მი-ვ-ე-ც-ემ-ი-თ	<i>we shall be given to X</i>
მი-ე-ც-ემ-ი-თ	<i>you (pl.) will be given to X</i>

Some prefixal intransitives exist only as bipersonals (with or without a corresponding transitive form), a feature that is common to some suffixal and markerless intransitives below:

(და-)ე-ლოდ-ებ-ი	<i>you are waiting (will wait) for X</i> (no transitive form)
ე-ნდ-ობ-ი	<i>you (will) trust X</i> (cf. (გა-)ა-ნდ-ობ <i>you (will) reveal X to Y,</i> and (მი-)ა-ნდ-ობ <i>you (will) entrust X to Y</i>)
(მო-)ე-სწრ-ებ-ი	<i>you (will) live long enough to experience X</i> (cf. (მო-)ა-სწრ-ებ <i>you (will) do X in time</i>)
(შე(მო)-)ე-ს(-)ეგ-ი	<i>you (will) attack X</i> (cf. (შე(მო)-)ე-ს(-)ეგ <i>you (will) send X to attack Y</i>)
(მი/შე-)ე-ჩე(-)ეგ-ი	<i>you (will) grow accustomed to X</i> (cf. (მი/შე-)ა-ჩე(-)ეგ <i>you (will) accustom X to Y</i>)
(მი/მო-)ე-საღმ-ებ-ი	<i>you (will) greet X</i> (cf. (მი/მო-)ა-საღმ-ებ <i>you (will) get X to greet Y</i>)
(შე-)ე-ხ-ებ-ი	<i>you (will) touch X</i> (cf. (შე-)ა-ხ-ებ <i>you (will) bring X into light contact with Y</i>)
(შე(მო)-)ე-პარ-ებ-ი	<i>you (will) sneak in upon X</i> (cf. (შე-)ა-პარ-ებ <i>you (will) sneak X in (to Y)</i>)
(გა-)ე-ცნ-ობ-ი	<i>you (will) introduce yourself to X/familiarise yourself with X</i> (cf. (გა-)ი-ცნ-ობ <i>you (will) get to know X</i>)

Although some verbs exist in all three forms (transitive, monopersonal intransitive and bipersonal intransitive), the meaning relation might not be wholly straightforward. Take the expression ამაში შენს მეგობარს (და-)ა-რწმ(-)უნ-ებს *you (will) convince your friend of the truth of this (lit. in this)*. The bipersonal intransitive is შენს მეგობარს (და-)ე-რწმ(-)უნ-ები *you (will) believe/trust your friend*. The monopersonal intransitive ი-რწმ(-)უნ-ებს-ი means *you are seeking to affirm*; it is used only in the present sub-series and is often followed by a noun clause introduced by რო(მ), such as:

ავადმყოფი ი-რწმ(-)უნ-ებს-ა, რო(მ) კარგადაა

The sick man is trying to make a convincing statement to the effect that he is well

Sometimes a verb which is formally bipersonal of the prefixal type has no easily identifiable indirect object:

გა-ე-მართ-ებს-ა *X is setting (will set) out*

(also გა-ე-მგზავრ-ებს-ა)

(მი-)ე-გდ-ებს-ა *X collapses/flops down (will collapse/flop down)*

compared with

(მი-)ე-ურ-ებს-ი-ან *they (will) collapse/flop down with plural subject*

(გა-)ე-შურ-ებს-ა *X is setting (will set) out hurriedly*

(მო-)ე-შგ-ებს-ა *X slackens (will slacken)*

For suffixal and markerless intransitives there are three ways of associating an indirect object with the verb, depending on the meaning and/or the verb.

1 The appropriate agreement affix is simply placed immediately before the root, e.g.:

(და-)მ-შორ-დ-ებს-ი *you (will) distance yourself/separate from me*

(და-)გვ-ნებ-დ-ებს-ი-ან *they (will) surrender to us*

(და-)გ-ხედ-ებს-ი *I (shall) meet (be somewhere to welcome) you*

compared with

(შე-)გ-ხედ-ებს-ი *I (shall) meet you*

(მი)ჰ-ყვ-ებს-ი *you (will) follow X*

(cf. მო-მ-ყვ-ებს-ი *you will follow me*)

With the preverb გა- (გამო- if the dative noun is 1st or 2nd person) this verb is a way of saying *get married to* for a woman, e.g.:

მე, ლიანა, ზაზას ცოლად გა-ე-ყვ-ებს-ი

I, Liana, shall marry Zaza (lit. follow out Zaza as wife)

If there is no specification of the object, then the expression is (გა-)თხოვ-დ-ებს-ა *she is getting (will get) married* (cf. ზაზაზე ქალიშვილს (გა-)ა-თხოვ-ებს *you (will) marry your daughter to Zaza*). The equivalent expressions for male

subjects are: ცოლად (შე-)ი-**რთ**-ავ *you (will) take X to/as wife*, and, without specification of the object, ცოლს (შე-)ი-**რთ**-ავ *you (will) take a wife* (cf. მეფემ ცოლი შე-**რთ**-ო ვაჟიშვილს *the king married off his son*, მეფემ ცოლად შე-**რთ**-ო ვაჟიშვილს ლიანა *the king married Liana to his son*).

We have already encountered a number of intransitive usages for the root **-ხდ-**. Another one relates to the verb (გადა-)ი-**ხდ**-ი *you (will) pay (X)*. The bipersonal intransitive means *it* (i.e. responsibility for repayment/restitution) *devolves upon X* – at least, this usage did once exist, though two of the native speakers who commented on this book bridled at an example originally included in Dialogue 3. The following example is adapted from one by the writer Egnat'e Ninoshvili (1859–1894) quoted in the Georgian Academy Dictionary:

კვიტანციას თუ მომცემ, ხელ-ახლა არ გადა-მ-ხდ-ებ-ა
If you give me a receipt (კვიტანცია), I will not be asked to pay a second time
 (ხელ-ახლა)¹

2 The locative version vowel **-ა-** stands between agreement prefix and root, and such examples can usually be linked to the notion *on* implied by this version, e.g.:

(შე-)ა- შრ -ებ-ა	<i>it dries (will dry) on X</i>
(და-)ა- კვდ -ებ-ა	<i>X dies (will² die) on top of/along with Y</i>
(ჩა-)ა- ციფ -დ-ებ-ა	<i>X pesters (will pester) Y</i>
	(the transitive (ჩა-)ა- ციფ -ებ means
	<i>you (will) put X in cold water</i>)
(და/მო-)ა- კლ -დ-ებ-ა	<i>it is (will be) reduced to X</i>
	(the antonym is (მო-)ე- მატ -ებ-ა <i>it is (will be) added to X</i>)

Note that although (და/მო-)ა-**კლ**-ებ *you (will) reduce X for Y* is an ებ-verb without root vowel, the intransitive is suffixal.

3 The objective version vowel **-ი/უ-** stands between agreement prefix and root and usually signifies the same sense of possession or benefaction we saw with transitive verbs, e.g.:

(მო-)მ-ი- კვდ -ებ-ა	<i>My X is dying (will die)</i>
(ა-)გ-ი- შენ -დ-ებ-ა	<i>Your X is being (will be) built/X is being (will be) built for you</i>

¹ The original reads as follows:

კვიტანცია მიმოძეთ, ხელ-ახლა არ გადა-მ-ხდ-ეს-ო
Provide me with the receipt, lest I am asked to pay a second time

For the aorist subjunctive in the verb under discussion see Lesson 12, and for the replacement of a purpose clause by the construction for reporting speech see Lesson 18.

² Note the proverb here.

(გა-)უ-თბ-ება	<i>X is warming (will warm) up for Y</i>
(გა-)გვი-ფუჭ-დ-ება	<i>Our X is breaking (will break) down</i>
(გა-)გ-ი-წყრ-ება-თ	<i>X grows (will grow) angry with you (pl.)</i>
(გა-)უ-ბრახ-დ-ება(-თ)	<i>X loses (will lose) X's temper with them</i>

Another example for the root **-ხდ-** is (მო-)უ-ხდ-ება *it (clothing) suits (will suit) X*.

Some anomalies among the intransitives

Intransitive verbs, by definition, should not take direct objects. However, some Class 2 verbs are combined with two dative nouns, one of which is clearly the indirect object, whilst the other appears to function as a direct object. The verb ე-უბნ-ები-ი *you tell X to Y* is one such of the prefixal type; in the future it has the suppletive form ე-ტყვი, e.g.:

ბავშვები ტყუილებს შობილებს ე-უბნ-ები-ან/ე-ტყვი-ან
Children tell/will tell fibs (ტყუილი) to their parents

სიმართლეს ვ-ე-უბნ-ები-ი/ვ-ე-ტყვი ჩემს ცოლს
I tell/will tell the truth (სიმართლე) to my wife

რას გე-ე-უბნ-ები-თ/გე-ე-ტყვი-თ?
What are you (pl.) saying/will you (pl.) say to us?

A parallel of the suffixal type is (და-/შე-)პ-პირ-დ-ები-ი *you (will) promise X to Y*:

კაცები ქალებს ყველაფერს (და-/შე-)პ-პირ-დ-ები-ან
Men (will) promise everything to women

რას (და-/შე-)მ-პირ-დ-ები-თ?
What are you (pl.) promising (will promise) me?

Some similar verbs are combined with just one dative noun; one is for example the verb whose suppletive but **transitive** future indicative we have already met, namely ი-ხამ *you will do X*, which in the present is შვრ-ები-ი *you are doing X*:

მუშაკები რას შვრ-ები-ან ჩემს ოთახში? არაფერს.
What are the workmen (მუშაკი) doing in my room? Nothing

This verb can, however, be given an indirect object by incorporating the objective version:

არაფერ ცუდს (ცუდს არაფერს) გე-ი-შვრ-ები-ან
They are doing nothing bad to us

რას უ-შვრ-ები-თ?
What are you (pl.) doing to X?

Similarly the verb *sense/understand X* may be associated with either two or three arguments:

სიმართლეს (მი-)ც-ხედ-ებ-ი/(მი-)ხედ-ებ-ი/(მი-)ხედ-ებ-ა
I/You/X (will) realise the truth

(მი-)გ-ი-ხედ-ებ-ი გულის წადილს
I (shall) sense your (გ-ი-) heart's (გული) desire (წადილი)

Also the non-indirect usage of (მო-)უ-ნდ-ებ-ი *you (will) devote X to Y* follows this pattern:

ამნიარ საქმეს ერთ კვირას ვ-უ-ნდ-ებ-ი ხოლმე
I normally devote a week to this sort of job

In the present sub-series alone the intransitive form of *write* can be used with such a problem-dative as a virtual alternative to the transitive expression (e.g. რას ი-წერ-ებ-ი? = რას წერ? *What are you writing?*).

When *give* is used in the present sub-series without a specified indirect object, the formal intransitive is obligatory with a problem-dative (?)direct object, e.g.:

რჩევას ი-ძლ(-)ეგ-ი-ან *They are giving advice (რჩევა)*
 მაგალითს ვ-ი-ძლ(-)ეგ-ი *I am giving an example*

Some irregular future indicatives

The futures are presented in the order: *be*, which is derived from a root meaning *make* (i.e. that which is being made now will be/exist in the future); the root of motion, which with the preverb *მო-* means *come*; the root for *run*, which with the preverb *მო-* means *run hither, be sitting, be standing, be lying, sit down, stand up, lie down*:

ვ-ი-ქნ-ებ-ი	მო-[ვ-]გალ	მო-ვ-ი-რბ(-)ენ	ვ-ი-ჯდ-ებ-ი
ი-ქნ-ებ-ი	მო-ხ-გალ	მო-ი-რბ(-)ენ	ი-ჯდ-ებ-ი
ი-ქნ-ებ-ა	მო-ვა	მო-ი-რბ(-)ენ-ს	ი-ჯდ-ებ-ა
ვ-ი-ქნ-ებ-ი-თ	მო-[ვ-]გალ-თ	მო-ვ-ი-რბ(-)ენ-თ	ვ-ი-სხდ-ებ-ი-თ
ი-ქნ-ებ-ი-თ	მო-ხ-გალ-თ	მო-ი-რბ(-)ენ-თ	ი-სხდ-ებ-ი-თ
ი-ქნ-ებ-ი-ან	მო-ვლ-ენ	მო-ი-რბ(-)ენ-ენ	ი-სხდ-ებ-ი-ან
ვ-ი-ღგ-ებ-ი	ვ-ი-წვ-ებ-ი	და-ვ-ჯდ-ებ-ი	ა-ვ-ღგ-ებ-ი
ი-ღგ-ებ-ი	ი-წვ-ებ-ი	და-ჯდ-ებ-ი	ა-ღგ-ებ-ი
ი-ღგ-ებ-ა	ი-წვ-ებ-ა	და-ჯდ-ებ-ა	ა-ღგ-ებ-ა
ვ-ი-ღგ-ებ-ი-თ	ვ-ი-წვ-ებ-ი-თ	და-ვ-სხდ-ებ-ი-თ	ა-ვ-ღგ-ებ-ი-თ
ი-ღგ-ებ-ი-თ	ი-წვ-ებ-ი-თ	და-სხდ-ებ-ი-თ	ა-ღგ-ებ-ი-თ
ი-ღგ-ებ-ი-ან	ი-წვ-ებ-ი-ან	და-სხდ-ებ-ი-ან	ა-ღგ-ებ-ი-ან
	და-ვ-წვ-ებ-ი	და-ვ-წვ-ებ-ი-თ	
	და-წვ-ებ-ი	და-წვ-ებ-ი-თ	
	და-წვ-ებ-ა	და-წვ-ებ-ი-ან	

Note that bipersonal forms of the verb of motion also exist. In the present (sub-series) the object agreement affixes usually just stand before the root (though the objective version is also possible), whereas in the future (sub-series) the objective version is essential. Examples are of the form meaning *come*:

სურდო მო-მ-ღი-ს/მო-მ-ი-ვა
I am catching/shall catch a cold (სურდო)

ფული მო-გ-ღი-თ/მო-გ-ი-ვა-თ
Money is coming/will come to you (pl.)
 (= *You (pl.) are receiving/will receive money*)

Compare the same form but with a different preverb:

ბოლი ა-ს-ღი-თ/ა-უ-ვა-თ
Smoke (ბოლი) is rising/will rise from them

Dialogue 4

Scholars Lasha and K'ot'e talk on the phone about a conference and politics

- ლაშა: როდის ჩატარდება თქვენი კონფერენცია?
 კოტე: ზამთარში გაიმართება ან ამ წლის მიწურულს (/დამლევს) ან ახალი წლის დამლევს. ხომ დაესწრებით?
 ლაშა: თუ მომეცემა საშუალება. საქმე იმაშია, რო(მ) ჩემს ცოლს მამა უკვდება. თუ იგი მალე გარდაიცვლება, ალბათ მოვიცილი, მაგრამ ვერ გპირდებით მოხსენებას (= რომ მოხსენებას მოვაშხადებ).
 კოტე: რა სავალალო ამბავია! კარგი კაცი და შეცნიერი იყო ბატონი არნოლდი. იგი გავიცანი ათი წლის წინ ჩიკაგოში.
 ლაშა: დიახ, ხელიდან სწრაფად გვეცვლებიან განთქმული მეცნიერები, მათი თაობისა მალე აღარავინ დაკვრება.
 კოტე: მომავალი უკვე ჩვენს ხელშია. მაგრამ რას ვიზამთ, თუ პოლიტიკური მდგომარეობა არ შეიცვლება – თუ ის არ გაუმჯობესდება?
 ლაშა: ჩვენი მეთაურები რო(მ) ხალხს მიუხვებიან გულის წადილს, დაიწყება გარდაქმნისა და საჯაროობის პროცესი, მერე ხალხს აუსრულდება (/აუხდება) ყველა ოცნება.
 კოტე: ეკ ვისდა დაეჯერება?! მომავალ შეხვედრამდე!

Vocabulary

ტარდება (ჩა-)	<i>it is taking place</i>	კონფერენცია	<i>conference</i>
ზამთი[კ]რი	<i>winter</i>	იმართება (გა-)	<i>it is taking place</i>
მიწურულს/ დამლევს	<i>at the end</i>	დამდევს	<i>at the start</i>
ესწრები (და-)	<i>you are attending X</i>	შესაძლებლობა	<i>possibility</i>
გეკვდება (მო-)	<i>your X is dying</i>	გარდაიცვლება	<i>you will pass away</i>
იცილი (მო-)	<i>you make time</i>	პიირდება	<i>you promise X to Y</i>
მოხსენება	<i>talk, paper</i>	(შე-/და-)	<i>sad</i>
ამბავი (ამბის)	<i>news, report</i>	სავალალო	<i>scholar, scientist</i>
წინ	<i>ago (+ gen.)</i>	მეცნიერი	<i>Chicago</i>
ხელიდან ეცლება	<i>you are passing</i>	ჩიკაგო	<i>famous</i>
(გამი-)	<i>away from X</i>	განთქმული	<i>no one any longer</i>
თაობა	<i>generation</i>	ალარაფინ	<i>future (noun or adj.)</i>
გვერები (და-)	<i>you remain to us</i>	მომაველი	<i>situation</i>
პოლიტიკური	<i>political</i>	უმჯობესდება	<i>it is getting better</i>
იცილება (შე-)	<i>X is changing</i>	(გა-)	<i>people</i>
მეთაური	<i>leader</i>	ხალხი	<i>yearning</i>
უხედები (მი-)	<i>you understand</i>	წადილი	<i>perestroika</i>
	<i>X for Y (= Y's X)</i>	გარდაქმნა	<i>it is beginning</i>
პროცესი	<i>process</i>	იწყება (და-)	<i>glasnost</i>
ოცნება	<i>dream</i>	საჯაროობა	<i>X is fulfilled for Y</i>
შეხვედრა	<i>meeting</i>	უსრულდება (ა-)	
ეჭვება (და-)	<i>X is believable to Y</i>	/უხდება (ა-)	
მომავალ	<i>till we meet again</i>		
შეხვედრამდე			

Proverb

კვირე რკინა, სანამ ცხელია
Strike while the iron is hot

VOCABULARY

კვირ-ავ (გა-მო-)	<i>hammer out</i>	რკინა	<i>iron</i>
სანამ	<i>while</i>	ცხელი(ა)	<i>hot (it is)</i>

Verse

ვინვა და პატარა მოწაფე
'Jack Frost and the Little Pupil'

თოვლით დაფენილს ტ(რ)იალს მინდორსა
თითქო ღრმა ძილით ჩასძინებოდა,
და ხშირსა ტყესა, ჩადრწამოსხმულსა,
სახე სრულიად გაშეშებოდა.

არსაიღამა არ მოისმოდა
 არც ნადირთა ხმა, არც კაცთ ძახილი,
 ირგვლივ ცის კილით კიდექდისინა
 იღგა სინუშე, ვით შკედართა ძილი.

და ამ სინუშით მოცულს მინდორში
 ყინვა თანდათან ძლიერდებოდა;
 ხან აღმა მთებზე და ხან ჩამოღმა
 იგი მეფურად დაბრძანდებოდა.

დაბრძანდებოდა და თანაც თვალს
 არ აშორებდა დატკეპნილს გზასა,
 უნდოდა ძალა გამოეჩინა,
 წინ დაახვედროდა მომავალს მგზავრსა.

აგერა კიდეც გზაზე გამოჩნდა
 ბავშვი წიგნებით ილიაშია!
 ჩქარი ნაბიჯით, ცოცხალი სახით
 მიცუნცულებდა ის სკოლაშია.

ყინვამ მაშინვე მისკენ მიმართა
 და მრისხანებით გაღუდგა წინა:
 “ბავშვო, სულელო, – სწრაფლ მიაძახა, –
 გირჩევ ეხლავე დაბრუნდ შინა.

ჩემთან კერპობა შენ არ გაგივა,
 მალე გეცვლება წითელი ფერი;
 იცოდუ, შენზე დიდებისათვის
 მომიგრეხია მწარედ კისერი.”

ესმის ყველა ეს პატარა ბავშვსა,
 სცივა და მთელი ტანით ძაგმაგებს,
 მაინც არ დგება, ხელების ფშვუნტით
 მიხტის და ფეხებს მიაბაკუნებს . . .

ყინვა ბრაზდება და გული მოსდის
 პატარა ბავშვის მხნეობაზედა,
 უმატებს სუსხსა და ცეცხლსა ანთებს
 იმის ლოყებსა და ყურებზედა.

შეწუხდა ძლიერ ჩვენი პატარა,
 მთლად დაეყინა ხელი, ფეხები . . .
 “ვაიმე, დედავ!” უცებ გაისმა
 და გამოსცვივდა საწყალს ცრემლები.

მაგრამ მაინც კი სულ არ შეშინდა,
ფეხიც არ შესდგა, არ შეისვენა!
უცებ, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა,
მარდად მოჰკურცხლა მან სკოლისკენა.

მირბის პატარა, მირბის და . . . აგერ
სკოლის ფანჯარა, ცეცხლის შუქიცა!
სულ დაავიწყდა მაშინვე იმას
ყინვაც და იმის ბაქიბუქიცა.

(Nik'io Lomouri)

VOCABULARY

ყინვა	<i>freezing</i>	და	<i>and</i>
პატარა (ა)	<i>small, little one</i>	მოწაფე	<i>pupil</i>
თოვლი	<i>snow</i>	დაფენილი	<i>covered, spread</i>
ტრიალი	<i>broad</i>	მინდ[ო]რი (ვ)	<i>meadow</i>
თითქოს(ს)	<i>as if</i>	ღრმა	<i>deep</i>
ძილი	<i>sleep</i>	ჩა-გ-ე- ძინ -ებ-ა	<i>you will nod off</i>
ხშირი	<i>thick</i>	ტყე	<i>forest</i>
ჩადრ-წამოსხმული	<i>veiled</i>	სახე	<i>face</i>
სრულიად	<i>completely</i>	(გა-)გ-ი- შეშ -დ-ებ-ა	<i>your X turns to stone</i>
არსაიდანა = არსაიდან	<i>from nowhere</i>	(მო-)ი- სმ -ი-ს	<i>X is heard</i>
არც	<i>neither/nor</i>	ნადირი (ნადირთა)	<i>prey (of hunted animals)</i>
ხმა	<i>sound</i>	კაცი (კაცთ)	<i>man (of men)</i>
ძახილი	<i>cry, yell</i>	ირველივ	<i>all round</i>
ცა	<i>sky, heaven</i>	კიდე	<i>edge</i>
-მდისინა	<i>as far as</i>	დგ -ა-ს (ი- დგ -ებ-ა)	<i>X stands</i>
სიჩუმე	<i>silence</i>	ვით	<i>like</i>
მკვდ[ა]რი	<i>dead person</i>	ამ	<i>this (oblique)</i>
მოცული	<i>enveloped</i>	თანდათან	<i>gradually</i>
(გა-) ძლიერ -დ-ებ-ი	<i>you grow strong</i>	ხან . . . ხან	<i>now . . . now</i>
აღმა	<i>up there</i>	მთა	<i>mountain</i>
ჩამოღმა	<i>down here</i>	იგი	<i>X</i>
მეფურად	<i>regally</i>	და- ბრძან -დ-ებ-ი	<i>you seat yourself</i>
თანაც	<i>and at the same time</i>	თვალი	<i>eye</i>
(მო-)ა- შორ -ებ	<i>you move X away from Y</i>	დატკეპნილი	<i>well-trodden</i>
გზა	<i>path</i>	გ-ი- ნდ -ა	<i>you want X</i>
ძალა	<i>strength</i>	(გა-მო-)- ჩენ	<i>you reveal X</i>
წინ(ა)	<i>in front</i>	(და-)ჰ- ხედ -ებ-ი	<i>you meet X</i>
მომავ[ა]ლი	<i>coming, future</i>	მგზავრი	<i>traveller</i>

აგერ(ა)	<i>look here!</i>	კიდევ	<i>to boot</i>
(გა-მო-)ჩნდ-ებ-ი	<i>you appear</i>	ბავშვი	<i>child</i>
წიგნი	<i>book</i>	ილღია	<i>armpit</i>
ჩქარი	<i>swift</i>	ნაბიჯი	<i>step</i>
ცოცხალი	<i>lively, alive</i>	მი-ცუნტულ-ებ	<i>you scamper there</i>
ის	<i>that one</i>	სკოლა	<i>school</i>
მაშინვე	<i>rightaway</i>	მისკენ	<i>towards X</i>
(მი-)მართ-ავ	<i>you turn towards X</i>	მრისხანება	<i>anger</i>
(გადა-)უ-დგ-ებ-ი	<i>you stand before X</i>	სულელი	<i>stupid</i>
სწრაფლ	<i>quickly</i>	მი-ა-ძახ-ებ	<i>you will shout at X</i>
უ-რჩ(-)ეგ	<i>you give X as advice to Y</i>	ებლავე	<i>right now</i>
(და-)ბრუნ-დ-ებ-ი	<i>you return</i>	შინ	<i>home</i>
ჩემთან	<i>by/with me</i>	კერპობა	<i>stubbornness</i>
შენ	<i>you</i>	(არ) გა-გ-ი-გა	<i>your X will (not) succeed</i>
მალე	<i>soon</i>	(გა-)გ-ე-ცვლ-ებ-ა	<i>your X changes</i>
წითელი	<i>red</i>	ფერი	<i>colour</i>
ი-ც-ი (გ-ე-ცოდ (-)ინ-ებ-ა)	<i>you know X</i>	დიდება	<i>greatness, glory</i>
მო-გ-ი-გრეხ-ი-ა	<i>may you perish!</i>	მწარედ	<i>bitterly</i>
კის[ე]რი	<i>(lit. twist your neck)</i>	ყველა (ა)	<i>all</i>
(მო-)გ-ე-სმ-ი-ს	<i>you hear X</i>	გ-ცივ-ა	<i>you are cold</i>
ეს	<i>this</i>	ტანი	<i>body</i>
მთელი	<i>whole</i>	მაცნე	<i>even so</i>
ძაგძაგ-ებ (ი- ებ)	<i>you shudder</i>	ხელი	<i>hand</i>
(და-)დგ-ებ-ი	<i>you come to a standing halt</i>	მი-ხტ-ი	<i>you bound off</i>
ფშენტა	<i>rub(bing)</i>	მი-ა-ბაკუნ-ებ	<i>you make X thump as you go</i>
ფეხი	<i>foot</i>	გული	<i>heart</i>
(გა-)ბრაზ-დ-ებ-ი	<i>you get angry</i>	მხნეობა	<i>boldness</i>
მო-გ-დი-ს	<i>X comes to you</i>	სუსხი	<i>cold bite</i>
უ-მატ-ებ	<i>you increase X</i>	(და-)ა-წო-ებ	<i>you light X</i>
ცეცხლი	<i>fire</i>	ლოყა	<i>cheek</i>
იმის	<i>that one's</i>	(შე-)წუხ-დ-ებ-ი	<i>you grow anxious</i>
ყური	<i>ear</i>	ჩვენი	<i>our</i>
ძლიერ	<i>greatly</i>	(და-)გ-ე-ყინ-ებ-ა	<i>your X freezes</i>
მთლად	<i>entirely</i>	დედა	<i>mother</i>
ვაიმე	<i>alas!</i>	(გა-)ი-სმ-ი-ს	<i>X rings out</i>
უცებ	<i>straightaway</i>	საწყალი	<i>wretched</i>
(გა-მო-)გ-ცვივ- დ-ებ-ა	<i>they fall from you</i>	მაგრამ	<i>but</i>
ცრემლი	<i>tear</i>		

კი (შე-)შინ-დ-ებ-ი	<i>however</i> <i>you grow fearful</i>	სულ ფენს (შე-)ს- ღ- ამ	<i>entirely</i> <i>you keep your foot</i> <i>in place</i>
(შე-)ი-სვენ-ებ ძალი	<i>you have a little rest</i> <i>power</i>	უცებ ლონე	<i>suddenly</i> <i>strength</i>
რაც ძალი გ-ა-ჭე-ს	<i>with all the power</i> <i>you possess</i>	მარღად	<i>smartly</i>
(მო-)კურცხლ-ავ მი-რბ-ი-ხ-ა-რ	<i>you hurry away hither</i> <i>you run away</i>	მან ფანჯ[ა]რა	<i>X (erg.)</i> <i>window</i>
შუქი	<i>light</i>	(და-)გ-ა-ვიწყ- ღ-ებ-ა	<i>you forget X</i>
იმას	<i>that one (dat.)</i>	ბაჭიბუქი	<i>bragging</i>

Exercises

1 Write out the present and future indicative for *I (etc.) (shall) hide from X* and *I (etc.) (shall) promise X to Y*, changing both verbs for their subjects only. Then write out the present and future indicative for *X becomes/will become angry with me (etc.)* and *they (will) surrender to me (etc.)*, changing these verbs for the dative indirect object only (i.e. *me, you, X, us, you (pl.), them*).

2 Fill in the gaps and translate:

- ქვე— რა— შ—რ—ბი—?
- ღ—და—ენ— ხო— ა— —ტყვე— მ—გა—?
- გ ქ—ედ—ტა— — ძ—იან გ—ხდ—ბ—
- ეს —ვინ— გ—ნა —ს—ებ—?
- ვა—ე, ეს—ნ რ—გ—რ —ზრ—ე—ი—ნ!
- ენ ად—ლა— —თ—რებ—
- ღ—ხ—, კ—რ—ბ— —ღ—ბ—!
- თ— მ—ნდ—ბი—, ხო— მ—ყვე—ი—?

3 Wrap the appropriate agreement markers around the verbs in the following:

- თქვენ ხვალ მო—ცემ— ფული
- ჩვენ მაგას არ მო—სწორებ—
- სურდო მო—დი— თქვენ?
- მამა მათ —კვდებ—(—)
- თქვენ ალბათ გა—უუჭლებ— რადიო
- ეს ქვედატანი მას რამდენი და—ჯდებ—?
- ცოლები გვერდზე და—წებ— ჩვენ
- ჩვენ შენ და—შორდებ—

4 What is the meaning of the following verb forms?

(a) გამოიგზავნება	(i) შეცდებიან
(b) ვიძლევი	(j) უთბება(თ)
(c) შეეხებით	(k) ვუნდობით
(d) გადაწვდება	(l) იმალებით
(e) გვეტყვი	(m) გადაითარგმნება
(f) გიშვრებით	(n) მოუვა(თ)
(g) მიყვებიან	(o) გაუმეულები
(h) მიკბნით	(p) დაერწმუნებით

5 In the following examples change over the roles of each verb's subject and indirect object, making the verbs future instead of present. Follow the pattern of: შვილები ღვდას ემალებიან → ღვდა შვილებს დაემალება(თ):

(a) მე შეიღს ვუკვლები	(e) მე შენ ამას გეუბნები
(b) შენ მე ცოლად მყვები	(f) მტერი ჩვენ გვესევა
(c) შენ მეგობრებს ამას პპირდები	(g) მე მეზობლებს ვესალმები
(d) ბიჭი მე რას მიშვრება?	(h) მე თქვენ გეძლევი

6 Translate into Georgian:

- Is this wine drinkable? Is this cake eatable? No, if we drink the wine and eat the cake, we shall become ill.
- My parents' patience is running out. What is upsetting them? It is not yet late. Everyone will be here on time (i.e. before nine).
- What will happen tomorrow, if the workmen do not wake up early, get up at six, get dressed, get shaved, run down here and get sat down in the train? Their boss will get angry with them.
- If I am not mistaken, we shall return to school at eleven and shall stay inside. When the president comes in, we shall all stand up and greet him.
- What are those men over there doing? They are drinking bad wine. When they get drunk, they will fall down, and policemen will come and arrest them. They will spend the night at the police station.
- When I am in Georgia, shall I ever get accustomed to the local wine? Everything will be in order, because the Georgians will get you accustomed to it. All their wines are drinkable.
- If ever you lose your son in town, what will you do? As soon as I lose him I shall start to look for him.
- Who will meet your parents? If I set out now, I shall be at the station when they come. And so I shall meet them myself.

7 Translate into English:

- შენს ცოლს რომ შეხვდები, რას ეტყვი იმის შესახებ, რაც ხვალ მოხდება თბილისში?

- (b) თქვენი მეგობრები ძალიან ცდიბან, თუ ფიქრობენ, რომ მტერი არ შემოგვესება და დღეს დაგვინებდა?
- (c) ვის ელოდება დედა-შენი? ჩემს ძმას ელოდება. მას შემდეგ, რაც ის/იგი მოვა, დედა წავიყვანს ქალაქში, სადაც ექიმთან მივიყვანს. ის/იგი თმას გავეისინჯავს.
- (d) რა ამბავია, კაცო?! ასე ცუდად რატომ იქცევით ყველა? თუ მასწავლებელი მოულოდნელად შემოგვებარება (დაგვადგება თავზე), ყველას მივიყვანს სკოლის დირექტორთან, და ის/იგი სეირს გვანენებს!
- (e) თუ ცეცხლი მოეკიდება ამ სახლს, ჩვენი წიგნები დაიწვება, სახლიც თვით(ონ) სულ დაინგრევა, და ყველაფერი დაგვეკარგება. მერე სად ვიქნებით?
- (f) რასაც გეუბნები/მე რომ გეუბნები, ის ხომ გასაგებია შენთვის? თუ აქ ცოტა ხანს დარჩები, კარგად დაისვენებ და მერე ყველაფერს დროზე მოასწრებ. ხომ ასე ჯობია?
- (g) რას იზამენ შენი ნათესავები, თუ მეხუთე ქალიშვილი დაებადება(თ)? ამ დროს ფიქრობენ, რომ ვაჟი(შვილი) დაებადება(თ).
- (h) რამდენი წერილი მოგდის ხოლმე შენ! ესლა რას იწერება დედა-შენი? არ ვიცი რატომ, მაგრამ ის/იგი იწერება, რომ ცოტა მოაკლდება, ცოტა მოემატება. მართალია. დედა-შენს რომ მისწერ, ჩემგან დიდ მოითხვას ხომ გადასცემ?

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

8 In the following examples respond to the present tense questions in two ways, both involving the future tense, after this pattern: სახლს გვიშენებენ? არა, მაგრამ სახლი მალე ავიშენებთ. რა უთხარი, დედიკო? ვუთხარი, რომ სახლი აუშენდება(თ) 'Are they building us a house? No, but soon a house will be built for you (pl.). What did you say to them, mummy? I told them that a house will be built for them.' Note that the subject of the basic question varies, but this does not affect the forms of the verbs in the answers.

- (a) ლოყებს მიწითლებ?
- (b) გვაცდენთ?
- (c) ფულს გვაძლევ?
- (d) ყანას (field) მიხნავ?
- (e) ღვინო მათობს?
- (f) კარს გვიღებთ?
- (g) ოთახს მითბობენ?
- (h) ფანჯარას გვიტეხს?

Lesson 11

In this lesson you will learn about:

- The formation of the aorist indicative for intransitive verbs
- The syntax of aorist intransitives
- The present, future and aorist indicative formations of the medial verbs
- The syntax of medial verbs in Series I and II (present, future and aorist indicatives)
- Verbs whose tenses can be altered through use of a version vowel

Dialogue 1

A child explains to his mother how one lesson came to be wasted that day

- შვილი: ერთი გაკვეთილი დღეს სულ გაკვიცდა, დედიკო, მაგრამ ჩვენი ბრალი არ იყო.
- დედა: როგორ გაკვიცდათ, შვილო? შენი მასწავლებელი ავად ხომ არ გახდა, თუ სხვა რამე მოუვიდა მას? რა მოხდა?
- შვილი: რა და, მთელი საათი იგი უბრალოდ გველაპარაკა იმ უბედურებაზე, რომელიც თურმე გუშინ შეემთხვა ერთერთ მის მეზობელს.
- დედა: გაგიკადა შენი მასწავლებელი, თუ რაშია საქმე? შენს კლასს ზუსტად რას მოუყვა იგი?
- შვილი: ყურს თუ დამიგდებ, ყველაფერს გეტყვი და გაგიმეორებ მასწავლებლის სიტყვებს: წუხელ ის-ის იყო ვივანშმეთ მე და ჩემმა ქმარმა, როცა ქუნიდან მოისმა რაღაც რახუნის. მე და ჩემი ქმარი ფეხზე წამოვზვით და მივეშურეთ ფანჯრისკენ. შეშინებულეზმა გავიხედეთ, და რა საზარელი სანახაობა გადაგვეშალა თვალწინ!

ქმარი გაღაირია, ხოლო მე ავტირდი. ორივემ ჩავიბრინეთ კიბეზე და გაეცვივით გარეთ. იმავე დროს სახლიდან გამოვარდა ჩვენი მეზობელიც. იგი შიამტერდა თავის დამტერეულ მანქანას და მიხვდა, რომ მანქანაში დაეხოცნენ ვაჟიშვილი (სანდრო) და სარძლოც. როგორც მერე შევიტყვეთ, სანდრომ უფრო ადრე იქეიფა. ღვინო დალია, სასმელი მოეკიდა და შეზარხოშდა (ვინ იცის, ალბათ დათვრა კიდევ). გული აერია, სუფრა მობეზრდა მას და წამოვიდა იქიდან. თანამესუფრეებმა იფიქრეს, რომ უბრალოდ იჯდა სადმე გარეთ, მაგრამ გამოირკვა, რომ ჩაჯდა მამის მანქანაში და ეწვია (/ესტუმრა) თავის საცოლეს. უკან მგზავრობა თითქმის დაასრულეს, როცა ვინ იცის რა დაემართათ — თავებზე დაესხა (/დაეხვია) სანდროს, გული წაუვიდა, ძილი მოერია მას, თუ საბურავი გასკდა? ასე თუ ისე სანდროს თურმე გაუსრიალდა ხელიდან საჭე, მანქანა დაეჯახა ხეს, და იმ წამსვე დაიღუპნენ ის ძვირფასი ახალგაზრდები.

დედა: რა ბედკრული არიან შენი მასწავლებლის მეზობელი და მისი ცოლი! შარშანწინ ხომ ქალიშვილი მოუკვდათ კიბოთი თუ ჭლეკით? როგორ გადა(უ)რჩებთან ამ ახალ ტრაგედიას? ხვალ შივალთ და (მი)ვუსამძიმრებთ. მადლობა ღმერთს, რომ ჩვენი ოჯახი ჯერ კარგადაა! ჯვარი აქაურობას!

Vocabulary

გაკვეთილი	<i>lesson</i>	უცდება (გა-)	<i>X (dat.) misses Y (nom.)</i>
ბრალი	<i>fault</i>	მოუვიდა	<i>X came to/over Y</i>
ელაბარაკები	<i>you (will) talk to Y</i>	უბედღურება	<i>misfortune</i>
თურმე	<i>apparently</i>	ემთხ(-)ევა (შე-)	<i>X happens to Y</i>
ერთერთი	<i>one of</i>	გიუღები (გა-)	<i>you go mad</i>
კლასი	<i>class</i>	უყვები (მო-)	<i>you relate X to Y</i>
ყურს უღდებ (და-)	<i>you listen (lit. cast ear) to X</i>	უმეორებ (გა-)	<i>you repeat X to Y</i>
ის-ის იყო	<i>had just</i>	ვანშობ (ი- ებ)	<i>you dine</i>
ისმის! (მო-)	<i>X is heard</i>	რახუნი	<i>loud bang/crash</i>
ბტები (წამო-)	<i>you jump up suddenly</i>	ემურები (მი-)	<i>you rush there</i>
		... -კენ	<i>... towards (+ gen.)</i>
შეშინებული	<i>afraid</i>	იხედავ ² (გა-)	<i>you look out</i>
საზარელი	<i>horrible</i>	სანახაობა	<i>sight</i>

1 The older ending -ის in place of -ება is retained for this verb in the present and future indicative.

2 In the present sub-series the intransitive form იხედები is more usual.

ეშლება (გადა-)	<i>X unfolds to Y</i>	თვალწინ	<i>before the eye</i>
ირ(-)ევი (გადა-)	<i>you lose your mind</i>	ტირდები (ა-)	<i>you start crying</i>
ორივე	<i>both</i>	ცვივდებით (გა-)	<i>you (pl.) rush out</i>
იგივე (იმავე)	<i>same</i>	გარდები (გამო-)	<i>you rush out here</i>
აშტერდები (მი-)	<i>you gaze intently at X</i>	დამტვრეული	<i>shattered</i>
ეხოცებით (და-)	<i>you (pl.) die for X</i>	სარძლო	<i>future daughter-in-law</i>
იტყობ (შე-)	<i>you learn X</i>		
ჭეიფობ (ი- -ებ)	<i>you feast</i>	სასმელი ეკიდება (მო-)	<i>drink gets the better of X</i>
ზარბოშდები (შე-)	<i>you get tipsy</i>	კიდევ	<i>to boot</i>
გული ერ(-)ევა (ა-)	<i>X feels sick</i>	სუფრა	<i>table/spread</i>
ბეზრდება (მო-)	<i>X becomes a bore to Y</i>	იქიდან წამოხვალ	<i>you will come away from there</i>
თანამესუფრე	<i>fellow feaster</i>	ფიქრობ (ი- -ებ)	<i>you think</i>
ირვე(-)ევა (გამო-)	<i>it is revealed</i>	ეწე(-)ევი/ესტუმრები	<i>you (will) visit Y</i>
საცილვ	<i>fiancée</i>	უკან	<i>back</i>
მგზავრობა	<i>journey</i>	თითქმის	<i>almost</i>
ასრულვ (და-)	<i>you complete X</i>	თავბრუ ესმება (და-)/ეხვ(-)ევა (და-)	<i>dizziness comes over X</i>
გული წაუვა	<i>X will faint</i>	ძილი ერ(-)ევა (მო-)	<i>sleep overcomes X</i>
საბურავი	<i>tyre</i>	სკდება (გა-)	<i>X bursts</i>
ასე თუ ისე	<i>one way or another</i>	უსრიალდება (გა-)	<i>X slips out for X</i>
საჭე	<i>steering wheel</i>	ეჯახება (და-)	<i>X crashes into Y</i>
ხე	<i>tree</i>	იმ წამსვე	<i>at that very (-ვე) second (წამი)</i>
იღუბება (და-)	<i>X perishes</i>	ახალგაზრდა	<i>young person</i>
ძვირფასი	<i>dear</i>	შარშანწინ	<i>the year before last</i>
ბედკრული	<i>cursed by fate</i>	ჭლექი	<i>tuberculosis</i>
კიბო	<i>cancer</i>	ტრაგედია	<i>tragedy</i>
(უ)რჩები (გადა-)	<i>you survive X</i>	მადლობა	<i>Thank God!</i>
უსამძიმრებ (მი-)	<i>you offer condolences to X</i>	ღმერთს!	
ჯვ[ა]რი აქაურობას!	<i>Touch wood! (lit. the cross to hereabouts)</i>		

Dialogue 2

A teacher explains to her pupils the names of some domesticated animals, the sounds they make and what some produce (For these materials I am particularly indebted to my own Georgian teacher, Shukia Apridonidze)

მასწავლებელი: დღეს, ბავშვებო, ვისწავლით რამ(ო)დენიმე შინაური ცხოველის სახელებს, და შერე თქვენ დამიწერთ პატარა მოთხრობას მათ შესახებ. **1** ადამიანის საუკეთესო მეგობარი ძაღლი გახლავთ. ძაღლი ყუყს და იღრინება. პატარა ძაღლს ეწოდება ლეკვი. ავი ძაღლი ხშირად იბინება. ძაღლის საალერსო სახელება ცუკა ან მურია. **2** კატა კნავის ან კრუტუნებს, ხოლო ზოგი კატა ჩხავის. არსებობს ანდაზა: მჩხავანა კატა თავგს ვერ დაიჭერს. კატა ბრჭყალებით იკაწრება. პატარა კატას ეწოდება კნუტი. კატას საალერსოდ ფისოს ან ფისუნას ვეძახით. ძაღლსა და კატას ზაფხულობით ბეწვი (ბალანი) სცვით. **3** ღორი ღრუტუნებს (ღრუნუნებს) და იძლევა ჯაგარს, რომლისგან(აც) აკეთებენ ბაწრებს, თოკებსა და ჯაგარისებს. ღორი იძლევა აგრეთვე ხორცსა და ქონს. პატარა ღორს გოჭი ეწოდება. გოჭები ჭყვიან. მეტინარა კაცს მეცამეტე გოჭს ეძახიან. აი ხომ ხედავთ ქუჩაში დეღა-ღორი როგორ მოღრუტუნებს? ეხლა დედა და გოჭები ბალახზე ევრიებიან და დედა თვალდახუჭული დახარის და დაღრუნუნებს შვილებს. **4** ცხვარი ბღავის. პატარა ცხვარს ბატკანი ეწოდება. ცხვარი იძლევა მატყლს, ხორცსა და რძეს, რომლისგან(აც) აკეთებენ მაწონს, ყველსა და კარაქს. ცხვარი უწყინარი ცხოველია. ქართულში არსებობს ანდაზა: ცხვარი ცხვარია, მაგრამ თუ გაცხარდა, ცხარეა. ბევრ ცხვარს ერთად ფარა ეწოდება, ხოლო ბევრ ღორს ერთად – კოლტი. **5** თხა კიკინებს. თხაც იძლევა რძესა და ხორცს. **6** ძროხა ზმუის. ძროხისთვის დამახასიათებელია რქები, გრძელი კუდი და ჯიქანი ((ცური). ძროხა დედალია, ხოლო ხარი – მამალი. მათ შვილს ხბო ეწოდება. ხარი და კამეჩი მუშა საქონელია. **7** კამეჩი ზანტი ცხოველია. **8** ცხენი ჭიხინებს ან ფრუტუნებს. პატარა ცხენს კვიცი ეწოდება. **9** ვირი ყრიყინებს. პატარა ვირს ნოწორი ეწოდება. ჯიუტ კაცზე იტყვიან, რომ ჯორზე შეჯდა. ცხენის, ჯორისა და ვირის კისერზე ფაფარია. ძროხა, ხარი, კამეჩი, ცხენი და.შ. მსხვილფეხა საქონელია, ხოლო ღორი, ცხვარი და თხა – წვრილფეხა. ცხოველს სხვანაირად პირუტყვს ეძახიან. არც თავგი არც ვირთხა არ არი(ს) შინაური ცხოველები!

Vocabulary

სწავლობ (ისწავლი)	you (will) learn X	შინაური	domestic(ated)
ცხოველი	animal	სახელი	(first) name
მოთხრობა	story	ძაღლი	dog

ყვ (ი- -ებ)	<i>you bark</i>	იღრინები	<i>you growl</i>
ეწოდება	<i>X is given as name to Y</i>	ლევვი	<i>puppy, whelp</i>
ავი	<i>evil, fierce</i>	იკბინები	<i>you bite</i>
საალერსო	<i>affectionate</i>	ცუგა/მურია	<i>Fido</i>
კნავი (იკნავლებ)	<i>you (will) mew</i>	კრუტუნებ (ი- -ებ)	<i>you purr</i>
ზოგი	<i>some</i>	ჩხავი (იჩხავლებ)	<i>you caw</i>
ასებობ (ი- -ებ)	<i>you exist</i>	ანდაზა	<i>proverb</i>
მჩხავანა (-ა-)	<i>cawing</i>	ბრჭყალი	<i>claw</i>
იკაწრები	<i>you scratch</i>	კნუტი	<i>kitten</i>
ფისო/ფისუნია (-ა-)	<i>pussy</i>	ეძახი	<i>you call X 'Y'</i>
ზაფხულობით	<i>of a summer</i>	ბეწვი/ბალ[ანი]	<i>fur</i>
სცეივა	<i>plurality falls (will fall) out for X</i>	ლორი	<i>pig</i>
(გასცეივდება)			
ღრუტუნებ/ ღრუტუნებ (ი- -ებ)	<i>you honk</i>	ჯაგ[არი]	<i>bristle</i>
ბაწ[არი]	<i>rape</i>	თოკი	<i>string</i>
ჯაგრისი	<i>brush</i>	ხორცი	<i>meat</i>
ქონი (= ცხიმი)	<i>fat</i>	გოჭი	<i>piglet</i>
ჭყევი (იჭყელებ)	<i>you squeal</i>	მეტეჩარა	<i>show(ing) off</i>
აი	<i>look!</i>	მოღრუტუნებ	<i>you come honking</i>
თვალდახუჭული	<i>with eyes shut</i>	დახარი	<i>you gaze joyfully upon X</i>
ღარღრუნებ	<i>you honk over X</i>	ცხვ[არი]	<i>sheep</i>
ზღავი (იზღავლებ)	<i>you (will) bleat</i>	ბატკ[ანი]	<i>lamb</i>
მატყლი	<i>wool</i>	მაწ[ონი (-გ-)	<i>yoghurt</i>
ყველი	<i>cheese</i>	კარაჭი	<i>butter</i>
უწყინარი	<i>inoffensive</i>	ცხარლები (გა-)	<i>you become bitter</i>
ცხარე	<i>bitter, sharp</i>	ფარა	<i>flock</i>
კოლტი	<i>herd (of pigs)</i>	თხა	<i>goat</i>
კიკინებ (ი- -ებ)	<i>you bleat</i>	ძროხა	<i>cow</i>
ზმუი (იზმუელებ)	<i>you (will) moo</i>	დამახასი- ათებელი	<i>characteristic</i>
რქა	<i>horn</i>	კული	<i>tail</i>
ჯიქ[ანი/ცური	<i>udder</i>	დედ[ალი]	<i>female</i>
ხარი	<i>bull</i>	მამ[ალი]	<i>male, cockerel</i>
ხბო	<i>calf</i>	კამეჩი	<i>water buffalo</i>
მუშა	<i>working (adj.)</i>	საქონ[ე]ლი	<i>livestock</i>
ზანტი	<i>sluggish</i>	ჭიხინებ (ი- -ებ)	<i>you neigh</i>
ფრტუნებ (ი- -ებ)	<i>you snort</i>	კვიცი	<i>foal</i>
ვირი	<i>donkey</i>	ყროყინებ (ი- -ებ)	<i>you hee-haw</i>
ჩოჩ[არი]	<i>donkey foal</i>	ჯიუტი	<i>obstinate</i>

ჯორი	<i>mule</i>	შეჯდები	<i>you will sit on</i>
კისკერი	<i>neck</i>	ფაფქარი	<i>mane</i>
და.შ. = და ასე შემდეგ	<i>etc.</i>	მსხვილფეხა	<i>broad-footed</i>
წვრილფეხა	<i>narrow-footed</i>	სხვანაირად	<i>differently</i>
პირუტყვი	<i>creature</i>	ვითხა	<i>rat</i>

Grammar

The formation of the aorist indicative of intransitive verbs

In Lesson 10 we saw that intransitive verbs belong to one of three types: the prefixal, the suffixal, and the markerless. We now have to examine the changes that occur when we move from the two Series I forms (i.e. the present and future indicatives) presented in that lesson to the Series II aorist indicative. We shall begin with the suffixal and markerless types of intransitive.

As with transitive aorists, those roots that require a preverb in their future forms will normally take the relevant preverb in the aorist. The thematic suffix *-ებ-* disappears; the characteristic vowel of the aorist indicative, which appears when the subject is either 1st or 2nd person, is *-ი-*; the 3rd person subject is marked by *-ა* when singular, but by *-ნენ* when plural. This pattern can be illustrated for suffixal intransitives with the verb (გა-)ვ-წითლ-დ-ებ-ი, *I (shall) blush* and for markerless intransitives with the verb (გა-)ვ-თბ-ებ-ი *I (shall) get warm*:

გა-ვ-წითლ-დ-ი	<i>I blushed</i>	გა-ვ-თბ-ი	<i>I got warm</i>
გა-წითლ-დ-ი	<i>you blushed</i>	გა-თბ-ი	<i>you got warm</i>
გა-წითლ-დ-ა	<i>X blushed</i>	გა-თბ-ა	<i>X got warm</i>
გა-ვ-წითლ-დ-ი-თ	<i>we blushed</i>	გა-ვ-თბ-ი-თ	<i>we got warm</i>
გა-წითლ-დ-ი-თ	<i>you (pl.) blushed</i>	გა-თბ-ი-თ	<i>you (pl.) got warm</i>
გა-წითლ-დ-ნენ	<i>they blushed</i>	გა-თბ-ნენ	<i>they got warm</i>

This pattern applies *almost* without exception to suffixal and markerless intransitives, as further shown by the aorist indicatives of: (და-)ვ-რბ-ებ-ი *I (shall) stay*, (შე-)ვ-ცდ-ებ-ი *I (shall) go wrong*, (გა-)ვ-ხდ-ებ-ი *I (shall) become (something)/grow thin*, (გამო-)ვ-კეთ-დ-ებ-ი *I (shall) get well*:

და-ვ-რბ-ი	შე-ვ-ცდ-ი	გა-ვ-ხდ-ი	გამო-ვ-კეთ-დ-ი
და-რბ-ი	შე-ცდ-ი	გა-ხდ-ი	გამო-კეთ-დ-ი
და-რბ-ა	შე-ცდ-ა	გა-ხდ-ა	გამო-კეთ-დ-ა
და-ვ-რბ-ი-თ	შე-ვ-ცდ-ი-თ	გა-ვ-ხდ-ი-თ	გამო-ვ-კეთ-დ-ი-თ
და-რბ-ი-თ	შე-ცდ-ი-თ	გა-ხდ-ი-თ	გამო-კეთ-დ-ი-თ
და-რბ-ნენ	შე-ცდ-ნენ	გა-ხდ-ნენ	გამო-კეთ-დ-ნენ

There are a very few markerless intransitives which extend their roots in the aorist indicative by inserting the vowel -ე- when the subject is 1st or 2nd person. Consider the aorist indicatives of the verbs (და-)ვ-თვებ-ი I (shall) get drunk, (გა-)ვ-ძებ-ი I (shall) creep out, (გა-)ვ-ძლ-ი I (shall) stuff myself, (მი-)ვ-ყვ-ი I (shall) follow X, where we also note that after the vowel -ე- the verb eat one's fill changes the root-final -ლ- to -ბ-:

და-ვ-თვებ-ი	<i>I got drunk</i>	გა-ვ-ძებ-ი	<i>I crept out</i>
და-თვებ-ი	<i>you got drunk</i>	გა-ძებ-ი	<i>you crept out</i>
და-თვებ-ა	<i>X got drunk</i>	გა-ძებ-ა	<i>X crept out</i>
და-ვ-თვებ-ით	<i>we got drunk</i>	გა-ვ-ძებ-ით	<i>we crept out</i>
და-თვებ-ით	<i>you (pl.) got drunk</i>	გა-ძებ-ით	<i>you (pl.) crept out</i>
და-თვებ-ნენ	<i>they got drunk</i>	გა-ძებ-ნენ	<i>they crept out</i>
გა-ვ-ძებ-ი	<i>I ate my fill</i>	მი-ვ-ყვ-ი	<i>I followed X</i>
გა-ძებ-ი	<i>you ate your fill</i>	მი-პ-ყვ-ი	<i>you followed X</i>
გა-ძლ-ა	<i>X ate his fill</i>	მი-პ-ყვ-ა	<i>X followed Y</i>
გა-ვ-ძებ-ით	<i>we ate our fill</i>	მი-ვ-ყვ-ით	<i>we followed X</i>
გა-ძებ-ით	<i>you (pl.) ate your fill</i>	მი-პ-ყვ-ით	<i>you (pl.) followed X</i>
გა-ძლ-ნენ	<i>they ate their fill</i>	მი-პ-ყვ-ნენ	<i>they followed X</i>

As the fourth verb in this last group illustrates with its 3rd person indirect object marker -პ-, indirect objects are marked in the aorist indicative in the same way as throughout Series I (by (1) attachment immediately before the root of the object affix; (2) object affix plus objective version vowel; (3) object affix plus locative version vowel). Here are some more examples of indirect objects with the aorist indicative:

ლოყები გა-უ-წითლ-და(-თ)	<i>Their cheeks (ლოყა) turned red</i>
სახე გა-გ-ი-თეთრ-და	<i>Your face (სახე) turned white</i>
რატომ მო-გ-ე-ყვე-ით?	<i>Why did you (pl.) follow us here?</i>
შენი და ვის გა-პ-ყვ-ა ცოლად?	<i>Whom did your sister marry</i> (lit. follow as wife)?
ღიმილი ზაზას შე-ა-შრ-ა ბაგეზე	<i>The smile (ღიმილი) dried on Zaza's lip (ბაგე)</i> (lit. on Zaza on the lip)
რატომ ჩა-მ-ა-ცივ-დ-ნენ?	<i>Why did they pester me?</i>
ეუიშვილი მო-მ-ი-კვლ-ა	<i>My son died</i>

The formation of the aorist indicative with prefixal intransitives is not quite so straightforward. If suffixal and markerless intransitives take only the strong conjugation in the aorist indicative (by virtue of permitting only the *o*-vowel when the subject is either 1st or 2nd person), prefixal intransitives allow both strong and weak conjugations. The general rule is that, apart from verbs in (-)ეგ, the formation of the aorist indicative of prefixal intransitives will resemble the patterns given in Lesson 8 for the equivalent transitive forms, except that the 3rd person plural subject will be marked by the ending -ნენ

and before the root there will of course appear either the vowel -o-, if the verb has no indirect object, or the vowel -ɔ-, if there is such an indirect object. Any thematic suffix attested in Series I forms (namely either -ɔb, combined or not with remnants of -oɔ and -oɔ, or occasionally -oɔb) is not carried over into Series II. The following examples are given in the normal order of thematic suffixes, except that verbs in (-)ɔɔ will be left until last.

Root verbs

Root verbs that take a prefixal intransitive follow their transitive counterparts in being weak in the aorist indicative; if the root has a vowel -ɔ- that alters to -o- in the transitive aorist indicative (and in Series I forms for the intransitive conjugation), this change also occurs in the intransitive aorist indicative. The illustrated verbs are: (hə-)ʃɛr *you (will) register X* and (ɔ-)sɛr *you (will) squash X*:

hə-ɔ-ɔ-ʃɛr-ɔ*	<i>I registered</i>	ɔ-ɔ-ɔ-sɛr-ɔ	<i>I was squashed</i>
hə-ɔ-ʃɛr-ɔ	<i>you registered</i>	ɔ-ɔ-sɛr-ɔ	<i>you were squashed</i>
hə-ɔ-ʃɛr-o	<i>X registered</i>	ɔ-ɔ-sɛr-o	<i>X was squashed</i>
hə-ɔ-ɔ-ʃɛr-ɔ-ɔ	<i>we registered</i>	ɔ-ɔ-ɔ-sɛr-ɔ-ɔ	<i>we were squashed</i>
hə-ɔ-ʃɛr-ɔ-ɔ	<i>you (pl.) registered</i>	ɔ-ɔ-sɛr-ɔ-ɔ	<i>you (pl.) were squashed</i>
hə-ɔ-ʃɛr-ɔɔ	<i>they registered</i>	ɔ-ɔ-sɛr-ɔɔ	<i>they were squashed</i>

* Note the presence of the version vowel -ɔ-.

The small number of verbs in (-)ɔɔ that have a strong transitive aorist indicative, losing the (-)ɔɔ altogether and changing their root-final -ɔ to -ɔ, have strong intransitive aorist indicatives too, e.g.:

ʃə-ɔ-ɔ-ɔ-ɔ	<i>I was snatched from Y</i>
ɔ-ɔ-ɔ-ɔ-ɔ	<i>'X' was given as name to Y</i>

Thematic suffix -eb

Those verbs with this thematic suffix that take a prefixal intransitive (i.e. those that possess intransitive forms not produced suffixally) follow the corresponding transitive conjugation (with 3rd person singular subject marked appropriately by either -o or -o). They have 3rd person plural in -ɔɔ. The verbs illustrated are: (ɔ-)ɔ-ɔ-ɔ-ɔ *you (will) give birth to X*; (o-)o-ɔ-ɔ *you (will) set X alight* (the intransitive form of which can have the meaning *you are set alight emotionally*); (ɔ-)o-ɔ-ɔ-ɔ *you (will) do X in time* (the intransitive form of which only exists with an indirect object and means *you live long enough to witness X*):

ɔ-ɔ-ɔ-ɔ-ɔ	<i>I was born</i>	o-ɔ-ɔ-ɔ-ɔ	<i>I was set alight</i>
ɔ-ɔ-ɔ-ɔ-ɔ	<i>you were born</i>	o-ɔ-ɔ-ɔ	<i>you were set alight</i>
ɔ-ɔ-ɔ-ɔ-ɔ	<i>X was born</i>	o-ɔ-ɔ-ɔ	<i>X was set alight</i>

და-ე-ი-ბად-ე-თ	<i>we were born</i>	ა-ე-ი-ნთ-ე-თ	<i>we were set alight</i>
და-ი-ბად-ე-თ	<i>you (pl.) were born</i>	ა-ი-ნთ-ე-თ	<i>you (pl.) were set alight</i>
და-ი-ბად-ნენ	<i>they were born</i>	ა-ი-ნთ-ნენ	<i>they were set alight</i>
მო-ე-ე-სწარ-ი	<i>I lived long enough to witness X</i>		
მო-ე-სწარ-ი	<i>you lived long enough to witness X</i>		
მო-ე-სწარ-ო	<i>X lived long enough to witness Y</i>		
მო-ე-ე-სწარ-ი-თ	<i>we lived long enough to witness X</i>		
მო-ე-სწარ-ი-თ	<i>you (pl.) lived long enough to witness X</i>		
მო-ე-სწარ-ნენ	<i>they lived long enough to witness X</i>		

Thematic suffix **-av**

As in the equivalent transitive aorist indicative there are three sub-types: weak, strong without change to the root, and strong with root expansion when the subject is 1st or 2nd person. The verbs illustrated are: (და-)მალ-ავ *you (will) hide X*; (და-)წვ-ავ *you (will) burn X*; (მო-)კლ-ავ *you (will) kill X*:

და-ე-ი-მალ-ე	<i>I hid</i>	და-ე-ი-წვ-ი	<i>I was burned</i>
და-ი-მალ-ე	<i>you hid</i>	და-ი-წვ-ი	<i>you were burned</i>
და-ი-მალ-ა	<i>X hid</i>	და-ი-წვ-ა	<i>X was burned</i>
და-ე-ი-მალ-ე-თ	<i>we hid</i>	და-ე-ი-წვ-ი-თ	<i>we were burned</i>
და-ი-მალ-ე-თ	<i>you (pl.) hid</i>	და-ი-წვ-ი-თ	<i>you (pl.) were burned</i>
			<i>burned</i>
და-ი-მალ-ნენ	<i>they hid</i>	და-ი-წვ-ნენ	<i>they were burned</i>
მო-ე-ი-კალ-ი	<i>I was killed</i>	მო-ე-ი-კალ-ი-თ	<i>we were killed</i>
მო-ი-კალ-ი	<i>you were killed</i>	მო-ი-კალ-ი-თ	<i>you (pl.) were killed</i>
			<i>killed</i>
მო-ი-კლ-ა	<i>X was killed</i>	მო-ი-კლ-ნენ	<i>they were killed</i>

Thematic suffix **-i**

The same three sub-groups exist as in the transitive aorist indicative: weak for roots containing a vowel, weak with root extension in -ა- for all three persons, and strong with root extension in -ე- when the subject is 1st or 2nd person. The illustrated verbs are: (გა-)(ა-)გზავნ-ი *you (will) send X*; (გა-)ზრდ-ი *you (will) rear X*; (და-)ჭრ-ი *you (will) cut/wound X*:

გა-ე-ი-გზავნ-ე	<i>I was sent</i>	გა-ე-ი-ზარდ-ე	<i>I grew up</i>
გა-ი-გზავნ-ე	<i>you were sent</i>	გა-ი-ზარდ-ე	<i>you grew up</i>
გა-ი-გზავნ-ა	<i>X was sent</i>	გა-ი-ზარდ-ა	<i>X grew up</i>
გა-ე-ი-გზავნ-ე-თ	<i>we were sent</i>	გა-ე-ი-ზარდ-ე-თ	<i>we grew up</i>
გა-ი-გზავნ-ე-თ	<i>you (pl.) were sent</i>	გა-ი-ზარდ-ე-თ	<i>you (pl.) grew up</i>
გა-ი-გზავნ-ნენ	<i>they were sent</i>	გა-ი-ზარდ-ნენ	<i>they grew up</i>

და-ვე-ი-ჰერ-ი	<i>I was wounded</i>	და-ვე-ი-ჰერ-ი-თ	<i>we were wounded</i>
და-ი-ჰერ-ი	<i>you were wounded</i>	და-ი-ჰერ-ი-თ	<i>you (pl.) were wounded</i>
და-ი-ჰრა	<i>X was wounded</i>	და-ი-ჰრ-ენ	<i>they were wounded</i>

Note: the intransitive to ჰრა X did Y is the regular ი-ჰრა it was done.

Thematic suffix -ob

Verbs in -ობ that take a prefixal intransitive formation exhibit the same division between the weak and strong conjugations as their transitive counterparts. Where a root-final -ბ is restored in the transitive form of weak aorist indicatives, it will also be restored in the intransitive aorist indicatives. Strong intransitives will have the same root extensions for 1st and 2nd person subjects as in the transitive counterparts. The illustrated verbs are: (და-)ა-ხრჩ-ობ *you (will) suffocate X*; (მი-)ა-პერ-ობ *you (will) turn (e.g. attention) to X*; (მი-)ა-ყრდნ-ობ *you (will) lean X against Y*; the last two being possible as intransitives only when associated with an indirect object and thus containing the ე- prefix:

და-ვე-ი-ხრჩ-ე	<i>I drowned</i>	მი-ვე-ე-პერ-ი	<i>I behaved to X</i>
და-ი-ხრჩ-ე	<i>you drowned</i>	მი-ე-პერ-ი	<i>you behaved to X</i>
და-ი-ხრჩ-ო	<i>X drowned</i>	მი-ე-პერ-ო	<i>X behaved to Y</i>
და-ვე-ი-ხრჩ-ე-თ	<i>we drowned</i>	მი-ვე-ე-პერ-ი-თ	<i>we behaved to X</i>
და-ი-ხრჩ-ე-თ	<i>you (pl.) drowned</i>	მი-ე-პერ-ი-თ	<i>you (pl.) behaved to X</i>
და-ი-ხრჩ-ენ	<i>they drowned</i>	მი-ე-პერ-ენ	<i>they behaved to X</i>
მი-ვე-ე-ყრდნ-ი	<i>I leaned against X</i>	მი-ვე-ე-ყრდნ-ი-თ	<i>we leaned against X</i>
მი-ე-ყრდნ-ი	<i>you leaned against X</i>	მი-ე-ყრდნ-ი-თ	<i>you (pl.) leaned against X</i>
მი-ე-ყრდნ-ო	<i>X leaned against Y</i>	მი-ე-ყრდნ-ენ	<i>they leaned against X</i>

Thematic suffix -am

The intransitive aorist indicative is strong, like its transitive counterpart. The illustrated verb is (და-)ა-ბ-ამ *you (will) bind X (to Y)*:

და-ვე-ი-ბ-ი	<i>I was bound</i>	და-ვე-ი-ბ-ი-თ	<i>we were bound</i>
და-ი-ბ-ი	<i>you were bound</i>	და-ი-ბ-ი-თ	<i>you (pl.) were bound</i>
და-ი-ბ-ა	<i>X was bound</i>	და-ი-ბ-ენ	<i>they were bound</i>

Note: it was said will be the expected ი-ბ-ამ.

The intransitive aorist indicative of (და-)ყ-ოვ *you (will) split X in two* is the expected:

გა-ვე-ი-ყ-ე	<i>I was split in two</i>	გა-ვე-ი-ყ-ე-თ	<i>we were split in two</i>
გა-ი-ყ-ე	<i>you were split in two</i>	გა-ი-ყ-ე-თ	<i>you (pl.) were split in two</i>
გა-ი-ყ-ო	<i>X was split in two</i>	გა-ი-ყ-ენ	<i>they were split in two</i>

The verb *give to*, when intransitive, will almost always have a 3rd person subject. In the aorist there will always be the indirect object marking prefix ე-. And so, the regularly recurring forms will be of the type:

საშუალება მო-მ-ე-ცა	<i>The means (საშუალება) was given to me</i>
საშუალება მო-გე-ე-ცა	<i>The means was given to us</i>
საშუალება მო-გე-ე-ცა-თ	<i>The means was given to you (pl.)</i>
საშუალება მი-ე-ცა	<i>The means was given to X</i>
საშუალება მი-ე-ცა(-თ)	<i>The means was given to them</i>
ტკბილ ძილს მი-ე-ც-ნენ	<i>They gave themselves up to sweet (ტკბილი) sleep (ძილი)</i>

With a different preverb this form is found regularly in all three persons (see (და-)ე-ც-ემ-ი *you (will) fall down*):

და-ე-ე-ც-ი	<i>I fell down</i>	და-ე-ე-ც-ი-თ	<i>we fell down</i>
და-ე-ც-ი	<i>you fell down</i>	და-ე-ც-ი-თ	<i>you (pl.) fell down</i>
და-ე-ც-ა	<i>X fell down</i>	და-ე-ც-ნენ	<i>they fell down</i>

Compare the synonyms წა-ი-კეც-ი (see below) and და-ვაბღ-ი *you fell down*.

(Thematic) suffix (-)ev

There are three sub-types, which are distinguished thus:

SUB-TYPE 1

This pattern closely resembles the conjugation followed by transitive aorist indicatives for verbs with this (thematic) suffix, whereby the weak endings are used, together with an ი-remnant of the thematic suffix throughout. The intransitive aorist indicative adds the vowel prefix, takes the ending -ნენ for a 3rd person plural subject, and retains the -ე- of the (thematic) suffix before this -ნენ. The illustrated verbs are: (გადა-)რ(-)ევ *you (will) madden X* and (ჩა-)რ(-)ევ *you (will) involve X in Y* (-ში) (this latter takes the indirect object marking ე-vowel in its intransitive forms):

გადა-ე-ი-რ(-)ი-ე	<i>I went mad</i>	ჩა-ე-ე-რ(-)ი-ე	<i>I got involved in X</i>
გადა-ი-რ(-)ი-ე	<i>you went mad</i>	ჩა-ე-რ(-)ი-ე	<i>you got involved in X</i>
გადა-ი-რ(-)ი-ა	<i>X went mad</i>	ჩა-ე-რ(-)ი-ა	<i>X got involved in Y</i>
გადა-ე-ი-რ(-)ი-ეთ	<i>we went mad</i>	ჩა-ე-ე-რ(-)ი-ეთ	<i>we got involved in X</i>
გადა-ი-რ(-)ი-ეთ	<i>you (pl.) went mad</i>	ჩა-ე-რ(-)ი-ეთ	<i>you (pl.) got involved in X</i>
გადა-ი-რ(-)ი-ენ	<i>they went mad</i>	ჩა-ე-რ(-)ი-ენ	<i>they got involved in X</i>

The following verbs also take this pattern: და-ი-ლ(-)ი-ა *it was drunk*; გა-ე-ხვ(-)ი-ა *X became enveloped in* (-ში); გადა-ე-ხვ(-)ი-ა *X embraced Y*; და-ე-ტ(-)ი-ა *X managed to fit in* (-ში); გადა-ი-წ(-)ი-ა *X budged up*; გა-ე-თრ(-)ი-ა *X dragged himself out* (derogatory) (the older გა-ე-თრ-ა and plural გა-ე-თრ-ნენ are also still found, since this verb originally was of type 3).

ბავშვები დედას და-ე-მალ-ნენ

The children hid from their mother

ყველას გზა და-გე-ე-ბნ-ა

We all lost our way

მეზობლები ჩვენს საქმეში ჩა-ე-რ(-)იგ-ნენ

The neighbours interfered in our business

მასწავლებლებს ყველაფერი შე-ე-მალ-ა(-თ)

The teachers got everything muddled up

(cf. (შე-)შლ-ი you (will) confuse X)

მუხლები მეკარეს მო-ე-კეო-ა/მო-ე-კეც-ა

The goalkeeper's (შეკარე) knees (მუხლი) buckled

(cf. (მო-)კ-კეო you (will) cut X off Y, (მო-)კეც-ავ you (will) fold X)

მასპინძელი სტუმრებს მი-ე-გებ-ა(-თ)

The host went forward to meet the guests

(cf. (მი-)ა-გებ-ებ you (will) send X to meet Y)

მსოფლიო წამო-ე-გ-ო გიორგის ანკესზე

The world (მსოფლიო) got caught on Giorgi's hook (ანკესი)

(= fell for Giorgi's trick) (cf. (წამო-)ა-გ-ებ you (will) thread X on Y)

მიშას რა(მ) ერთი კარი და-ე-კეტ-ა, მეორე გა-ე-ღ-ო

When one door closed for Misha, another opened for him

(cf. (და-)კეტ-ავ you (will) close X)

გმირები მი-ე-პარ-ნენ დევს

The heroes (გმირი) crept up on the dev (ogre)

(cf. მი-ა-პარ-ებ you sneak X thither)

In Lesson 10 we saw that some intransitive verbs can be construed with what would appear to be more a direct than an indirect object. Strictly speaking, in Series II these verbs should still take nominative subject and dative object(s), e.g.:

უცხოელი ვაი-მეცნიერებს მი-უ-ხედ-ა(-თ) სისულელეს

The foreigner (უცხოელი) realised the silliness (სისულელე) of the pseudo-scholars (ვაი-მეცნიერი)

პავლე ზაზას ბევრ ფულს შე-და-პ-პირ-და-ა

P'avle promised Zaza a lot of money

დედა ბავშვს საინტერესო ზღაპარს მო-უ-ყვ-ა

The mother told the child an interesting tale (ზღაპ[ა]რი)

In colloquial speech, however, such expressions (particularly those with two objects) are often interpreted as containing a transitive verb and the subject

is put in the ergative and the apparent direct object in the nominative. Learners should, therefore, be aware that the following variants may be heard:

უცხოელმა ვაი-მეცნიერებს მი-უ-ხედ-ა(-თ) სისულელე
 ბავლემ ზაზას ბევრი ფული შე/და-ჰ-პირ-დ-ა
 დედამ ბავშვს საინტერესო ზღაპარი მო-უ-ყვ-ა

Since some speakers seem to prefer the transitive construction, learners should perhaps accommodate their speech to the preferences of their interlocutors.

The medial verbs in the present, future and aorist indicatives

We come now to a class of verbs that may take a variety of forms in the present sub-series but that, in almost all cases, takes a single (and simple) formation in the future sub-series and consequently in Series II as well. Consider the following present and future indicative pairs (given with 3rd person singular subject, since some medials only accommodate such subjects):

დუღ-ს	<i>it boils</i>	ო-დუღ-ებ-ს	<i>it will boil</i>
ცეკვ-აგ-ს	<i>X dances</i>	ო-ცეკვ-ებ-ს	<i>X will dance</i>
ჭაღატ-ებ-ს	<i>X preaches</i>	ო-ჭაღატ-ებ-ს	<i>X will preach</i>
ტირ-ი-ს	<i>X cries</i>	ო-ტირ-ებ-ს	<i>X will cry</i>
ლაპარაკ-ობ-ს	<i>X talks</i>	ო-ლაპარაკ-ებ-ს	<i>X will talk</i>

Regardless of whether the present indicative has the form of a root verb or takes one of a range of thematic suffixes, the future indicative is formed by use of the *ო*-prefix in association with the thematic suffix *-ებ*; the aorist indicative is formed from the future in an entirely normal way for a verb with thematic suffix *-ებ*, which means that the thematic suffix disappears and the weak aorist conjugation applies. This is illustrated by the verb *cry*:

ვ-ო-ტირ-ე	<i>I cried</i>	ვ-ო-ტირ-ე-თ	<i>we cried</i>
ო-ტირ-ე	<i>you cried</i>	ო-ტირ-ე-თ	<i>you (pl.) cried</i>
ო-ტირ-ა	<i>X cried</i>	ო-ტირ-ეს	<i>they cried</i>

In the present tense each verb conjugates normally for one of its type. The only problematical case is that verbs such as *cry*, while they may appear in the present to contain the thematic suffix *-ო*, actually do not, for this *-ო* should rather be thought of as equivalent to the *-ო* of *ო-ც-ო you know X* and *ო-ტყვ-ო you will say X*, bearing in mind the formation of the remaining parts of Series I to be described in Lesson 14. And colloquially the copula 'be' is often added to such medials in the present indicative when the subject is 1st or 2nd person, e.g.:

ვ-ტირ-ო(-ვარ)	<i>I cry</i>	ვ-ტირ-ო(-ვარ)-თ	<i>we cry</i>
ტირ-ო(-ხარ)	<i>you cry</i>	ტირ-ო(-ხარ)-თ	<i>you (pl.) cry</i>
ტირ-ი-ს	<i>X cries</i>	ტირ-ი-ან	<i>they cry</i>

The medial class contains some very common and some very rare verbs. In general verbs expressing movement and sound plus verbs describing the weather are likely to belong here. One productive type utilises the thematic suffix *-ობ* added (a) to a noun as verbal root, such that the medial conveys the meaning *work as noun*, or (b) to a noun or adjective as verbal root, such that the medial conveys the meaning *behave like noun/adjective* (e.g. მეფე *sovereign* → მეფობ *you reign*; კაბასი *bitchy* → კაბასობ *you are behaving like a bitch*). Here are the present and future indicatives of some of the most common and useful of the medials – the aorists can be produced straightforwardly from the future indicatives:

ყვ-ს	<i>X barks</i>	ი-ყვე-ებს-ს	<i>X will bark</i>
წვიმ-ს	<i>it rains</i>	ი-წვიმ-ებს-ს	<i>it will rain</i>
ქუხ-ს	<i>it thunders</i>	ი-ქუხ-ებს-ს	<i>it will thunder</i>
თოვ-ს	<i>it snows</i>	ი-თოვ-ებს-ს	<i>it will snow</i>
თელ-ავ-ს	<i>it lightens</i>	ი-თელ(-ვ)-ებს-ს	<i>it will lighten</i>
ჭრ-ის	<i>it blows</i>	ი-ჭრ(-)ოლ-ებს-ს	<i>it will blow</i>
ჩივ-ის	<i>X complains</i>	ი-ჩივ(-)ლ-ებს-ს	<i>X will complain</i>
(ი-)მღერ-ის	<i>X sings</i>	ი-მღერ-ებს-ს	<i>X will sing</i>
ი-ცინ-ის	<i>X laughs</i>	ი-ცინ-ებს-ს	<i>X will laugh</i>
ი-ბრძე-ის	<i>X fights</i>	ი-ბრძ(-)ოლ-ებს-ს	<i>X will fight</i>
ი-სვრ-ის	<i>X throws</i>	ი-სრ(-)ოლ-ებს-ს	<i>X will throw</i>
ყვირ-ის	<i>X yells</i>	ი-ყვირ-ებს-ს	<i>X will yell</i>
ი-ღვწ-ის	<i>X toils</i>	ი-ღვწ-ებს-ს	<i>X will toil</i>
ზმუ-ის	<i>X moos</i>	ი-ზმუე(-)ლ-ებს-ს	<i>X will moo</i>
ზრუნ-ავ-ს	<i>X cares</i>	ი-ზრუნ-ებს-ს	<i>X will care</i>
ცურ-ავ-ს	<i>X swims</i>	ი-ცურ(-ავ)-ებს-ს	<i>X will swim</i>
სრიალ-ებს-ს	<i>X slips</i>	ი-სრიალ-ებს-ს	<i>X will slip</i>
ბზრიალ-ებს-ს	<i>X spins round</i>	ი-ბზრიალ-ებს-ს	<i>X will spin</i>
ნადირ-ობ-ს	<i>X hunts</i>	ი-ნადირ-ებს-ს	<i>X will hunt</i>
ყარაულ-ობ-ს	<i>X is on guard</i>	ი-ყარაულ-ებს-ს	<i>X will be on guard</i>
ბასუხ-ობ-ს	<i>X answers</i>	ი-ბასუხ-ებს-ს ¹	<i>X will answer</i>
ცხოვრ-ობ-ს	<i>X lives</i>	ი-ცხოვრ-ებს-ს	<i>X will live</i>
ფიქრ-ობ-ს	<i>X thinks</i>	ი-ფიქრ-ებს-ს	<i>X will think</i>
თამაშ-ობ-ს	<i>X plays</i>	ი-თამაშ-ებს-ს	<i>X will play</i>
მეცადინე-ობ-ს	<i>X studies</i>	ი-მეცადინ-ებს-ს	<i>X will study</i>
მუშა-ობ-ს	<i>X works</i>	ი-მუშა-ვ-ებს-ს	<i>X will work</i>
ხუმრ-ობ-ს	<i>X jokes</i>	ი-ხუმრ-ებს-ს	<i>X will joke</i>
გულისხმ-ობ-ს	<i>X means/implies</i>	ი-გულისხმ-ებს-ს	<i>X will mean/imply</i>

1 Some speakers insist on using this verb with the indirect object marked, which would, as stated below, be present *პ-ბასუხ-ობ-ს* vs future *უ-ბასუხ-ებს-ს*.

საუზმ-ობ-ს	<i>X breakfasts</i>	ი-საუზმ-ებ-ს	<i>X will breakfast</i>
სადილ-ობ-ს	<i>X lunches</i>	ი-სადილ-ებ-ს	<i>X will lunch</i>
გახვამ-ობ-ს	<i>X dines</i>	ი-გახვამ-ებ-ს	<i>X will dine</i>

Clearly there are certain modifications to the root in some verbs, and these will need to be learned, but, in the main, the pattern for forming the future is simple. Some verbs, however, lack the thematic suffix *-ებ* in the future. Note how in the first three verbs below we have the suffix *(-)ენ*, the vowel of which in Series II becomes *-ი-*:

		<i>Future</i>	<i>Aorist</i>
სტე(-)ენ	<i>you whistle</i>	ი-სტე(-)ენ	ი-სტე(-)ინ-ე
მო-რბ-ი-ხარ	<i>you run hither</i>	მო-ი-რბ(-)ენ	მო-ი-რბ(-)ინ-ე
ფრ(-)ენ	<i>you fly</i>	ი-ფრ(-)ენ	ი-ფრ(-)ინ-ე
სწავლ-ობ	<i>you learn (X)</i>	ი-სწავლ-ი	ი-სწავლ-ე

In the case of the verb for *feel* the aorist pattern too is odd. The verb is *გრძნ-*ობ *you feel (X)* (future = ი-გრძნ-ობ [*sic*]), but the aorist conjugates thus:

ვ-ი-გრძენ-ი	<i>I felt (X)</i>	ვ-ი-გრძენ-ი-თ	<i>we felt (X)</i>
ი-გრძენ-ი	<i>you felt (X)</i>	ი-გრძენ-ი-თ	<i>you (pl.) felt (X)</i>
ი-გრძნ-ო	<i>X felt (Y)</i>	ი-გრძნ-ეს	<i>they felt (X)</i>

In vocabularies the future formation for ordinary medials will be indicated as: ტირ-ი (ი-ებ) *you cry*. Otherwise any deviant future will be given in full in brackets.

When an indirect object is required by a medial, how it is accommodated depends on the root in question. Sometimes the objective version will be employed, as in:

გა-უ-რბ-ი-ს	<i>X runs away from/past Y</i>
(future = გა-უ-რბ(-)ენ-ს, aorist = გა-უ-რბ(-)ინ-ა)	

Sometimes the root will be transformed into an intransitive verb with indirect object marking prefix *ე-*, as in:

ე-ლაპარაკ-ებ-ა	<i>X talks/will talk to Y</i>
(aorist = ე-ლაპარაკ-ა)	

Sometimes the object affixes will attach directly to the medial in the present sub-series, though such verbs employ the objective version in the future sub-series and Series II, as in:

ჰ-პასუხ-ობ	<i>you reply to X</i>
(future = უ-პასუხ-ებ, aorist = უ-პასუხ-ე)	

Note also:

ს-დარაჯ-ობ	<i>you stand guard over X</i> (future = უ-დარაჯ-ებ, aorist = უ-დარაჯ-ე)
მ-შველ-ი	<i>you aid me</i> (future = მ-ი-შველ-ი [sic], aorist = მ-ი-შველ-ე)

From medial roots it is usually possible to form a suffixal intransitive to produce a verb indicating the start of the verbal action concerned – such intransitives are called inceptives or inchoatives. They are rare in the present sub-series, and their usual preverb elsewhere is ა-. Indirect objects are accommodated in the normal way for suffixal intransitives, e.g.:

მღერ-ის-ს	<i>X sings</i> → მღერ-დ-ებ-ა <i>X begins to sing</i> (future = ა-მღერ-დ-ებ-ა, aorist = ა-მღერ-დ-ა)
კანკალ-ებს-ს	<i>X shakes</i> → კანკალ-დ-ებ-ა <i>X starts to shake</i> (future = ა-კანკალ-დ-ებ-ა, aorist = ა-კანკალ-დ-ა), cf. ხელები ა-მ-ი-კანკალ-დ-ა <i>My hands began shaking</i>

As we have seen, medials do not employ preverbs in the future and aorist indicatives in the way we have come to expect from studying regular transitive and intransitive. This is not to say that preverbs are absolutely impossible in conjunction with medials. At least three cases can be distinguished:

- (a) Outside the present sub-series a preverb will indicate the one-off, momentary nature of the verbal action, e.g.:

ძაღულმა დიდხანს ი-ყფ-ა	<i>The dog barked for a long time</i>
ძაღულმა და-ი-ყფ-ა	<i>The dog let out a bark</i>
ბავშვმა დიდხანს ი-ყვირ-ა	<i>The child yelled for a long time</i>
ბავშვმა და-ი-ყვირ-ა	<i>The child let out a yell</i>

- (b) The preverb წა- outside the present sub-series indicates that the verbal action is performed only for a short time, e.g.:

ი-მღერ-ებს-ს	<i>X will sing</i>
წა-ი-მღერ-ებს-ს	<i>X will do a bit of singing</i>
ი-საუზმ-ებს-ს	<i>X will breakfast</i>
წა-ი-საუზმ-ებს-ს	<i>X will have a bite of breakfast</i>

This role of this preverb is not limited to medial roots, though where it is used in this way it is accompanied in Series I and II by the subjective version (cf. წა-ი-ჭამ-ს or წა-ი-ხემს-ებს-ს *X will snatch a bite to eat*), and note the parallel force of შე- in შე-ი-თამაშ-ებს *you will play for a while*.

- (c) Medials expressing motion or sound-production can be combined in the present sub-series only with მო-, მი- and და- to indicate the direction in which the motion or sound production is occurring i.e. here, there, about:

მო-ყვირ-ი-ს	<i>X is coming yelling</i>
მი-ყვირ-ი-ს	<i>X is going yelling</i>
და-ყვირ-ი-ს	<i>X is wandering about yelling</i>
მო-ხობ-ა-ვ-ს	<i>X is coming crawling</i>
მი-ხობ-ა-ვ-ს	<i>X is going crawling</i>
და-ხობ-ა-ვ-ს	<i>X is crawling about</i>

The syntax of medial verbs

As must be clear from their meaning, medials in general do not take direct objects. Some, however, can accommodate them, e.g.:

ბავშვები თამაშ-ობ-ენ (ნარდს, ფეხბურთს, ბანქოს)
The children are playing (backgammon (ნარდი), football (ფეხბურთი), cards (ბანქო))

Regardless of whether they are combined with a direct object or not, all medials require their subjects to stand in the **ergative** case in Series II – if there is a direct object present, it will naturally go into the dative alongside a Series I verb form, but the nominative alongside a Series II verb form; any indirect object will be dative in both Series I and II, e.g.:

ქარმა ი-ჭრ(-)ოლ-ა
The wind blew

მამალმა ი-ყივ(-)ლ-ა
The cock (მამ[ა]ლი) crowed (ყივ-ი-ს)

მომღერლები სტუმრებს ლამაზ სიმღერას უ-მღერ-ებ-ენ
The singers (მომღერ[ა]ლი) will sing a lovely song (სიმღერა) to the guests (სტუმ[ა]რი)

მომღერლებმა სტუმრებს ლამაზი სიმღერა უ-მღერ-ეს
The singers sang a lovely song to the guests

Version as a change of tense marker

We have seen above, with both the plain medials and some of those that take indirect objects, a number of examples of how the version system is employed to indicate non-present sub-series. The ი- prefix of the medials in the future and aorist is nothing other than the subjective version. The verbs listed below also employ a particular version as main marker of non-present sub-series status:

		Future	Aorist
კითხ-ულ-ობ	<i>you read X/enquire</i>	ი-კითხ-აე	ი-კითხ-ე*
ყიდ-ულ-ობ	<i>you buy X</i>	ი-ყიდ-ი	ი-ყიდ-ე
სესხ-ულ-ობ	<i>you borrow X</i>	ი-სესხ-ებ	ი-სესხ-ე
თხო-ულ-ობ	<i>you ask for X</i>	ი-თხოვ	ი-თხოვ-ე
შო-ულ-ობ	<i>you acquire/find X</i> (intentionally)	ი-შოვ(-ნ)-ი,	ი-შოვ(-ნ)-ე
ბო-ულ-ობ	<i>you acquire/find X</i> (accidentally)	ი-ბოვ(-ნ)-ი	ი-ბოვ(-ნ)-ე
მატ-ულ-ობ	<i>you put on weight/get larger</i>	ი-მატ-ებ	ი-მატ-ე
კლ-ებ-ულ-ობ	<i>you lose weight/get smaller</i>	(და-)ი-კლ-ებ	(და-)ი-კლ-ი
ღებ-ულ-ობ	<i>you receive X (regularly);</i> ი-ღებ <i>you receive X (once)</i>	მი-ი-ღებ	მი-ი-ღე
გნ-ებ	<i>you harm X</i>	ა-გნ-ებ	ა-გნ-ე (plus dat. obj.)
პ-კბ(-)ენ	<i>you bite X</i>	უ-კბ(-)ენ	უ-კბ(-)ინ-ე
პწყ(-)ენ	<i>you pinch X</i>	უ-პწყ(-)ენ	უ-პწყ(-)ინ-ე
რგ-ებ	<i>you bring advantage</i> to X (dat.)	ა-რგ-ებ	ა-რგ-ე
და-დი-ხარ	<i>you go (regularly)</i>	ი-ვლ-ი	ი-ა(-)რ-ე†

* For the meaning *read* the preverb წა- may be used outside the present sub-series.

† Cf. უ-ვლ-ი *you look after X* (dat.) → future მო-უ-ვლ-ი → aorist მო-უ-არ-ე vs უ-ვლ-ი *you encircle X* (dat.) → future შემო-უ-ვლ-ი → aorist შემო-უ-არ-ე.

Note: all the above verbs take an ergative subject in Series II.

The verb 'try' is transitive in the present sub-series but intransitive elsewhere (ცდ(-)ილ-ობ *you try* vs (შე-)ე-ცდ-ებ-ი *you will try* vs (შე-)ე-ცად-ე *you tried*). Also used, especially in Series II (and III), is a transitive equivalent ს-ცად-ე *you* (ergative) *tried*, which strictly belongs with the present/future ს-ცდ-ი.

Dialogue 3

This is the story the children were asked to write in Dialogue 2. The content is in part borrowed from the story სათავური 'The Mousetrap' by Vazha-Pshavela

მოწაფეები: ეხლა წაგიკითხავთ ჩვენს მოთხრობას.

წახელ დიდხანს იწვიმა კოკისპირულად, იქუხა და იელვა. მურიამ რომ პირველად მოისმინა ქუხილი, დაიკეფა, მერე დაწუნარდა და დაძინა, ხოლო გარეთ რომ იყვნენ, იმ ძაღლებმა მთელი ღამე იყეფეს. ისეთი წვიმა იყო,

გარეთ ვერ გავუშვით კატები. ერთი მათგანი საძილეში შემოგვეპარა და სახნის ქვეშ დაიმაღა. ბედელში დიდი ჩოჩქოლი (აურზაური) ატყდა. როცა თავგებმა ჭკურტანებიდან გამოირბინეს, შეერთნენ, როგორც კი სათაგური დაინახეს. ყველაზე გამბედავი რო(მ) იყო მათ შორის, ის თავი პირდაპირ მიცუნცულდა, შემოუარა რამდენჯერმე გარშემო, და ბოლოსდაბოლოს შეხოხდა – ლეზნის სუნი ისე მიმზიდველი გახლდათ! ლეზანს რომ მიუახლოვდა, ოდნავ მოავლო კბილი, სრულიად დამშვიდდა და მერე მაგრად მოსწია ლეზანი, მაგრამ იმ წუთშივე იგრძნო თავისი შეცდომა, რადგან სათაგური დასხლტა. გამბედავმა თავმა დაიწრუწუნა, ხოლო სხვები გაიქცნენ, დაიმაღნენ და არ მიეშველნენ მას. გამბედავი შეახტა სათაგურის ჭერს, მიაწყდა-მოაწყდა იქით-აქეთ კედლებს, მაგრამ ამაო იყო ყოველივე მისი ცდა. მთელი დამე იწრუწუნა, მეზობელ გომში კი ძროხებმა იზმუგულეს.

როცა გათენდა, გავედით და ფისო გავეჩანა ბელისკენ. ჩვენ მას მივეყვით უკან. თავი გამოვიყვანეთ და ფისოს მივეუგდეთ. ფისო ჯერ მას ცოტა ხანს ეთამაშა, მერე დაიდალა და დაეხსნა (თავი დაანება) თავებს, რომელიც უცებ ეცა ბელის ქვეშ თავის ორმოს.

დასასრული.

Vocabulary

უკიხავ (წა-)	<i>you read X to Y</i>	კოკისპირულად	<i>cats and dogs (of rain)</i>
ქუხილი	<i>thunder</i>	დაიყვებ	<i>you will let out a bark</i>
წყნარდება (და-)	<i>you quieten down</i>	წვიმა	<i>rain</i>
საბჯანი	<i>blanket</i>	ბელქელი	<i>barn (for grain)</i>
ჩოჩქოლი/ აურზაური	<i>commotion</i>	ტყდება (ა-)	<i>it breaks out</i>
ჭკურტანა	<i>crevice</i>	კრთები (შე-)	<i>you shudder in fear</i>
სათაგური	<i>cage (to catch mice)</i>	დანიხავ	<i>you will notice X</i>
გამბედავი	<i>daring (adj.)</i>	პირდაპირ	<i>direct(ly)</i>
ცუნცულდება (მი-)	<i>you scamper up to</i>	შემოუვლი	<i>you will skirt X</i>
ხიხდება (შე-)	<i>you crawl in</i>	გარშემო	<i>all around</i>
სუნი	<i>smell</i>	ბოლოსდაბოლოს	<i>at long last</i>
უახლოვდება (მი-/მო-)	<i>you approach X</i>	ლებჯანი	<i>half-kernel of nut</i>
ავლებ (მო-)	<i>you run X over Y</i>	მიმზიდველი	<i>alluring</i>
სრულიად	<i>completely</i>	ოდნავ	<i>lightly</i>
მაგარი	<i>strong</i>	კბილი	<i>tooth</i>
სხლტება (და-)	<i>it goes off</i>	შშვიდება (და-)	<i>you calm down</i>
იქც(-)ევი (გა-)	<i>you disappear</i>	სწ(-)ევი (მო-)	<i>you pull X</i>

ახტები (შე-)	<i>you jump up on X</i>	დაიწრუწუნებ	<i>you will let out a squeak</i>
აწვდები (მი-/მო-)	<i>you fling yourself against X there/here</i>	ეშველები (მი-)	<i>you go to aid X</i>
		პერი იქით-აქეთ	<i>ceiling, top hither and thither, here and there</i>
ამაო ცდა	<i>in vain attempt</i>	ყოველივე წრუწუნებ (ი- -ებ)	<i>each and every you squeak</i>
მეზობ[ე]ლი	<i>neighbouring</i>	გომი	<i>barn (for animals)</i>
თუნდება (გა-)	<i>it dawns</i>	ექანები (გა-)	<i>you dash off</i>
უღლებ (მი-)	<i>you toss X to Y</i>	ეთამაშები	<i>you (will) play with X</i>
იღლები (და-)	<i>you tire</i>	ეხსნები (და-)	<i>you leave X alone</i>
თავს ანებებ (და-)	<i>you leave X alone</i>	უცებ	<i>at once</i>
ეცემი	<i>you (will) dash down</i>	ქვეშ	<i>below (+ gen.)</i>
ორმო	<i>hole</i>	დასასრული	<i>end</i>

Proverb

ქარის მოტანილს ქარივე წაიღებს

What the wind has brought the selfsame wind will carry away

VOCABULARY

ქარი	<i>wind</i>	მოტანილი	<i>(having been) brought</i>
-მე	<i>the same, the very</i>	წა-ი-ღ-ებ	<i>you will take away</i>

Verse

სიყვარულის მგოსანი ვარ
'I am a bard of love'

სიყვარულის მგოსანი ვარ,
ვალამაზებ დედა-ენას,
სიმღერების გამწენი ვარ,
მოიხმაროს ყველამ ლხენად.

ერთა შუამავალი ვარ,
ყველას ვუწყობ ვარდის ფენას,
მარტო იმისი მტერი ვარ
ვინც სიყვარულს უწყობს კბენას.

ცხრამეტ საუკუნეს გავჩნდი,
მეოცეში სტუმრად დავალ,
ქართულ ენას სულ გავლექსავ,
სანამ სამარეში ჩავალ.

ბეგრი ხალხი მომიგონებს,
როცა ამ სოფლიდან გავალ,
მე სიყვარულს თან წავიღებ,
უემისოდ მე არ წავალ.

მე ლექსი არ დამკლებია,
სულ მზად ვიყავ, ვინც რა მიხოვა,
ცოცხალს ფასი ჯერ არა მაქვს,
მოგკვდე, არეინ მიწვით გლოვა.

იეთიმ-გურჯი შემოგწერებათ,
თუ წავიდა, აღარ მოვა,
რუსთაველის შვილობილი
და მჟორე საიათნოვა.

(Ietim-Gurdzhi)

VOCABULARY

სიყვარული	<i>love</i>	მგოს[ა]ნი	<i>bard</i>
ვ-ა-რ	<i>I am</i>	(გა-)ა-ლამაზ-ებ	<i>you beautify X</i>
ღელა-ენა	<i>mother tongue</i>	სიმღერა	<i>song</i>
გამზენი	<i>creator</i>	მო-ი-ხმარ(-ებ)	<i>you will make some use of X</i>
ყველა (ა)	<i>all</i>	ღბენა	<i>pleasure</i>
ერი	<i>nation, people</i>	შუამავ[ა]ლი	<i>mediator</i>
(და-)უ-წყ-ობ	<i>you set down X for Y</i>	ვარდი	<i>rose</i>
ფენა	<i>spread, layer</i>	მარტო	<i>alone</i>
იმისი	<i>that one's</i>	მტ[ე]რი	<i>foe</i>
ვინც	<i>who</i>	(მო-)უ-წყ-ობ	<i>you arrange X for Y</i>
კბენა	<i>bite, biting</i>	ცხრამეტი	<i>nineteen</i>
საუკუნე	<i>century</i>	(გა-)ჩხ-ღ-ებ-ი	<i>you appear</i>
მეოცე	<i>twentieth</i>	სტუმ[ა]რი	<i>guest</i>
და-ხ-ვალ	<i>you will travel down</i>	ქართული	<i>Georgian</i>
სულ	<i>(for)ever</i>	(გა-)ლექს-ავ	<i>you versify X</i>
სანამ	<i>until</i>	სამარე	<i>grave</i>
ჩა-ღი-ხ-ა-რ	<i>you descend</i>	ბევრი	<i>much, many</i>
ხალხი	<i>folk</i>	(მო-)ი-გონ-ებ	<i>you recall X</i>
როცა	<i>when</i>	სოფ[ე]ლი	<i>country, world</i>
გა-ღი-ხ-ა-რ	<i>you depart</i>	თან	<i>along (with X)</i>
(წა-)ი-ღ-ებ	<i>you take X</i>	უემისოდ	<i>without it</i>
წა-ხ-ვალ/წა-ხ-ვეღ-ი	<i>you will go/went</i>	ლექსი	<i>verse</i>
(და-)გ-ა-კლ-ღ-ებ-ა	<i>you are deprived of X</i>	მზად	<i>ready</i>
ვ-ი-ყავ(-ი)	<i>I was</i>	რა	<i>what</i>

ს-თხოვ	<i>you will ask X for Y</i>	ცოცხ[ა]ლი	<i>alive</i>
ფასი	<i>price, value</i>	ჯერ	<i>yet</i>
გ-ა-ქვ-ს	<i>you have (inanimate) X</i>	(მო-)კვლ-ებ-ი	<i>you die</i>
არვინ	<i>no one</i>	(და-)ი-წყ-ებ	<i>you start X</i>
გლოვა	<i>mourning</i>	შე-მო-ს-წყრ-ებ-ი	<i>you will get angry with, turn your back on, X</i>
თუ	<i>if</i>	ალარ	<i>no more</i>
მო-დი-ხ-ა-რ	<i>you come</i>	შვილობილი	<i>foster-child</i>
მეორე	<i>second</i>		

Exercises

1 Write out the aorist indicative paradigms for the pairs: *I (etc.) intoxicated X, I (etc.) got drunk, I (etc.) hid X from Y, I (etc.) hid from X, I (etc.) knocked X down, I (etc.) fell down.*

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) კ-რ-ბ- მ-ე-ყ-რ-დ-ნ-თ
 (b) ძ-ლ-ბ- -ყ-ფ-
 (c) ხა-ა-ლ-ებ- მ-ე-ც-ა
 (d) ვ-ქ-შ-ე-ლ- რ-დ-ს და-ბ-ა-დ-?
 (e) კ-ც-ებ- ნ-რ-დ- თ-ამ-შ-
 (f) ძ-ლ- თ-ე-ე-ც- -ებ-ნ-ა-?
 (g) ამ-შ- რ-ტ-მ- ა-რ-ე-ე- ის-ნ-?
 (h) მ- ე-ნ- -უ-შ-ნ რა- მ-ე-ყ-ე-?

3 Wrap the correct agreement markers around the following verbs:

- (a) შეილი რო მო-კვლ-, ქალი გადა-რი-
 (b) ჩვენ წამო- -გ- მის ანკესხე
 (c) ის გუშინ მე გამო- -გზაენ-
 (d) სტუმრები დღეს ჩვენ მო - -ვიდ- -
 (e) თქვენ მე ხვალ - -ლაპარაკებ- -?
 (f) ბავშვები რატომ ატირდ- -?
 (g) ამას ვინ -დარაჯობ-?
 (h) ხელები ქალებს ა-კანკალდ-(-)

4 Work out the meaning of the following verb forms:

- (a) ვივასშეოთ (i) გაინძერით
 (b) გადაგვეთარგმნა (j) დამხვდნენ
 (c) იმატეს (k) ვისწავლით
 (d) დავგვიკარგენენ (l) იკვლით
 (e) ითხოვთ (m) (შე)ვეცადე

(f) მოტირიან	(n) გვაიწკინეთ
(g) მომყვით	(o) იკითხავენ
(h) გაგიწითლდათ	(p) გავიბრინეთ

5 Change the following into (a) their future and (b) aorist indicative equivalents:

(a) მამალი ყვიის	(e) და ძმას ელაპარაკება
(b) მოწაფე მასწავლებელს პასუხობს	(f) დედა კარგად გრძნობს თავს
(c) მღვმერი ფულს სესხულობს	(g) ქურდები შეპარებიან
(d) ვმღერდები	(h) ის მას გაუბრის

6 In the following examples switch the roles of each verb's subject and indirect object, making the verbs aorist instead of present, following the pattern of შვილები დედას ემალებიან → დედა შვილებს დაემალა(თ):

(a) მე ქმარს ვუკვებდი/ვეცვლები	(e) ის შენ გელაპარაკება
(b) შენ მე ცოლად მყვები	(f) ჩვენ მტრებს ვესკვით
(c) შენ მეგობრებს ამას პპირდები	(g) შენ მეზობლებს ესალმები
(d) ბიჭი მე რას მიყვება?	(h) მე თქვენ გეძღვევით

7 Translate into English:

- (a) გუშინ რო(მ) ათი საათიდან ხუთამდე იწვიმა, ჩვენ შინ დავრჩით. ამიტომ არ ვიცით და ვერ გეტყვით, რა მოხდა ქალაქში, მაგრამ ვიცით, რო(მ) ოთხზე სტუმრები გვეწვივნენ
- (b) რა დაგემართათ? ავად ხომ არა ხართ? ცუდად ვგრძნობ თავს – გული მერევა. ღმერთმა იცის, როგორ გადავრჩით მე და ჩემი ცოლი. ვაიშე, რა მოგივიდათ?
- (c) გეტყვით ველაფერს, რაც დაგემართა. ეს მანქანა სულ არ ვარგა (= is no good) – გაგეფუჭდა. საბურავი რო(მ) გასკდა, ცოლს გული წაუვიდა, ხოლო მე თავებურე დამესხა/დამეხვია. საჭე ხელიდან გამისრიალდა და ხეს დავეჯახეთ
- (d) უფრო ადრე რო(მ) ჩაგაცვიფლენ, ის ხულიგნები დაიჭირეს თუ არა პოლიციელებმა?
- (e) რა ვიცი მე? უბრალოდ კაია/კარგია, რო(მ), როგორც კი პოლიციელები მოგვაიხლოვდნენ, ის ხულიგნები დამეხსნენ/იმ ხულიგნებმა თავი დამანებეს
- (f) რატომ მოგბეზრდათ ჩვენი სუფრა? ძალიან ცდებიით, ბატონო – უბრალოდ ძილი მომერია. უკაცრავად!
- (g) როგორ ფიქრობ? ხვალ ითოვებს ის(ვე), როგორც გუშინ ითოვა? წუხელ როგორ იყიფეს ჩვენმა ძაღლებმა!
- (h) კარგად მეცადინეობს თქვენი ვაჟი? ახალ მასწავლებელს რო(მ) მივაბარებთ, ალბათ უკეთესად იმეცადინებს და ყველა გაკვეთილს კარგად ისწავლის.

8 Translate into Georgian:

- (a) What do we call a lot of pigs together? I don't know, but a lot of sheep together are called a flock.
- (b) Did you attend the conference last year? Yes, and when it ended, we all had a good feast. How the wine got the better of us all!
- (c) What happened to the kitten I gave you as a present on your birthday? When it rained cats and dogs, it drowned.
- (d) How did I get caught on those pseudo-scholars' hook?!
- (e) As soon as our guests came in, we embraced one another.
- (f) It transpired that the plates were shattered, the books burned and the house destroyed.
- (g) Did you lean against the door yesterday? No, but we shall lean against the wall tomorrow.
- (h) The younger soldiers were sent where the older soldiers fought well and gained a victory.

Lesson 12

In this lesson you will learn about:

- The formation of the aorist subjunctive for transitive, intransitive and medial verbs
- Some uses of the aorist subjunctive
- How to issue an instruction in the imperative
- Constructing expressions of prohibition

Dialogue 1

T'ariel and Irak'li debate what they should do after a game of backgammon

- ტარიელი: უკვე ორი საათია რაც წარდს ვთამაშობთ, რა ვქნათ? გავაგრძელოთ თამაში თუ სახლში შევიდეთ და ტელევიზორს ვუყუროთ, თუ სხვა რამე გავაკეთოთ?
- ირაკლი: დავიღალე და მომბეზრდა თამაში.
- ტარიელი: მას უხლა მოვისვენოთ და შერე გადავწყვიტოთ რას ვიზამთ ამაღამ, თუკი დედა-შენი შინ არ დაგიბარებს.
- ირაკლი: კეთილი, ოღონდ შენ ცოტა ხანს აქ დარჩი მარტო, რაკი მე ვიღაცას უნდა დავუკავშირდე სამეზობლოში. მალე მოვალ.
- ტარიელი: მე აქ რატომ უნდა დავრჩე? არ შეიძლება მეც წამოვიდე შენთან ერთად? მაღაზიაში უნდა ვიყიდო გაზეთი, და თანაც შეიძლება დაგეხმარო რაიმეში გზაზე.
- ირაკლი: არა, აქ სახლში უფრო დამეხმარები – სტუმრები მალე უნდა გვეწვიონ (/გვეტყურონ), და აქ ვინმე უნდა დახედეს/დახვდეთ მათ. მე თუ აქ არ ვიქნები, შენ უნდა შემოუშვა ისინი, გამოართვა პალტოები და მიაღწე მათ ყავა ან ჩაი. ერთი სიტყვით, კარგად უნდა მოუარო მათ.

ტარიელი:	ოხ, დიდი მადლობა! თავად მიხედე საკუთარ საქმეს და მე ნუ დამაძალებ იმას, რაც შენ უნდა შეასრულო!
ირაკლი:	ნუ ჯიუტობ! შეიძლება იწვიმოს და დროზე ვერ მოვიდნენ. მენდე, არ დავიგვიანებ. არაფერი არ უნდა დაგაკლდეს, თუ აქ დარჩები.
ტარიელი:	კაი, წადი, არ გამიბრაზდე, გთხოვ.

Vocabulary

ა-გრძელ-ებ (გა-)	<i>extend</i>	თამაში	<i>game</i>
უ-ყურ-ებ	<i>you (will) watch X</i>	ი-სვენ-ებ (მო-)	<i>you take short rest</i>
თუკი	<i>if indeed</i>	მარტო	<i>alone</i>
უ-კავშირ-დ-ებ-ი (და-)	<i>you contact X</i>	სამეზობლო	<i>neighbourhood</i>
შეიძლება	<i>X is possible</i>	გაზეთი	<i>newspaper</i>
ე-ხმარ-ებ-ი (და-)	<i>you help X</i>	ა-რთმ-ეგ (მი/მო-)	<i>you offer X to Y</i>
ჩაი	<i>tea</i>	მო-უ-ვლ-ი	<i>you will look after X</i>
მი-ხედ-ავ	<i>you will look to X</i>	საკუთარი	<i>own</i>
ნუ	<i>not (prohibition)</i>	ა-ძალ-ებ (და-)	<i>you force X on Y</i>
ჯიუტ-ობ (ი- -ებ)	<i>you behave obstinately</i>	ი-გვიან-ებ (და-)	<i>you are late</i>
სთხოვ	<i>you ask X of Y</i>		

Dialogue 2

A Georgian helps an Englishman to send a postcard to England

ინგლისელი:	უკაცრავად, გთხოვთ ამიხსნათ, როგორ უნდა გავაგზავნიო ღია ბარათი საქართველოდან ინგლისში.
ქართველი:	უკვე იყიდეთ ბარათები?
ინგლისელი:	არა, რადგან არ ვიცი, სად იყიდება ბარათები აქ თბილისში. გთხოვთ ეს უეცოხა არ ჩამითვალთ სისულელედ!
ქართველი:	რას ლაპარაკობთ?! ჯერ ვიყიდეთ თქვენი ბარათები მთავარ ქუჩაში ნებისმიერ წვრილ მოვაჭრესთან, მერე მე უნდა წავიყვანოთ ფოსტაში.
ინგლისელი:	გთხოვთ არ შესწუხდეთ (/ნუ შესწუხდებით) ჩემი გულისთვის.
ქართველი:	შეწუხება არაფერ შუაშია. ქართველები ხომ უნდა დაგეხმაროთ ჩვენი ქვეყნის სტუმრებს?! ხომ იცით ჩვენი ანდაზა: სტუმარი ღვთისაა?!
ინგლისელი:	ჩემი აზრით, ყველა მოდგმის კავკასიელები ერთნაირად ექცევიან სტუმრებს.
ქართველი:	რა ეშმაკი ბრძანდებით! ქართველებს უკვე მიგვიხდით ტრამპოზას თქვენ(ა)! უცხოელებმა მართლა არ უნდა

- დაიჯეროთ ყველაფერი, რასაც ჩვენ ქართველები გეუბნებით! აი აგერ იყიდეთ ბარათები, და მერე ფოსტაში გადავიდეთ . . . ესლა ქუჩა გადავჭრათ და ფოსტაში ვიქნებით.
- ინგლისელი: რომელ რიგში დავდგე?
ქართველი: მანდ ნუ დადგებით! ყველაზე გრძელი რო(მ) არი(ს), იმაში დადექით. შეიძლება უბრალოდ გაიგზავნოს თქვენი ბარათი, მაგრამ უკეთესი იქნება, თუ დაზღვეულად (= დაზღვევით) გაიგზავნა. ჯერ უნდა აიწიოს მერე გეტყვიან, რამდენი უნდა გადაიხადოთ.
- ინგლისელი: ხომ მომცემენ ქვითარს?
ქართველი: უნდა მოგცენ ქვითარი.
ინგლისელი: და თუ არ მომცეს?
ქართველი: აუცილებლად უნდა იჩივლოთ ფოსტის უფროსთან.

Vocabulary

უნდა	<i>it is necessary</i>	ღია ბარათი	<i>open (post)card</i>
ი- იდ -ებ-ა (გა-)	<i>X is sold</i>	უცილობა	<i>ignorance</i>
უ- თვ -ლი (ჩა-)	<i>you judge X for Y</i>	მთავარი	<i>main</i>
ქუჩა	<i>street</i>	ნებისმიერი	<i>any</i>
წვრილი მოვაჭრე	<i>small trader</i>	ფოსტა	<i>post office</i>
ს- წუხ -დ-ებ-ი (შე-)	<i>you trouble yourself over X</i>	ჩემი გულსთვის	<i>for my heart (= sake)</i>
შეწუხება	<i>trouble</i>	არაფერ შუაშია	<i>X has nothing to do with it</i>
ღმერთი (ღვთის)	<i>God (of God)</i>	მოდგმა	<i>tribe</i>
კავკასიელი	<i>Caucasian person</i>	ერთნაირად	<i>in the same way</i>
ე- ძე(-)ე -ი (მო-)	<i>you treat X (dat.)</i>	ეშმაკი	<i>devil</i>
ტრაბახობა	<i>boasting</i>	მართლა	<i>in truth</i>
აგერ	<i>over here</i>	ჭ -ი (გადა-)	<i>you cut across X</i>
რიგი	<i>queue</i>	ღ -ებ-ი (და-)	<i>you stand somewhere</i>
დაზღვეულად/ დაზღვევით	<i>registered</i>	ი- წონ -ებ-ა (ა-)	<i>X is weighed</i>
ქვით[ა]რი	<i>receipt</i>	ი- ხ -ი (გადა-)	<i>you pay X</i>
		აუცილებლად	<i>certainly</i>

Grammar

The formation of the aorist subjunctive for transitives, intransitives and medials

The verb forms we have learnt so far have enabled us to place factual events in the past, present and future. In other words, we have been discussing the formation and use of the present, future and aorist **tenses** (i.e. verb forms that

place events in time). It is now time to step back from actuality and deal with the subjunctive mood, and we begin with a consideration of the formation of the aorist subjunctive, which, together with the aorist indicative, constitutes Series II for the Georgian verb. Out of context the aorist subjunctive will be translated as *X may verb*.

The subjunctive mood in Georgian is marked by the use of one of three suffixal vowels: -ო, -ა and -ე.

Transitive verbs

All transitive verbs except one (the verb *to give*) employ either -ო or -ა in their aorist subjunctives; a 3rd person singular subject selects the agreement affix -ს, while a 3rd person plural subject requires -ბ. The general patterns can be illustrated by taking the verbs (და-)წერ *you (will) write (X)* and (და)დგ-ამ *you (will) place X upright*:

და-ე-წერ-ო	და-ე-წერ-ო-თ	და-ე-დგ-ა	და-ე-დგ-ა-თ
და-წერ-ო	და-წერ-ო-თ	და-დგ-ა	და-დგ-ა-თ
და-წერ-ო-ს	და-წერ-ო-ნ	და-დგ-ა-ს	და-დგ-ა-ნ

The root of a verb in the aorist subjunctive will take the same form throughout that it possesses in the aorist indicative *with 3rd person singular subject*. This means we do not have to worry about those root expansions (by internal vowel or, for some verbs in -ობ, suffixal -ვ) that occur only when the subject is 1st or 2nd person in the aorist indicative (or, in the case of those verbs in -ობ whose root ends in -ვ, when the subject is 3rd person plural as well). As an illustration, let us examine the aorist subjunctive of the verb (მო-)კლ-ავ *you (will) kill X* in relation to its aorist indicative:

Aorist indicative		Aorist subjunctive	
მო-ე-კლ-ო	მო-ე-კლ-ო-თ	მო-ე-კლ-ა	მო-ე-კლ-ა-თ
მო-კლ-ო	მო-კლ-ო-თ	მო-კლ-ა	მო-კლ-ა-თ
მო-კლ-ა	მო-კლ-ეს	მო-კლ-ა-ს	მო-კლ-ა-ნ

We now have to see which type of verb requires which vowel.

Root verbs

All root verbs with a weak aorist indicative have their aorist subjunctive in -ო. If the root vowel changes from -ე- to -ი- in the indicative, it does so in the subjunctive too, including all verbs in (-)ებ, while the ი-remnant of verbs in (-)ებ is also retained in the subjunctive:

მო-ქსოვ-ო	<i>you may knit X</i>	გადა-ა-ჩჩ(-)ინ-ო	<i>you may save X</i>
გა-წმინდ-ო	<i>you may clean X</i>	და-ა-ნგრ(-)ი-ო	<i>you may ruin X</i>
გადა-წყვიტ-ო	<i>you may decide X</i>	Note: ა-ჭამ-ო	<i>you may feed X to Y</i>

The few verbs in -ገጅ that have a strong aorist indicative (losing -ገጅ altogether and changing root-final -ፀ to -ጎ) have their aorist subjunctives in -ጎ, e.g.:

የጎ-ጎ-ጎገጎ-ጎ	<i>you may snatch X from Y</i>
ጎጎ-ጎ-ጎገጎ-ጎ	<i>you may name X 'Y'</i>
ጎጎ-ጎ-ጎገጎ-ጎ	<i>you may put clothing X on Y</i>

Thematic suffix -eb

Apart from two problem roots, all verbs in -ጎፅ have their aorist subjunctive in -ጎ, e.g.:

ፀጎ-ጎ-ጎገጎ-ጎ	<i>you may pass X to Y</i>	ፀጎ-ጎ-ጎገጎ-ጎ	<i>you may locate X</i>
ጎጎ-ጎጎ-ጎጎ-ጎ	<i>you may give birth to X</i>	ጎጎ-ጎጎ-ጎጎ-ጎ	<i>you may reduce X for Y</i>
ፀጎ-ጎጎ-ጎጎ-ጎ	<i>you may win X</i>	ፀጎ-ጎ-ጎጎጎ-ጎ	<i>you may do X in time</i>
ጎጎ-ጎጎ-ጎጎ-ጎ	<i>you may switch X on</i>	ጎጎ-ጎጎ-ጎጎ-ጎ	<i>you may put X down</i>

The two problem roots are -ጎጎ and -ጎጎጎ. You may remember that the verb (ጎጎ-ጎጎ)ጎጎጎ *you (will) put X down* has two aorist indicative forms (weak with root in -ጎጎ and strong with root in -ጎጎጎጎ). The subjunctive in -ጎጎ given above corresponds to the former, while the latter (rarer) form has an equivalent subjunctive in -ጎጎ (ጎጎ-ጎጎጎጎ *you may put X down*). The root -ጎጎጎ, regardless of which preverb it takes, has a strong aorist indicative and takes its subjunctive in -ጎጎ, e.g.:

ጎጎ-ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may release X</i>
ጎጎጎ-ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may let X in</i>
ጎጎ-ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may allow/assume X</i>

Thematic suffix -av

Verbs with a weak aorist indicative take their subjunctive in -ጎጎ, while those with a strong aorist indicative take theirs in -ጎጎ, e.g.:

ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may hide X</i>	ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may burn X</i>
ፀጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may kill X</i>	ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may hit X</i>
ፀጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may plough X</i>	ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎ	<i>you may defend X</i>
ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎጎ	<i>you may spin X</i>	ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎጎ*	<i>you may join X to Y</i>
ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎጎ/	<i>you may plant X</i>	ፀጎጎ-ጎጎጎጎጎ/	<i>you may water X</i>
ጎጎ-ጎጎጎ-ጎጎጎ		ፀጎጎ-ጎጎጎጎጎ	

* As in the expression ክፍለ ግድግዳ ጎጎጎጎ ጎጎጎ *you should grant X permission*.

Thematic suffix -i

Verbs of this type with a weak aorist indicative have their subjunctive in -ო, while those with a strong aorist indicative have theirs in -ა, e.g.:

გა-(ა-)გზავნ-ო	<i>you may send X</i>	გა-ჭრ-ა	<i>you may cut X in two</i>
გა-ზარდ-ო	<i>you may rear X</i>	და-თვალ-ო	<i>you may count X</i>
გადა-ღრღნ-ა	<i>you may gnaw through X</i>	წნ-ა	<i>you may do X</i>

Thematic suffix -ob

With one exception, all verbs in -ობ have their aorist subjunctive marked by -ო:

გა-ა-თბ-ო	<i>you may warm X</i>	გა-ა-შრ-ო	<i>you may dry X</i>
და-ა-ხრ-ო	<i>you may suffocate X</i>	მო-ა-წყ-ო	<i>you may arrange X</i>
და-ა-თრ-ო	<i>you may intoxicate X</i>	და-ი-პყრ-ო	<i>you may seize control of X</i>
მო-ა-ყრდნ-ო	<i>you may lean X against Y</i>		

The one exception is უ-თხრ-ა *you may say X to Y*, the suppletive Series II form for the common ე-უბნ-ებ-ი/ე-ტყვ-ი *you say/will say X to Y*, which strictly belongs to უ-თხრ-ობ *you tell X to Y*.

Thematic suffix -am

All such verbs have their aorist subjunctive in -ა, e.g.:

ჩა-ი-ცვ-ა	<i>you may put on X</i>	თქვ-ა	<i>you may say X</i>
და-ა-ბ-ა	<i>you may bind X</i>		

The aorist subjunctive of (გა-)ყ-ოფ *you (will) divide X* is in -ო (გა-ყ-ო *you may divide X*).

This leaves the one transitive verb whose aorist subjunctive is in -ე, namely:

მი-ე-ც-ე	<i>I may give X to Y</i>	მი-ე-ც-ე-თ	<i>we may give X to Y</i>
მი-ს-ც-ე	<i>you may give X to Y</i>	მი-ს-ც-ე-თ	<i>you (pl.) may give X to Y</i>
მი-ს-ც-ე-ს	<i>X may give Y to Z</i>	მი-ს-ც-ე-ს	<i>they may give X to Y</i>

მო-გ-ც-ე *I may give X to you*, მო-გვ-ც-ე-ნ *they may give X to us*, etc. Again, do not confuse this word with the root verb ს-ცემ-ო *you may hit X*.

Readers may have noticed that a weak aorist indicative always corresponds to an aorist subjunctive in -ო, while a strong aorist indicative usually corresponds to one in -ა, though sadly the latter correspondence is not perfect.

Intransitive verbs

The same three subjunctive-marking vowels are employed here as in the case of the transitive verbs. The difference is that the vowel -ე is more widespread;

it is used for the aorist subjunctive of *all* suffixal and *all* markerless intransitive verbs without exception. A 3rd person singular subject again selects the agreement suffix *-ს*, while a 3rd person plural subject requires *-ენ* (if such a subject is animate; if it is inanimate, its plurality will not be marked on the verb). The verbs, illustrated for both aorist indicative and subjunctive, are (გა-)წითლ-დ-ებ-ი *you (will) blush* and (გა-)თბ-ებ-ი *you (will) get warm*:

Aorist indicative		Aorist subjunctive	
გა-ვ-წითლ-დ-ი	გა-ვ-თბ-ი	გა-ვ-წითლ-დ-ე	გა-ვ-თბ-ე
გა-წითლ-დ-ი	გა-თბ-ი	გა-წითლ-დ-ე	გა-თბ-ე
გა-წითლ-დ-ა	გა-თბ-ა	გა-წითლ-დ-ეს	გა-თბ-ეს
გა-ვ-წითლ-დ-ით	გა-ვ-თბ-ით	გა-ვ-წითლ-დ-ეთ	გა-ვ-თბ-ეთ
გა-წითლ-დ-ით	გა-თბ-ით	გა-წითლ-დ-ეთ	გა-თბ-ეთ
გა-წითლ-დ-ენ	გა-თბ-ენ	გა-წითლ-დ-ენ	გა-თბ-ენ

(The 3rd person plural forms do not distinguish between indicative and subjunctive.)

This same ე-subjunctive is also used for the root ე- meaning either *give* or *fall down*:

მომ-ე-ე-ც-ეს	<i>X may be given to me</i>	და-ვ-ე-ც-ე	<i>I may fall down</i>
მომ-გ-ე-ც-ეს	<i>X may be given to you</i>	და-ე-ც-ე	<i>you may fall down</i>
მი-ე-ც-ეს	<i>X may be given to Y</i>	და-ე-ც-ეს	<i>X may fall down</i>
მი-ე-ც-ეთ	<i>X may be given to them</i>	და-ვ-ე-ც-ეთ	<i>we may fall down</i>
მომ-გ-ე-ც-ეს	<i>X may be given to us</i>	და-ე-ც-ეთ	<i>you (pl.) may fall down</i>
მომ-გ-ე-ც-ენ	<i>they may be given to you/you (pl.)</i>	და-ე-ც-ენ	<i>they may fall down</i>

In addition, the ე-subjunctive is employed to mark the intransitive aorist subjunctive of two of the sub-types of verbs in (-)ეგ, namely those two sub-types whose aorist indicative with 3rd person singular subject ends in -ა (rather than (-)ი-ა). The verbs whose aorist indicative is contrasted with the aorist subjunctive are: (და-)ი-ბ(-)ეგ-ი *you are being (will be) torn up*, (წა-)ი-ჭე(-)ეგ-ი *you (will) fall down*:

Aorist indicative		Aorist subjunctive	
და-ვ-ი-ბ(-)ი-ე	წა-ვ-ი-ჭეც-ი	და-ვ-ი-ბ-ე	წა-ვ-ი-ჭეც-ე
და-ი-ბ(-)ი-ე	წა-ი-ჭეც-ი	და-ი-ბ-ე	წა-ი-ჭეც-ე
და-ი-ბ-ა	წა-ი-ჭეც-ა	და-ი-ბ-ეს	წა-ი-ჭეც-ეს
და-ვ-ი-ბ(-)ი-ეთ	წა-ვ-ი-ჭეც-ით	და-ვ-ი-ბ-ეთ	წა-ვ-ი-ჭეც-ეთ
და-ი-ბ(-)ი-ეთ	წა-ი-ჭეც-ით	და-ი-ბ-ეთ	წა-ი-ჭეც-ეთ
და-ი-ბ-ენ	წა-ი-ჭეც-ენ	და-ი-ბ-ენ	წა-ი-ჭეც-ენ
(/და-ი-ბ(-)ი-ე-ენ)			

There are seven irregular verbs whose aorist indicatives are given in the grammar section of Lesson 3 that form their aorist subjunctive by means of -*ე* (being either now or historically markerless intransitives). The verb of motion is illustrated with the preverb *მო-*, which gives the overall verb the meaning *come*, though a change of preverb would change the direction of motion accordingly:

<i>X may be sitting</i>	<i>X may be standing</i>	<i>X may be prostrate</i>
ვ-ი-ჯდ-ე	ვ-ი-დგ-ე	ვ-ი-წვ-ე
ი-ჯდ-ე	ი-დგ-ე	ი-წვ-ე
ი-ჯდ-ე-ს	ი-დგ-ე-ს	ი-წვ-ე-ს
ვ-ი-სხდ-ე-თ	ვ-ი-დგ-ე-თ	ვ-ი-წვ-ე-თ
ი-სხდ-ე-თ	ი-დგ-ე-თ	ი-წვ-ე-თ
ი-სხდ-ენ	ი-დგ-ენ	ი-წვ-ენ
<i>X may sit down</i>	<i>X may stand up</i>	<i>X may lie down</i>
და-ვ-ჯდ-ე	ა-ვ-დგ-ე	და-ვ-წვ-ე
და-ჯდ-ე	ა-დგ-ე	და-წვ-ე
და-ჯდ-ე-ს	ა-დგ-ე-ს	და-წვ-ე-ს
და-ვ-სხდ-ე-თ	ა-ვ-დგ-ე-თ	და-ვ-წვ-ე-თ
და-სხდ-ე-თ	ა-დგ-ე-თ	და-წვ-ე-თ
და-სხდ-ენ	ა-დგ-ენ	და-წვ-ენ
მო- <i>[ვ-]</i> ვიდ-ე	<i>I may come</i>	
მო-ხ-ვიდ-ე	<i>you may come</i>	
მო-ვიდ-ე-ს	<i>X may come</i>	
მო- <i>[ვ-]</i> ვიდ-ე-თ	<i>we may come</i>	
მო-ხ-ვიდ-ე-თ	<i>you (pl.) may come</i>	
მო-ვიდ-ენ	<i>they may come</i>	

Prefixal intransitives will have their aorist subjunctive either in -*ო* or -*ა*; 3rd person singular subject is marked by -*ს*, and 3rd person plural by -*ნ*, after the patterns of:

ჩა-ვ-ე-წერ-ო	<i>I may register</i>	მო-ვ-ი-კლ-ა	<i>I may be killed</i>
ჩა-ე-წერ-ო	<i>you may register</i>	მო-ი-კლ-ა	<i>you may be killed</i>
ჩა-ე-წერ-ო-ს	<i>X may register</i>	მო-ი-კლ-ა-ს	<i>X may be killed</i>
ჩა-ვ-ე-წერ-ო-თ	<i>we may register</i>	მო-ვ-ი-კლ-ა-თ	<i>we may be killed</i>
ჩა-ე-წერ-ო-თ	<i>you (pl.) may register</i>	მო-ი-კლ-ა-თ	<i>you (pl.) may be killed</i>
ჩა-ე-წერ-ო-ნ	<i>they may register</i>	მო-ი-კლ-ა-ნ	<i>they may be killed</i>

The distribution is as follows.

Root verbs

Root verbs of the prefixal intransitive type have their aorist subjunctive in -*ო* (any change of radical -*ე*- to -*ი*- elsewhere in Series II will also occur

here, including those in (-)ეგ whose 3rd person intransitive aorist indicative is in (-)ი-ა):

გა-ი-ს ^{რის} -ო-ს	<i>X may be squashed</i>
გამო-ი-ფ(-)ი ^ბ -ო-ს	<i>X may be exhibited</i>
გადა-ი-ბ(-)ი-ო-ს	<i>X may go mad</i>

The few verbs in -ეგ that have a strong aorist transitive and intransitive indicative (losing -ეგ altogether and changing root-final -ბ to -ვ) have their intransitive aorist subjunctives in -ა, e.g.:

წა-ი-რ ^{თვ} -ა-ს	<i>X may be snatched from Y</i>
და-ი-რ ^{ჩვ} -ა-ს	<i>'X' may be given as a name to Y</i>

Thematic suffix -eb

Prefixal intransitives of this type, with the exception of the two problem roots mentioned above, all take aorist subjunctive in -ო:

და-ი-ბ ^{ად} -ო-ს	<i>X may be born</i>	მო-ი-ს ^{წვ} -ო-ს	<i>X may live to see Y</i>
ა-ი-ბ ^თ -ო-ს	<i>X may be set alight</i>	და-ი-დ ^ო -ო-ს	<i>X may be placed</i>

The latter has the rarer alternative in -ა if the root has the shape -ღვ-, just as the root -შვ- also requires -ა:

და-ი-ღ ^ვ -ა-ს	<i>X may be placed</i>	მო-ი-შ ^ვ -ა-ს	<i>X may slacken (for Y)</i>
--------------------------	------------------------	--------------------------	------------------------------

Thematic suffix -av

Verbs with a weak aorist indicative take their subjunctive in -ო, while those with a strong aorist indicative take theirs in -ა, e.g.:

და-ი-მ ^{ალ} -ო-ს	<i>X may hide</i>	მო-ი-ბ ^ნ -ა-ს	<i>X may be ploughed</i>
და-ი-წ ^ვ -ა-ს	<i>X may be burnt</i>	და-ი-რ ^თ -ო-ს	<i>X may be joined to Y</i>
მო-ი-კ ^ლ -ა-ს	<i>X may be killed</i>	და-ი-რ ^გ -ო-ს	<i>X may be planted</i>
მი-ი-კ ^რ -ა-ს	<i>X may stick to Y</i>	მო-ი-რ ^{წყ} -ო-ს	<i>X may be watered</i>

Thematic suffix -i

Verbs of this type with a weak aorist indicative have their subjunctive in -ო, while those with a strong aorist indicative have theirs in -ა (possibly -ი), e.g.:

გა-ი-გ ^{ზავნ} -ო-ს	<i>X may be sent</i>	გა-ი-ჭ ^ბ -ა/ი-ს	<i>X may be cut</i>
გა-ი-ზ ^{არდ} -ო-ს	<i>X may be reared</i>	ი-ჩ ^ნ -ა/ი-ს	<i>X may be done</i>
გადა-ი-ღ ^{რღნ} -ა/ი-ს	<i>X may be gnawed through</i>	და-ი-თ ^{ვალ} -ო-ს	<i>X may be counted</i>

Thematic suffix -ob

Prefixal intransitive verbs of this type have their aorist subjunctive marked by -ო:

და-ი-ბობ-ო-ს	<i>X may be suffocated</i>	მი-ე-ყობ-ო-ს	<i>X may lean against Y</i>
მი-ე-პყობ-ო-ს	<i>X may treat Y</i>	მი-ე-წყობ-ო-ს	<i>X may sort himself out</i>

Thematic suffix -am

The intransitive aorist subjunctive is always in -ა:

და-ი-ბა-ს	<i>X may be bound</i>	ი-თქვა-ს	<i>X may be said</i>
-----------	-----------------------	----------	----------------------

The intransitive aorist subjunctive of (გა-)ი-ყ-ოვ-ა *X is being (will be) divided* is გა-ი-ყ-ო-ს *X may be divided*.

And *to be* has the aorist subjunctive:

ვ-ი-ყ-ო	<i>I may be</i>	ვ-ი-ყ-ო-თ	<i>we may be</i>
ი-ყ-ო	<i>you may be</i>	ი-ყ-ო-თ	<i>you (pl.) may be</i>
ი-ყ-ო-ს	<i>X may be</i>	ი-ყ-ო-ნ	<i>they may be</i>

Medials

All medials have their aorist subjunctive in -ო. Just as the aorist indicative follows the root structure of the future indicative for medials, so too does the aorist subjunctive, though a -ვ- inserted to separate vowels in the future and aorist indicatives will be dropped before the subjunctive -ო, e.g.:

ი-ყვ-ო-ს	<i>X may bark</i>	ი-წვიმ-ო-ს	<i>it may rain</i>
ი-ჩივ(-)ლ-ო-ს	<i>X may complain</i>	ი-ბრძ(-)ოლ-ო-ს	<i>X may fight</i>
ი-მუშა-ო-ს	<i>X may work</i>	(მო-)ი-რბ(-)ინ-ო-ს	<i>X may run (here)</i>
ი-სწავლ-ო-ს	<i>X may learn Y</i>	ი-გრძნ-ო-ს	<i>X may feel Y</i>

Some uses of the aorist subjunctive

1 The unchanging particle უნდა *it is necessary/it must* immediately precedes the aorist subjunctive to indicate an event that must take place at some time in the future. No other word should ever stand between this particle and the subjunctive governed by it:

უნდა წავიდე/წახვიდე/წავიდე
I/you/X must go

ფული უნდა მოგცე
I must give you the money

დედა ლოგინზე უნდა დაწვეს
Mother must lie down on the bed

ეს როგორ უნდა ითქვას?
How should this be said?

ბავშვობაში არავინ უნდა მოკვდეს
No one should die in childhood (ბავშვობა)

სტუმრებს კარგად უნდა მოგვებყროთ
We must treat the guests well

ბავშვს ნაყინი არ უნდა მისცე
You must not give the child an ice cream (ნაყინი)

ეს ჩანთა სად უნდა დადოს კაცმა?
Where should the man put this bag (ჩანთა)?

ჯერ არ უნდა დასხდნენ ბავშვები
The children should not yet sit down

2 The verb *შეიძლება it is possible* may similarly govern the subjunctive, though this time other words may intervene between it and the verb, e.g.:

როგორ შეიძლება კაცმა ასე ილაპარაკოს?!
How can a man speak like this?

აქ შეიძლება მანქანა გავაჩეროთ?
Is it possible for us to stop the car here?

მეტი რა შეიძლება მოხდეს?
What more (მეტი) can happen?

გქნა შეიძლება ბავშვი ეგრე ელაპარაკოს მასწავლებელს?
Is it really possible for a child to talk like that (by you = ეგრე) to a teacher?

ხვალამდე შეიძლება ვერ მოვასწუროთ
It is possible we may not manage to do it by tomorrow

არ შეიძლება იწვიოს ზაფხულში?
Isn't it possible for it to rain in summer (ზაფხული)?

Note: the expression as [adjective/adverb] as possible is formed by placing the words რაც შეიძლება before the relevant adjective or adverb (e.g. რაც შეიძლება დიდი/ზვიადი/სწრაფად as big/many/quickly as possible).

3 With 1st or 3rd person subject, an aorist subjunctive produces a deliberative question, e.g.:

ეხლა შემოვიდეთ?
Are we to come in now?

ავდგე?
Am I to stand up?

ბავშვი რვაზე დაწევს?
Is the child to go to bed at 8?

ბავშვებს ეხლა მისცენ საჩუქრები სტუმრებმა?
Are the guests to give the children the presents now?

4 The aorist subjunctive may be used to express a wish (or give vent to a curse!), e.g.:

მშვიდობა დამყარდეს მსოფლიოში!
May peace (მშვიდობა) be established ((და)შყარდება) in the world (მსოფლიო)!

ჯანმრთელი ბავშვი შეგეძინოს!
May you have a healthy (ჯანმრთელი) child
(= *may it be acquired unto you = (შე)გეძინება!*)

გადავ(უ)რჩეთ ბარემ ამ ომს!
Just (ბარემ) let us survive this war!

არასოდეს დაგვეკარგოს დღევანდელი სიყვარული!
May we never (არასოდეს) lose the love (სიყვარული) we have today
(= *may today's (დღევანდელი) love never be lost to us!*)

ბავშვი მოგიკვდეს!
May your child perish!

კიდევ არასოდეს გნახოთ!
May we never see you/you (pl.) again! / May I never see you (pl.) again!

How to give an instruction in the imperative

For all verbs except one the imperative is identical to the aorist indicative with 2nd person subject. The one exception is the verb of motion, whose imperative has the forms preverb-**დი** (sing.) or preverb-**დი-თ** (pl.), the preverb giving the relevant direction of movement (e.g. მო-**დი(-თ)** *Come!*, შე-მო-**დი(-თ)** *Come in!*, გა-მო-**დი(-თ)** *Come out!*, შე-**დი(-თ)** *Go in!*, ჩა-**დი(-თ)** *Go down into!*, etc.). Study these examples:

გაჩუმდი (/ჩმა გაკმინდე)! მამა-შენი ლაპარაკობს
Shut up ((გა-)ჩუმ-დ-ე-ბ-ი/ჩმას (გა-)კმენდ!) Your father is speaking.

როცა ვინმე შემოვა, ადექით, ბავშვებო!
When anyone comes in, stand up, kids!

როცა ვინმე დააკაკუნებს კარზე, შეიძლება კაცმა თქვას 'მოდით!', მაგრამ უფრო თავაზიანია სიტყვა 'მოხრძანდით!'
When someone knocks ((და)აკაკუნებ) on the door, it is possible for a person to say "მოდით!" (Come!), but the word "მოხრძანდით!" (do please come) is more polite (თავაზიანი).

დაბრძანდით, ყავა დალიეთ და ამიხსენით ყველაფერი, რაც მოხდა

Do please be seated ((და)ბრძანდები), drink some coffee and explain to me everything that happened.

ხელ-პირი დაიბანე, ჭუჭყიანი ტანსაცმელი გაიხადე, სუფთა რამ ჩაიცვი, კიბეზე ჩამოირბინე, მაგიდას მიუჯექი და ჭამე ეს გემრიელი საჭმელი!

Wash your hands and face, take off your dirty (ჭუჭყიანი) clothing, put on something clean (სუფთა), come running downstairs, sit down at ((მი)უჯდები) the table and eat this delicious food!

რატომ აჭიანურებ/ჭიმავე ყველაფერს? ბარემ თქვი!

Why do you spin out ((გა)აჭიანურებ/((გა)ჭიმავე) everything? Just (ბარემ) say it!

წერილი დაწერე, კონვერტში ჩადე, და კონვერტს დააკარი (= კონვერტზე დაწებე) ოცეთორიანი მარკა!

Write the letter, put it in ((ჩა)დებ) an envelope (კონვერტი) and stick on ((და)აჭრავ/((და)აწებებ) the envelope a 20-tetri (ოცეთორიანი) stamp (მარკა)! ჭვარს აცვიოთ იგი! Crucify him (lit. dress (აცვამ) him on a cross (გვიჯარი)!)*

* Note the form of the root + thematic suffix and compare it with the combination (ჩა-)ა-ცმ-ევ for the meaning *you put clothing X on Y*. We also have the present combination in (-ა-)ა-ცვ-ამ *you thread X on Y* (cf. (ჩა-)ი-ცვ-ამ *you put clothing X on yourself*).

Colloquially some imperatives take a short form. In place of მო-ი-ცად-ე (-თ)! *Wait!* one regularly hears მო-ი-ცა! For და-ხედ-ე(-თ)! *Look at it!* და-ხე! is common. For ა-დგე-ი(-თ)! *Get/Stand up!* one may hear ა-დგე! In the case of წამო-დი(-თ)! *Come on away (with me)!* the preverb წამო! may be used alone.

Georgian has no word for *please*, so the imperative on its own has no overtones of imperiousness. However, the colloquial addition of რა adds a sort of softening, pleading tone. Compare:

ეს გამიკეთეთ!	<i>Do this for me!</i>
with ეს გამიკეთეთ რა!	<i>Go on, do this for me!</i>

It is also possible to add the full verb form გ-თხოვ(-თ) *I urge/beg of you*. Another alternative construction is to use an aorist subjunctive dependent upon this (now) main verb in place of the imperative. If your bus is crowded and you want to get off, you can say to those blocking your exit: გამატარეთ! *Let me pass!* (← (გა)ატარებ), as compared to გამატარეთ რა! *Go on, let me pass!*, or გამატარეთ, გთხოვთ! *Let me pass, I beg of you!* or even გთხოვთ გამატაროთ! *I beg you to let me pass!*

An instruction to be carried out by either some 3rd person(s) alone or a group including the speaker is given by using the aorist subjunctive with either 3rd person or 1st person plural subject respectively, e.g.:

პრეზიდენტი ჩვენს წინაშე გამოცხადდეს ხვალ ცხრა საათზე!
The president is to present himself ((გამო-)ცხად-დ-ე-ბ-ი) before (წინაშე) us at 9 o'clock tomorrow!

ცოდვები შეგენდოს/გებატიოს/მოგეტევოს!
Let your sins be forgiven!

ქალაქში წაივდეთ და ახალი ტელევიზორი ვიყიდეთ!
Let's go to town and buy a new television!

არავინ შემოვიდეს!
No one is to come in!

ხალხმა ნამცხვრები ჭამოს!
Let the people eat cakes!

ქუჩა სწრაფად გადავჭრათ!
Let's quickly cut across the street!

მოვიცადოთ და ვნახოთ!
Let's wait ((მო)იცი) and see!

How to construct expressions of prohibition

We have already dealt with two ways of negating a verb: *ვერ* indicates lack of ability to perform the verbal action, while *არ* is the simple negative. We now come to a third. This is *ნუ*, and it is used specifically for saying 'Don't . . . !'. It is used in conjunction *not* with the imperative, as might have been expected, but with the future indicative (or with the present indicative for an ongoing activity). An alternative construction, which is more of a negative request than a strict prohibition, is to use *არ* in conjunction with the aorist subjunctive. The same alternatives apply when the verb has 1st or 3rd person subject. Examples are:

ნუ წახვალ(თ)! *or* არ წახვიდე(თ)
Don't go!

ნუ გააღებ(თ) მაგ კარს! *or* არ გააღო(თ) ეგ კარი!
Don't open that door!

ამ ეზოში ნუ ითამაშებ(თ) ბურთს! *or* არ ითამაშო(თ) ბურთი!
Don't play ball (ბურთი) in this yard!

შშობლებს ნუ ეტყვი(თ) ტყუილებს! *or* შშობლებს არ უთხრა(თ) ტყუილები!
Don't tell lies to your parents!

ბევრ მარისს ნუ დააყრი(თ) საჭმელს! *or* ბევრი მარისი არ დააყარო(თ) საჭმელს!
Don't put a lot of salt on your food!

ნუ გაეღებ(თ) კარს, ნუ შემოვლენ! *or* არ გაეღოთ კარი, არ შემოვიდნენ!
Let's not open the door, let them not come in!

სევდიანი ნუ ხარ!
Don't be (go on being) sad (სევდიანი)!

Dialogue 3

A mother gives her child a maths test

- დედა: მანდ რას კითხულობ, შვილო? რატომ მიძალავ მაგ წიგნს?
 შვილი: მნიშვნელოვანი არაფერია.
- დედა: თუ აზღა-უბდას იკითხავ, კერაფერს ისწავლი. უმნიშვნელო წიგნი არაფერში გამოგადგება. მოდი, ვისწავლოთ არითმეტიკა.
- შვილი: რატომ უნდა ვისწავლო მათემატიკა, როცა გამოცდების დროს შეიძლება ვიხმაროთ (გამოვიყენოთ) ჯიბის მრიცხველი?
- დედა: ნუ სულელობ, გეხვეწები! განა სკოლაში არ გასწავლიან, რო(მ) სამყარო არ შეიძლება გამოცდებით განისაზღვროს? დაფუშვით, რო(მ) ერთ დღეს გაგიფუჭდეს ეგ ყოვლისშემძლე მრიცხველი ან შინ დავრწეს, მაშინ რას იზამ სალაროსთან, როცა მოღარე მოგატყუებს და ზედმეტ ფულს გამოგტყუებს?
- შვილი: კეთილი – გამომცადე, როგორც მასწავლებელმა მოწაფე.
- დედა: პირველი კითხვა: ცამეტს მიეფუშვით რვა, რამდენი იქნება?
- შვილი: ცამეტს თუ მიეფუშვებთ რვას, იქნება ოცდაერთი.
- დედა: მართალია. მეორე კითხვა: ოცდახუთს გამოვაკლოთ თერთმეტი, რამდენია?
- შვილი: ოცდახუთს თუ გამოვაკლებთ თერთმეტს, თექვსმეტი იქნება.
- დედა: არა, შეცდი. კიდევ (შე)ეცადე. ოცდახუთს გამოაკელი თერთმეტი (და არა ცხრა).
- შვილი: მოიცა – ოცდახუთს თუ გამოვაკელი თერთმეტი, თოთხმეტი უნდა იყოს.
- დედა: ეხლა შესამე კითხვა: ოცდაშვიდი გავკოთ სამზე, რამდენია?
- შვილი: ერთი წუთით, შემახსენე შესაბამისი ტერმინები მაგ რიცხვებისთვის.
- დედა: ოცდაშვიდი გასაყოფია, ხოლო სამი გამყოფი. ეხლა გასაყოფი გაყავი გამყოფზე.
- შვილი: თუ ოცდაშვიდს გავყოფ სამზე, განაყოფი იქნება ცხრა.
- დედა: უკანასკნელი კითხვა: შვიდი გავამრავლოთ რვაზე (ანდა რვაჯერ შვიდი), რამდენი იქნება?
- შვილი: აქ შვიდი სამრავლია, ხოლო რვა მამრავლი. თუ შვიდს გავამრავლებთ რვაზე, ნამრავლი ორმოცდათექვსმეტია.
- დედა: ხომ იცი, რას ვუწოდებთ რიცხვებს, რომლებიც იყოფა ორზე?
- შვილი: მათ ვუწოდებთ ლუწს.
- დედა: და მაგის საპირისპირო?
- შვილი: ლუწის საპირისპირო კენტი გახლავთ.
- დედა: ძალიან კარგი, შვილო!
- შვილი: ალბათ მათემატიკის პროფესორი უნდა გამოვიდე, როცა გავიზრდები!

VOCABULARY

მნიშვნელოვანი	<i>important</i>	აბდა-უბდა	<i>nonsense</i>
უმნიშვნელო	<i>unimportant</i>	ა-ღებ-ა (გამო-)	<i>X is advantageous to Y</i>
ხმარობ (ი- -ებ)	<i>you use X</i>	ი-ყენ-ებ (გამო-)	<i>you use X</i>
მრიცხველი	<i>calculator, meter</i>	სულელ-ობ (ი- -ებ)	<i>you behave foolishly</i>
ე-ხეწ-ები (+/- შე-)	<i>you (will) beg X</i>	სამყარო	<i>world</i>
საზღერ-ავ (გან-)	<i>you define X</i>	ყოელისშემძლე	<i>almighty</i>
რჩ-ებ-ა (და-) მას	<i>X remains for Y</i>	მაშინ	<i>then</i>
სალარო	<i>pay-point</i>	მოლარე	<i>cashier</i>
ა-ტყუ-ებ (მო-)	<i>you deceive X</i>	ზედმეტი	<i>excessive</i>
ს-ტყუ-ებ (გამო-)	<i>you wangle X out of Y</i>	ს-ცდი (გამო-)	<i>you test X</i>
უ-მატ-ებ (მი-)	<i>you add X to Y</i>	ა-კლ-ებ (გამო-)	<i>you subtract X from Y</i>
მო-ი-ცა!	<i>hold on!</i>	ერთი წუთით!	<i>just a minute!</i>
ა-სხენ-ებ (შე-)	<i>you remind X of Y</i>	შესაბამისი	<i>relevant</i>
ტერმინი	<i>term</i>	რიცხვი	<i>number</i>
გასაყოფი	<i>dividend</i>	გამყოფი	<i>divisor</i>
განყოფი	<i>quotient</i>	უკანასკნელი	<i>last</i>
ა-შრავლ-ებ (გა-)	<i>you multiply X</i>	სამრავლი	<i>multiplicand</i>
მამრავლი	<i>multiplier</i>	ნამრავლი	<i>product</i>
უ-წოდ-ებ	<i>you (will) call X 'Y'</i>	ლუწი	<i>even</i>
საპირისპირო	<i>opposite</i>	კენტი	<i>odd</i>

Proverb

ახალ კიტრს და ახალ ამბავს ძვირად ნუ იყიდი, მალე გაიფუტება
 Don't buy either a fresh cucumber or fresh news at a high price –
 they'll soon become cheap

VOCABULARY

ახალი	<i>new</i>	კიტრი	<i>cucumber</i>
ამბავი (ამბ-ის)	<i>news</i>	ძვირ-ად	<i>expensively</i>
ნუ	<i>don't</i>	ყიდ(-)ულ-ობ (ი-ყიდ-ი)	<i>you buy X</i>
მალე	<i>soon</i>	(გა-)იფ-დ-ებ-ა	<i>it becomes cheap</i>

Verse

As verse-example here I quote the Lord's Prayer (Mt. 6: 9–13) in the Old Georgian version from the famed Adysh Gospel (AD 897)

მამაო ჩუენო, რომელი ხარ ცათა შინა,
 წმიდა იყენ სახელი შენი,

მოვედინ სუფევად შენი,
 იყავნ ნებაჲ შენი,
 ვითარცა ცათა შინა, ეგრეცა ქუეყანასა ზელა.
 პური ესე ჩუენი არსობისაჲ მომეც ჩუენ დღეს
 და მომიტევენ ჩუენ თანა-ნადებნი ჩუენნი,
 ვითარცა ჩუენ მოუტევებთ თანა-ნადებთა ჩუენთა,
 და ნუ შემოიყვანებ ჩუენ განსაცდელსა,
 არამედ მიკსნენ ჩუენ ბოროტისაგან;
 რამეთუ შენი არს სუფევად, ძალი და ღიდებაჲ
 საუკუნეთა მიმართ. ამენ

VOCABULARY

მამა-ჲ	<i>father</i>	ჩუენ-ი	<i>our</i>
რომელ-ი	<i>who</i>	ხ-ა-რ	<i>you are</i>
ცა (ცა-თა)	<i>sky (oblique plural)</i>	შინა	<i>in</i>
წმიდა	<i>holy</i>	ი-ყავ-ნ*	<i>let it be</i>
სახელ-ი	<i>name</i>	შენ-ი	<i>your(s)</i>
მო-ვედ-ი-ნ	<i>let it come</i>	სუფევად-ჲ	<i>kingdom</i>
ნება-ჲ	<i>will</i>	ვითარცა	<i>as</i>
ეგრეცა	<i>just so</i>	ქუეყანა	<i>earth</i>
ზედა	<i>upon</i>	პურ-ი	<i>bread</i>
ესე	<i>this</i>	არსობა-ჲ	<i>existence, life</i>
მო-მ-ე-ც ჩუენ†	<i>give X to us</i>	დღეს	<i>today</i>
მო-მ-ი-ტ(-)ეგ-ენ‡	<i>forgive us</i>	თანა-ნადებ-ი	<i>trespass</i>
ჩუენ	<i>(pl.) X</i>	(თანა-ნადებ-თა)	<i>(obl. pl.)</i>
მი-უ-ტ(-)ეგ-ებ-თ	<i>we forgive them X</i>	ნუ	<i>don't</i>
შე-მ-ი-ყვან-ებ ჩუენ	<i>you lead us into</i>	განსაცდელი	<i>temptation</i>
არამედ	<i>but (after a neg.)</i>	მ-ი-კსნ-ენ ჩუენ	<i>deliver us</i>
ბოროტ-ი	<i>evil</i>	რამეთუ	<i>for</i>
ა-რ-ს	<i>it is</i>	ძალ-ი	<i>power</i>
ღიდება-ჲ	<i>glory</i>	საუკუნე	<i>century</i>
მიმართ	<i>towards, against, for</i>	ამენ	<i>amen</i>

* Georgian has lost this 3rd person singular jussive marker and uses today the simple 3rd person singular of the aorist subjunctive (ი-ყ-ო-ს). The same jussive ending occurs later in მო-ვედ-ი-ნ = modern მო-ვიდ-ე-ს.

† In Old Georgian the 1st person object marker -მ- could refer either to a singular entity *me*, as in the modern language, or in combination with the actual or understood external pronoun ჩუენ, to a plural entity *us*, albeit of the exclusive type, which is to say 'speaker plus third person to the exclusion of the addressee', as is, of course, the case here when speaking to God.

‡ The final morpheme here takes up the plurality of the nominative entity, თანა-ნადებ-ი-ნ. In the later sequence მ-ი-კსნ-ენ ჩუენ, though the direct object pronoun ჩუენ does not indicate formally its nominative status, it is still notionally nominative and so motivates the plural suffix in the verb.

Exercises

1 Write out the aorist subjunctive paradigms of the pairs: *I (etc.) may knock X down, I (etc.) may fall over, I (etc.) may warm X, I (etc.) may get warm, I (etc.) may whiten X, I (etc.) may turn white.*

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) ად _ნდ_ წ_ვიდ_ _ _ ჩ_ენ?
 (b) ანდ ნ_ დ_დ_ბ_ მ_გ_ს!
 (c) სამ_ მ_გ_მატ_თ_ _რი
 (d) თ_გ_ნ_ არე უ_ _ა_ აწ_გ_ _
 (e) _გ_ _რ_ დ_მ_კ_რ_გ_ _ _ , გ_ხოვ_ _
 (f) შ_ი_ლ_ბ_ _ა_ ე_ო_შ_ _გ_თამ_შ_ _ _?
 (g) გ_ჩ_მ_ი_ _და_ დ_ს_ედი_!
 (h) _რ_ _ე_ძ_ე_ა_ _ან_ ფ_ნ_ა_ა_ _ა_დ_ს_?

3 Rewrite the following prohibitions in their more polite forms:

- (a) კარებს ნუ მიყვარდნობით! (e) თეფშები ნუ დაიმტვრევა
 (b) ნუ დაეთვრებით (f) ტყუილს ნუ ეტყვი დედას!
 (c) ჯარისკაცები იქ ნუ გაიგზავნიან (g) შვილი ნუ წაიკითხავს ამ წიგნს
 (d) ლოყები ნუ გაგიწითლდებათ (h) ნუ გავუბრაზლებით იმას

4 Now put the following polite prohibitions into their stronger forms:

- (a) არ გადამრიოთ! (e) ჯერ არ დაწვე!
 (b) მან არ დაუშვას ეს შეცდომა (f) უცხოელები არ დაიბნენ
 (c) არ მომიკვდე! (g) ფული არ წაერთვას ამ ბავშვს
 (d) ბავშვებმა არ ილაპარაკონ (h) ისინი არ ენდონ იმ კაცს

5 Rephrase the following sentences of the type *X . . . ed* into an expression of the type *X should not . . .* after the pattern of: გოგომ ვაშლი ჭამა *the girl ate the/an apple* → გოგომ ვაშლი არ უნდა ჭამოს *the girl should not eat the/an apple*:

- (a) ქართველები უცხოელს (e) ბავშვი დედას დამალა
 ესტუმრნენ
 (b) სკოლა დაინგრა (f) ახალი სკოლა აშენდა
 (c) ბავშვებმა ფეხბურთი ითამაშეს (g) კაცი მაგიდას მოუჯდა
 (d) ქალები გადაირივნენ (h) პოლიციელებმა ქურდი გაუშვეს

6 Answer each of the following questions in (a) an affirmative, and (b) a negative way after the pattern of: Sejleba Heli davibanoT? Is it possible for us to wash our hand(s)? Æ diaH, daibaneT/ara, nu daibanT! Yes, wash them/No, don't wash them!:

- (a) შეიძლება თმა აქ დავივარცხო?
 (b) შეიძლება დავსხდეთ?
 (e) შეიძლება ვიმღეროთ
 (f) შეიძლება დავიწყო ძებნა?

- (c) შეიძლება ყველაფერი ავიხსნათ? (g) შეიძლება ასე მოვიქცეთ?
 (d) შეიძლება ამას გამოვავლო ასი? (h) შეიძლება გავხსნა ეს მცენარე?

7 Translate into English:

- (a) თუ არ შეიძლება კარი გავაღოთ და სახლში შევიდეთ, რა ვქნათ?
 (b) უცხოელებს რატომ უნდა დავაძალოთ ღვინო? შეიძლება ჩვენ ქართველებს ეს ცუდ საქციელად ჩაგვეთვალოს
 (c) მაგიდას მიუჯექი. მე რაღაც უნდა მოვიტანო მაღაზიიდან. თუ შეიძლება, გთხოვ დაუსხა ღვინო სხვა სტუმრებს. ძალით მოვალ
 (d) ხომ გადაგითარგმნეთ ის სიტყვები (ე.ი. კარებს ნუ მიეყრდნობით), რომლებსაც კარზე ხედავთ? მას რატომ მიეყრდნით?
 (e) ფოსტაში ავიხსნიან, როგორ უნდა გაიგზავნოს ღია ბარათი ინგლისში. შეიძლება დიდი რიგი იყოს, მაგრამ იქ უნდა დადგე და მოიცადო
 (f) ლედიკო, სადგურზე უნდა ვიყო თერთმეტზე. შეიძლება ვინმე დამხვედეს? მამა აუცილებლად დაგხვდება. ნუ დაიკვიანებ/არ დაიკვიანო! ეხლა ყურმილი უნდა დავლო
 (g) ვინმემ აგვიხსნას ზუსტად რა დამართა(თ) ჩვენს მეგობრებს, მერე უნდა წავიდეთ და დავეხმართო მათ
 (h) ხელიდან არ გავიხსნა დღეს საჭე, თორემ შეიძლება რა(ი)მეს დაეჯახოს. ისიც უნდა შევახსენო, რომ(მ) არაფერი (არ) დაგაკლდება, თუ ერთი საათით დაიკვიანებ, ოღონდ გზაზე უბეღურება არ შეგემთხვეს!

8 Translate into Georgian:

- (a) Why should I be given money, when I am unable to go out and have to stay at home?
 (b) When I come to Tbilisi, someone must meet me at the station, otherwise it is possible I'll lose my way.
 (c) Come tomorrow at three. Bring your sister, but don't bring your brother.
 (d) It is possible for twenty-seven to be divided by nine. Since it is not divisible by two, we call it an odd number.
 (e) It's possible you'll give birth to a son, but it's not possible for him to be named George, since you named your first son George.
 (f) The enemy have to treat you well. Otherwise, after we gain victory, we shall treat them badly, and they are well aware of this fact.
 (g) This should soon be decided, and, as soon as it is decided, they should tell you.
 (h) Don't go on being so obstinate! Get up at six tomorrow and take your sister to the station. What should you lose by this?

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

9 Answer the questions set out below after the pattern: ქალები ნარდს თამაშობენ? არა, მაგრამ (მათ იგი/ის) უნდა ითამაშონ *Are the women playing backgammon? No, but they should play it.* In other words, switch the present/future indicative of the question into the equivalent aorist subjunctive dependent on the unchanging marker of obligation. Place the appropriate personal pronouns in brackets to indicate that you are aware of any changes in person and/or case marking resulting from this transformation:

- (a) ბიჭები ერთმანეთს ელაპარაკებიან?
- (b) გოგო სიმართლეს ამბობს?
- (c) სტუმრები მალე გზას გაუდგებიან?
- (d) ბავშვი უკვე იძინებს?
- (e) მეგობრები ბევრ ფულს გაირდებიან?
- (f) ქალი ლამაზ სიმღერას მღერის?
- (g) კარგი ხელფასი [salary] გემლევათ, ბატონებო?
- (h) მშობლები საინტერესო ამბავს გეუბნებიან, ელისო?
- (i) ტკბილეული გამოგვერთმევა?
- (j) პოლიციელი მალე გაგვიშვებს?
- (k) ბატონებო, მალე გაშიშვებთ?
- (l) ეგ ღვინო გათირობს?
- (m) თურებით, ბატონებო?
- (n) ხელი გიკანკალდება, შვილო?
- (o) ბევრი წერილი გვეწერება, დედიკო?
- (p) ახალი სკოლა მალე აუშენდება(თ) უცხოელებს?
- (q) ის ქალი კლბულობს?
- (r) კონცერტს დაესწრები?
- (s) მასწავლებელს ვაშლს ვაძლევთ?
- (t) მიბრაზდებით, ქალბატონო?

Lesson 13

In this lesson you will learn about:

- The essentials of the stative verbs
- The formation, agreement patterns and syntax of the indirect verbs in the present, future and, where relevant, aorist indicatives (plus aorist subjunctive)
- Saying *X wants to [verb]* and *X can [verb]*
- Expressing the notion *convey* in the present sub-series
- Forming the future indicative of the verb *know*
- The more important stative verbs

Dialogue 1

Misha has a proposal for his girlfriend, Duda

- მიშა: ღუღა, ღაჯუქი. ჩვენს გარღა აქ არავეინ (არ) არი(ს). გაუშეორებელი შესაძლებლობა ეხღა მომეცა, ღა არ შემოიღღია ამით არ ვისარგებლო. რაღაც მინღა გითხრა.
- ღუღა: რა მოგივიღა, მიშა? რატომღაც მეწვენება, თითქოს ღღეს გეუხერხულება ჩემთან ღაბარაკი.
- მიშა: აღბათ მიმიხვღები ნერვიულობის მიხეხს, როცა გაიგებ იმას, რაც მინღა გითხრა.
- ღუღა: მას გისმენ!
- მიშა: ხომ გახსოვს ის საღამო, როცა გავეცანიოთ ერთმანეთს? ჰოღა, იმ წუთში შემოიპყრო ისეთმა გრძნობამ, რო(მ) უნღა ღაგახკენა, რო(მ) იმ საღამოსვე შემოიყვარღი. უკვე ექვსი თვეა, რაც ერთმანეთს ვიცნობოთ, ღა გუღახღიღად შემოიღღია გითხრა, რო(მ), რაც ღრო გაღღის, მით უფრო მოიყვარხარ. არ იფიქრო, რო(მ) ცოღის თხოვნას ვეწქარებოთ,

- მაგრამ უკვე ოცდაათი წლისა ვარ და უშენოდ აღარ შემიძლია ვიცხოვრო. ამიტომ მინდა ცოლად შეგირთო, თუკი შენც გინდა ცოლად გამომეყვე. არ მინდა, რომ ეხლა უცებ გამეცე პასუხი, მაგრამ მაინტერესებს რა გრძნობა გაქვს ჩემს მიმართ.
- დღეს: მიშა, გენაცვალე, როგორ გამოვივირდა შენი ნერვიულობა (= გამაკვირვა შენმა ნერვიულობამ), მაგრამ ეხლა სრულიად მესმის ყველაფერი! ნუ ნერვიულობ, რაკი მეც შემიძლია გამოგიტყდე, რომ დიდი ხანია ისეთი მხურვალე გრძნობები მაქვს შენს მიმართ, რომ ალბათ ტყუილი არ იქნება, თუ ვიტყვით – მართლა გვიყვარს ერთმანეთი. როცა შენ წახვედი ქუთაისში გასულ კვირას, ძალიან მომენატრე. რა თქმა უნდა, ცოლად გამოგყვები!
- მიშა: შენი ჭირიმე, მოდი, გაკოცო!
- დღეს: ისე მიხარია, რომ აღარ ვიცი, ეხლა რა ვქნათ!
- მიშა: შშობლებს უნდა დავურეკოთ. როგორ გაუხარდებათ, როცა გაიგებენ, რომ მალე ეყოლებათ ახალი სიძე-რძალი! შეეძლება გადაგვიხადონ დიდი ქორწილი!

Vocabulary

გაუმეორებელი	<i>unrepeatable</i>	შესაძლებლობა	<i>possibility</i>
შე-უ- ძღ -ი-ა	<i>X can</i>	გ-ი- ნდ -ა	<i>you want X</i>
სარგებლ -ობ	<i>you take advantage</i>	გ-ე- ჩვენ -ებ-ა	<i>it seems to you</i>
(ი- -ებ)	<i>of X (= instr.)</i>	გ-ე- უხერხულ -	<i>you consider X</i>
თითქოს	<i>as if</i>	ებ-ა	<i>embarrassing</i>
ლაპარაკი	<i>talking</i>	ნერვიულობა	<i>nervousness</i>
უ- სმ(-)ენ (მო-)	<i>you listen to X</i>	გ-ა- სსოვ -ს	<i>you recall X</i>
სალამო	<i>evening</i>	ჰოდა	<i>well</i>
გ-ი- პერ -ობ-ს (შე-)	<i>feeling grips you</i>	ისეთი	<i>such (a)</i>
გრძნობა	<i>feeling</i>	ა- სკენ -ი (და-)	<i>you conclude X</i>
გ-ი- ყვარ -დ-ებ-ა	<i>you fall in love</i>	გულახდილად	<i>honestly</i>
(შე-)	<i>with X</i>		
რაც (უფრო) . . .	<i>the more . . . the</i>	გ-ი- ყვარ -ს	<i>you love X</i>
მით უფრო	<i>more</i>		
თხოვნა	<i>seeking</i>	ე- ჩქარ -ებ-ი	<i>you are hastening to X</i>
უშენოდ	<i>without you</i>	გა-მ- ც -ემ პასუხს	<i>you will answer me</i>
გ-ა- ინტერეს -ებ-ს	<i>X interests you</i>	გ-ა- ქვ -ს	<i>you have (thing)</i>
(და-)			
მიმართ	<i>towards (+ gen.)</i>	გენაცვალე!	<i>darling!</i>
გა-გ-ი- კვირ -დ-ებ-ა	<i>it will surprise you</i>	ნერვიულ -ობ	<i>you behave</i>
		(ი- -ებ)	<i>nervously</i>
სრულიად	<i>entirely</i>	გ-ე- სმ -ი-ს	<i>you understand X</i>

უ-ტყდ-ებ-ი (გამო-)	<i>you reveal X to Y</i>	მხურვალე	<i>warm</i>
გასული (კვირა)	<i>last (week)</i>	გ-ე-ნატრ-ებ-ა (მო-)	<i>you miss X</i>
შენი პირიმე!	<i>darling!</i>	კოცნ-ი (ა-კოც-ებ)	<i>you (will) kiss X</i>
გ-ი-ხარ-ი-ა	<i>you are glad</i>	გა-გ-ი-ხარ-დ-ებ-ა/	<i>you will be</i>
გ-ე-ყოლ-ებ-ა	<i>you will have (person)</i>	გა-გ-ე-ხარ-დ-ებ-ა	<i>gladdened</i>
		სიძე-რძ[ა]ლი	<i>son-(and)-daughter-in-law</i>
უ-ხდ-ი (გადა-)	<i>you put on X for Y</i>	ქორწილი	<i>wedding</i>

Dialogue 2

P'aat' a offers an acquaintance, Nodar, a lift in his car

- პაატა: ნოდარ, სად (საით) მიგაქვთ ეგ წიგნები? რატომ გეჩქარებთ?
- ნოდარი: ბოდიში, რომელი ბრძანდებით? ვაიმე, პაატა, თქვენა ხართ? შეჩქარება წიგნთსაცავისკენ, სადაც უნდა დავაბრუნო ეს წიგნები ხუთ საათამდე. ხომ არ შეგიძლიათ დამეხმაროთ?
- პაატა: რასაკვირველია. მანქანა მიმყავს მისი წლიური შემოწმებისათვის. გარაჟში უნდა ჩაბარდეს ხუთზე. დაბრძანდით და მიგიყვანთ. თუ გცხელათ, ფანჯრა უნდა გააღოთ.
- ნოდარი: რაზიარი პერანგი გაცვიათ და რა აწერია მას?
- პაატა: რა ვიცი მე, ამ პერანგს რა ჰქვია? – ძმამ ჩამომიტანა სახლვარგარეთიდან. ალბათ ფირმის სახელი აწერია, მაგრამ სიტყვებს ვერ გკითხულობ და, მართალი რომ (მ) გითხრათ, ფეხებზე მკიდა, ოღონდ უცხოური იყოს – უცხოური რამ მირჩენია აქაურ გამოშვებას, როგორც ჩვენ ქართველებს გეჩვენია.
- ნოდარი: შენს ძმას რა ჩამოაქვს ხოლმე სახლვარგარეთიდან?
- პაატა: სპეკულანტი ნუ გგონიათ (არ გეგონოთ) იგი, მაგრამ ყველამ ხომ უნდა ვიცხოვროთ?!
- ნოდარი: ნუ გეშინიათ. მაგას არ ჰქვია ჩარჩობა – ბიზნესს უფრო ჰგავს (თანამედროვე ნორმების მიხედვით)! მერწმუნეთ, რომ (მ) არავის (არ) გაგუშვებ თქვენს საიდუმლოს. არ მინდა გამცეთ პასუხი კითხვებზე, თუ გრცხვენიათ.
- პაატა: როგორ გეკადრებთ?! არ მრცხვენია პასუხის გაცემისა. უბრალოდ მინდა ვილაპარაკო ჩემს თავზე და არა ჩემი ძმის შესახებ. ხომ გეცმით ჩემი პოზიცია?
- ნოდარი: ძალიან კარგად მესმის. მაპატიეთ! სხვათა შორის, როცა ეს-ეს არის გააჩრეთ მანქანა, უცებ ვერ გიცანით. ეხლა მივხვდი რატომ. ბოლო დროს რომ (მ) შეგხვდით კრთმანეთს, თუ არ ვცდები, არ გეკეთათ სათვალე. ეხლა გიკეთათ. რა მოხდა?

პატა:	ისეთი არაფერი. ექიმმა რო(მ) მხედველობა გამისინჯა, მითხრა, რო(მ) დროებით მჭირდება სათვალე, როცა საჭესთან ვზივარ.
ნოდარი:	დროებით თუ გჭირდებათ, ალბათ აღარ დაგჭირდებათ რამ(ო)დენიმე თვის შემდეგ. [ნოდარს ცხვირს აცემინებს/ნოდარი აცხიკვებს]
პატა:	სიცოცხლე! თუ გცივათ, ფანჯარა დახურეთ.
ნოდარი:	არ მცივა, მაგრამ თუ შემცივდება, დაგზურავ.
პატა:	და ნუ გრცხვენიათ (/არ შეგრცხვეთ). შეიძლება შე დამავიწყდეს და კიდეც არ შევახსენოთ.
ნოდარი:	მაინც ხომ გახსოვთ, სად მივდივართ?
პატა:	ვაიმე, რა დამემართა? სად მიმყავხართ? ეს სულ არ არი(ს) გზა წიგნთსაცავისკენ!

Vocabulary

საით?	where (to)?	მი-გა-ჭე-ს	you take (thing)
გ-ე-ჩქარ-ებ-ა	you are in hurry	წიგნთსაცავი	library
რასაკვირველია	of course	მი-გ-ყავ-ს	you take (person/car)
წლიური	annual	შემოწმება	examination
გარაჟი	garage	გ-ცხელ-ა	you are hot
რანაირი?	what sort of?	პერანგი	shirt
გ-ა-ცვ-ი-ა	you wear X	გ-ა-წერ-ი-ა	X is written on you
გ-ჭე-ი-ა	you are called X	საზღვარგარეთ	abroad
ფირმა	firm	მართალი რო(მ)	to tell you the truth
ფეხებზე	you don't give	გითხრა	
გ-ჯიდ-ი-ა	a damn	უცხოური	foreign (of things)
გ-ი-რჩენ-ი-ა	you prefer X	აქაური	of here
გამომწევა	product	გ-ჩვევ-ი-ა	you have X as a habit
ჩამო-გ-ა-ჭე-ს	you bring thing	სპეკულანტი	speculator
გ-გონ-ი-ა	you think X	ცხოვრ-ობ (ი- -ებ)	you live
გ-ე-შინ-ი-ა	you are afraid	ჩარჩობა	being on the make
ბიზნესი	business	ჰ-გავ-ხარ	you resemble X
ნორმა	norm	თანამედროვე	contemporary
უ-მხელ (გა-)	you reveal X to Y	საიდუმლო	secret
კითხვა	question	გ-რცხვენ-ი-ა	you are ashamed (of X = gen.)
როგორ	Not at all!/What a	გაცემა	giving
გ-ე-კადრ-ებ-ა!	thing to say!		
პოზიცია	position	ა-პატი-ებ	you (will) forgive X Y
ეს-ეს არის	(has/have) just	ი-ცნ-ობ	you (will) recognise X
ბოლო	last, end	გ-ი-კეთ-ი-ა	you wear (e.g. glasses)
სათვალე	glasses	გ-ჭირ-დ-ებ-ა	you need X
მხედველობა	sight	(და-)	

ცხვირს (და-)გა-ცემ-ინ-ებ-ს (= (და-)ა-ცხიკვ-ებ) <i>you sneeze</i>			
სიცოცხლე! <i>Bless you!</i>		გ-ცივ-ა <i>you are cold</i>	
	(lit. = <i>life!</i>)	მე-გ-ცივ-დ-ებ-ა <i>you will grow cold</i>	
გა-ვიწყ-დ-ებ-ა <i>you forget X</i>		ხურ-ავ (და-) <i>you close X</i>	
(და-)			

Grammar

Stative verbs

Georgian has a number of verb forms called statives that indicate their nominative subject is in some particular state. They are peculiar in that, whether there is a dative indirect object present or not, by its very shape the verb implies such an indirect object *is* present. Regardless of their form in the present sub-series (and in this sub-series most of them only exist in the present indicative anyway), in the future sub-series and in Series II they follow the pattern of prefixal intransitives with obligatory ე- prefix (and no preverb). Most of these verbs will only ever be found with a 3rd person singular subject and will thus mostly end in the present indicative in -ო-ა (a few end in -ავ-ს). If 1st/2nd person subjects are possible, the agreement patterns will be as illustrated for the verb *be suspended* in the expression ჰაერში ჰკიდ-ო-ა *X is suspended in (mid) air* (ჰაერი) (note the indirect object marking ჰ-):

Present indicative	Future indicative	Aorist indicative	Aorist subjunctive
ვ-კიდ-ო-ვარ	ვ-ე-კიდ-ებ-ი	ვ-ე-კიდ-ე	ვ-ე-კიდ-ო
ჰ-კიდ-ი-ხარ	ე-კიდ-ებ-ი	ე-კიდ-ე	ე-კიდ-ო
ჰ-კიდ-ო-ა	ე-კიდ-ებ-ა	ე-კიდ-ა	ე-კიდ-ო-ს
ვ-კიდ-ი-ვართ	ვ-ე-კიდ-ებ-ით	ვ-ე-კიდ-ეთ	ვ-ე-კიდ-ო-თ
ჰ-კიდ-ი-ხართ	ე-კიდ-ებ-ით	ე-კიდ-ეთ	ე-კიდ-ო-თ
ჰ-კიდ-ი-ან	ე-კიდ-ებ-იან	ე-კიდ-ენ	ე-კიდ-ო-ნ

The form of the root in Series II and whether the subjunctive is in -ო or -ა will be determined by the verb type, according to the rules presented in earlier lessons. For example, ყრ-ი-ა (*objects*) *lie scattered about* from ყრ-ი *you throw them* has the aorist indicative and subjunctive ე-ყარ-ა/ე-ყარ-ო-ს respectively, because the basic transitive verb has the corresponding forms და-ყარ-ა *X threw them* vs და-ყარ-ო-ს *X may throw them*. Statives may be combined with indirect objects, which, according to the verb in question and/or the meaning, will be marked on the verb *in the present sub-series only* by the appropriate object affix:

- 1 directly preceding the root (e.g. ფეხებზე მ-კიდ-ი-ა/მ-ე-კიდ-ებ-ა/მ-ე-კიდ-ა *I don't/won't/didn't give a damn* (lit. *it is suspended on my feet*);

- 2 in conjunction with the objective version (e.g. ლოგინის თავთან მ-ი-კიდ-ი-ა/მ-ე-კიდ-ებ-ა/მ-ე-კიდ-ა თქვენი სურათი *I have/shall have/had your picture hanging by the head of the bed*);
- 3 in conjunction with the locative version (e.g. ბალი სახლს ა-კრ-ავ-ს/ე-კვრ-ებ-ა/ე-კრ-ა-ს *A garden is/will be/was/may be attached to the house*).

As we see, in the future sub-series and Series II the ე- prefix is obligatory whether there is actually an indirect object present or not.

Particularly with those statives which are obligatorily construed with an indirect object one has the feeling, perhaps conditioned by the way they are most naturally translated into English, that one is making more of a statement about the dative nominal than about the nominative nominal; in other words, there is more of a feeling that the dative is the subject with these verbs rather than the nominative. Consider, for example:

შენ როგორ გ-გონ-ი(-ა), თეთრი სახლი უფრო ლამაზია თუ შავი? მე მ-გონ-ი(-ა),
რო(მ) თეთრი უფრო ლამაზია
What is your opinion? (lit. How think you) – is the white house or the black one prettier? I think the white one is prettier.

ვინ გ-გონ-ი-ვარ-თ მე? ჩვენ გე-გონ-ი-ხარ ჩვენი მხსნელი
Who do you think I am? We think you are our saviour (მხსნელი).

შენ რა გ-გვ-ი-ა? მე მ-გვ-ი-ა ჯორჯი
What is your name? My name is George.

რა ა-ცვ-ი-ათ იმ ბავშვებს? მათ ა-ცვ-ი-ათ სკოლის ფორმა
What are those children wearing? They are wearing school uniform (ფორმა).

ხელში რა გ-ი-კავ-ი-ათ? ახალი წესდება გე-ი-კავ-ი-ათ
What are you holding in your hands? We are holding the new constitution (წესდება).

Stative verbs have somewhat marginal status in Georgian, although some of them are clearly going to occur quite frequently. The principal parts of some of the more important, including the four roots just illustrated, are given later in this Lesson. But the reason for their discussion at this stage is by way of introduction to a group of verbs whose subject is definitely and always its dative nominal.

The indirect verbs

In previous lessons all the verb types examined have taken nominative subjects in Series I, while any direct object with Series I transitives and medials has gone into the dative case. We have also discussed the alternative patterning that comes into play in Series II for transitives and medials, whereby the subject stands in the ergative and the direct object in the nominative.

We now come to the indirect verbs, which take their name from the fact that, *regardless of series*, their logical subject stands in the **dative** case, whilst their logical direct object stands in the **nominative**. As for noun-verb agreement, the dative nominal selects those agreement affixes that up until now have been used to mark a verb's object, whereas the nominative nominal selects those affixes that up until now have been used to mark a verb's subject. This sudden reversal of established patterns for indicating the relationship between verbs and their nouns usually causes the learner some difficulty, so do not be surprised if what we are about to describe takes some time to sink in!

Indirect verbs and statives

Indirect verbs share a number of features with the statives: in the present sub-series some roots are preceded only by an agreement affix, some require the objective version, some the locative version, and others take the ᵛ-prefix; in the future sub-series many have the form of a prefixal intransitive with obligatory ᵛ-prefix. Many indirect verbs only exist in association with a dative nominal, and often, although the verb must of necessity also carry an agreement affix for a putative nominative nominal, none such may actually appear in the sentence. When the nominative nominal is 1st or 2nd person, it is marked on the verb by means of the copula in the present indicative. A 3rd person nominative nominal, whether singular or plural, is marked in the present indicative by either -ᵛ or -ᵛᵛ – as the nominative nominal is the direct object, 3rd person plurality is *never* indicated, even if it refers to human beings. Unlike statives, whose past tense form is almost always formally the aorist indicative, indirect verbs often have no aorist indicative (or Series II in general) and have as their past tense a formal imperfect indicative (see Lesson 14).

Conjugations of indirect verbs

Let us look at the conjugations of some of the indirect verbs to get a feel for how they work:

ᵛ-ᵛᵛᵛᵛ-ᵛ	<i>I love X (sing./pl.)</i>	ᵛᵛ-ᵛ-ᵛᵛᵛᵛ-ᵛ	<i>we love X (sing./pl.)</i>
ᵛ-ᵛᵛᵛᵛ-ᵛ	<i>you love X (sing./pl.)</i>	ᵛ-ᵛᵛᵛᵛ-ᵛ	<i>you (pl.) love X (sing./pl.)</i>
ᵛᵛᵛᵛᵛᵛ-ᵛ	<i>X loves Y (sing./pl.)</i>	ᵛᵛᵛᵛᵛᵛ-ᵛ	<i>they love X (sing./pl.)</i>

We have here been changing the person of the dative subject and keeping the object constant as a 3rd person entity. We note that the 3rd person plural dative, being the verb's subject, has its plurality marked on the verb by the suffixal -ᵛ, which causes the -ᵛ- agreeing with the nominative nominal to drop (cf. the same -ᵛ on ᵛ-ᵛᵛᵛᵛ-ᵛ-ᵛ *they are wearing X* above). If the direct object is 1st or 2nd person, then the 3rd person subject's plurality may *not* be marked on the verb, for a -ᵛ in association with whatever the marker of

the 1st or 2nd person nominative nominal happens to be may indicate the plurality of the direct object only. Study the following examples, where various combinations of subject and object are offered:

მ-ი-ყვარ-ხარ	<i>I love you</i>	მ-ი-ყვარ-ხარ-თ	<i>I love you (pl.)</i>
გ-ი-ყვარ-ვარ	<i>you love me</i>	გ-ი-ყვარ-ვარ-თ	<i>you love us/you (pl.) love me/you (pl.) love us</i>
უ-ყვარ-ხარ	<i>X (sing./pl.) love(s) you</i>		
უ-ყვარ-ხარ-თ	<i>X (sing./pl.) love(s) you (pl.)</i>		
ვ-უ-ყვარ-ვარ	<i>X (sing./pl.) love(s) me</i>		
ვ-უ-ყვარ-ვარ-თ	<i>X (sing./pl.) love(s) us</i>		
გვ-ი-ყვარ-ხარ	<i>we love you</i>	გვ-ი-ყვარ-ხარ-თ	<i>we love you (pl.)</i>

Some examples to illustrate this verb in full sentences are:

ვის ვუყვარვარ? შენ ყველას უყვარხარ
Who loves me? Everyone loves you

შინაბერებს უყვართ ზვიადი
Spinsters (შინაბერა (-ა-)) love Zviad

შინაბერებს არ უყვარხარ შენ
Spinsters don't love you

დედებს უყვართ თავიანთი ბავშვები
Mothers love their own children

ამ ბავშვს უყვარს თავისი მშობლები
This child loves his own parents

We have seen that the root *love* requires the objective version in the present sub-series. In the future indicative the equivalents to the above forms will be:

მ-ე-ყვარ-ებ-ა	<i>I'll love X (sing./pl.)</i>
გ-ე-ყვარ-ებ-ა	<i>you'll love X (sing./pl.)</i>
ე-ყვარ-ებ-ა	<i>X'll love Y (sing./pl.)</i>
მ-ე-ყვარ-ებ-ი	<i>I'll love you</i>
გ-ე-ყვარ-ებ-ი	<i>you'll love me</i>
გვ-ე-ყვარ-ებ-ა	<i>we'll love X (sing./pl.)</i>
გ-ე-ყვარ-ებ-ათ	<i>you (pl.) will love X (sing./pl.)</i>
ე-ყვარ-ებ-ათ	<i>they'll love X (sing./pl.)</i>
მ-ე-ყვარ-ებ-ით	<i>I'll love you (pl.)</i>
გ-ე-ყვარ-ებ-ით	<i>you'll love us/you (pl.) will love me/ you (pl.) will love us</i>
ე-ყვარ-ებ-ი	<i>X (sing./pl.) will love you</i>
ე-ყვარ-ებ-ით	<i>X (sing./pl.) will love you (pl.)</i>

ց-յ-սթար-ըծ-ո	<i>X (sing./pl.) will love me</i>
ց-յ-սթար-ըծ-ո-տ	<i>X (sing./pl.) will love us</i>
ծց-յ-սթար-ըծ-ո	<i>we'll love you</i>
ծց-յ-սթար-ըծ-ո-տ	<i>we'll love you (pl.)</i>

The expression *fall in love with* behaves like an inceptive, i.e. a verb denoting the beginning of an action. It is uncommon in the present sub-series, has the form of a suffixal intransitive elsewhere, takes the preverb թը-, and the dative logical subject is marked on the verb with the help of the objective version. The aorist indicative is, of course, strong and the subjunctive is in -յ e.g.:

թը-մ-ո-սթար-ըծ-ո	<i>I'll fall in love with you</i>
թը-ց-լ-սթար-ըծ-ո	<i>X (sing./pl.) will fall in love with me</i>
թը-լ-սթար-ըծ-ո-տ	<i>X (sing./pl.) will fall in love with you (pl.)</i>
թը-մ-ո-սթար-ըծ-ո	<i>I fell in love with you</i>
թը-ց-լ-սթար-ըծ-ո	<i>X (sing./pl.) fell in love with me</i>
թը-լ-սթար-ըծ-ո-տ	<i>X (sing./pl.) fell in love with you (pl.)</i>

Note: since in speech ց- before -լ is often not pronounced, this last form may also mean *X (sing./pl.) fell in love with us*. Similar cases will not be noted elsewhere.

թը-մ-ո-սթար-ըծ-յ	<i>I may fall in love with you</i>
թը-ց-լ-սթար-ըծ-յ	<i>X (sing./pl.) may fall in love with me</i>
թը-լ-սթար-ըծ-յ-տ	<i>X (sing./pl.) may fall in love with you (pl.)</i>

The meaning *conceive a love for* is conveyed by a normal transitive verb in -ըծ, e.g.:

թը-ց-ո-սթար-ըծ	<i>I'll conceive a love for X</i>
թը-ց-ո-սթար-ըծ	<i>I conceived a love for X</i>
թը-ց-ո-սթար-ո	<i>I may conceive a love for X</i>

The root *have* (of animate objects) is one that takes no version vowel in the present sub-series, e.g.:

մ-սթաց-և	<i>I have X (sing./pl.)</i>	ծց-սթաց-և	<i>we have X (sing./pl.)</i>
ց-սթաց-և	<i>you have X (sing./pl.)</i>	ց-սթաց-տ	<i>you (pl.) have X (sing./pl.)</i>
Յ-սթաց-և	<i>X has Y (sing./pl.)</i>	Յ-սթաց-տ	<i>they have X (sing./pl.)</i>
մ-սթաց-նար	<i>I have you</i>	ց-սթաց-ցար	<i>you have me</i>
Յ-սթաց-նար	<i>X (sing./pl.) has/have you</i>		
ց-սթաց-ցար	<i>X (sing./pl.) has/have me</i>		
ց-սթաց-ցար-տ	<i>X (sing./pl.) has/have us</i>		
ց-սթաց-ցար-տ	<i>you have us/you (pl.) have me/you (pl.) have us</i>		

The equivalent future indicative forms, where the root is **-ყოლ-**, will be:

მ-ე-ყოლ-ებ-ა	<i>I'll have X (sing./pl.)</i>	გვ-ე-ყოლ-ებ-ა	<i>we'll have X (sing./pl.)</i>
გ-ე-ყოლ-ებ-ა	<i>you'll have X (sing./pl.)</i>	გ-ე-ყოლ-ებ-ათ	<i>you (pl.) will have X (sing./pl.)</i>
ე-ყოლ-ებ-ა	<i>X'll have X (sing./pl.)</i>	ე-ყოლ-ებ-ათ	<i>they'll have X (sing./pl.)</i>
მ-ე-ყოლ-ებ-ი	<i>I'll have you</i>	გ-ე-ყოლ-ებ-ი	<i>you'll have me</i>
ე-ყოლ-ებ-ი	<i>X (sing./pl.) will have you</i>		
ვ-ე-ყოლ-ებ-ი	<i>X (sing./pl.) will have me</i>		
ვ-ე-ყოლ-ებ-ით	<i>X (sing./pl.) will have us</i>		
გ-ე-ყოლ-ებ-ით	<i>you'll have us/you (pl.) will have me/you (pl.) will have us</i>		

A different root exists for the meaning *have* (an inanimate object) – in the present indicative it is **-ჭვ-**, and in the future sub-series it is **-ჭნ-**. Note the colloquial present given in brackets below:

მ-ა-ჭვ-ს (მ-ა-ჭ)	<i>I have it/them</i>
გ-ა-ჭვ-ს (გ-ა-ჭ)	<i>you have it/them</i>
ა-ჭვ-ს (ა-ჭ)	<i>X has it/them</i>
გვ-ა-ჭვ-ს (გვ-ა-ჭ)	<i>we have it/them</i>
გ-ა-ჭვ-თ (გ-ა-ჭ-თ)	<i>you (pl.) have it/them</i>
ა-ჭვ-თ (ა-ჭ-თ)	<i>they have it/them</i>
ე-ჭნ-ებ-ათ	<i>they will have it/them</i>
გვ-ე-ჭნ-ებ-ა	<i>we shall have it/them</i>

This future is nothing other than **ი-ჭნ-ებ-ა** *it will be* (older *it is being made*) with an associated indirect object shown by the **ე-**prefix!

The root **-ხს(-)ოვ-** *remember* is one that takes the locative version in the present sub-series, e.g.:

მ-ა-ხსოვ-ს	<i>I recall X (sing./pl.)</i>
გ-ა-ხსოვ-ს	<i>you recall X (sing./pl.)</i>
ა-ხსოვ-ს	<i>X recalls Y (sing./pl.)</i>
გვ-ა-ხსოვ-ს	<i>we recall X (sing./pl.)</i>
გ-ა-ხსოვ-თ	<i>you (pl.) recall X (sing./pl.)</i>
ა-ხსოვ-თ	<i>they recall X (sing./pl.)</i>
მ-ა-ხსოვ-ხარ	<i>I recall you</i>
ვ-ა-ხსოვ-ვარ	<i>X (sing./pl.) recall(s) me</i>
გ-ა-ხსოვ-ვარ	<i>you recall me</i>
ა-ხსოვ-ხარ-თ	<i>X (sing./pl.) recall(s) you (pl.)</i>

The equivalent future indicative forms, where the root is now **-ხს(-)ომ-**, are:

მ-ე-ხსომ-ებ-ა	<i>I'll recall X (sing./pl.)</i>
გ-ე-ხსომ-ებ-ა	<i>you'll recall X (sing./pl.)</i>

ႂ-ႃႆႇ-ႈႉ-ႊ	<i>X'll recall Y (sing./pl.)</i>
ႃႆ-ႇ-ႆႇႈႉ-ႊႋ-ႌ	<i>we'll recall X (sing./pl.)</i>
ႃႇ-ႈ-ႆႇႈႉ-ႊႋ-ႌ-ႍ	<i>you (pl.)'ll recall X (sing./pl.)</i>
ႇ-ႆႇႈႉ-ႊႋ-ႌ-ႍ	<i>they'll recall X (sing./pl.)</i>
ႆ-ႇ-ႆႇႈႉ-ႊႋ-ႌ	<i>I'll recall you</i>
ႇ-ႈ-ႆႇႈႉ-ႊႋ-ႌ	<i>X (sing./pl.) will recall me</i>
ႃႇ-ႈ-ႆႇႈႉ-ႊႋ-ႌ	<i>you'll recall me</i>
ႇ-ႆႇႈႉ-ႊႋ-ႌ-ႍ	<i>X (sing./pl.)'ll recall you (pl.)</i>

The verb meaning *hear, understand*, used only with 3rd person direct object, has the ႇ- prefix in the present sub-series – note that the older ending -ႆ- for modern -ႇ- is again employed as in ႆ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ *X is heard*:

ႆ-ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>I hear/understand X</i>
ႃႇ-ႈ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you hear/understand X</i>
ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>X hears/understands Y</i>
ႃႆ-ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>we hear/understand X</i>
ႃႇ-ႈ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you (pl.) hear/understand X</i>
ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>they hear/understand X</i>

The future indicative for *X will hear* (i.e. some sound will impinge upon X's hearing) adds a preverb (ႆႇ-ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ), which is carried over to produce an aorist indicative (ႆႇ-ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ).

The root *want* is slightly odd in that, when the object is 1st or 2nd person, an -ႆ- appears between root and *to be*-suffix, e.g.:

ႆ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>I want X</i>	ႆ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>I want you</i>
ႃႇ-ႈ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you want X</i>	ႃႇ-ႈ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you want me</i>
ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>X wants Y</i>	ႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>X (sing./pl.) want(s) me</i>

(A very polite equivalent only used when the subject is 2nd person is ႆ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ *you (pl.) want X*, as in ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ? *What is your desire?.*)

In the future indicative the root becomes -ႆႇ(-)ႆႇ-, e.g.:

ႆ-ႇ-ႆႇႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>I'll want X</i>	ႆ-ႇ-ႆႇႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>I'll want you</i>
ႃႇ-ႈ-ႆႇႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you'll want X</i>	ႃႇ-ႈ-ႆႇႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you'll want me</i>
ႇ-ႆႇႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>X'll want Y</i>	ႇ-ႆႇ-ႆႇႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>X (sing./pl.) will want me</i>

In English *X will want Y* is, of course, ambiguous. It can mean that: (a) X will be in a state of feeling a want for Y; (b) X will feel a sudden want for Y; or (c) X will make up his mind that he wants Y. In Georgian each of these senses has its own representation. The future just quoted corresponds to sense (a). Sense (b) is conveyed by:

ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>I'll want X</i>	ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>I'll want you</i>
ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you'll want X</i>	ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>you'll want me</i>
ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>X'll want Y</i>	ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ-ႆႇ	<i>X (sing./pl.) will want me</i>

Sense (c) is conveyed by a normal transitive verb with subjective version:

მო-ვ-ი-ნდომ-ებ	<i>I'll want X</i>	მო-გ-ი-ნდომ-ებ	<i>I'll want you</i>
მო-ი-ნდომ-ებ	<i>you'll want X</i>	მო-მ-ი-ნდომ-ებ	<i>you'll want me</i>
მო-ი-ნდომ-ებ-ს	<i>X'll want Y</i>	მო-მ-ი-ნდომ-ებ-ს	<i>X'll want me vs</i>
		მო-მ-ი-ნდომ-ებ-ენ	<i>they'll want me</i>

Both these last two forms, indicating momentary activities, possess Series II forms. The second of the two behaves like any transitive verb in -ებ with a vowel in the root, having a weak aorist indicative and subjunctive in -ი (e.g. მო-ვ-ი-ნდომ-ე *I conceived a want for X*, მო-ვ-ი-ნდომ-ო *I may conceive a want for X*); the former behaves like a markerless intransitive with strong aorist indicative and subjunctive in -ე (მო-მ-ი-ნდომ-ი *I felt a want for you*, მო-მ-ი-ნდომ-ე *I may feel a want for you*).

The verb *like* never occurs without a preverb and thus possesses Series II forms meaning *take a liking to*. The aorist indicative is weak and the subjunctive is in -ი:

მო-მ-წონ-ს	<i>I like X (sing./pl.)</i>	მო-მ-წონ-ხარ	<i>I like you</i>
მო-ს-წონ-ს	<i>X likes Y (sing./pl.)</i>	მო-ვ-წონ-ვარ	<i>X (sing./pl.) like(s) me</i>
მო-მ-ე-წონ-ებ-ა	<i>I'll like X (sing./pl.)</i>	მო-მ-ე-წონ-ებ-ი	<i>I'll like you</i>
მო-ე-წონ-ებ-ა	<i>X'll like Y (sing./pl.)</i>	მო-ვ-ე-წონ-ებ-ი	<i>X (sing./pl.) will like me</i>
მო-მ-ე-წონ-ა	<i>I liked X (sing./pl.)</i>	მო-მ-ე-წონ-ე	<i>I liked you</i>
მო-ე-წონ-ა	<i>X liked Y (sing./pl.)</i>	მო-ვ-ე-წონ-ე	<i>X (sing./pl.) liked me</i>
მო-მ-ე-წონ-ო-ს	<i>I may like X (sing./pl.)</i>	მო-მ-ე-წონ-ო	<i>I may like you</i>
მო-ე-წონ-ო-ს	<i>X may like X (sing./pl.)</i>	მო-ვ-ე-წონ-ო	<i>X (sing./pl.) may like me</i>

The main indirect verbs

If no aorist indicative is offered, this means that the verb in question has no Series II forms, except that inceptives all have the normal type of Series II for suffixal intransitives. All forms are presented with 3rd person subject and object:

- ს-ტკივ-ა *X has a pain in Y* (future = ე-ტკინ-ებ-ა [sic]; cf. the inceptive ა-ს-ტკივ-დ-ებ-ა *X will start to feel pain in Y*); note გულ-შე-მა-ტკივ-[ა]რ-ი *fan* (e.g. ფეხბურთის გულ-შე-მა-ტკივ-არ-ი *football fan*);
- ს-ცივ-ა *X is cold* (future = შე-ს-ცივ-ა, cf. the inceptive ჭალს შე-ს-ცივ-დ-ებ-ა/შე-ს-ცივ-დ-ა *the woman will start/started to feel the cold*, which contrasts with the ordinary suffixal intransitive წყალი/ჭალი გა-ცივ-დ-ებ-ა *the water will turn/the woman will catch cold*; cf. ცივ-ა *it* (not referring

- to anything) *is cold* vs future სიცივე იქნება *there will be coldness = it will be cold* or აცივდება *it will get cold*);
- შია *X is hungry* (future = ეშიება/მოშივა; cf. the inceptive მოშივდება *X will grow hungry*);
 - სწყურია *X is thirsty* (future = ეწყურება; cf. the inceptive მოსწყურდება *X will start to feel thirsty*);
 - სჭირდება *X needs Y* (which only has a formal inceptive in the future, დასჭირდება, and Series II: aorist indicative = დასჭირდა *X needed Y* vs subjunctive დასჭირდეს *X may need Y*);
 - სძინავს *X is asleep* (future = ეძინება, aorist = ეძინა, subjunctive = ეძინოს);
 - ჰღვიძავს *X is awake* (future = ეღვიძება, aorist = ეღვიძა, subjunctive = ეღვიძოს);
 - შეუძლვია *X can Y* (future = შეუძლებია, aorist = შეუძლო, subjunctive = შეუძლოს);
 - აკლია *X lacks Y* (future = ეკლებია; cf. the inceptive დააკლდება *X will be deprived of Y*);
 - ავიწყდება *X forgets Y* (future = დაავიწყდება, aorist = დაავიწყდა, subjunctive = დაავიწყდეს; cf. the transitive (და)ივიწყებს *X deliberately puts (will put) Y out of his mind*);
 - ეშინია *X is afraid (of Y)*, where *Y* stands in the (usually long form of the) genitive, as in English, e.g. მეშინია თავებებისა *I am afraid of mice*. Outside the present sub-series two types of inceptive exist: one is a normal suffixal intransitive with nominative subject (e.g. არ შეშინდე! *Don't be afraid!*), while the other is abnormal in combining a suffixal -დ- with the ე- prefix, which latter indicates the presence of a dative subject (e.g. არ შეგეშინდე! *Don't be afraid!*);
 - სცხელა *X is hot* (cf. ცხელა *it's hot* and სიცხე იქნება = ეცხელება *it will be hot*; cf. the momentary future დასცხება *X will become hot* and aorist დასცხა, subjunctive დასცხეს);
 - სძულს *X hates Y* (future = ეძულება; cf. the inceptive შესძულდება *X will feel hatred for Y*, aorist = შესძულდა, subjunctive = შესძულდეს);
 - ენატრება *X misses Y* (მოენატრება *X will come to miss Y*, aorist = მოენატრა, subjunctive = მოენატროს);
 - ეცოდება *X pities Y* (შეეცოდება *X will come to pity Y*, aorist = შეეცოდა, subjunctive = შეეცოდოს);
 - მრცხვენია *I am ashamed of Y* (= gen.) (future = შემრცხვენია, aorist = შემრცხვა, subjunctive = შემრცხვდეს).

Special indirect verbs with the ე- prefix can be formed from a number of roots and largely exist only in the present sub-series with the meaning *X has a hankering to . . .* (e.g. მეტირება *I feel like crying*, მემღერება *I feel like singing*, მემთქნარება *I feel like yawning*).

Similar formations often indicate that the action occurs without the intention of the individual concerned; these are not limited to the present sub-series, e.g.:

ე-ცინ-ება (გა-ე-ცინ-ება, გა-ე-ცინ-ა)
X bursts/will burst/burst out laughing

ე-ღიმ-ება (გა-ე-ღიმ-ება, გა-ე-ღიმ-ა)
X breaks/will break/broke into a smile

Note also the following interesting pairs of transitives, where the unintending agent is actually the **indirect** object of an essentially subjectless verb:

მ-ა-ხველ-ებს (და-მ-ა-ხველ-ებს, და-მ-ა-ხველ-ა)
I cough/will cough/coughed unintentionally
 vs ვ-ა-ხველ-ებს (და-ვ-ა-ხველ-ებს, და-ვ-ა-ხველ-ე)
I cough/will cough/coughed deliberately

მ-ა-მიტყნარ-ებს (და-მ-ა-მიტყნარ-ებს, და-მ-ა-მიტყნარ-ა)
I yawn/will yawn/yawned unintentionally
 vs ვ-ა-მიტყნარ-ებს (და-ვ-ა-მიტყნარ-ებს, და-ვ-ა-მიტყნარ-ე)
I yawn/will yawn/yawned intentionally

მ-ა-ბოყინ-ებს (და-მ-ა-ბოყინ-ებს, და-მ-ა-ბოყინ-ა)
I belch/will belch/belched unintentionally

In the case of *sneeze* (ცხვირის (და-)მ-ა-ცემ-ინ-ებს *I (shall) sneeze*) the precise analysis of the construction is difficult, because there are two objects, the sneezer and *nose*, joined to a verb meaning *cause to strike*, and yet in the one example in the Academy Dictionary, *both* these objects stand in the **dative** even with the aorist indicative:

პაპას-ს ცხვირ-ს და-ა-ცემ-ინ-ა
The priest sneezed

Indirect verbs possessing the ე- prefix, with additional Series II forms, but without a preverb, can be formed from adjectives to express the idea *X judges Y to be . . . [adjective]*, e.g.:

მ-ე-ადვილ-ება (მ-ე-ადვილ-ა)	<i>I judge(d) X easy</i> (cf. ადვილი <i>easy</i>)
მ-ე-უხერხულ-ება (მ-ე-უხერხულ-ა)	<i>I judge(d) X embarrassing</i> (cf. უხერხული <i>embarrassing</i>)
მ-ე-ცოტა-ვ-ება (მ-ე-ცოტა-ვ-ა)	<i>I judge(d) X too few</i> (cf. ცოტა <i>a little/few</i>)
მ-ე-ცხელ-ება (მ-ე-ცხელ-ა)	<i>I judge(d) X hot</i> (cf. ცხელი <i>hot</i>)

How to say *X wants to [verb]* and *X can [verb]*

The appropriate forms of the indirect verbs მ-ი-ნდ-ა *I want X* and შე-მ-ი-ძლ-ი-ა *I can X* are used in association with the aorist subjunctive of the dependent verb, which will either have the same subject as the introductory verbs or, in the case of examples like *X wants Y to . . .*, a different subject in the appropriate person and case, e.g.:

გინდა წავიდე?

Do you want me to go (lit. that I go)?

გინდათ ამ საცოდავ ქალს მოუკვდეს ბავშვი?

Do you (pl.) want this poor (საცოდავი) woman's child to die?

რა უნდათ სარდლებს, რომ ჩვენ გაგაკეთოთ?

What do the generals (სარდალი) want us to do (lit. that we do)?

მინდა დავჯდე და ვიტვირო

I want to sit down and cry

განა გინდა მთელმა მსოფლიომ გაიგოს შენი მოღალატეობა?

Do you really want the whole (მთელი) world to learn of your treachery (მოღალატეობა)?

რა შეგიძლია გააკეთო, რაც მე არ შემიძლია გაგაკეთო?

What can you do that I cannot do?

თუ შეუძლიათ აქ დარჩნენ, დარჩნენ აქ(ა)!

If they can remain here, let them remain here!

თუ შეგიძლია ასი მანეთი მასესხო, მასესხე რა! ხვალ რუსეთში უნდა წავიდე

If you can lend me 100 roubles (მანეთი), go on and lend them to me! I have to go to Russia tomorrow

How to express the notion *convey*

Now that we have learned the verbs for *have*, we can see how the notion *convey* is expressed in the present sub-series. Quite simply select the appropriate form of *have* depending on whether the object being conveyed is animate or inanimate and add the preverb that indicates the direction in which the object is being conveyed, e.g.:

- მ-ა-ქვ-ს *I have inanimate X* → მო-მ-ა-ქვ-ს *I am bringing X*; მი-მ-ა-ქვ-ს *I am taking X*; გა-და-მ-ა-ქვ-ს *I am taking X across*; შე-მ-ა-ქვ-ს *I am taking X in*, შე-მო-მ-ა-ქვ-ს *I am bringing X in*; და-მ-ა-ქვ-ს *I take X around (regularly)*; etc.
- გ-ყავ-ვარ *you have me* → მო-გ-ყავ-ვარ *you are bringing me*; მი-გ-ყავ-ვარ *you are taking me*; გა-გ-ყავ-ვარ *you are taking me out*; ა-მო-გ-ყავ-ვარ *you are fetching me up*; და-გ-ყავ-ვარ *you convey me around (regularly)*; etc.

(As with the verb of motion, only the preverb *მი-* may be used in the present sub-series to indicate *away*; elsewhere *მი-* implies reaching the destination, whereas *წა-* is used just to indicate away-motion).

Outside the present sub-series Georgian, as already indicated, reverts to the normal transitive roots *-ტან-* for inanimate objects and *-ყვან-* for animate objects, both used basically with the subjective version (though this may give way to the objective version, if required to do so) and both having weak aorist indicatives with subjunctives in *-ო*. Note, though, that *წა-ი-ღ-ებ* *you will take* (inanimate) *X* is more common than *წა-ი-ტან*. Where *და-* is used in the present sub-series, regardless of whether the object is animate or not, the future will be *და-ა-ტარ-ებ* *you will convey X about*:

- *მი-ღ-ი-ტან* *I will fetch* (inanimate) *X*; *წა-ღ-ი-ღ-ებ/მი-ღ-ი-ტან* *I'll take X away/up to somewhere*; *გადა-ღ-ი-ტან* *I'll take X across*; *შე-ღ-ი-ტან* *I'll take X in*; *შე-მო-ღ-ი-ტან* *I'll fetch X in*; *და-ვ-ა-ტარ-ებ* *I'll convey X about*; etc.
- *მი-მ-ი-ყვან* *you'll fetch me*; *წა-მ-ი-ყვან/მი-მ-ი-ყვან* *you'll take me away/up to somewhere*; *გა-მ-ი-ყვან* *you'll take me out*; *ა-მო-მ-ი-ყვან* *you'll fetch me up*; *და-მ-ა-ტარ-ებ* *you'll convey me about*; etc.

How to say *know* in the future indicative

The verb *know* was exceptional in the present sub-series by virtue of having an ergative subject and nominative direct object. In the future sub-series the root takes the form of an indirect verb with dative subject and nominative direct object. Since the verb can only be used with a 3rd person object, it conjugates as follows with the future root *-ცოდ(-)ინ-*:

მი-ე-ცოდინ-ებ-ა	<i>I shall know X</i>
გვ-ე-ცოდინ-ებ-ა	<i>we shall know X</i>
გ-ე-ცოდინ-ებ-ა	<i>you will know X</i>
გ-ე-ცოდინ-ებ-ათ	<i>you (pl.) will know X</i>
ე-ცოდინ-ებ-ა	<i>X will know Y</i>
ე-ცოდინ-ებ-ათ	<i>they will know X</i>

Study these examples:

სტუდენტებს არ ეცოდინებათ ინგლისური, როცა ჩამოვლენ
The students will not know English when they get here

რამდენი ლექსი გეცოდინებათ ხვალ? სამი გვეცოდინება
How many poems (ლექსი) will you know tomorrow?
We shall know three

Forms of the more important stative verbs

		<i>Future</i>	<i>Aorist</i>	<i>Subjunctive</i>
ა-ბ-ია	<i>X is tied up</i>	ე-ბ-მ-ებ-ა	ე-ბ-ა	ე-ბ-ა-ს
მ-ი-ბ-ია	<i>I have X tied up</i>			
პ-გონ-ია	<i>X thinks (Y)</i>	ე-გონ-ებ-ა	ე-გონ-ა	ე-გონ-ო-ს
უ-კეთ-ია	<i>X is wearing Y</i> (e.g. ring, glasses, necklace)	ე-კეთ-ებ-ა	ე-კეთ-ა	ე-კეთ-ო-ს
ა-ლაგ-ია	<i>X is sorted/set out on</i>			
მ-ი-ლაგ-ია	<i>I have X set out</i>	ე-ლაგ-ებ-ა	ე-ლაგ-ა	ე-ლაგ-ო-ს
ა-წყვ-ია	<i>X is stored</i>	ე-წყ-ობ-ა	ე-წყ-ო	ე-წყ-ო-ს
მ-ი-წყვ-ია	<i>I have X stored</i>			
ა-ნთ-ია	<i>X (fire) is lit</i>	ე-ნთ-ებ-ა	ე-ნთ-ო	ე-ნთ-ო-ს
მ-ი-ნთ-ია	<i>I have X lit</i>			
უ-პერ-ია	<i>X is holding Y</i>	ე-პერ-ობ-ა	ე-პერ-ა [sic]	ე-პერ-ა-ს [sic]
უ-ჰირ-ავ-ს	<i>X is holding Y</i>	ე-ჰირ-ებ-ა	ე-ჰირ-ა	ე-ჰირ-ო-ს
უ-კავ-ია	<i>X is holding Y</i>	ე-კავ-ებ-ა	ე-კავ-ა	ე-კავ-ო-ს
უ-რ(-)ევ-ია	<i>X is mixed up in</i>	ე-რ(-)ევ-ა	ე-რ(-)ო	ე-რ(-)ო-ს
უ-რჩენ-ია	<i>X prefers Y</i> (to Z = dat.)	ე-რჩენ-ებ-ა	ე-რჩივ(ნ)-ა	ე-რჩივ(ნ)-ო-ს
პ-ქვ-ია	<i>X is called Y</i>	ე-რქვ-ევ-ა	ე-რქვ-ა	ე-რქვ-ა-ს
ს-ჩვ(-)ევ-ია	<i>X has Y as a habit</i>	[only in the present sub-series]		
ა-ცვ-ია	<i>X is wearing Y</i>	ე-ცვ-ევ-ა	ე-ცვ-ა	ე-ცვ-ა-ს
ს-წერ-ია	<i>X is written</i>	ე-წერ-ებ-ა	ე-წერ-ა	ე-წერ-ო-ს
მ-ი-წერ-ია	<i>I have X written</i>			
ა-წერ-ია	<i>X is written on Y</i>			
ა-ხურ-ავ-ს	<i>X is wearing Y</i> (headgear)	ე-ხურ-ებ-ა	ე-ხურ-ა	ე-ხურ-ო-ს
დ(-)ევ-ს	<i>X lies</i>	ე-დ-ებ-ა	ე-დ-ო/ე-დვ-ა	ე-დ-ო-ს/ე-დვ-ა-ს
მ-ი-დ(-)ევ-ს	<i>I have X lying</i>			
მ-ა-დ(-)ევ-ს	<i>X lies on me</i>			
	but, where there is no indirect object	ი-დ-ებ-ა	ი-დ-ო/ი-დვ-ა	ი-დ-ო-ს/ი-დვ-ა-ს

Dialogue 3

The host (მასპინძელი) at a hotel chats with some guests at breakfast

- მასპინძელი: დილა მშვიდობისათ! როგორ გეძინათ? ხომ კარგად?
- სტუმარი: გუშინ ძალიან დავიძაღეთ, და, როგორც კი დავდეთ თავი ბალიშზე, მაშინვე დადლილობა ვიგრძენით და უცბად ჩაგვეძინა. გამოგვეღვიძა მხოლოდ როცა შეორე ოთახიდან ხმა მოგვესმა.
- მასპინძელი: რას მიირთმევთ საუზმისთვის?
- სტუმარი: ძალიან მოგვეწონა გუშინდელი საუზმე. თუ შეიძლება, იგივე მოგვითქანეთ.
- მასპინძელი: როგორც გნებავთ.
- სტუმარი: რა მშვენიერ სასტუმროს წავაწყვდით. როგორ მიხარია, როცა მასპინძელი წესიერად და ასე გულთბილად გვემსახურება. აი, უკვე მოაქვს ჩვენი საუზმე.
- მასპინძელი: მიირთვით, სანამ ცხელია.
- სტუმარი: ნუ გეშინიათ, მადიანად შევექცევით! სხვათა შორის, შეგვიძლია თუ არა აქ დავგრჩეთ კვირის ბოლომდე?
- მასპინძელი: დარჩით რამდენ ხანსაც მოინდომებთ. როცა ზუსტად გეცოდინებათ, უბრალოდ შემატყობინეთ, თუ შეიძლება.
- სტუმარი: ხომ გახსოვთ – გითხარით, რომ უშუალოდ გვინდა ავიდეთ. ამბობენ, რომ სვანეთში არ შეგვიძლია იმგზავრო, ისე რომ არ ინახულო უშგული. იქ სად შეგვიძლია დავგრჩეთ?
- მასპინძელი: ვაიმე, რამდენადაც მე ვიცი, უშგულს არა აქვს სასტუმრო. იქ თუ არ(ა) გყავთ ნაცნობი, რას იზამთ?
- სტუმარი: რა გაეწყობა, თუ ვიშოვეთ საღმე ადგილი, კეთილი; თუ არა და, შინ გავუდგებთი გზას რაჭის გავლით.

Vocabulary

ბალიში	<i>pillow</i>	მაშინვე	<i>right away</i>
უცბად	<i>immediately</i>	ჩა-გ-ე-ძინ-ებ-ა	<i>you will fall asleep</i>
გამო-გ-ე-ღვიძ-ებ-ა	<i>you will awake</i>	ი-რამ-ეც (მ-)	<i>you take</i>
იგივე	<i>same</i>	სასტუმრო	<i>hotel</i>
ა-წყდ-ებ-ი (წა-)	<i>you come across X</i>	წესიერად	<i>properly</i>
გულთბილად	<i>warm heartedly</i>	ე-მსახურ-ებ-ი (მო-)	<i>you serve X</i>
მადიანად	<i>with appetite</i>	ე-ქც(-)ეც-ი (შე-)	<i>you tuck into X</i>
უშგული	<i>Ushguli</i>	სვანეთი	<i>Svaneti(a)</i>
მგზავრ-ობ (ი- -ებ)	<i>you travel</i>	ისე რომ არ (+ subj.)	<i>without [verb]ing</i>

ნახელ-ობ (ი- -ებ)	<i>you view X</i>	რამდენადაც	<i>as far as</i>
ნაცნობი	<i>acquaintance</i>	რა გა-ე-წყ-ობა?	<i>what else is there for it?</i>
ადგილი	<i>place</i>	უ-ღგ-ები (გა-) გზას	<i>you set out (on the road)</i>
რაჭა	<i>Rach'a</i>	გავლით	<i>via</i>

Proverb

ჭამა ქონებაზე პკიდია
 What you eat depends on what you own

VOCABULARY

ჭამ-ა	<i>eating</i>	ქონ-ებ-ა	<i>possession(s)</i>
-ზე	<i>on</i>	პ-კიდ-ი-ა	<i>X depends on Y</i>

Conundrum

შენ პირი ერთი გაქვს, ყური კი ორი; რისთვისა? შენვე მიხვდი: ბევრი
 ისმინე, ცოტა იუბუდე.

პირი ერთი გაქვს, თვალები კი ორი; რატომ? იმიტომ, რომ ორჯერ
 გასინჯო და ერთხელ თქვა.

პირი ერთი გაქვს, ხელები კი ორი; რატომ? იმიტომ, რომ ბევრი
 იმუშაო და ცოტა ჭამო.

You have one mouth but two ears; for what purpose?

Work it out for yourself: hear a lot, blather a little.

You have one mouth, but two eyes; why? For the reason that you
 should test something twice and say it once.

You have one mouth but two hands; why? For the reason that you
 should work a lot and eat a little.

VOCABULARY

პირი	<i>mouth</i>	ერთი	<i>one</i>
გა-ქ-ე-ს)	<i>you (will) have X</i>	ყური	<i>ear</i>
(გ-ე-ჭ-ებ-ა)			
კი	<i>whereas</i>	ორი	<i>two</i>
რისთვის	<i>for what (purpose)</i>	შენ-ვე	<i>you-yourself</i>
(მი-)ხედ-ებ-ი	<i>you (will) realise X</i>	ბევრი	<i>much</i>
(მო-)ი-სმ(-)ენ	<i>you (will) hear X</i>	ცოტა	<i>little</i>
უბედ-ობ (ი- -ებ)	<i>you (will) talk nonsensically</i>	თვალი	<i>eye</i>
რატომ	<i>why</i>	იმიტომ რომ	<i>for the purpose that</i>
ორჯერ	<i>twice</i>	(გა-)სინჯ-ა-ე	<i>you (will) test X</i>

ერთხელ	<i>once</i>	ამ-ობ (ი-ტყვ-ი)/ თქვ-ი	<i>you (will) say/said X</i>
ხელი	<i>hand</i>	მუშა-ობ (ი- -ვ-ებ)	<i>you (will) work</i>
ჭამ	<i>you (will) eat X</i>		

Prose text

ზოგი რამ კომპიუტერის შესახებ
ლიკა ჭანტურია

XX [შეოცე] საუკუნე, სხვა მრავალ მნიშვნელოვან აღმოჩენასთან ერთად, ისტორიაში შევიდა, როგორც კომპიუტერის საუკუნე. მართლაც, ამ საოცრად გონიერმა მანქანამ უდიდესი გადატრიალება მოახდინა თანამედროვე ცივილიზაციის სამყაროში. იგი თანდათანობით ჩვენი ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი ხდება და, იმდენად, მთელი ჩვენი ცივილიზებული მსოფლიო წარმოდგენილია საუკუნის ამ უდიდესი აღმოჩენის გარეშე.

კომპიუტერის ორი ძირითადი სახე არსებობს: ანალოგიური და ციფრობრივი. ციფრობრივი კომპიუტერი იყენებს ელექტრულ სიგნალებს ჩართვა-გამორთვის ფორმით. საზოგადოება ციფრობრივ კომპიუტერს ძირითადად ხელის კალკულატორის და სხვა ჭკვიანი მოწყობილობების (საბჭელი მანქანის, სარეცხი მანქანის) გავრცელებით გაეცნო.

ციფრობრივი კომპიუტერი შედგება ოთხი მთავარი ნაწილისაგან:

1. პროცესორი, რომელიც ასრულებს ბრძანებებს, არითმეტიკულ, ლოგიკურ ოპერაციებს შენახულ მონაცემებზე.
2. მასხვობა, ანუ ინფორმაციის შესანახი ადგილი.
3. ინფორმაციის შესაყვან-გამოსაყვანი მოწყობილობა. ინფორმაცია ხშირად შეჰყავთ დაბეჭდვით (კლავიატურის გამოყენებით) ან დისკეტების, კასეტების საშუალებით. გამოსაყვანი ინფორმაცია კი გამოდის ეკრანზე, პრინტერებზე (საიდანაც შეიძლება ტექსტის ამობეჭდვა) და დისკეტებზე.
4. საკომუნიკაციო მოწყობილობები, რომლებიც საშუალებას აძლევენ კომპიუტერს "ესაუბროს" სხვა მანქანა-მოწყობილობებს. ეს მოწყობილობა შეიცავს მიდემებს, რომელიც აკავშირებს კომპიუტერს სატელეფონო ხაზთან და ქსელებს, რომელიც უფლებას აძლევს მანქანას სხვა მანქანას ესაუბროს დიდი სისწრაფით.

თანამედროვე კომპიუტერები მათი ზომისა და შესაძლებლობების მიხედვით სამ უმთავრეს კატეგორიად იყოფა: მიკრო-კომპიუტერები, მინი-კომპიუტერები და მეინფრეიმები. მიკრო-კომპიუტერები ჩვეულებრივი კომპიუტერებია, რომელიც ყველას გვინახავს.

(‘ბურჯი ეროვნებისა 3’, 2000წ., 21-ე გვ.)

VOCABULARY

ზოგი	<i>some, a few</i>	შესახებ	<i>about</i>
მეოცე	<i>20th</i>	საუკუნე	<i>century</i>
სხვა	<i>other</i>	მრავ[ა]ლი	<i>several</i>
მნიშვნელოვ[ა]ნი	<i>important</i>	აღმოჩენა	<i>discovery</i>
-თან ერთად	<i>together with (+ dat.)</i>	ისტორია	<i>history</i>
შე-ღი-ხარ	<i>you enter</i>	როგორც	<i>as</i>
მართლაც	<i>in truth</i>	საოც[ა]რი	<i>amazing</i>
გონიერი	<i>intelligent</i>	მანქანა	<i>machine</i>
უდიდესი	<i>very great</i>	გადატრიალება	<i>revolution</i>
(მო-)ა-ხდ(-)ენ	<i>you (will) cause X</i>	თანამედროვე	<i>contemporary</i>
ცივილიზაცია	<i>civilisation</i>	სამყარო	<i>world</i>
თანდათანობით	<i>gradually</i>	ცხოვრება	<i>life</i>
განუყოფელი	<i>indivisible</i>	ნაწილი	<i>part</i>
(გა-)ხდ(-)ებ-ი	<i>you (will) become</i>	იმდენად	<i>to that extent</i>
მთელი	<i>whole</i>	ცივილიზებული	<i>civilised</i>
მსოფლიო	<i>world</i>	წარმოდგენელი	<i>unimaginable</i>
გარეშე	<i>without (+ gen.)</i>	ძირითადი	<i>basic</i>
სახე	<i>type, face</i>	არსებ-ობ (ი- -ებ)	<i>you (will) exist</i>
ანალოგიური	<i>analogue (adj.)</i>	ციფრობრივი	<i>digital</i>
(გამო-)ი-ყენ-ებ	<i>you (will) use X</i>	ელექტრული	<i>electrical</i>
სიგნალი	<i>signal</i>	ჩართვა-გამორთვა	<i>(switch) on-(switch) off</i>
ფარმა	<i>form</i>	საზოგადოება	<i>society</i>
ხელი	<i>hand</i>	კალკულატორი	<i>calculator</i>
ქკვიანი	<i>clever</i>	მოწყობილობა	<i>apparatus, device</i>
საბეჭდი	<i>for typing</i>	სარეცხი	<i>for washing</i>
გავრცელება	<i>spread(ing)</i>	(გა-)ე-ცნ-ობ-ი	<i>you (will) become acquainted with X</i>
შე-ღვ-ებ-ა	<i>X consists of Y</i> (= gen. + -გან)	მთავ[ა]რი	<i>main</i>
პროცესორი	<i>processor</i>	(შე-)ა-სრულ-ებ	<i>you (will) fulfil X</i>
ბრძანება	<i>command</i>	არითმეტიკული	<i>arithmetic</i>
ლოგიკური	<i>logical</i>	ოპერაცია	<i>operation</i>
შენახული	<i>stored</i>	მონაცემი	<i>datum</i>
მახსოვრობა	<i>memory</i>	ან(უ)	<i>or</i>
ინფორმაცია	<i>information</i>	შესანახი	<i>for storing</i>
ადგილი	<i>place</i>	შესაყვან-	<i>for entering and</i>
		გამოსაყვანი	<i>retrieving</i>
ხშირი	<i>frequent</i>	შე-გ-ყენ-ს	<i>you enter X</i>
დაბეჭდვა	<i>printing</i>	კლავიატურა	<i>keyboard</i>
გამოყენება	<i>using</i>	დისკეტი	<i>diskette</i>
კასეტა	<i>cassette</i>	საშუალება	<i>means</i>
გამოსაყვანი	<i>to be retrieved</i>	გამო-ღი-ხარ	<i>you come out</i>

ეკრანი	<i>screen</i>	პრინტერი	<i>printer</i>
საიდანაც	<i>from where</i>	შე-ი-ძლ-ება	<i>X is possible</i>
ტექსტი	<i>text</i>	ამობეჭდვა	<i>copying</i>
საკომუნიკაციო	<i>for communication</i>	ა-ძლ(-)ეც	<i>you (will) give</i>
		(მი-ს-ც-ემ)	<i>X to Y</i>
ე-საუბრ-ები	<i>you (will) converse with X</i>	შე-ი-ც-ავ-ს	<i>X contains Y</i>
მოდემი	<i>modem</i>	(შე-)ა-კავშირ-ებ	<i>you connect X</i>
სატელეფონო	<i>telephone (adj.)</i>	ხაზი	<i>line</i>
ქსელი	<i>network</i>	უფლება	<i>power</i>
სისწრაფე	<i>speed</i>	ზომა	<i>size</i>
შესაძლებლობა	<i>capability</i>	მიხედვით	<i>according to</i>
			(+ gen.)
უმთავრესი	<i>really main</i>	კატეგორია	<i>category</i>
(გა-/და-)ი-ყოფი	<i>you are (will be) split(table)</i>	ჩვეულებრივი	<i>ordinary, usual</i>
ყველა (-ა-)	<i>all</i>	ხედ-ავ (ნახ-ავ)	<i>you (will) see X</i>

Exercises

1 Write out the paradigms of the three pairs:

X has me (etc.)	X will have me (etc.)
X loves me (etc.)	I (etc.) fell in love with X
I (etc.) want X	X felt a desire for me (etc.)

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) ვი _ ძღ-ლხ _ რ შ _ ნ?
 (b) ყ _ ე _ ბ _ ა _ ა _ უყვ _ რ _ ბ _ მ _
 (c) _ ბ _ კ _ ბ _ ი _ შ _ ნ _ ღ _ ა _ ?
 (d) შოთა _ _ _ ტომ _ რ _ კ _ ბ _ ი _ _ ბ ათვ _ ლ _ ?
 (e) ეს ნ _ _ ბ აფიწყ _ ებ _ _ _ გენ!
 (f) ც _ ვ _ რ _ _ ბ _ ემ _ ნ _ ბ _ _ გენ
 (g) ბ _ გ _ გ _ ბ _ _ ბ _ ცვ _ ბ _ ?
 (h) ნ _ _ _ შინ _ ბ _ , ყვ _ ლ _ ფ _ რ _ _ ბ _ ვ _ ქვ _ !

3 Put the following present indicative verb forms into the future indicative, reversing the roles of the subject and object in the process after the pattern of: (მე შენ) შეყვხარ *I have you* → (შენ მე) გეყოლები *you will have me*. In two of the examples, two future forms will be necessary for a complete answer:

(a) (მე ის/ისინი) შეყვარს	(e) (მე შენ) მახსოვხარ
(b) (მას/მათ ჩვენ) მოყვავვართ	(f) (მათ ის/ისინი) უყვარდებათ
(c) (შენ მე) გენატრები	(g) (თქვენ ჩვენ) გეცოდებით
(d) (ჩვენ ის/ისინი) მოგეწონს	(h) (მას ის/ისინი) უნდა

4 Transpose the following present indicative verb forms into their aorist subjunctive equivalents, as would be necessary after the words არ უნდა *it is not necessary*:

(a) უკეთიათ (მათ სათვალე)	(e) გამოქნარებს (შენ)
(b) გვძინავს (ჩვენ)	(f) რცხვენიათ (მათ)
(c) გვინათ (თქვენ)	(g) გუუხერხულებათ (თქვენ ის)
(d) მახურავს (მე ქული)	(h) მიყვარდები (მე შენ)

5 Transpose the following aorist indicative verb forms into their present indicative equivalents:

(a) ებათ (მათ ცხენი)	(e) წაგიყვანე (მე შენ)
(b) გელვობათ (თქვენ)	(f) შეგეძლო (შენ ის)
(c) დაგუჭირდა (ჩვენ ის/ისინი)	(g) ეჭირათ (მათ ის/ისინი)
(d) მოესმათ (მათ ის/ისინი)	(h) მოიტანეთ (თქვენ ის/ისინი)

6 What are the meanings of these verb forms?

(a) შეეშინდათ	(e) ეგონათ
(b) ვეყოლები	(f) გირჩევენიათ
(c) მოუღლებათ	(g) მოეწონებათ
(d) გვახსოვხართ	(h) გვიღვეს

7 Translate into English:

- იმ ქალს ვინ ვგონივარ მე? გადიარია იგი, თუ რაშია საქმე?
- პასუხი როდის გეცოდინებათ? ნუ გეშინიათ, როგორც კი გავიგებ, დაგირეკავთ და შეგატყობინებთ
- ნუ შესწუხდებით, გთხოვთ. მალე უნდა წავიდე – გვექქარება – და ყავა არ გვინდა
- შეგეძლება ჩააცვა ამ ბავშვს პერანგი? თუ არ ეცმევა, როცა/როდესაც დედა-მისი ქალაქიდან დაბრუნდება (/დედა-მისი რო(მ) ქალაქიდან დაბრუნდება), იგი ძალიან გაბრაზდება ჩემზე
- რომელ ენაზე გინდა ვილაპარაკოთ? ქართულად თუ ინგლისურად? მე ქართული მირჩევნია ინგლისურს
- ლედას უნდა (რო(მ)) ჩვენ ვაშლი ვიყიდოთ ქალაქში. მამ შეგეძლია აქ დავრწყო, რადგან(აც)/რაკი/ვინაიდან მამას უკვე მოაქვს – დახე!
- სად დავდე/დავდევი ჩემი კალამი? განა დაგავიწყდა, რო(მ) მაგიაზე გიღვეს? უნდა დადო/დადვა ისეთ ადგილზე, რომ არ დაგავიწყდეს!
- მე მგონია(ა), (რო(მ)) ნანა შემეყვარდა, და მინდა ცოლად შევიერთო. კეთილი, მარა (=მაგრამ) ნანას რა გრძობა აქ(ეს) შენს მიმართ? თუ არ ცდები, ვუყვარვარ. და თუ ცდები, როგორ ფიქრობ? მალე შეუყვარდები?

8 Translate into Georgian:

- (a) What are you holding in your hand? Show me! I'm holding nothing. In that case what have you got in your pocket? Today I have five lari, but tomorrow I'll have ten.
- (b) Why is Ek'a wearing the same dress today she wore yesterday? Can't she put on something new? She should (be) wear(ing) her new dress for our guests.
- (c) My head has started to ache – I must lie down. You can't help me, can you? Come on, I'll help you.
- (d) We have to get off [preverb = ნა-] here, let us off, let us off! Why are you in a hurry? Because it's possible we'll be late at the station, where we must meet someone.
- (e) Let's go into the house where they have a fire burning. There's a very big fire burning in that one. It's not possible that the house will catch fire, is it? I'm afraid.
- (f) What do you desire, gentlemen? We want you to let us into this school. I'm sorry, I am unable to let in here anyone I do not know.
- (g) Why did you take off your coat? It's cold here in the cinema. I found it hot when we came in. If I start to feel cold, I'll put it on again. Don't catch cold, otherwise your mother will have a fit [= go crazy]!
- (h) Are you hungry? What will you have to eat? Should I prepare you a sandwich? Sit down and let's talk. Don't go to any trouble. If I get hungry, I'll tell you.

SUPPLEMENTARY VERBAL PRACTICE

9 In the following eight examples eleven verbs have been omitted. The verbs are presented below, in the wrong order. Select the appropriate verb for each of the vacant slots:

- 1 როგორც კი ერთმანეთი გავიცანით, – და მინდა ცოლად მალე შევიერთო
- 2 ბავშვებს თუ არ – სკოლის ფორმა, როგორ შეგვიძლია სკოლაში გავეზავენოთ?
- 3 თუ დედას დაგურეკავ, როგორ ფიქრობ, მას – პასუხი თუ არა?
- 4 შენ თუ არ –, ცხადია, რომ ცოლად არ გამოიყვები
- 5 თბილი ტანსაცმელი ჩაიცვით, თორემ შეიძლება –, რადგან ამაღამ – პაური [air]
- 6 რა ღამაში სურათი – ლოგინის თავზე, როცა შარშან გესტუმრეთ
- 7 თუ –, ვაშლი ჭამე! კეთილი, მარა ამ წუთში არ –
- 8 გოში რამდენი ძროხა –? თუ არ ვცდებით, ოცი უნდა –

ავკიათ, გვებას, შეგვივლეთ, გეკიდათ, მოგშივლება/მოგშივდა, გიბიათ, გიყვარვარ, აცივდება, ეცოდინება, შემოიყვარდი, შშია

Lesson 14

In this lesson you will learn about:

- The formation of the remaining verb forms of Series I (imperfect indicative, present subjunctive, conditional, future subjunctive)
- Producing expressions of the type *If X were to (be) [verb](ing), Y would [verb]*
- Issuing instructions using verbs without an aorist indicative
- Producing expressions of the type *X ought to be [verb]ing*
- Expressing the intention of carrying out an action in the future
- Other contexts in which the aorist subjunctive is found

Dialogue 1

A teacher asks a pupil about a typical day in his life

მასწავლებელი: როცა ახალგაზრდა იყავი, რას შერებოდი ჩვეულებრივი დღის განმავლობაში?

მოწაფე: ვლგებოდი რვის ოცდახუთ წუთზე. საძილეში სწრაფად ვიცვამდი, რადგან იქ არასოდეს (არ) გვენთო ცეცხლი, და ხელ-პირს ვიბანდი. სანამ ვსაუზმობდი, ვუსმენდი ან რადიოს ან ჩემს მუსიკას – ელვის პრესლი მიყვარდა (და დღესაც მიყვარს). იმ დროს ტელევიზორი გვქონდა, მაგრამ დღისით ხომ არაფერს (არ) აწვენებდნენ. სკოლაში დადიოდი ან ველოსიპედით ან ფეხით. სკოლის ეზოში ვლაპარაკობდი წინა ღამის დაუალეზაზე. სხვადასხვა საგნებს ვსწავლობდი, ყველაზე მეტად კლასიკური ენები მიყვარდა (კლასიკური ენები გახლდათ ჩემი საყვარელი), რომლებში(ა)ც

ყოველთვის ვისაკუთრები პირველ ადგილს გამოცდების დროს. შუადღისას ყოველდღე სახლში ვჭამდი, რადგან ყველა ჩემს სკოლასთან საკმაოდ ახლოს ვცხოვრობდით და არ მინდოდა სკოლის სადილები. ჩემი მეგობრები მათ ჭამდნენ და შეუბნებოდნენ, რომ არ მოსწონდათ. სკოლის შემდეგ მე და რამ(ო)დენიმე ახლობელი ვიკრიბებოდით და შინ ერთად ვბრუნდებოდით. საღამოთი არსად (არ) გავდიოდი.

მასწავლებელი:

მოწაფე:

რით(ი) ერთობოდი შაბათ-კვირაობით?
 შაბათობით სკოლაში დავდიოდი, სადაც ვაკვეთილები გვქონდა მხოლოდ თორმეტ საათამდე. მერე რუგების ვთამაშობდი სკოლისთვის, რაც მძულდა, რადგან ჩემს საყვარელ სპორტს ვერ ვუყუარებდი ტელევიზორში. კვირაობით ლოჯინში ვრჩებოდი სადილის დრომდე, ხოლო სადილის შემდეგ ბევრ სასიამოვნო საათს ვატარებდი ჩემს სათბურში, სადაც იზრდებოდა ჩემი მცენარეები. ერთი სიტყვით, შედარებით სრულყოფილი შვილი და მოწაფე გახლდით (თუნდაც განებიერებულიც!) – არ დაგავიწყდეთ, რომ(მ) და-ძმა არ მყავდა.

Vocabulary

ჩვეულებრივი	<i>normal</i>	განმავლობაში	<i>during</i> (+ gen.)
არასოდეს	<i>never</i>	მუსიკა	<i>music</i>
დღისით	<i>during the day</i>	ველოსიპედი	<i>bicycle</i>
წინა	<i>previous</i>	დავალება	<i>homework,</i> <i>instruction</i>
საგ[ა]ნი	<i>subject</i>	კლასიკური	<i>classical</i>
გ-ა- ხლ -და(-თ)	<i>it was (polite)</i>	ყოველთვის	<i>always</i>
ი- საკუთრ -ებ	<i>you make X</i>	გამოცდა	<i>exam</i>
(და-)	<i>your own</i>	ყოველდღე	<i>everyday</i>
შუადღისას	<i>at midday</i>	ახლოს (-თან)	<i>near (to X)</i>
საკმაოდ	<i>satisfactorily,</i> <i>quite</i>	ახლობ[ე]ლი	<i>close person</i>
ი- კრიბ -ებ-ი-თ	<i>you (pl.) gather</i>	საღამოთი	<i>of an evening</i>
(შე-)		არსად	<i>nowhere</i>
ე- რთ -ობ-ი (გა-)	<i>you amuse</i> <i>yourself</i>	შაბათ-კვირაობით	<i>at weekends</i>
შაბათობით	<i>on Saturdays</i>	გაკვეთილი	<i>lesson</i>
რუგბი	<i>rugby</i>	სპორტი	<i>sport</i>
კვირაობით	<i>on Sundays</i>	ერთი სიტყვით	<i>in a word</i>
შედარებით	<i>comparatively</i>	სრულყოფილი	<i>perfect</i>
თუნდაც	<i>albeit</i>	განებიერებული	<i>spoilt</i>

Dialogue 2

Nino asks an acquaintance, Lali, what she would do if [she were] offered Nino's job

- ნინო: ჩემი თანამდებობა რო(მ) გქონდეთ თქვენ, რას იზამდით? სხვანაირად როგორ მოიქცეოდით?
- ლალი: თქვენი თანამდებობა რო(მ) მქონდეს მე, გავგიჟდებოდი, იცოდეთ!
- ნინო: რას ლაპარაკობთ? ხომ არ გინდათ მე დავიჯერო, რო(მ) თქვენ მართლა გადაირეოდით, აქ რო(მ) მუშაობდით?!
- ლალი: ნამდვილად (ნაღდაღ)!
- ნინო: მაგრამ თქვენ უმუშევარი ბრძანდებით. ჩემი უფროსი რო(მ) ამ წუთში შემოვიდოდეს და შემოგთავაზებდეთ ადგილს, როგორ უპასუხებდით?
- ლალი: ვეტყვი ამას: ხელფასად რო(მ) მილიონს მომცემდეთ, აქ ვერ დაგწვევდი მუშაობას. და მიზეზს რო(მ) შემეკითხებოდეს (/შეკითხავდეს), მას აზნაირ პასუხს გავცემდი: მე ძლიერ ვეწინააღმდეგები ომს, თქვენი ქარხანა კი უშუალოდ იარაღს ამიტომ ვერასოდეს (ვერ) შევეკუებოდი აქ მუშაობას.
- ნინო: მე შესმის ის, რაც თქვენთვის სიმწიფეს წარმოადგენს, მაგრამ პრინციპებით კაცს არ შეუძლია ირჩინოს თავი/კაცი ვერ ირჩენს თავს.
- ლალი: კარგი იქნებოდა, თქვენი ქარხნის იარაღებს (სახელდობრ ხმლებს) ჩვენ რო(მ) გადავქცევდეთ გუნებად. მაგრამ არ შეგვიძლია, ამიტომ უაზროა ასეთი ლაპარაკი.
- ნინო: კეთილი. ერთი მითხარით, ფული რამდენი გაქ(ვ)თ ჯიბეში?
- ლალი: ჯიბეში რო(მ) ფული მქონდეს ამ წუთში, ბედნიერ ქალად ჩავთვლიდი თავს!
- ნინო: ას გირვანქას რო(მ) გასესხებდეთ, იმით რას იყიდ(ი)დით?
- ლალი: ჯერ უნდა გითხრათ, რო(მ) არასოდეს გეცოდინებოდათ, თუ გვ თანხა ოდესმე დაგიბრუნებოდათ!
- ნინო: დამიბრუნებდით, შესაძლებლობა რო(მ) გექნებოდათ (/თუ შეგეძლებოდათ/შესძლებდით) – ეს ვიცი. აბა, რას იყიდ(ი)დით?
- ლალი: ჯერ ვუყვი(ი)დი თქვენს უფროსს წიგნს ომის სიბოროტის შესახებ.
- ნინო: მაგნაირ წიგნს იგი არ წაიკითხავდა, იცოდეთ!
- ლალი: სინდისი არა აქ(ვ)ს თქვენს უფროსს.
- ნინო: განა ფიქრობთ, მას უცებ განუკითარდებოდა სინდისი, მაგნაირ წიგნს რო(მ) წაიკითხავდეს?! მე მგონია, წიგნს რომც დაამალვდეთ მას, წარმატებით მაინც არ დაგიმთავრებოდათ ექსპერიმენტი. ცხადია, რო(მ) გულკეთილი აღმაინი ბრძანდებით. აი ასი გირვანქა! (შე)ეცადეთ სასარგებლო რამ იყიდოთ. დამიბრუნეთ ფული, როცა შეგეძლებათ – საჩქარო არ არი(ს).

Vocabulary

თანამდებობა	<i>post</i>	ი-ც-ოდ-ე(-თ)!	<i>know it!</i>
ნამდვილად/ნალდად	<i>really, truly</i>	უმუშევრ[ა]რი	<i>unemployed</i>
ს-თავაზ-ობ	<i>you offer X to Y</i>	ხელფასი	<i>wage, salary</i>
(შე-/შემო- ებ)		ე-კითხ-ებ-ი/პ-	<i>you ask X (Y) →</i>
მუშაობა	<i>work</i>	კითხ-ავ → future	<i>you will ask X (Y)</i>
ამნაირი	<i>of this type</i>	შე-ე-კითხ-ებ-	
ძლიერ	<i>strongly</i>	ი/პ-კითხ-ავ	
ე-წინააღმდეგ-	<i>you (will)</i>	ომი	<i>war</i>
ეპ-ი	<i>oppose X</i>	იარალი	<i>weapon</i>
უ-შე-ებ (გამო-)	<i>you produce X</i>	ე-გუ-ებ-ი (შე-)	<i>you adapt yourself</i>
ვერასოდეს	<i>never (potential)</i>		<i>to X</i>
სიძნელე	<i>difficulty</i>	პრინციპი	<i>principle</i>
თავს ი-რჩ(-)ენ	<i>you (will)</i>	სახელდობრ	<i>in particular</i>
	<i>support</i>		
	<i>yourself</i>		
ხმ[ა]ლი	<i>sword</i>	გუთ[ა]ნი	<i>plough</i>
უაზრო	<i>senseless</i>	ასეთი	<i>such as this</i>
გირვანქა	<i>pound</i>	თანხა	<i>sum</i>
აბა	<i>well then,</i>	სიბოროტე	<i>evil</i>
	<i>come on</i>		
მაგნაირი	<i>of that (by you)</i>	სინდისი	<i>conscience</i>
	<i>type</i>		
უცებ	<i>suddenly</i>	უ-ვითარ-დ-	<i>it develops for X</i>
		ეპ-ა (გან-)	
რომც	<i>even if</i>	წარმატება	<i>success</i>
ექსპერიმენტი	<i>experiment</i>	ცხადი	<i>clear, evident</i>
გულკეთილი	<i>kind hearted</i>	სასარგებლო	<i>advantageous</i>
საჩქარო	<i>urgent</i>		

Grammar

Formation of the imperfect indicative, present subjunctive, conditional and future subjunctive

The **imperfect indicative** is used to refer to ongoing or repeated actions in the past and corresponds in meaning to English expressions such as: *I was reading/used to read, you were singing/used to sing, we were afraid, they looked so well*, etc. It is formed according to the patterns given below, where no special attention will be paid to the marking of the indirect object, since these are indicated within each sort of verb according to the general principles already explained.

Transitive verbs

The universal marker is the suffix *-ლ-*. This is added directly to the root of the root verbs and to the thematic suffix of other transitives. This element is then followed by the vowel *-ო* when the subject is 1st or 2nd person; a 3rd person singular subject selects the ending *-ა*, while the 3rd person plural takes *-ენ*. Any version vowel found in the present indicative will be carried over, and there will be no preverb (unless one is dealing with one of those relatively rare cases when a preverb is used even in the present indicative). This produces the following patterns.

Root verbs

ვ-წერ-ღ-ო	<i>I was writing (X)</i>	ვ-წერ-ღ-ო-თ	<i>we were writing (X)</i>
წერ-ღ-ო	<i>you were writing (X)</i>	წერ-ღ-ო-თ	<i>you (pl.) were writing (X)</i>
წერ-ღ-ა	<i>X was writing (Y)</i>	წერ-ღ-ენ	<i>they were writing (X)</i>

Thematic suffix -eb

ვ-ა-ღ-ებ-ღ-ო	<i>I (etc.) was opening X</i>	ვ-ღ-ებ-ღ-ო	<i>I (etc.) was putting X</i>
--------------	-------------------------------	------------	-------------------------------

Thematic suffix -av

ვ-მა-ღ-ავ-ღ-ო	<i>I (etc.) was hiding X</i>	ვ-კლ-ავ-ღ-ო	<i>I (etc.) was killing X</i>
---------------	------------------------------	-------------	-------------------------------

Thematic suffix -i

ვ-(ა-)გზავნ-ი-ღ-ო	<i>I (etc.) was sending X</i>
ვ-ჭრ-ი-ღ-ო	<i>I (etc.) was cutting X</i>

Thematic suffix -ob

ვ-სა-ობ-ღ-ო	<i>I (etc.) was ruining X</i>
ვ-ა-ობ-ობ-ღ-ო	<i>I (etc.) was heating X</i>

Thematic suffix -am

ვ-ი-ცვ-ამ-ღ-ო	<i>I (etc.) was donning X</i>
---------------	-------------------------------

Medial verbs

The same procedure is followed for the medials as for the transitives except that, as noted at the time, the *-ო*-ending of medials such as *ტირ-ო* *you cry* is not the same as the thematic suffix. And so medials of this type do not *add*

-ლ after this -ი but rather *replace* it by -ოლ and then add on the same endings as those just illustrated. Any root-final -ვ (as in ყივ-ი *you shriek*) disappears before the -ო- of the imperfect's suffix, e.g.:

ვ-ტირ-ოლ-ი	<i>I was crying</i>	ვ-ყი-ოლ-ი	<i>I was shrieking</i>
ტირ-ოლ-ი	<i>you were crying</i>	ყი-ოლ-ი	<i>you were shrieking</i>
ტირ-ოლ-ა	<i>X was crying</i>	ყი-ოლ-ა	<i>X was shrieking</i>
ვ-ტირ-ოლ-ით	<i>we were crying</i>	ვ-ყი-ოლ-ით	<i>we were shrieking</i>
ტირ-ოლ-ით	<i>you (pl.) were crying</i>	ყი-ოლ-ით	<i>you (pl.) were shrieking</i>
ტირ-ოლ-ნენ	<i>they were crying</i>	ყი-ოლ-ნენ	<i>they were shrieking</i>

The same applies to the imperfect indicative of the verb *know* (e.g. ვ-ი-ც-ი *I know X* → ვ-ი-ც-ოლ-ი *I knew X*, etc.).

For other types of medial compare ვ-თამაშ-ობ-ლ-ი *I was playing (X)*, ვ-ცეკვ-ავ-ლ-ი *I was dancing*, ვ-ტრიალ-ებ-ლ-ი *I was spinning around*, etc.

Intransitive verbs

All three sub-types of intransitives (prefixal, suffixal, markerless) behave alike with regard to their formation of the imperfect indicative. And indeed the pattern is exactly the same as that of the medials in -ი – the ი-vowel found in the present indicative when the subject is 1st or 2nd person is replaced by -ოლ, to which the same endings already learned are suffixed. Any root-final -ვ is dropped, e.g.:

ვ-ი-კვლ-ებ-ოლ-ი	<i>I (etc.) was being killed</i>
ვ-ე-ს(-)ე-ოლ-ი	<i>I (etc.) was attacking X</i> (cf. ე-ს(-)ე-ი <i>you attack X</i>)
ვ-ი-ხრჩ-ობ-ოლ-ი	<i>I (etc.) was choking</i>
ვ-წითლ-დ-ებ-ოლ-ი	<i>I (etc.) was blushing</i>
ვ-თბ-ებ-ოლ-ი	<i>I (etc.) was getting warm</i>

The verb of motion also follows this pattern; it is illustrated with the preverb მო-, which gives the form the meaning *come*:

მო-ვ-დ-ი-ოლ-ი	<i>I was coming</i>	მო-ვ-დ-ი-ოლ-ით	<i>we were . . .</i>
მო-დ-ი-ოლ-ი	<i>you were . . .</i>	მო-დ-ი-ოლ-ით	<i>you (pl.) were . . .</i>
მო-დ-ი-ოლ-ა	<i>X was . . .</i>	მო-დ-ი-ოლ-ნენ	<i>they were . . .</i>

Indirect verbs

As explained in Lesson 13, indirect verbs differ as to whether their past tense is a formal aorist or imperfect indicative. The relevant forms are now given for those roots with the latter type of past tense. It will be seen below that (with one exception) verbs whose 3rd person singular subject form in the present indicative ends in -ი-ა, -ი-ს or just -ა employ -ოლ- in their imperfects,

while those ending in -ლ preceded by a consonant use -ლ-. Here are some subject-object combinations for the verb *love*:

მ-ი-ყვარ-ლ-ა	<i>I loved X (sing./pl.)</i>
მ-ი-ყვარ-ლ-ი	<i>I loved you</i>
უ-ყვარ-ლ-ა-თ	<i>they loved X (sing./pl.)</i>
ვ-უ-ყვარ-ლ-ი	<i>X (sing./pl.) loved me</i>
გ-ი-ყვარ-ლ-ი-თ	<i>you (pl.) loved me/you (pl.) loved us/you loved us</i>

Compare the above with parallels for the root *want*:

მ-ი-ნდ-ლ-ა	<i>I wanted X (sing./pl.)</i>
მ-ი-ნდ-ლ-ი	<i>I wanted you</i>
უ-ნდ-ლ-ა-თ	<i>they wanted X (sing./pl.)</i>
ვ-უ-ნდ-ლ-ი	<i>X (sing./pl.) wanted me</i>
გ-ი-ნდ-ლ-ი-თ	<i>you (pl.) wanted me/you (pl.) wanted us/you wanted us</i>

Note that მ-ა-ჭგ-ს *I have (inanimate) X* → მ-ჭონ-ლ-ა. This is the only case where, in addition to a change to the root, the pre-radical structure also alters:

მ-ყავ-ს <i>I have (animate) X</i>	→ მ-ყავ-ლ-ა;	მომ-მიწონ-ს <i>I like X</i>	→ მომ-მიწონ-ლ-ა
მ-ტკივ-ა <i>I feel pain in X</i>	→ მ-ტკი-ლ-ა;	მ-ცივ-ა <i>I am cold</i>	→ მ-ცი-ლ-ა
მ-ში-ა <i>I am hungry</i>	→ მ-ში-ლ-ა;	მ-წუწურ-ია <i>I am thirsty</i>	→ მ-წუწურ-ლ-ა
მ-ი-ხარ-ია <i>I am glad</i>	→ მ-ი-ხარ-ლ-ა;	მ-ა-კლ-ია <i>I lack X</i>	→ მ-ა-კლ-ლ-ა [sic]
მ-ა-ხსოვ-ს <i>I remember X</i>	→ მ-ა-ხსოვ-ლ-ა;	მ-ცხელ-ა <i>I am hot</i>	→ მ-ცხელ-ლ-ა
მ-ე-სმ-ის <i>I understand X</i>	→ მ-ე-სმ-ლ-ა;	მ-ძულ-ს <i>I hate X</i>	→ მ-ძულ-ლ-ა
მ-ე-შინ-ია <i>I am afraid</i>	→ მ-ე-შინ-ლ-ა;	მ-ი-კვირ-ს <i>I am amazed</i>	→ მ-ი-კვირ-ლ-ა
მ-ე-ნატრ-ებ-ა <i>I miss X</i>	→ მ-ე-ნატრ-ებ-ლ-ა		
მ-ე-ცოდ-ებ-ა <i>I pity X</i>	→ მ-ე-ცოდ-ებ-ლ-ა		
მ-ა-ვიწყ-ლ-ებ-ა <i>I forget X</i>	→ მ-ა-ვიწყ-ლ-ებ-ლ-ა		
მ-რცხვ(-)ენ-ია <i>I am ashamed</i>	→ მ-რცხვ(-)ენ-ლ-ა		
მ-ჭირ-ლ-ებ-ა <i>I need X</i>	→ მ-ჭირ-ლ-ებ-ლ-ა		

Stative verbs

As we saw in the previous lesson, statives generally have a formal aorist as their past tense. However, მ-ჩგ(-)ეგ-ია *I have X as a habit* has the imperfect მ-ჩგ(-)ე-ლ-ა; similarly მ-ა-ტყვ-ია *X is observable on me* (e.g. ნაკბენი მ-ა-ტყვ-ია *the bite mark (ნაკბენი) is visible on me*) has მ-ა-ტყ-ლ-ა (cf. the non-stative equivalent ე-ტყ-ობ-ა, also used in the sense of *apparently, it would appear so*, with its aorist და-ე-ტყ-ო).

The **present subjunctive**, to which it is difficult to assign a meaning independent of the context in which it is used, is simple to produce. Take the imperfect indicative and keep the verb form constant up to and including the component -(ო)ლ. To this add the subjunctive vowel -ე, which is retained in all cases except when the 3rd person plural marker -ნენ is employed. The 3rd person singular ending is -ს, e.g.:

<i>write (X)</i>	<i>blush</i>	<i>cry</i>	<i>love (X)</i>
ვ-წერ-დ-ე	ვ-წითლ-დ-ებ-ოდ-ე	ვ-ტირ-ოდ-ე	მ-ი-ყვარ-დ-ე-ს
წერ-დ-ე	წითლ-დ-ებ-ოდ-ე	ტირ-ოდ-ე	გ-ი-ყვარ-დ-ე-ს
წერ-დ-ე-ს	წითლ-დ-ებ-ოდ-ე-ს	ტირ-ოდ-ე-ს	უ-ყვარ-დ-ე-ს
ვ-წერ-დ-ე-თ	ვ-წითლ-დ-ებ-ოდ-ე-თ	ვ-ტირ-ოდ-ე-თ	გვ-ი-ყვარ-დ-ე-ს
წერ-დ-ე-თ	წითლ-დ-ებ-ოდ-ე-თ	ტირ-ოდ-ე-თ	გ-ი-ყვარ-დ-ე-თ
წერ-დ-ენ	წითლ-დ-ებ-ოდ-ენ	ტირ-ოდ-ენ	უ-ყვარ-დ-ე-თ

Since there is uniformity of formation, only some of the subject-object combinations that might cause difficulties for the indirect verbs are illustrated here. The same five combinations are repeated for the present subjunctive of the verbs *love* and *want* as were given for the imperfect indicative, though the reader should note how two of the forms may now convey an extra pairing (3rd person marker -ს dropping before the pluraliser -თ):

მ-ი-ყვარ-დ-ე-ს	<i>that I love X (sing./pl.)</i>
მ-ი-ყვარ-დ-ე	<i>that I love you</i>
უ-ყვარ-დ-ე-თ	<i>that they love X (sing./pl.)/that X (sing./pl.) love you (pl.)</i>
ვ-უ-ყვარ-დ-ე	<i>that X (sing./pl.) love me</i>
გ-ი-ყვარ-დ-ე-თ	<i>that you (pl.) love me/you (pl.) love us/you love us/you (pl.) love X (sing./pl.)</i>

Compare the above with parallels for the root *want*:

მ-ი-ნდ-ოდ-ე-ს	<i>that I want X (sing./pl.)</i>
მ-ი-ნდ-ოდ-ე	<i>that I want you</i>
უ-ნდ-ოდ-ე-თ	<i>that they want X (sing./pl.)/that X (sing./pl.) want you (pl.)</i>
ვ-უ-ნდ-ოდ-ე	<i>that X (sing./pl.) want me</i>
გ-ი-ნდ-ოდ-ე-თ	<i>that you (pl.) want me/you (pl.) want us/you want us/you (pl.) want X (sing./pl.)</i>

The **conditional** is the equivalent to English *X would ... /would have ... ed*; it is also used with the particle ხოლმე *as a rule* to mark a habitual activity in the past (e.g. ვ-ი-მღერ-ებ-დ-ი ხოლმე *I would/used to sing as a rule*) and indeed takes its Georgian name (ხოლმეობითი) from this particle. It is formed from the future indicative in exactly the same way as the imperfect indicative is formed from the present indicative – transitives and medials add -დ + endings to the thematic suffix (almost without exception -ებ for the medials, of course), whilst intransitives, indirect verbs and statives add -ოდ + endings to their thematic suffix (usually -ებ, sometimes -ობ, sometimes -ეც, which last loses its -ე). Examples:

და-ვ-წერ-დ-ი	<i>I would write/have written (X)</i>
და-ვ-ფ(-)ენ-დ-ი	<i>I would (have) spread X out</i>
გა-ვ-ხ(-)ეც-დ-ი	<i>I would tear/have torn X</i>
მო-ვ-კლ-ა-ვ-დ-ი	<i>I would kill/have killed X</i>
გა-ვ-(-ა)გზავნ-ი-დ-ი	<i>I would send/have sent X</i>

ვ-ი-ტირ-ებ-დ-ი	<i>I would cry/have cried</i>
ვ-ი-ყივლ-ებ-დ-ი	<i>I would shriek/have shrieked</i>
ვ-ი-სწავლ-ი-დ-ი	<i>I would learn/have learnt X</i>
ვ-ი-გრძნ-ობ-დ-ი	<i>I would feel/have felt X</i>
მო-ვ-ი-კვლ-ებ-ო-დ-ი	<i>I would be/have been killed</i>
შე-ვე-ქ-ს(-)ე-ო-დ-ი	<i>I would attack/have attacked X</i>
გა-ვ-წითლ-დ-ებ-ო-დ-ი	<i>I would blush/have blushed</i>
მ-ე-ყვარ-ებ-ო-დ-ა	<i>I would love/have loved X</i>
მ-ე-ყოფ-ებ-ო-დ-ა	<i>I would have/have had (animate) X</i>
მ-ე-ქნ-ებ-ო-დ-ა	<i>I would have/have had (inanimate) X</i>
მ-ე-ნდომ-ებ-ო-დ-ა	<i>I would want/have wanted X</i>
მ-ე-ცოდ(-)ინ-ებ-ო-დ-ა	<i>I would know/have known X</i>
ე-ქიდ-ებ-ო-დ-ა	<i>X would be/have been suspended (for/on Y)</i>

The only difficulties are that the verbs *ი-ტყუ-ო* *you will say X* and *ე-ტყუ-ო* *you will say X to Y* do not contain the thematic suffix *-ო*, as indeed was noted earlier, and so their conditionals are *ი-ტყ-ო-დ-ი* *you would say/have said X* and *ე-ტყ-ო-დ-ი* *you would say/have said X to Y*. The verb of motion has the following conjugation for its conditional, again illustrated with preverb *მო-*:

მო-[ვ-]ვიდ-ო-დ-ი	<i>I would (have) come</i>
მო-ხ-ვიდ-ო-დ-ი	<i>you would . . .</i>
მო-ვიდ-ო-დ-ა	<i>X would . . .</i>
მო-[ვ-]ვიდ-ო-დ-ი-თ	<i>we would . . .</i>
მო-ხ-ვიდ-ო-დ-ი-თ	<i>you (pl.) would . . .</i>
მო-ვიდ-ო-დ-ნენ	<i>they would . . .</i>

The **future subjunctive** is formed from the conditional in exactly the same way as the present subjunctive is formed from the imperfect indicative. And so, since it is slightly anomalous by virtue of the presence of the 2nd person subject marker *-ხ-*, the only example to be given is that of the verb of motion – assume that all six forms are preceded by *მო(მ) if*:

მო-[ვ-]ვიდ-ო-დ-ე	<i>if I were to come</i>
მო-ხ-ვიდ-ო-დ-ე	<i>if you were to . . .</i>
მო-ვიდ-ო-დ-ე-ს	<i>if X were to . . .</i>
მო-[ვ-]ვიდ-ო-დ-ე-თ	<i>if we were to . . .</i>
მო-ხ-ვიდ-ო-დ-ე-თ	<i>if you (pl.) were to . . .</i>
მო-ვიდ-ო-დ-ენ	<i>if they were to . . .</i>

After a moment's thought, readers will realise that where the future indicative differs from the present indicative solely by the addition of a preverb (i.e. the majority of transitive and intransitive verbs), the same difference distinguishes (a) the conditional from the imperfect indicative and (b) the future subjunctive from the present subjunctive. This does not apply to medial, indirect and (marginally) stative verbs, whose future sub-series differ from

their respective present sub-series more radically. Suppletive transitive and intransitive verbs also differ more radically but do, of course, behave according to the above rules within each sub-series – cf. the following pairs:

ხედავ	<i>you see X</i>
ხედავდ-ი	<i>you were seeing X</i>
ხედავდ-ე	<i>that you be seeing X</i>
ნახავ	<i>you will see X</i>
ნახავდ-ი	<i>you would (have) see(n) X</i>
(რომ) ნახავდ-ე	<i>(if) you were to see X</i>

Expressions of the type *If X were to (be) [verb](ing), Y would [verb]*

In Lesson 9 we learnt how to form factual conditions relating to the present (*If you are (at this moment) writing a letter . . .*) and future (*If you write the letter (at some future time)*). Let us now examine the formation of more remote, less factual conditions.

The conditional marker is *რომ* *if*, which does not like to stand as the first word in its clause. The verb stands in either the present subjunctive, if reference is to the present time, or future subjunctive, if reference is to some point in the future. For those verbs (such as the statives and *to be*) that do not possess a present subjunctive the corresponding aorist subjunctive is used instead. The verb in the other clause in both cases stands in the conditional, e.g.:

კარგი ი-ქნ-ებ-ოდ-ა, ეხლა რომ ხვალინდელ გაკვეთილს ა-ზხად-ებ-დ-ე
It would be good, if you were now preparing tomorrow's (ხვალინდელი) lesson

დროზე რომ ხვალინდელ გაკვეთილს არ მო-ა-ზხად-ებ-დ-ე, ამაღამ ვერ
 წა-ხ-ვიდ-ოდ-ი კინოში

If you were not to prepare tomorrow's lesson on time, you could not go to the cinema this evening

ჩვენი საჭმელი რომ მო-ვ-კონ-დ-ე-თ, გზაზე უკვე ი-ქნ-ებ-ოდ-ნენ
If they were bringing our food, they would already be on the way

ჩვენს საჭმელს რომ მო-ი-ტან-დ-ნენ, ფულს მათ მი-ე-ც-ემ-დ-ი-თ
If they were to bring our food, we would give them the money

ეს ბიჭი ბედნიერი ი-ქნ-ებ-ოდ-ა, მისი და რომ უ-წმენდ-დ-ეს ფეხსაცმელს
This lad would be happy, if his sister were cleaning his shoes for him
 (ფეხსაცმელი)

შენ რომ გა-მ-ი-წმენდ-დ-ე ფეხსაცმელს, ბედნიერი ვ-ი-ქნ-ებ-ოდ-ი
If you were to clean my shoes, I would be happy

ეხლა რომ წვიმ-დ-ეს, ქუჩები სველი ი-ქნ-ებ-ოდ-ა
If it were raining, the streets would be wet (სველი)

ხვალ რო(მ) ი-წვიმ-ებ-დ-ე-ს, ქუჩები და-სველ-დ-ებ-ო-დ-ა
If it were to rain tomorrow, the streets would get wet ((და-)სველ-დ-ებ-ა)

მე რო(მ) შენს ადგილზე ვ-ი-ყ-ო, ასეთ საქციელს ვერ მო-ვ-ი-თმ(-)ენ-დ-ი
If I were in your place, I would be unable to put up with ((მო-)ი-თმ(-)ენ)
such behaviour

ბავშვს რო(მ) ე-ძინ-ო-ს, დედა-მისი უკვე ქვევით ი-ჭნ-ებ-ო-დ-ა
If the child were asleep, his mother would already be down (ქვევით)

მაგ კითხვაზე პასუხი რო(მ) ვ-ი-ცოდ-ე, მილიონერი უკვე ვ-ი-ჭნ-ებ-ო-დ-ი
If I knew the answer to that question, I would already be a millionaire

მაგ კითხვაზე პასუხს რო(მ) ვა-ვ-ი-გ-ებ-დ-ე, აუცილებლად ვ-ე-ტყ-ო-დ-ი და
 შენც ვ-ე-ცოდ(-)ინ-ებ-ო-დ-ა
*If I were to learn the answer to that question, I would certainly tell you,
 and you too would know it*

ასე რო(მ) არ მ-რცხვ(-)ენ-ო-დ-ე-ს, მე თვით(ონ) წა-ვიდ-ო-დ-ი
If I were not so ashamed, I would go myself

Constructing imperatives from verbs without an aorist indicative

Since the imperative is identical to the 2nd person subject forms of the aorist indicative (apart from the verb of motion), if a verb lacks Series II forms, the chosen method of construction is to employ 2nd person subject forms of the present subjunctive. In practice, there are only two verbs for which this is going to be important. The first is the verb *know*:

ცულ მდგომარეობაში ხარ, იცოდე!
You are in a bad situation (მდგომარეობა) – know it/you should know!

იცოდეთ, რო(მ), ამას თუ არ მოეშვები, ცულ მდგომარეობაში ჩავარდები
*Know that, if you don't give this up ((მო-)ე-შვ-ებ-ი), you'll find yourself
 (lit. fall down into) in a bad situation*

The other verb is the one we learnt in Lesson 1 in such expressions as: როგორ ბრძან-დ-ებ-ი-თ? = როგორა ხართ? *How are you?* When provided with a preverb, this root normally appears not just in a Series II form but in the form of a polite imperative equivalent for the verb of motion or the verb *sit down*:

და-ბრძან-დ-ი-თ! = და-სხედ-ი-თ/და-ჯექ-ით! *Sit down!*
 მო-ბრძან-დ-ი-თ! = მო-დი-თ! *Come (in)!*
 მი-ბრძან-დ-ი-თ! = მი-დი-ი-თ! *After you! (= Go)!*

However, as an equivalent to *be* it exists only in the present sub-series, and so, when a polite version of the parting wish კარგად ი-ყავ-ი-თ! *Be well!* is required, it is the present subjunctive of this root that is used to give კარგად ბრძან-დ-ებ-ო-დ-ე-თ!

Constructing expressions of the type *X ought to be [verb]ing*

In Lesson 12 we saw how expressions of obligation relating to the future were produced by using the aorist subjunctive immediately preceded by the invariant particle უნდა. Parallel expressions relating to the present are produced by associating the same invariant particle with the present subjunctive; if the relevant verb has no present subjunctive, the aorist subjunctive is used instead:

მამა სახლს უნდა ლეზ-ავ-დ-ე-ს, მაგრამ ავადაა

Father should be painting the house, but he is ill

მანდ რატომ წევხარ? ხვალინდელ გაკვეთილს უნდა ა-მზად-ებ-დ-ე!

Why are you lying there? You should be preparing tomorrow's lesson!

რას შვრებიო? მაგას არ უნდა ა-კეთ-ებ-დ-ე-ო!

What are you doing? You should not be doing that!

დედა დიღხანს უნდა ი-წვ-ე-ს ლოგინში

Mother has to stay lying in bed a long time

ბავშვი ისე არ უნდა ტირ-ოდ-ე-ს

The child shouldn't be crying like that

სამსახურში უკვე უნდა ვ-ი-ყო!

I should be at work (სამსახური) already!

Expressions of purpose relating to the future

Expressions of the type *I am going to the market (in order) that I may (/in order to) buy some fruit* are rendered in Georgian by coupling რო(მ) (alternatively რათა) at the start of the clause with the aorist subjunctive of the verb stating the purpose, e.g.:

ბაზარში მივდივარ, რო(მ)/რათა ხილი ვიყიდო

I am going to the market (ბაზ[ა]რი) to buy fruit (ხილი)

ამ გამოცდებს ვაბარებ, რო(მ)/რათა შემეძლოს ვიმუშაო მასწავლებლად

I am sitting these exams in order that it may be possible for me to work as a teacher

რა გნებავთ? მინდა შემიშვათ, რო(მ)/რათა თქვენს უფროსს ჩამოვართვა ინტერვიუ

What do you want? I want you to let me in in order that I may interview (lit. take it from) your boss

ბევრი მეცადინეობა საჭიროა, რო(მ)/რათა მოეწყო უნივერსიტეტში

A lot of study (მეცადინეობა) is necessary (საჭირო) in order for you/one to get into ((მო-)ე-წე-ობ-ი) university

ფარდა ასწითელ/ახალეთ, რო(მ)/რათა დადგმა (= წარმოდგენა/სპექტაკლი) დაიწყო

Raise ((ა-)წ-წ(-)ეე/(ა-)ხდ-ი) the curtain (ფარდა) so that the play (დადგმა) may begin

Some other verbs that take the aorist subjunctive

The verbs or expressions (ს-)ჯობ-ია *it is better*, მ-ი-რჩევენ-ია *I prefer X*, გ-ი-რჩ(-)ევ *I advise you*, საჭიროა *it is necessary*, შესაძლოა/შესაძლებელია *it is possible*, ცდ(-)ილ-ობ *you try* may all be construed with a clause containing the aorist subjunctive, referring, as they do, to actions that may or may not take place in the future – რო(მ) is optional, e.g.:

ამ წვიმაში ჯობია (რო(მ)) არ გავიდეთ
In this rain it is better we do not go out

არ ჯობია (რო(მ)) გაკვეთილი დროზე მოამზადო?
Isn't it better you prepare your lesson in time?

გირჩევნია (რო(მ)) აქ დავერჩეთ თუ შინ დავბრუნდეთ? არც ეს, არც ის – მიირჩევნია
მიყიღო ნაყინი
Do you prefer we stay here or return home? Neither the one nor the other – I prefer you buy me an ice cream

პრეზიდენტს ალბათ ურჩევნია (რო(მ)) კონგრესი დაიშალოს
The president probably prefers that the congress break up ((და-)შლ-ება)

რას გვირჩევთ, ბატონო? გირჩევთ (რო(მ)) არ გაჩიუტდეთ და მოისმინოთ სხვების
ბრძნული სიტყვები
*What do you advise us, sir? I advise you not to become stubborn
(და-)ჩიუტ-დ-ება) and to listen to the wise (ბრძნული) words of others*

ვაიმე! უკვე თორმეტის ნახევარია. საჭიროა (რო(მ)) გაიქცე
Good lord, it's already half past eleven! I must rush

საჭიროა (რო(მ)) ბავშვი დროზე დაწვეს და ეძინოს ცხრა საათი
It's necessary a child go to bed on time and sleep for nine hours

სრულიად შესაძლოა (= შეიძლება) (რო(მ)) შეგრცხვეს, მაგრამ მაინც უნდა წახვიდე
It's entirely possible that you will feel ashamed, but you must still go

შესაძლოა (= შეიძლება) (რო(მ)) ვერ შევასრულო ის, რასაც დაგპირდი/შეგპირდი
It's possible I may not be able to fulfil what I promised you

გიორგი (შე)ეცდება (რო(მ)) კარგად მოიქცეს
Giorgi will try to behave well

(შე)ეცადე (რო(მ)) სადილი დროზე იყოს მზად
Try (and see to it) that lunch be ready on time

Note also the two words (which were verb forms in origin) that similarly govern the aorist subjunctive, but that are best translated simply as *perhaps*, *maybe*: ეგებ/იქნებ (e.g. ეგებ/იქნებ მოვიდეს *Maybe I'll come*, ეგებ/იქნებ მამა-შენმა იცოდეს *Maybe your father knows*).

Dialogue 3

Two Georgian students, a philologist and a physicist, discuss the growing foreign interest in Mingrelian

- ფიზიკოსი: ბევრი უცხოელი რატომ მიდის სამეგრელოში?
- ფილოლოგი: რატომ და, დაინტერესდნენ მეგრული ენით და სწორედ იმიტომ მიდიან სამეგრელოში, რო(მ) მეგრული ისწავლონ ადგილზე, ე.ი. იქ სადაც ფართო მოსახლეობა მეგრულად ლაპარაკობს. კიდევ ერთი ჯგუფი ხვალ გაემგზავრება. ხომ მეთანხმები, რო(მ) ჯობია ენათმეცნიერებმა სცადონ დაეუფლონ ამა თუ იმ ენას იქ, სადაც ხალხს ჯერ კიდევ აქ(გს) იგი ლედა-ენად?
- ფიზიკოსი: რატომ არ უნდა გეთანხმებოდე? მაგრამ ერთი რამ მიკვირს – რატომ უნდა აინტერესებდეს (აინტერესებდეთ) მეგრული, როცა იგი წარმოადგენს ქართულის მხოლოდ ერთერთ კილოს? მე ვუჩრქვე მათ აქ თბილისში დარჩნენ, რო(მ) გააგრძელონ მათი მნიშვნელოვანი კვლევა-ძიება ქართულის ყველა დიალექტში.
- ფილოლოგი: ვხედავ, რომ შენ თურმე იზიარებ მცდარ შეხედულებას, რომლის მიხედვითაც მეგრული დამოუკიდებელ ენად არ ითვლება. ხომ იცი, რომ ეს აბდა-უბდას წარმოადგენს?!
- ფიზიკოსი: მეგრულს თუ ცალკე ენად თვლი, გთხოვ ამისხნა, მას რატომ არა აქ(გს) დამწერლობა?
- ფილოლოგი: დამწერლობა რა შუაშია? ბევრი არა-ენათმეცნიერი სწორედ მაგ შეცდომას უშვებს, მაგალითად თავის დროს სტალინიც. ენა არ შეიძლება ეგრე განისაზღვროს. ისტორიის შემთხვევაა, რომელ ენას აქ(გს) დამწერლობა, რომელს კი არა. მეგრული ძალიან ადვილად იწერება ჩვენი ქართული შრიფტით. საჭიროა შეექმნათ მხოლოდ ორი ახალი ასო იმ ბგერებისთვის, რომლებიც არ არსებობს ქართულში.
- ფიზიკოსი: მაშ რას მეუბნები? ნუთუ მეგრული უფრო მნიშვნელოვანია ქართულზე?!
- ფილოლოგი: მაგას არავითარ შემთხვევაში არ ვამბობ. ყველა ენა ერთნაირად არის მნიშვნელოვანი, სხვადასხვა ფაქტორის მიხედვით მდიდარი და ენათმეცნიერებისთვის საინტერესო თავ-თავისი თავისებურებებით. მაგრამ განმაცვიფრებელი და სეკიდიანი ფაქტია, რომ მსოფლიოს უამრავი ენა უკვე დაეკარგა, და ეს პროცესი თვალწინ გვიგრძელდება – მცოდნეები გვეუბნებიან, რომ კვირის გამოტოვებით სულ ცოტა ერთი ენა კვდება. ყველა ძალა და ღონე უნდა გამოვიყენოთ, რომ ჩვენი ლამაზი ქვეყნის ენობრივი სიმდიდრე შევინარჩუნოთ. ამ სიჭრელით უნდა ვიამოყოთ!

- ფიზიკოსი: კეთილი, მარა ალბათ კარგად იცი ამ საკითხის შესახებ ჩვენთან გაგრძელებული მოსაზრება — ე.ი. ენობრივი უფლებების მინიჭების შედეგად შეიძლება გაიზარდოს პოლიტიკური უფლებების მოთხოვნა. მერე სად ვიქნებით ჩვენ ქართველები, თუ საქართველო დაქუცმაცდება? არ შეიძლება დაქუცმაცდეს! ეს ხიფათი ყოველთვის ემუქრებოდა ჩვენს სამშობლოს, და ყველა ქართველი მას ებრძოდა, ებრძვის და ებრძოლება კიდევ!
- ფილოლოგი: ჩემი პასუხი მოკლეა და მარტივიც — აუცილებელი არ არის, რომ ერთი შეორეს მოჰყვეს. ჩვენი უმცირესობების ენების დაკარგვა ნამდვილ ხიფათს წარმოადგენს, და ამაზე უნდა ვიზრუნოთ, რათა მათი მომავალი უზრუნველყოთ. მერე უმცირესობები მიხვდებიან, რომ ამ დახმარებას უნდა გვიმადლოდნენ, ჩვენ კი საქვეყნოდ სახელს მოვიხვეჭთ.

Vocabulary

სამეგრელო	<i>Mingrelia</i>	ინტერეს-დ-ები	<i>you become</i>
მეგრული/მეგრული	<i>Mingrelian (thing/person)</i>	(და-)	<i>interested in</i>
ფართო	<i>wide</i>	მოსახლეობა	<i>population</i>
გა-ე-მგზავრ-ები	<i>you will set out</i>	ჯგუფი	<i>group</i>
(არა-) ენათმეცნიერი	<i>(non-)linguist</i>	ე-თანხმ-ები (და-)	<i>you agree with X</i>
დღდა-ენა	<i>mother tongue</i>	ე-უფლ-ები (და-)	<i>you master X</i>
ერთერთი	<i>one of</i>	წარმო-ა-დგ(-)ენ	<i>you (will)</i>
კილო/დიალექტი	<i>dialect</i>	უ-რჩ(-)ეც	<i>represent X</i>
			<i>you (will) give X</i>
			<i>as advice to Y</i>
ა-გრძელ-ებ (გა-)	<i>you extend X</i>	კვლევა-ძიება	<i>research</i>
თურმე	<i>apparently</i>	ი-ზიარ-ებ (გა-)	<i>you (will) share X</i>
მცდარი	<i>mistaken</i>	შეხედულება	<i>attitude, view</i>
რომლის მიხედვით(აც)	<i>according to which</i>	დამოუკიდებ[ე]ლი	<i>independent</i>
აბდა-უბდა	<i>nonsense</i>	ცალკე	<i>separate</i>
დამწერლობა	<i>writing</i>	შეცდომის უ-შე-ებ (და-)	<i>you (will) make a mistake</i>
მაგალითად = მაგ.	<i>for example = e.g.</i>	ი-საზღვრ-ება (გან-)	<i>it is defined, delimited</i>
ისტორია	<i>history</i>	შრიფტი	<i>script</i>
შემთხვევა	<i>accident</i>	ასო	<i>letter, element</i>
ქმ-ი (შე-)	<i>you create X</i>	არსებ-ობ (ი- -ებ)	<i>you exist</i>
ბგერა	<i>sound</i>	ერთნაირად	<i>equally</i>
არავითარი	<i>no</i>	მდიდარი	<i>rich</i>
ფაქტორი	<i>factor</i>	თავისებურება	<i>peculiarity</i>
თავ-თავისი	<i>each its own</i>	სევდიანი	<i>sad</i>
განმაცვიფრებ[ე]ლი	<i>astounding</i>		

უამრავი	<i>countless</i>	თვალწინ	<i>before the eye</i>
მცოდნე	<i>expert</i>	კვირის	<i>every other week</i>
		გამოტოვებით	
სულ ცოტა	<i>at least</i>	ძალა და ღონე	<i>power and strength</i>
ი-ყენ-ებ (გამო-)	<i>you (will) utilise X</i>	ენობრივი	<i>linguistic</i>
სიმდიდრე	<i>richness</i>	ი-ნარჩუნ-ებ (შე-)	<i>you (will) preserve X</i>
სიჭრელე	<i>variety</i>	ამაყ-ობ (ი- -ებ)	<i>you (will) boast of X (inst.)</i>
საკითხი	<i>question, problem</i>	გავრცელებული	<i>widespread</i>
მოსაზრება	<i>opinion, view</i>	უფლება	<i>right</i>
მინიჭება	<i>awarding</i>	შედეგად	<i>as a result</i>
მოთხოვნა	<i>demand</i>	ქუცმაც-დ-ებ-ა (და-)	<i>it is split/splits up</i>
ხიფათი	<i>danger</i>	ე-შუჭრ-ებ-ი (და-)	<i>you threaten Y</i>
სამშობლო	<i>hometown</i>	ე-ბრძე-ი (ე-ბრძოლ-ებ-ი)	<i>you (will) fight Y</i>
პასუხი	<i>answer</i>	მოკლე	<i>short</i>
მარტივი	<i>simple</i>	აუცილებ[ე]ლი	<i>necessary</i>
უმცირესობა	<i>minority</i>	დაკარგვა	<i>losing, loss</i>
ზრუნ-ავ (ი- -ებ)	<i>you (will) have care</i>	მომავალი	<i>future</i>
უზრუნველ-ყ-ოფ	<i>you (will) safeguard X</i>	დანმარება	<i>help</i>
უ-მადლ-ი	<i>you owe gratitude to X for Y</i>	საქვეყნოდ	<i>worldwide</i>
სახელს ი-ხვეჭ (მო-)	<i>you (will) earn yourself a good name</i>		

Proverb

სველს წვიმისა არ ეშინია
What is wet does not fear the rain

VOCABULARY

სველი	<i>wet</i>	წვიმა	<i>rain</i>
გ-ე-შინ-ია	<i>you fear X (gen.)</i>		

Prose text

Section of an obituary for Andria Balanchivadze, brother of Giorgi (aka Georges Balanchine), from 'Literary Georgia' (8 May 1992)

ანდრია ბალანჩივაძე

ქართულმა მუსიკალურმა ხელოვნებამ, საქართველოს კულტურულმა ცხოვრებამ უმძიმესი დანაკლისი განიცადა, მნ წლისა გარდაიცვალა ანდრია ბალანჩივაძე – დიდი კომპოზიტორი და საზოგადო მოღვაწე, თვალსაჩინო პედაგოგი,

აღმზრდელი, რომელიც თვით უხუცეს ასაკშიც დაუცხრომლად იღვწოდა და კვლავაც თავის კვალს აჩნევდა მშობლიურ სულიერ კულტურას.

მეტად დიდია ანდრია ბალანჩივაძის დანატოვარი, ჟანრობრივად მრავალმხრივი, მუსიკალური შემოქმედების არც ერთი სახეობისათვის მას გვერდი არ აუვლია და ყველგან თავისი ელვარე სიტყვა აღუბუჭდავს. მაგრამ მის მუსიკაში თავიდანვე გამოიკვეთა უმთავრესი ჟანრობრივი მიდრეკილებანი სიმფონიური, საკონცერტო-ინსტრუმენტული და საბალეტო მუსიკის სახით და ყოველ მათგანში შესარულა ფუქემდებლური, წარმართველი როლი ეროვნულ მუსიკალურ ხელოვნებაში.

ანდრია ბალანჩივაძე დაიბადა 1906 წლის 19 მაისს, სანკტ-პეტერბურგში, პირველი ქართული ოპერის ავტორის მელიტონ ბალანჩივაძის ოჯახში. 1926 წელს დაამთავრა თბილისის კონსერვატორია კომპოზიციის (პროფესორ მ. იაბლოტოვი-ივანოვიან) და საფორტეპიანო (პროფესორ ი. აისხუტვან) დარგებით. განაგრძო სწავლა და 1931 წელს დაამთავრა ლუნინგრადის კონსერვატორია კომპოზიციის პროფესორ ა. ჟიტომირსკისთან და ფორტეპიანოს განხრით — პროფესორ მ. ოუდინსთან.

მას დიდი ავტორიტეტი ჰქონდა საქართველოს ფარგლებს გარეთაც, მეგობრობდა თანამედროვეობის დიდ მუსიკოსებთან. საემარისია, მათ შორის დავასახელთ ჩვენი საუკუნის ერთ-ერთი უდიდესი კომპოზიტორი, დიმიტრი შოსტაკოვიჩი.

ქართველ მუსიკოსთა არაერთი თაობა უსაზღვროდ მაღლივი იქნება ანდრია ბალანჩივაძისა, როგორც უუაქიხესი მუსიკოსისა და პიროვნებისა, მისი სახელი და ხსოვნა კვლავტარივით გაანათებს ქართული მუსიკის მომავალს.

(‘ლიტერატურული საქართველო’, 8 მაისს, 1992წ., მე-11 გვ)

VOCABULARY

ქართული	<i>Georgia</i>	მუსიკალური	<i>musical</i>
ხელოვნება	<i>art</i>	საქართველო	<i>Georgia</i>
კულტურული	<i>cultural</i>	ცხოვრება	<i>life</i>
უმძიმესი	<i>really heavy</i>	დანაკლისი	<i>loss</i>
გან-ი-ცდ-ი	<i>you (will) suffer X</i>	წიელი	<i>year</i>
გარდა-ი-ცვლ-ებ-ი	<i>you will pass away</i>	დიდი	<i>great</i>
საზოგადო	<i>social</i>	მალეაწე	<i>activist</i>
თვალსაჩინო	<i>remarkable</i>	პადაგოგი	<i>pedagogue</i>
აღმზრდელი	<i>educator</i>	თვით	<i>self</i>
უხეცესი	<i>old, venerable</i>	ასაკი	<i>age</i>
დაუცხრომლად	<i>tirelessly</i>	ი-ღვწ-ი (ი-ღვაწ-ებ)	<i>you (will) toil</i>
კვლავაც	<i>yet again</i>	თავისი	<i>own</i>
კვალი	<i>imprint, footmark</i>	(და-)-ჩნ(-)ეგ	<i>you (will) leave (mark) X on Y</i>
მშობლიური	<i>native</i>	სულიერი	<i>spiritual</i>

კულტურა	<i>culture</i>	მეტად	<i>especially</i>
დანატოვ[ა]რი	<i>legacy</i>	უანრობრივი	<i>genre-related</i>
მრავალმხრივი	<i>many-sided</i>	შემოქმედება	<i>creativity</i>
არც ერთი	<i>not one</i>	სახეობა	<i>type</i>
გვერდი	<i>side, flank</i>	გვერდს ა-უ-ვლ-ი	<i>you will shun, skirt around X</i>
ყველგან	<i>everywhere</i>	ელვარე	<i>shining</i>
სიტყვა	<i>word</i>	(ალ-)ხეჭლ-ავ	<i>you (will) stamp X</i>
მაგრამ	<i>but</i>	თავიდანვე	<i>right from the start</i>
(გამო-)ი-კვეთ-ებ-ა	<i>X is (will be) incised, engraved</i>	უშთავრესი	<i>really main</i>
მიდრეკილება	<i>inclination, bent</i>	სიმფონიური	<i>symphonic</i>
საკონცერტო	<i>concert-</i>	ინსტრუმენტული	<i>instrumental</i>
საბალეტო	<i>ballet-</i>	სახე	<i>type, face</i>
ყოველი	<i>each</i>	ყოველ მათგანში	<i>in each of them</i>
(შე-)ა-სრულ-ებ	<i>you (will) fulfil X</i>	ფუძემდებლური	<i>foundation laying</i>
წარმმართველი	<i>leading</i>	როლი	<i>role</i>
ეროვნული	<i>national</i>	(და-)ი-ხად-ებ-ი	<i>you are (will be) born</i>
პირველი	<i>first</i>	ოპერა	<i>opera</i>
ავტორი	<i>author</i>	ოჯახი	<i>family</i>
(და-)ა-მთავრ-ებ	<i>you (will) finish X</i>	საფორტეპიანო	<i>piano-</i>
ღარგი	<i>field, area</i>	(გან-)ა-გრძ-ობ	<i>you (will) extend X</i>
სწავლა	<i>study</i>	ფორტეპიანო	<i>piano</i>
განზრით	<i>with the speciality</i>	ავტორიტეტი	<i>authority</i>
გ-ა-ქვ-ს (გ-ე-ქვ-ებ-ა)	<i>you (will) have X</i>	ფარგლი	<i>boundary, limit (usually pl.)</i>
გარეთ	<i>outside (+ dat./gen.)</i>	მეგობრ-ობ (ი-ებ)	<i>you are (will be) a friend</i>
თანამედროვეობა	<i>contemporaneity</i>	მუსიკოსი	<i>musician</i>
საკმარისი	<i>sufficient</i>	შორის	<i>among (+ dat.)</i>
(და-)ა-სახელ-ებ	<i>you (will) name X</i>	ჩვენი	<i>our</i>
საუკუნე	<i>century</i>	ერთ-ერთი	<i>one of</i>
უდიდესი	<i>greatest</i>	კომპოზიტორი	<i>composer</i>
ქართველი	<i>Georgian (person)</i>	არაერთი	<i>more than one</i>
თაობა	<i>generation</i>	უსაზღვროდ	<i>limitless</i>
მადლიერი	<i>grateful</i>	ხ-ა-რ (ი-ქვ-ებ-ი)	<i>you are (will be)</i>
როგორც	<i>as</i>	უფაქიზესი	<i>very pure, refined</i>
პიროვნება	<i>personality</i>	სახელი	<i>name, reputation</i>
ხსოვნა	<i>memory</i>	კელაპტ[ა]რი	<i>large wax candle used in churches</i>
(გა-)ა-ნათ-ებ	<i>light up</i>	მომავ[ა]ლი	<i>future</i>

Exercises

1 Write out the conditional paradigm for *I (etc.) would say/have said X*, the present subjunctive for *I (etc.) may be singing*, the imperfect indicative for *I (etc.) was cutting X*, the future subjunctive for *(if) I (etc.) were to be*, the imperfect indicative for *I (etc.) used to trust X*, and the future subjunctive for *(if) I (etc.) were to have (animate) X*.

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) —რ —ე—იძლ—ა— მო— —იდ—თ?
- (b) —უში— რა— —ვრ—ბ—დ— —ნ ის—ნ—?
- (c) ა— ქ—ლ—ბ— არ—ფ—რი (ა—) —სმ—დ—თ
- (d) ეს წ—გნ— —რ მ—ვ—წონ—ბ—
- (e) —ა—გ—დ —რ—ა—დ—ბ—დ—თ!
- (f) იქ ა—ა—ო—ეს (—რ) —ა—ვიდ— —ით — —ეგნ
- (g) ა— გ—გო— შე— —ყვარ—ე—ო—ო
- (h) —ვალ შე—ვ—ძლ—ბ— მო—ო—ე—

3 Put the following present indicative verbs into the equivalent present subjunctive forms:

(a) გვაქ(ვს)	(e) გებრძვი
(b) გეუბნები	(f) ვხეუ
(c) გვ(ა)გზავნიან	(g) მიკვირს
(d) ვიცით	(h) სწევიათ

4 Put the following conditional verb forms into their equivalent present indicative forms:

(a) ჩახვიდოდი	(e) გვეტყოდით
(b) იხივლებდნენ	(f) შეტკინებოდა
(c) გეცოდინებოდათ	(g) იუღ(ვ)ეუბლა
(d) ვუზამდი	(h) ითხოვდა

5 Transpose the following future subjunctive verb forms into their equivalent imperfect indicative forms:

(a) შევლევბოდე	(e) გეყვარებოდე
(b) ვივძნობდე	(f) ივივლევბდე
(c) გვექნებოდე	(g) მოიტანდე
(d) წაგიყვანდე	(h) მოუკვებოდე

6 Wrap the appropriate markers around the verbs in:

- (a) შე ის ქალები შე— —ყვარდებოდ—
- (b) ისინი მაგას შე — —უბნებოდ— — —
- (c) თქვენ გუშინ რა — —ნდოდ— — ?
- (d) ფული აღრე ჩვენ მო— — —ცემოდ—

- (e) თქვენ მას რატომ არ _ხმარებოდ_—?
 (f) შენ ჩვენ რას _—_—_ძღვედ_—?
 (g) მე შენ _ძულ_—_—, _ცოდ_—!
 (h) დაბრძანდ_—! რას მი_რომეკ_—?

7 Translate into English:

- (a) პასუხი რო(მ) ვიცოდე, აუცილებლად გეტყვოდი, მერწმუნე!
 (b) თუ შენს მეგობარს აინტერესებს ჩემი აზრი, მე მას ვურჩევდი აქ დარჩეს და არსად (არ) წავიდეს
 (c) ჩემს შშობლებს რო(მ) ქალაქში წაიყვანდეთ, ძალიან დამავალუბდით
 (d) ვასულ კვირაში რო(მ) ერთმანეთს შევხვდით, ზუსტად საღ მიდიოდი? ხომ არ მიყავდა მანქანა გარაჟში? არა, ბაზარში მიმქონდა ხილი
 (e) ჩვენთან რო(მ) ხვალ თორმეტზე მოხვიდოდე, ნახავდი ჩვენს ახალ რძალს
 (f) (შე)ვეცდები (რო(მ)) მოვიდე, მარა ვერ გპირდები, რო(მ) დროზე ვიქნები. შეიძლება დაიგვიანო. (შე)ეცადე (რო(მ)) არ დაიგვიანო. თუ მოხვალ, ჯობია (რო(მ)) დროზე მოხვიდე
 (g) ცულ მდგომარეობაში რო(მ) ჩავვარდებოდე, ხომ დამეხმარებოდი?
 (h) რა თქმა უნდა, დაგეხმარებოდი, მარა ჯობია (რო(მ)) (შე)ეცადო (რო(მ)) არ ჩავარდე ცულ მდგომარეობაში. ხომ მეთანხმები?

8 Translate into Georgian:

- (a) If you want to master Georgian, I advise you to go to Georgia.
 (b) If his mother were to hit him, the lad would start crying.
 (c) When I was twelve years old, I used to go to school at 8.15 and studied many subjects.
 (d) I should be beginning work, but it is late, and so I prefer to begin tomorrow. Now let's dance!
 (e) With what were they threatening you? They weren't threatening me – they just did not like my behaviour.
 (f) Why would a foreigner become interested in Mingrelia and the Mingrelian language? God knows, don't ask me!
 (g) Perhaps *you* know how we can bring friends from Georgia to France.
 (h) If the reason were to become clear, we would all rejoice.

Lesson 15

In this lesson you will learn about:

- The formation and accompanying syntax of the perfect of transitive and medial verbs
- Saying *X did not [verb]*
- Three colloquial uses of the perfect
- Constructing sentences containing the conjunctions *although, even if*
- Constructing expressions of the type *X is so [adjective] that [clause]*
- More negative words

Dialogue 1

Grigol wakes up and describes his dream to his wife, Tamuna

(Compare the text of the dream with Dialogue 1, Lesson 4; Dialogue 1, Lesson 6 and Dialogue 1, Lesson 8.)

გრიგოლი: რა საინტერესო სიზმარი ვნახე!

თამუნა: რა დაგესიზმრა?

გრიგოლი: თითქოს ბავშვი ვიყავი და დედას ვუყურებდი, სანამ იგი პურს აცხობდა სამზარეულოში.

თამუნა: უი, რა კარგია! რა გემრიელ პურს აცხობდა დედა-შენი. ხომ არ გახსოვს მისი რეცეფტი? სანამ ცოცხალი იყო, არასოდეს არ მოუცია ის ჩემთვის!

გრიგოლი: (შე)ვეცდები დაემსახროვო, მაგრამ, თუ რაიმეში შეეცდი, ნუ გამიბრაზდები, რადგან ხომ მხოლოდ სიზმარი იყო!

თამუნა: არ გაგიბრაზდები – პურს უბრალოდ ვერ ჭამ!

ბრიგოლი: . . . დედას ჯერ დაუწევია ყველაფერი მაგიდაზე: ჯამი, ფქვილი, თბილი წყალი, მარგარინი, მარილი, შაქარი და საფუარი. ფქვილი საცრით გაუცრია და სასწორზე აუწონია, მერე ჯამში ჩაუყვრია იგი მარგარინთან, საფუართან, ცოტა მარილსა და შაქართან ერთად, და ზედ წყალი დაუსხამს. ცომი დიდხანს (მო)უხეღია, მერე ჯამი დაუფარებია და დაუტოვებია. მიკითხავს მისთვის, საფუარი რა როლს ასრულებს, და მას ჩემთვის უბასუხ(ნ)ია, რო(მ) საფუარი ცომს ააფუებდა. საათ-ნახევრის შემდეგ კიდევ მოუხეღია, და ცომი საშად დაუჭრია. კიდევ ორმოცი წუთით დაუტოვებია. მერე რამ(ო)დენიმე წუთით ადრე აუნთია ღუმელში, და ტაფაზე ცომი დაუდ(გ)ია და მერე შეუდ(გ)ია ღუმელში. ბოლოსდაბოლოს ღუმლიდან გამოუტანია ფუნთუში, მოუჭრია პური ნაჭერი და ჩემთვის უჭმევია. მე ვერ მიჭამია ისეთი ცხელი პური, და თითქოს მას გავუღვიძებოვარ!

Vocabulary

სიზმ[ა]რი	<i>dream</i>	გ-ე-სიზმრ-ებ-ა	<i>you see X in a dream</i>
თითქოს	<i>as if</i>	(და-)	
ცოცხალი	<i>alive, living thing</i>	რეცეფტი	<i>recipe</i>
ი-მასსოფრ-ებ	<i>you bring X to mind</i>	გ-ი-კითხ-ავ-ს	<i>you apparently</i>
(და-)		(-თვის)	<i>asked (X)</i>
ფუნთუში	<i>loaf</i>	ს-ჭრ-ი = ა-ჭრ-ი	<i>you cut X off Y</i>
ნაჭ[ე]რი	<i>slice</i>	(მო-)	(= dat.)

Dialogue 2

Givi asks his friend, Laura, for a report on the strange happenings that day in the capital of the foreign state in which these Georgians are temporarily resident!

- გივი: რაღა მოხდა დღეს ქალაქში, თუ იცი?
- ლაურა: მე თვითონ არაფერი არ მინახავს. ამიტომ ზუსტი ინფორმაცია არა მაქ(გს) – შემიძლია გითხრა მხოლოდ ის, რასაც სხვები ამბობენ (= სხვები რო(მ) ამბობენ, მხოლოდ ის შემიძლია გითხრა).
- გივი: არა უშავს. მითხარი ის, რაც სხვებმა გითხრეს შენ (= სხვებმა რო(მ) გითხრეს, ის მითხარი).
- ლაურა: ხომ იცი რა საზიზღარი მემარჯვენეებისაგან შედგება ამ ქვეყნის ე.წ. “ეროვნული ფრონტი”? პოდა, მათ თურმე მოუწყვიათ დიდი დემონსტრაცია ქვეყნის მთავრობის წინააღმდეგ. ქალაქის მთავარ მოედანზე პარტიის მეთაურს დიდხანს ულაპარაკ(ნ)ია.

პოლიციელებს დიდი ყურადღება რატომღაც არ მიუქცევიათ დემონსტრაციისთვის. მოედანზე ერთი საათი გაუტარებიათ, მერე შემიტინგეებს დაუწყიათ სიარული მოედნიდან შთავრობის შენობისკენ. დემონსტრაციას მიუპყრია ყველას ყურადღება, ვინც ქალაქის ქუჩებში იმყოფებოდა. მოგესხენება, რო(მ) მემარჯვენეების პარტიის მესვეურსა და ქვეყნის პრეზიდენტის ვაჟიშვილს სძულთ ერთმანეთი. პოდა, როგორც კი პრეზიდენტის ვაჟიშვილს გაუგია დემონსტრაციის ამბავი, მას მიუბრუნია ქალაქის ცენტრში. ცენტრამდე რო(მ) მიუღწევა, მიუხედავს და შეუქმნევია, რო(მ) პოლიციელები წესიერად არ პყარაულობდნენ მის მტერს. ქუჩაზე გადაუბრუნია, ჯიბიდან ამოუღია თოფი, თვალის დახამხამებაში დაუმიზნებია თავისი მტრისთვის და უსროლ(ნ)ია მისთვის კიდეც! წარმოიდგენია?! შიშს შეუპყრია სუყველა. პოლიციელებს სასწრაფო დახმარება გამოუძახებიათ (ქამოუძახნიათ), პრეზიდენტის ვაჟიშვილი დაუჭერიათ და საპრობოლემო ჩაუსვამთ იგი. თუმცა ვერ გადაურჩნიათ მემარჯვენეების მეთაური, მაინც დიდხანს უცდიათ. როცა პრეზიდენტს შეუტყვია ვაჟიშვილის ამბავი, თავი ვერ შეუკავებია, გაუსტუმრებია უცხოელების დელეგაცია, და დაუბარებია თავისი მრწევლები. მათ სასწრაფოდ გადაუწვევტიათ ყველაფერი. ნახევარი საათის შემდეგ გაუთავისუფლებიათ შკვლევი, დაუსახელებიათ იგი სამშობლოს გმირად, ორდენი მიუციათ მისთვის, და დაუნიშნაუთ იგი ქვეყნის მომდევნო ელჩად გაეროში! თუ არ მიჯერებ, მოგვიანებით გაზეთი იყიდე (მგონია), დაუგვიანებიათ მისი გამოსვლა (დღეს) და ნახავ, რო(მ) არ გეზუმრები.

გივი: აღარაფერი მათცებს ამ ქვეყნის შესახებ, ისეთი უკუღმართობა სუფევს ყველგან. მადლობა ღმერთს, რო(მ) მე დღეს ქალაქში არ წავედი!

Vocabulary

არა უ-შავ-ს	<i>it's okay, all's fine with X (dat.)</i>	საზიზღ[ა]რი	<i>loathsome</i>
მემარჯვენე	<i>right-winger</i>	ე.წ. (= ეგრეთ	<i>so-called</i>
ეროვნული ფრონტი	<i>national front</i>	წოდებული)	
ა-წყ-ობ (მო-)	<i>you organise X</i>	პოდა	<i>well (then)</i>
მოედ[ა]ნი	<i>square</i>	წინააღმდეგ	<i>against</i>
მეთაური	<i>leader</i>	პარტია	<i>party</i>
სიარული	<i>walking, march</i>	მემიტინგე	<i>participant in a meeting</i>

ი-ყერ-ობ (მი-)	<i>you attract to yourself</i>	შენობა	<i>building</i>
ი-ყოფ-ებ-ი	<i>you find yourself</i>	მო-გ-ე-სენ-	<i>you know</i>
მესვეური	<i>leader</i>	ე-ბ-ათ	<i>(polite)</i>
ა-ღწ(-)ეც	<i>you attain X (dat.)</i>	მი-ი-ხედ-მო-	<i>you will look</i>
(მი-/ მო-)		ი-ხედ-ავ	<i>here and there</i>
თოვს ი-ღ-ებ	<i>you take out a gun</i>	ა-შინ(-)ეც (შე-)	<i>you notice X (on Y)</i>
(ამო-)		უ-მიზნ-ებ (და-)	<i>you aim X at Y</i>
თვალის დახამხამება	<i>the twinkling of an eye</i>	წარმო-გ-ი-	<i>just imagine it!</i>
სუყველა (-ა-)	<i>absolutely all</i>	ღც(-)ენ-ი-ა!	
საპურობილე	<i>jail</i>	სგ-ამ (ჩა-)	<i>you place X in</i>
თუმცა	<i>although</i>	ი-ტყ-ობ (შე-)	<i>you learn X</i>
თავს ი-კავ-ებ (შე-)	<i>you restrain yourself</i>	ი-სტუმრ-ებ (გა-)	<i>you show X out</i>
დელეგაცია	<i>delegation</i>	მრჩევე[ე]ლი	<i>adviser</i>
მკვლელი	<i>murderer</i>	ა-სახელ-ებ (და-)	<i>you name X</i>
გმირი	<i>hero</i>	ორდენი	<i>medal</i>
ნიშნ-ავ (და-)	<i>you appoint X</i>	მომდენო	<i>next</i>
ელჩი	<i>ambassador</i>	გაერო*	<i>UNO</i>
ა-გვიან-ებ (და-)	<i>you delay X</i>	გამოსულა	<i>appearance</i>
ე-ხუმრ-ებ-ი	<i>you (will) joke with X</i>	ალარაფ[ე]რი	<i>no longer anything</i>
ა-ოც-ებ (გა-)	<i>you surprise X</i>	უკულმართობა	<i>injustice</i>
სუფ(-)ეც-ს	<i>it reigns</i>	მადლობა	<i>Thank God!</i>
		ლმერთს!	

* = გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია.

Grammar

The perfect forms of transitive and medial verbs

The perfect, regardless of verb type, is called in Georgian თურმეობითი, from თურმე *apparently*. This is because the speaker is inferring something about a past action, the truth of which he cannot verify since he was not an eye-witness. This element of meaning is rather incongruous with a perfect that has 1st person subject, for in most cases the speaker may be presumed to know in what action he has or has not engaged, and in this circumstance the Georgian perfect is difficult to distinguish from its English counterpart (e.g. შენზე დიდი ქება გა-მ-ი-გონ-ი-ა *I have heard ((გა-)-ი-გონ-ებ) great praise (ქება) of you – folk tale).*

Series III verbs

The perfect, the pluperfect and the IIIrd subjunctive constitute Series III of the verb. In Series III the version system has no relevance whatsoever, for, although version vowels are used in all these three forms for transitive and medial verbs, they are obligatory and thus have no ‘versional’ meaning. Those roots that are usually accompanied by a preverb in the future sub-series and Series II are hardly ever found without them in Series III. The main problem with Series III is that transitive and medial verbs once again change the cases of their subjects and objects and consequently their subject and object marking patterns of agreement.

The subject for transitive and medial verbs throughout Series III stands in the dative case, whilst the object (if there is one) goes into the nominative. The dative nominal is signalled in the verb by means of the object agreement affixes. In the perfect these affixes are then combined (without exception) with the appropriate objective version vowel. Apart from verbs with the thematic suffixes -ამ and -ავ, the suffixes agreeing with the nominative nominal are preceded by the vowel -ი-; a 3rd person nominal (singular or plural, which may not impose its plurality on the verb, being a direct object) is marked by -ა, whilst the appropriate form of the verb to *be* marks a 1st or 2nd person nominative nominal. An indirect object can no longer be left in the dative, since this would involve agreement with the verb, and there is already a dative nominal (the subject) requiring this type of agreement. And so any indirect object is made dependent on the postposition *-თვის for*, which governs the genitive case, e.g.:

მოსწავლეს ვაშლი მასწავლებლის(ა)თვის მი-უ-ც-ი-ა

The pupil (მოსწავლე) apparently gave/has given an apple to the teacher

To demonstrate the lack of meaningful version within the verb in Series III let us take the (1) neutral, (2) subjective, (3) objective and (4) locative versional future indicative of the verb *write*, to which may be added (5) the form with indirect object not marked by version, and see how these oppositions are neutralised in Series III (specifically in the perfect):

- 1 ქალი და-წერ-ს წერილს *The woman will write a letter* →
ქალს და-უ-წერ-ი-ა წერილი *The woman apparently wrote a letter*
- 2 ქართველი ამ სიტყვას და-ი-წერ-ს გულის ფიცარზე *A Georgian will write this word on the plank (ფიც[ა]რი) of his (own) heart* →
ქართველს ეს სიტყვა და-უ-წერ-ი-ა თავისი გულის ფიცარზე
The Georgian apparently wrote this word on his (own) heart
- 3 ზაზა და-მ-ი-წერ-ს წერილს *Zaza will write a letter for me* →
ზაზას და-უ-წერ-ი-ა ჩემთვის წერილი *Zaza apparently wrote a letter for me*

- 4 ბიჭი ცუდ სიტყვებს და-ა-წერ-ს საპირფარეოს კედელს
The lad will write naughty words on the toilet (საპირფარეო) wall →
 ბიჭს ცუდი სიტყვები და-უ-წერ-ია საპირფარეოს კედელზე
The lad apparently wrote naughty words on the toilet wall
- 5 ზაზა მო-მ-წერ-ს წერილს *Zaza will write a letter to me →*
 ზაზას მო-უ-წერ-ია ჩემთვის წერილი *Zaza apparently wrote a letter to me*

The general conjugational pattern for perfect **transitive** verbs may be illustrated with the verb (გა-)ა-თეთრ-ებ *you (will) whiten X*:

გა-მ-ი-თეთრ-ებ-ია	<i>I apparently whitened X (sing./pl.)</i>
გა-გ-ი-თეთრ-ებ-ია	<i>you . . .</i>
გა-უ-თეთრ-ებ-ია	<i>X Y</i>
გა-გვ-ი-თეთრ-ებ-ია	<i>we . . .</i>
გა-გ-ი-თეთრ-ებ-ია-თ	<i>you (pl.) . . .</i>
გა-უ-თეთრ-ებ-ია-თ	<i>they . . .</i>

Different combinations of subject and object produce agreement patterns of the type:

გა-მ-ი-თეთრ-ებ-ი-ხარ	<i>I apparently whitened you</i>
გა-გ-ი-თეთრ-ებ-ი-ვარ	<i>you apparently whitened me</i>
გა-ვ-უ-თეთრ-ებ-ი-ვარ	<i>X (sing./pl.) apparently whitened me</i>
გა-ვ-უ-თეთრ-ებ-ი-ვარ-თ	<i>X (sing./pl.) apparently whitened us</i>
გა-გ-ი-თეთრ-ებ-ი-ვარ-თ	<i>you (pl.) apparently whitened me/</i> <i>you apparently whitened us/</i> <i>you (pl.) apparently whitened us</i>

The details of the formation of the perfect are outlined below for each type of verb.

Root verbs

The above elements are attached to the form the root takes in the present indicative (i.e. there will never be a change of root vowel -ე- to -ი-), e.g.:

გა-უ-წმენდ-ია	<i>X apparently cleaned Y (sing./pl.)</i>
---------------	---

Thematic suffix -eb

It is necessary to distinguish between roots containing a vowel and those without. The former attach the relevant elements around the root plus thematic suffix, the latter do not employ the thematic suffix in the perfect, e.g.:

გა-უ-კეთ-ებ-ია	<i>X apparently did/made Y (sing./pl.)</i>
გა-უ-ღ-ია	<i>X apparently opened Y (sing./pl.)</i>

A peculiarity must be noted in the case of the pairs (და-)ა-ძინ-ებ-ს *X puts (will put) Y to sleep*, (და-)ი-ძინ-ებ-ს *X goes (will go) to sleep (= puts (will put) himself to sleep)* and (გა-)ა-ღვიძ-ებ-ს *X wakes (will wake) up Y*, (გა-)ი-ღვიძ-ებ-ს *X wakes (will wake) up*, where each pair should produce identical perfects: და-უ-ძინ-ებ-ი-ა and გა-უ-ღვიძ-ებ-ი-ა. In fact, these forms exist only in the meanings *X apparently put Y to sleep* and *X apparently woke Y up* respectively. The perfects for these roots in subjective version (sc. as they would be in Series I and II) are respectively: და-უ-ძინ-ი-ა and გა-უ-ღვიძ-ი-ა.

Thematic suffix -i

The relevant elements wrap around the root as it exists in Series I (i.e. without any of the extensions found in Series II) minus the thematic suffix, e.g.:

გა-უ-შლ-ი-ა *X apparently unfurled Y (sing./pl.)*

Thematic suffix -ob

The relevant elements wrap around the root minus the thematic suffix. There are none of the vocal root extensions that characterise some of these verbs in parts of the aorist indicative, but some of these verbs have a root-final -გ, which disappears before any following ო-vowel. Since there is no such vowel in the perfect, such verbs restore this -გ in the place it occupies when it is similarly restored in the aorist indicative (i.e. at the end of the root or preceding any root-final -ლ), e.g.:

გა-უ-თბ-ი-ა *X apparently heated Y (sing./pl.)*
 გამო-უ-ცხვ-ი-ა *X apparently baked Y (sing./pl.)*
 და-უ-თვრ-ი-ა *X apparently intoxicated Y (sing./pl.)*

Note: the expanded form of the root -ცნ-, as in (გა-)ა-ცნ-ობ *you (will) introduce X to Y*, in the perfect is გა-გ-ი-ცნ-ი-ა.

The verb (გა-)ყ-ოფ *you (will) divide X* also drops its thematic suffix in the perfect and restores the -გ- to its root (recall *you divided X = გა-ყავ-ი*):

გა-უ-ყვ-ი-ა *X apparently divided Y (sing./pl.)*

The verb *give* forms its Series III on the basis of its root in the future subseries, which again loses the thematic suffix found there (= -ეშ), e.g.:

მი-უ-ც-ი-ა *X apparently gave Y (sing./pl.) thither*
 მო-უ-ც-ი-ა *X apparently gave Y (sing./pl.) hither*
 მი-მ-ი-ც-ი-ა *I apparently gave Y (sing./pl.) thither*
 მო-მ-ი-ც-ი-ა *I apparently gave Y (sing./pl.) hither*
 მი-უ-ც-ი-ა-თ *they apparently gave Y (sing./pl.) thither*
 მო-გ-ი-ც-ი-ა-თ *you (pl.) apparently gave Y (sing./pl.) hither*

Thematic suffixes -av and -am

Verbs in these two sub-types retain their thematic suffixes in full, do not make use of the post-radical perfect marker -ო- and mark the 3rd person nominative nominal on the verb with the suffix -ს (not -ა), e.g.:

მო-მ-ი-კლ-ავ-ს	<i>I apparently killed X (sing./pl.)</i>
მო-გ-ი-კლ-ავ-ს	<i>you ...</i>
მო-უ-კლ-ავ-ს	<i>X ... Y (sing./pl.)</i>
მო-გ-ი-კლ-ავ-ს	<i>we ...</i>
მო-გ-ი-კლ-ავ-თ	<i>you (pl.) ...</i>
მო-უ-კლ-ავ-თ	<i>they ...</i>

Compare: მო-გ-უ-კლ-ავ-ვარ *X apparently killed me*; მო-მ-ი-კლ-ავ-ხარ *I apparently killed you*; მო-უ-კლ-ავ-ხარ-თ *X (sing./pl.) apparently killed you (pl.)*:

და-მ-ი-სგ-ამ-ს	<i>I apparently seated X (sing. only)</i>
და-გ-ი-სგ-ამ-ს	<i>you ...</i>
და-უ-სგ-ამ-ს	<i>X ... Y (sing.)</i>
და-გ-ი-სგ-ამ-ს	<i>we ...</i>
და-გ-ი-სგ-ამ-თ	<i>you (pl.) ...</i>
და-უ-სგ-ამ-თ	<i>they ...</i>

Compare: და-გ-ე-ი-სბ-ამ-ხარ-თ [*sic*] *we apparently seated you (pl.)*; და-უ-სგ-ამ-ხარ *X (sing./pl.) apparently seated you*; და-გ-ი-სგ-ამ-ვარ-თ *you (pl.) apparently seated me* vs და-გ-ი-სბ-ამ-ვარ-თ [*sic*] *you/you (pl.) apparently seated us*:

In the spoken language one does often hear the perfect of verbs in -ავ/-ამ formed according to the more general pattern given above (e.g. მო-უ-კლ-ი-ა *X apparently killed Y (sing./pl.)*, და-უ-სგ-ი-ა *X apparently seated Y (sing.)*, etc.); indeed, for some speakers these are the preferred or only acceptable forms.

We saw above that the verb *give* uses its future sub-series root as the basis for its Series III forms, and other roots that have suppletive pairs between present and future sub-series and that have a transitive form in the future equally base their Series III forms on the future base, thus:

			<i>Future</i>		<i>Perfect</i>
სგ-ამ-ს	<i>X drinks Y</i>	→	და-ლ(-)ევ-ს	→	და-უ-ლ(-)ევ-ი-ა
ხეღ-ავ-ს	<i>X sees Y</i>	→	ნახ-ავ-ს	→	უ-ნახ-ავ-ს
მო-ა-ჭე-ს	<i>X brings (inanimate) Y</i>	→	მო-ი-ტან-ს	→	მო-უ-ტან-ი-ა
მო-ჭ-ყავ-ს	<i>X brings (animate) Y</i>	→	მო-ი-ყვან-ს	→	მო-უ-ყვან-ი-ა

In the case of the verb *say* the Series III root is identical to the one employed in Series II (e.g. *ამბ-ობ-ს X says (Y) → future ი-ტყვ-ი-ს → aorist თქვ-ა → perfect უ-თქვ-ამ-ს*, which also serves as the perfect to *უ-უბნ-ებ-ა X says Y to Z*, for the indirect object is simply made dependent on *-თვის for*).

One feature of the syntax of Series III transitives is that the paraphrasing explained in the grammar section of Lesson 6 is no longer necessary. The seven examples given there go into the perfect with unaltered 1st or 2nd person direct objects, thus:

ჩემთვის მო-უ-ც-ი-ხარ

X (sing./pl.) apparently gave you to me

ჩვენთვის მო-უ-ც-ი-ხარ-თ

X (sing./pl.) apparently gave you (pl.) to us

მისთვის მი-ე-უ-ც-ი-ვარ

X (sing./pl.) apparently gave me to Y

ვისთვის მი-ე-ი-ბარ-ებ-ი-ვარ-თ?

To whom have you (pl.) entrusted us (or me)?

To whom have you entrusted us?

შენთვის მო-ე-უ-ბარ-ებ-ი-ვარ?

Has/Have X (sing./pl.) entrusted me to you?

ჩემთვის მო-ე-ი-ბარ-ებ-ი-ა-თ?

Have you (pl.) entrusted X (sing./pl.) to me?

მისთვის მი-უ-ბარ-ებ-ი-ხარ

X (sing./pl.) apparently entrusted you to Y

The perfect of **medial** verbs, regardless of which thematic suffix they take in the present or future sub-series, is formed by placing the regular combinations of markers around the root, without preverb of course. If there is a difference of structure within the root as between the present and future sub-series, the future form usually appears in Series III. A peculiarity is that most medials seem to allow an entirely optional *-6-* to stand immediately after the root in any of their Series III forms, though this element will not appear if the root ends in *-6*, e.g.:

			Future		Perfect
დღღ-ს	<i>X boils</i>	→	ი-დღღ-ებ-ს	→	უ-დღღ-(6-)ი-ა
ცეკვ-ავ-ს	<i>X dances</i>	→	ი-ცეკვ-ებ-ს	→	უ-ცეკვ-(6-)ი-ა
ქადაგ-ებ-ს	<i>X preaches</i>	→	ი-ქადაგ-ებ-ს	→	უ-ქადაგ-(6-)ი-ა
ტირ-ი-ს	<i>X cries</i>	→	ი-ტირ-ებ-ს	→	უ-ტირ-(6-)ი-ა
ლაპარაკ-ობ-ს	<i>X speaks</i>	→	ი-ლაპარაკ-ებ-ს	→	უ-ლაპარაკ-(6-)ი-ა
ქუხ-ს	<i>it thunders</i>	→	ი-ქუხ-ებ-ს	→	უ-ქუხ-(6-)ი-ა

ელ-ავ-ს	<i>it lightens</i>	→	ი-ელ(-ე)-ებს-ს	→	უ-ელ(-ე)-(6-)ია
ჩივ-ის	<i>X complains</i>	→	ი-ჩივ(-ლ)-ებს-ს	→	უ-ჩივ(-ლ)-(6-)ია
ბლავ-ის	<i>X bleats</i>	→	ი-ბლავ(-ლ)-ებს-ს	→	უ-ბლავ(-ლ)-(6-)ია
ი-ღვწ-ის	<i>X toils</i>	→	ი-ღვწ-ებს-ს	→	უ-ღვწ-(6-)ია
ცურ-ავ-ს	<i>X swims</i>	→	ი-ცურ(-ავ)-ებს-ს	→	უ-ცურ(-ავ)-(6-)ია
ი-სვრ-ის	<i>X shoots/ throws (Y)</i>	→	ი-სრ(-)ოლ-ებს-ს	→	უ-სვრ-(წ-)-ია/ უ-სრ(-)ოლ-(6-)ია
ი-ბრძვ-ის	<i>X fights</i>	→	ი-ბრძ(-)ოლ-ებს-ს	→	უ-ბრძ(-)ოლ-(6-)ია
ი-ცინ-ის	<i>X laughs</i>	→	ი-ცინ-ებს-ს	→	უ-ცინ-ია
ფიქრ-ობ-ს	<i>X thinks</i>	→	ი-ფიქრ-ებს-ს	→	უ-ფიქრ-(6-)ია
მუშა-ობ-ს	<i>X works</i>	→	ი-მუშა-ვ-ებს-ს	→	უ-მუშა-ვ-(6-)ია
სწავლ-ობ-ს	<i>X learns (Y)*</i>	→	ი-სწავლ-ის-ს	→	უ-სწავლ-(წ-)-ია
სტვ(-)ენ-ს	<i>X whistles</i>	→	ი-სტვ(-)ენ-ს	→	უ-სტვ(-)ენ-ია
და-რბ-ის	<i>X runs about</i>	→	ი-რბ(-)ენ-ს	→	უ-რბ(-)ენ-ია

* Compare ა-სწავლ-ის *X teaches/will teach Y to X* → უ-სწავლ-ებს-ია.

Note: the perfect of გრძნ-ობ-ს *X feels Y* (future ი-გრძნ-ობ-ს) = უ-გრძნ-ია.

Some transitive verbs in -ებ, namely those that do not take a version vowel in Series I and II and which do not use -ლ- to form their intransitive counterparts, vary in the formation of their perfects. Though today they are tending to become regularised (e.g. და-უ-ბად-ებს-ია *X apparently gave birth to Y*, მო-უ-ტაც-ებს-ია *X apparently snatched Y*, და-უ-პატივ-ებს-ია *X apparently invited Y*), one also finds older forms that parallel the medial formation (e.g. და-უ-ბად-ია, მო-უ-ტაც-(6-)ია, და-უ-პატივ-ენ-ია).

This section closes with the perfects of the verbs given in Lesson 11:

		<i>Perfect</i>
კითხ-ულ-ობ-ს	<i>X reads X/enquires</i>	→ (წა-)უ-კითხ-ავ-ს
ყიდ-ულ-ობ-ს	<i>X buys Y</i>	→ უ-ყიდ-ია
სესხ-ულ-ობ-ს	<i>X borrows Y</i>	→ უ-სესხ-(6-)ია
თხო-ულ-ობ-ს	<i>X asks for Y</i>	→ უ-თხოვ-(6-)ია
შო-ულ-ობ-ს	<i>X acquires/finds Y (intentionally)</i>	→ უ-შოვ-(6-)ია
პო-ულ-ობ-ს	<i>X acquires/finds Y (accidentally)</i>	→ უ-პოვ-(6-)ია
მატ-ულ-ობ-ს	<i>X increases/gets larger</i>	→ უ-მატ-(6-)ია

Note that the form უ-მატ-ებს-ია exists but only as the perfect to the present/future indicative ი-მათ-ებს-ს meaning *X increases/will increase his own Y*. Note also that with reference to gaining weight the non-present sub-series forms are: ქალი მო-ი-მატ-ებს-ს/ქალმა მო-ი-მატ-ა/ქალს მო-უ-მატ-(6-)ია *the woman will/did/apparently put on weight*.

კლ-ებ-ულ-ობ-ს *X reduces/gets smaller* → perfect (და-)უ-კლ-(წ-)-ია

With reference to losing weight, outside the present sub-series we have შენ მო-ი-კლ-ებ/მო-ი-კელ-ი/მო-გ-ი-კლ-(ენ-)ი-ა *you will/did/apparently did lose weight*.

		<i>Perfect</i>	
ღებ-ულ-ობ-ს	<i>X receives Y (regularly)</i>		
ი-ღ-ებ-ს	<i>X receives Y (once)</i>	→	მი-უ-ღ-ი-ა
ენ-ებ-ს	<i>X harms Y</i>	→	უ-ენ-ი-ა
ჰ-კბ(-)ენ-ს	<i>X bites Y</i>	→	უ-კბ(-)ენ-ი-ა
პწყ(-)ენ-ს	<i>X pinches Y</i>	→	უ-პწყ(-)ენ-ი-ა
რგ-ებ-ს	<i>X brings advantage to Y</i>	→	უ-რგ-ი-ა
და-დი-ს	<i>X goes (regularly)</i>	→	უ-გლ-ი-ა* (with dat. subj.)

* Compare მო-უ-გლ-ი-ა *X (has) apparently looked after Y* (= -თვის), შემო-უ-გლ-ი-ა *X (has) apparently encircled Y* (= -თვის).

The transitive perfect of *try* = უ-ცდ-ი-ა.

How to say *X did not [verb]*

It may seem odd that we have not yet encountered any Georgian equivalents to English sentences in which a verb in the simple past (aorist), especially of a transitive or medial, is negated, for the aorist indicative was introduced in Lesson 8. The reason for this omission is that the association of the simple negative არ with the aorist indicative (especially of a transitive or medial) in Georgian does not merely negate the past verbal action; it carries the extra information that the subject did not wish or refused to carry out the verbal action. The Georgian way of simply negating a past activity (especially for transitive and medial verbs) is to use არ with the perfect. Such combinations are thus translatable into English both as *X did not [verb]* and as *X has not [verb]ed*. When the perfect is negated, there is not necessarily any notion of *apparently* associated with it, though, of course, if the context demands it, the nuance may be there. Look at these examples of both negated aorists and perfects:

მო-ი-ტან-ეს წიგნი? არა, არ მო-უ-ტან-ი-ა-თ
Did they bring/have they brought [aorist] the book?
 No, they didn't bring/haven't brought [perfect] it
 (არ მო-ი-ტან-ეს [aorist] would mean they declined to bring it)

მასწავლებელს ტკბილეული არ და-უ-ბრუნ-ებ-ი-ა ჩემთვის
The teacher didn't return/hasn't returned the sweets to me
 (მასწავლებელმა არ და-მ-ი-ბრუნ-ა would imply refused to return them to me)

ფული ა-სგს-ე ზაზას? არა, ფული არ მ-ი-სგს-ებ-ი-ა მისთვის
*Did you lend/have you lent Zaza the money? No, I didn't lend/haven't lent
 him the money**

* Compare არა, ფული არ ვ-ა-სგს-ე, რადგან ბოლო დროს რომ ვასესხე, ის ფული ჯერ არ დაუბრუნებია ჩემთვის *No, I declined to lend him the money, because he has not yet returned to me the money I lent him last time.*

Three colloquial uses for the perfect

The simplest translation of *congratulations!* is მო-მ-ი-ლოც-ავ-ს/მო-გვ-ი-ლოც-ავ-ს, depending respectively on whether the full expression would be *I offer my congratulations* or *we offer our congratulations*. The forms are the perfect of the verb *congratulate* with respectively 1st person singular and 1st person plural subject. If one needs to express the thing occasioning the congratulations, it just goes into the nominative as direct object (e.g. მო-მ-ი-ლოც-ავ-ს/მო-გვ-ი-ლოც-ავ-ს დაბადების დღე/ახალი წელი/უნივერსიტეტში მოწყობა *Congratulations on your birthday/the New Year/getting into (university)*). A less colloquial, more direct equivalent to the English would be to use the present indicative in objective version, now of course with dative direct object (e.g. გ-ი-ლოც-ავ(-თ) დაბადების დღეს/ახალ წელს/უნივერსიტეტში მოწყობას).

The translation equivalent of *Can you imagine it?!/Would you credit it?!* is to use the perfect of the verb *imagine* with 2nd person subject (წარმო-გ-ი-დგ(-)ენ-ი-ა(-თ)?!). For example:

გლენმა არ შეიწყნარა მერის ბოდიში – წარმოგიდგენია(თ)?!
*The peasant (გლენი) refused to accept ((შე)იწყნარებ) the mayor's (მერი) apology –
 can you imagine it?!*

In place of the future or aorist indicatives in an *if*-clause the perfect may be used if a threat is involved. The Georgian folk tale 'Lazybones' contains a good example. The initial threat includes the perfect, whereas, when the Lazybones tells his wife what was said to him, he uses the future indicative, e.g.:

თუ საღამომდე არ მო-გ-ი-მკ-ი-ა ეგ ყანა, თავს მოგჭრი
*If you haven't reaped that field (ყანა) by evening, I'll put you to shame
 (lit.: cut your head off)*

vs თუ საღამომდე ამ ყანას არ მო-მკ-ი, თავს მოგჭრი
If you don't reap this field by evening, I'll put you to shame

Such examples often contain the negative and are translatable into English by means of the perfect too, but the negative is not obligatory in Georgian, as in the following example, where English cannot use its perfect:

თუ ხელი გა-გ-ი-ნძრ(-)ეგ-ი-ა-თ, აქვე გაგათავებ
If you move ((გა-)ა-ნძრ(-)ეგ) your hand, I'll finish ((გა)ათავებ) you right (-ვე) here

The construction of sentences containing *although/ even if*

These two types of concessional clauses are formed in Georgian by using either *თუმცა* at the start of a clause containing the relevant non-subjunctive form of the verb, or *თუნდაც* (also *თუნდა* or *თუნდ*) with either the present subjunctive, if reference is to an ongoing present activity, or aorist subjunctive, if reference is to one that may occur in the future. The main clause often contains either *მაინც still* or *მაგრამ მაინც but still*. Study these examples:

თუმცა ლამეს აქ გაათევე, მაინც მეშინია ქურდებისა
Although you will spend ((გა-)ა-თ(-)ევე) the night here, I am still afraid of robbers

თუმცა ამ ძვირფას წიგნს ხვალ დამიბრუნებდი, მაინც მირჩევნია შინ არ წაიღო
Although you would return this valuable (ძვირფასი) book to me tomorrow, I still prefer you not to take it home

თუმცა ამინდი მშვენიერია, ხასიათზე არა ვარ
Although the weather is wonderful (მშვენიერი), I am not in a good mood (ხასიათი)

თუმცა ზაზას მკვლეელი არ უნახავს, მინდა იგი დაესწროს პროცესს მოწმედ
Although Zaza apparently didn't see the murderer, I want him to attend the trial (პროცესი) as a witness (მოწმე)

თუნდაც წვიმდეს, მაინც მოხარული ვიქნებოდი
Even if it were raining, I would still be glad (მოხარული)

თუნდ გეწუინოს, მაინც გეტყვი
Even if you should take offence (გ-წუინ-ს/გ-ე-წუინ-ებ-ა), I shall still tell you

An alternative to *თუმცა* is the expression *მიუხედავად იმისა, რო(მ) . . .*, which is literally *despite that (fact), that . . .* For the first example given above, this would produce: *მიუხედავად იმისა, რო(მ) ლამეს აქ გაათევე, მაინც მეშინია ქურდებისა.*

Expressions like *X is so [adjective] that [clause]*

Such expressions of result are very easy to put into Georgian. The result clause is introduced by *რო(მ) that* and contains the appropriate non-subjunctive form of the verb, while the adjective in the main clause is accompanied by *ისე so*, e.g.:

ის ბავშვი ისე მსუქანია, რო(მ) ძლივს სეირნობს
That child is so fat (მსუქ[ა]ნი) that it walks (სეირნ-ობ/ი-სეირნ-ებ) with difficulty (ძლივს)

ცხენი ისე დაქანცული იყო, რო(მ) დაეცა და მოკვდა
The horse was so exhausted (დაქანცული) that it fell down and died

Following მეტისმეტად *too* plus adjective or adverb the construction is the same as for the expression of purpose. We have already dealt with purpose clauses relating to the future in Lesson 14, where რო(მ) is mostly used with the aorist subjunctive. And so we have the examples:

ის კნუტი მეტისმეტად ლამაზია, რო(მ) დავახრობო
That kitten is too pretty for me to drown it

მეტისმეტად სწრაფად ლაპარაკობს ის ქალი, რო(მ) ვინმემ გაუგოს
That woman speaks/is speaking too quickly for anyone to understand her

For past clauses of purpose (and past expressions of this type) see Lesson 16. Result clauses may also be introduced by ისეთი *such* (*a*), იმდენი *so much* and იმზელა *so large* (*a*), e.g.:

იქ ისეთი მგლები და ტურები არიან, რო(მ) შეგჭამენ
There are such wolves (მგელი) and jackals (ტურა) there that they will devour you

იმდენი საქმესამუშაო მაქ(ვს), რო(მ) დღეში ოცდახუთი საათი მჭირდება
I have so much work (საქმესამუშაო) that I need 25 hours in the day

შობის დროს იმზელა ინდაური ვიყიდეთ, რო(მ) ახალ წლამდე გასტანა
At Christmas (შობა) time we bought such a large turkey (ინდაური) that it lasted (გა-ს-ტან) until the New Year

ისე in combination with a clause containing the negative არ allows one to produce the translation equivalent of English *without . . . ing* when the action relates to an event in the past (cf. Dialogue 3, Lesson 13 for the parallel construction with aorist subjunctive when the action is non-past), e.g.:

არცერთი სიტყვა რო(მ) არ უკითხავს, ისე დაბარუნა წიგნი წიგნთსაცავში
He returned the book to the library (წიგნთსაცავი) without reading/having read a single (არცერთი) word

შვილი რო(მ) არ ჰყავდა, ისე დაბერდა
X grew old ((და-)ბერ-დ-ებ-ი) without having a child

Negatives

We have now discussed all three negative adverbs არ, ვერ, ნუ. From each of these we can build:

- 1 the negative pronouns: არავინ, ვერავინ, ნურავინ *no one*, all of which change case in the same way as ვინ alone, and არაფ[ე]რი, ვერაფ[ე]რი, ნურაფ[ე]რი *nothing*;
- 2 the negative adjectives: არავითარი, ვერავითარი, ნურავითარი *no*;
- 3 the negative adverbs of time: არასოდეს/არასდროს, ვერასოდეს/ვერასდროს, ნურასოდეს/ნურასდროს *never*;
- 4 the negative adverbs of place: არსად, ვერსად, ნურსად *nowhere*;

5 the negative adverbs of manner: არასგზით, ვერასგზით, ნურასგზით *no way*.

In addition we have: აღარ, ველარ, ნულარ *no longer*, from which are derived აღარავინ, ველარავინ, ნულარავინ *no longer anyone* and აღარაფ[ე]რი, ველარაფ[ე]რი, ნულარაფ[ე]რი *no longer anything*. Each derivative will be used in circumstances when it is appropriate to use the base from which it is derived, as explained earlier. Georgian quite likes to pile up its negatives, so that the simple negative is likely to be used in conjunction with its derivative (other than with აღარ, ველარ, ნულარ), e.g.:

ნულარ გააკეთებ!	<i>Don't do it again!</i>
არავინ (არ) მინახავს	<i>I have seen no one</i>
არაფერს (არ) მოგცემ	<i>I shall give you nothing</i>
აღარაფერს (არ) მოგცემ	<i>I shall give you nothing more</i>
ვერსად (ვერ) წავიდნენ	<i>They could not go anywhere</i>
ნურავინ ნურსად ნურასგზით (ნუ) წავა!	<i>No one is to go anywhere under any circumstance!</i>

Note also the three variants არც ... არც, ვერც ... ვერც, ნურც ... ნურც *neither ... nor*, as in ვერც აღდგენ ვერც დასხდნენ *They could neither stand up nor sit down*.

Dialogue 3

A foreigner and a young historian (ისტორიკოსი) discuss the Second World War

- უცხოელი: ამბობენ, რო(მ) გამოგიქვეყნებიათ პირველი წიგნი — მომილოცავს (= გილოცავთ)! რა თემას ეხება?
- ისტორიკოსი: დიდ სამამულო ომს.
- უცხოელი: ბოდიში, მაგრამ რას გულისხმობთ მაგ ტერმინით?
- ისტორიკოსი: დასავლეთში მას პქვია მეორე მსოფლიო ომი.
- უცხოელი: რა საინტერესოა. რამდენადაც ჩემთვის ცნობილია, ისეთი ქაოსი გამოუწვევია მაგ ომს, რო(მ) დიდი ზიანი მოუყენებია საბჭოთა კავშირის ეკვლა მხრისთვის და საქართველოსაც თავი ვერ დაულწკვია უბედურებისთვის. რას იტყვით თქვენ როგორც ამ დარგის ერთერთი ბრწყინვალე მკვლევარი?
- ისტორიკოსი: ჩემი კვლევა-ძიების დროს გამოირკვა, რო(მ) საქართველოს დაუკარგავს თავისი მოსახლეობის ერთი მეათედი (მათ რიცხვში მეგრელები, სვანები, აფხაზები, სომხები, ოსები, და.შ.), ე.ი. რა ბევრი განუცდია ამ პატარა რესპუბლიკას, სადაც თითქმის ყველა ოჯახს უგლოვ(ნ)ია სულ ცოტა ერთი წევრი.

- უცხოელი: როცა ემსჯელობთ საქართველოზე ომის დროს, არ უნდა დავივიწყოთ, რო(მ) სტალინი ქართველი იყო. რა როლი ითამაშა სტალინმა ომში?
- ისტორიკოსი: საბჭოთა ისტორიოგრაფიის მიხედვით მას უდიდესი როლი უთამაშ(ნ)ია, მაგრამ არის საფუძველი, კაცს ეჭვი ეპარებოდეს ამ შეხედულების სისწორეში. როცა გერმანელებმა მოულოდნელად და ვერაგულად ფრონტი გახსნეს აღმოსავლეთში, ისე შეუშინებიათ სტალინი, რო(მ) სასოწარკვეთილს მოუხდომებია დანებება. მაგრამ როგორღაც გადაულახავს თავისი სასოწარკვეთილება, გაუგზავნია მძიმე მრეწველობის ქარხნები ურალის გადაღმა, გაუმარგებია მოსკოვი და წაუქეზებია საბჭოთა ხალხი. მერე თურმე ისე დაუწყია ომის მართვა, რო(მ) მხოლოდ გლობუსი უხმარ(ნ)ია (= გამოუყენებია)!
- უცხოელი: და ბოლოსდაბოლოს სტალინის მთავრობამ განა არ გაიმარჯვა გერმანიაზე?
- ისტორიკოსი: მთავრობამ კი არა, ჩემი აზრით რუსეთის უზარმაზარმა სიერცემ და საბჭოთა ხალხების დიდებულმა გმირობამ დაამარცხა ჰიტლერი ისევე, როგორც 19-ე საუკუნეში ამ ფაქტორებმა დააჩოქა ნაპოლეონიც.

Vocabulary

ა-ქვეყნ-ებ (გამო-)	<i>you publish X</i>	თემა	<i>theme, subject</i>
ე-ხებ-ი (შე-)	<i>you (will) touch X</i> (= dat.)	დიდი სამამულო ომი	<i>Great Patriotic War</i>
გულისხმ-ობ (ი- -ებ)	<i>you mean X</i>	დასავლეთი	<i>West</i>
მეორე მსოფლიო ომი	<i>Second World War</i>	ქაოსი	<i>chaos</i>
საბჭო (საბჭოთა)	<i>council, soviet</i> (Soviet)	ი-წვ(-)ეგ (გამო-)	<i>you cause X</i>
		კავშირი	<i>union</i>
მხ[ა]რე	<i>region, district</i>	თავს ა-ღწ(-)ეგ (და-)	<i>you avoid X</i> (= dat.)
დარგი	<i>field, subject</i>	ბრწყინვალე	<i>brilliant</i>
მკვლევ[ა]რი	<i>researcher</i>	მეთედი	<i>tenth</i>
მათ რიცხვში	<i>in their number</i>	სვანი	<i>Svan (person)</i>
აფხაზი	<i>Abkhazian (person)</i>	სომ[ე]ხი	<i>Armenian (person)</i>
გან-ი-ცდ-ი	<i>you (will) suffer (X)</i>	გლოგ(-ობ) (ი- -ებ)	<i>you mourn (X)</i>
სულ ცოტა	<i>at least</i>	წევრი	<i>member</i>
მსჯელ-ობ (ი- -ებ)	<i>you discuss</i>	ი-ფიწყ-ებ (და-)	<i>you put X out of your mind</i>
უდიდესი	<i>very great</i>	საფუძე[ე]ლი	<i>ground(s)</i>

ეჭვი (შე-)გ-ე-ბარ- ებ-ა	<i>doubt comes (will come) upon you</i>	შეხედულება	<i>view</i>
სისწორე	<i>correctness</i>	ვერაგული	<i>treacherous</i>
აღმოსავლეთი	<i>East</i>	ა-შინ-ებ (შე-)	<i>you frighten X</i>
სასოწარკვეთილი	<i>depressed</i>	დანებება	<i>surrender</i>
ღაბ-აე (გადა-)	<i>you overcome X</i>	სასოწარკვეთილება	<i>depression</i>
მძიმე	<i>heavy</i>	მრეწველობა	<i>industry</i>
ურალი	<i>Urals</i>	გადაღმა	<i>beyond (+ gen.)</i>
ა-მაგრ-ებ (გა-)	<i>you strengthen X</i>	ა-ქეზ-ებ (წა-)	<i>you encourage X</i>
მართვა	<i>directing</i>	გლობუსი	<i>globe</i>
ხმარ-ობ (ი- ებ)/ ი-ყენ-ებ (გამო-)	<i>you use X</i>	უზარმაზარი	<i>huge</i>
სივრცე	<i>expanse, space</i>	დიდებული	<i>glorious</i>
გმირობა	<i>heroism</i>	ა-მარცხ-ებ (და-)	<i>you defeat X</i>
საუკუნე	<i>century</i>	ფაქტორი	<i>factor</i>
ა-ჩოქ-ებ (და-)	<i>you (will) bring X to their knees</i>		

Proverb

ცუდად ყოფნას ცუდად შრომა სჯობია
Working badly is preferable to existing badly

VOCABULARY

ცუდი	<i>bad</i>	ყოფნა	<i>being, existence</i>
შრომა	<i>working</i>	ს-ჯობ-ი-ა (ა-ჯობ-ებ-ს)	<i>X is (will be) better than Y (= dat.)</i>

Verse

უშბა (ა)
'Ushba'

Though not the highest, this is certainly the most visually impressive of Svanetia's mighty peaks, towering, as it does, above the village of Becho

არ გაუგვლია აქ ბორბალს კვალი:
მაღალ კოშკებთან ცხენით მოქროდნენ.
მერე იმ მხედრებს დალები კლავდნენ
და ზედ აფენდნენ დაღალს ოქროსფერს.
მაინც ყოველმა ვაჟკაცმა ზოდა
თავისი წილი ტანჯვაც და განცდაც,
მაინც არავინ დაბრუნდა გზიდან
და გაუკვალავ ქარაუებს გასცდა.

დღეს ჩვენ მივიწყეთ სულ უფრო მაღლა,
 გზას ნაბიჯ-ნაბიჯ ვიკვლევთ წერაქვით,
 სად სამუდამოდ გაყინულ ტალღად
 ამოზიდულა თეთრი მწვერვალი.
 უშმა ღრუბლებში დგას, როგორც ხილვა,
 კვალი არსად ჩანს ცხენთა ფლოქების . . .
 ყველაზე მეტად მწვერვალი გვხიბლავს
 ხელუხლებ თოვლიან მიახლოებით.

(Nia Abesadze)

VOCABULARY

(გა-)ი- ვლ -ი	<i>you traverse X</i>	აქ	<i>here</i>
ბორბ[ა]ლი	<i>wheel</i>	კვალი	<i>track</i>
მაღ[ა]ლი	<i>high, tall (one)</i>	კოშკი	<i>tower</i>
ცხენი	<i>horse</i>	მო- ჭრ -ი	<i>you rush hither</i>
მერე	<i>then</i>	იმ	<i>those (oblique)</i>
მხედ[ა]რი	<i>rider</i>	დალი	<i>Svan goddess of the hunt</i>
(მო-) კლ -ავ	<i>you kill X</i>	ზედ	<i>upwards</i>
(ა-) ა-ფ(-)ენ	<i>you make X fly up</i>	დალალი	<i>long plait</i>
ოქროსფერი	<i>gold-coloured</i>	მინც	<i>even so</i>
ყოვე[ლ]ი	<i>each (one)</i>	ვაჟკაცი	<i>manly male</i>
ზილ -ავ	<i>you take up X</i>	წილი	<i>portion</i>
ტანჯვა	<i>torment</i>	განცდა	<i>trial</i>
არავინ	<i>no one</i>	(და-) ბრუნ -დ-ებ-ი	<i>you return</i>
გზა (გზიდან)	<i>path (from path)</i>	გაუკვალავი	<i>untrodden</i>
ქარაფი	<i>rock</i>	(გა-) ს-ცლ -ებ-ი	<i>you move away from X</i>
დღეს	<i>today</i>	ჩვენ	<i>we/us</i>
(მი-) ი-წ(-)ევ	<i>you move on</i>	სულ	<i>altogether</i>
უფრო	<i>more</i>	მაღლა	<i>high (adv.)</i>
ნაბიჯ-ნაბიჯ	<i>step by step</i>	(გა-) ი-კვლ(-)ევ	<i>you mark out (path)</i>
წერაქვი	<i>pick(axe)</i>	სად(აც)	<i>where</i>
სამუდამოდ	<i>permanently</i>	გაყინული	<i>frozen</i>
ტალღა	<i>wave</i>	(ა-მო-) ი-ზიდ -ებ-ი	<i>you draw yourself up</i>
თეთრი	<i>white</i>	მწვერვ[ა]ლი	<i>peak</i>
ღრუბ[ე]ლი	<i>cloud, sponge</i>	დგ -ა-ხ-ა-რ	<i>you stand</i>
		(ი- დგ -ებ-ი)	
როგორც	<i>as, like</i>	ხილვა	<i>vision</i>
არსად	<i>nowhere</i>	ჩან -ს	<i>it appears</i>
ფლოქვი	<i>hoof</i>	ყველაზე მეტად	<i>most of all</i>
(მო-) ხიბლ -ავ	<i>you charm X</i>	ხელუხლები	<i>untouched</i>
თოვლი	<i>snow</i>	მიახლოება	<i>getting close</i>

Exercises

1 Write out the conjugation in the perfect for: *I (etc.) have opened X, I (etc.) have heated X, I (etc.) have drunk X, I (etc.) have seen X, I (etc.) have played X, X has seen me (etc.).*

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) წყ-ლ- -ღ-ღ(-)ი-
 (b) ვ-შლ- ვი-თ-ის -ი- -ცი- -ენ?
 (c) მა- ჩე-თ-ი-ი ფ-ლ- მ- -ცი- -
 (d) მა- -ე შე- -ცდ-ნი-ა-
 (e) ა-აფ-რ- (ა-) - -თხ-ვ(-)ი- მ-
 (f) შ-ნ ჯ-რ -რ გ-და- -თა-გმ-ი- წ-რ-ლ-?
 (g) ს-უ-რ-ბ- ეგ ა- -თქ-ა- -
 (h) ქ-ლ-ბ- თ-ვ-ნ -ა-თ-რი-არ-

3 Transpose the following sentences with present indicative verb forms into their equivalents with perfect forms:

- (a) ვერ გხედავ (e) რატომ მამბრაზებთ?
 (b) დედა-მისი სეირს აწვევებს ბიჭს (f) უფროსი მუშაობას იწყებს ორზე
 (c) მასწავლებელი რატომ გცემს? (g) შებაღები თესლ(ებ)ს თესავენ
 (d) კაცები ქალს სახლს უშენებენ (h) ქალი დას უბრუნებს წიგნს

4 Transpose the following sentences with perfect verb forms into their equivalents with aorist indicative forms:

- (a) ამ კაცებს ბევრი რამ უქნიათ
 (b) შენთვის ასი ლარი მომიცია
 (c) ტყელი რატომ გითქვამთ ჩემთვის?
 (d) ვის ჩამოურთმევია შოთასთვის ინტერვიუ?
 (e) ამას მოუვლია მშობლებისთვის
 (f) გოგობს ბევრი ულაპარაკ(ნ)იათ
 (g) მტერი მომიკლავს
 (h) დედას ცხენზე შეეკუსვამვარ/შეეკუსევივარ

5 Wrap the appropriate agreement markers around the verbs:

- (a) ბოდიში, მე თქვენ ეხლა ვერ -ხმარებ-
 (b) მტრებს თურმე და-პერი- ქვეყანა
 (c) არავის არაფერი არ -სწავლებ- ჩემთვის
 (d) შენ არასოდეს მე არ გა-ლანძღავ-
 (e) ბავშვს ჯერ არ გა-ღვი-
 (f) დედას არ და-მინებ- ბავშვი
 (g) მტრებს წიგნისაცავი და-წვავ-
 (h) ჩვენ კარგად არ -მღერ-

6 Fill in the gaps with an appropriate negative particle:

- (a) – ფერი – გავაკეთო
- (b) მაგას – იზამ!
- (c) გავეთილს კარგად – სწავლობენ
- (d) ეგ – ჩაადლო!
- (e) – ვის – ფერი – მოუცია ჩემთვის
- (f) – ვის – ფერს – მისცემ!
- (g) – სად – წახვალ!
- (h) – ვის – გადავემტერებით!

7 Translate into English:

- (a) საქართველოში განა ათი თვე გაატარე, ისე რომ ქართული არ გისწავლია? როგორ შეიძლება?
- (b) ამპობენ, რო(მ) ოში თქვენ ბევრი საინტერესო რამ გინახავთ/გინახიათ და ბევრი საინტერესო რამ გავიკეთებიათ – ხომ ასეა? ბევრი რამ ვნახე, მარა საინტერესო არაფერი (არ) გამოიკეთებია
- (c) თუმცა ბევრი უცხოელი დაესწრო ჩვენს კონფერენციას, არც ერთს (არ) წაუკითხავს მოხსენება – წარმოვიდგენიათ?!
- (d) ისე გემრიელი ტორტი მიღევს მაგიდაზე წინ, რო(მ) მინდა შევჭამო
- (e) თუმცა იმ ქალს ჯერ არ დაუბადებია ბავშვი, საავადმყოფოში მაინც არ რჩება
- (f) შენს მეგობარს არ დავუპატივებია, ამიტომ როგორ შეგვიძლია წავიდეთ?
- (g) ისეთი ქალია, რო(მ) არც არაფერი არ უთხოვ(ნ)ია, არც არაფერს არ ითხოვს
- (h) ისეთი ცუდი ბიჭია, რო(მ) ალბათ არასოდეს არ უთქვამს სიტყვა 'გმადლობთ'. ნულარაფერს ნუ მისცემ მას!

8 Translate into Georgian:

- (a) The foreigners so abused us that we refused to accept their apology.
- (b) They apparently dined without pouring any wine – just imagine!
- (c) Although he is so fat, the lad still apparently ran up the stairs.
- (d) To tell you the truth, I no longer recall it, but they tell me that the artist showed me his paintings.
- (e) When I attended the exhibition, I couldn't buy anything, as I didn't have any money with me.
- (f) I brought you the book last week, didn't I? So explain to me, why haven't you read it yet?
- (g) Because the foreigners apparently didn't fight well in the war, they lost.
- (h) Because they didn't win, they burst into tears and returned home.

Lesson 16

In this lesson you will learn about:

- The formation and meaning of the pluperfect for transitive and medial verbs
- Expressing the idea *X should have [verb]ed*
- Expressing a purpose relating to the past
- Expressing conditions of the type *If X had [verb]ed*
- Examples of word formation

Dialogue 1

A foreign student asks his Georgian teacher about the meaning of the phrase უკეთესად უნდა შესწავლა ჩემი ზმნური ფორმები

- უცხოელი: უკეთესად რატომ უნდა შესწავლა ჩემი ზმნური ფორმები, როგორც სწორია ამ გაკვეთილის თავზე?
- მასწავლებელი: ხომ შეიძლება, რო(მ) კიდევ ერთი კითხვა დაისვას?
- უცხოელი: როგორ არა?!
- მასწავლებელი: მაშ შე კიდევ ერთ კითხვას დავსვამ და ასე გიპასუხებთ თქვენს კითხვაზე, რატომ ჩამოხვედით თბილისში?
- უცხოელი: შე იმიტომ ჩამოვედი, რო(მ) გამეცნო ქართველები, მენახულა საქართველო, მეყიდა წიგნები კავკასიური ენების შესახებ და დამეწყო ქართული ენის სწავლა.
- მასწავლებელი: და გადაჭარბების გარეშე შემოძლია გითხრათ, რო(მ) უკვე ძალიან კარგად დაეუფლეთ ქართულს.
- უცხოელი: დიდი მადლობა ქათინაურისთვის, მაგრამ ჯერ არ გიპასუხ(ნ)იათ ჩემს კითხვაზე.

- მასწავლებელი: ამ თავის სათაური პირდაპირ არ გეხებათ თქვენ – უბრალოდ ამ წიგნის ნებისმიერ მკითხველს აქა(მო)მდე რო(მ) უკეთესად ესწავლა ზმნური ფორმები (კერძოდ ნამყო ძირითადისა/წყვეტილისა), მაშინ მას უფრო ადვილად შეეძლებოდა გაეგო და გაეფორმებინა მეორე თურმეობითი. ვაიბე, უკვე თორმეტი საათია!
- უცხოელი: მერე რა? რა გინდოდათ გაგკეთებინათ?
- მასწავლებელი: მინდოდა წამეყვანეთ კინო-სტუდიაში, რო(მ) მეჩვენებინა თქვენთვის კიდევ ორი ძველი ქართული ფილმი. ცოტა უფრო ადრე რო(მ) დაგვემთავრებინა დღევანდელი გაკვეთილი, ავტობუსით წავიდოდით, მაგრამ დრო აღარ(ა) გვაქვს, და უნდა წავიდეთ ტაქსით.
- უცხოელი: მაღვიძარა საათი უნდა დაგეყენებინათ, რათა თავი დაგვეწვია ამ უხერხულობისთვის – სტუდიაში ხომ გვეკლიან (გველოდებიან) თქვენი მეგობრები?
- მასწავლებელი: ნუ გეშინიათ! ეს საქართველოა, სადაც არავინ არაფერს არ ასწრებს დროზე.
- უცხოელი: ინგლისელებს რო(მ) საქართველო დაეპყროთ ადრინდელ საუკუნეებში რუსების ნაცვლად, ეგ ნაკლი დღეს ალბათ არ დაგახსიათებდათ!

Vocabulary

ზმნური	<i>verbal</i>	ი-ს-მ-ებ-ა (და-)	<i>it is placed/ put</i>
კავკასიური	<i>Caucasian (thing)</i>	სწავლა	<i>study(ing)</i>
გადაჭარბება	<i>exaggeration</i>	ქათინაური	<i>compliment</i>
სათაური	<i>title</i>	მკითხველი	<i>reader</i>
აქა(მო)მდე	<i>hitherto</i>	კერძოდ	<i>in particular</i>
ნამყო ძირითადი (= წყვეტილი)	<i>aoist indicative</i>	მეორე თურმეობითი	<i>pluperfect</i>
ა-ფორმ-ებ (გა-)	<i>you form X</i>	(კინო-)სტუდია	<i>(film) studio</i>
ფილმი	<i>film</i>	მაღვიძარა საათი	<i>alarm clock</i>
ა-ყენ-ებ (და-)	<i>you set X</i>	უხერხულობა	<i>embarrassment</i>
ე-ლ-ი/ე-ლოდ-ებ-ი (და-ე-ლოდ-ებ-ი)	<i>you (will) wait for X</i>	ადრინდელი	<i>early (adj.)</i>
ნაკლი	<i>defect</i>	ნაცვლად	<i>in place of (+ gen.)</i>
ა-ხსიათ-ებ (და-)	<i>you characterise Y</i>		

Dialogue 2

An impertinent child and his exasperated mother have an argument

- დედა: წუხელ რო(მ) ისე დიდხანს არ გეთამაშა და უფრო ადრე დაგეძინა, ეხლა ასე დაღლილი არ იქნებოდი, შვილო. ბებიამ რა გირჩიათ შარშან შენ და შენს დას? – გირჩიათ რო(მ) ყველაფერი დროზე დაგეწყოთ და დროზე დაგემთავრებინათ.
- შვილი: შენ თუ წუხელ იცოდი თავს როგორ ვიგრძნობდი დღეს, დღეიკო, დროზე უნდა გეთქვა ჩვენთვის აგველაგებინა სათამაშოები. ერთი საათით ადრე რო(მ) გაგეგზავნა სახლში ჩემი ახალი მეგობარი, უფრო ადრე დაგწვებოდი და დღეს გავიდვიძები სულ გამოძინებული.
- დედა: მაშ, ყველაფერი კიდევ ჩემი ბრალია, ხომ?! მამა-შენს რო(მ) ეცემა შენთვის როცა ბოლო დროს ეგრე კანდიერად მელაპარაკე, ალბათ ეგრე ცუდად აღარ მოიქცეოდი! არასოდეს არ უნდა გავკვირდა ჩვენი სახლი სოფელში. მოულოდნელად მოგვეცა შესაძლებლობა გვეყიდა ეს ბინა ქალაქში, და ვიყიდეთ ისე რო(მ) არაფერი გავგვიგია ეს რაიონი ცუდია თუ კარგი. მე მშვენიერად მაინც ვიცოდი, რო(მ) ქალაქელი ბიჭები მავნე გავლენას მოახდენდნენ შენზე და აი მართლა მოახდინეს!
- შვილი: სოფელში რო(მ) სიკვდილამდე გვეცხოვრა, ალბათ იქაც ისევე გავიზრდებოდი, როგორც ვიზრდები აქ. სხვათა შორის, გარეთ არ უნდა დაგეტოვებინა ჩემი ველოსიპედი – განა არ იცი, რო(მ) შეიძლება ჟანგი მოეკიდოს?
- დედა: სულ ერთია ჩემთვის, დაიჟანგება თუ არა. შენი ველოსიპედი კი არა, შენ უნდა მიმეყრდენი ხეზე და მთელი ღამე იქ დამეტოვებინე! თუ არ შეგვიძლია წესიერად მელაპარაკო, ნუ მელაპარაკები. წადი შენს ოთახში და ნუღარ გამოხვალ! მორჩა და გათავდა!

Vocabulary

დაღლილი	<i>tired</i>	ბებია	<i>grandmother</i>
ა- ლაგ -ებ (ა-)	<i>you clear X away</i>	სათამაშო	<i>game</i>
გამოძინებული	<i>refreshed by sleep</i>	ბრალი	<i>fault</i>
კანდიერი	<i>insolent</i>	სოფ[ე]ლი	<i>village, country</i>
ბინა	<i>flat</i>	რაიონი	<i>district</i>
მშვენიერად	<i>wonderfully, well</i>	ქალაქელი	<i>of the town (adj.)</i>
მავნე	<i>harmful</i>	გავლენა	<i>influence</i>
ა- ხდ(-)ენ (მო-)	<i>you exercise X</i>	სიკვდილი	<i>death</i>
ჟანგი	<i>rust</i>	ე- კიდ -ებ-ა (მო-)	<i>it fastens to X</i>
ი- ჟანგ -ებ-ა (და-)	<i>it rusts</i>	მორჩა და გათავდა!	<i>that's the end of it!</i> (= it ended and it ended)

Grammar

The formation and meaning of the pluperfect of transitive and medial verbs

The pluperfect is equivalent to the English *X had . . . ed*. Unlike the perfect, it carries no necessary implication of the idea *apparently*.

All transitives and medials share the following features:

- their subjects stand again in the dative and are thus marked in the verb by the agreement affixes that in Series I and II served to indicate a verb's objects;
- standing between any agreement prefix and the root will be the vowel *-ე-*;
- any indirect object is made to depend on the postposition *-თვის* *for* and stands in the genitive;
- unless we are dealing with a transitive verb in *-ებ* that has a vowel in the root, the nominative direct object will be indicated exactly as the equivalent ergative **subject** is marked for the relevant verb in the aorist indicative.

It follows from this last point that any root extensions that characterise a verb in the aorist indicative either throughout the conjugation or just when the subject there is 1st or 2nd person must be repeated in the pluperfect, except that in the pluperfect they are conditioned not by the verb's subject (as in the aorist indicative) but by the verb's direct object, standing in the nominative. To illustrate this fundamental principle, let us take the verb *kill* and compare aorist indicative and pluperfect formations:

<i>Aorist indicative</i>		<i>Pluperfect</i>	
მო-ე-კლ-ი	<i>I killed X (sing./pl.)</i>	მო-მ-ე-კლ-ა	<i>I had killed X (sing./pl.)</i>
მო-კლ-ი	<i>you killed X (sing./pl.)</i>	მო-გ-ე-კლ-ა	<i>you had killed X (sing./pl.)</i>
მო-კლ-ა	<i>X killed Y (sing./pl.)</i>	მო-ე-კლ-ა	<i>X had killed Y (sing./pl.)</i>
მო-ე-კლ-ი-თ	<i>we killed X (sing./pl.)</i>	მო-გვ-ე-კლ-ა	<i>we had killed X (sing./pl.)</i>
მო-კლ-ი-თ	<i>you (pl.) killed X (sing./pl.)</i>	მო-გ-ე-კლ-ა-თ	<i>you (pl.) had killed X (sing./pl.)</i>
მო-კლ-ეს	<i>they killed X (sing./pl.)</i>	მო-ე-კლ-ა-თ	<i>they had killed X (sing./pl.)</i>
მო-გ-კლ-ი	<i>I killed you</i>	მო-მ-ე-კლ-ი	<i>I had killed you</i>
მო-მ-კლ-ი	<i>you killed me</i>	მო-გ-ე-კლ-ი	<i>you had killed me</i>
მო-მ-კლ-ა	<i>X killed me</i>	მო-ვ-ე-კლ-ი	<i>X (sing./pl.) had killed me</i>
მო-გვ-კლ-ა	<i>X killed us</i>	მო-ვ-ე-კლ-ი-თ	<i>X (sing./pl.) had killed us</i>
მო-მ-კლ-ი-თ	<i>you (pl.) killed me</i>	მო-გ-ე-კლ-ი-თ	<i>you (pl.) had killed me/ us/you had killed us</i>

This table demonstrates how important it is to be able to form a verb's aorist indicative without hesitation; it is advisable to revise the formation of the aorist indicative of transitive verbs before tackling the present lesson. Examples of the pluperfect follow for each type of verb.

Root verbs

Root verbs differ from the above illustration in carrying over into the pluperfect the weak endings from their aorist indicative. If a radical -ḡ- changes to -o- in Series II, it does so in the pluperfect, naturally including all verbs in (-)ḡ. Most verbs in (-)ḡ convert this to (-)o- and add the weak endings, apart from those few whose root ends in -ḡ, which becomes -ḡ in Series II and the pluperfect, to which the strong endings are suffixed, e.g.:

გადა-მ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>I had saved X (sing./pl.)</i>
გადა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>you . . .</i>
გადა-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>X Y (sing./pl.)</i>
გადა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>we . . .</i>
გადა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ	<i>you (pl.) . . .</i>
გადა-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ	<i>they . . .</i>

Cf. გადა-მ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ *I had saved you*, გადა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ *X (sing./pl.) had saved us*, and გადა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ *we had saved you (pl.)*.

წა-მ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>I had made X (sing./pl.) fall</i>
წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>you . . .</i>
წა-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>X Y (sing./pl.)</i>
წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>we . . .</i>
წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ	<i>you (pl.) . . .</i>
წა-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ	<i>they . . .</i>

Cf. წა-მ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ *I had knocked you down*, წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ *X (sing./pl.) had knocked us down*, წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ *you (pl.) had knocked me/us down*/*you had knocked us down*.

წა-მ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>I had snatched X (sing./pl.)</i>
წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>you . . .</i>
წა-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>X Y (sing./pl.)</i>
წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ	<i>we . . .</i>
წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ	<i>you (pl.) . . .</i>
წა-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ	<i>they . . .</i>

Cf. წა-მ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ *I had snatched you*, წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ *X (sing./pl.) had snatched us*, წა-გ-ḡ-ḡ(-)ḡ-ḡ-ḡ *you (pl.) had snatched me/us/you had snatched us*.

Note that although *ა-ჭმ(-)ეგ* *you feed X to Y* has the aorist indicative *ა-ჭამ-ე*, the pluperfect is *ა-ჭმ(-)ო-ა* *you had fed X (to Y = -თეცხ)*, which presupposes a non-existent aorist indicative **ა-ჭმ(-)ო-ე*; however, by using this form for the pluperfect, Georgian avoids confusion with *ა-ჭამ-ა* *you had eaten X*.

Thematic suffix **-eb**

Verbs of this type without a vowel in the root simply follow the root-suffixal structure of the aorist indicative, be this weak or strong. In the examples note that the verb *ა-ჭ-ე* *you (will) praise X* only optionally takes the preverb *შე-* where one would normally expect it:

(შე-)მ-ე-ჭ-ო	<i>I had praised X (sing./pl.)</i>	(შე-)გვ-ე-ჭ-ო	<i>we ...</i>
(შე-)გ-ე-ჭ-ო	<i>you ...</i>	(შე-)გ-ე-ჭ-ო-თ	<i>you (pl.) ...</i>
(შე-)ე-ჭ-ო	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>	(შე-)ე-ჭ-ო-თ	<i>they ...</i>

Cf. *(შე-)მ-ე-ჭ-ე* *I had praised you*, *(შე-)გ-ე-ჭ-ე* *you had praised me*, *(შე-)ე-ჭ-ე-თ* *X (sing./pl.) had praised you (pl.)*.

გა-მ-ე-შგ-ა	<i>I had let X (sing./pl.) go</i>	გა-გვ-ე-შგ-ა	<i>we ...</i>
გა-გ-ე-შგ-ა	<i>you ...</i>	გა-გ-ე-შგ-ა-თ	<i>you (pl.) ...</i>
გა-ე-შგ-ა	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>	გა-ე-შგ-ა-თ	<i>they ...</i>

Cf. *გა-მ-ე-შგ-ო* *I had let you go*, *გა-გ-ე-შგ-ო* *you had let me go*, *გა-ე-შგ-ო-თ* *X (sing./pl.) had let me go*.

The one complicating factor in the formation of the pluperfect of transitive verbs is presented by verbs in *-ებ* that contain a vowel in the root. Such verbs not only retain their thematic suffix but add to it the element *-ინ-*. To this they then suffix the weak aorist endings, e.g.:

გა-მ-ე-თეთრ-ებ-ინ-ა	<i>I had whitened X (sing./pl.)</i>
გა-გ-ე-თეთრ-ებ-ინ-ა	<i>you ...</i>
გა-ე-თეთრ-ებ-ინ-ა	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>
გა-გვ-ე-თეთრ-ებ-ინ-ა	<i>we ...</i>
გა-გ-ე-თეთრ-ებ-ინ-ა-თ	<i>you (pl.) ...</i>
გა-ე-თეთრ-ებ-ინ-ა-თ	<i>They ...</i>

Cf. *გა-მ-ე-თეთრ-ებ-ინ-ე* *I had whitened you*, *გა-გ-ე-თეთრ-ებ-ინ-ე-თ* *you had whitened me*, *გა-გ-ე-თეთრ-ებ-ინ-ე-თ* *you (pl.) had whitened us/me/you had whitened us*, *გა-ე-თეთრ-ებ-ინ-ე* *X (sing./pl.) had whitened me*.

A few other roots give the forms *გა-მ-ე-კეთ-ებ-ინ-ა* *I had done/made X (sing./pl.)*, *ა-მ-ე-შენ-ებ-ინ-ა* *I had built X (sing./pl.)*, *მ-ე-ჩვენ-ებ-ინ-ა* *I had shown X (sing./pl.)*, *და-მ-ე-ბად-ებ-ინ-ა* *I had given birth to X (sing./pl.)*, *გა-მ-ე-ადვილ-ებ-ინ-ა* *I had facilitated X (sing./pl.)*.

When discussing the perfect we saw that there were a couple of verb pairs that were unexpectedly differentiated in order to preserve a clear difference

in meaning. The same applies in the pluperfect. We would expect და-გე-ძინებ-ინ-ა to correspond both to (და-)ი-ძინებ you (will) put X (sing./pl.) to sleep and also (და-)ი-ძინებ you (will) go to sleep, whereas it actually corresponds only to the former and means you had put X (sing./pl.) to sleep. You had gone to sleep is და-გე-ძინ-ა. We similarly find გა-გე-ღვიძებ-ინ-ა you had woken X (sing./pl.) up compared with გა-გე-ღვიძ-ა you had woken up.

Thematic suffix -av

The same three sub-types in terms of root structure and ending pattern as described for the aorist indicative in Lesson 8 apply to the pluperfect. See the conjugation of kill, earlier in this grammar section. Other examples:

და-მ-ე-მაღ-ა	<i>I had hidden X (sing./pl.)</i>	და-გე-ე-მაღ-ა	<i>we ...</i>
და-გ-ე-მაღ-ა	<i>you ...</i>	და-გ-ე-მაღ-ათ	<i>you (pl.) ...</i>
და-ე-მაღ-ა	<i>X ... Y (sing./pl.)</i>	და-ე-მაღ-ათ	<i>they ...</i>

Cf. და-მ-ე-მაღ-ე *I had hidden you*, და-გე-ე-მაღ-ეთ *we had hidden you (pl.)*.

და-მ-ე-წვ-ა	<i>I had burnt X (sing./pl.)</i>	და-გე-ე-წვ-ა	<i>we ...</i>
და-გ-ე-წვ-ა	<i>you ...</i>	და-გ-ე-წვ-ათ	<i>you (pl.) ...</i>
და-ე-წვ-ა	<i>X ... Y (sing./pl.)</i>	და-ე-წვ-ათ	<i>they ...</i>

Cf. და-მ-ე-წვ-ი *I had burnt you*, და-გე-ე-წვ-ი *you had burnt me*, და-ე-ე-წვ-ით *X (sing./pl.) had burnt us*.

The suppletive root ნახ- see is of course used in the pluperfect to give forms like: მ-ე-ნახ-ა *I had seen X (sing./pl.)*; ე-ე-ნახ-ე *X (sing./pl.) had seen me*; ე-ნახ-ეთ *X (sing./pl.) had seen you (pl.)* and so on.

Thematic suffix -i

The same three sub-types in terms of root structure and ending pattern as described for the aorist indicative in Lesson 8 apply to the pluperfect:

გა-მ-ე-გზავნ-ა	<i>I had sent X (sing./pl.)</i>	გა-გე-ე-გზავნ-ა	<i>we ...</i>
გა-გ-ე-გზავნ-ა	<i>you ...</i>	გა-გ-ე-გზავნ-ათ	<i>you (pl.) ...</i>
გა-ე-გზავნ-ა	<i>X ... Y (sing./pl.)</i>	გა-ე-გზავნ-ათ	<i>they ...</i>

Cf. გა-მ-ე-გზავნ-ე *I had sent you*, გა-მ-ე-გზავნ-ე *I had sent you hither*, გა-გ-ე-გზავნ-ე *you had sent me*, გა-მ-ე-გზავნ-ე *you had sent me hither*.

გა-მ-ე-ზარდ-ა	<i>I had reared X (sing./pl.)</i>	გა-გე-ე-ზარდ-ა	<i>we ...</i>
გა-გ-ე-ზარდ-ა	<i>you ...</i>	გა-გ-ე-ზარდ-ათ	<i>you (pl.) ...</i>
გა-ე-ზარდ-ა	<i>X ... Y (sing./pl.)</i>	გა-ე-ზარდ-ათ	<i>they ...</i>

Cf. გა-მ-ე-ზარდ-ე *I had reared you*, გა-გ-ე-ზარდ-ე *you had reared me*, გა-ე-ე-ზარდ-ე *X (sing./pl.) had reared me*.

და-მ-ე-ჭრ-ა	<i>I had wounded X (sing./pl.)</i>	და-გ-ე-ჭრ-ა	<i>we ...</i>
და-გ-ე-ჭრ-ა	<i>you ...</i>	და-გ-ე-ჭრ-ა-თ	<i>you (pl.) ...</i>
და-ე-ჭრ-ა	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>	და-ე-ჭრ-ა-თ	<i>they ...</i>

Cf. და-მ-ე-ჭერ-ი *I had wounded you*, და-გ-ე-ჭერ-ი *you had wounded me*, და-გ-ე-ჭერ-ით *we had wounded you (pl.)*.

Thematic suffix -ob

Both strong and weak aorist endings are transferred to the pluperfect along with whatever changes to the root occur in the aorist indicative, including the restitution of the radical -ვ-. The examples begin with (და-)გმ-თბ *you (will) censure X*:

და-მ-ე-გმ-ო	<i>I had censured X (sing./pl.)</i>	და-გ-ე-გმ-ო	<i>we ...</i>
და-გ-ე-გმ-ო	<i>you ...</i>	და-გ-ე-გმ-ო-თ	<i>you (pl.) ...</i>
და-ე-გმ-ო	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>	და-ე-გმ-ო-თ	<i>they ...</i>

Cf. და-მ-ე-გმ-ე-ე *I had censured you*, და-გ-ე-გმ-ე-ე *you had censured me*.

და-მ-ე-თრ-ო	<i>I had intoxicated X (sing./pl.)</i>	და-გ-ე-თრ-ო	<i>we ...</i>
და-გ-ე-თრ-ო	<i>you ...</i>	და-გ-ე-თრ-ო-თ	<i>you (pl.) ...</i>
და-ე-თრ-ო	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>	და-ე-თრ-ო-თ	<i>they ...</i>

Cf. და-მ-ე-თერ-ე-ე *I had intoxicated you*, და-გ-ე-თერ-ე-ე *you had intoxicated me*, და-გ-ე-თერ-ე-ე X (sing./pl.) *had intoxicated me*.

If the root does not end in -ლ but restores the -ვ-, the restored element of course stands as last component of the root (e.g. და-მ-ე-ხრჩვ-ე *I had suffocated you*).

და-მ-ე-პერ-ო	<i>I had seized X (sing./pl.)</i>	და-გ-ე-პერ-ო	<i>we ...</i>
და-გ-ე-პერ-ო	<i>you ...</i>	და-გ-ე-პერ-ო-თ	<i>you (pl.) ...</i>
და-ე-პერ-ო	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>	და-ე-პერ-ო-თ	<i>they ...</i>

Cf. და-მ-ე-პერ-ი *I had seized control of you*, და-გ-ე-პერ-ი *you had seized control of me*.

A similar pattern exists for verbs with root extension in -ე- (e.g. მი-გ-ე-ყრდნ-ი *you had leaned me against X*).

Thematic suffix -am

Only the strong aorist pattern is found in the pluperfect. The example is of (მი-)ა-ბ-ამ *you (will) bind X (to Y)*:

მი-მ-ე-ბ-ა	<i>I had bound X (sing./pl.)</i>	მი-გ-ე-ბ-ა	<i>we ...</i>
მი-გ-ე-ბ-ა	<i>you ...</i>	მი-გ-ე-ბ-ა-თ	<i>you (pl.) ...</i>
მი-ე-ბ-ა	<i>X... .. Y (sing./pl.)</i>	მი-ე-ბ-ა-თ	<i>they ...</i>

Cf. მი-მ-ე-ბ-ი *I had bound you*, მი-გ-ე-ბ-ი *you had bound me*, მი-გ-ე-ბ-ით *X (sing./pl.) had bound us*.

მ-ე-თქვ-ა	<i>I had said X (sing./pl.)</i>	გვ-ე-თქვ-ა	<i>we . . .</i>
გ-ე-თქვ-ა	<i>you . . .</i>	გ-ე-თქვ-ათ	<i>you (pl.) . . .</i>
ე-თქვ-ა	<i>X Y (sing./pl.)</i>	ე-თქვ-ათ	<i>they . . .</i>

As in the perfect, this verb serves as pluperfect for ე-უზნ-ებ-ი/ე-ტყვ-ი/უ-თხარ-ი *you tell/will tell/told X to Y* with the indirect object made dependent on -თვის and put into the genitive.

The verb (გა-)ყ-ოდ *you (will) divide X* behaves according to the general pattern (e.g. გა-მ-ე-ყო *I had divided X*, გა-მ-ე-ყავ-ი *I had divided you*, etc.), as does ა-ძლ(-)ევ/მი-ს-ც-ემ *you give/will give X to Y*, e.g.:

მი-მ-ე-ც-ა	<i>I had given X (to Y)</i>	მი-გვ-ე-ც-ა	<i>we . . .</i>
მი-გ-ე-ც-ა	<i>you . . .</i>	მი-გ-ე-ც-ათ	<i>you (pl.) . . .</i>
მი-ე-ც-ა	<i>X Y (to Z)</i>	მი-ე-ც-ათ	<i>they . . .</i>

Study these sentences:

- თქვენს ბატონს ვისთვის მი-ე-ც-ით მოჯამაგირედ?
- To whom had your master given you as labourer (მოჯამაგირე)?*
- არ გახსოვთ? მას თქვენთვის მო-ვ-ე-ც-ი, მაგრამ გავიქეცი, როგორც კი მო-მ-ე-ც-ა საშუალება
- Don't you remember? He had given me to you, but I escaped as soon as the means (საშუალება) were given (= intransitive aorist indicative) to me*
- შენთვის უკვე მო-მ-ე-ც-ა ოცი გირვანჯა
- I had already given you £20*
- საბუთი რატომ არ მო-გ-ე-ც-ა ჩემთვის?
- Why hadn't you given the document (საბუთი) to me?*

The pluperfect of **medial** verbs, regardless of which thematic suffix they take in the present or future sub-series, is formed by placing the by now familiar markers before the root, without preverb of course. Almost without exception, medials are weak in the aorist indicative, and so these are the endings that transfer to the pluperfect. The same entirely optional -6- may stand immediately after the root of those verbs that allow it in the perfect, e.g.:

			Perfect		Pluperfect
დღღ-ს	<i>X boils</i>	→	უ-ღღღ-(6-)ი-ა	→	ე-ღღღ-(6-)ა
ცაც-ავ-ს	<i>X dances</i>	→	უ-ცაც-(76-)ი-ა	→	ე-ცაც-(76-)ა
ჭაღღ-ებ-ს	<i>X preaches</i>	→	უ-ჭაღღ-(6-)ი-ა	→	ე-ჭაღღ-(6-)ა
ტირ-ის	<i>X cries</i>	→	უ-ტირ-(6-)ი-ა	→	ე-ტირ-(6-)ა
ლაპარაკ-ობ-ს	<i>X speaks</i>	→	უ-ლაპარაკ-(6-)ი-ა	→	ე-ლაპარაკ-(6-)ა
ქუხ-ს	<i>it thunders</i>	→	უ-ქუხ-(6-)ი-ა	→	ე-ქუხ-(6-)ა
ელ-ავ-ს	<i>it lightens</i>	→	უ-ელ(-გ)-(6-)ი-ა	→	ე-ელ(-გ)-(6-)ა
ჩივ-ის	<i>X complains</i>	→	უ-ჩივ(-)ლ-(6-)ი-ა	→	ე-ჩივ(-)ლ-(6-)ა
ბღავ-ის	<i>X bleats</i>	→	უ-ბღავ(-)ლ-(6-)ი-ა	→	ე-ბღავ(-)ლ-(6-)ა

ო-ღვწ-ის	<i>X toils</i>	→	უ-ღვაწ-(6-)ი-ა	→	ე-ღვაწ-(6-)ა
ცურ-ავ-ს	<i>X swims</i>	→	უ-ცურ(-ავ)-(6-)ი-ა	→	ე-ცურ(-ავ)-(6-)ა
ი-სვრ-ის	<i>X shoots/throws (Y)</i>	→	უ-სვრ-(?6-)ი-ა/ უ-სრ(-)ოლ-(6-)ი-ა	→	ე-სრ(-)ოლ-(6-)ა
ი-ბრძვ-ის	<i>X fights</i>	→	უ-ბრძ(-)ოლ-(6-)ი-ა	→	ე-ბრძ(-)ოლ-(6-)ა
ი-ცინ-ის	<i>X laughs</i>	→	უ-ცინ-ი-ა	→	ე-ცინ-ა
ფიქრ-ობ-ს	<i>X thinks</i>	→	უ-ფიქრ-(6-)ი-ა	→	ე-ფიქრ-(6-)ა
მუშა-ობ-ს	<i>X works</i>	→	უ-მუშა-ვ-(6-)ი-ა	→	ე-მუშა-ვ-(6-)ა
სწავლ-ობ-ს	<i>X learns (Y)</i>	→	უ-სწავლ-(?6-)ი-ა	→	ე-სწავლ-(?6-)ა*
სტვ(-)ენ-ს	<i>X whistles</i>	→	უ-სტვ(-)ენ-ი-ა	→	ე-სტვ(-)ინ-ა
და-რბ-ის	<i>X runs about</i>	→	უ-რბ(-)ენ-ი-ა	→	ე-რბ(-)ინ-ა

* Compare ა-სწავლ-ის *X teaches/will teach Y to X* → ე-სწავლ-ებ-ი-ბ-ა.

Note: the pluperfect of გრძნ-ობ-ს *X feels Y* = ე-გრძნ-ო.

In place of the now regularised transitive pluperfects მო-ე-ტაც-ებ-ი-ბ-ა *X had snatched Y* and და-ე-პატიყ-ებ-ი-ბ-ა *X had invited Y* do not be surprised to come across the older forms that parallel the medial formation (მო-ე-ტაც-ბ-ა, და-ე-პატიყ-ბ-ა).

Finally, here are the pluperfects of the verbs given in Lesson 11:

		<i>Pluperfect</i>	
კითხ-ულ-ობ-ს	<i>X reads X/enquires</i>	→	(წა-)ე-კითხ-ა
ყიდ-ულ-ობ-ს	<i>X buys Y</i>	→	ე-ყიდა
სესხ-ულ-ობ-ს	<i>X borrows Y</i>	→	ე-სესხ-(6-)ა
იხო-ულ-ობ-ს	<i>X asks for Y</i>	→	ე-იხოვ-(6-)ა
შო-ულ-ობ-ს	<i>X acquires/finds Y (intentionally)</i>	→	ე-შოვ-(6-)ა
პო-ულ-ობ-ს	<i>X acquires/finds Y (accidentally)</i>	→	ე-პოვ-(6-)ა
მატ-ულ-ობ-ს	<i>X puts on weight/gets larger</i>	→	ე-მატ-(6-)ა*
კლ-ებ-ულ-ობ-ს	<i>X loses weight/gets smaller</i>	→	(და-)ე-კლ-(?6-)ო
ღ-ებ-ულ-ობ-ს	<i>X receives Y (regularly) Compared with ი-ღ-ებ-ს X receives Y (once)</i>	→	მი-ე-ღ-ო
ენ-ებს-ს	<i>X harms Y</i>	→	ე-ენ-ო
პ-კბ(-)ენ-ს	<i>X bites Y</i>	→	ე-კბ(-)ინ-ა
პწყ(-)ენ-ს	<i>X pinches Y</i>	→	ე-პწყ(-)ინ-ა
რგ-ებს-ს	<i>X brings advantage to Y</i>	→	ე-რგ-ო
და-დი-ს	<i>X goes (regularly)</i>	→	ე-ვლ-ო [†] (with dat. subj.)

(The transitive pluperfect of *try* = ე-ცადა)

* Note the form ე-მატ-ებ-ი-ბ-ა exists but only as the pluperfect to the present/future indicative ი-მატ-ებს-ს meaning *X increases/will increase his own Y*.

† Compare მო-ე-ვლ-ო *X had looked after Y* (= -თვის) and შემო-ე-ვლ-ო *X had encircled Y* (= -თვის).

How to express the idea *X should/ought to have [verb]ed*

Parallel expressions of obligation relating to the future are conveyed by the invariant particle უნდა plus aorist subjunctive, those relating to the present by უნდა plus the present subjunctive. For those relating to the past უნდა is again used but this time in conjunction with the pluperfect, e.g.:

დროზე უნდა მო-გ-ე-ზად-ებ-ინ-ათ ხვალინდელი გაკვეთილი, შვილებო
You should have prepared tomorrow's (ხვალინდელი) lesson in time, children

თუ ეგრე ძნელია, არასოდეს არ უნდა და-გ-ე-წყ-ო ქართული
If it is as difficult as that, you should never have started Georgian

როგორ უნდა გადა-მ-ე-ხად-ა ანგარიში, როცა თან არ მქონდა საფულე?
How should I have paid the bill (ანგარიში), when I didn't have my wallet (საფულე) with me (თან)?

როდის უნდა წა-გ-ე-ყვან-ეთ სადგურზე?
When should we have taken you (pl.) to the station?

სამის ნახევარზე უნდა წა-გ-ე-ყვან-ეთ
You (pl.) should have taken us at half past two

წყალს უკვე უნდა ე-ღღ-ე-(ნ-ა)
The water should already have boiled

ბურთი არ უნდა გ-ე-თამაშ-(ნ-ა)-ო, ბიჭებო. უნდა გადა-გ-ე-ცვ-ათ და დროზე
 გ-ე-ჭამ-ათ
You should not have played ball, lads. You should have got changed (გადა-ი-ცვ-ამ) and eaten on time

ჩემს დას იმ დროს არ უნდა და-ე-წერ-ა წერილი – უნდა ე-სწავლ-ებ-ინ-ა ჩემთვის
 კიდევ რამ(ო)დენიმე ლათინური ზმნა
My sister should not have written a letter at that time – she should have taught me some more (კიდევ) Latin (ლათინური) verbs (ზმნა)

შენს მტერს უნდა მო-ე-კლ-ო, როცა შესაძლებლობა ჰქონდა
Your enemy should have killed you, when he had the chance

სხვანაირად როგორ უნდა გა-ე-ზარდ-ე მშობლებს?
How should my parents have reared me differently?

იმ მომენტში როცა გამოხვედი ტალახიდან, დედა-შენს მამა-შენისთვის უნდა
 ე-ჩვენ-ებ-ინ-ე
At that moment when you came out of the mud (ტალახი), your mother should have shown you to your father

რატომ უნდა გა-მ-ე-შე-ი-ო?
Why should I have let you (pl.) go?

How to express a purpose relating to the past

We saw in Lesson 14 that a purpose relating to the future is expressed by using the aorist subjunctive in a clause introduced by რო(მ) (or რათა). If the verb in the main clause is itself in the past, such that the intention was to fulfil the purpose before the present moment, then instead of the aorist subjunctive the pluperfect is normally used (though the aorist subjunctive is not unknown). Similarly, those expressions introduced in Lesson 12 and Lesson 14 to illustrate the aorist subjunctive will take the pluperfect in the associated clause, if they themselves are put into the past:

ბაზარში წავედი, რო(მ) რათა ხილი მ-ე-ყიდ-ა

I went to the market to buy fruit

ის გამოცდები ჩაებაბარე, რო(მ) რათა მ-ე-მუშა-ე-(ნ-)ა მასწავლებლად

I sat ((ჩა-)ა-ბარებ) those exams in order that I might work as a teacher

რა გინდოდათ? მინდოდა შე-ე-ე-შე-ი-თ, რო(მ) რათა თქვენი უფროსისთვის ჩამო-მ-ე-რთე-ა ინტერვიუ

What did you (pl.) want? I wanted you (pl.) to let me in in order that I might interview your boss

განა საჭირო იყო ასე სწრაფად გადა-ე-ე-გდ-ო ჩემი გაზეთი?

Was it really necessary to throw away ((გადა-)ა-გდ-ებ) my paper so quickly?

ვინ სთხოვა ჯარისკაცებს და-ე-ყარ-ა-თ მათი იარაღები?

Who requested the soldiers to cast down their weapons?

ბოდიში, მაგრამ არ შემეძლო წა-მ-ე-ყვან-ე-თ სადგურზე

Sorry, but it was not possible for me to take you to the station

მამამ გვირჩია არ და-გე-ე-თეს-ა ეს ყანა დღეს

Father advised us not to sow this field today

(შე)ვეცადე/ვცადე ა-მ-ე-სრულ-ებ-ინ-ა თქვენი სურვილი

I tried to fulfil your wish (სურვილი)

ვცდილობდი ყარაულს წესიერად ე-ყარაულ-(ნ-)ა ქარხნისთვის

I was trying to see to it that the guard (ყარაული) properly guarded the factory

მინდოდა გამო-მ-ე-რთე-ა თოფი თქვენთვის

I wanted to take away the gun from you

გიბრძანებ ვერცხლი აღარ მო-პ-ბარ-ო მღვდელს, როგორც გუშინ გიბრძანე არ მო-გ-ე-პარ-ა ოჭრო მესაათისთვის

I command you (უბრძანებ) not to steal (= aorist subjunctive) silver (ვერცხლი) any more from the priest (მღვდელი), as yesterday I ordered you not to steal gold (ოჭრო) from the watchmaker (მესაათე)

არ აჯობებდა ეგ საქმე უფრო ადრე გა-გ-ე-კეთ-ებ-ინ-ა-თ?

Wouldn't it have been better (ა-ჯობ-ებ-ს it will be better) that you do/for you to have done that job earlier?

როცა გავედით, უნდა გაგვე-გზავნ-ა ეს წერილი, რომ ბირველ მინისტრს მი-ე-ღ-ო ხვალამდე

When we went out, we should have sent this letter in order that the Prime Minister (მინისტრი) might have received it by tomorrow

Past result clauses of the type *X was too* [adjective]/*It happened too* [adverb] *to* [verb] follow this same construction:

ის კნუტი მეტისმეტად ლამაზი იყო, რომ დამეხრჩო

That kitten was too pretty for me to drown it

მეტისმეტად სწრაფად ლაპარაკობდა ის ქალი, რომ ვინმეს გაეგო მისთვის

That woman was speaking too quickly for anyone to understand her

How to express conditions of the type *If X had* [verb]ed

The conditional marker is again რომ, preferably not at the beginning of its own clause, but this time accompanied by the pluperfect. In the main clause the verb again stands in the conditional. In speech the conditional clause often starts with the pluperfect verb (preceded by any adverbial modifiers), in which case no რომ appears at all:

კარგი ი-ქნ-ებ-ოდა, უკვე რომ ხვალინდელი გაკვეთილი მოგე-მზად-ებ-ინ-ა

= კარგი ი-ქნ-ებ-ოდა, უკვე მოგე-მზად-ებ-ინ-ა ხვალინდელი გაკვეთილი
It would have been good, if you had prepared tomorrow's lesson already

დროზე რომ ხვალინდელი გაკვეთილი არ მოგე-მზად-ებ-ინ-ა, ვერ

წა-ხ-ვილ-ოდ-ი კინოში

If you had not prepared tomorrow's lesson on time, you could not have gone to the cinema

ჩვენი საჭმელი რომ მოე-ტან-ათ, ეხლა მშიერი არ ვი-ქნ-ებ-ოდ-ით

If they had brought our food, we should not now be hungry (შშიერი)

შენ რომ გაგე-წმინდ-ა ჩემი ფეხსაცმლები, ბედნიერი ვი-ქნ-ებ-ოდ-ი

If you had cleaned my shoes, I should have been happy

გუშინ რომ ე-წვიმ-ა, ქუჩები და-სველ-დ-ებ-ოდა

If it had rained yesterday, the streets would have become wet

ბავშვს რომ დაე-ძინ-ა, დედა-მისი უკვე ქვევით ი-ქნ-ებ-ოდა

If the child had gone off to sleep, his mother would already be down

უკვე რომ დაე-ძინ-ებ-ინ-ა ბავშვი, დედა-მისი უკვე ქვევით ი-ქნ-ებ-ოდა

If she had already got the child off to sleep, his mother would already be down

მაგ კითხვაზე პასუხი რომ გამე-გ-ო, აუცილებლად გე-ტყ-ოდ-ი და შენც ეხლა

გე-ცოდ(-)ინ-ებ-ოდა

If I had learnt the answer to that question, I would certainly have told you, and you too would now know it

Examples of word formation

In addition to the complexity of its verbs Georgian has quite a richly developed system for creating one class of words from another. Examples of some of the patterns are given here and are continued in Lesson 19. Notice that adjectives indicating origin usually (but not always) end in *-ელ(-ი)*, when referring to a person, but *-ურ(-ი)*, when referring to anything else – this latter ending changes (dissimilates) to *-ულ(-ი)* if there is an *-რ-* in the base word. The equivalent country or town name is given alongside:

<i>Person</i>	<i>Non-person</i>	<i>Meaning</i>	<i>Country/town</i>
ინგლის-ელ-ი	ინგლის-ურ-ი	<i>English</i>	ინგლისი
თბილის-ელ-ი	თბილის-ურ-ი	<i>of Tbilisi</i>	თბილისი
ქართველ-ი	ქართულ-ი	<i>Georgian</i>	სა-ქართველ-ო
სომეც-ი	სომხ-ურ-ი	<i>Armenian</i>	(სა-)სომხ-ეთ-ი
ფრანგ-ი	ფრანგულ-ი	<i>French</i>	სა-ფრანგ-ეთ-ი
თურქ-ი	თურქულ-ი	<i>Turkish</i>	თურქ-ეთ-ი

Many country names, particularly those bordering Georgia, contain the suffix *-ეთ-*. The word for *France* combines this with the prefix *სა-*, which one also often hears prefixed to the word for *Armenia*. The circumfix (the prefix-suffix combination) *სა—ო* wrapped around a noun indicates *that which is designated for/to be* (the noun), and so *Georgia* literally means *place designated for a Georgian*.

This same circumfix is frequent with names denoting relationships, in the sense of *the future* (i.e. *to be*). For example:

ქმ[ა]რი	<i>husband</i>	→	სა-ქმრ-ო	<i>fiancé</i>
ბუტ ცოლი	<i>wife</i>	→	სა-ცოლ-ე [sic]	<i>fiancée</i>
რძ[ა]ლი	<i>sister-/daughter-in-law</i>	→	სა-რძლ-ო	<i>future sister-/daughter-in-law</i>
სიძე	<i>brother-/son-in-law</i>	→	სა-სიძ-ო	<i>future brother-/son-in-law</i>
მამამთილი	<i>father-in-law</i> (for wife)	→	სა-მამამთილ-ო	<i>future father-in-law</i>
სიმამრი	<i>father-in-law</i> (for husband)	→	სა-სიმამრ-ო	<i>future father-in-law</i>
დედამთილი	<i>mother-in-law</i> (for wife)	→	სა-დედამთილ-ო	<i>future mother-in-law</i>
სიდღერი	<i>mother-in-law</i> (for husband)	→	სა-სიდღერ-ო	<i>future mother-in-law</i>

Other names denoting relationship include:

მაზლი	<i>husband's brother</i>	მული	<i>husband's sister</i>
ქვისლი	<i>wife's sister's husband</i>	ბებია	<i>grandmother</i>
ბაბუა	<i>grandfather</i>	ძმა	<i>brother</i>
და	<i>sister</i>		
ძმისშვილი/ ძმისწული	<i>brother's child</i>	დისშვილი/ დისწული	<i>sister's child</i>
დეიდა	<i>mother's sister</i>	მამიდა	<i>father's sister</i>
ბიძა	<i>uncle</i>	ბიცოლა (-ა-)/ ძალუა (-ა-)	<i>uncle's wife</i>
ბიძაშვილი/ მამიდაშვილი/ დეიდაშვილი	<i>cousin</i>	ვაჟიშვილი	<i>son</i>
		ქალიშვილი	<i>daughter</i>

Note that when giving a patronymic, ძე is used for *son* and ასული for *daughter*:

შვილიშვილი	<i>grandchild</i>	შვილთაშვილი	<i>great grandchild</i>
გერი	<i>step-child</i>	მამინაცვალი	<i>stepfather</i>
დედინაცვალი	<i>stepmother</i>		

To produce an adjective equivalent to English . . . *less* Georgian wraps the circumfix უ- around the relevant noun. By putting the resulting adjective into the adverbial case, the associated adverb is produced, e.g.:

<i>Noun</i>	<i>Privative adjective</i>	<i>Meaning</i>	<i>Privative adverb</i>
თვალ-ი	უ-თვალ-ო	<i>sightless</i>	უ-თვალ-ო-დ
სინდის-ი	უ-სინდის-ო	<i>without conscience</i>	უ-სინდის-ო-დ
კბილ-ი	უ-კბილ-ო	<i>toothless</i>	უ-კბილ-ო-დ
კვალ-ი	უ-კვალ-ო	<i>without trace</i>	უ-კვალ-ო-დ
მზე	უ-მზე-ო	<i>sunless</i>	უ-მზე-ო-დ
დედა	უ-დედ-ო	<i>motherless</i>	უ-დედ-ო-დ
მამა	უ-მამ-ო	<i>fatherless</i>	უ-მამ-ო-დ
რძე	უ-რძე-ო	<i>milkless</i>	უ-რძე-ო-დ
ულვაშ-(ებ-ი)	უ-ულვაშ-(ებ-ი)ო	<i>moustacheless</i>	უ-ულვაშ-(ებ-ი)ო-დ
წვერ-ი	უ-წვერ-ო	<i>beardless*</i>	უ-წვერ-ო-დ
უნარ-ი	უ-უნარ-ო	<i>talentless</i>	უ-უნარ-ო-დ
წესრიგ-ი	უ-წესრიგ-ო	<i>disordered</i>	უ-წესრიგ-ო-დ

* One totally without facial hair is უ-წვერ-ულვაშ-ო or just ქოსა.

უ-რჩი-ი *disobedient* is one who is not მო-რჩი-ილ-ი *obedient*.

Dialogue 3

A journalist (ჟურნალისტი) interviews a recently retired, though not universally popular, politician (პოლიტიკოსი) after ten years in the supreme office of state

ჟურნალისტი: როცა აქტიური იყავით პოლიტიკაში, ალბათ არც ერთი დღე არ იყო, რო(მ) ვინმე არ დაგემუქრათ სიკვდილით. როგორ ფიქრობთ, თქვენს მტრებს რო(მ) მოეკალით ან ისე ღრმად დაეჭირათ, რო(მ) აღარ შეგექმლებოდათ გემუშავათ, რაწაირობედი ექნებოდა ჩვენს სამშობლოს?

პოლიტიკოსი: მე რო(მ) მოვეკალი, ალბათ აღარ იარსებებდა ჩვენი სამშობლო! უკაცრავად, არ უნდა ვიტრაბახო, მაგრამ ძალიან ძნელი კითხვა დამისვით, და დრო არა გვაქვს, რო(მ) ყველა შესაძლო შედეგი ჩამოვთვალო. სერიოზულად რო(მ) გიპასუხოთ, უცებ საჭირო იქნებოდა პარლამენტს გადაეცა პრეზიდენტობა ჩემი შიდადგომისთვის, თორემ პარლამენტი გაუქმდებოდა და მემარცხენეებს შეეძლებოდათ ხელში ჩაეგდოთ (= ხელთ ეგდოთ) ხელისუფლება, მაშინ ჩვენი ფულის კურსი დაეცემოდა (/დაიწვედა), ვინაიდან (შე)ეცდებოდნენ სიმდიდრე გამოერთოვთ მდიდრებისთვის და მიეცათ მუშებისთვის (/მუშაკაცებისთვის), რა გზითაც უეჭველად (/უთუოდ) გაადარბებდნენ ქვეყანას. ჩვენი ევროპელი მეწვეილები ნებას არ დაგვრთავდნენ, რო(მ) დროზე არ გადაგვეხადა ჩვენი ვალები, და ეს დიდ კრიზისს გამოიწვევდა. ჩვენი ხელშეკრულებები რო(მ) დაგვერღვია, კიდევ როგორ დავიმსახურებდით ნდობას საერთაშორისო ასპარეზზე? ხალხს რო(მ) არ ავერჩიე პრეზიდენტად ათი წლის წინ(ათ), ჩვენი ეთნიკური უმცირესობები ისარგებლებდნენ მომენტით, რო(მ) გაეწაღებინათ დიდი სამოქალაქო ომის ცეცხლი, რომელიც ალბათ დღემდე გაგრძელდებოდა. მე მგონი(ა), რო(მ) უკვე გესმით რატომ იყო საჭირო, რო(მ) მე გამემარჯვებინა და მერე თავი არ დამენებებინა პრეზიდენტობისთვის ამ ბოლო ათი წლის განმავლობაში.

ჟურნალისტი: დიდ მადლობას მოვასენებთ ინტერვიუსთვის. ესლა გთხოვთ აგვიხსნათ, როგორ დავბრუნდეთ ჩვენს სასტუმროში.

პოლიტიკოსი: ბოლომდე უნდა ჩაუყვეთ მთავარ ქუჩას. მერე შუქნიშანთან უნდა გადაუხვიოთ მარცხნივ და სასტუმროს დაინახავთ მარჯვნივ.

ჟურნალისტი: როცა მოვდიოდით, მარჯვნივ რო(მ) გადმოგვეხვია
 შუქნიშნთან, აქ მოვადწეკვდით ნახევარი საათით უფრო ადრე!
 კარგად ბრძანდებოდეთ!

Vocabulary

აქტიური	<i>active</i>	პოლიტიკა	<i>politics</i>
სამშობლო	<i>motherland</i>	ტრაბახ -ობ (ი- -ებ)	<i>you boast</i>
შედეგი	<i>result</i>	თელ -ი (ჩამო-)	<i>you list X</i>
პარლამენტი	<i>parliament</i>	პრეზიდენტობა	<i>presidency</i>
მოადგილე	<i>assistant</i>	უქმ -დ-ებ-ა (გა-)	<i>X is abolished</i>
მემარცხენე	<i>left-winger</i>	ხელში ი- გდ -ებ (ჩა-)	<i>you (will) seize X</i>
ხელისუფლება	<i>power</i>	კურსი	<i>exchange rate</i>
ე- ც -ემ-ა (და-)/ ი- წ(-)ეგ -ს (და-)	<i>X falls</i>	სიმდიდრე	<i>wealth</i>
მდიდ[ა]რი	<i>rich (man)</i>	მუშა	<i>worker</i>
უეჭველად/უთუოდ	<i>undoubtedly</i>	ა- ღარიბ -ებ (გა-)	<i>you impoverish X</i>
ევროპელი	<i>European (person)</i>	მეწყვილე	<i>partner</i>
ნებას რთ -აე (და-)	<i>you allow X</i>	ვალდ	<i>debt</i>
კრიზისი	<i>crisis</i>	ი- წგ(-)ეგ (გამო-)	<i>you cause X</i>
ხელშეკრულება	<i>contract</i>	ი- შსახურ -ებ (და-)	<i>you earn X</i>
ნდობა	<i>trust</i>	საერთაშორისო	<i>international</i>
ასპარეზი	<i>arena</i>	ი- რჩ(-)ეგ (ა-)	<i>you elect X</i>
ეთნიკური	<i>ethnic</i>	უმცირესობა	<i>minority</i>
ა- ჩად -ებ (გა-)	<i>you light X</i>	სამოქალაქო	<i>civil</i>
გრძელ -დ-ებ-ა (გა-)	<i>X lasts</i>	მო-ა- სენ -ებ	<i>you say X to Y (polite)</i>
უ- ყვ -ებ-ი (ჩა-)	<i>you follow X down</i>	შუქნიშ[ა]ნი (სინათლე)	<i>light(s)</i>
უ- ხგ(-)ეგ (გადა-/გადმო-)	<i>you take a turning hither and thither</i>	მარცხნივ	<i>to the left</i>
		მარჯვნივ	<i>to the right</i>

Proverb

რომელი თითიც უნდა მომჭრა, ყველა მეტყინება
 Whichever finger you slice off me, they will all hurt me

VOCABULARY

რომელი [noun]†ც	<i>whichever [noun]</i>	თითი	<i>finger</i>
(მო-)ს- ჭრ -ი	<i>you (will) slice X off Y (dat.)</i>	ყველა (-ა-)	<i>all</i>
ბ- ტყვ -ა (გ-ე- ტყ(-)ინ -ებ-ა	<i>X hurts (will hurt) you</i>		

Verse

წელან ცა ქუხდა,
 ცახცახებდნენ ხენი შიშითა . . .
 მიწაზე
 ბარტყებს ანარცებდა ბუდიდან დეღგმა . . .
 სუფევს გარშემო იმნაირი ახლა სიმშვიდე,
 თითქოს, – რაც მოხდა,
 მოხდა როსმე,
 და, არა წელან.

(Mukhran Mach'avariani, 1973)

VOCABULARY

წელან	<i>recently</i>	ცა	<i>sky</i>
ქუხ-ს (ი- -ებ-ს)	<i>it thunders</i>	ცახცახ-ებ (ი- -ებ)	<i>you tremble</i>
შიში	<i>fear</i>	მიწა	<i>earth</i>
ბარტყი	<i>fledgling</i>	ა-ნარც-ებ	<i>you knock X out of</i>
ბუდე	<i>nest</i>	დეღგმა	<i>downpour</i>
სუფ-ევ-ს	<i>it reigns</i>	გარშემო	<i>around</i>
იმნაირი	<i>such a</i>	ახლა	<i>now</i>
სიმშვიდე	<i>calm(ness)</i>	თითქოს	<i>as if</i>
რაც	<i>that which</i>	(მო-)ხდ-ებ-ა	<i>it happens</i>
როსმე = ოდესმე	<i>at some time</i>	და	<i>and</i>
არა	<i>not</i>		

Exercises

1 Write out the pluperfect conjugation for:

- I (etc.) had seen X
 I (etc.) had felt X
 I (etc.) had drunk X
 I (etc.) had given birth to X
 X had praised me (etc.)
 I (etc.) had thought

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) _ქ_ენ _ა_ _ნდ_ _ა_ _კეთ_ბი_ა_
 (b) _ე_ ს_ნ_ქ_რ_ უ_დ_ _ეიდ_ შ_ნ_ვ_ს
 (c) _ენ_ რ_ ნ_ა _ა_ დეიმ_ ა_ე_ დ_რ_
 (d) _ა_ვ_თ_ლ_ _არგ_დ_ უ_ა_ _ს_წავ_ა
 (e) კვ_ წ_მ_ვ_ს_ ნ_ა _ს_წავ_ე_ი_ა_
 (f) მ_თ_ რ_ზე_ ო_() _ა_დ_თ_ კ_რ_ბ_
 (g) მ_ უ_რ_ _არე_ უ_ა_ ო_კალ_ _ქვ_ბ_
 (h) შე_ ა_ ნდ_ _ა_ დეიმ_ბი_ _ვ_ბ_

3 Transpose the following sentences with present indicative verb forms into their equivalents with pluperfect forms:

- (a) ვერ გხედავ
- (b) ღელა-მისი სვირს აწვევებს ბიჭს
- (c) მასწავლებელი რატომ გცემს?
- (d) კაცები ქალს სახლს უშეწებენ
- (e) რატომ მამბრაზებთ?
- (f) უფროსი მუშაობას იწყებს ორზე
- (g) მებღაღებები თესლ(ებ)ს თესავენ
- (h) ქალი დას უბრუნებს წიგნს

4 Transpose the following sentences with pluperfect verb forms into their equivalents with aorist verb forms:

- (a) ქალს დაველაღე ლაპარაკით
- (b) კაცებს საბუთი გაეფორმებინათ ჩემთვის
- (c) კარგი გაუღენა მომეხდინა შენზე
- (d) მტრებს დავემარცხებინეთ
- (e) ძალიან წაგეკეზებინე
- (f) ბიჭებს ბურთი ეთამაშ(ნ)ათ
- (g) მამას ფული მოეცა შენთვის
- (h) ღუდას ქართული ესწავლებინა ჩემთვის

5 Transpose the following sentences with perfect verb forms into their equivalents with pluperfect forms:

- (a) ამ კაცებს ბევრი რამ უქნიათ
- (b) შენთვის ასი ლარი მომიცია
- (c) ტყუილი რატომ გითქვამთ ჩემთვის?
- (d) ვის ჩამოურთმევია შოთასთვის ინტერვიუ?
- (e) ამას მოუვლია მშობლებისთვის
- (f) გოგობს ბევრი უღაპარაკ(ნ)იათ
- (g) მტერი მომიკლავს
- (h) ღუდას ცხენზე შეეკუსვამვარ/შეეკუსვივარ

6 Transpose the following sentences with aorist subjunctive verb forms into their equivalents with pluperfect forms, including any other changes that the presence of the pluperfect would necessitate:

- (a) არ უნდა დამიჭირო
- (b) მომდერლებმა არ უნდა იმდერონ
- (c) სადგურზე დამ უნდა წაგეყვანოს
- (d) არ უნდა დამჭრა
- (e) საჭიროა ძმებმა მოგვწერონ
- (f) რა გქნათ?
- (g) ღებს შეუძლიათ ეს გააკეთონ
- (h) გირჩევთ კარები დახუროთ

7 Translate the following into English:

- (a) დროზე ავეშენებინათ სახლი, უფრო ბევრ ფულს მოგცემდით
- (b) წერილი რო(მ) გუშინ მიიღე, ის რო(მ) უცებ გეწვევებინა ჩემთვის, ასე არ გავბრაზდებოდი შენზე
- (c) მე უფრო კარგად უნდა მესწავლებინა შენთვის ქართული, და შენ რო(მ) უფრო კარგად გესწავლა გაკვეთილები, ესლა გეცოდინებოდა ყველა ზმნური ფორმა
- (d) თუმცა წუხელ მოვალწიე თბილისამდე, არ შემიძლო გადმომეცა შენთვის ის საბუთი, რომელიც უნდა მიგელო გასულ კვირაში
- (e) მთავრობამ აქ გამოგვ(ა)გზავნა, რომ ქურდები დაგვეჭირა და წაგვეყვანა მისკოვში
- (f) ქართველებს ვთხოვე გავეგზავნე სვანეთში, მაგრამ სურვილი ვერ შემიხრულეს
- (g) რომელი გირჩევენიათ, ქართული თუ სომხური? თუმცა ქართული მირჩევენია სომხურს, მაინც მოვინდომე სომხურიც მესწავლა
- (h) რა განდობათ, რომ ჩემს საძილეში გაგვეკეთებინათ? აქ იმიტომ შემოვედით, რომ ტანსაცმელი გადაგვეცვა, მაგრამ გვეუხერხებულება, შენ რო(მ) აქა ხარ

8 Translate the following into Georgian:

- (a) If the lads had stolen apples from the gardener, they wouldn't have become hungry.
- (b) I tried to conceive a love for you, believe me! I can't, and don't try to deceive me any more!
- (c) If the enemy hadn't led us astray, we would have gained a victory.
- (d) I wanted to buy fruit. In that case your friends should have taken you to the market.
- (e) If the water had not boiled at that moment, we should not have been able to drink this coffee.
- (f) Had you looked after your mother better, she would probably not have died.
- (g) Why shouldn't the neighbours have woken and dressed the children in their new clothes so early?

Lesson 17

In this lesson you will learn about:

- The main modern function of preverbs
- The formation and functions of the verbal noun
- The formation and functions of the adjectives derived from verbs
- Expressing *at the time of [verb]ing*

Dialogue 1

One lady does her frantic friend a good turn

ელუკი: ვაიმე, დღეს იმდენი საქმეა გასაკეთებელი, რო(მ) თავის მოსაფხანნი დროც კი არა მაქ(ვს)!

ნენე: ვიცი, რო(მ) მშენებლები ძალიან მოვლენ სახურავზე მუშაობის დასაწყებად, მაგრამ ამის გარდა რა არი(ს) ისე შემაშფოთებელი? სადმე ხომ არა ხარ წასასვლელი?

ელუკი: ჩვენი უფროსი ქალიშვილი ნასადილევს ჩამობრუნდება(= დაბრუნდება) საფრანგეთიდან, და ბევრი რამ მოსამზადებელია მის ჩამოსვლამდე – მანქანით უნდა წავიდე მის დასახვედრად, და არ შემოდის სადმე წასვლა ამ სახლის (დ)აულაგებლად. თანაც მანქანა მოსაყვანი მყავს გარაჟიდან, სადაც წუხელ დაიტოვეს მუხრუჭის შესაკეთებლად. არც ერთი ლუკმა საჭმელი სახლში აღარა გვაქ(ვს), და ამიტომ მაცივარი შესავსება – როგორ მძულს სინქარეში საჭმლის ყიდვა! მაგრამ არ შეიძლება სადგურზე დამაგვიანდეს. უი, საწერი ქაღალდი სადაა? უნდა აეუხსნა მშენებლებს, რო(მ), რაკი შინ არაფერს იქნება მათ შემოსაშეებად სახლში, უნდა სთხოვონ მეზობელს შემოუმვას. ხომ ხედავ, რამდენი რამ დამიგროვდა გასაკეთებლად?!

- ნენე: ელუკი, დაწინარდი, თორემ ინფარქტი მოგივა? მოდი, სადმე დაგხსნდე და ყავა დავლიოთ.
- ელუკი: რა დაგეშართა, კაცო?! არ მისმენ? სადა მაქ(ვს) ყავის დასაღვები დრო?!
- ნენე: შე კარგად გიცნობ შენ, და არაფრის კეთება არ შეგიძლია ჯერ ყავის დაუღვებლად! რანაირი შეგობარი ვიქნებოდი შე, გასაჭირში რო(მ) არ შემქმდის შენთვის დახმარების გაწევა? შე მაღაზიაში წავალ, საჭირო რაც არი(ს) ყველაფერს ვიყიდი და დროზე მოვალ აქ მშენებლებისთვის კარის გასაღებად. თუ მუხრუჭი უკვეა შეკეთებული, შენ პირდაპირ წავალ გარაჟიდან სადგურზე ქალიშვილის დასახვედრად. მორჩა და გათავა! ეხლა დაჯექი და ყავა დალიე!
- ელუკი: დიდი მადლობა, ნენე, რა გულკეთილი და გულდინჯი ადამიანი ხარ!
- ნენე: მანდ რას კერავდი?
- ელუკი: კიდევ ერთ საკერებელს ვაკერებდი ამ დახეულ, გაცვეთილ და ჩემს მიერ უკვე ბევრჯერ დაბეკილ (/დაკერებულ) შარვალს! ჩემი აზრით, კონკეტი (/ძინძები) როდია დასაკერებელი ყოველთემ – უნდა გადაიყაროს. მაგრამ რა ვქნა, ქალიშვილს როგორ უყვარს! ხომ საჩუქრად მიიღო ის ამას წინათ გარდაცვლილი ბებიისგან?

Vocabulary

მ-შენ-ებ-[-ელ-ი]	<i>builder</i>	სახურავი	<i>roof</i>
ა-შფოთ-ებ (შე-)	<i>you unsettle X</i>	ნასადილეც	<i>in the afternoon</i>
ბრუნდ-დ-ებ-ი (ჩამო-)	<i>you return to your own town</i>	ჩამო-სვლ-ა მუხრუჭი	<i>coming brake(s)</i>
წა-სვლ-ა	<i>going</i>	ლუკმა	<i>mouthful</i>
ა-კეთ-ებ (შე-)	<i>you repair X</i>	ა-გს-ებ (შე-ა-)	<i>you fill X</i>
მაცივი[ა]რი	<i>fridge</i>	გ-ა-გვიან-დ-ებ-ა (და-)	<i>you are late</i>
სიჩქარე	<i>speed</i>	უ-გროგ-დ-ებ-ა (და-/შე-)	<i>it accumulates for X</i>
ქაღალდი	<i>paper</i>	ინფარქტი	<i>heart attack</i>
წყნარ-დ-ებ-ი (და-)	<i>you calm down</i>	მო-ხმარ-ებ-ა	<i>aid(ing)</i>
გასაჭირი	<i>plight</i>	გულდინჯი	<i>calm-hearted</i>
გულკეთილი	<i>kind-hearted</i>	ა-კერ-ებ (და-)	<i>you patch X on Y</i>
საკერებ[ელ]ი	<i>patch</i>	ბევრჯერ	<i>many times</i>
გა-ცვეთ-ილ-ი (← (გა-)(ცვეთ))	<i>worn out (← you wear X out)</i>	და-ბებეკ-ილ-ი (← (და-)(ბებეკ-აეგ))	<i>patched (← you patch X)</i>
შარვ[ა]ლი	<i>pair of trousers</i>	როდი (= არა)	<i>not</i>
კონკეტი/ძინძ(ებ)ი	<i>rags</i>	ი-ყრ-ებ-ა (გადა-)	<i>a plurality is thrown away</i>
ყოველთვე	<i>every month</i>	გარდა-ცვლ-ილ-ი (vs მო-მ-კვდ-არ-ი)	<i>dead/passed away (vs having died)</i>
ამას წინათ	<i>recently</i>		

Dialogue 2

A foreigner asks a local historian about Georgian history while visiting a remote Georgian village

- უცხოელი: ამ განაპირა სოფელში ხელმისაწვდომი არ არის (ს) მასწავლებლის მიერ რეკომენდირებული წიგნი საქართველოს ისტორიის შესახებ. თან(ა) მაქვს ახალი სახელმძღვანელოს მხოლოდ საცდელი ვარიანტი, რომელიც არ გახლავთ შესწორებული. თქვენ, ბატონო, ბრძანდებით თქვენი სამშობლოს წარსულის დიდი მცოდნე. რას მეტყვით საქართველოს ისტორიის შესახებ, თუნდაც ძალიან მოკლედ?
- ისტორიკოსი: თქვენ მიერ მოხსენებული (ნახსენები) წიგნი, თუნდაც შეუსწორებული, გამოსადეგი მაინც უნდა იყოს თქვენთვის. მას შემდეგ რაც დაიშალა საბჭოთა იმპერია, ჩვენი მეცნიერები მიხვდნენ, რომ (მ) დასაწერი იყო ახალი სახელმძღვანელოები, რომლებშიაც არ გამოვლენებოდა კომუნისტების მიერ შეითითხნილი ე.წ. “ფაქტები” – მიხვდნენ, რომ (მ) შესაქმნელი იყო ახალი ქართული ისტორიოგრაფია.
- უცხოელი: კერძოდ?
- ისტორიკოსი: რაც შეეხება თქვენს თხოვნას, ვიტყვით ამას: ანტიკური ხანის ბერძნები, შეპყრობილი კავკასიისადმი ინტერესით, აქ პირველად ჩამოვიდნენ ძ.წ. (= ძველი წელთაღრიცხვის) შერვე თუ მეშვიდე საუკუნეში სავაჭრო ცენტრების ჩამოსაყალიბებლად (/დასაარსებლად); მათი დამხვედურები უთუოდ იქნებოდნენ დასავლეთ-კავკასიის ხალხების წინაპრები, რომლებიც იმ დროს გახლდათ შავი ზღვის სანაპიროს მკვიდრი მცხოვრებლები. იბერები (ანუ აღმოსავლეთელი ქართველები) პირველად გვხვდება ისტორიაში ადგილობრივი ხალხების გასაცნობად რომელი ხელმწიფის მიერ მოვლენილი (მოვლინებული) სტრატონის ცნობილი “გეოგრაფიის” ფურცლებზე ჩვენი წელთაღრიცხვის დასაწყისშივე. მომდევნო ორი ათასწლეულის განმავლობაში სხვადასხვა დამპყრობლების ხელში ძირითადად იმყოფებოდა საქართველო, მაგრამ მისი აყვავების პერიოდი დაიწყო დავით აღმაშენებლის მეფობით და გასტანა დიდი თამარის მეფობამდე (თამარი გარდაიცვალა 1213 წელს). დაუვიწყარად მისაჩნევია ე.წ. “თერგდალეულების” როლი მე-19 საუკუნის ბოლო ათწლეულებში – ილია ჭავჭავაძე და მისთანები ხალხს იწვევდნენ უმჯობესი ცხოვრების მოსაპოვებლად, ყრუდ ყოფნისგან თავის დასაღწევად. საბჭოთა

ხელისუფლება დამყარდა და დაემხო. ესლა მომავალი რას მოგვეგვრის, ღმერთმა იცის!

უცხოელი: დიდი მადლობა მაგ რეზიუმისათვის. დაღებთად ის მამაჩნია, რომ თქვენი ნაშრომი თურმე თავისუფალია იმნაირი ცრუ-მეცნიერებისაგან (კვაი-მეცნიერებისაგან), რანაირიც აქ-იქ ყოფილი საბჭოთა კავშირის სივრცეზე ახალ ისტორიოგრაფიას არა მხოლოდ ახასიათებს არამედ ამახინჯებს კიდევ.

Vocabulary

განაპირა	<i>remote</i>	ხელ-მი-სა- წვდ-	<i>accessible</i>
რეკომენდი-რებული	<i>recommended</i>	ომ-ი	
სა- ცდ- ელ-ი	<i>trial-, draft-</i>	სახელმძღვანელო	<i>textbook</i>
ა- სწორ- ებ (შე-/ გა-)	<i>you correct X</i>	ვარიანტი	<i>variant</i>
თუნდ(აც)	<i>albeit</i>	წარსული	<i>past</i>
სახე	<i>face, shape, form</i>	მცოდნე	<i>expert, knowledgeable</i>
ა- ხსენ- ებ (მო-)	<i>you mention X</i>	მოკლედ	<i>in brief</i>
გამო-სა- დგ- ი	<i>advantageous</i>	ნა- ხსენ- ებ-ი	<i>mentioned</i>
იმპერია	<i>imperium</i>	ი- შლ- ებ-ა (და-)	<i>it falls apart</i>
		ი- თიხნ- ი (შე-)	<i>you fabricate X</i>
კერძოდ –	<i>specifically</i>	ა- ყალბ- ებ (გა-)	
სახელდობრ		რაც შე- ე-ხ- ებ-ა	<i>as far as X (dat.)</i>
იხოვნ- ა	<i>request</i>		<i>is concerned</i>
(დასავლეთ-)	<i>(Western)</i>	ანტიკური	<i>classical</i>
კავკასია	<i>Caucasus</i>	-ადმი (→ -დამი	<i>towards (+ gen.)</i>
		after personal pronouns)	
d(ველი)	<i>BC (= the old year-</i>	სავაჭრო	<i>commercial</i>
წ(ელთარიცხვა)	<i>reckoning)</i>	ა- ყალიბ- ებ (ჩამო-)	<i>you establish X =</i>
წინაპ[ა]რი	<i>ancestor</i>	= ა- არს- ებ (და-)	<i>you found X</i>
სანაპირო	<i>shore, coast</i>	მკვიდრი	<i>native</i>
მ- ცხოვრ- ებ-ი	<i>inhabitant</i>	იბერი	<i>Iberian (person)</i>
აღმოსავლეთელი	<i>eastern (person)</i>	რომაელი	<i>Roman (person)</i>
ხელმწიფე	<i>emperor</i>	ა- ვლ(-)ენ (მო-)/	<i>you despatch X</i>
		ა- ვლინ- ებ (მო-)	<i>here on a mission</i>
			(მი- = <i>thither</i>)
სტრაბონი	<i>Strabo</i>	გეოგრაფია	<i>geography</i>
ფურც[ე]ლი	<i>page</i>	ჩვენი	<i>AD (= our year-</i>
		წელთარიცხვა	<i>reckoning)</i>
დასაწყისი	<i>beginning</i>	მომდევნო	<i>following, next</i>
ათასწლეული	<i>millennium</i>	დამპყრობ(ე)ლი	<i>conqueror</i>
ძირითადი	<i>basic</i>	ი- მყოფ- ებ-ი	<i>you find yourself</i>
			<i>somewhere</i>

ა-ყვავე-ებ-ა	<i>flourishing</i>	დავით აღ-მა- შენ-ებს-[ე]ლ-ი	<i>David the Builder</i>
მეფ-ობ-ა	<i>being sovereign</i>	გა-ს-ტან-ს	<i>X will last</i>
და-უ-ვიწყ-არ-ი	<i>unforgettable</i>	ი-ჩნ(-)ევ (მი-)	<i>you judge X</i>
თერგ-და- ლ(-)ე-ულ-ი	<i>Tergdaleuli*</i>	ათწლეული	<i>decade</i>
მისთანა	<i>someone like X</i>	ი-წვ(-)ევ (მო-/ მი-)	<i>you invite X</i>
უმჯობესი	<i>better</i>	ცხოვრ-ებ-ა	<i>life, living</i>
ი-პოვ-ებ (მო-)	<i>you find, attain X</i>	ყრუ	<i>deaf, backward</i>
ყოფნ-ა	<i>being</i>	შეარ-დ-ებ-ა (და-)	<i>it is established</i>
ე-შ-ობ-ა (და-)	<i>it collapses</i>	მომავ[ა]ლი	<i>future</i>
პ-ვტ-ი (მო-/მი-)	<i>you bring X to Y</i>	დადებითი	<i>positive</i>
მი-გ-ა-ჩნ-ი-ა	<i>you deem X</i>	ნაშრომი	<i>finished work</i>
თავისუფ[ა]ლი	<i>free</i>	ცრუ/ვაი- მეცნიერება	<i>pseudo-scholarship[†]</i>
აქა-იქ	<i>here and there</i>	ყოფილი	<i>former, ex-</i>
სივრცე	<i>space</i>	ა-ხსიათ-ებ (და-)	<i>you characterise X</i>
ა-მახინჯ-ებ (და-)	<i>you distort X</i>		

* Tergdaleuli (lit. one who has drunk of the River Terek (თერგი)) is the term used to refer to that group of intellectuals in the 1860s who received their higher education in Russia – to get there they had to cross the Terek! – and who imported to Georgia the more advanced ideas circulating there. Prince (now Saint!) Ilia Ch'avch'avadze is the best known of them.

[†] Compare ცრუ/ვაი-მეცნიერი *pseudo-scholar*.

Grammar

The main function of preverbs in the Modern Georgian verbal system

This lesson is mainly concerned with the non-finite parts of the Georgian verb (i.e. those parts which cannot of themselves form a sentence, and so for which a finite verb form is required). Since a number of the forms to be described exist both with and without a preverb, it is essential to say something in general about the role preverbs have come to play in the verbal system.

Preverbs

In origin, preverbs indicated directionality, as they still do with verbs denoting motion. However, for most transitive and intransitive verbs the preverb is that which (a) differentiates the future sub-series from the present and (b) is

normally the first element in any Series II or Series III part of the verb. The reason for this is that the presence of a preverb basically shows that the verbal action is fully completed – actions in the past, other than those whose specific function is to mark an ongoing process (e.g. the imperfect indicative), are usually viewed as having been completed, and the completion of an action in the present logically leads us into the future. In what way, then, are Series II forms used without their usual preverb? Since this is not easy to explain in the abstract, some concrete examples are given to show how the system works:

თაგვემა თხარ-ა, თხარ-ა, კატა გამო-თხარ-ა
The mouse dug, dug, (and) dug out a cat

ვ-რეც-ე, ვ-რეც-ე, მაგრამ ვერ და-ვ-რეც-ე
I rang, rang but couldn't ring up
 (= I tried and tried to ring but couldn't get through)

თავისი/თავიანთი ხელით უნდა ა-კეთ-ონ ყველაფერი
They must do everything (in a general sense) with their own hand(s)

compared with

ეს ხვალამდე უნდა გა-ა-კეთ-ონ
They must do this before tomorrow

ყველამ უნდა ა-კეთ-ოს თავისი საქმე
Everyone should do his own job

compared with

მინდა მეწყალსადენემ სასწრაფოდ გა-ა-კეთ-ოს ეს საქმე
I want the plumber to do this job quickly

Here the action described is either a momentary past event that began and ended but did not lead to its natural conclusion, thus remaining incomplete, or the reference is to a habitual activity, regardless of the fact that on each occasion it was completed in its own right. Similar subtle nuances may distinguish preverbless and preverbal pairs in at least three of the examples cited below (brackets are used to enclose the preverb to show it can be omitted). Since preverbal forms outnumber the preverbless, the rule of thumb must be: if in doubt, use the preverb.

The preverb და- sometimes replaces a verb's normal preverb to underline some notion of plurality (e.g. of a transitive verb's direct object or of an intransitive verb's subject, as in ყანას მო-**ხნ**-ავ *you will plough a field*, ყანებს და-**ხნ**-ავ *you will plough the fields*). On the other hand, the preverbs მო-, შე- sometimes replace a verb's normal preverb in order to show that the verbal action applies only to a small extent (e.g. ღორს გა-ა-სუჭ-ებ *you will fatten the pig*, ღორს მო-**წე**-ა-სუჭ-ებ *you will fatten the pig a little*).

The formation and functions of the verbal noun 'masdar'

English has two verbal nouns: the infinitive, usually with the element *to* (e.g. *(to) kill, (to) see, (to) sleep*) and the gerund in *-ing* (e.g. *killing, seeing, sleeping*). The direct object of a transitive infinitive is marked in the same way as for a finite form of the verb (e.g. *(to) see her, I see her*); modern-day Georgian has nothing to match this and so lacks an infinitive. A gerund's object is either treated in the same way as the infinitive or stands in the genitive, marked by *of* (e.g. *My seeing her/seeing of her yesterday surprised everyone*). Georgian's verbal noun allows only genitive marking for the object of a transitive verb (and for the subject of an intransitive one), and so Georgian specialists prefer to use the Arabic term 'masdar' to refer to it. Where the agent of a transitive masdar is present, it is marked in the same way as an agent with a passive verb, i.e. it is placed in the genitive and governed by either მიერ or -გან *by*; any indirect object is governed by -თვის *for*. The masdar may fulfil the same set of functions as any other noun in the language and declines like a regular noun ending in -ა, e.g.:

ნინოს მიერ საქართველოს მო-ქცევა დათარიღებულია მე-4 საუკუნის
ოცდაათიანი წლებით

*The conversion (მო-ქცევა) of Georgia by Nino is dated (დათარიღებული) to the
30s (ოცდაათიანი წლები) of the 4th century*

ვინ მოისურვებდა ამდენი ხალხის ამო-ღებ-ას?

*Who would have conceived a desire for the wiping out ((ამო-)ღებ) of so many
(ამდენი) people?*

ვაპირებდი შენთვის დებუშის გამო-გზავნ-ას = გიპირებდი დებუშის გამო-გზავნ-ას
I was intending ((და-)აპირ-ებ) to send you a telegram (დებუშა)

(Note how the objective version is used in the second variant in place of the თვის-phrase.)

ქალის შემოსვლა-სე-მ ოთახში გაგვაკვირვა ყველა

The woman's coming into the room surprised ((გა-)აკვირვ-ებ) us all

რთველი ყურძნის კრეფ-ის დროა

Vintage (რთვე[ე]ლი) is the time of gathering the grape (ყურძ[ე]ნი)

Compare with the preverbal:

სხვისი ვაშლის ქურდულად მო-კრეფ-ა ეძნელებოდა იზას

*Iza found the picking of another's (სხვისი) apple in the manner of a thief
(ქურდულად) difficult*

კლარას სულ არ აინტერესებს წერილების წერ-ა

K'lara is not interested at all (სულ) in writing letters

Compare with the preverbal:

მაგ წერილის და-წერა აუცილებელია ამალამ
The writing of that letter is essential (აუცილებელი) tonight

ქალმა ჩემთან ლაპარაკი დაიწყო = ქალმა ლაპარაკი დამიწყო
The woman began talking to me

(Again note the objective version in the second variant.)

The formation of the masdar is reasonably straightforward. Where a verb exists in both a transitive and intransitive guise, the two usually share a single masdar. The masdar formant is -ა. This is simply added to root verbs; verbs in -ებ, -ობ, -ოფ, -ემ add it after these thematic suffixes; those in -ავ and -ამ also add it after the thematic suffix but in the process lose the ა-vowel from these suffixes. Those verbs in -ავ that allow the -ვ- to slot inside the root in their intransitive Series I forms undergo the same change in the masdar, while those in -ამ with a root-final -ვ lose this -ვ; the masdar-ending simply replaces the thematic suffix -ი. A few verbs with a markerless intransitive have an element -ომ- in their masdar. Here is a summary with examples.

Root verbs

(და-)წერა *writing/being written*, (მო-)კრეფა *picking/being picked*, (მო) ქსოვა *knitting/being knitted*, (გა-)ტეხა *breaking (trans.)* compared with (გა-)ტყდ-ომ-ა *breaking (intrans.)/being broken* (cf. (მო-)კვდ-ომ-ა *dying*, მო-ხდ-ომ-ა *happening*, გა-ხდ-ომ-ა *becoming, losing weight*, მი-ხედ-ომ-ა/მი-ხვედრა *realising*, შე-ხედ-ომ-ა/შე-ხვედრა *meeting*), (და-)ნგრ(-)ევა *destroying/being destroyed*, (შე-)ცდ(-)ენ-ა *leading into error*, compared with შე-ცდ-ომ-ა *erring, error*, (და-)ფ(-)ენ-ა *unfurling/being unfurled*.

Thematic suffix -eb

(გა-)კეთ-ებ-ა *making/being made*, (ა-)შენ-ებ-ა *building/being built*, და-სწრ-ებ-ა *causing to attend/attending, beating X to do Y*, გა-გ-ებ-ა *understanding*, გა-წითლ-ებ-ა *reddening/blushing*.

Thematic suffix -av

(და-)ხატ-ვა *painting/being painted*, (და-)კარგ-ვა *losing/getting lost*, (მო-)კვლ-ა *killing/being killed*, (მო-)ხენ-ა *ploughing/being ploughed*.

Thematic suffix -i

(გა-)გზავნ-ა *sending/being sent*, (გა-)ჭრ-ა *cutting/being cut in two*, (და-)თველ-ა *counting/being counted*, (მო-)მკ-ა *reaping/being reaped*.

Thematic suffix -ob

(და-)ღნ-ობ-ა *melting* (trans./intrans.), (მე-)შრ-ობ-ა *drying/being dried*, (და) ხრჩ-ობ-ა *suffocating/being suffocated*.

Thematic suffix -am

(და-)ბ-მ-ა *binding/being bound*, (და-)დგ-მ-ა *placing/being placed*, ს-მ-ა *drinking*, თქ-მ-ა *saying*, გა-ყ-ოფ-ა = *dividing/being divided*, მი-ც-ემ-ა = *giving* (thither), მო-ც-ემ-ა = *giving* (hither), გა-ც-ემ-ა = *giving* (out) – note ცემ-ა = *hitting/being hit*.

The copula has the masdar ყოფნ-ა *being*, the verb of motion has სვლ-ა, usually with the relevant preverb (მო-სვლ-ა *coming*, წა-სვლ-ა *going*, მი-სვლ-ა *reaching*, გამო-სვლ-ა *coming out*, etc.). Some other important masdars are:

დგ-ობ-ა	<i>standing</i>	ა-დგ-ობ-ა	<i>standing up</i>
ჯდ-ობ-ა/	<i>sitting</i> (sing./pl.)	და-ჯდ-ობ-ა/	<i>sitting down</i>
სხდ-ობ-ა		და-სხდ-ობ-ა	(sing./pl.)
წ-ოლ-ა	<i>lying</i>	და-წ-ოლ-ა	<i>lying down*</i>
(და-)გარდნ-ა	<i>falling</i> (down)	(და-)ცვენ-ა/	<i>falling down</i>
		(და-)ცვიც(-)ნ-ა	(in plural sense)
ყიდ-ვა	<i>buying</i>	გა-ყიდ-ვა	<i>selling</i>
	(for ყიდ-ულ-ობ/		(for (გა-)ყიდ-ი
	ი-ყიდ-ი you (will)		you (will) sell X)
	buy X)		
თხოვ(-)ნ-ა	<i>request, asking for</i>	შოვ(-)ნ-ა	<i>finding, obtaining</i>
	(for თხო-ულ-ობ		(for შო-ულ-ობ
	you ask (for X))		you find X)
პოვ(-)ნ-ა	<i>finding</i>		
	(for პო-ულ-ობ		
	you find X)		

* Compare მო-ყ-ოლ-ა *following* (hither); *relating* (story).

If masdar formation for transitives and intransitives is reasonably uniform, the same cannot be said for the medial and indirect verbs. Here are some of the more useful forms:

Medials

დუღ-ილ-ი	<i>boiling</i>	ბრძ-ოლ-ა	<i>fighting/battle</i>
რბ(-)ენ-ა/სი-რბ-ილ-ი	<i>running</i>	ყვირ-ილ-ი	<i>yelling</i>
ცეკვ-ა	<i>dancing</i>	ზმუ-ილ-ი	<i>mooing</i>
ტირ-ილ-ი	<i>crying</i>	ცურ-ვა	<i>swimming</i>
ლაპარაკ-ი	<i>talk(ing)</i>	სრიალ-ი	<i>slipping</i>

ყვ-ა	<i>barking</i>	ბზრიალ-ი	<i>spinning round</i>
წვიმ-ა	<i>rain(ing)</i>	პასუხ-ი	<i>answer</i>
ქუხ-ილ-ი	<i>thunder(ing)</i>	ფიქრ-ი	<i>thought</i>
თოვ-ა	<i>snowing</i> (cf. თოვლი <i>snow</i>)	ცხოვრ-ებ-ა (sic)	<i>living/life</i>
ჩივ-ილ-ი	<i>complaining</i> (cf. საჩივ[ა]რი <i>complaint</i>)	ელ-ვა	<i>lightning</i>
		თამაშ-ი/	<i>game, playing</i>
		თამაშ-ობ-ა	
გრძნ-ობ-ა	<i>feeling</i>	მუშა-ობ-ა	<i>work(ing)</i>
ნადირ-ობ-ა	<i>hunting</i> (cf. ნადირი <i>the game</i>)	მღერ-ა	<i>singing</i> (cf. სიმღერა <i>song</i>)

Indirect verbs

სი-ყვარ-ულ-ი	<i>love</i>	წყურ-ვ-ილ-ი	<i>thirst</i>
სი-ძულ-ვ-ილ-ი	<i>hatred</i>	სა-ჭირ-ო-ებ-ა	<i>need</i>
ყ-ოლ-ა	<i>having</i> (animate X)	ძ(-)ილ-ი	<i>sleep</i>
ქონ-(ებ-ა)	<i>having</i> (inanimate X)	ღვიძ-ილ-ი	<i>being awake</i>
ხს(-)ოვ-ნ-ა	<i>remembering, memory</i> (cf. მესხიერება <i>memory</i>)	და-ვიწყ-ებ-ა	<i>forgetting</i>
ნდ(-)იმ-ა	<i>wanting</i>	შიშ-ი	<i>fear</i>
მო-წონ-ებ-ა	<i>liking</i>	სი-ცხ-ე	<i>heat</i>
ტკივ-ილ-ი	<i>pain</i>	ნატერ-ა	<i>longing</i>
სი-ცივ-ე	<i>cold(ness)</i>	სი-რცხ-ილ-ი	<i>shame</i>
ში-მში-ლ-ი	<i>hunger</i>	შე-ცოდ-ებ-ა	<i>pity(ing)</i>

As the translation makes clear, the relevant noun here is often more of an abstract noun than a strictly verbal noun. Also, not every verb necessarily has an easily identifiable verbal noun (e.g. შე-ძლ-ებ-ა *having the capability to achieve X* than to the indirect შე-გ-ი-ძლ-ი-ა *X is possible for you*). The same is true of ჩან-ს *it appears*, გა-ა-ჩნ-ი-ა *it depends*, etc.

The formation and functions of participles

Georgian verbs can produce up to four participles (adjectives derived from verbs):

- the active participle
- the privative participle
- the future participle, and
- the past participle.

Particular attention should be paid to the formation of the past participle, as this will be needed to form simple Series III forms of intransitive verbs, just as the masdar is needed as a base for Series III forms of intransitive (and

indirect) verbs with an indirect object. The future participle will also be of great use. The other two are described below for the sake of completeness.

The active participle

The universal marker of the active participle is the pre-radical prefix მ-, which is often accompanied by the suffix -ელ-. Many medial verbs use a variety of other suffixes, usually with a vowel accompanying the prefix. The object with a transitive active participle goes into the genitive. Without a preverb, this participle refers to an ongoing or general action, equivalent to a *[verb]ing X*, e.g.:

მ-გორ-ავ ქვა-ს ხავსი არ მო-ე-კიდ-ებ-ა

Moss (ხავსი) will not stick to (მო-)ე-კიდ-ებ-ა) a rolling (მ-გორ-ავ-ი) stone

Quite often such participles become used as simple nouns (e.g. მ-ს-მ-ელ-ი *drinker, drinking*; მ-კერ-ავ-ი *seamstress, sewing*). With a preverb, such participles are translated according to context as *X who has . . . ed/will (be able to) . . .*, e.g.:

ი-ცნ-ობ ამ წერილის და-მ-წერ-ს?

Do you know the writer of (= the one who wrote) this letter?

სად არის დღეს შექსპირისნაირი დრამების და-მ-წერ-ი?

Where today is the one who will (be able to) write Shakespeare-like dramas (დრამა)?

Forms that are basically active participles are sometimes used by themselves in the function of nouns; this is especially true of preverbless participles. In such cases the vowel of the suffix -ელ- is *sometimes* lost. Particular attention should be paid below to the indication of vowel loss, which should be understood to apply to the noun function of these participial forms. Here is a comparison of adjectival and nominal functions:

ფანჯრის მ-წმენდ-(ელ-)ის/მ-წმენდ-ავ-ის ამბავი რა არი(ს)?

What is the news of the window cleaner (მ-წმენდ-(ელ-)ის/მ-წმენდ-ავ-ი)?

ამ ფანჯრის გა-მ-წმენდ-(ელ-)ს ხელშეკრულებას არ შესთავაზებენ

They will not offer (ს-თავაზ-ობ/შე-ს-თავაზ-ებ) the contract (ხელშეკრულება) to the person who cleaned (გა-მ-წმენდ-(ელ-)ი) this window

ამ ფანჯრის გა-მ-წმენდ-(ელ-)ი ფირმის ხელშეკრულებას არ გააგრძელებენ

They will not extend the contract of the firm that cleaned this window

დედა-ჩემი მ-კერ-ავ-ი-ა. იგი გახლავთ ამ კაბის შე-მ-კერ-ავ-ი

My mother is a seamstress (მ-კერ-ავ-ი). She is the one who sewed (შე-მ-კერ-ავ-ი) this dress

The privative participle

The universal marker of the privative participle is the prefix უ-, with which most verbs combine the suffix -ელ. The preverb is used with those verbs that take a preverb. The meaning is *not having . . . ed*, if the verb is intransitive (e.g. მო-უ-სვლ-ელ-ი *not having come*), and *not having been . . . ed*, if the verb is transitive (e.g. გა-უ-თავ-ებ-ელ-ი *not having been ended, endless*). Sometimes this participle is equivalent to English *un-[verb]-able* (e.g. და-უ-ვიწყ-არი/და-უ-ვიწყ-ებ-ელ-ი *unforgettable*). The privative participle in the adverbial case provides a useful tool, for it serves not only as a simple adverb (e.g. გა-უ-თავ-ებ-ლ-ად *endlessly*) but also as an equivalent to the type of construction described when discussing result clauses in Lesson 15. Compare the following pairs, where the verb in the first part of each example is the perfect:

უკან რო(მ) არ მო-უ-ხედ-ავ-ს, ისე გავიდა vs უკან მო-უ-ხედ-ავ-ად გავიდა
X went out without looking back

ჩემი რჩევა რო(მ) არ მო-უ-სმ(-)ენ-ია-თ, ისე წავიდნენ vs ჩემი რჩევის
 მო-უ-სმ(-)ენ-ლ-ად წავიდნენ
They went without hearing my advice

From these we see that any object of a transitive verb will again stand in the genitive alongside this participle too. Notice that loss of the vowel in the suffix -ელ- may occur when followed by the adverbial case marker. Again readers should pay attention to the marking of vowel loss in this suffix.

The future participle

The universal marker of the future participle is the prefix სა-, with which certain types of verb combine the suffix -ელ. Any relevant preverb will or will not be used depending on which nuance of those discussed above is required. The meaning is either *that which is for [verb]ing* or *that which is to be [verb]ed*. Examples:

სად არი(ს) შენი სა-წერ-ი ქაღალდი?
Where is your writing paper?

სად დადე შენი გა-სა-წმენდ-ი წულები?
Where did you put your boots (წულა) that need cleaning?

ცხრა დღეში სა-კეთ-ებ-ელ-ს ერთ დღეში აკეთებენ
They do in one day things to be done in nine days

გა-სა-კეთ-ებ-ელ-ი არაფერი ექნება
X will have nothing to do

სხვაგან ვართ წა-სა-სვლ-ელ-ი
We are to go elsewhere (სხვაგან)

Note the following handy usages of this participle along with some choice for its case marking:

ეს გამოცანა ადვილი გამო-სა-ცნ-ობ-ი-ა/ადვილია გამო-სა-ცნ-ობ-ად
This puzzle (გამოცანა) is easy to work out
 (lit. an easy to work out thing)

ის ადვილი ადვილი მი-სა-გნ-ებ-ი-ა/ადვილია მი-სა-გნ-ებ-ად
That place is easy to locate

არაფერი (არა) მაქვს გა-სა-კეთ-ებ-ელ-ი
I have nothing to do

ექიმს აღარაინ (არა) ჰყავს სა-ნახ-ავ-ი
The doctor has no one more to see

სადმე ხართ წა-სა-სვლ-ელ-ი?
Do you have anywhere to go?

Similar to such usage in the adverbial case is the role of the future participle as substitute for the full clausal representation of purpose, described in Lesson 14 and Lesson 16. The advantage of using the future participle in the adverbial case is that there will no longer be any need to differentiate between purposes relating to the future and those relating to the past – again, any direct object of a transitive verb's participle will stand in the genitive, whilst any indirect object will be made dependent on -თვის for, e.g.:

ბაზარში მივდივარ/წავედი ხილის სა-ყიდ-(ლ-)ად
I am going/went to the market to buy fruit

მაგზავნიან/გამომავაგზავნენს თქვენი უფროსისთვის ინტერვიუს
 ჩამო-სა-რთმ-ევ-ად
They are sending/have sent me (here) to interview your boss

არ მ-ცალ-ი-ამ-ე-ცალ-ა თეატრში შენს წა-სა-ყვან-ად
I haven't/hadn't the time (გ-ცალ-ი-ა stative verb) to take you to the theatre
 (თეატრი)

ხვალ მო-ვ-ი-ცლ-ი/გუშინ მო-ვ-ი-ცალ-ე შენთვის საჩუქრის მო-სა-ტან-ად
Tomorrow I shall make/Yesterday I made the time ((მო-ი-ცლ-ი) to fetch you
the/a present

როდის წავალთ/წავედით გამოფენის და-სა-თვალიერ-ებ-ლ-ად?
When shall/did we go to view the exhibition?

Note the loss here of the vowel in the suffix -ელ- when followed by the adverbial case marker; not all verbs lose this vowel, and so yet again it is important to note the variant forms.

The past participle

There are three basic formations according to verb type for the past participle:

- (1) the suffix *-ულ* (e.g. მო-კლ-ულ-ი *having been killed*, ა-შენ-ებ-ულ-ი *having been built*, მო-ს-ულ-ი *having come*);
- (2) the suffix *-ილ* (e.g. გა-გზავნ-ილ-ი *having been sent*, და-გმ-ობ-ილ-ი *having been blamed*); and
- (3) the circumfix *მ-არ-*, which becomes *მ-ალ* if there is an *-რ-* in the root (e.g. მო-მ-კვლ-არ-ი *having died*, გა-მ-შრ-ალ-ი *having dried*).

The preverb, if used, is normally present (though notice *მ-კვლ-არ-ი dead person*), and the meaning is either *having been . . . ed* or, for verbs that only exist as intransitives, *having . . . ed*. Readers should also note that a variant for some verbs is sometimes found where the marker is the prefix *ნა-*, e.g.:

იპოვება სარწყავი არხები ქართველებსაგან ნა-კეთ-ები (= გა-კეთ-ებ-ული)
Irrigation (სარწყავი) canals (არხი) made by Georgians are to be found

This example shows that, if the person who carries out the verbal action appears with the past participle of a transitive verb, it is marked in the same way as is the agent of a passive verb (i.e. it stands in the genitive governed by either *მიერ* or, as here, *-გან*). The older type of participial formation in *ნა-* often exists today as a noun alongside the more modern formation used in true participial function (e.g. პურის ნა-ჭერ-ი *slice of bread*, პური და-ჭრ-ილ-ი-ა *the bread is sliced*). Some irregular verbs form their only past participle by means of this prefix.

The following examples begin with the *masdar* followed by participial forms for each verb in the order: (1) active, (2) future, (3) privative, (4) past.

Root verbs

The suffixal component is possible for some active participles, rare in the future, and almost always present in the privative. The past participle is almost always in *-ილ-*, except for verbs in *(-)ეგ*, which take *-ულ-* and lose the element *-ვ-* before it, otherwise the root itself is hardly ever affected. Examples:

write (და-)წერ-ა:

- 1 (და-)მ-წერ-ი (Note: მ-წერ-[ა]ლ-ი *writer*) 2 (და-)სა-წერ-ი 3 და-უ-წერ-[ე]ლ-ი
- 4 და-წერ-ილ-ი

clean (გა-)წმენდ-ა:

- 1 მ-წმენდ-(ელ-)იმ-წმენდ-ავ-ი/გა-მ-წმენდ-([ე]ლ-)ი 2 (გა-)სა-წმენდ-ი
- 3 გა-უ-წმენდ-[ე]ლ-ი 4 გა-წმენდ-ილ-ი

knit (მო-)ქსოვ-ა:

- 1 (მო-)მ-ქსოვ-ი 2 (მო-)სა-ქსოვ-ი 3 მო-უ-ქსოვ-ელ-ი 4 მო-ქსოვ-ილ-ი

decide (გადა-)წყვებ-ა:

- 1 (გადა-)მ-წყვებ-ი 2 (გადა-)სა-წყვებ-ი 3 გადა-უ-წყვებ-([ელ-])ი
- 4 გადა-წყვებ-ილ-ი

catch (და-)ჭერ-ა:

- 1 (და-)მ-ჭერ-ი 2 (და-)სა-ჭერ-ი 3 და-უ-ჭერ-([ელ-])ი 4 და-ჭერ-ილ-ი

break (გა-)ტეხ-ა/(გა-)ტყდ-ომ-ა:

- 1 მ-ტეხ-([ელ-])ი/გა-მ-ტეხ-([ელ-])ი 2 (გა-)სა-ტეხ-ი 3 გა-უ-ტეხ-([ელ-])ი
- 4 გა-ტეხ-ილ-ი/გა-მ-ტყდ-არ-ი

listen (მო-)სმ(-)ენ-ა:

- 1 (მო-)მ-სმ(-)ენ-ი (Note: მ-სმ(-)ენ-ელ-ი *listener*) 2 (მო-)სა-სმ(-)ენ-([ელ-])ი
- 3 მო-უ-სმ(-)ენ-([ელ-])ი 4 მო-სმ(-)ენ-ილ-ი

cure მო-რჩ(-)ენ-ა:

- 1 მო-მ-რჩ(-)ენ-([ელ-])ი (Note: მ-რჩ(-)ენ-ელ-ი/მა-რჩ(-)ენ-ალ-ი *provider*)
- 2 მო-სა-რჩ(-)ენ-ი 3 მო-უ-რჩ(-)ენ-([ელ-])ი 4 მო-რჩ(-)ენ-ილ-ი

destroy (და-)ნგრ(-)ევ-ა:

- 1 (და-)მ-ნგრ(-)ევ-ი 2 (და-)სა-ნგრ(-)ევ-ი 3 და-უ-ნგრ(-)ევ-([ელ-])ი 4 და-ნგრ(-)ევ-ილ-ი

sort out გა-რჩ(-)ევ-ა:

- 1 გა-მ-რჩ(-)ევ-ი (Note: მ-რჩ(-)ევ-([ელ-])ი *adviser*, ა-მო-მ-რჩ(-)ევ-([ელ-])ი *voter*)
- 2 გა-სა-რჩ(-)ევ-ი 3 გა-უ-რჩ(-)ევ-([ელ-])ი 4 გა-რჩ(-)ევ-ილ-ი

snatch (წა-)რთმ-ევ-ა:

- 1 (წა-)მ-რთმ-ევ-ი 2 (წა-)სა-რთმ-ევ-ი 3 წა-უ-რთმ-ევ-([ელ-])ი
- 4 წა-რთმ-ე-ილ-ი

eat ჭამ-ა:

- 1 მ-ჭამ-ელ-ი 2 სა-ჭმ-ელ-ი (Note: სა-ჭმ-([ელ-])ი *food*) 3 უ-ჭმ-ელ-ი
- 4 ნა-ჭამ-ი/(შე-)ჭმ-ილ-ი *devoiced*)

Verbs in -eb

The thematic suffix is retained in all forms. The prefixal component is often accompanied by the vowel -ა, especially if the root begins with მ- or a vowel (but not *only* in such cases – compare მ-სესხ-ებ-([ელ-])ი *lender* with მ-სესხ-ებ-([ელ-])ი *borrower*). If there is no vowel in the root, the suffixal component is absent from the active and future participles, though it is regular for the privative. The past participle is in -ულ-. Examples:

do (გა-)კეთ-ებ-ა:

- 1 (გა-)მ-კეთ-ებ-([ელ-])ი 2 (გა-)სა-კეთ-ებ-([ელ-])ი 3 გა-უ-კეთ-ებ-([ელ-])ი
- 4 გა-კეთ-ებ-ულ-ი

prepare (მო-)მზად-ებ-ა:

- 1 (მო-)მ-მზად-ებ-([ელ-])ი 2 (მო-)სა-მზად-ებ-([ელ-])ი 3 მო-უ-მზად-ებ-([ელ-])ი
- 4 მო-მზად-ებ-ულ-ი

defeat (და-)მარცხ-ებ-ა:

- 1 (და-)მ-მარცხ-ებ-[ე]ლ-ი [sic] 2 (და-)სა-მარცხ-ებ-[ე]ლ-ი 3 და-უ-მარცხ-ებ-[ე]ლ-ი
4 და-მარცხ-ებ-ულ-ი

join (შე-)ერთ-ებ-ა:

- 1 (შე-)მა-ერთ-ებ-[ე]ლ-ი 2 (შე-)სა-ერთ-ებ-[ე]ლ-ი 3 შე-უ-ერთ-ებ-[ე]ლ-ი
4 შე-ერთ-ებ-ულ-ი

build (ა-)შენ-ებ-ა:

- 1 (ა-)შ-შენ-ებ-[ე]ლ-ი 2 (ა-)სა-შენ-ებ-[ე]ლ-ი 3 ა-უ-შენ-ებ-[ე]ლ-ი 4 ა-შენ-ებ-ულ-ი

frighten (შე-)შინ-ებ-ა:

- 1 (შე-)მა-შინ-ებ-[ე]ლ-ი 2 (შე-)სა-შინ-ებ-[ე]ლ-ი 3 შე-უ-შინ-ებ-[ე]ლ-ი
4 შე-შინ-ებ-ულ-ი

depress (და-)ლონ-ებ-ა:

- 1 (და-)მა-ლონ-ებ-[ე]ლ-ი 2 (და-)სა-ლონ-ებ-[ე]ლ-ი 3 და-უ-ლონ-ებ-[ე]ლ-ი
4 და-ლონ-ებ-ულ-ი

light (ა-)ნთ-ებ-ა:

- 1 (ა-)მ-ნთ-ები 2 (ა-)სა-ნთ-ები (Note: ა-სა-ნთ-ი *match*) 3 ა-უ-ნთ-ებ-[ე]ლ-ი
4 ა-ნთ-ებ-ულ-ი

begin (და-)წყ-ებ-ა:

- 1 (და-)მ-წყ-ები 2 (და-)სა-წყ-ები 3 და-უ-წყ-ებ-[ე]ლ-ი 4 და-წყ-ებ-ულ-ი

understand გა-გ-ებ-ა:

- 1 გა-მ-გ-ები 2 გა-სა-გ-ები 3 გა-უ-გ-ებ-[ე]ლ-ი/გა-უ-გ-ებ-არ-ი 4 გა-გ-ებ-ულ-ი

put (და-)დ-ებ-ა:

- 1 (და-)მ-დ-ები 2 (და-)სა-დ-ები 3 და-უ-დ-ებ-[ე]ლ-ი 4 და-დ-ებ-ულ-ი

allow/make X attend, beat X to Y და-სწრ-ებ-ა:

- 1 და-მ-სწრ-ები (Note: და-მ-სწრ-ე *attender*) 2 და-სა-სწრ-ები
3 და-უ-სწრ-ებ-[ე]ლ-ი 4 და-სწრ-ებ-ულ-ი

praise ჭ-ებ-ა:

- 1 მ-ჭ-ები 2 სა-ჭ-ები 3 უ-ჭ-ები [sic] 4 ჭ-ებ-ულ-ი

Verbs in -av

The past participle loses the thematic suffix and is in -ულ-, unless the root contains either -ე- or -ო-, in which case it is in -ილ- (note that (და-)ნაყ-ვა *grind, pound* has a choice of past participles in either და-ნაყ-ილ-ი or და-ნაყ-ულ-ი). The active participle fluctuates between (i) keeping the thematic suffix in full without other suffixal material and (ii), using the suffix -ელ-, which is obligatory if the root lacks a vowel. In this case the thematic suffix loses its vowel, and those verbs that place the remnant -ვ- inside the root in the masdar do so here too. The thematic suffix is usually retained in full in

the future and privative participles (without any other suffix), though some verbs may omit it in the future; verbs without a vowel in the root allow -ელ- as a variant in the privative participle, and its presence motivates the same changes to the thematic suffix as in the active participle. Examples:

block (გადა-)ლობ-ვა:

- 1 (გადა-)მ-ლობ-ავი 2 (გადა-)სა-ლობ-ავი 3 გადა-უ-ლობ-ავი 4 გადა-ლობ-ილი

sew (შე-)კერ-ვა:

- 1 (შე-)მ-კერ-ავი 2 (შე-)სა-კერ-ავი 3 შე-უ-კერ-ავი 4 შე-კერ-ილი

print (და-)ბეჭდ-ვა:

- 1 (და-)მ-ბეჭდ-ავი/(და-)მ-ბეჭდ-ველი 2 (და-)სა-ბეჭდ-ავი 3 და-უ-ბეჭდ-ავი 4 და-ბეჭდ-ილი

hide (და-)მალ-ვა:

- 1 (და-)მ-მალ-ავი 2 (და-)სა-მალ-ავი 3 და-უ-მალ-ავი 4 და-მალ-ული

bury (და-)მარხ-ვა:

- 1 (და-)მ-მარხ-ავი/(და-)მ-მარხ-ველი 2 (და-)სა-მარხ-ავი 3 და-უ-მარხ-ავი 4 და-მარხ-ული

burn (და-)წვ-[-ვ-]:

- 1 (და-)მ-წვ-[-ვ-]ელი (**Note:** მ-წვ-ავი *bitter*) 2 (და-)სა-წვ-ავი/(და-)სა-წვ-ელი (**Note:** სა-წვ-ავი *fuel*) 3 და-უ-წვ-ავი/და-უ-წვ-[-ვ-]ელი 4 და-მ-წვ-არი [*sic*]

defend (და-)ცვ-[-ვ-]:

- 1 (და-)მ-ცვ-[-ვ-]ელი/და-მ-ც-ავი [*sic*] 2 (და-)სა-ც-ავი [*sic*]/(და-)სა-ცვ-ელი 3 და-უ-ც-ავი [*sic*]/და-უ-ცვ-[-ვ-]ელი 4 და-ც-ული

paint (და-)ხატ-ვა:

- 1 (და-)მ-ხატ-ველი (**Note:** მ-ხატ-ვარი *painter*) 2 (და-)სა-ხატ-ავი 3 და-უ-ხატ-ავი 4 და-ხატ-ული

plough (მო-)ხენ-ვა:

- 1 (მო-)მ-ხენ-ელი 2 (მო-)სა-ხენ-ავი 3 მო-უ-ხენ-ავი/მო-უ-ხენ-ელი 4 მო-ხენ-ული

kill (მო-)კვლ-ვა:

- 1 (მო-)მ-კვლ-ელი (მ-კვლ-ელი *murderer*, მ(-)კლ(-)ავი *arm*) 2 (მო-)სა-კლ-ავი 3 მო-უ-კლ-ავი/მო-უ-კვლ-ელი 4 მო-კლ-ული

Verbs in -i

The thematic suffix disappears. The past participle is in -ილი-, the privative requires the suffix -ელი-, as do the active and future participles for those roots with no vowel in the root; some roots with a root vowel also allow this suffix in these two participles. Examples:

send (here) (გა(მო)-)გზავნ-ვა:

- 1 (გა(მო)-)მ-გზავნ-(-ელი) 2 (გა(მო)-)სა-გზავნ-ი 3 გა(მო)-უ-გზავნ-ელი 4 გა(მო)-გზავნ-ილი

weigh (ა-)წონ-ა:

1 ა-მ-წონ-ი/მ-წონ-ავ-ი 2 (ა-)სა-წონ-ი 3 ა-უ-წონ-[ე]ლ-ი 4 ა-წონ-ილ-ი

cut in two (გა-)ჭრ-ა:

1 (გა-)მ-ჭრ-ელ-ი (მ-ჭრ-ელ-ი *sharp*) 2 (გა-)სა-ჭრ-ელ-ი 3 გა-უ-ჭრ-ელ-ი
4 გა-ჭრ-ილ-ი

tire (და-)ლლ-ა:

1 (და-)მ-ლლ-ელ-ი 2 (და-)სა-ლლ-ელ-ი 3 და-უ-ლლ-ელ-ი 4 და-ლლ-ილ-ი

In view of the forms გა-ყიდ-ი *you will sell X* and ი-ყიდ-ი *you will buy X* it might be thought that these verbs belong here. However, the masdars are respectively გა-ყიდ-ვ-ა and ყიდ-ვ-ა, and the participles tend to follow the masdar, e.g.: გა-მ-ყიდ-ვ-ელ-ი *seller*; მ-ყიდ-ვ-ელ-ი *buyer*; (გა-)სა-ყიდ-ი *to be sold*; სა-ყიდ-([ე]ლ-ი) *to be bought*; გა-ყიდ-ული *sold*; ნა-ყიდ-ი *bought*.

Verbs in -ob

The thematic suffix is always retained for the active, future and privative participles, and for the past participle of those verbs with prefixal intransitive forms, in which case the past suffix is -ილ-. Roots with a markerless intransitive have a past participle formed by the circumfix მ- -არ/ალ without thematic suffix – the privative participle for some verbs of this sub-type is formed just by adding the prefix უ-. In some verbs the often lost root-final -ვ- will re-emerge here. The suffixal -ელ- is always used in the privative and for some roots optionally in the active and future participles. The active prefix is sometimes მა-. Examples:

ruin (მო-)სბ-ობ-ა:

1 (მო-)მ-სბ-ობ-([ე]ლ-ი) 2 (მო-)სა-სბ-ობ-([ე]ლ-ი) 3 მო-უ-სბ-ობ-([ე]ლ-ი)
4 მო-სბ-ობ-ილ-ი

degrade/bring down (და-)მზ-ობ-ა:

1 (და-)მა-მზ-ობ-([ე]ლ-ი) 2 (და-)სა-მზ-ობ-([ე]ლ-ი) 3 და-უ-მზ-ობ-([ე]ლ-ი)
4 და-მზ-ობ-ილ-ი

heat (გა-)თბ-ობ-ა:

1 (გა-)მ-თბ-ობ-ი 2 (გა-)სა-თბ-ობ-ი 3 გა-უ-მ-თბ-არ-ი 4 გა-მ-თბ-არ-ი

extinguish (გა-)ჭრ-ობ-ა:

1 (გა-)მ-ჭრ-ობ-([ე]ლ-ი) 2 (გა-)სა-ჭრ-ობ-ი 3 გა-უ-ჭრ-ობ-([ე]ლ-ი)/გა-უ-მ-ჭრ-ალ-ი
4 გა-მ-ჭრ-ალ-ი

intoxicate (და-)თრ-ობ-ა:

1 (და-)მა-თრ-ობ-([ე]ლ-ი) 2 (და-)სა-თრ-ობ-([ე]ლ-ი) 3 და-უ-თრ-ობ-([ე]ლ-ი)
და-უ-მ-თერ-ალ-ი 4 და-მ-თერ-ალ-ი

suffocate (და-)ხრ-ობ-ა:

1 მა-ხრ-ობ-ელ-ა [sic]/და-მა-ხრ-ობ-ელ-ი 2 და-სა-ხრ-ობ-ი

(Note: სა-ხრ-ობ-ელ-ა *gallows*) 3 და-უ-მ-ხრ-ავ-ლი-ი? და-უ-ხრ-ობ-ელ-ი

4 და-ხრ-ობ-ი-ლი-ი/და-მ-ხრ-ავ-ლი

dry (გა-)შრ-ობ-ა:

1 ?(გა-)შრ-ობ-ელ-ი 2 გა-სა-შრ-ობ-ი 3 გა-უ-მ-შრ-ავ-ლი-ი/გა-უ-შრ-ობ-ელ-ი

4 გა-მ-შრ-ავ-ლი

Note: all verbs with a markerless intransitive, regardless of whether or not they take the thematic suffix -ობ, form their past participle by means of circumfixation (e.g. (მო-)ხდ-ება *X happens (will happen)* has მო-მ-ხდ-არ-ი *having happened/that which has happened*).

Verbs in -am

The thematic suffix is retained throughout, though without its vowel; any root-final -ვ- will drop. The past participle is in -ულ-; elsewhere the suffixal -ელ- will be used. Examples:

pour, seat (a plurality) (და-)სხ-მ-ა:

1 (და-)მ-სხ-მ-ელი 2 (და-)სა-სხ-მ-ელი 3 და-უ-სხ-მ-ელი 4 და-სხ-მ-ული

place (*standing*) (და-)დგ-მ-ა:

1 (და-)მ-დგ-მ-ელი 2 (და-)სა-დგ-მ-ელი 3 და-უ-დგ-მ-ელი 4 და-დგ-მ-ული

drink ს-მ-ა/და-ლ(-)ევ-ა:

1 მ-ს-მ-ელი/და-მ-ლ(-)ევი 2 სა-ს-მ-ელი (plural as noun სა-ს-მ-ელ-ები-ი)/

და-სა-ლ(-)ევი 3 უ-ს-მ-ელი/და-უ-ლ(-)ევი 4 ნა-სგ-ამ-ი/და-ლ(-)ევი

clothe (ჩა-)ც-მ-ა:

1 (ჩა-)მ-ც-მ-ელი 2 (ჩა-)სა-ც-მ-ელი 3 ჩა-უ-ც-მ-ელი 4 ჩა-ც-მ-ული

say თქ-მ-ა:

1 მ-თქ-მ-ელი 2 სა-თქ-მ-ელი 3 უ-თქ-მ-ელი 4 თქ-მ-ული/ნა-თქ-მ-ამ-ი

The verb გა-ყ-ოფ-ა *divide* has:

1 გა-მ-ყ-ოფ-ი 2 გა-სა-ყ-ოფ-ი 3 გა-უ-ყ-ოფ-ელ-ი 4 გა-ყ-ოფ-ი-ლი

The verb მი-ც-ემ-ა *give* has (with preverb მო- replacing მი- under the usual circumstances):

1 მი-მ-ც-ემ-ი 2 მი-სა-ც-ემ-ი 3 მი-უ-ც-ემ-ელ-ი 4 მი-ც-ემ-ული

The above represent those aspects that are regular about participial formation in Georgian. Medials are notoriously idiosyncratic, especially with regard to the active participle, and listed below are some useful participial forms for some medials and other irregular verbs. Notice that all four participles cannot necessarily be formed for every verb:

ყოფნა *be*

1 მ-ყოფ-ი 2 სა-მ-ყოფ- (ქლ-)ი 4 ყოფ-ილ-ი/ნა-მ-ყოფ-ი
(*ე.გ. თბილისში ხარ ნამყოფი? დიახ, ბევრჯერ ვარ ნამყოფი იქ*
Have you been in Tbilisi? Yes, I have been there many times)

გასვლა *go out, pass (of time)*

1 გა-მ-სვლ-ელ-ი/გა-მა-ვალ-ი 2 გა-სა-სვლ-ელ-ი 3 გა-უ-სვლ-ელ-ი 4 გა-ს-ულ-ი
(**Note:** გა-ნა-გ[ა]ლ-ი *excrement*, and, with the preverb მო-, მო-მა-გ[ა]ლ-ი future, cf. მ-ყოფ-ად-ი future indicative; მო-სა-გ[ა]ლ-ი = ჭირნახული *harvest* vs შე-მო-სა-გ[ა]ლ-ი *income* vs გა-სა-გ[ა]ლ-ი *outgoings* vs შე-მო-სა-სვლ-ელ-ი *entrance (here)* vs შე-სა-სვლ-ელ-ი *entrance (there)* vs შე-სა-გ[ა]ლ-ი *introduction (to book)*).

ღმობა *be standing*

1 მ-ღმ-ომ-ი 2 სა-ღმ-ომ-ი 4 მ-ღმ-არ-ი

ჯდობა/სხდობა *be seated*

1 მ-ჯდ-ომ-ი/მ-სხდ-ომ-ი 2 სა-ჯდ-ომ-ი/სა-სხდ-ომ-ი (**Note:** the former means *bottom* as well as *place for one person to sit*) 4 მ-ჯდ-არ-ი/მ-სხდ-არ-ი

წოლა *be prostrate*

1 მ-წოლ-ი/მ-წოლ-(ი)არე 2 სა-წოლ-ი 4 წოლ-ილ-ი

ცხოვრება *live*

1 მ-ცხოვრ-ებ-ი 2 სა-ცხოვრ-ებ-ქლ-ი 4 ნა-ცხოვრ-ებ-ი

ძოვ(ნა) *graze*

1 მ-ძოვ-[ა]რ-ი/მ-ძოვ-ელ-ი 2 სა-ძოვ-[ა]რ-ი 4 ნა-ძოვ(ნ)-ი

ტირ-ილი *crying*

1 მ-ტირ-ალ-ი 2 სა-ტირ-ქლ-ი 4 ნა-ტირ-ებ-ი/ნა-(მ-)ტირ-ალ-ევი

გლოვ-ა *mourn*

1 მ-გლოვ-იარე 2 სა-გლოვ-ისა-მ-გლოვ-იარ-ო

გრძნობა *feel*

1 მ-გრძნ-ობ-(ი)არე/მ-გრძნ-ობ-ელ-ი 2 სა-გრძნ-ობ-(ქლ-)ი 3 უ-გრძნ-ობ-ქლ-ი
4 ნა-გრძნ-ობ-ი

წუხ-ილი *sadness*

1 მ-წუხ-არ-ე 2 სა-წუხ-არ-ი/(შე-სა-წუხ-ებ-ქლ-ი/სა-მ-წუხ-არ-ო)

ღუღ-ილი *boiling*

1 მ-ღუღ-არ-ე 2 სა-ღუღ-ი 4 ნა-ღუღ-(არ-ი)

ძილ-ი *sleep(ing)*

1 მ-ძინ-არ-ე 2 სა-ძინ-ებ-ქლ-ი/სა-ძილ-ე/ო

ჩივ-ილი *complain*

1 მო-მ-ჩივ-ქლ-ი/მო-მ-ჩივ-ქლ-ი (*plaintiff* vs მო-პასუხ-ე *defendant*)
2 სა-ჩივ(-)ლ-ელ-ი

სი-ცილი *laugh(ter)*

1 მო-ცინ-არ-ი/ე 2 სა-ცინ-ქლ-ი/სა-ცინ-არ-ი/სა-სა-ცილო

ღმ-ილ-ი *smile*

1 მო-ღმ-არ-ი

მუშა-ობ-ა *work(ing)*

1 მო-მუშა-ვე 2 სა-მუშა-ო 4 ნა-მუშა/ე-ც-[ა]რ-ი

ნადირ-ობ-ა *hunting*

1 მო-ნადირ-ე 2 სა-ნადირ-ო 4 ნა-ნადირ-ევი

ლაპარაკ-ი *talk(ing)*

1 მო-ლაპარაკ-ე 2 სა-ლაპარაკ-ო 4 ნა-ლაპარაკ-ევი

თამაშ-/თამაშ-ობ-ა *play(ing)*

1 მო-თამაშ-ე 2 სა-თამაშ-ო 4 ნა-თამაშ-ევი

ცეკვ-[ვ]-ა *dance*

1 მო-ცეკვ-ავე 2 სა-ცეკვ-აო

ბრძ-ოლ-ა *fight(ing)*

1 მე-ბრძ-ოლ-ი 2 სა-ბრძ-ოლ-ველ-ი/სა-ბრძ-ოლ-ო 3 უ-ბრძ-ოლ-ველ-ი
4 ნა-ბრძ-ოლ-ი

ომ-ი *war(ring)*

1 მე-ომ-[ა]რ-ი 2 სა-ომ-[ა]რ-ი 4 ნა-ომ-[ა]რ-ი

ჩხუბ-ი *quarrel(ling)*

1 მო/ა-ჩხუბ-[ა]რ-ი 2 სა-ჩხუბ-[ა]რ-ი 4 ნა-ჩხუბ-[ა]რ-ი

ცდ-ამ-ცდ-ელ-ობა *attempt*

1 მ-ცდ-ელი 2 სა-ცდ-ელი 3 უ-ცდ-ელი 4 ნა-ცდ-ი

შე-ხვედრ-ა/შე-ხედ-ომ-ა *meet*

1 შე-მ-ხვედრ-(ელ-ი)/შე-მ-ხედ-ომ-ი/შე-მ-ხ(ე)დ-ური 2 შე-სა-ხვედრ-ი
4 შე-ხვედრ-ილ-ი/შე-მ-ხედ-არ-ი

სი-ყვარ-ულ-ი *love*

1 მო-ყვარ-ულ-ი/მო-სი-ყვარ-ულ-ე 2 სა-ყვარ-[ე]ლ-ი

სი-ძულ-ვილ-ი *hatred*

1 მო-ძულ-ე 2 სა-ძულ-ველ-ი

ქონ-(ებ-)ა *have (inanimate X)*

1 მ-ქონ-ე(ბ-[ე]ლ-ი) 2 სა-ქონ-[ე]ლ-ი 4 ნა-ქონ-ი

ყოლ-ა *have (animate X)* (**Note:** the anticipated active participle მ-ყოლ-ი actually goes with the verb (გა-)ჰყვებ-ი *you (will) follow/attend X* and thus means *companion*) 2 სა-ყოლ-ი 4 ნა-ყოლ-ი

ცოდნ-ა *know(ledge)*

1 მ-ცოდნ-ე 2 სა-ცოდნ-ელ-ი 4 ცნ-ობ-ილ-ი

მი-ხვედრ-ა/მი-ხედ-ომ-ა *realise*

1 მი-მ-ხვედრ-ი/მი-მ-ხედ-ომ-ი/მი-მ-ხედ-ური 2 მი-სა-ხვედრ-ი/მი-სა-ხედ-ომ-ი
3 მი-უ-ხვედრ-ელ-ი/მი-უ-ხედ-ომ-[ე]ლ-ი 4 მი-ხვედრ-ილ-ი/მი-მ-ხედ-არ-ი

(მო-)ჩანს-ს *X is visible* gives the active participle მ-ჩინ-არ-ი, while (გამო-)ა-ჩ(-)ენს *you (will) manifest X* gives მ-ჩ(-)ენს-(ელ-)/გამომ-მ-ჩ(-)ენს-([ელ-])ი.

Expressing at the time of [verb]ing

There are two ways of producing this variant of a clause introduced by *when/while*, both of them involving the masdar of the relevant verb in the genitive case. The full construction makes the masdar (and any words accompanying it) dependent on დრო-ს, the dative of დრო *time*, which must immediately follow the masdar, e.g.:

პრეზიდენტ-ის დარბაზში შემოსვლ-ის დროს ყველა ადგა
At the moment the president came into (შემოსვლა) the hall (დარბაზი) everyone stood up

პრეზიდენტ-ის დარბაზში შემოსვლ-ის დროს ყველა უნდა ადგეთ
At the moment the president comes into the hall you must all stand up

გამოცდების ჩაბარებ-ის დროს სტუდენტები ნერვიულობენ ხოლმე
At the time of taking exams students are nervous as a rule

მკვლელის მიერ ჩვენი მეზობლის მოკვლ-ის დროს მისი ქალიშვილი ესწრებოდა კონფერენციას ამერიკაში
At the time our neighbour was killed by the murderer (მკვლელი) her daughter was attending a conference in America

The short construction does away with the word for time itself but adds its dative case ending onto the long form (in -ა) of the masdar's genitive. Thus, the above examples can respectively be shortened to the following:

პრეზიდენტ-ის დარბაზში შემოსვლ-ისა-ს ყველა ადგა
At the moment the president came into the hall everyone stood up

პრეზიდენტ-ის დარბაზში შემოსვლ-ისა-ს ყველა უნდა ადგეთ
At the moment the president comes into the hall you must all stand up

გამოცდების ჩაბარებ-ისა-ს სტუდენტები ნერვიულობენ ხოლმე
At the time of taking exams students are nervous as a rule

მკვლელის მიერ ჩვენი მეზობლის მოკვლ-ისა-ს მისი ქალიშვილი ესწრებოდა კონფერენციას ამერიკაში
At the time our neighbour was killed by the murderer her daughter was attending a conference in America

Dialogue 3

A hellfire-and-brimstone preacher (მქადაგებ[ე]ლი) with no great love of rich politicians has a biblical message (Mark 10: 19–25) for them!

მქადაგებელი: მოემზადეთ მეორე მოსვლისათვის! წუთისოფელი დასაწმენდა და დაწმინდება კიდევ ქრისტეს მეორედ მოსვლის დროს (მოსვლისას). ყველგან გარყვნილება სუფევს – მაგალითად, ქრთამი, მოსყიდვა, მუქარა და მოტყუება არწყვანების მუღმივი თანამგზავრები გახლავთ. თქვენ, პოლიტიკოსებო, იკვებით თქვენი სიმდიდრით, მაგრამ როგორ გამოგადგებათ ქრთამის მიღებითა და მრუშობით მოპოვებული სიმდიდრე? ნუ დაგაგიწყვებათ ჩვენი უფლის სიტყვები: “იცი მცნებები: არ იმრუშო, არ კლა, არ იპარო, არ იყო ცრუმოწმე, ნუ მოატყუებ, პატივი ეცი შენს მამასა და დედას.” მან მიუგო: “მოდგარო, ყოველივე ამას ჩემი სიჭაბუკიდან ვიცავდი!” იესომ შეხედა მას, შეუყვარდა და უთხრა: “ერთი რამ გაკლია: წადი, რაც გაქვს, გაყიდე და ღარიბებს დაურიგე და ზეცაში გექნება საუნჯე. მერე მოდი გამომყევი.” ხოლო ის შეწუხდა ამ სიტყვებზე და დანადვლიანებული წავიდა, ვინაიდან ღიძაღლი ქონება პკინდა. იესომ მიმოიხედა ირგვლივ და უთხრა თავის მოწაფეებს: “რა მწელი იქნება სიმდიდრის მქონეების შესვლა ღეთის სასუფეველში.” მოწაფეები შეაკარო მისმა ნათქვამმა. იესომ კი კიდევ მიუგო მათ: “შვილებო, რა მწელია ღეთის სასუფეველში შესვლა მათთვის, ვინც სიმდიდრეზეა მინდობილი! უფრო იოლია აქლემის გაძრომა ნემსის ყუნწში, ვიდრე მდიდრის შესვლა ღეთის სასუფეველში.”

Vocabulary

ემზად-ები (მო-)	<i>you prepare/get yourself ready</i>	მო-სვლ-ა	<i>coming</i>
წუთისოფ[ე]ლი	<i>world</i>	ი-წმინდ-ებ-ა (და-)	<i>X is purged</i>
ქრისტე	<i>Christ</i>	მეორედ მოსვლა	<i>coming a second time</i>
გარყვნილება	<i>corruption</i>	ქრთამი	<i>bribe</i>
მო-სყიდ-ვა	<i>enticing</i>	მუქარ-ა	<i>threatening</i>
მო-ტყუ-ებ-ა	<i>lying</i>	არწყვანი	<i>elections</i>
მუღმივი	<i>permanent</i>	თანამგზავრი	<i>fellow-traveller</i>
ი-კვებ-ი (ი- ებ)	<i>you boast</i>	სიმდიდრე	<i>wealth</i>
გა-დღ-ებ-ა (გამო-)	<i>X is of advantage to you</i>	მი-ღ-ებ-ა	<i>receiving</i>

მრუმ-ობ-ა	<i>fornication</i>	უფსაქლი	<i>Lord</i>
მცნება	<i>commandment</i>	მრუმ-ობ (ი- -ებ)	<i>you fornicate</i>
ცრუმოწმე	<i>false witness</i>	უ-გ-ებ (მი-/მო-)	<i>you answer X</i>
მოძღვცაქრი	<i>preceptor</i>	სიჭაბუკე	<i>adolescence</i>
ღარიბი	<i>poor</i>	უ-რიგ-ებ (და-)	<i>you apportion X to Y</i>
ზეცა	<i>heaven</i>	საუნჯე	<i>treasury, reward</i>
დანადვლიანე-ბული	<i>aggrieved, upset</i>	დიდძალი	<i>large</i>
ქონება	<i>possession</i>	მი-მო-ი-ხედ-ავ	<i>you will look around</i>
ირგვლივ	<i>roundabout</i>	სასუფვექელი	<i>kingdom, paradise</i>
ა-კით-ობ (შე-)	<i>you alarm X</i>	ნა-თქვ-ამ-ი	<i>what was said</i>
ე-ნდ-ობ-ი (მი-/მო-)	<i>you put your trust in X</i>	იოლი	<i>easy</i>
აქლემი	<i>camel</i>	გა-ძრ-ომ-ა	<i>passing through</i>
ნემსი	<i>needle</i>	ყუნწი	<i>eye</i>
ვიღრე	<i>than</i>	მდიდსაქრი	<i>rich man</i>

Proverb

ერთი რეგვენი მოიქნევს ძვირფას ალმასს და ზღვაში ჩააგდებს, ათასი ჭკვიანიც რომ მოვიდეს, ვეღარ ამოიღებენ
 One moron will brandish a valuable diamond and hurl it into the sea, so that, were even 1,000 clever individuals to come, they will be unable to fish it out again

VOCABULARY

ერთი	<i>one</i>	რეგვენი	<i>moron</i>
(მო-ი)-ქნ(-)ევ	<i>you (will) brandish X</i>	ძვირფასი	<i>dear, valuable</i>
ალმასი	<i>diamond</i>	ზღვა	<i>sea</i>
(ჩა-)-ა-გდ-ებ	<i>you (will) throw X down into</i>	ათასი	<i>1,000</i>
რომ	<i>if</i>	ჭკვიანი	<i>clever</i>
ვეღარ	<i>no longer (potential)</i>	მო-დი-ხ-არ (მო-ხ-ვალ)	<i>you (will) come</i>
		(ა-მო-)-ი-ღ-ებ	<i>you (will) lift X up out of</i>

Prose text

Excerpts from an interview with Germany's leading kartvelologist, Prof. Winfried Böder (Oldenburg University) in *Pillar of the Nation* (1999)

- ბატონო ვინფრიდ, როგორ დაიწყო თქვენი ნაცნობობა ქართულ ენასთან? შემთხვევითი იყო ეს შეხვედრა თუ თქვენი მეცნიერული ინტერესებს კანონზომიერი გაგრძელება?
- გადაჭრით ვერც ერთს დავარქმევთ და ვერც მეორეს.

- რით აღმოჩნდა თქვენთვის “ქართული სამყარო” საინტერესო და მიმზიდველი?
- ქართული ენა თავიდანვე მაინტერესებდა და მალე ქართულ ქცევაზე დავიწყე მუშაობა. გამოკვლევა გამოვიდა 1969 წელს. ეს ჯერ კიდევ მაინც გვერდითი ინტერესი იყო, მაგრამ იმის შემდეგ, რაც ოლდენბურგის ახლად დაარსებული უნივერსიტეტის ინგლისური და ზოგადი ლინგვისტიკის პროფესორი გაგხდი, 1974 წელს მთელი თავისუფალი სემესტრი გავატარე საქართველოში.
- თქვენი ოჯახი, თქვენი კავკასიოლოგიური მოღვაწეობის მიზეზით, ქართველი სტუმრების აღიარებული მასპინძელია. ამ საქმეში კი, მოგეხსენებათ, დიასახლისი მთავარ როლს თამაშობს . . .
- ჩემი მეუღლე ჩემს სიყვარულსა და სიმპატიას ქართველების მიმართ იზიარებს. ამიტომ, ძალიან უნდა, რომ ქართველმა სტუმრებმა ჩვენს სახლში რაც შეიძლება კარგად იგრძნონ თავი.
- კავკასიელი სტუმრები ალბათ მაინც არღვევენ თქვენი ჩვეული ცხოვრების რიტმს? . . .
- ამ თვალსაზრისით ქართველები არ განსხვავდებიან სხვა ერების წარმომადგენლებისაგან. ყველას თავისი თვისებები აქვს – მაღლობა ღმერთს! მაგრამ ინდივიდუალური განსხვავებები გაცილებით უფრო “შკვითრია”, ვიდრე ეროვნული.
- თქვენი მეცნიერული ინტერესები შეეხება ძველსა და ახალ მწიგნობრულ ქართულს, დიალექტებს; გარდა ამისა, შეისწავლით სხვა ქართველურ ენებს – ზანურსა და სვანურს. ახლანდელი მივლინების თითქმის ნახევარიც სვანეთში გაატარეთ. როგორი შთაბეჭდილებებით დაბრუნდით? ნაყოფიერი იყო თუ არა სვანეთის ექსპედიცია?
- ნაყოფიერი იყო ჩემი “მივლინება” . . . სვანური ენა და კულტურა და, საერთოდ, მრავალრიცხოვან არის საქართველოს ერთ-ერთი უდიდესი განძი, რომელიც არ უნდა დაეკარგოს და რომელიც ყურადღებას იმსახურებს.

(ზურჯი ერვებისა 10–11, 1999წ., მე-14/15 გვ)

VOCABULARY

(და-)ი-წყება	<i>X starts (will start)</i>	ნაცნობობა	<i>acquaintance</i>
ქართული	<i>Georgian (thing)</i>	ენა	<i>language</i>
-თან	<i>with (+ dat.)</i>	შემთხვევითი	<i>accidental</i>
ხ-ა-რ (ი-ჩნ-ებ-ი)	<i>you are (will be)</i>	შეხვედრა	<i>meeting</i>
თუ	<i>or</i>	მეცნიერული	<i>scholarly</i>
ინტერესი	<i>interest</i>	კანონზომიერი	<i>regular</i>
გაგრძელება	<i>extension</i>	გადაჭრით	<i>definitely</i>
ვერც . . . ვერც	<i>neither . . . nor</i>	ერთი	<i>one</i>
	<i>(potential)</i>		
(და-)ა-რჩე-ვე	<i>you (will) give name</i>	მეორე	<i>second</i>
	<i>X to Y</i>		

რიით	<i>through what, how?</i>	(აღ-მო-) ჩ -დ-ებ-ა	<i>X appears (will appear)</i>
სამყარო	<i>world</i>	საინტერესო	<i>interesting</i>
მიმზიდველი	<i>appealing</i>	თავიდანვე	<i>right from the start</i>
(და-)გა- ინტერეს -ებ-ს	<i>X interests (will interest) you</i>	მაღე	<i>soon</i>
ქვევა	<i>version</i>	(და-)ი- წყ -ებ	<i>you (will) start X</i>
მუშაობა	<i>work(ing)</i>	გამოკვლევა	<i>investigation</i>
გა-მო- დი -ხ-ა-რ (გა-მო-ხ- ვალ)	<i>you (will) come out</i>	წელი (წელს)	<i>year (in the year)</i>
ჯერ კიდევ	<i>still</i>	მინც	<i>even so, however</i>
გვერდითი	<i>side-</i>	იმის შემდეგ, რაც	<i>after</i>
ახლად	<i>newly</i>	დაარსებული	<i>founded</i>
ინგლისური	<i>English (thing)</i>	ზოგადი	<i>general</i>
(გა-)ხდ-ებ-ი	<i>you (will) become</i>	მთელი	<i>whole</i>
თავისუფალი	<i>free</i>	სემესტრი	<i>semester</i>
(გა-)ა- ტარ -ებ	<i>you (will) spend X</i>	ოჯახი	<i>family</i>
კავკასიოლოგიური	<i>caucasological</i>	მოღვაწეობა	<i>activity</i>
მიზეზი	<i>cause</i>	სტუმარი	<i>guest</i>
აღიარებული	<i>acknowledged</i>	მასპინძელი	<i>host</i>
საქმე	<i>business</i>	კი	<i>but</i>
მო-გ-ე- სს (-) ენ -ებ-ა-თ	<i>you (pl.) know (polite)</i>	დასახლისი	<i>housewife</i>
მთავარი	<i>main</i>	როლი	<i>role</i>
თამაშ -ობ (ი- ებ)	<i>you (will) play (X)</i>	მეუღლე	<i>spouse</i>
სიყვარული	<i>love</i>	სიმპათია	<i>empathy</i>
მიმართ	<i>towards (+ gen.)</i>	(გა-)ი- ზიარ -ებ	<i>you (will) share X</i>
ამიტომ	<i>for this reason</i>	ძალიან	<i>very (much)</i>
გ-ი- ნდ -ა (გ-ე- ნდ (-) იმ -ებ-ა	<i>you (will) want X</i>	სახლი	<i>house</i>
რაც შე-ი- ძლ -ებ-ა	<i>as . . . as possible</i>	კარგად	<i>well</i>
თავს გრ -ობ (ი- -ობ)	<i>you (will) feel yourself</i>	კავკასიელი	<i>Caucasian (person)</i>
ალბათ	<i>probably</i>	(და-)ა- რღვ (-) ეგ	<i>you (will) infringe X</i>
ჩვეული	<i>usual</i>	ცხოვრება	<i>life, living</i>
რიტმი	<i>rhythm</i>	თვალსაზრისი	<i>point of view</i>
გან- სხვევ -დ-ებ-ა	<i>X differs (from Y = -გან)</i>	სხვა	<i>other</i>
ერი	<i>nation, people</i>	წარმომადგენელი	<i>representative</i>
ყველა (-ა-)	<i>all, everyone</i>	თავისი	<i>own</i>
თვისება	<i>character</i>	გა- ჭვ -ს (გ-ე- ჭვ -ებ-ა)	<i>you (will) have X (inanimate)</i>
მადლობა ღმერთს	<i>Thank God!</i>	განსხვავება	<i>difference</i>

გაცილებით	<i>by far</i>	უფრო	<i>more</i>
მკვეთრი	<i>sharp, cutting</i>	ვიდრე	<i>than</i>
ეროვნული	<i>national</i>	(შე-)ე-ბ-ებ-ი	<i>you (will) touch X</i>
ძველი	<i>old</i>	ახალი	<i>new</i>
მწიგნობრული	<i>literary</i>	დიალექტი	<i>dialect</i>
გარდა ამისა	<i>apart from this</i>	სწავლ-ობ	<i>you (will) study X</i>
		(შე-)ი-სწავლ-ი	
ქართველური	<i>Kartvelian (thing)</i>	ზანური	<i>Laz-Mingrelian (thing)</i>
სვანური	<i>Svan (thing)</i>	ახლანდელი	<i>current, present</i>
მივლინება	<i>study trip</i>	თითქმის	<i>almost</i>
ნახევარი	<i>half</i>	სვანეთი	<i>Svanetia</i>
როგორი	<i>what sort of</i>	შთაბეჭდილება	<i>impression</i>
(და-)ბრუნ-დ-ებ-ი	<i>you (will) return</i>	ნაყოფიერი	<i>fruitful</i>
თუ არა	<i>or not</i>	ექსპედიცია	<i>expedition</i>
საერთოდ	<i>in general</i>	მრავალეროვნება	<i>multi-nationhood</i>
ერთ-ერთი	<i>one of the (noun)</i>	უდიდესი	<i>greatest</i>
განძი	<i>treasure</i>	უნდა	<i>must</i>
(და-)გ-ე-კარგ-ებ-ა	<i>you (will) lose X</i>	ყურადღება	<i>attention</i>
(და-)ი-შახტ-ებ	<i>you (will) earn X</i>		

Exercises

1 Give (or at least try to give) the masdar plus the active, future, privative and past participles of:

(a) გამობ	(d) თესავ
(b) მოგაქვს	(e) ასხამ
(c) ლებულობ/ილებ	(f) ქმნი

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) _აჩ_ვლ_ლ_ _ _ მოვ_ _ _
 (b) ბ_ჭი_ _ა_ზრდ_ლ_ მ_ _არ
 (c) ს_დლ_ც_ _ას_ხვლ_ლ_ მ_ქ(ე)_
 (d) ვი_ მ_ _არ _ყო მ_კლ_ლ_?
 (e) ხო_ _დვ_ლ_ა _ა_აგ_ბ_დ?
 (f) _ვი_ო _უ_ _ე _ა_ხმ_ლ_ა
 (g) შ_ნა _არ _ჯახ_ს _ _რ_ _ნ_ლ_?
 (h) ჩ_მ_ _აყი_ო _ა_დნ_ა_ია

3 Put the correct non-finite form of the bracketed present indicative with 2nd person subject into the following sentences:

- (a) მინდა ამ ბარათის ინგლისში ((ა)გზავნი)
 (b) მოვიდნენ შენს (მიიყავს) სადგურზე

- (c) დედა მუშაობს (კერავ)
- (d) სადილი უკვე არი(ს) (ამზადებ)
- (e) ეს სწრაფად (წყვეტ) პრობლემაა
- (f) ლომი [*lion*] უნდა ჩავთვალოთ უკვე (კარგავ)
- (g) კაცმა (წყვეტ) როლი ითამაშა ამ საქმეში
- (h) ქალი (ამთავრებ) ლაპარაკობდა

4 Express the following subordinate clauses of purpose in a non-finite manner:

- (a) ბაღში წავალ, რომ მცენარეები დავრგო/დავრვა
- (b) მამა მუშაობს, რომ კარგი მომავალი შეგვიქმნას
- (c) საავადმყოფოში წავიდნენ, რომ დედა-შენი შინ მოეყვანათ
- (d) პოლიციელი გამო(ა)გზავნეს, რომ ქურდი დაეჭირა
- (e) დავსხდეთ, რომ ვილაპარაკოთ
- (f) მინისტრს ვწერ, რომ ვინივლო ავტობუსების შესახებ
- (g) საქართველოში ჩამოვიდნენ, რომ ქართული ესწავლათ და არა რომ ინგლისური ჩვენთვის ესწავლებინათ
- (h) ჩვენებმა იბრძოლეს, რომ მტერზე გაემარჯვებინათ

5 Express the following clauses of time non-finitely:

- (a) ქართულს რომ ისწავლი, უნდა გამოიყენო ეს ლამაზად შედგენილი წიგნი!
- (b) აქ რომ მოდიოდნენ, უბედურება შეემთხვა(თ)
- (c) თუ შეგებს რომ რეცხავ, ოდესმე გივარდება რა(ი)მე ხელიდან?
- (d) ეს წერილი რომ დაწერე, რა(ი)მე შეცდომა დაუშვი?
- (e) თბილისში რომ იყავი, რას შერებოდი?

6 Express the following subordinate clauses non-finitely:

- (a) აქ მოვედით, ისე რომ მანქანა არ გაგვინერებია ((გა-)ა-წერ-ებ = *you stop X*)
- (b) არ შეგიძლია საქართველოში იცხოვრო, ისე რომ ქართული არ ისწავლო
- (c) გაზეთი გამოაქვეყნეს, ისე რომ ჩემი წერილი არ დაუბეჭდავთ
- (d) სკოლაში ნუ წახვალ, ისე რომ ეკ ძველი პერანგი არ გაიხადო!
- (e) არ შეგვიძლია საქართველოში დავრჩეთ, ისე რომ ღვინო არ დავლიოთ

7 Translate into English:

- (a) იქით რომ მივიდიოთ (= იქით წასვლისას/წასვლის დროს/იქითობისას), ის მოსაკლავი ბიჭი ვნახეთ
- (b) მწერალმა წერა, წერა, მაგრამ სიკვდილამდე ის ღრამა ვერ დაწერა
- (c) თავისი დაღლილი შვილების გასართობად დედამ მღერა დაიწყო
- (d) გოგომ ის ლექსი ბოლომდე წაიკითხა შეცდომის დაუშვებლად
- (e) არაფერი (არ) გაქ(ეს) გასაკეთებელი? არსად (არა) ხარ წასასვლელი?

- (f) თუ სადმე წასასვლელი გეგხდი ან რა(ი)მე გასაკეთებლ შექნება, გეტყვი
- (g) ნუ შესწუხდები, არ მცალია აქ დასარჩუნად, მარა ხვალ მოვიცილი კიდევ მოსასვლელად(ა) და დღეს შემოთავაზებული ყავის დასალევად
- (h) რაც შეეხება შენს კითხვას, შემძლია გითხრა, რო(მ) ეს არ ითარგმნება შენი ახლად გამოქვეყნებული სახელმძღვანელოს გამოუყენებლად

8 Translate into Georgian, using non-finite expressions where feasible:

- (a) They say that Jesus came to save the already corrupted world. In that case why are so many nations perishing?
- (b) I don't have the time today to take you to town, but I'll try to make time tomorrow to show you the recently opened exhibition.
- (c) Do you have anything to do? I have to go to the library. Why? Because I have to fetch mother some books.
- (d) I went to the shop at 7 o'clock to buy bread, because I had a lot of sandwiches to prepare.
- (e) I'll take this to England without showing it to your boss.
- (f) I lent him the book recommended by you to read, but he returned it to me without reading it.
- (g) He went to the front to fight and to kill our enemies.
- (h) He returned from the army without fighting and without killing anyone.

Lesson 18

In this lesson you will learn about:

- The formation of the perfect of intransitive, indirect and stative verbs
- Reported speech

Dialogue 1

Bill tells John some surprising news from Georgia about what has apparently been happening there to an old classmate of theirs – bear in mind that the conversations between John and Bill in this and the next lesson took place during the Soviet period!

ჯონი: ამბობენ, ჩვენი ყოფილი თანაკლასელი წასულა საქართველოში ქართული ენის (შე)სასწავლადო. მე არ შეეხვედრივარ (შეხვებლომივარ) მას* უკვე კაი ხანი, მარა შენ სულ გქონდა მასთან მჭიდრო კონტაქტი. საქართველოდან ხომ არაფერი მოუწერია მას შენთვის?

ბილი: თვეში ერთხელ მწერს ხოლმე.

ჯონი: როგორ? ქუხილის გამო ვერ გავიგე, რაც მითხარი.

ბილი: თვეში ერთხელ მწერს-მეთქი.

ჯონი: მაშ როგორაა იგი? ხომ არ დაქორწინებულა?!

ბილი: რა გულთმისანი ყოფილხარ!

ჯონი: ვიცოდი, რო(მ) მოიხიბლებოდა საკვეყნოდ ცნობილი ქართველი შავთვალა და შავგვრემანი გოგობით!

ბილი: მისი წერილების მიხედვით ცოლად თურმე არ შეურთავს ქართველი.

ჯონი: ნუ მეტყვი, რო(მ) მას შეჰკვარებია რუსი!

- ბილი:** არც რუსია, ვინც მას გაჰყოლია ცოლად. თურმე არაფერი გცოდნია. მოგიყვები ყველაფერს, რაც მომხდარა საქართველოში. პირველად დაინტერესებულა ქართულით, როცა ვიღაცას უხვევებია მისთვის ერთი ქართული წიგნი და უცებ მოხიბლულა ულამაზესი ქართული შრიფტით. დიდი ბრიტანეთის საბჭოს დახმარებით მივლინებულა საქართველოში ათი თვით. სექტემბრის პირველ რიცხვებში მიუღწევია თბილისამდე, სადაც დაბინავებულა საერთო საცხოვრებელში, კარგად უგრძენია თავი და მალე შესდგომია მუშაობას. იმის გამო, რომ (მ) პირველი თვის განმავლობაში არ მოხვლია ფული, ვინმე ამერიკელს გაუწევია მისთვის დახმარება. როცა ცხადი გამხდარა, რომ (მ) ვერ ისწავლიდა ადილეურ ენას, მის ნაცვლად დათანხმებულა ადილეურის მონათესავე ენის, აფხაზურის, სწავლაზე. სექტემბრის ბოლოს გასცნობია იმავე საცხოვრებელში დაბინავებულ ორ აფხაზ მოლაპარაკეს – ორივე(ნი) ყოფილან გოგობი! გაცნობის პირველი დღიდანვე ძალიან მოსწონებია ერთი მათგანი, რომელსაც პქვია გუნდა. იმ დროს საერთო ენა არ ჰქონიათ და ულაპარაკე(ნი)ათ ერთმანეთთან კიდევ ერთი ახალი ნაცნობის მეოხებით, რომელიც (ასე ვთქვათ) თარჯიმნად ჰყავდათ! ეს ნაცნობი ყოფილა ადილევი, რომელსაც სცოდნია ინგლისური, რუსული და ადილეური.
- ჯონი:** უკაცრავად. მართლა რა საინტერესო ინფორმაცია გქონია ჩემთვის გადმოსაცემად! სამწუხაროდ, სადღაცა ვარ წასასვლელი, და ამიტომ ეხლა არ მცალია. ხვალ სადმე შევხვდეთ (ერთმანეთს), რომ (მ) შეემძლოს მოვისმინო ამ ამბის დაბოლოება. შენს ცოლს უთხარი, ჯონს უნდა(, რომ) ხვალ ერთად ვისადილოთ-თქო, და, თუ იგი დათანხმდა, ხვალ განახავ ჩვეულებრივ ადგილზე. დამირეკე, რა! თუ ხვალ არ გამოვიდა, შევხვდეთ (ერთმანეთს) ან დღეის სწორს ან ხვალის სწორს!
- ბილი:** კეთილი! გრძელი ლოდინი არ ვარგა.

* This verb can either be construed with the 'meeter' in the nominative and the 'met' in the dative, as here, or, to emphasise the unintentionality of the event, in reverse with the 'meeter' in the dative and the 'met' in the nominative, to give here შემხვედრია/ შემხვდომია ის/იგი. Interestingly, although the latter form for the perfect is the one quoted in the Georgian Academy Dictionary, reviewers for this book rejected it in favour of the former.

Vocabulary

ყოფილი	<i>former, ex-</i>	თანაკლასელი	<i>classmate</i>
-ო	<i>saying</i>	მჭიდრო	<i>intimate, close</i>
კონტაქტი	<i>contact</i>	ერთხელ	<i>once</i>
-მეთქი	<i>I said</i>	ქორწინ-დ-ებ-ი (და-)	<i>you get married</i>

გულმისს[ა]ნი	<i>mind reader</i>	ი-ხიბლ-ებ-ი (მო-)	<i>you are charmed</i>
საქვეყნოდ	<i>universally</i>	შავთვალა (-ა-)	<i>black-eyed</i>
შავგვრემს[ა]ნი	<i>dark-skinned</i>	გ-ცოდნ-ი-ა	<i>you apparently knew/ know</i>
შრიფტი	<i>script</i>	დიდი ბრიტანეთი	<i>Great Britain</i>
ა-ვლინ-ებ (მი/მო-)	<i>you despatch X</i>	ბინა-ვ-დ-ებ-ი	<i>you install yourself</i>
სექტემბ[ერ]ი	<i>September</i>	(და-)	
საერთო	<i>common</i>	საცხოვრებ[ელ]ი	<i>hostel</i>
უ-ღვ-ებ-ი (შე-)	<i>you begin X (dat.)</i>	ადიღეური	<i>Circassian, Adyghe (thing)</i>
ნაცვლად (= მაგივრად)	<i>instead of (+ gen.)</i>	თანხმ-დ-ებ-ი	<i>you agree</i>
		(და-)	
მონათესავე	<i>related</i>	მოლაპარაკე	<i>speaker</i>
ორივე	<i>both</i>	ნაცნობი	<i>acquaintance</i>
მეოხებით	<i>with the help of (gen.)</i>	თარჯიმ[ა]ნი	<i>interpreter</i>
ადიღელი	<i>Circassian person</i>	სამწუხაროდ	<i>unfortunately</i>
დაბოლოება	<i>ending</i>	-თქო	<i>you should say</i>
დღეის სწორს	<i>a week today</i>	ხვალის სწორს	<i>a week tomorrow</i>
გრძელი ლოდინი	<i>long wait(ing)</i>	არ ვარგ-ა (ი- -ებ-ს)*	<i>X is/will be no good</i>

* Compare არ ვ-ვარგ-ი-ვარ/ვარგ-ი-ხარ) *I am/you are no good.*

Dialogue 2

Bill and John continue their conversation about their mutual friend's amorous adventures in Georgia

- ჯონი: ბილ, გამარჯობა. დაჯექი და გუშინ რო(მ) დაიწყე, იმის მოყოლა დაამთავრე, რა!
- ბილი: გაგიმარჯოს, ჯონ. სად გავჩერდით? პო, გამახსენდა. ჩვენი მეგობარი მშვენივრად მისწვევია თბილისში ცხოვრებას, დაჰკავშირებია ბევრ ქართველ ენათმეცნიერს, და დამეგობრებია სხვა ქართველებსაც. მაგრამ რაც დრო გადიოდა, მით უფრო ხშირად სწვევია იმ აფხაზებს, რომლებსაც უჭმევიათ მისთვის გემრიელი საჭმელი.
- ჯონი: სუკის წარმომადგენლები დაინტერესდნენ თუ არა მათი მეგობრობით?
- ბილი: არ დაინტერესებულან, რადგან არაფერი სცოდნიათ მის შესახებ. აპრილში მიუვლენიათ (/მიუვლინებიათ) ჩვენი მეგობარი სოხუმში (აფხაზეთში), სადაც უმუშავ(ნ)ია აფხაზურზე. თბილისის დატოვებისას ძალიან მონატრებია გუნდა, და როცა ორი კვირის

შემდეგ იგი ჩასულა სოხუმში ჩვენი მეგობრის სანახავად, მას უთხოვ(ნ)ია მისთვის ხელი – ამ დროს უკვე შესძლებიათ ქართულად ლაპარაკი ერთმანეთთან. გუნდას ჯერ უარი უთქვამს და გული დასწყდომია (დასწყვეტია) ჩვენს მეგობარს, მაგრამ, როგორც მას სჩვევია, თბილისში დაბრუნების შემდეგ მას მოუკვარახჭინებია ყველაფერი, და გუნდა დათანხმებულია. მაგრამ გუნდას შშობლებსა და ოჯახს არ ნდომებიათ ინგლისელი სიძე. ამიტომ ყველაფერი ისე მალულად მოგვარებულა, რომ გუნდას ოჯახს ვერაფერი ვერ გაუგია. ოცდახუთი ივნისის დაქორწინებულან თბილისში მხოლოდ რამ(ო)დენიმე მეგობრის თანდასწრებით. მაინც კინაღამ ვერ გამართულა მათი ქორწინი, რადგან ჩვენი მეგობარი ძლიერ ავად გამხდარა, როცა ქ(ალაქ) გორში მოწამლულა – უჭამია გაფუჭებული არაქანი! ერთხელ გადაღებულია მათი ქორწინი. ქორწინის შემდეგ ჩვენს მეგობარს კიდევ ისე სუსტად უგრძვნია თავი, რომ ადრე დაწოლილა! დაქორწინების შემდეგ ჩვენს მეგობარს მისცემია თბილისში კიდევ ექვსიოდე კვირის გატარების ნებართვა, და ბოლოსდაბოლოს გუნდას ოჯახს გადაუხდია მათთვის ქორწილი სახლის ეზოში. ჩვენი მეგობარი უკვე გზაზეა შინსკენ. ალბათ გაისად აქ ჩამოიყვანს გუნდას საცხოვრებლად, როცა მას მოუვა საჭირო ვიზები. და ცოლის შექმნის გარდა იგი მშვენივრად დაუფლებია ქართულს!

- ჯონი: რა საარაკო ამბავია! თუ არ ვცდები, შოთა რუსთ(ა)ველს სადღაც უწერია “სად წაიყვან სადაურსო?” – რა მართალი ყოფილა! ვნახით, კიდევ რამდენი ქართველოლოგი ჩამოიყვანს ინგლისში კავკასიულ ცოლს! რა გზა გაუკაფავს ჩვენს მეგობარს!
- ბილი: წინა კაცი უკანას ხილიაო, ნათქვამია!

Vocabulary

უ-კავშირ-დ-ებ-ი (და-)	<i>you contact X</i>	ენათმეცნიერი	<i>linguist</i>
უ-მეგობრ-დ-ებ-ი (და-)	<i>you become friends with X</i>	სუკი ¹	<i>KGB</i>
წარმომადგენ- [ე]ლი	<i>representative</i>	მეგობრობა	<i>friendship</i>
სოხუმი	<i>Sukhum</i>	უარი	<i>no (noun)</i>
გული ს-წყდ- ებ-ა (და-)	<i>X's heart sinks</i>	ა-კვარახჭინ-ებ (მო-)	<i>you artfully arrange X</i>
მალულად	<i>secretly</i>	გვარ-დ-ებ-ა (მო-)	<i>X is arranged</i>

1 სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტი *State Security Cttee.*

თანდასწრებით	<i>accompanied by</i> (+ gen.)	კინალამ	<i>almost</i> (of something bad)
ი- მართ-ებ-ა (გა-)	<i>X takes place</i>	ქორწინი	<i>wedding</i>
ძლიერ	<i>very</i>	ი-წამლ-ებ-ი (მო-)	<i>you get poisoned</i> (from food)
გაფუჭებული	<i>gone bad</i>	არაქ[ანი	<i>soured cream</i>
ი-დ-ებ-ა (გადა-)	<i>X is postponed</i>	სუსტი	<i>weak</i>
-ოდე	<i>about</i>	ნება-რო-ე-ა (ე.გ. ნებას მ-რო-ავ)	<i>permission</i> (e.g. <i>you give me</i> (dat.) <i>permission</i>)
უ-ხლ-ი (გადა-)	<i>you put on</i> (<i>ceremony</i>) for X	ქორწილი	<i>wedding feast</i>
გაისად	<i>next year</i>	საცხოვრებლად	<i>to live</i>
ვიზა	<i>visa</i>	შე-ძენ-ა	<i>acquiring</i>
საარაკო	<i>legendary</i>	სადაური	<i>from where</i> (adj.)
ქართველოლოგი	<i>Kartvelologist</i>	კავკასიელი	<i>Caucasian</i> (<i>person</i>)
გზას კავ-ავ (გა-)	<i>you show the way/ set an example</i>	წინა (-ა-)	<i>the one in front</i>
ხიდი	<i>bridge</i>	უკანა (-ა-)	<i>the one behind</i>
		ნა-თქვ-ამ-ი	<i>having been said</i>

Grammar

The formation of the perfect of intransitive verbs

Intransitive verbs may be combined with just a single, nominative subject or with two arguments, namely, the nominative subject and the dative indirect object. In the various verb forms belonging to Series I and II that were examined in earlier lessons the marking of the indirect object within the verb was achieved by employing the appropriate set of agreement affixes with or without a version vowel, but without any other changes to the essential structure of the verb. Now that we have reached Series III, however, there is a sharp distinction in the basic formation depending on whether the verb is mono-personal (i.e. has a subject only) or bipersonal (i.e. has a subject and indirect object).

Intransitive verbs with subject only

These all form their perfects by fusing their past participle (minus any adjective agreement ending) with the present indicative of the copula, the 3rd person singular form of which is -ა, whilst the plural is in -აბ. There is only one complication, and this is that, when the subject is 1st person (sing. or pl.), not only is this indicated by the form of the copula, which stands at the

end of the compound, but the characteristic exponent of 1st personhood (ვ-) is also placed immediately before the verb root (after any preverb(s) that may be present). As a reminder, refer again to Lesson 17 for the formation of the past participle of the different types of verb.

If the past participle is passive in meaning, then the perfect will be the equivalent of *X apparently was/has been [verb]ed*, whereas, if the past participle is active in meaning, the perfect will be translated as *X apparently (has) [verb]ed*. To illustrate this opposition simultaneously with the pattern of conjugation, take the passive და-ჭერ-ილ-ი *caught, arrested* and the active მო-ს-ულ-ი *having come*, which respectively form the base for the perfects *I (etc.) apparently was/have been caught/arrested* and *I apparently came/have come*:

და-ვე-ჭერ-ილ-ვარ	მო-ვე-ს-ულ-ვარ
და-ჭერ-ილ-ხარ	მო-ს-ულ-ხარ
და-ჭერ-ილ-ა	მო-ს-ულ-ა
და-ვე-ჭერ-ილ-ვართ	მო-ვე-ს-ულ-ვართ
და-ჭერ-ილ-ხართ	მო-ს-ულ-ხართ
და-ჭერ-ილ-ან	მო-ს-ულ-ან

As long as one knows how to form a verb's past participle, one can straightforwardly produce the relevant intransitive perfect according to this model. The same pattern also applies to those verbs whose past participle is formed by the circumfix მ- -არ/ალ, as may be seen by taking the participles და-მ-ხრჩვ-ალ-ი *having drowned/suffocated*, და-მ-თერ-ალ-ი *having got drunk*, and გა-მ-ხდ-არ-ი *having become, having grown thin*, which produce the following three perfects:

და-ვე-მ-ხრჩვ-ალ-ვარ	და-ვე-მ-თერ-ალ-ვარ	გა-ვე-მ-ხდ-არ-ვარ
და-მ-ხრჩვ-ალ-ხარ	და-მ-თერ-ალ-ხარ	გა-მ-ხდ-არ-ხარ
და-მ-ხრჩვ-ალ-ა	და-მ-თერ-ალ-ა	გა-მ-ხდ-არ-ა
და-ვე-მ-ხრჩვ-ალ-ვართ	და-ვე-მ-თერ-ალ-ვართ	გა-ვე-მ-ხდ-არ-ვართ
და-მ-ხრჩვ-ალ-ხართ	და-მ-თერ-ალ-ხართ	გა-მ-ხდ-არ-ხართ
და-მ-ხრჩვ-ალ-ან	და-მ-თერ-ალ-ან	გა-მ-ხდ-არ-ან

Note also the three pairs:

ვ-მ-დგ-არ-ვარ	ა-ვე-მ-დგ-არ-ვარ
<i>I apparently stood</i>	<i>I apparently stood up</i>
ვ-მ-ჯდ-არ-ვარ	და-ვე-მ-ჯდ-არ-ვარ
<i>I apparently was seated</i>	<i>I apparently sat down</i>
(pl. = ვ-მ-სხდ-არ-ვართ)	(pl. = და-ვე-მ-სხდ-არ-ვართ)
ვ-წოლ-ილ-ვარ	და-ვე-წოლ-ილ-ვარ
<i>I apparently was lying</i>	<i>I apparently lay down</i>

Intransitive verbs with indirect object

This construction is more complicated. This time the base is provided not by the past participle but by the masdar, *regardless of which of the three intransitive formations the verb in question selects in Series I and II*. Replace the masdar's final -ა with -ო, to which the same endings from the copula illustrated above are added to agree with the nominative subject. Again the 1st person marker *გ-* stands immediately before the root (after any preverb(s) that may be present). The object agreement affixes then combine with these indicators of subject according to the basic patterns discussed in Lesson 6. To illustrate let us take the masdar of *give* (with 3rd person indirect object) = მი-ცემ-ა, which, if we keep the 3rd person indirect object constant, will give us the following perfect conjugation:

მი-ცემ-ი-ვარ	<i>I apparently was/have been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ს-ცემ-ი-ხარ	<i>you apparently were/have been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ს-ცემ-ი-ა	<i>X apparently was/has been given to Y</i>
მი-ცემ-ი-ვართ	<i>we apparently were/have been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ს-ცემ-ი-ხართ	<i>you (pl.) apparently were/have been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ს-ცემ-ი-ან	<i>they apparently were/have been given to X (sing./pl.)</i>

Let us now observe the effect of altering the person (and number) of the indirect object, remembering that for this verb the preverb მი- yields to მო- when the indirect object is either 1st or 2nd person:

მო-გ-ცემ-ი-ვარ	<i>I apparently was/have been given to you</i>
მო-გ-ცემ-ი-ვართ	(a) <i>I apparently was/have been given to you (pl.)</i> (b) <i>we apparently were/have been given to you (sing./pl.)</i>
მო-მ-ცემ-ი-ხართ	<i>you (pl.) apparently were/have been given to me</i>
მო-გვ-ცემ-ი-ხართ	<i>you (pl.) apparently were/have been given to us</i>
მი-ს-ცემ-ი-ათ	<i>X apparently was/has been given to them</i>
მო-გ-ცემ-ი-ან	<i>they apparently were/have been given to you (sing./pl.)</i>

When the indirect object is 3rd person plural and the subject 3rd person singular, the pluralising suffix -თ is, in fact, optional. This model is rigidly followed, and so only a few examples will be offered, though each type of verb will be covered. The masdar is presented first, and after each example the equivalent aorist indicative is placed in brackets.

Root verbs

მი-წერ-ა/მო-წერ-ა *write to* →

წერილი ქალებს გუშინ მი-ს-წერ-ი-ა (-თ)

A letter was apparently written to the women yesterday (მი-ე-წერ-ა(-თ))

წერილი გუშინ მო-გვ-წერ-ი-ა

A letter was apparently written to us yesterday (მო-გვ-ე-წერ-ა)

და-ტეხ-ა/და-ტყდ-ომ-ა *burst/come crashing down upon* →
 რა უბედურება და-ს-ტეხ-ი-ა/და-ს-ტყდ-ომ-ი-ა ჩვენს ოჯახს თავს/თავზე!
What misfortune has apparently come crashing down upon
 (= *about the head* თავს/თავზე) *of* *our family!* (და-ა-ტყდ-ა)

(Note that either of the two masdars can be selected as base in Series III for this bipersonal intransitive.)

და-ზნ(-)ეგ-ა *scatter/confuse* →
 მგზავრებს გზა და-ზნ(-)ეგ-ი-ა(-თ)
The travellers (მგზავრი) apparently (have) lost their way (და-ე-ზნ-ა(-თ))

და-რჩ(-)ენ-ა *remain to* →
 იმ ერს გვარის გამგრძელებელი არ და-რჩ(-)ენ-ი-ა
That people was apparently left with no one to carry on/continue
 (გამგრძელებელი) *the race* (გვარი) (და-ე-რჩ-ა)

Verbs in -eb

და-ბად-ე-ბ-ა *give birth to* →
 შენს ცოლს ლამაზი ბიჭი გუშინ და-ბად-ე-ბ-ი-ა
A handsome lad was apparently born to your wife yesterday (და-ე-ბად-ა)

გა-წითლ-ე-ბ-ა *reddden* →
 უცხოელებს უცბად გა-ს-წითლ-ე-ბ-ი-ა(-თ) ლოყები
The foreigners' cheeks (ლოყა) suddenly (უცბად) turned red apparently
 (გა-უ-წითლ-და-(-თ))

და-სწრ-ე-ბ-ა (*make*) *attend* →
 კონფერენციას არ და-ე-სწრ-ე-ბ-ი-ვარ-თ
We did not attend the conference (და-ე-ე-სწარ-ი-თ)

Verbs in -av

და-მალ-ე-ვ-ა *hide* →
 ბავშვები დედებს და-მალ-ე-ი-ან
The children apparently hid/have hidden from their mothers (და-ე-მალ-ენ-ე)

მი-კვრ-ა *attach firmly to* →
 შეშინებული მაია შშობლებს მი-ჰ-კვრ-ი-ა(-თ)
Maia apparently attached herself like glue to her parents in alarm
 (შეშინებული) (მი-ე-კრა-(-თ))

Verbs in -i

გა(მო)-გზავნ-ა *send (here)* →
 ქვითარი ჯერ არ გამო-გ-გზავნ-ი-ა-თ?
Hasn't the cheque (ქვითარი) been sent to you (pl.) yet? (გამო-გ-ე-გზავნ-ა-თ)

გა-**ბღ**-ომ-ა *become* →

სტუმარი გზაზე გა-**ბღ**-ომ-ი-ა ავად

Your guest apparently became ill on the way (გა-**ბღ**-ი-**ბღ**-ა)

Verbs in -ობ

და-**თრ**-ობ-ა *make/get drunk* →

ქმარი ძალიან და-ს-**თრ**-ობ-ი-ა ელისოს წუხელ

Eliso's husband apparently got very drunk last night (და-**თრ**-ა)

მო-**სბ**-ობ-ა *ruin* →

შხიარულება მთლად მო-მ-**სბ**-ობ-ი-ა

My joy (შხიარულება) has apparently been thoroughly (მთლად) ruined
(მო-მ-**სბ**-ო)

Verbs in -ამ

ხაზის გა-ს-მ-ა *stress* →

სწორედ ამ ფაქტს გა-ს-მ-ი-ა ხაზი

It was apparently precisely (სწორედ) this fact which was stressed (გა-**ე**-**სგ**-ა)

This section closes with a few examples that do not fit into the above list:

გა-**ყოფ**-ა *divide* →

ნაანდერძევი ქონება შუაზე გა-**ყოფ**-ი-ა(-თ) ორ ქალიშვილს

The property (ქონება) left in the will (ნაანდერძევი) was apparently divided down the middle (შუაზე) between the two daughters (გა-**ე**-**ყო**-(-თ))

ცოლად გა(მო)-**ყოლ**-ა *follow as wife/marry* (of woman) →

ბრიყვს გა-**ყოლ**-ი-ხარ ცოლად

You have apparently married an idiot (ბრიყვი) (გა-**ბ**-**ყვე**-ი)

შე-**ხვედრ**-ა/შე-**ხედ**-ომ-ა *meet* →

ურჩხულს არასოდეს (არ) შე-**ხვედრ**-ი-ვარ/შე-**ხედ**-ომ-ი-ვარ

I have never met a dragon (ურჩხული) (შე-**ხედ**-ი)

or ურჩხული არასოდეს (არ) შე-**ხვედრ**-ი-ა/შე-**ხედ**-ომ-ი-ა (= aorist შე-**მ**-**ხედ**-ა)

მო-**კვდ**-ომ-ა *die* →

ბებია ჯერ არ მო-**გვკვდ**-ომ-ი-ა

Our grandmother has not yet died (მო-**გვ**-**ი**-**კვდ**-ა)

მი-**ჯდ**-ომ-ა *sit at* →

უცხოელი მაგიდას ადრე მი-**ჯდ**-ომ-ი-ა

The foreigner apparently sat down at the table early (მი-**ე**-**ჯდ**-ა)

მო-**სვლ**-ა *come* →

ბევრი ფული მო-**გ**-**სვლ**-ი-ა

A lot of money has apparently come to you

(Note the following equivalents: present = მო-გ-დი-ს; imperfect = მო-გ-დი-ოდა; present subjunctive = მო-გ-დი-ოდ-ე-ს; future = მო-გ-ი-ვა; conditional = მო-გ-ი-ვიდ-ოდ-ე-ს; future subjunctive = მო-გ-ი-ვიდ-ოდ-ე-ს; aorist = მო-გ-ი-ვიდა; aorist subjunctive = მო-გ-ი-ვიდ-ე-ს.)

და-პირ-ებ-ა *promise* →

პრეზიდენტი თავის შვილს და-პ-პირ-ებ-ი-ა მაღალ თანამდებობას

The president apparently promised his own son a high post (და-პ-პირ-და)

The verb *realise*, behaves the same way as *promise* when it is combined with two dative objects (e.g. (შენ) ვერ მი-გ-ხვდ-ომ-ი-ვარ/მი-გ-ხვედრ-ი-ვარ გულის წაძღვლს *I apparently was unable to grasp your heart's desire* (მი-გ-ი-ხვდ-ო)). However, when there is only a single dative object, the IIIrd Series forms are based on the past participle (e.g. ვერ მი-ვ-მ-ხვდ-არ-ვარ უფროსის ნათქვამის სრულ მნიშვნელობას *Apparently I couldn't grasp the full (სრული) meaning (მნიშვნელობა) of the boss's words (ნათქვამი)* (მი-ვ-ხვდ-ი)).

The perfect of ცდ(-)ილ-ობ/(შე)ცდ-ები-ი *you (will) try is (შე-)ცდ(-)ილ-ხარ* (e.g. არ ცდ(-)ილ-ხარ ხეზე შეჯდომას *You didn't try/haven't tried to sit on a tree*, where, however, we note the object is in the dative).

There are a few intransitive verbs that imply the presence of an indirect object in Series I and II, even though no such indirect object is actually present. Such verbs in Series III behave like normal monopersonal intransitives with subject only, e.g.:

ქალი მი-ე-გდ-ებ-ა/მი-ე-გდ-ო ლოგინზე

The woman will flop/flopped down on the bed

compared with

ქალი მი-გდ-ებ-ულ-ა ლოგინზე

The woman apparently flopped down on the bed

Some verbs of this type may be used mono- or bipersonally. In Series III their shape will be determined accordingly, e.g.:

ინდაურს მო-ე-შე-ებ-ა/მო-ე-შე-ა/მო-შე-ებ-ი-ა ფეხებზე შემბული თასმა

The twine (თასმა) bound to (შემბული) its feet will become/became/apparently became slack on the turkey (ინდაური)

compared with

სიმი მო-ე-შე-ებ-ა/მო-ე-შე-ა/მო-შე-ებ-ულ-ა

The instrument string (სიმი) will become/became/apparently became slack

Medials with bivalent intransitive forms in Series I and II tend to use their transitive forms in the perfect (and indeed throughout Series III) in association with a suitable postposition governing what in Series I and II was their indirect object (e.g. (მე) შენ და-ლაპარაკ-ებ-ი-გ-ე-თამაშ-ებ-ი *I speak to/play with you* → (მე) შენთან მი-ი-ლაპარაკ-(ნ-ი)-ა/მი-ი-თამაშ-(ნ-ი)-ა *I have spoken*

to/played with you apparently). However, should a preverb be used with such intransitives, the perfect (along with the other IIIrd Series forms) is produced normally (e.g. (მე შენ) დაგელაპარაკები *I'll have a talk with you* → perfect (მე შენ) დაგლაპარაკებივარ; ბუბქელა სანთქელს გაეთამაშება → *the butterfly will begin* → *apparently began to play around the candle*). With the latter formation in ე- compare the suffixal intransitive form seen in ელისოს ნაღვლიანი ღიმილი გაუთამაშდა → *გასთამაშებია სახეზე a smile of hurt played* → *apparently played across the face of Eliso* (dat.), for which intransitive form there is even a transitive equivalent seen in ელისოს კმაყოფილების ღიმილმა გაუთამაშა სახეზე *a smile of satisfaction played across the face of Eliso* (dat.), though in this case the perfect is transformed in the usual way for transitive verbs, namely, ელისოსთვის კმაყოფილების ღიმილს გაუთამაშ- (ნ)ია/გაუთამაშებია სახეზე).

The formation of the perfect of indirect verbs

Indirect verbs form their perfects in *exactly* the same way as intransitive verbs with subject and indirect object. The only difference is that, since the dative nominal is here the subject and the nominative nominal the direct object, when the dative nominal is 3rd person plural and the nominative nominal is 3rd person (sing. or pl.), the verbal element -თ that marks the plurality of the dative nominal is *always* used. In contrast, the plurality of a 3rd person nominative nominal is *never* indicated. The only difficulty is knowing the correct form of the masdar from which the perfect (and Series III as a whole) is produced for indirect verbs. Study these examples:

შე-ყვარ-ებ-ა *fall in love* (სი-ყვარ-ულ-ი *love*):

ქალს ვ-უ-ყვარ-ვარ/ვ-ე-ყვარ-ებ-ი/ვ-უ-ყვარ-დ-ი/ვ-ყვარ-ებ-ი-ვარ
The woman loves/will love/loved/apparently loved me

შე-გ-ი-ყვარ-დ-ებ-ი/შე-გ-ი-ყვარ-დ-ი/შე-გ-ყვარ-ებ-ი-ვარ
You will fall/fell/apparently fell in love with me

ყ-ო-ლ-ა *have* (something animate):

მეფეს მონად ვ-ყავ-ვარ/ვ-ე-ყ-ო-ლ-ებ-ი/ვ-ყავ-დ-ი/ვ-ყ-ო-ლ-ი-ვარ
The king has/will have/had/apparently had me as a slave (მონა)

ქონ-ა *have* (something inanimate):

მეზობლებს დიდი სახლი ა-ქვ-თ/ე-ქნ-ებ-ა-თ/მ-ქონ-დ-ა-თ/მ-ქონ-ი-ა-თ
The neighbours have/will have/had/apparently had a big house

(მო-)სმ(-)ენ-ა *hear*:

ქალაქელს პირველად ე-სმ-ი-ს/მო-ე-სმ-ებ-ა/მო-ე-სმ-ა/მო-სმ(-) ენ-ია ბუღბუღლის
 გალობა

*The city dweller (ქალაქელი) hears/will hear/heard/apparently heard the
 singing/warbling (გალობა) of the nightingale (ბუღბუღლი) for the first time*

ნდ(-)ომ-ა *want* (მო-**ნდ(-)ომ**-ება-ა *conceive a wish*):

ახალი კოსტიუმი გ-ი-**ნდ**-ა/გ-ე-**ნდ(-)ომ**-ება-ა/გ-ი-**ნდ**-ოდ-ა/გ-**ნდ(-)ომ**-ება-ი-ა
You want/will want/wanted/apparently wanted a new suit (კოსტიუმი)

მო-**წონ**-ება-ა *like*:

ინგლისელებს ღომი არ მო-ს-**წონ**-თ/მო-ე-**წონ**-ება-თ/მო-ე-**წონ**-ა-თ/
 მო-ს-**წონ**-ება-ი-ა-თ
Englishmen do/will/did/apparently did not like grits (ღომი)

შე-ძულ-ება-ა *conceive hatred for* (სი-**ძულ**-ე-ილ-ი *hatred*):

გ-**ძულ**-ვარ/გ-ე-**ძულ**-ება-ი/გ-**ძულ**-დი/გ-**ძულ**-ება-ი-ვარ
You hate/will hate/hated/apparently hated me

შე-გ-**ძულ**-დ-ება-ი/შე-გ-**ძულ**-დი/შე-გ-**ძულ**-ება-ი-ვარ
You will come/did come/apparently came to hate me

The verb ა-**ხს(-)ოვ**-ს *X remembers Y* does not exist in either the IIInd or IIIrd Series, though there are near equivalents for both *X stays in Y's memory* and *X comes into Y's mind*:

ის ღამე სტუდენტებს ღა-ა-**ხს(-)ოვ**-და-თ(= ღა-ა-**ხს(-)ომ**-და-თ = ღა-ა-**მასსოვრ**-
 და-თ)/(ღა-ა-(**პ**-)**ხს(-)ომ**-ება-ი-ა-თ(= ღა-**მასსოვრ**-ება-ი-ა-თ)
That night stayed/apparently stayed in the students' memory

ის ღამე სტუდენტებს გა-ა-**ხს(-)ენ**-და-თ/გა-(**პ**-)**ხს(-)ენ**-ება-ი-ა-თ
That night came/apparently came into the students' minds

Some other formations for indirect verbs are:

ს- ტკივ -ა	<i>X has pain in Y</i>	→	ს- ტკ(-)ენ -ი-ა
ა-ს- ტკივ -დ-ება-ა	<i>X will get a pain in Y</i>	→	ა-ს- ტკივ -ება-ი-ა
შე-ს- ცივ -დ-ება-ა	<i>X will start to feel cold</i>	→	შე-ს- ცივ -ება-ი-ა
მო- შიგ -დ-ება-ა	<i>X will get hungry</i>	→	მო- შიგ -ება-ი-ა
მო-ს- წყურ -დ-ება-ა	<i>X will get thirsty</i>	→	მო-ს- წყურ -ება-ი-ა
ს- ჭირ -დ-ება-ა	<i>X needs Y</i>	→	და-ს- ჭირ(-)ე -ება-ი-ა
ს- ძინ -ა-ე-ს	<i>X is asleep</i>	→	ს- ძინ -ება-ი-ა
პ - ღვიძ -ა-ე-ს	<i>X is awake</i>	→	პ - ღვიძ -ება-ი-ა
შე-უ- ძლ -ი-ა	<i>X is possible for Y</i>	→	შე-ს- ძლ -ება-ი-ა
ა- კლ -ი-ა	<i>X lacks Y</i>	→	პ - კლ -ება-ი-ა
ა- ვიწყ -დ-ება-ა	<i>X forgets Y</i>	→	და- ვიწყ -ება-ი-ა
შე-ე- შინ -დ-ება-ა	<i>X will feel fear</i>	→	შე- შინ -ება-ი-ა
და-ს- ცხ -ება-ა	<i>X will feel hot</i>	→	და-ს- ცხ -ომ-ი-ა
მო-ე- ნატრ -ება-ა	<i>X will come to miss Y</i>	→	მო- ნატრ -ება-ი-ა
შე-მ- რცხვ -ება-ა	<i>I will feel ashamed</i>	→	შე-მ- რცხვ(-)ენ -ი-ა
შე-ე- ცოდ -ება-ა	<i>X will come to pity Y</i>	→	შე-ს- ცოდ -ება-ი-ა
უ- კვირ -ს	<i>X is surprised at Y</i>	→	future გა-უ- კვირ -დ-ება-ა
		→	perfect გა- პ - კვირ(-)ე -ება-ი-ა

The verb for *to know* belongs here in respect of its Series III formation. In the present sub-series it is odd insofar as its subject stands in the ergative, while its object is nominative. In the future sub-series we saw that it behaves like an indirect verb with dative subject and nominative object. The verb does not exist in Series II. Its perfect (and in general Series III) formation continues the pattern of the future sub-series and is based on the masdar ცოდნა *knowing*, *knowledge* to produce the declension:

მ-ცოდნ-ია	<i>I apparently knew</i>	ვე-ცოდნ-ია	<i>we ...</i>
გ-ცოდნ-ია	<i>you ...</i>	გ-ცოდნ-ია-თ	<i>you (pl.) ...</i>
ს-ცოდნ-ია	<i>X ...</i>	ს-ცოდნ-ია-თ	<i>they ...</i>

The structure of the perfect for stative verbs

We saw in Lesson 13 that a peculiarity of the small class of stative verbs is that, whether or not an indirect object is combined with them, their structure (especially in the future sub-series and in Series II) implies the presence of one. As far as the perfect (and Series III as a whole) is concerned, their shape is determined by whether such an indirect object is actually present or not. If they have subject only, they behave like simple intransitive verbs and use the past participle combined with the copula. Such perfects *never* incorporate a preverb but otherwise usually resemble the intransitive perfect for the verb root concerned. Some verbs, however, add the thematic suffix -ებ- and build the past participle accordingly (i.e. by using the participial ending -ულ-). For example, (და-)ა-წყ-ობ *you (will) put/arrange (plural) X in some order* has the intransitive perfect და-წყ-ობ-ილ-ა *they have been arranged in order apparently*, and the stative ა-წყ-ვ-ია *they are arranged* has the perfect წყ-ობ-ილ-ა. On the other hand, (და-)თეს-ავ *you (will) sow X* has the intransitive perfect და-თეს-ილ-ა *X has apparently been sown*, whereas the stative form ს-თეს-ია *X is sown* has the perfect თეს-ებ-ულ-ა.

If the construction involves an indirect object, then the relevant perfect is built on the masdar in the same way as the root in question will form the perfect for its intransitive plus indirect object, minus (of course) the preverb. Again, though, a number of roots add the thematic suffix -ებ-. For example, ქალს და-ე-წყ-ობ-ა *წიგნები The books will be put in order for the woman* has the perfect ქალს და-ს-წყ-ობ-ია *წიგნები*, and the stative ქალს უ-წყ-ვ-ია *წიგნები The woman has her books arranged in order* has the perfect ქალს ს-წყ-ობ-ია *წიგნები*. In comparison, ავტორს და-ე-ხატ-ებ-ა *სურათი The author's picture will be painted* has the perfect ავტორს და-(3-)-ხატ-ვ-ია *სურათი*, whereas the stative წიგნის ყდას ავტორის სურათი ა-ხატ-ია *The author's picture is painted on the cover (ყდა) of the book* has the perfect წიგნის ყდას ავტორის სურათი (3-)-ხატ-ებ-ია.

The perfects for all the other statives listed in Lesson 13 that possess Series III forms are listed below [(M) = monopersonal form, (B) = bipersonal form]:

<i>be suspended</i>	= (M) კიდ-ებ-ულ-ა	(B) ჰ-კიდ-ებ-ი-ა
<i>be tied up</i>	= (M) ბ-მ-ულ-ა	(B) ბ-მ-ი-ა
<i>think something</i>	= (B) ჰ-გონ-ებ-ი-ა	
<i>be sorted out</i>	= (M) ლაგ-ებ-ულ-ა	(B) ლაგ-ებ-ი-ა
<i>be lit</i>	= (M) ნთ-ებ-ულ-ა	(B)
<i>hold something</i>	= (B) ბერ-ობ-ი-ა	
<i>hold something</i>	= (B) ს-ჭერ-ი-ა	
<i>hold something</i>	= (B) ჰ-კავ-ებ-ი-ა	
<i>be involved</i>	= (M) რ(-)ე-ულ-ა,	(B) რ(-)ეგ-ი-ა
<i>be called something</i>	= (B) რქმ-ეგ-ი-ა	
<i>wear something</i>	= (B) ს-ც-მ-ი-ა	
<i>be written</i>	= (M) წერ-ებ-ულ-ა,	(B) ს-წერ-ებ-ი-ა
<i>wear headgear</i>	= (B) (ჰ-)ხურ-ებ-ი-ა	
<i>be lying</i>	= (M) დ-ებ-ულ-ა,	(B) ს-დ-ებ-ი-ა

Reported speech

One can report words or thoughts in Georgian in the same way as English, i.e. by altering the tense of the verb and other features of the original to fit the requirements of the sentence into which it is being fitted. Such 'indirect speech' is introduced by *რო(მ)*, e.g.:

დედა-შენს უთხარი, რო(მ) სამ საათზე შე-ხვდ-ები-ი¹ მას
Tell your mother that you will meet her at 3 o'clock

ქალს ვუთხარი, რო(მ) და-ე-ე-ხმარ-ებ-ოდ-ი
I told the woman that I would help her
 (Georgian uses the conditional)

ხომ ვთქვით, რო(მ) გე-ცხელ-ოდ-ა?
We said, didn't we, that we were hot?
 (Georgian has the imperfect)

ხომ გვითხარი, რო(მ) ქურდი მო-კალ-ი/მო-გ-ე-კლ-ა?
You told us, didn't you, that you had killed the thief?
 (Georgian uses either the aorist or pluperfect)

ფიქრობდნენ, რო(მ) ნაყინი გემრიელი ი-ქნ-ებ-ოდ-ა
They were thinking that the ice cream would be tasty
 (Georgian has the conditional)

However, the preferred way of reporting speech in Georgian, especially in the spoken language, is to repeat the actual words or thoughts of the original in association with one of three specific speech particles, a sort of verbal equivalent to the quotation-marks of writing.

¹ One would not, of course, use the indirect form of this verb (შე-გ-ხვდ-ებ-ა) on an occasion like this.

Speech particles

The three particles are **-თქო** (more rarely **-თქვა**), **-მეთქი** and **-ო**. The first two tend to be used only once per sentence and attach to the final word of it (usually the verb); when written, they are preceded by a hyphen. The third particle tends to be suffixed to each major constituent of the sentence and, when written, is not accompanied by a hyphen. Prescriptively at least, no **რო(მ)** is used in these cases. Note that these three particles, when attached, do not affect the position of the stress on the word.

Strictly speaking the particle **-თქო** is used only when the person being spoken to is being told what words he is to repeat to some third party. The first example given above fits this definition and so would colloquially be expressed as:

დედა-მენს უთხარი, სამ საათზე შე-გ-ხედ-ებ-ი-თქო
Tell your mother that you will meet her at 3 o'clock
 (lit.: I shall meet you, saying)

The second particle is only used when a 1st person singular subject is repeating his or her own words or thoughts. However, **-თქო** is also possible in such contexts (especially in the speech of speakers from western Georgia). And so a more colloquial way of expressing the second example above would be:

ქალს ვუთხარი, და-გ-ე-ხმარ-ებ-ი-მეთქი/-თქო
I told the woman that I would help her
 (lit. I shall help you, saying)

In all other cases it is the third particle that is used; it is normally present when proverbs are quoted. When the introductory verb has a 1st person plural subject, however, **-თქო** may again be used (especially in western Georgia) in place of **-ო**. The remaining three examples given above would thus, colloquially, become:

ხომ ვთქვით, გე-ცხელ-ა-ო/-თქო?
We said, didn't we, that we were hot (lit. we are hot, saying)

ხომ გვითხარი, ქურდი მო-ვ-კალ-ი-ო?
You told us, didn't you, that you had killed the thief?
 (lit. I killed him, saying)

ფიქრობდნენ, ნაყინი გემრიელი ი-ქნ-ებ-ა-ო
They were thinking that the ice cream would be tasty
 (lit. it will be, saying/thinking)

Direct quotation is widely used in Georgian, and readers will find it very useful as a means of avoiding more complicated syntactic constructions. For example, expressions of fearing are easily handled this way – simply imagine a suitable form for the fear as originally conceived and/or verbalised, and use that in association with the appropriate particle:

ძალიან გვეშინოდა, ომი მაღე არ და-ი-წყ-ო-ს-ო/-თქო!

We were very afraid that war would soon begin

(lit. let not a war begin, saying)

ძალიან გვეშინოდა, ვაი-თუ ომი მაღე და-ი-წყ-ებ-ა-ო/-თქო

We were very afraid that war would soon begin

(lit. woe if (ვაი-თუ) a war will soon begin, saying)

ჩემზე გეშინია, იქნებ/ეგებ სახლი დროზე არ ა-გე-ი-შენ-ო-ს-ო!?

Are you afraid that I won't build the house on time for you?

(lit. Are you afraid concerning me, 'Maybe (იქნებ/ეგებ) he won't build for us the house on time!' saying?)

or ჩემზე გეშინია, ვაი-თუ სახლს დროზე არ ა-გე-ი-შენ-ებ-ს-ო!?

Are you afraid concerning me, 'Woe if he will not build for us the house

on time!' saying?

Direct quotation is also found sometimes where one might have expected a clause indicating an intention (cf. Lesson 14 and Lesson 16), e.g.:

მგზავრები ბალახზე დაწვნენ, აქ და-ვ-ი-სვენ-ო-თ-ო და მერე მგზავრობა

გა-ვ-ა-გრძელ-ო-თ-ო

The travellers lay down on the grass in order to rest there before continuing

their journey (lit. let us rest here and then let us continue our journey, saying!)

Compare the following three examples with variations presented in Lesson 16:

ვინ სთხოვა ჭარისკაცებს, იარაღები და-ყარ-ე-თ-ო!?

Who asked the soldiers to cast down their weapons?

(lit. cast down your weapons, saying!)

მამამ გვიჩიოა, ეს ყანა დღეს არ და-თეს-ო-თ-ო/ამ ყანას დღეს ნუ და-თეს-ავ-თ-ო!

Father advised us not to sow this field today

(lit. do not sow it! saying)

გიბრძანებ, ვერცხლი აღარ მო-პ-პარ-ო მღვდელს-მეთქი/-თქო (ვერცხლს ნუღარ

მო-პ-პარ-ავ მღვდელს-მეთქი/-თქო), როგორც გუშინ გიბრძანე, არ მო-პ-პარ-ო

ოქრო მესაათეს-მეთქი/-თქო (ნუ მო-პ-პარ-ავ ოქროს მესაათეს-მეთქი/-თქო)

I command you not to steal silver any more from the priest, as yesterday

I commanded you not to steal gold from the watchmaker

And finally note the following, where the listener has to deduce the precise relationship between the main clause and the direct quotation, as the syntax does not make this clear in the Georgian:

ბიჭმა მაგიდაზე დატოვებული ფული მაღულად ჩაიღო ჭიბეში, არავინ არ და-მ-ი-ნახ-ო-ს-ო!

The lad secretly put into his pocket the money left on the table in the hope that no one would notice him

(lit. may no one notice me, saying!)

Dialogue 3

Sam, a foreign student of Georgian, Sam, tells another student, Ted, of an amusing incident during their latest lecture, which Ted missed

- სამი: რატომ არ დასწრებიხარ დღევანდელ ლექციას?
- თედო: თურმე ჩამძინებია, თორემ აუცილებლად დავესწრებოდი. ლექტორმა რა თქვა? მარა ერთი წუთით ნუ დამიწყებ მოყოლას – წყალს დავდგამ ყავისთვის.
- [თელი გადის და კიდევ შემოდის ცოტა ხნის შემდეგ]
- სამი: ლექტორს რატომღაც თურმე გადაუწყვეტია, რო(მ) დღეს ილაპარაკებდა ბავშვების გადამდებ ავადმყოფობებზე და განაცხადა: დღესო “ბატონებზე” ვიმსჯელებო. ჩვენთანო ყველაზე გავრცელებულები გახლავთო წითელა, ჩუტყვავილა, ყივანახველა, ყვავილი და ქუნთრუშაო; სხვათა შორისო, ხომ იცით, რო(მ) სტალინს დასტყობია ნავაგვილარიო? ერთი ამათვანო თუ ვინმეს სჭირსო, სხვებს უშინათ – ჩვენც არ გადმოგვედოსო! ამ მომენტში ის ხუმარა ((ენამისწრებული) ფრანგი გოგო ფეხზე ახტა და ლექტორს წაეხუმრა, როგორც თურმე მას ერთხელ წახუმრებია მას შემდეგ, რაც ჩვენ ამ კლასს შევეკრითო, ოღონდ იმ დღეს შენ და მე სხვაგან ვყოფილვართ: ბოდიშო, ვიცნობო ბატონ შალვას, ბატონ ზაზას და ასე შემდეგო; გამოვიჩინაო ის ბატონები, რომლებსაც ყმები ჰყოლიათო ბატონ-ყმობისასო, მაგრამო არასოდეს არ გამოვიჩინაო ბატონი წითელა, ბატონი ჩუტყვავილა და სხვებო. რა სიცილი ატყდა დარბაზში! მაგრამ ლექტორი ხუმრობის ხასიათზე არ ყოფილა და იმ ფრანგს სერიოზულად უპასუხა: შენო რო(მ) თავში გქონია სიტყვა “ბატონიო”, ის იხმარებაო ძირითადად მხოლოდობითშიო და აქესო ის მნიშვნელობებო, რომლებიც შენ გცოდნიაო. მაგრამო როცა ბავშვების ავადმყოფობებია ნაგულისხმევო, სიტყვა “ბატონები” იხმარება მხოლოდ მრავლობითშიო. აღარ შეგეშაღოსო! მერე საოცარი რამ მოხდა – მიატოვა ლაპარაკი ე.წ. ბატონებზე და მოგვემართა ასე: თუმცაო არ შეგვიძლია ის მივაკუთვნოთ ბატონებსო, დღეს ყველაზე შემაზრხენი გადამდები ავადმყოფობა შიდსი გახლავთო. საქართველოში ბევრი არ ვიცით ამის შესახებო, მაგრამო თქვენ დასავლ(ეთ)ელები ბრძანდებითო და ალბათ უფრო კარგად იქნებით ინფორმირებულიო. ხომ სწორიაო, რო(მ) ეს საშიშია მხოლოდ მამათმავლებისთვისო და რო(მ) თქვენო სხვებს უკვე აუცერით ივო? ჩვენ უყნისდით, ეს აზრი ძლიერ მცდარიაო, არაუცხად არა აქვს შიდსის გამძლეობაო და ძნელი იქნება მისი აცრის შემოღებო, როცა იმ ფრანგმა კიდევ ერთი კითხვა დასვა: ასეთი

დისკრიმინაციო რატომ არი(ს) განხორციელებული (ზორცშესხმული) ქართულ ენაში? განა არ არსებობს სიტყვა იმ ქალების გამოსახატავად, რომლებსაც დედაკაცები მამაკაცებს ურჩევნიათ? განცვიფრებულმა ლექტორმა უპასუხა: შესაბამისი სიტყვაო არა გვაქვსო (და ალბათ არც გგჭირდებაო). მაშო, დასძინა ფრანგმა, რომელიც არ მოშვებია საწვალ ლექტორს, მიდი შეუქმნათო ქართულს ახალი სიტყვაო და ამით მას გავუმდიდროთო სიტყვების მარაგით! ქართველებსო ვაწუქოთო სიტყვა “დელითმავალი”. თუმცა ლექტორს გული კინდამ წაუვიდა, მაინც თვითონ წაიხუმრა: სპეციალურად დამზადებულ შრატსო თუ უკვე გემიშაბუნებენო გადამდები ავადმყოფობების თავიდან ასაცილებლადო, ექიმებს რატომ არ შეუძლიათ რაიმე შემთხაბუნონო ხუმარა ფრანგი გოგოების თავიდან ასაცილებლადო?! იმ ფრანგისთვის ეს ყველაფერი კი აბსოლუტურად სულ ერთი ყოფილა!

თელი: ვაიმე, რა არი(ს) ეგ მუწუკები, რომლებიც გამოგაყარა სახეზე?
 სამი: სადა, სადა? სარკე მომე(ცი)! არავითარი გამოჩაყარი არ არი(ს), შე ოხერო, შენა!

Vocabulary

ლექცია	<i>lecture</i>	ლექტორი	<i>lecturer</i>
ღგ-ამ (და-)	<i>you put X on/ place X standing</i>	გადა-მ-დ-ებ-ი	<i>infectious</i>
ავადმყოფობა	<i>illness</i>	ა-ცხად-ებ (გან-)	<i>you announce X</i>
ბატონები	<i>infectious illnesses in childhood</i>	მსყელ-ობ (ი-ებ)	<i>you discuss</i>
გავრცელებული	<i>widespread</i>	წითელა (-ა-)	<i>measles</i>
ჩუტყავილა (-ა-)	<i>chickenpox</i>	ყვიანახველა	<i>whooping cough</i>
ყვავილი	<i>smallpox</i>	ქუნთრუშა	<i>scarlet fever</i>
ა-ტყე-ი-ა (და-ე-ტყ-ო, და-ს-ტყ-ობ-ი-ა)	<i>X is (was, was apparently) noticeable on Y</i>	ნაყვავილარი	<i>smallpox scars</i>
ერთი ამათგანი	<i>one of these</i>	ს-ჭირ-ს (perfect ს-ჭირე-ებ-ი-ა)	<i>X suffers from Y</i>
გ-ე-დ-ებ-ა (გადა-/გადმო-)	<i>X transfers to you</i>	ხუმარა (-ა-)/ ენამოსწრებული	<i>joke-loving/witty-tongued</i>
ე-ხუმრ-ებ-ი ¹	<i>you (will) joke</i>	ე-ერთ-დ-ებ-ი (შე-/შემო-)	<i>you join X</i>
ყმა	<i>serf</i>	ბატონ-ყმობა	<i>feudalism</i>
ტყდ-ებ-ა (ა-)	<i>X bursts out</i>	დარბაზი	<i>hall</i>

1 Compare წა-ე-ხუმრ-ებ-ი *you will have a little joke with X.*

ხუმრობის ხაზიათზე	<i>in the mood for a joke</i>	მხოლოდობითი	<i>singular</i>
ნაგულისხმევი გ-ე-შლ-ებ-ა (შე-)	<i>meant</i> <i>you mix X up</i>	მრავლობითი საოც[ა]რი	<i>plural</i> <i>amazing</i>
მართ -ავე (მი-/მო-)	<i>you address X</i>	ა-კუთენ-ებ (მი-/მო-)	<i>you assign X to Y/ categorise X as Y</i>
შემაზრუნენი	<i>terrifying</i>	შიდსი/(სპიდი)	<i>AIDS</i>
დასავლ(ეთ)ელი	<i>Westerner</i>	ინფორმირებული	<i>informed</i>
საშიში	<i>dangerous</i>	მამათმავ[ა]ლი	<i>homosexual (male)</i>
უ-ცრ-ი (ა-)	<i>you inoculate X (ind. obj.) against Y (dir. obj.)</i>	მცდარი	<i>mistaken</i>
გამძლეობა	<i>resistance</i>	ა-ცრ-ა	<i>vaccinating</i>
შე-მო-ღ-ებ-ა	<i>introducing</i>	დისკრიმინაცია	<i>discrimination</i>
განხორციელებული/ ბული/ ხორცშესხმული	<i>realised, made flesh</i>	გამოხატვა	<i>representation</i>
დედაკაცი	<i>woman, female</i>	მამაკაცი	<i>man, male</i>
განცვიფრებული	<i>amazed</i>	შესაბამისი	<i>relevant, appropriate</i>
ს-ძენ (და-)	<i>you add X to what has been said</i>	უ-მდიდრ-ებ (გა-)	<i>you enrich X for Y</i>
მარაგი	<i>stock</i>	ჩუქნ-ი(ა-ჩუქნ-ებ)	<i>you (will) present X to Y</i>
ხუმრ -ობ (ი- ებ/ წა-ი-ხუმრ-ებ)	<i>you joke (/you will have a little joke)</i>	სპეციალური	<i>special</i>
დამზადებული	<i>prepared</i>	შრატი	<i>serum</i>
უ-შხაბუნ-ებ (შე-)	<i>you inject X for Y</i>	ი-ცილ-ებ (ა-)	<i>you ward off X</i>
მუწუკი	<i>spot</i>	გამო-გ-ა-ყრ-ის	<i>it breaks/will break out on you</i>
გამო-ნა-ყარ-ი	<i>rash</i>	ოხერი ¹ (= ჯანდაბური)	<i>damned</i>

Proverb

თუ ნიორი არ გიჭამია, პირი რად გიყვარს?

If you have not eaten garlic, why does your mouth stink?

VOCABULARY

თუ	<i>if</i>	ნიორი (-ე-)	<i>garlic</i>
ჭამ	<i>you (will) eat X</i>	პირი	<i>mouth</i>
რად	<i>for what?/why?</i>	გ-ი-ყარ-ს	<i>it stinks for you</i>

¹ Compare ჯანდაბას მათი თავი! *to hell with them!*

Prose text

This is the beginning of the story 'I See the Sun' by one of the most popular writers of the 1970s, Nodar Dumbadze

მე ვხედავ მზეს

კახამბ(ა)ლის ხმელ ტოტზე მამალი ჩხართვი იჯდა და ისე გალობდა, მამიდამ საქმეს თავი დაანება, სამფეხა სკამი ეზოში გამოიტანა, დაჯდა და სმენად იქცა, მე კონინდარზე დავწექი და თვალები დავხუჭე. ჩხართვი გალობდა სულმოუთქმელად, გულში ხმას ვაყოლებდი და ვცდილობდი არ მესუნეტა, ვიღრე ჩხართვი სულს არ მოითქვამდა, მაგრამ სუნთქვა არ მყოფნიდა. ჩხართვი გაბმულად სტვენდა. იშვიათად თუ შეჩერდებოდა, ნამავალი მზისაკენ გაიხედავდა და ისევ განაგრძობდა სტვენას. სპილენძის ლანგარიკით წითელი უზარმაზარი მზე ზანტად ჩადიოდა და სუფსის ჭალაში დაბნეულ სოფლებს ცეცხლს უკიდებდა.

— ქეთო! — მოადგა ვიღაცა ჭიშკარს. ჩხართვმა სტვენა შეწყვიტა.

— სოსო, სოსოია ბიჭო! — ახლა მე დამიძახა სტუმარმა.

— მობრძანდი! — გაუძახე უკმაყოფილომ და წამოეჯექი.

ეზოში ჩვენი ბრიგადირი დათიკო ჩამოვიდა.

— გამარჯობათ თქვენი! — მოგვესალმა იგი.

— გაგიმარჯოს! — უპასუხა მამიდამ, მერე ადგა და სტუმარს სამზარეულოში შეუძღვა.

კონინდარზე წამოვწექი და დაველოდე, როდის დაიწყებდა ჩხართვი გალობას ისევ, მაგრამ აღარ გალობდა. ავდექი და სამზარეულოში შევედი. ბრიგადირი რაღაცას ეუბნებოდა მამიდას, მე რომ შევედი, გაჩუმდა. მამიდა უხმოდ იჯდა, მუხლებზე ხელი შემოესალტა და ბუხარში ჩაფერფლილ ნაკვერჩხლებს ჩასცქეროდა. ბრიგადირმა ქისა ამოიღო ჯიბიდან, თუთუნის გაახვია, ბუხრისკენ დაიხარა, ცეცხლმოკიდებული ფიჩხი აიღო, თამბაქოს მოუკიდა და გააბოლა. ოთახში მყრალი თუთუნის სუნი დატრიალდა.

VOCABULARY

ხედ-ავ (ნახ-ავ)	<i>you (will) see X</i>	მზე	<i>sun</i>
კახამბ[ა]ლი	<i>white cherry</i>	ხმელი	<i>dry</i>
ტოტი	<i>branch</i>	მამ[ა]ლი	<i>male</i>
ჩხართვი	<i>thrush</i>	ზი-ხ-ა-რ (ი-ჯდ-ებ-ი)	<i>you are (will be) sitting</i>
ისე	<i>so</i>	გალ-ობ (ი- ებ)	<i>you (will) sing</i>
მამიდა	<i>uncle</i>	საქმე	<i>work</i>
თავს (და-)-ა-ნებ-ებ	<i>you (will) abandon X</i>	სამფეხა	<i>3-footed</i>
სკამი	<i>chair</i>	ეზო	<i>yard</i>
გა-მო-გ-ა-ქვ-ს	<i>you (will) bring X</i>	(და-)-ჯდ-ებ-ი	<i>you (will) sit</i>
(გა-მო-ი-ტან)	<i>out</i>		<i>down</i>

სმენა(დ)	(to) hearing, listening	ი-ქც(-)ეგ-ი	you (will) turn
კონიდ[ა]რი	ryegrass	(და-)წვ-ებ-ი	you (will) lie down
თვალი	eye	(და-)ხუჭ-აე	you (will) close X
სულმოუთქმელად	without taking a breath	გული	heart
ხმა	sound, voice	(ა-)ა-ყოლ-ებ	you (will) make X follow Y
ცდილ-ობ	you (will) try (to X)	სუნთქ-აე (ი- -ებ)	you (will) breathe
(შე-)ე-ცდ-ებ-ი)			
ვიდრე (არ)	until	სულს (მო-)ი-თქვ-ამ	you (will) take a deep breath
სუნთქვა	breath	გ-ყოფნ-ის	X is (will be)
		(გ-ე-ყოფ-ა)	enough for you
გამბულად	sustainedly	სტე(-)ენ (ი-სტე(-)ენ)	you (will) whistle
იშვიათი	rare	(შე-)ჩერ-დ-ებ-ი	you (will) pause
ჩამავ[ა]ლი	descending	-კენ	toward (+ gen.)
გაი-ი-ხედ-აე	you will look out	ისევ	as before
(გან-)ა-გრძ-ობ	you (will) continue X	სტვენა	whistling
სპილენძი	copper	ლანგ[ა]რი	tray
წით[ე]ლი	red	უზარმაზარი	enormous
ზანტე	slothful	ჩა-დი-ხ-არ	you (will) do
		(ჩა-ხ-ვალ)	down
ქალა	flat shore	დაბნეული	strewn
სოფ[ე]ლი	village	ცეცხლი	fire
(მო-)ე-კიდ-ებ	you will set (fire) to X	(მო-)ა-დგ-ებ-ი	you (will) come to stand over X (dat.)
ვილაც(ა)	someone	ჭიშკ[ა]რი	gate
(შე-)წყვეტ	you (will) stop X	ბიჭი	lad
ახლა	now	ე-ძახ-ი (და-ე-ძახ-ებ)	you (will) call to X
სტუმ[ა]რი	guest	მო-ბრძან-დ-ებ-ი	you will come in
გა-ს-ძახ-ებ	you will shout out to X	უკმაყოფილო	dissatisfied
წა-მო-ჯდ-ებ-ი	you will sit up	ბრიგადირი	brigadier, team leader
გამარჯობათ თქვენი	Good day to you!	(მო-)ე-საღმ-ებ-ი	you (will) greet X over here
გა-გ-ი-მარჯ-ო-ს	Good day to you in reply!	ჰ-ბასუხ-ობ	you (will) reply
(ა-)დგ-ებ-ი	you (will) stand up	(უ-)ბასუხ-ებ)	to X
(შე-)ე-ძღვ-ებ-ი	you (will) lead X into	სამზარეულო	kitchen
(და-)ე-ლოდ-ებ-ი	you (will) await X	წა-მო-წვ-ებ-ი	you will take a quick lie down
(და-)ი-წყ-ებ	you (will) begin X	როდის	when
		ისევ	as before

აღარ	<i>no longer</i>	შე-დი-ი-ხ-ა-რ (შე-ხ-ვალ)	<i>you (will) go in</i>
რაღაცა	<i>something</i>	ე-უბნ-ებ-ი (ე-ტყვ-ი)	<i>you (will) say X to Y</i>
(გა-) ჩუმ -დ-ებ-ი მუხლი	<i>you (will) fall silent</i> <i>knee</i>	უხმოდ ხელი	<i>silently</i> <i>hand</i>
(შე-მო-) გ-ე-სალტ -ებ-ა	<i>X wraps (will wrap) around for you</i>	ბუნ[ა]რი	<i>stove</i>
ჩაფერფლილი	<i>turned to ash</i>	ნაკვერჩ/ცხ[ა]ლი	<i>ember</i>
ჩა-ს- ცქერ -ი	<i>you look down at X</i>	ქისა	<i>pouch</i>
(ა-მო-) ი-ღ-ებ	<i>you (will) lift X up</i>	ჯიბე	<i>pocket</i>
თუთუნი/თამბაქო	<i>tobacco</i>	(გა-) ხე(-)ეგ	<i>you (will) roll X</i>
(და-) ი-ხრ -ებ-ი	<i>you (will) bend down</i>	ცეცხლმოკიდებული	<i>in flame, lighted</i>
ფიჩხი	<i>splinter of wood</i>	(გა-) ა-ზოლ -ებ	<i>you (will) smoke X</i>
ოთახი	<i>room</i>	მურალი	<i>foul</i>
სუნი	<i>smell, stench</i>	(და-) ტრიალ -დ-ებ-ი	<i>you (will) swirl around</i>

Exercises

1 Write out the perfect paradigms for the following:

I (etc.) apparently (have) hid(den); I (etc.) apparently (have) hid(den) from X

I (etc.) apparently (have) stood up; I (etc.) apparently began/have begun [stepped into] X

I (etc.) apparently (have) felt hot
X apparently (has) had me (etc.)

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) ეკრ- ა-ვიწ-ე-ი- თ-ენ
(b) წ-რ-ლ- ჯ-ე- რ მ-ვ-ვლი- ვ-ნ
(c) ავ-ვ- ურმ- ვ-ვ-ე-ი-
(d) რ- ს-წ-ლ- ოფ-ლ-!
(e) რ-ფ-რ- (რ) ც-დნი- შ-ნ!
(f) ერ არსა- (ა-) ა-ულ-ნ
(g) ც-ლ- ავ- ა-ტკ-ებ-
(h) ომ- რ-გ-რ გა-ა-რჩ-ნ-ვა-?

3 Transpose the following present indicative verb forms into their perfect equivalents:

- (a) არ მცალია წამოსასვლელად (e) განსაცემელი არ შრება
(b) ეს კაცები არ თვრებიან (f) სხლს ცეცხლი კეიღვა

- (c) აქ ყოფნას კარგად ეჩვევი (g) სახლი ინგრევა
 (d) სახე უთეთრდება (h) ამ კაცს შარვალი ეკარება

4 Transpose the following sentences with aorist indicative verb forms into their perfect equivalents:

- (a) შერცხვით თქვენი (e) წერილი მიეწერა(თ)
 (= of you (pl.))
 (b) ლოყები გაგვიწითლდა (f) ასე ეწერა წიგნში
 (c) ეჭვი შეგეპარათ (g) ქალი არ მომეშვა
 (d) მასწავლებლები შელაპარაკენ (h) ცუდი სიტყვა ეწერა კედელს

5 Given the following transitive perfects, transform them into the equivalent (a) monopersonal intransitive and (b), bipersonal intransitive perfects, after the model of:

(ხვენ) აგვიშენებია სახლი *we apparently (have) built the house* → სახლი აშენებულა
 (a) *The house apparently was/has been built* → (b) სახლი აგვშენებია *The house apparently was/has been built for us*

- (a) ბავშვი დამიკარგავს (e) ყანა მოგვიხნავს
 (b) წერილი დაგიწერია (f) შვილი გაგიზრდიათ
 (c) კაცს ხბო დაუხრჩვია (g) ჯარისკაცებს მტერი მოუსპიათ
 (d) ქალს გოგო დაუბადებია (h) ყველას ცხენები დაგვიბამს

6 Give the colloquial forms for the following examples of reported speech:

- (a) მითხრეს, რომ მომკლავდნენ
 (b) ხომ გითხარი, რომ არაფერი არ მომეკლა?
 (c) დედას უთხარი, რომ მაგ საბუთს გადასცემ მის დას
 (d) ვუვიროდნენ, რომ ქართველების გალანძღვის ნებას არ დართავდნენ რუს ცრუ-მეცნიერებს
 (e) ხომ თქვით, რომ ტელევიზორი არ გქონდათ?
 (f) ვუიქრობდით, რომ ეს კარგად არასოდეს (არ) დამთავრდებოდა
 (g) თავში მომივიდა აზრი, რომ ეს არ ვარგოდა
 (h) ხომ გირჩიეს, რომ ეგ არ უნდა გაგეკეთებინათ?

7 Translate into English:

- (a) დედა-ნეშმა მითხრა, შენი ძმები ჯარში ჩაეწერნენო, მაგრამ ისინი თურმე არ ჩაწერილან
 (b) როგორ შევიძლია გამაცნო ის გოგო, თუ შენ თვითონ არასოდეს არ გაცნობიხარ არც კი შეხვედრიხარ/შეხვდომიხარ მას (/შეგხვედრია/ შეგხვდომია იგი/ის)?
 (c) ძველ სახელმძღვანელოში თურმე წერებულა პასუხები, ხოლო ახალში არაფერი (არ) სწერია
 (d) ხულიგნები სწრაფად გაქცეულან, არაფერი (არ) დაგვიჭიროსო

- (e) იმ უცხოელებს არ მოსწონებიათ ის სუფრა, რადგან მის შემდეგ აღარასოდეს (არ) გვწვევიან
- (f) ხომ გითხარით, ის ამერკელი თურმე კერაფრით (ვერ) დაუფლება ქართულს-მეთქი (= ქართულს-თქო)?
- (g) შენს მეგობრებს ნდომებიათ სვანეთში წაეყვანე, მარა არ შესძლებიათ
- (h) ამბობენ, შითას შეჰყვარებია სომეხით და მოუნდომებია მისი ჩამოყვანა თბილისში საცხოვრებლად. წარმოგიდგინათ!

8 Translate into Georgian:

- (a) What they say is apparently true – what lovely daughters you and your wife seem to have. Congratulations!
- (b) I thought my husband (to be) a good man, but it seems I (have) married a thief!
- (c) Nene, tell your friend that you will only marry him if he abandons drinking.
- (d) That girl has apparently fallen in love with me. This is the reason that she no longer leaves me alone.
- (e) While I was still (= ჯერ კიდევ) in England, my teacher told me that I would like being in Georgia. And evidently you have liked it. Yes, I have [= do like it].
- (f) How thin those girls seem to have grown! Apparently some misfortune has befallen them.
- (g) I thought I had the key in my pocket, but apparently I don't have it with me.
- (h) How difficult the introduction of vaccination for [lit. of] smallpox seems to have been!

Lesson 19

In this lesson you will learn about:

- The pluperfect of intransitive, indirect and stative verbs
- Forming clauses introduced by the conjunctions *before* and *until*
- Some patterns of word formation

Dialogue 1

John and Bill go over some of the same ground they discussed in Dialogue 1, Lesson 18

ჯონი: მინდა გავიგო, ჩვენი მეგობარი რატომ წავიდა საქართველოში, და რა მოხდა სანამ ის იქ იმყოფებოდა, მაგრამ ვიდრე დამიწვებდნენ მოელოდას, წყალს დავდგამ ყავისთვის, და სამზარეულოში მანამ დავრჩები, სანამ წყალი (არ) აღუდგება.

[შემოდის და მოაქვს მღუღარე ყავა მერიქიფესავით]

ბილი: ნება თუ დამრთე, დავიწვებ.

ჯონი: ბრძანე!

ბილი: მან გადაწვიტა საქართველოში წასულიყო და ათი თვე დარჩენილიყო, რათა შესძლებოდა საქართველო ენახულა, ქართველებს გასცნობოდა(თ) (/გაეცნო ქართველები), და ქართულ ენას დაუფლებოდა. დიდი ბრიტანეთის საბჭოს სთხოვა მიეკლინათ (/მიეკლინებინათ), და მიავლინეს კიდეც.

ჯონი: მას რომ ნდომებოდა ესწავლა ჰინდური, განა მიავლენდნენ (/მიავლინებდნენ) ინდოეთში?

ბილი: მგონი, ინგლისს არა აქვს შესაბამისი ხელშეკრულება ინდოეთთან.

ჯონი: მე თუ ხვალ მოვინდომე სადმე წასვლა რუსეთში, განა ვინმე მიმავლენს (/მიმავლინებს)?

- ბილი: შენ აღარა ხარ სტუდენტი, ამიტომ სადმე წასვლის ნებართვა უნდა გეთხოვა მათთვის წლების წინ, სანამ/ვიდრე ჯერ კიდევ იყავი სტუდენტი.
- ჯონი: იგი როგორ შეეწყო იქაურობას?
- ბილი: ცოტა დრო დასჭირვებია, რო(მ) შესწავლა ცხოვრების ახალ წესებს, და მერე შესანიშნავად უცხოვრ(ნ)ია იქ, რადგან ოცდახუთ იენისს დაქორწინებულა! იქაურობა რო(მ) არ მოსწონებოდა, ალბათ არ დარჩებოდა.
- ჯონი: დარწმუნებული ხარ? საბჭოთა სისტემა რო(მ) ძალიან შესძულებოდა, არ შეიძლებოდა შინ ჩამობრუნების ნება არ დაერთოთ მისთვის, რათა დაესაჯათ იგი?
- ბილი: ნუ სულელობ! ეგრე რატომ უნდა მოქცეულიყვნენ, ნეტავ?
- ჯონი: რონაღდ რეიგანის სიტყვები რო(მ) გამოვიყენით, ეს ხომ “ბოროტი სახელმწიფო” იყო? ანდა რას უზამდნენ მას, ავად რო(მ) გამხდარიყო?
- ბილი: ავად გამხდარა იენისში. ძლიერ რო(მ) არ მოწამლულიყო და (უკაცრავად!) ფლარათი არ დამართოდა (კუჭი არ აშლოდა), ალბათ ერთი კვირით ადრე დაქორწინდებოდა.

Vocabulary

ვიდრე	<i>before, while, until</i>	მანამ	<i>till then</i>
სანამ	<i>until, while, before</i>	მდღლარე	<i>boiling</i>
მერიქივე (= მწდე)	<i>drink server</i>	-ვით	<i>like*</i>
ბრძან-ე!	<i>speak!</i>	ჰინდური	<i>Hindi</i>
ინდოეთი	<i>India</i>	ჯერ კიდევ	<i>still</i>
იქაურობა	<i>there(ness)</i>	წესი	<i>rule</i>
შესანიშნავი	<i>wonderful</i>	დარწმუნებული	<i>convinced,</i> <i>sure</i>
ბოროტი	<i>evil</i>	სახელმწიფო	<i>empire</i>
ფლარათი	<i>diarrhoea</i>	კუჭი	<i>stomach</i>
ე-შლ-ებ-ა (ა-)	<i>X becomes</i> <i>loose for Y</i>		

* + dat. or, if the noun ends in a consonant, nom.

Dialogue 2

Two lads, Archil and Bak'ur, play a little game of imagination

- არჩილი: თავს ოდესმე ეკითხები, ბაკურ, როგორი ცხოვრება შექნებოდაო, ამერიკაში რო(მ) დაეზადებულებოდა?

- ბაკური: შენ რო(მ) დაბადებულიყავი ამერიკაში, საჭირო არ იქნებოდა შეთამაშა ასე სულელური თამაშები! აბა, მითხარი, ამერიკელ შშობლებს რო(მ) დაბადებოდა, იქ როგორ იცხოვრებდი?
- არჩილი: დედას რო(მ) შეკვევარებოდა მაღალი, ლამაზი, ცნობილი მსახიობი და ცოლად გაჰყოლოდა მას, აღბათ იყიდ(ი)დნენ ჩემს დაბადებამდე ბევრ რამეს, რათა მე, მათ პირმშოს, მომცემოდა ყველაფერი, რაც მდიდარ ამერიკელ ბავშვს უნდა ჰქონოდა ათი წლის წინ – მაგ. ტელევიზორი, კომპიუტერი, დ.ა.შ. შემემკლებოდა მემგზავრა ყველგან მსოფლიოში, და სულ, სულ ბედნიერი ვიქნებოდი.
- ბაკური: ეგ კაია, მარა რას იზამდი, შენი შშობლები რო(მ) ერთად არ დარჩენილიყვნენ და მანამ დაშორებოდნენ ერთმანეთს, სანამ შენ დაიბადებოდი? ამერიკაში ყველა მცხოვრები არ არი(ს) მდიდარი, როგორც შენ თურმე გგონია, და შენც მაშინ ღარიბი იქნებოდი, მაგნაირი უბედურება რო(მ) თავს დაგტყდომოდა (დაგტყებოდა).
- არჩილი: აფსუს! აღარ მომწონს ეს თამაში. სხვა რამ ვითამაშოთ, რა!

Vocabulary

როგორი	<i>what sort of (adj.)</i>	სულელური	<i>silly (of things)</i>
მსახიობი	<i>actor</i>	პირმშო	<i>first-born</i>
კომპიუტერი	<i>computer</i>	მგზავრა -ობ (ი- ებ)	<i>you travel</i>
შორ -ღ-ებ-ი (და-)	<i>you part from X</i>	აფსუს!	<i>Oops! Darn it!</i>

Grammar

The formation of the pluperfect of intransitive verbs

The pluperfect of monopersonal intransitives is formed quite simply from the perfect by replacing the present forms of the copula with those of the aorist (which, of course, is the only past tense form that this verb possesses). The only slightly unexpected feature is that, when the subject is 1st person (sing. or pl.), the agreement affix for 1st personhood (ვ-) is absent from the copular ending, although it is retained before the root, just as in the perfect. The conjugational pattern can be illustrated for the two verbs conjugated at the start of the grammar section in Lesson 18, which respectively mean *I (etc.) had been caught/arrested* and *I had come*:

და-ვ- ჭერ -ილ-იყავი	მო-ვ- ს -ულ-იყავი
და- ჭერ -ილ-იყავი	მო- ს -ულ-იყავი
და- ჭერ -ილ-იყო	მო- ს -ულ-იყო
და-ვ- ჭერ -ილ-იყავი-თ	მო-ვ- ს -ულ-იყავი-თ

და-ჰერ-ილ-იყავით	მო-ს-ულ-იყავით
და-ჰერ-ილ-იყვნენ	მო-ს-ულ-იყვნენ

The same is naturally true of those verbs whose past participle is formed by means of the circumfix მ- -არ/ალ, as may be seen by taking again the participles და-მ-ხრჩვ-ალ-ი *having drowned/been suffocated*, და-მ-თერ-ალ-ი *having got drunk*, and გა-მ-ხდ-არ-ი *having become, having grown thin*, which produce the following three pluperfects:

და-ვ-მ-ხრჩვ-ალ-იყავი	და-ვ-მ-თერ-ალ-იყავი
და-მ-ხრჩვ-ალ-იყავი	და-მ-თერ-ალ-იყავი
და-მ-ხრჩვ-ალ-იყო	და-მ-თერ-ალ-იყო
და-ვ-მ-ხრჩვ-ალ-იყავით	და-ვ-მ-თერ-ალ-იყავით
და-მ-ხრჩვ-ალ-იყავით	და-მ-თერ-ალ-იყავით
და-მ-ხრჩვ-ალ-იყვნენ	და-მ-თერ-ალ-იყვნენ

გა-ვ-მ-ხდ-არ-იყავი
გა-მ-ხდ-არ-იყავი
გა-მ-ხდ-არ-იყო
გა-ვ-მ-ხდ-არ-იყავით
გა-მ-ხდ-არ-იყავით
გა-მ-ხდ-არ-იყვნენ

The pluperfects for the following three pairs are normal too: ვ-მ-დგ-არ-იყავი *I apparently had stood*, ა-ვ-მ-დგ-არ-იყავი *I had stood up*; ვ-მ-ჯდ-არ-იყავი *I had been seated* (pl. = ვ-მ-სხდ-არ-იყავით), და-ვ-მ-ჯდ-არ-იყავი *I had sat down* (pl. = და-ვ-მ-სხდ-არ-იყავით); ვ-წოლ-ილ-იყავი *I had been lying*, და-ვ-წოლ-ილ-იყავი *I had lain down*.

When it comes to the pluperfect of intransitive verbs with a dative indirect object, readers' expectations will be dashed! It will be useful to refer to the section on intransitive verbs in Lesson 14 in considering the formation about to be described. Take the masdar-based perfect, as described in Lesson 18, and remove both the copular endings and the preceding *ო*-vowel. In place of this *ო*- add the suffix *-ოდ-*, to which the same agreement endings are attached as are employed in the imperfect indicative (or, of course, the conditional). Recall that an *ო*-vowel, as here, causes an immediately preceding *ვ*- to disappear from the thematic suffix or end of the verb root. To illustrate, let us again take the masdar of *give* (with 3rd person indirect object) = მი-ც-ემ-ა, which, if we keep the object constant, will give us the following pluperfect conjugation:

მი-ც-ემ-ოდ-ი	<i>I had been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ს-ც-ემ-ოდ-ი	<i>you had been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ი-ც-ემ-ოდ-ა	<i>X had been given to Y</i>
მი-ვ-ც-ემ-ოდ-ით	<i>we had been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ს-ც-ემ-ოდ-ით	<i>you (pl.) had been given to X (sing./pl.)</i>
მი-ს-ც-ემ-ოდ-ნენ	<i>they had been given to X (sing./pl.)</i>

Let us now observe the effect of altering the person (and number) of the indirect object, not forgetting that for this verb the preverb მი- yields to მო- when the indirect object is either 1st or 2nd person:

მო-გ-ც-ემ-ოდ-ი	<i>I had been given to you</i>
მო-გ-ც-ემ-ოდ-ით	(a) <i>I had been given to you (pl.),</i> (b) <i>we had been given to you (sing./pl.)</i>
მო-მ-ც-ემ-ოდ-ით	<i>you (pl.) had been given to me</i>
მო-გვ-ც-ემ-ოდ-ით	<i>you (pl.) had been given to us</i>
მი-ს-ც-ემ-ოდ-(-თ)	<i>X had been given to them</i>
მო-გ-ც-ემ-ოდ-ნენ	<i>they had been given to you (sing./pl.)</i>

Essentially the same series of examples as was presented in Lesson 18 is now repeated with the verbs transposed from perfect to pluperfect.

Root verbs

მი-წერ-ა/მო-წერ-ა *write to* →

წერილი ქალებს გუშინ მი-ს-წერ-ოდ-ა(-თ)
A letter had been written to the women yesterday compared with
წერილი გუშინ მო-გვ-წერ-ოდ-ა
A letter had been written to us yesterday

და-ტეხ-ა/და-ტყდ-ომ-ა *burst/come crashing down upon* →

რა უბედურება ჩვენს ოჯახს და-ს-ტეხ-ოდ-ა/და-ს-ტყდ-ომ-ოდ-ა თავს/თავზე!
What misfortune had come crashing down upon our family!

და-ზნ(-)ეგ-ა *scatter/confuse* →

მგზავრებს გზა და-ზნ(-)ე-ოდ-ა(-თ)
The travellers had lost their way

და-რჩ(-)ენ-ა *remain to* →

იმ ერს გვარის გამგრძელბელი არ და-რჩ(-)ენ-ოდ-ა
That people had been left with no one to carry on/extend the race

Verbs in -eb

და-ბად-ებ-ა *give birth to* →

შენს ცოლს ლამაზი ბიჭი და-ბად-ებ-ოდ-ა
A handsome lad had been born to your wife

გა-წითლ-ებ-ა *redden* →

უცხოელებს უცბად გა-ს-წითლ-ებ-ოდ-ა(-თ) ლოყები
The foreigners' cheeks had suddenly turned red

და-სწრ-ებ-ა (make) *attend* →

კონფერენციას არ და-ვ-სწრ-ებ-ოდ-ით
We had not attended the conference

Verbs in -av

და-მაღ-ვა hide →

ბავშვები დედას და-მაღ-ოდ-ნენ
The children had hidden from their mothers'

მი-კვრ-ა attach firmly to →

შეშინებული მამა მშობლებს მი-კ-კვრ-ოდ-ა(-თ)
Maia had attached herself like glue to her parents in alarm

Verbs in -i

გა(მო)-გზავნ-ა send (here) →

ქეთარი არ გამო-გზავნ-ოდ-ათ?
Hadn't the cheque been sent to you (pl.)?

გა-ხდ-ომ-ა become →

სტუმარი გზაზე გა-გ-ხდ-ომ-ოდ-ა ავად
Your guest had become ill on the way

Verbs in -ob

და-თრ-ობ-ა make/get drunk →

ქმარი ძალიან და-ს-თრ-ობ-ოდ-ა ელისოს
Eliso's husband had got very drunk

მო-სბ-ობ-ა ruin →

მხიარულება მთლად მო-მ-სბ-ობ-ოდ-ა
My joy had been thoroughly ruined

Verbs in -am

ხაზის გა-ს-მ-ა stress →

სწორედ ამ ფაქტს გა-ს-მ-ოდ-ა ხაზი
It was precisely this fact which had been stressed

გა-ყ-ოფ-ა divide →

ნაანდერძევი ქონება შუაზე გა-პ-ყ-ოფ-ოდ-ა(-თ) ორ ქალიშვილს
The property left in the will had been divided down the middle between the two daughters

ცოლად გა-ყ-ოლ-ა follow as wife/marry (of woman) →

ბრიყვს გა-პ-ყ-ოლ-ოდ-ი ცოლად
You had married an idiot

შე-ხვედრ-ა/შე-ხედ-ომ-ა meet →

უჩხულს არასოდეს (არ) შე-ე-ხვედრ-ოდ-ი/შე-ხედ-ომ-ოდ-ი/უჩხული არასოდეს
 (არ) შე-მ-ხვედრ-ოდ-ი/შე-მ-ხედ-ომ-ოდ-ა
I had never met a dragon

მო-კვდ-ომ-ა *die* →

ბებია არ მო-გვე-კვდ-ომ-ოდ-ა
Our grandmother had not died

მი-ჯდ-ომ-ა *sit at* →

უცხოელი მაგიდას ადრე მი-ს-ჯდ-ომ-ოდ-ა
The foreigner had sat down at the table early

მო-სვლ-ა *come* →

ბევრი ფული მო-გ-სვლ-ოდ-ა
A lot of money had come to you

და-პირ-ებ-ა *promise* →

პრეზიდენტი თავის შვილს და-პ-პირ-ებ-ოდ-ა მაღალ თანამდებობას
The president had promised his own son a high post

(შენ) ვერ მი-გ-ხვდ-ომ-ოდ-ი/მი-გ-ხვედრ-ოდ-ი გულის წადილს
I had been unable to grasp your heart's desire compared with

არ მი-ვე-მ-ხვდ-არ-იყავი უფროსის ნათქვამის სრულ მნიშვნელობას
I had not realised the full meaning of the boss's words

ქალი მი-გდ-ებ-ულ-იყო ლოგინზე
The woman had flopped down on the bed

ინდაურს მო-შვ-ებ-ოდ-ა ფეხებზე შებმული თასმა
The twine bound to its feet had become slack on the turkey compared with

სიმი მო-შვ-ებ-ულ-იყო
The instrument string had become slack

The formation of the pluperfect of indirect verbs

The pluperfects of indirect verbs are formed from their perfects in exactly the same way as the pluperfects of intransitive verbs with dative indirect object are formed from their perfects. The examples presented in Lesson 18 are now transformed into their respective pluperfects:

შე-ყვარ-ებ-ა *fall in love* (vs სი-ყვარ-ულ-ი *love*) →

ქალს ვ-ყვარ-ებ-ოდ-ი
The woman had loved me compared with

შე-გ-ყვარ-ებ-ოდ-ი
You had fallen in love with me

ყო-ლ-ა *have* (something animate) →

მეფეს მონად ვ-ყო-ლ-ოდ-ი
The king had had me as a slave

ჭონ-ა have (something inanimate) →

მეზობლებს დიდი სახლი ჰ**ჭონ**-ოდა-თ

The neighbours had had a big house

ხურდა რო(მ) მ**ჭონ**-ოდა, მაგ ას ლარს (გა)და**გ**-ი**ხურდა**-ვებ-დი

If I had had loose change (ხურდა), I would have changed (to loose change)

((გა)და-)**ე**-**ხურდა**-ვებ) *that 100 lari of yours*

(მო-)**სმ(-)ენ**-ა hear →

ქალაქელს პირველად მო**სმ(-)ენ**-ოდა ბუღბუღლის გალობა

The city dweller had heard the singing/warbling of the nightingale for the first time

ნდ(-)ომ-ა want (მო**ნდ(-)ომ**-ებაა conceive a wish) →

ახალი კოსტიუმი გ**ნდ(-)ომ**-ებ-ოდა

You had wanted a new suit

მო**წონ**-ებაა like →

ინგლისელებს ღომი არ მო**ს-წონ**-ებ-ოდა-თ

The Englishmen had not liked grits

შე**ძულ**-ებაა conceive hatred for (სი**ძულ**-ვეილი-ი hatred) →

გ**ძულ**-ებ-ოდი

You had hated me compared with

შე**გ-ძულ**-ებ-ოდი

You had come to hate me

ის ღამე სტუდენტებს და**-(ჰ)-ხს(-)ომ**-ებ-ოდა-თ (= და**მასსოგრ**-ებ-ოდა-თ)

That night had stayed in the students' memory compared with

ის ღამე სტუდენტებს გა**-(ჰ)-ხს(-)ენ**-ებ-ოდა-თ

That night had come into the students' minds

Some other formations for indirect verbs

ს ტკივ -ა	<i>X has pain in Y</i>	→	ს ტკ(-)ენ -ოდა
ა ს-ტკივ -დ-ება	<i>X will get a pain in Y</i>	→	ა ს-ტკივ -ებ-ოდა
შე ს-ცივ -დ-ება	<i>X will start to feel cold</i>	→	შე ს-ცივ -ებ-ოდა
მო შიგ -დ-ება	<i>X will get hungry</i>	→	მო შიგ -ებ-ოდა
მო ს-წყურ -დ-ება	<i>X will get thirsty</i>	→	მო ს-წყურ -ებ-ოდა
ს ჭირ -დ-ება	<i>X needs Y</i>	→	და ს-ჭირ(-)ე -ებ-ოდა
ს ძინ -ა-ე-ს	<i>X is asleep</i>	→	ს ძინ -ებ-ოდა
ჰ ღვიძ -ა-ე-ს	<i>X is awake</i>	→	ჰ ღვიძ -ებ-ოდა
შე უ-ძლ -ია	<i>X is possible for Y</i>	→	შე ს-ძლ -ებ-ოდა
ა კლ -ია	<i>X lacks Y</i>	→	ჰ კლ -ებ-ოდა
ა ვიწყ -დ-ება	<i>X forgets Y</i>	→	და ვიწყ -ებ-ოდა
შე ე-შინ -დ-ება	<i>X will feel fear</i>	→	შე შინ -ებ-ოდა
და ს-ცხ -ება	<i>X will feel hot</i>	→	და ს-ცხ -ომ-ოდა
მო ე-ნატრ -ება	<i>X will come to miss Y</i>	→	მო ნატრ -ებ-ოდა

შე-მ-რცხვ-ებ-ა	<i>I will feel ashamed</i>	→	შე-მ-რცხვ(-)ენ-ოდ-ა
შე-ე-ცოდ-ებ-ა	<i>X will come to pity Y</i>	→	შე-ს-ცოდ-ებ-ოდ-ა
უ-კვირ-ს	<i>X is surprised at Y</i>	→	future გა-უ-კვირ-დ-ებ-ა
		→	pluperfect გა-ჰ-კვირ(-)ებ-ოდ-ა

The pluperfect of ცდ(-)ილ-ობ/(შე)ე-ცდ-ებ-ი *you (will) try* is (შე-)ცდ(-)ილ-აყავი. The transitive variant, გ-ე-ცად-ა, was presented in Lesson 16.

The formation of the pluperfect for stative verbs

Both mono- and bipersonal statives form their pluperfects from their perfects according to the appropriate pattern from the two outlined above. The statives given in Lesson 18 have the following pluperfects:

<i>be arranged</i>	→	(M) წყ-ობ-ილ-იყო	(B) ს-წყ-ობ-ოდ-ა
<i>be sown</i>	→	(M) თეს-ებ-ულ-იყო	(B) ს-თეს-ებ-ოდ-ა
<i>be painted</i>	→	(M) ხატ-ებ-ულ-იყო	(B) (ჰ-)ხატ-ებ-ოდ-ა
<i>be suspended</i>	→	(M) კიდ-ებ-ულ-იყო	(B) ჰ-კიდ-ებ-ოდ-ა
<i>be tied up</i>	→	(M) ბ-მ-ულ-იყო	(B) ბ-მ-ოდ-ა
<i>think something</i>	→	(B) ჰ-გონ-ებ-ოდ-ა	
<i>be sorted out</i>	→	(M) ლაგ-ებ-ულ-იყო	(B) ლაგ-ებ-ოდ-ა
<i>be lit</i>	→	(M) ნთ-ებ-ულ-იყო	(B) ნთ-ებ-ოდ-ა
<i>hold something</i>	→	(B) პყრ-ობ-ოდ-ა	
<i>hold something</i>	→	(B) ს-ჭერ-ოდ-ა	
<i>hold something</i>	→	(B) ჰ-კავ-ებ-ოდ-ა	
<i>be involved</i>	→	(M) რ(-)ე-ულ-იყო	(B) რ(-)ე-ოდ-ა
<i>be called something</i>	→	(B) რქმ-ე-ოდ-ა	
<i>wear something</i>	→	(B) ს-ც-მ-ოდ-ა	
<i>be written</i>	→	(M) წერ-ებ-ულ-იყო	(B) ს-წერ-ებ-ოდ-ა
<i>wear headgear</i>	→	(B) (ჰ-)ხურ-ებ-ოდ-ა	
<i>be lying</i>	→	(M) დ-ებ-ულ-იყო	(B) ს-დ-ებ-ოდ-ა

Clauses introduced by the conjunctions *before* and *until*

In Lesson 9 we learnt that the expression *while* was conveyed by use of either სანამ or ვიდრე. These same conjunctions are also used to convey the meanings *before* and *until*, but the overall syntax of the sentences is different in each of the three cases. For the meaning to be *while* the verb form had to be one that indicated an ongoing activity. For the other two senses a number of variations are possible, but only the main constructions will be described here. The ordering of clauses is free.

Until

If the main clause contains a negative (*not*), the *until* clause will also contain one. Place the verb of the subordinate clause in the future indicative, if the main clause contains a future or represents a negative command, e.g.:

სანამ/ვიდრე ზვალინდელ გაკვეთილს არ მოამზადებს, კინოში არ წავა
He will not go to the cinema until he finishes (lit. *will finish*) *tomorrow's*
 (ზვალინდელი) *lesson*

სახლი არ დატოვო/სახლს ნუ დატოვებ, სანამ/ვიდრე დედა-შენი არ დაგირეკავს
Don't leave the house until your mother rings (lit. *will ring*) *you*

Place the verb of the subordinate clause in the aorist indicative, if the main clause contains either an aorist or perfect, e.g.:

სანამ/ვიდრე ზვალინდელი გაკვეთილი არ მოამზადა, კინოში ვერ წავიდა/წასულა
He couldn't/apparently couldn't go to the cinema until he (had) finished
tomorrow's lesson

Place the verb of the subordinate clause in the conditional, if the main clause contains the conditional, e.g.:

გუშინ კინოში არ წავიდი, სანამ/ვიდრე დღევანდელ გაკვეთილს არ მოამზადებდა
He would not have gone to the cinema yesterday until he had prepared (lit. *would*
have prepared) *today's* (დღევანდელი) *lesson*

Even if the main clause does not contain a negative, the subordinate clause *may* still contain one alongside the future indicative (when reference is to the future) or aorist indicative (when reference is to the past); in this latter instance, the subordinate clause may contain a **non-negated** conditional, e.g.:

აქ ვისხდებით, სანამ/ვიდრე ტანსაცმელს (არ) გამოიცვლი
We shall remain seated here until you change (lit.: *will (not) change*)
 ((გამო)ი-ცვლ-ი) *your clothes*

აქ ვისხედით, სანამ/ვიდრე გოგომ ტანსაცმელი (არ) გამოიცვალა
We remained seated here until the girl changed her clothes

cf. (for the same meaning) აქ ვისხედით, სანამ/ვიდრე გოგო ტანსაცმელს გამოიცვლიდა

Before

When reference is to the future, the subordinate clause contains the future subjunctive; when reference is to the past, the subordinate clause contains the conditional, e.g.:

სანამ/ვიდრე კინოში წავიდოდეთ, ცოტა წავიჭამოთ/წავიხემსოთ/ცოტათი შევნაყრდეთ!
Before we go to the cinema, let's snatch a little (ცოტა) *to eat!*

დავიბანთ ხელებს, სანამ/ვიდრე ვივასშმებდეთ
We shall wash our hands before we have dinner

სანამ/ვიდრე კინოში წავიდილით. ცოტა წავიჭამეთ/წავიხემსეთ/ცოტათი შევწყარდით
Before we went to the cinema, we snatched a little to eat

დავიბანეთ ხელები, სანამ/ვიდრე ვივასშმებდით
We washed our hands before we had dinner

და მომიკვდა, სანამ/ვიდრე მე დავიბადებოდი
My sister died before I was born

The postposition *-მდე* governing the masdar in the adverbial case (the adverbial case's final *-დ* dropping before the postposition) may be used with both meanings *until* and *before*, the context determining which is the appropriate rendition into English, e.g.:

და მომიკვდა ჩემს დაბადებამდე
My sister died before I was born

დავიბანეთ ხელები ვახშობამდე
We washed our hands before dining

(**Note:** *before dinner would be* ვახშამამდე).

აქ ვისხედით გოგოს მიერ ტანსაცმლის გამოცვლამდე
We remained seated here until the girl changed her clothes
 (lit. *up to the changing of clothes by the girl*)

ხვალინდელი გაკვეთილის მომზადებამდე კინოში არ წავა
He will not go to the cinema until he finishes tomorrow's lesson

Some patterns of word formation

მე- ე	derives agent nouns from noun bases (e.g. პური <i>bread</i> → მეპურე <i>baker</i>)
მო- ე	is similar to the above (e.g. ჯანყი <i>rebellion</i> → მოჯანყე <i>insurgent</i>)
მე- -ურ/-ულ-ი	is similar again; the second suffix is used if the root contains an <i>-რ-</i> (e.g. ძუძუ <i>breast</i> → მეძუძური <i>giver (or sucker) of the breast</i> , ბარგი <i>baggage</i> → მებარგული <i>porter</i>)
მე- ელ-ი	produces fractions, though ნახევარი = <i>half</i> (e.g. ოთხი 4 → მეოთხედი <i>quarter</i>)
მო- -ო	equates to <i>-ish</i> (e.g. წითელი <i>red</i> → მოწითალო [<i>sic</i>] <i>reddish</i> , ტკბილი <i>sweet</i> → მოტკბო [<i>sic</i>] <i>sweetish</i>)
ნა- -არ/-ალ-ი	produces a noun (or adjective) meaning (<i>place</i>) where the noun base used to be (e.g. სახლი <i>house</i> → ნასახლარი <i>ruins of a house</i> , მონასტერი <i>monastery</i> → ნამონასტრალი <i>site of former monastery</i>)
ნა- -ევე-ი	similar to the above (e.g. ორი ქმარი <i>two husbands</i> → ორნაქმრევი <i>woman who has had two husbands</i>)

სა- ე	depicts the place designated for the base (e.g. ნაგ[ა]ვი <i>rubbish</i> → სანაგვე <i>bin</i> cf. (და-)გვ-ი <i>you sweep X</i>)
სი- ე(/-ო)	derives the abstract nouns from adjectives (e.g. მწიფე <i>ripe</i> → სიმწიფე <i>ripeness/maturity</i> , თბილი <i>warm</i> → სითბო <i>warmth</i> , ტკბილი <i>sweet</i> → სიტკბო <i>sweetness</i>)
-იერ-ი(/-იელ-ი)	derives adjectives meaning <i>possessed of base</i> (e.g. კანონი <i>law</i> → კანონიერი <i>legal</i> , ხორცი <i>flesh</i> → ხორციელი <i>corporeal</i>)
-იან-ი	similar to, and more productive than, the above (e.g. ხმ[ა]ლი <i>sword</i> → ხმლიანი <i>armed with sword</i> , ჭუჭყი <i>dirt</i> → ჭუჭყიანი <i>dirty</i>)
-ოვან-ი	similar to the above two suffixes (e.g. კლდე <i>rock</i> → კლოვანი <i>rocky</i>)
-ოს[ა]ნ-	similar to the above three suffixes (e.g. ვეფხ(გ)ის ტყავი <i>skin of a panther</i> → ვეფხისტყაოს[ა]ნი (<i>Man</i>) <i>in the Panther Skin</i>)
-ად-ი	is an adjective based on the adverbial case ending, equivalent to <i>-able</i> when attached to a masdar base (e.g. ცვალება <i>changing</i> → ცვალებადი ¹ <i>changeable</i>)
-ით-ი	is an adjective based on the instrumental case ending (e.g. კანონმდებლობა <i>legislating/legislation</i> → კანონმდებლობითი <i>legislative</i> , გვერდი <i>side</i> → გვერდითი <i>side-</i>)
-ურ-ი(/-ულ-ი)	is a widely used formant (e.g. სქესი <i>sex</i> → სქესური <i>sexual</i> , ბაზ[ა]რი <i>market</i> → ბაზრული <i>market-</i> ; Note: monosyllables make use of the form -ი(-)ურ-ი: თვე <i>month</i> → თვიური <i>monthly</i> , <i>menstruation</i>)
-(ნ)დელ-ი,	sometimes preceded by a vowel (-ი- or -ა-), derives adjectives from certain adverb-like expressions of time (e.g. მაშინ <i>then</i> → მაშინდელი <i>of that time</i> , წლეულს <i>this year</i> → წლევიანდელი <i>this year's</i> , დღეს <i>today</i> → დღევანდელი <i>today's</i>)
-ება and -ობა	are widely used as formants for abstract nouns, the latter being especially common in association with privative adjectives (e.g. ბედნიერი <i>happy</i> → ბედნიერება <i>happiness</i> , დამოუკიდებ[ე]ლი <i>independent</i> → დამოუკიდებლობა <i>independence</i> , დაუშვებ[ე]ლი <i>inadmissible</i> → დაუშვებლობა <i>inadmissibility</i>).

Note the special nuance indicating recurrence in time marked by the instrumental case of abstracts in -ობა (e.g. შაბათს *on Saturday* → შაბათობით *on Saturdays*, ზაფხულში *in summer* (once) → ზაფხულობით *in summer* (as a rule)). With numerals the form is invariant, whether used adverbially or adjectivally (e.g. ასობითა და ათასობით მოვიდნენ *they came in hundreds and thousands*, ოცობით თევზი ვნახე *I saw scores of fish* (თევზი)).

For further examples, see the Georgian–English glossary at the end of this book.

¹ The stem is the older form for what today would rather be (შე)ცვლა.

Some useful sets of vocabulary

Seasons of the year

გაზაფხული/გაზაფხულზე *spring/in spring*, ზაფხული/ზაფხულში *summer/in summer*, შემოდგომა/შემოდგომაზე *autumn/in autumn*, ზამთ[ა]რი/ზამთარში *winter/in winter*.

Compass points

ჩრდილოეთი *north*, სამხრეთი *south*, აღმოსავლეთი *east*, დასავლეთი *west*.

Colours

შავი *black*, თეთრი *white*, წითელი *red*, ფორთხისფერი *orange* (lit. *orange* (= ფორთხის[ალი]-coloured), ყვითელი *yellow*, მწვანე *green*, ლურჯი *blue* and ცისფერი *sky-blue, azure*, იისფერი *violet* (lit. *violet-coloured*), რუხი/ნაცრისფერი *grey* (lit. *ash* (= ნაცსარი)-coloured), ვარდისფერი *pink* (lit. *rose* (= ვარდი)-coloured).

Some foodstuffs

კარტოფილი	<i>potato</i>	ბრინჯი	<i>rice</i>	ხახვი	<i>onion</i>
სოკო	<i>mushroom</i>	სტაფილო	<i>carrot</i>	კომბოსტო	<i>cabbage</i>
ჭარხალი	<i>beetroot</i>	ბროწეული	<i>pomegranate</i>	ბოსტნეული	<i>vegetable</i>
ფხალი	<i>spinach</i>	ხილი	<i>fruit</i>	ვამლი	<i>apple</i>
კომშიზია	<i>quince</i>	მსხალი	<i>pear</i>	ატამი	<i>peach</i>
გარგარი	<i>apricot</i>	ხურმა	<i>persimmon, sharon fruit</i>	ლეღვი	<i>fig</i>
ყურძენი	<i>grape</i>	ბადრიჯ[ანი]	<i>aubergine</i>	წიწკა	<i>pepper (capsicum)</i>
პილპილი	<i>pepper</i>	მლოგვი	<i>mustard</i>	ქინძი	<i>coriander</i>
ოხრახუში	<i>parsley</i>	ნიორი (-გ-)	<i>garlic</i>	პიტნა	<i>mint</i>
ტარახუნა	<i>tarragon</i>	კამა	<i>dill</i>	ღარიჩინი	<i>cinnamon</i>
მწვანელი	<i>greens</i>	ქლიავი	<i>plum</i>	ბალი/ალუბალი	<i>cherry</i>
კაკალი/ნიგოჯი (-გ-)	<i>walnut</i>	თუთა	<i>mulberry</i>	მარწყვი/ხენდრო	<i>strawberry</i>
ყოლი	<i>raspberry</i>	მოცივი	<i>bilberry</i>	გოგრაკვახი	<i>pumpkin</i>
კობრი	<i>cucumber</i>	თხილი	<i>groundnut</i>	მწვადი	<i>shashlik</i>
მჰადი	<i>barley bread</i>	თაფლი	<i>honey</i>	კვერცი	<i>egg</i>
წვეენი	<i>juice</i>	საზამთრო	<i>watermelon</i>	ნესეი	<i>honeydew melon</i>

ზღმარტილი	<i>medlar</i>	ხაჭო	<i>curd cheese</i>	შრატი	<i>whey, serum</i>
ნიახური	<i>celery</i>	ხორბ[ა]ლი	<i>wheat</i>	ქერი	<i>barley</i>
შვრია	<i>oats</i>	ქვაყვი	<i>rye</i>	მურაბა	<i>jam</i>
ბარდა	<i>pea</i>	სიმინდი	<i>maize, corn</i> <i>on the cob</i>	წაბლი	<i>chestnut</i>
ხაჭაპური	<i>cheese pie*</i>	ლიმ[ო]ნი	<i>lemon</i>	ლობიო	<i>beans</i>
დვრიტა	<i>rennet</i>	ტყემ[ა]ლი	<i>wild plum</i>	ხაში	<i>tripe, yeast</i>
ბოლოკი	<i>radish</i>	ძირტკბილა	<i>liquorice</i>	ძირთეთრა	<i>parsnip</i>
		(-ა-)		(-ა-)	
სატაცური	<i>asparagus</i>	რევენდი	<i>rhubarb</i>	წიწმატი	<i>watercress</i>

* A staple Georgian dish.

რას მიირთმევთ, ბატონო?

What will you have, sir?

დიდი სიამოვნებით ჩაის დავეყვები, გმადლობთ

I'd drink tea with great pleasure, thank you

ჩაის როგორ სვამთ?

How do you drink tea?

ჩაის – ლიმნითა და უშაქროდ, ხოლო ყავას – რძითა და შაქრით

Tea with lemon and without sugar, but coffee with milk and sugar

Utensils

ჭურჭელი *crockery*, კოვზი *spoon*, ჩანგ[ა]ლი *fork*, ქილა *jar*, ქვაბი *pan*, ქოთ[ა]ნი *pot(ty)*, ჩაიდასანი *kettle*, სუფრა *tablecloth*, *spread*, წინსაფ[ა]კრი *apron*, ხელსახოცი *towel* (cf. ცხვირსახოცი *handkerchief*).

Dialogue 3

A foreigner, conducting a survey, asks a former Soviet citizen (საბჭოელი მოქალაქე) to comment on the way things might have been in the USSR, had different policies been pursued before the USSR disintegrated

საბჭოელი: ეხლა ცხადზე ცხადია, რომ ჩვენ მზად არ ვყოფილვართ/ვიყავით თავისუფლებისთვის, როცა საბჭოთა კავშირი დაიშალა.

უცხოელი: იმ დროს რომ გცოდნოდათ ის, რაც დღეს იცით, სხვანაირად როგორ მოიქცოდით, რათა არ დაგკარგოდათ ის

- უპირატესობები, რომლ(ებ)ითაც სარგებლობდით საბჭოთა პერიოდში?
- საბჭოელი: ადრე უნდა მიემხვდარიყავით, რო(მ) ცხოვრების ყველა სფეროში დიდი დახმარება დაგეჭირებია დასაუღლებიდან, კინაიდან კომუნისმის სამოცდაათი წლის განმავლობაში ისე ჩამოვრჩენოდით ცივილიზებულ სამყაროს, რო(მ) გვაკლდა ის ცოდნაც კი, ურომლისოდაც შეუძლებელი იყო შექმნილიყო ღირსეული საზოგადოება.
- უცხოელი: რა ფაქტორებმა ითამაშა მთავარი როლი თქვენს მიერ შეცდომების დაშვების საქმეში?
- საბჭოელი: ერთი სიტყვით, თავზედობამ. ისე თავზედი რო(მ) არ ვყოფილიყავით, უფრო დიდი მოთმინება რო(მ) გვექონოდა, უფრო მზად ვიქნებოდით ყურადღება მიგვექცია იმ ბრძნული რჩევისთვის, რომელსაც ზოგი ჩვენი მეგობარი გვთავაზობდა.
- უცხოელი: მაგალითად?
- საბჭოელი: კაი ხანი კრემლისთვის სულ ერთი იყო არა მხოლოდ რუსეთის არამედ სხვა მოკავშირე რესპუბლიკების უმცირესობების ბედი — სულ ერთი არ უნდა ყოფილიყო, ეხლა ჩვენთვისაც არ უნდა იყოს სულ ერთი — პირიქით, უფრო დიდი გასაქანი უნდა მისცემოდით მათ თავ-თავიანთი ენისა და კულტურის განსაზღვრებლად. სხვათა შორის, ამბობენ, რომ ლავრენტი ბერიას, რომელიც აფხაზეთში დაბადებული მეგრელი გახლდათ, ეს კარგად ესმოდა, ისე რომ ქვეყნის მდგობარეობა სულ სხვანაირი იქნებოდა, მას რომ 1953 წელს ხელთ ეგდო ხელისუფლების სადავეები სტალინის სიკვდილის შემდეგ — წარმოგიდგინათ?! სანამ მეთაურები მომაკვდინებელ შეცდომას დაუშვებდნენ (ვეულისხმობ, რომ ხალხთა და მეზობელთა შორის შუღლის განაღებისათვის ხელი არ უნდა შეეწყობოთ — ამით, რა თქმა უნდა, მდგომარეობა ძალიან დაიძაბა), უნდა მისულიყვნენ უმცირესობების (მაგ. ჩეჩნების, ინგუშებისა და ოსების) წარმომადგენლებთან, რათა ადრე გაეგოთ მათი მისწრაფებები. არ უნდა შეეგზავნათ წითელი ჯარი იმ რაიონებში ან რესპუბლიკებში, სადაც ეროვნული შუღლი არ იყო გაჩაღებული (მაგ. ლიჭვიში). უნდა ცდილიყვნენ დაერწმუნებინათ ყველა ერის წარმომადგენლები იმაში, რო(მ) გარდაქმნილ კავშირში ყველანი ისარგებლებდნენ ერთი და იმავე უფლებებით, როგორც ამას ჭაღაგებდა ანდრეი სახაროვიც. ეს რო(მ) გაეკეთებინათ, შესაძლებელია, რომ არა-რუსი ხალხები შემოერთებოდნენ მამულიშვილურ ბრძოლას გარდაქმნისთვის. ამის ნაცვლად, პოლიტიკურმა სიბეცემ საბჭოთა კავშირი მოსპო: ათასობით დაიღუპნენ და სიღარიბე წილად ხვდა ბევრ ლამაზ ქვეყანას. და

აღბათ არაფერი არ შეიცვლება, სანამ არ გაიზრდება ახალი თაობა, რომელსაც არ ექნება კომუნიზმის გამოცდილება. ყველაფერი დასაზნაია, მაგრამ ესლა უკვე დაშვებული შეცდომები როგორღა გამოვასწოროთ? დროსა და მდინარეს უკან ვერავინ დააბრუნებსო.

Vocabulary

ცხადზე ცხადი	<i>absolutely clear</i>	თავისუფლება	<i>freedom</i>
უპირატესობა	<i>advantage</i>	სფერო	<i>sphere</i>
რჩ-ები-ი (ჩამო-)	<i>you lag behind X</i>	ცივილიზებული	<i>civilised</i>
სამყარო	<i>world</i>	ურომლ(ებ)ისოდაც	<i>without which</i> (pl.)
ღირსეული	<i>worthy</i>	საზოგადოება	<i>society</i>
თავზედობა	<i>arrogance</i>	თავზედი	<i>arrogant</i>
ბრძნული	<i>wise (of things)</i>	ზოგი/ზოგიერთი	<i>some</i>
მოკავშირე	<i>union(-republic)</i>	პირიქით	<i>on the contrary</i>
გასაქანი	<i>field of opportunity</i>	თავ-თავიანთი ¹	<i>each their own</i>
მომაკედინებელი	<i>fatal</i>	სადავე	<i>rein</i>
ხელში/ხელთ	<i>you get hold of X</i>	შუღლი	<i>conflict</i>
ი-გდ-ებ [(ჩა-)]		ხელს უ-წყ-ობ (შე-)	<i>you facilitate X</i>
დაბ-ავ (და-)	<i>you make X tense</i>	მი-სწრაფ-ებ-ა	<i>aspiration</i>
(ა-)გზავნ-ი (შე-)	<i>you send X into</i>	ლიტვა	<i>Lithuania</i>
გარდაქმნილი	<i>transformed</i>	უფლება	<i>right(s)</i>
მამულიშვილური	<i>patriotic</i>	სიბეცე	<i>short-sightedness</i>
სიღარიბე	<i>poverty</i>	წილად ხედ-ებ-ა	<i>X falls as the lot to Y</i>
ი-ზრდ-ებ-ი (გა(-მო)-)	<i>you grow up</i>	თაობა	<i>generation</i>
დასაზანი	<i>regrettable</i>	გამოცდილება	<i>experience</i>
		ა-სწორ-ებ (გამო-)	<i>you correct X</i>
მდინარე	<i>river</i>		

Proverbs

ავიფურთხე, უღვაშს მოხვდა; დავიფურთხე, წვერს მოხვდაო²
I spat upwards, it landed on (my) moustache; I spat downwards,
it landed on (my) beard

¹ Compare თავ-თავისი *each X's own*.

² This is the form of the proverb given in the Academy Dictionary under the entry და-ი-ფურთხ-ებ-ს. An alternative with a-versioniser is quoted under the entry ა-ა-ფურთხ-ებ-ს, namely: ავაფურთხე, უღვაშს მოხვდა; დავაფურთხე, წვერს მოხვდაო.

VOCABULARY

(ა-)ი-ფურობ-ებ	<i>you (will) spit up</i>	ულვამ(ებ)ი	<i>moustache</i>
(მო-)ხედ-ებ-ი	<i>you (will) hit/land on X</i>	(და-)ი-ფურობ-ებ	<i>you (will) spit down</i>
წვერი	<i>beard</i>		

თევზმა თქვა: სალაპარაკო ბევრი მაქვს, მაგრამ პირი წყლით მაქვს
სავსეო

The fish said: 'I have a lot to say, but I have a mouth full of water'

VOCABULARY

თევზი	<i>fish</i>	ამბ-ობ (ი-ტყე-ი)	<i>you (will) say X</i>
სალაპარაკო	<i>for saying</i>	ბევრი	<i>much</i>
გ-ა-ქვ-ს (გ-ე-ჭვ-ებ-ა)	<i>you (will) have X</i>	მაგრამ	<i>but</i>
პირი	<i>mouth</i>	წყ[ა]ლი	<i>water</i>
სავსე	<i>full</i>		

Prose text

This is a passage from Archil Sulak'auri's short story *Old News*, taken from a volume of his მოთხრობები *Stories*

ძველი ამბავი

მე წამოვდექი და ოთახში უაზროდ დავიწყე სიარული. საშინლად მომინდა პაპიროსის მოწევა, თავს ძლივს ვიკავებდი. გული გამაღებთ მიცემდა, ვერც კი ვიგრძენი, როდის დამეუფლა მღელვარება, ბეჟანი კი გაუნძრევლად იწვა, თვალები დაეხუჭა, მოკაუჭებული ცხვირი გასთხლებოდა და უფრო გაზრდილი მოეჩანდა.

მიცვალეულს ჰგავდა. ფრთხილად მივუახლოვდი და თავზე დავადექი.

მივაყურე . . . ფრთხილი, მსუბუქი სუნთქვა გავიგინე.

მერმე ნელა გაახილა ბეჟანმა თვალები და შემომხედა.

— მაგიდაზე გუიას მისამართია, — მითხრა ჩურჩულით.

მაგიდას გახუჭედი. მაგიდაზე მართლაც იდო რგვეულის ფურცლის ნახევი.

— თუ ძმა ხარ, ხვალ გაიარე და წიგნები წამომიდე. ჩემი წიგნებია . . . ჩემი წიგნები ჩემთან უნდა იყოს.

— ვისი მისამართია?

— გუიასი. აქ რომ გოგონა იჯდა . . . ერთი წელია წაიღო. დიდი მეტიწარა ვინმეა.

— ხვალვე მოგიტან წიგნებს.

მე აღარ შემემლო იქ გაჩერება, ამიტომ დავეთანხმე ასე სასწრაფოდ.

ქალაქის ნაკლეჯი ჯიბეში ჩავიჭმუჭნე და თავზარდაცემული გამოვედი ოთახიდან. თავზარდაცემული იმის გამო, რომ ვიდაცას ეჭვი შეეპარა ჩვენს სიწმინდეში, პატიოსნებაში. ჩემს სულში უჩვეულო შემფოთება ზარივით რეკდა.

აივანზე ბნელოდა. მეორე სართულზე ჩახნახა ნათურა უკვე ჩაქვროთ. კიბეზე ბეჟანის ხველება გავიგონე. ახველებდა ყრუდ და გაბმულად. აღარ შეეჩერებულვარ, თავქუდმოფეხი დაჯანდი კიბეზე.

— თუ შეიძლება, ერთი წუთით ... — ქუჩაში გასვლისთანავე მომესმა ქალის მოკრძალებული, მშვიდი ხმა ...

ხმა მშვიდი და წყნარი იყო, მაგრამ რატომღაც შემეშინდა — დაფეთებულმა მოვაბრუნე თავი: ჩემ წინ ის გოგონა იდგა, ბეჟანთან რომ ვნახე, ქუჩის სიბნელეში სახე ვერ გავარჩიე; მაგრამ ვგრძნობდი, რომ ის გოგონა იყო, რომელიც ბეჟანთან დამხვდა — გუია.

— რამდენი ხანია გელოდებით. არ შეგონა, თუ ასე დაიგვიანებდით.

— ბიჭები წავიდნენ? — მეტი რომ ვერაფერი მოვახერხე, ეს კვითხე.

— დიან ... ისე დავემშვიდობეთ, არც კი გავიცვინია. მე არ მითქვამს, თუ თქვენ გელოდებით ... ვუთხარი, აქვე ვცხოვრობ-მეთქი და დავმორდიო.

გუია მშვიდად ლაპარაკობდა, დაჯერებით. წელან რომ არ შენახა, ლაპარაკის კოლოთი დარბაისელი, ჭკუდამჯდარი ქალი მეგონებოდა ...

ჩვენ უხმოვ გავეყვით ბნელ ქუჩას. ერთხანს ასე ვიარეთ, მე ახლა ყველაფერი მადინიანებდა და მაწუხებდა. მაწუხებდა ისიც, ქუჩა რომ ჩაბნელებული იყო; ისიც, რომ ეს გოგონა გვერდით მომყვებოდა.

VOCABULARY

(წა-მო-)დგ-ბ-ი	<i>you (will) stand up</i>	ოთახი	<i>room</i>
უაზროდ	<i>aimlessly</i>	(და-)ი-წყ-ებ	<i>you (will) start X</i>
სიარული	<i>walking</i>	საშინელი	<i>dreadful</i>
მო-გ-ი-ნდ-ებ-ა	<i>you will get an urge for X</i>	პაპიროსი	<i>cigarette</i>
მო-წ(-)ეგ-ა	<i>smoking</i>	თავს (შე-)ი-კავ-ებ	<i>you (will) restrain yourself</i>
ძლივს	<i>with difficulty</i>	გული	<i>heart</i>
გამალეობით	<i>quickly</i>	გ-ი-ცემ-ს	<i>your X beats</i>
გრძნ-ობ (ი-ობ)	<i>you (will) feel X</i>	როდის	<i>when?</i>
(და-)უფლ-ებ-ი	<i>you (will) gain mastery of X</i>	მ-ღელ-ვ-არ-ება	<i>excitement, agitation</i>
გა-უ-ნძრ(-)ეგ-ელი	<i>motionless</i>	წეგ-ხ-არ (ი-წეგ-ბ-ი)	<i>you (will) lie</i>
თვალი	<i>eye</i>	(და-)ხუტ-ავ	<i>you (will) close X</i>
მო-კაუტ-ებ-ულ-ი	<i>hooked</i>	ცხვირი	<i>nose</i>
(გა-)გ-ი-თხელ-დ-ებ-ა	<i>your X (will) grow thin</i>	უფრო	<i>more</i>
გა-ზრდ-ილ-ი	<i>grown</i>	(მო-)გ-ი-ნდ-დ-ებ-ა	<i>your X (will) seem</i>
მი-ცვალ-ებ-ულ-ი	<i>passed away</i>	ჰ-გაგ-ხ-არ (ე-მსგავს-ებ-ი)	<i>you resemble X (you grow to/ will resemble)</i>

ფრთხილი	<i>careful</i>	(მი/მო-)უ- ახლოვ- ღებ-ი	<i>you (will) approach X</i>
(და-)ა- დგ- ებ-ი	<i>you (will) stand over X</i>	(მი/მო-)ა- უჭრ- ებ	<i>you (will) give ear to X</i>
მსუბუქი	<i>light</i>	სუნთქ- ვა	<i>breathing</i>
(გა-)ი- გონ- ებ	<i>you (will) hear X</i>	მერმე	<i>then</i>
ნელა	<i>slowly</i>	(გა-)ა- ხელ	<i>you (will) open X</i>
შე-მო-გ- ხედ- ავ-ს	<i>X will turn to look at you</i>	მაგიდა	<i>table</i>
მისამართი	<i>address</i>	ე- უბნ- ებ-ი (ე- ტყვ- ი)	<i>you (will) tell X to Y</i>
ჩურჩული	<i>whisper</i>	გა- ხედ- ავ	<i>you will look out/over at X</i>
მართლაც	<i>in truth</i>	ღევ- ს (ი/ე- ღ- ებ-ა)	<i>inanimate X lies (will lie)</i>
რვეული	<i>exercise book</i>	ფურც[ე]ლი	<i>sheet</i>
ნა- ხ(-)ეც- ი	<i>torn (piece)</i>	თუ	<i>if</i>
ძმა	<i>brother</i>	ხვალ	<i>tomorrow</i>
გა-ი- ვლ- ი	<i>you will go round</i>	წიგნი	<i>book</i>
წა-მო-უ- ღ- ებ	<i>you will fetch X away for Y</i>	ვისი	<i>whose?</i>
გოგონა (-ა)	<i>girl</i>	ზი- ხ-არ (ი- ჯდ- ებ-ი)	<i>you (will) sit</i>
ერთი	<i>one</i>	წ[ე]ლი	<i>year</i>
მი-გა- ქვ- ს (წა-ი- ღ- ებ)	<i>you (will) take X</i>	(და-)უ- ბრუნ- ებ	<i>you (will) return X to Y</i>
დიდი	<i>big</i>	მეტჩი[ა]რა	<i>tease, show-off, nosy parker</i>
ვინმე (-ე-)	<i>someone</i>	მო-უ- ტან	<i>you will bring X to Y</i>
ალარ	<i>no longer</i>	შე-გ-ი- ძლ- ი-ა (შე-გ-ე- ძლ- ებ-ა)	<i>you are (will be) able to X</i>
გა- ჩერ- ებ-ა	<i>stop(ping)</i>	ამიტომ	<i>for this reason</i>
(და-)ე- თანხმ- ებ-ი	<i>you (will) agree with X</i>	ასე	<i>like this</i>
სასწრაფოდ	<i>quickly</i>	ქალაღი	<i>paper</i>
ნა- გლეჯ- ი	<i>ripped (piece)</i>	ჯიბე	<i>pocket</i>
(ჩა-)ი- კმუჭნ- ი	<i>you (will) crumple X in (your Y)</i>	თავზარდაცემული	<i>terror-stricken</i>
გა-მო- დი- ხ-არ (გა-მო- ხ-ვალ)	<i>you (will) come out</i>	იმის გამო, რომ	<i>for the reason that</i>
ვიღაც(ა)	<i>someone</i>	ეჭვი (შე-მო-) გ- პარ- ებ-ა	<i>you (will) come to doubt</i>
სიწმინდე	<i>purity</i>	პატიოსნება	<i>decency</i>

სული	<i>soul</i>	უჩვეულო	<i>unusual</i>
შე- შფოთ -ება-ა	<i>agitation</i>	ზარი	<i>bell</i>
(და-)რეკ(-ავ)	<i>you (will) ring X</i>	აივ[ა]ნი	<i>balcony</i>
ბნელ -ა	<i>it is dark</i>	მეორე	<i>2nd</i>
სართული	<i>floor, storey</i>	ჩახჩახა (-ა-)	<i>glaring, bright</i>
ნათურა (-ა-)	<i>bulb</i>	უკვე	<i>already</i>
(ჩა-)ა-ჭრ-ობ	<i>you (will) extinguish X</i>	კიბე	<i>stairs</i>
ხველ -ება-ა	<i>coughing</i>	(გა-)ი-გონ-ებ	<i>you (will) hear X</i>
(და-)გ-ა-ხველ-ებს-ს	<i>you (will) cough</i>	ყრუ	<i>deaf</i>
გა-ბ-მ-ული	<i>sustained</i>	(შე-)ჩერ-დ-ებ-ი	<i>you (will) stop a while</i>
თავ-ქუდ-მო-	<i>in a rush</i>	(და-)ჭან-დ-ებ-ი	<i>you (will) dash</i>
გლუჯ-ილ-ი			
შე-ი-ძლ-ებ-ა	<i>it is possible</i>	წუთი	<i>minute</i>
ქუჩა	<i>street</i>	გა-სვლ-ა	<i>going out</i>
-თანავე	<i>as soon as (+ gen.)</i>	გ-ე-სმ-ი-ს (მო-გ-ე-სმ-ებ-ა)	<i>you (will) hear X</i>
ქალი	<i>woman</i>	მო-კრძალ-ებ-ულ-ი	<i>reticent</i>
მშვიდი	<i>calm</i>	ხმა	<i>voice</i>
წყნარი	<i>peaceful</i>	რატომღაც	<i>for some reason</i>
შე-გ-ე-შინ-დ-ებ-ა	<i>you will take fright</i>	და-ფეთ-ებ-ულ-ი	<i>fearful</i>
(მო-)ა-ბრუნ-ებ	<i>you (will) turn X</i>	ჩემ(ს) წინ	<i>before me</i>
და-ხ-არ (ი-ღვ-ები-ი)	<i>you (will) stand</i>	ხედ -ავ (ნახ-ავ)	<i>you (will) see X</i>
სიბნელე	<i>darkness</i>	სახე	<i>face</i>
(გა-)ა-რჩ(-)ევ	<i>you (will) sort out X</i>	(და-)გ-ხედ-ებ-ა	<i>X meets (will meet) you</i>
რამდენი	<i>how much?</i>	ხ[ა]ნი	<i>time</i>
(და-)ე-ლოდ-ებ-ი	<i>you (will) await X</i>	გ-გონ-ი-ა (გ-ე-გონ-ებ-ა)	<i>you (will) think</i>
(და-)ი-გვიან-ებ	<i>you are (will be) late</i>	ბიჭი	<i>lad</i>
მი-დი-ხ-არ (წა-ხ-ვალ)	<i>you (will) go</i>	მეტი	<i>more</i>
ვერაფუ[ე]რი	<i>nothing (potential)</i>	(მო-)ა-ხერხ-ებ	<i>you (will) manage X</i>
პ-კითხ-ავ	<i>you will ask X</i>	დიახ	<i>yes</i>
ისე	<i>in such a way</i>	(და-)ე-მშვიდობ-ებ-ი	<i>you (will) bid farewell to X</i>
არც კი	<i>not even</i>	(გა-)ი-ცნ-ობ	<i>you (will) get to know X</i>
ამ -ობ (ი-ტყვ-ი)	<i>you (will) say X</i>	ცხოვრ -ობ (ი- -ებ)	<i>you (will) live</i>
(და-)შორ-დ-ებ-ი	<i>you (will) depart from X</i>	ლაპარაკ -ობ (ი- -ებ)	<i>you (will) speak</i>
და-ჯერ-ებ-ა	<i>convince</i>	წელან	<i>recently</i>
ლაპარაკი	<i>speech</i>	კილო	<i>manner, accent</i>

დარბაისი[ე]ლი უნმოდ	<i>urbane</i> <i>silently</i>	ჭკუა-და-მ-ჯღ-არ-ი (გა/მი/მო-) პ-ყ-ებ-ი	<i>intelligent</i> <i>you (will) follow</i> <i>X out/thither/</i> <i>hither</i>
ბნელი და-ღი-ხ-ა-რ (ი-ვლ-ი)	<i>dark</i> <i>you (will) go, proceed</i>	ერთხანს ახლა	<i>for a while</i> <i>now</i>
ყველაფ[ე]რი (შე-)ა-წუხ-ებ გვერდი	<i>everything</i> <i>you (will) upset X</i> <i>side</i>	(გა-)ა-ღიზიან-ებ ჩა-ბნელ-ებ-ულ-ი	<i>you (will) irritate X</i> <i>darkened</i>

Exercises

1 Write out the pluperfect paradigms for:

- I (etc.) had been sitting
X had had me (etc.)
I (etc.) had turned red
X had turned white for me (etc.)
I (etc.) had worn X (e.g. a coat)
X had come to hate me (etc.)

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) მ-გ-ბ-ებ- შე-ო-ვე-თ-ბ-დ-ე-
(b) კ-ტ- ა-ხრჩ-ლი-ო
(c) გ-ე-ღ-ზ- მ-სხდ-მ-დ-თ
(d) ჩ-ნ- კ-რვა- ა-მთვ-ა-ი-ა-ი-
(e) შ-ნ ა- უ-დ- შ-რცხ-ე-ო- ჩ-მ-
(f) გ-კ-ე-ი-ი-რ-ნ-ა-ს-წყ-ე-უ-ი-ო
(g) ვ-ნ-ვი-ნ-და-ა-ღ-გ-რ-ყ-ვ-თ
(h) ვ-შე-თ-მე-დ-ი-ბ-დ-

3 Replace the present indicative verb forms below with their pluperfect equivalents (and indicate any other necessary changes):

- (a) არ მცალია შენთვის (e) პატარა ქული ახურავს შოთას
(b) ჩემი მხიარულება ისპობა (f) აქ რა დიდი ხანი ზის
(c) მხიარულება გესპობათ (g) არ მიყვარხარ
ოქვენც
(d) არაფერი (არ) იცის კაცმა (h) ძალიან ცდილობენ

4 Replace the aorist indicative verb forms below with their pluperfect equivalents:

- (a) რატომღაც ინგლისელი მეგონე შენ
(b) რა ძლიერ დაუთვიერით!

- (c) რა კარგად დაგვემალეთ!
- (d) ადრე გახველით
- (e) მუშებს წულები ეცვათ
- (f) ბიჭი შეეძინა(თ)/დაეზადა(თ)
- (g) ხომ შეგეცოდეთ?
- (h) კარგად ეძინათ ბავშვებს

5 Given the following transitive pluperfect forms, transform them into the equivalent (a) monopersonal intransitive and (b) bipersonal intransitive pluperfects, after the model: აგვეშენებინა სახლი *we had built the house* → ამენებულიყო სახლი *the house had been built* → აგვშენებოდა *the house had been built for us*:

- (a) ამევსო მოთმინების ფიალა
- (b) პოლიციელს დაეჭირე
- (c) მტერს დაგეჭერით
- (d) დაგეთვრეთ (თქვენ მე)
- (e) სკამზე დაგესვა ბავშვი
- (f) გავვეზარდეთ (ჩვენ თქვენ)
- (g) ექიმებს ავადმყოფი გადაურჩინათ
- (h) გავერყვენი (შენ მე)

6 Construct the correct syntax for the conjunctions სანამ/ვიდრე by selecting the appropriate form of the bracketed verbs in the following:

- (a) სანამ/ვიდრე მაგიდას (მიჯდომა) სავახშმოდ, სტუმრებს გავუღე კარი
- (b) ნუ ადგებით, სანამ/ვიდრე სკოლის ღირექტორი ოთახში არ (შემოსვლა)
- (c) ცომა მოვუხელ, სანამ/ვიდრე მზად (არ) (ყოფნა)
- (d) სანამ/ვიდრე თქვენ მაგიდას (მისხდომა), ღვინო მოიტანეთ!
- (e) ლოჯინში დავრჩი, სანამ/ვიდრე (არ) (გათენება)
- (f) სანამ/ვიდრე ის წერილი არ (დაწერა), დედამ ნება არ დამრთო სახლიდან გამოვსულიყავი
- (g) ჩვენ ქვევით ვლაპარაკობდით, სანამ/ვიდრე გოგო ტანსაცმელს (ჩაცმა)
- (h) სარეკელამ წერწა დამიხრწო, სანამ/ვიდრე მარგელას (დაწეება)

7 Translate into English:

- (a) ხილი რომ (მ) გნდომებოდათ, უნდა გეთქვათ, სანამ/ვიდრე ბაზარში წავიდოდი
- (b) დამალობანას თამაშობდნენ. ერთმა მათგანმა თვლა დაიწყო, სხვები კი გაიქცნენ, რომ (მ) თვალდახუჭულს დამალოდნენ
- (c) ათასი ლარი რომ (მ) გვექონოდა, აუცილებლად მოგცემდით ცხრაასს
- (d) კონფერენციას რომ (მ) არ დასწრებოდი, არასოდეს (არ) შეგეძლებოდა გასცნობოდი იმ მეცნიერს
- (e) ორმოცდაცხრა წლისას რომ (მ) არ შემქმენოდა/დამაბლებოდა ბავშვი, უშვილოდ მოგვედებოდა

- (f) ის ქალი რო(მ) ცოლად გამოგვოლოდა, როცა სთხოვე ხელი, ეხლა შენთან იქნებოდა ინგლისში
- (g) ნამყოფი ხართ საქართველოში? დიახ, იქ გავატარე ორი კვირა, სანამ/ვიდრე მოვეწყობოდი უნივერსიტეტში
- (h) ამ კაცს პრეზიდენტად ნუ ავირჩევთ, სანამ/ვიდრე არ გავიგებთ მის აზრს ჩვენი სამშობლოს დამოუკიდებლობაზე (/დამოუკიდებლობის შესახებ)

8 Translate into Georgian:

- (a) We used to go to Georgia every other year (= წლის გამოტოვებით), until this misfortune came crashing down upon us.
- (b) I took the map (= რუკა) with me in order not to lose my way.
- (c) If your mother had told me how her leg was hurting her, she could have stayed in the car and sat there until we returned.
- (d) If I had known what would happen, I would never have given you permission to go to England.
- (e) Her mother became angry, because the girl should have been wearing her new dress when the guests came.
- (f) Before you put the child to sleep, ask her if she wants anything.
- (g) If our mother had had ten children at that time, she would have become a hero(ine) of the Soviet Union.
- (h) If I hadn't loved the girl, I wouldn't have married her. I wouldn't have behaved honourably, if I'd married her only in order that I might have been able to bring her to England.

Lesson 20

In this lesson you will learn about:

- The formation and use of the Illrd subjunctive for all verbs
- The form and function of causative verbs
- An alternative passive
- An alternative Series III for transitive verbs
- Constructing indefinite clauses

Dialogue 1

As his year in Georgia learning the language comes to an end, Jim visits Rusudan for a final chat

- რუსუდანი: ახლოდება თქვენი წასვლის დრო. ჩვენი შეხვედრებისა და თქვენი მონაყოლების ნიადაგზე დავასკვნიდი, რო(მ) თურმე სასიამოვნო და გამოსადეგი ათი თვე გაგიტარებიათ საქართველოში. ხომ ასეა?
- ჯიმი: მართალი ბრძანდებით, ქალბატონო რუსუდანი. ნანახი მაქვს თითქმის ყველაფერი, რაც მინდოდა მენახა (ოღონდ სვანეთი გამოწაკისია – ის დამრჩა სანახავი), მაქვს შექმნილი იმდენი წიგნი, რო(მ) ისინი ალბათ ვერ დაეტევა ჩემი მშობლების სახლში, და გაცნობილი მყავს უამრავი მეგობარი, რომლებიც არასოდეს არ დამავიწყდება, სანამ ცოცხალი ვიქნები. თანაც ვინდა იფიქრებდა, ვიდრე ჩამოვიდოდი, რო(მ) საქართველოში ყოფნისას აფხაზს ცოლად შევირთავდი?! ერთი სიტყვით, ისეთი დრო მაქვს გატარებული, რო(მ) არ მახსოვს ასე ბედნიერად ოდესმე ჩამეთვალის თავი.
- რუსუდანი: რაც ყოველთვის მთავარია ქართველებისთვის, ის გახლავთ, რო(მ) კარგად დაუფლებიხართ ჩვენს ენას. მაინც არ გეწყინოთ,

- მაგრამ ცოტა მოთმინება რო(მ) გამოგეჩინათ, ალბათ იშოვნდით შშვენიერ ქართველ გოგოს, რო(მ) ინგლისში ცოლად წაგეყვანათ! არა უშავს, ყოველ შემთხვევაში საქართველოს სიმე დარჩებით.
- ჯიმი: მართალია, მაგრამ, თუკი ნებას დამრთავთ, ჯობია სიტყვა ესლა ბანზე აგიგლოთ! თქვენი ფეხი როგორაა? ჯერ კიდევ ბტკივით?
- რუსუდანო: მეგონა, ტკივილს უკვე მოვრნი-მეთქი, მაგრამ დღეს კიდევ ისე ამტკივდა, რო(მ) ვერ გავედი. ასე რო(მ) არ მტკენოდა, ესლა ბაზარში ვიქნებოდი – ამბობენ, შემოდგომა რო(მ) დადგაო, ძალიან გემრიელი გამშრალი ხურმა და ჩურჩხელა იყიდებაო, და მოვინდომე მათი ყიდვა, რაკი ორიოდე კილო ხურმა მინდა გაგატანოთ ინგლისში. ამიტომ ჩემს ქალიშვილს დავურეკე, რო(მ) მისთვის შეყიდვინებინა ათი კილო. პირველად რო(მ) შევეცადე დამერეკა, უცნობმა მითხრა, სხვაგან მოხვდითო. თუ არ გეჩქარებათ, დარჩით კიდევ ცოტა ხანი, სანამ იგი მათ (არ) მოიტანს. თუ ვერ დარჩებით, ქალიშვილს ამაღამ გამოვავზავნიებ ხილს თქვენთვის. ინგლისამდე რო(მ) მიაღწევთ, თქვენი შშობლები მოგვიკითხეთ და აუცილებლად გაასინჯვინეთ* მათ ჩვენი ჩურჩხელა!

* Also used is გაასინჯეთ.

Vocabulary

ახლო-დ-ებ-ი (მო-მი-)	<i>you approach</i>	მონაყოლი	<i>what has been related</i>
ნიადაგი	<i>ground, basis</i>	ა-სკვნ-ი (და-)	<i>you conclude X</i>
ი-ძენ (შე-)	<i>you acquire X</i>	გამონაკლისი	<i>exception</i>
უამრავი	<i>countless</i>	ე-ტ(-)ეგ-ი (და-)	<i>you fit in</i>
ყოველთვის	<i>always</i>	ცოცხალი	<i>alive</i>
არა უ-შავ-ს	<i>it doesn't matter</i>	ყოველ შემთხვევაში	<i>in any case</i>
ი-ჩენ (გამო-)	<i>you display X</i>	სიტყვას (ა-)უ-გდ-ებ ბანზე	<i>you (will) change the subject for X</i>
რჩ-ებ-ი (მო-)	<i>you have done with X</i>	შემოდგომა	<i>autumn has come</i>
ჩურჩხელა	<i>string of nuts coated in dried, boiled grape juice</i>	და-ღ-ა კილო	<i>kilo, dialect</i>
ხედ-ებ-ი (მო-)	<i>you hit (target), find yourself (somewhere)</i>	ა-ტან (გა-)	<i>you get X to take (inanimate) Y away with him/her</i>
უ-კითხ-ავ (მო-)	<i>you greet X for Y</i>		

Dialogue 2

Jim asks his Georgian teacher for one last lesson

ჯიმი: ვაიმე, ამ კვირაში ვბრუნდები ინგლისში და ჯერ არ მისწავლია ქართულად როგორ უნდა ვწერო წერილ(ებ)ი!

შუქია: მაშ, მოდი ერთი შევადგინოთ ერთად. რასაც მე გეტყვით, თქვენ დაწერეთ: პატივცემულო ბატონო/ქალბატონო!

მე, ჩემი შეუღლე და ორი ქალიშვილი ვაპირებთ ერთი კვირის გატარებას თქვენს ქალაქში ჩემი არდადეგების დროს, რომელიც იქნება აგვისტოს ბოლოს. ჩვენმა მეზობლებმა მირჩიეს დაგაკავშირებოდით, რომ გამეგო თავისუფალი ოთახები გექნებათ თუ არა იმ დროს. ჩვენ გვაწყობს ან ორი ორადგილიანი ოთახი ან ერთი ორსაწოლიანი ნომერი. როცა მომწერთ, მადლობელი ვიქნები, თუ შემატყობინებთ არა მხოლოდ რა ღირს ღამის გათევა თქვენთან არამედ რამდენი დამიჯდება, თუ ჩვენ ოთხივე ვისადილებთ და ვივანშემებთ თქვენს სასადილოში. მას შემდეგ, რაც მოგვაწოდებთ შესაბამის ინფორმაციას, გადავწყვეტთ, გვინდა თუ არა შევუკვეთოთ ოთახ(ებ)ი თქვენს სასტუმროში, თანაც შევუკვეთოთ მატარებლის ბილეთებსაც.

იმედია, რომ მალე გამოგვიგზავნით პასუხს. დიდი მადლობა ყურადღებისათვის.

პატივცემოთ, . . .

ადრესატს თუ კარგად იცნობთ, შეგიძლიათ დაიწყოთ სიტყვით “ძვირფასო”, თორემ, თუ დიდ პატივს სცემთ, დაიწყოთ სიტყვებით “ღრმად პატივცემულო”. თანაც შეგიძლიათ დაამთავროთ ასეთი ვარიანტებით: “სიყვარულით”, “მარად თქვენი”, “უღრმესი პატივცემოთ”, ანდა “მარად თქვენი სიკეთის მსურველი”. და თქვენ სად წახვალთ დასასვენებლად, როცა დაბრუნდებით ინგლისში?

ჯიმი: იქ, სადაც სხვა დამსვენებლები არ იქნებიან!

Vocabulary

ა-ღ(-)ენ (შე-)	<i>you compose X</i>	პატივცემული	<i>esteemed (cf. you</i>
შეუღლე	<i>spouse</i>	(cf. პატივს	<i>respect X)</i>
არდადეგები	<i>holidays</i>	ს-ცემ)	
გა-წყ-ობ-ს	<i>it suits you</i>	ორადგილიანი	<i>with two places</i>
ორსაწოლიანი	<i>with two beds</i>	ნომ[ერ]ი	<i>room, number</i>
მადლობელი	<i>thankful</i>	არა მხოლოდ . . .	<i>not only . . . but also</i>
		არამედ	

რა ღირს-	<i>what does X cost?/ what is it worth?</i>	გ-ი-ჯდ-ებ-ა (და-)	<i>X costs you</i>
ოთხივე	<i>all four</i>	გა-თ(-)ეგ-ა	<i>spend(ing) (night)</i>
ა-წოდ-ებ (მო-/მი-)	<i>you pass X to Y</i>	სასადილო	<i>dining room</i>
ბილეთი	<i>ticket</i>	უ-კვეთ (შე-)	<i>you book X</i>
პატივისცემით	<i>with respect</i>	იმედი-ა	<i>it is to be hoped</i>
ძვირფასი	<i>dear</i>	ადრესატი	<i>addressee</i>
(cf. ძვირი)	(cf. <i>expensive</i>)	ღრმა	<i>deep</i>
მარად	<i>always</i>	(cf. უღრმესი)	(cf. <i>deepest</i>)
მ-სურვ-ელ-ი	<i>wisher</i>	სიკეთე	<i>welfare, well-being</i>
		და-მ-სვენ-ებ-	<i>resting,</i>
		[ე]ლ-ი	<i>holidaymaker</i>

Dialogue 3

Jim goes to visit Maq'vala for what he thinks will be the last time during his stay in Georgia

- ჯიმი: გამარჯობათ, ქალბატონო. ინგლისში ვერ დავბრუნდებოდი კიდევ ერთხელ თქვენთან მოუსვლელად. მინდოდა დაგმშვიდობებოდიო, და სწორედ ამიტომ მოვედი.
- მაყვალა: ჯიმ, გაგიმარჯოთ, მობრძანდით, მობრძანდით! ვიცი, რო(მ) ძალიან დაკავებული იქნებით, შვილო, მაგრამ ასე ადვილად არ შემძლია გამოგეთხოვით. არ მინდა მოგეძალოთ, მაგრამ უნდა მოიცალოთ ჩემთან ხვალ რვა საათზე მოსასვლელად. თქვენი ხათრით (თქვენს პატივსაცემად) პატარა სუფრა შექნება. თუ არ ვცდები, ძალიან მოგწონებიათ ქართული ხალხური სიმღერები. დაპატიჟებული მყავს ზურაბ სოტკილავა, რომელიც მღერის მოსკოვის დიდ თეატრში. მას თქვენთვის ვამღერებთ. ვიცი, რო(მ) ერთი კვირის წინ ჩემი მდივანისთვის უნდა გამოემგზავნინებინა მოსაწვევი ბარათი თქვენთვის, მაგრამ ბოლო ათი თვის განმავლობაში ალბათ შეგიტყვიათ, რო(მ) ჩვენ ქართველები ყველაფერს სულ ბოლო წუთამდე ვტოვებთ ხოლმე. ხომ შემინდობთ (შომიტყვიებთ)?
- ჯიმი: რა თქმა უნდა! ვერავენ დამაკარგვინებს შესაძლებლობას, რო(მ) არა მხოლოდ მოვისმინო ეს შესანიშნავი მგერელი ტენორი არამედ პირადად გავიცნო იგი. შესაფერ(ის)ი მაღლობა როგორ გადაგიხადოთ? თქვენს სუფრას არავინ გამაცდენინებს, ოღონდ პატარა თხოვნა მაქვს თქვენთან – ბევრს ხომ არ დამალეუინებთ? ვიცი, რამდენს ასმევენ ხოლმე ქართველები სტუმრებს (= ვიცი, თუ ქართველები სტუმრებს რამდენს ასმევენ ხოლმე)!

- მაყვალა: როგორ გეკადრებთ! იმდენს დაგაღუეკინებთ, რამდენსაც მოინდომებთ.
- ჯიმი: სხვათა შორის, არასწორი სიტყვა ეს-ეს არის წამოგცდათ და არ შემოდია იგი დავტოვო შეუსწორებლად. თუმცა მომწონს ხალხური სიმღერები საქართველოს ყველა მხრიდან, განსაკუთრებით შემიყვარდა მეგრული სიმღერები – რა კაი დამთხვევა ყოფილა, რო(მ) მეგრელი სოტკილავა მეგრულ სიმღერებს ხვალ მიმღერებს! ხომ იცით იგორ სტრავინსკის ცნობილი ნათქვამი?
- მაყვალა: შემახსენეთ.
- ჯიმი: ვილაცა რო(მ) შეეკითხა, თქვენ რო(მ) შეგეკლოთ ხელმეორედ დაიბადითო, რომელი ერის შვილი დაიბადებოდიო? სტრავინსკის უპასუხ(ნ)ია ასე: მუო მეგრელი დაიბადებოდიო, რადგანო მეგრულ მუსიკასო ახასიათებსო ისე რთული და მომხიბლავი მელიოდიოთო. არ გეხუმრებით, გეფიცებით!
- მაყვალა: წარმოვიდგენიათ! საინტერესო იქნებოდა გავკვივო, რომელ მეგრულს ჩაუწერინებია სტრავინსკისთვის მეგრული სიმღერები. მაინც ხვალ მოგასმენინებთ მეგრულ და ქართულ სიმღერებს (თუკი ამათ შუა რაიმე განსხვავებას მართლა ამჩნევთ – ზოდიში, მაგრამ ამასთან დაკავშირებით არ შემოდია ცოტა მაინც არ დაგცინოთ!).

Vocabulary

ე-მშვილობ-ებ-ი (და-)	<i>you say goodbye to X</i>	დაკავებულ ე-თხოვ-ებ-ი (გამო-)	<i>busy</i> <i>you take your leave of X</i>
ე-ძალ-ებ-ი (მი-/მო-)	<i>you force yourself on X</i>	ხალხური მო-სა-წვ(-)ეგ-ი შე-უ-ნღ-ობ = მი-/მო-უ-	<i>folk (adj.)</i> <i>for inviting</i> <i>you (will) forgive X for Y</i>
თქვენი ხათრით/ თქვენს პატივ- სა-ც-ემ-ად	<i>in your honour</i>	ტიმ-ებ	
ტიმნორი	<i>tenor</i>	შესაფერ(ის)ი	<i>appropriate</i>
პირადად	<i>in person</i>	და-ა-ლ(-)ეგ-	<i>you will make X</i>
მადლობას უ-	<i>you pay your thanks to X</i>	ინ-ებ	<i>drink Y</i>
ხდ-ი (გადა-)	<i>you miss X</i>	არასწორი	<i>incorrect</i>
ა-ცდ(-)ენ (გა-)	<i>you make X drink Y</i>	დამთხვევა	<i>coincidence</i>
ა-სმ-ეგ			
წამო-გ-ცდ-ებ-ა	<i>(a word) will slip from your mouth unintentionally</i>		
ხელმეორედ	<i>for a second time</i>	რთული	<i>complex</i>

ე-ფიც-ებ-ი	<i>you (will) swear to X</i>	ა-წერ-ინ-ებ (ჩა-)	<i>you get X to record Y</i>
განსხვავება	<i>difference</i>	ა-ზრდ(-)ევ (შე-)	<i>you notice X</i>
-თან	<i>in connection</i>	და-ს-ცინ-ი	<i>you (will) mock X</i>
დაკავშირებით	<i>with X</i>	(და-ს-ცინ-ებ)	

Grammar

The form and use of the IIIrd subjunctive

There is only one form of the Georgian verb that has not yet been described, and that is the final member of Series III, namely the IIIrd subjunctive. Its role is marginal in the language, and so it will be treated here somewhat cursorily. For example:

ამ თეატრის ავტორიტეტი გა-ზრდ-ილ-იყო-ს და ბევრი ქართველი მყურებლის გული გა-ე-ხარ-ებ-ინ-ო-ს, მერე მშობლიურ საზღვრებსაც გა-ს-ცდ(-)ენ-ოდ-ე-ს და უცხოელი მყურებლების აღიარებაც მო-ე-პოვ-ებ-ინ-ო-ს!

May the authority (ავტორიტეტი) of this theatre grow and give joy to the heart of many Georgian viewers (მყურებელი); then may it extend ((გა-)ს-ცდ-ებ-ა) even beyond its native (მშობლიური) borders (საზღვარი) and win (პო-ულ-ობ/მო-ი-პოვ-ებ) the acclaim (აღიარება) of foreign viewers too!

Such wishes may be introduced by formulae such as *ლმერთმა ქნას* (რო(მ)) ... *May God act (that) ...*, დაე ... *Would that ...*, ვ-უ-სურვ-ებ (რო(მ)) ... *I wish X (that) ...*. In addition, the IIIrd subjunctive in wishes may be replaced by the aorist subjunctive, so that the four verbs in the last example could be replaced respectively by:

გა-ი-ზარდ-ო-ს, გა-ა-ხარ-ო-ს, გა-ს-ცდ-ე-ს, მო-ი-პოვ-ო-ს

Here is another example:

ღამე ისე ჩვეულებრივად მოვიდა ჩვენს სოფელში, თითქოს იმ დღეს ჩვენს ოჯახში არაფერი არ მო-მ-კვდ-არ-იყო-ს

The night came to our village in such a normal manner (ჩვეულებრივად), as if (თითქოს) no one had died in our family that day

The IIIrd subjunctive is often found after *თითქოს* (or its synonym *თითქმის*) *as if*, though it may be replaced by either the pluperfect or the aorist indicative, which here would respectively be either *მო-მ-კვდ-არ-იყო* or *მო-კვდ-ა*. Clauses introduced by, or at least containing, *თითქოს* may be used to underline the lack of truth of the relevant proposition, where English uses a simple *that* clause (e.g. ქალმა ისე ი-ფიქტ-ო-ს, (რო(მ)) *თითქოს*) ყველაზე მეტი მისთვის მი-მ-ე-წერ-ო-ს *Let this woman (so) think that I wrote to her the most* (ყველაზე მეტი), where in place of the IIIrd subjunctive we could have the perfect *მი-მ-ი-წერ-ია* or the aorist *მას მი-ე-წერ-ე*).

In the following example, the IIIrd subjunctive could be avoided by altering the construction to an indirect question: . . . ახსოვთ თუ რაიმე გამო-ქვეყნ-და . . . *whether anything was published* (= aorist indicative) – cf. the direct alternative: . . . ახსოვთ რაიმე გამო-ქვეყნ-და თუ არაო lit.: . . . *was anything was published or not, saying*:

ამის შესახებ დღემდე არ ახსოვთ რაიმე გამო-ქვეყნ-ებულ-იყო-ს
They do not recall anything having been published about this to this day

As to formation, the IIIrd subjunctive simply replaces the indicative markers of the verb's pluperfect with those of the corresponding subjunctive, all other features of the relevant pluperfect, as described in Lessons 16 and 19, remaining the same. Transitives, medials, monopersonal intransitives and monopersonal statives, whose pluperfects are in one way or another derived from the aorist indicative, replace their aorist indicative forms with those of the appropriate aorist subjunctive. Bipersonal intransitives, indirect verbs and bipersonal statives, whose pluperfect employs the endings that are typical of an intransitive imperfect indicative (or conditional), replace these imperfect indicative (or conditional) forms with those of the corresponding present (or future) subjunctive (see Lesson 14 for the formation of the present and future subjunctives).

Transitive verbs

Depending on the form of the aorist subjunctive, the IIIrd subjunctive will be marked by the vowel -ო-, -ა- or, for *give* -ე-. Verbs in -ებ- which have a vowel in the root and whose pluperfect is weak, containing both the thematic suffix and the extra suffix -ინ-, have the ო-vowel in their IIIrd subjunctive. In all the following examples the aorist subjunctive is given first; both aorist and IIIrd subjunctive are translated alike, namely as a wish. Do not forget that the subject of transitive (and medial) IIIrd subjunctives stands in the dative, whilst that of their aorist subjunctives stands in the ergative.

Aorist subjunctive	IIIrd subjunctive	
მო-ე-კლ-ა	მო-მ-ე-კლ-ა-ს	<i>may I kill X (sing./pl.)</i>
მო-კლ-ა	მო-გ-ე-კლ-ა-ს	<i>may you kill X (sing./pl.)</i>
მო-კლ-ა-ს	მო-ე-კლ-ა-ს	<i>may X kill Y (sing./pl.)</i>
მო-ე-კლ-ა-თ	მო-გე-ე-კლ-ა-ს	<i>may we kill X (sing./pl.)</i>
მო-კლ-ა-თ	მო-გ-ე-კლ-ა-თ	<i>may you (pl.) kill X (sing./pl.)</i>

Note: the IIIrd subjunctive also means *may you (pl.) kill me/us/may you kill us*.

მო-კლ-ა-ნ მო-ე-კლ-ა-თ *may they kill X (sing./pl.)*

Note: the IIIrd subjunctive also means *may X (sing./pl.) kill you (pl.)*.

მო-გ-კლ-ა	მო-მ-ე-კლ-ა	<i>may I kill you</i>
მო-მ-კლ-ა	მო-გ-ე-კლ-ა	<i>may you kill me</i>
მო-მ-კლ-ა-ს	მო-ვ-ე-კლ-ა	<i>may X (sing./pl.) kill me</i>
მო-გვ-კლ-ა-ს	მო-ვ-ე-კლ-ა-თ	<i>may they kill us</i>

Note: the Illrd subjunctive also means *may X kill us*.

ე-ნახ-ო	მ-ე-ნახ-ო-ს	<i>may I see X (sing./pl.)</i>
ნახ-ო	გ-ე-ნახ-ო-ს	<i>may you see X (sing./pl.)</i>
ნახ-ო-ს	ე-ნახ-ო-ს	<i>may X see Y (sing./pl.)</i>
ვ-ნახ-ო-თ	გვ-ე-ნახ-ო-ს	<i>may we see X (sing./pl.)</i>
ნახ-ო-თ	გ-ე-ნახ-ო-თ	<i>may you (pl.) see X (sing./pl.)</i>

Note: the Illrd subjunctive also means *may you (pl.) see me/us/may you see us*.

ნახ-ო-ს	ე-ნახ-ო-თ	<i>may they see X (sing./pl.)</i>
---------	-----------	-----------------------------------

Note: the Illrd subjunctive also means *may X (sing./pl.) see you (pl.)*.

გ-ნახ-ო	მ-ე-ნახ-ო	<i>may I see you</i>
მ-ნახ-ო	გ-ე-ნახ-ო	<i>may you see me</i>
მ-ნახ-ო-ს	ე-ე-ნახ-ო	<i>may X see me</i>

Note: the Illrd subjunctive also means *may they see me*.

გვ-ნახ-ო-ს	ვ-ე-ნახ-ო-თ	<i>may they see us</i>
------------	-------------	------------------------

Note: the III subjunctive also means *may X see us*.

When it comes to the verb *give*, remember that the indirect object is marked within the verb throughout Series I and II but externally to the verb (by means of the postposition *-თვის for*) in Series III.

<i>Aorist subjunctive</i>	<i>Illrd subjunctive</i>	
მი-ვ-ც-ე	მი-მ-ე-ც-ე-ს	<i>may I give X to Y</i>
მი-ს-ც-ე	მი-გ-ე-ც-ე-ს	<i>may you give X to Y</i>
მი-ს-ც-ე-ს	მი-ე-ც-ე-ს	<i>may X give Y to Z</i>
მი-ვ-ც-ე-თ	მი-გვ-ე-ც-ე-ს	<i>may we give X to Y</i>
მი-ს-ც-ე-თ	მი-გ-ე-ც-ე-თ	<i>may you (pl.) give X to Y</i>
Note: the Illrd subjunctive also means <i>may you (pl.) give me/us to X/may you give us to X</i> .		
მი-ს-ც-ე-ს	მი-ე-ც-ე-თ	<i>may they give X to Y</i>
Note: the Illrd subjunctive also means <i>may X (sing./pl.) give you (pl.) to Y</i> .		
მი-ს-ც-ე-ს ჩემი თავი	მი-გ-ე-ც-ე-ს მისთვის	<i>may you give me to X</i>
მი-გ-ც-ე-ს ჩემი თავი	მი-ვ-ე-ც-ე-ს შენთვის	<i>may X give me to you</i>

To illustrate these last two forms in a full sentence, let us take the English *May God give me to you as a faithful slave!* With the aorist subjunctive we have: ღმერთმა მოგ-ც-ე-ს ჩემი თავი ერთგულ მონად, whilst the IIIrd subjunctive produces ღმერთს მო-ვე-ც-ე (მე) შენთვის ერთგულ მონად.

Medial verbs

All medial verbs have aorist subjunctive in -ო. Therefore their IIIrd subjunctive is always in -ო, as illustrated for the aorist and IIIrd subjunctive of *feel* – remember the aorist subjunctive has an ergative subject, the IIIrd subjunctive a dative:

ვ-ი-გრძნ-ო	მ-ე-გრძნ-ო-ს	<i>may I feel X</i>
ი-გრძნ-ო	გ-ე-გრძნ-ო-ს	<i>may you feel X</i>
ი-გრძნ-ო-ს	ე-გრძნ-ო-ს	<i>may X feel Y</i>
ვ-ი-გრძნ-ო-თ	გვ-ე-გრძნ-ო-ს	<i>may we feel X</i>
ი-გრძნ-ო-თ	გ-ე-გრძნ-ო-თ	<i>may you (pl.) feel X</i>
ი-გრძნ-ო-ნ	ე-გრძნ-ო-თ	<i>may they feel X</i>

Monopersonal intransitive (and stative) verbs

The aorist indicative of the copula is replaced by the aorist subjunctive, the ვ- marking 1st personhood is absent from the copula ending but present in front of the root. Monopersonal statives follow this same pattern. Compare again aorist subjunctive and IIIrd subjunctive of *to be*:

ვ-ი-ყო	ვ-ყოფ-ილ-იყო	<i>may I be</i>
ი-ყო	ყოფ-ილ-იყო	<i>may you be</i>
ი-ყო-ს	ყოფ-ილ-იყო-ს	<i>may X be</i>
ვ-ი-ყო-თ	ვ-ყოფ-ილ-იყო-თ	<i>may we be</i>
ი-ყო-თ	ყოფ-ილ-იყო-თ	<i>may you (pl.) be</i>
ი-ყო-ნ	ყოფ-ილ-იყო-ნ	<i>may they be</i>

Bipersonal intransitive, indirect and bipersonal stative verbs

The subjunctive vowel is always -ე, and it always follows the suffix -ოდ-. Contrast first the aorist and IIIrd subjunctives for the bipersonal intransitive verb *hide from* and then the present and IIIrd subjunctives of the indirect verb *love*.

Aorist subjunctive	IIIrd subjunctive	
და-ე-ე-მალ-ო	და-ე-მალ-ოდ-ე	<i>may I hide from X (sing./pl.)</i>
და-ე-მალ-ო	და-მალ-ოდ-ე	<i>may you hide from X (sing./pl.)</i>
და-ე-მალ-ო-ს	და-მალ-ოდ-ე-ს	<i>may X hide from Y (sing./pl.)</i>

და-ვე-მალ-ო-თ	და-ვე-მალ-ოდ-ეთ	<i>may we hide from X (sing./pl.)</i>
და-ე-მალ-ო-თ	და-მალ-ოდ-ეთ	<i>may you (pl.) hide from X (sing./pl.)</i>
და-ე-მალ-ო-ნ	და-მალ-ოდ-ნენ	<i>may they hide from X (sing./pl.)</i>
და-გ-ე-მალ-ო	და-გ-მალ-ოდ-ე	<i>may I hide from you</i>

<i>Present subjunctive</i>	<i>Illrd subjunctive</i>	
----------------------------	--------------------------	--

მ-ი-ყვარ-დ-ეს	მ-ყვარ-ებ-ოდ-ეს	<i>may I love X (sing./pl.)</i>
გ-ი-ყვარ-დ-ეს	გ-ყვარ-ებ-ოდ-ეს	<i>may you love X (sing./pl.)</i>
უ-ყვარ-დ-ეს	ჰ-ყვარ-ებ-ოდ-ეს	<i>may X love Y (sing./pl.)</i>
გვ-ი-ყვარ-დ-ეს	გვ-ყვარ-ებ-ოდ-ეს	<i>may we love X (sing./pl.)</i>
გ-ი-ყვარ-დ-ეთ	გ-ყვარ-ებ-ოდ-ეთ	<i>may you (pl.) love X (sing./pl.)</i>

Note: both forms also mean *may you (pl.) love me/us//may you love us*.

უ-ყვარ-დ-ეთ	ჰ-ყვარ-ებ-ოდ-ეთ	<i>may they love X (sing./pl.)/ may X (sing./pl.) love you (pl.)</i>
ვ-უ-ყვარ-დ-ე	ვ-ყვარ-ებ-ოდ-ე	<i>may X (sing./pl.) love me</i>
ვ-უ-ყვარ-დ-ეთ	ვ-ყვარ-ებ-ოდ-ეთ	<i>may X (sing./pl.) love us</i>

The form and function of causative verbs

In English causation is expressed by using verbs such as *cause* or *make* plus the infinitive (e.g. *I cause you to behave well* or *I made you give the book to John*). Georgian too possesses the verb *ძილუება* *forcing*, which allows a rough parallel to English, e.g.:

გ-ა-ძილ-ებ კარგად მო-ი-ქც-ე
I (shall) force you to behave (= aorist subjunctive) well

გ-ა-ძილ-ე წიგნი მი-გ-ე-ც-ა ჯონისთვის
I forced you to give (= pluperfect) the book to John

However, Georgian has a method of adapting verb forms to include the association of a causer, thus avoiding the use of a separate verb of causation. The resulting formation is known as the causative, and the meaning of such verbs can cover the range *force, compel, make, persuade, let, get, help X (to) do (Y)*, depending on the context.

These verbs present problems both of morphology and syntax. Let us take the latter difficulty first. When an intransitive verb is made causative, the intransitive subject becomes the direct object of the causative, and any indirect object remains indirect object of the causative, e.g.:

ევროპის ხალხი გადა-რჩ-ა (დაღუპვას)
The people of Europe survived (perishing (და-ღუპ-ვ-ა) compared with
წითელმა ჯარმა ევროპის ხალხი გადა-ა-რჩ(-)ინ-ა (დაღუპვას)
The Red Army helped the people of Europe survive (perishing)

ქალი მი-ე-სალმ-ა ქმარს
The woman greeted ((მი-/მო-)ე-სალმ-ებ-ი) her husband compared with
 ჯარისკაცებმა ქალი უკანასკნელად მი-ა-სალმ-ეს საყვარელ ქმარს
The soldiers let the woman greet her beloved husband one last time

When a transitive verb is made causative, the transitive verb's subject becomes indirect object of the resulting causative, whilst the original direct object stays direct object of the causative, e.g.:

მეწყალსადენემ ონკანი შე-ა-კეთ-ა
The plumber mended the tap (ონკ[ა]ნი)
 მასწავლებელმა მეწყალსადენეს ონკანი შე-ა-კეთ-ებ-ინ-ა
The teacher got the plumber to mend the tap

When the transitive verb itself already has an indirect object, this indirect object becomes dependent on -თვის for and thus stands in the genitive under causativisation, e.g.:

ზაზამ წიგნი (მე) მო-მ-ც-ა
Zaza gave me the book compared with
 მამა-მისმა ზაზას წიგნი მო-ა-ც-ემ-ინ-ა ჩემთვის
His father made Zaza give me the book

Given their meanings, such pairs as those following should be treated as causatives:

ქალი ჯდ-ებ-ა	<i>The woman is sitting down;</i>
ქალს ე-სვ-ამ	<i>I seat the woman</i>
ქალი წვ-ებ-ა	<i>The woman is lying down;</i>
ქალს ე-ა-წვ(-)ენ	<i>I lay the woman down</i>
ქალი კვდ-ებ-ა	<i>The woman is dying;</i>
ქალს ე-კლ-ავ	<i>I kill the woman</i>
ხილი მწიფ-დ-ებ-ა	<i>The fruit is ripening;</i>
მზე ხილს ა-მწიფ-ებ-ს	<i>The sun (მზე) is ripening the fruit</i>

However, in earlier lessons these pairs have either been treated independently of each other or the non-causative has been described as the intransitive variant of the basic transitive (= causative), and in what follows we shall limit ourselves to describing the causative formations for those verbs that have not so far been covered.

Transitive verbs

Almost without exception the universal marker of causation is the suffix -ინ-, and, together with its root, it forms a verbal base that belongs to the class

of verbs with thematic suffix *-ებ-*, thereby giving the complex suffixal sequence *-ინ-ებ* in the present indicative. Some verbs, however, add an extra initial suffix *-ევ-*, thereby giving the suffixal sequence *-ევ-ინ-ებ* in the present indicative. The base form to which these compound suffixes are attached is produced as follows: simply take the (preverbless) masdar and remove the masdar marker *-ა*. It is, however, necessary to learn which (sub-)type of verb requires which suffixal sequence. Such causatives, once produced, in terms of forming their different tenses and moods behave just like a normal verb in *-ებ*, which includes taking the version vowel *ა-* in Series I and II (regardless of whether or not the base verb takes a version vowel or, if it does, which one). The preverb is the same as is required by the causative's base verb, e.g. (for the verb *(ა-)ა-შენ-ებ* *you (will) build X*):

present indicative	=	ა-შენ-ებ-ინ-ებ	<i>you get X to build Y →</i>
future indicative	=	ა-ა-შენ-ებ-ინ-ებ	<i>you will get X to build Y →</i>
aorist indicative	=	ა-ა-შენ-ებ-ინ-ე	<i>you got X to build Y →</i>
aorist subjunctive	=	ა-ა-შენ-ებ-ინ-ო	<i>may you get X to build Y →</i>
perfect	=	ა-გ-ი-შენ-ებ-ინ-ებ-ი-ა	(ჯონისთვის) <i>you apparently got (John) to build X →</i>
pluperfect	=	ა-გ-ე-შენ-ებ-ინ-ებ-ინ-ა	(ჯონისთვის) <i>you had got (John) to build X</i>

As an example of the other compound suffix, take the verb *(გა-)ჭრ-ი* *you (will) cut X in two*, which gives the causative *(გა-)ა-ჭრ-ევ-ინ-ებ* *you (will) get X to cut Y in two* etc.

Causatives in subjective or objective version occur (albeit rarely) in Georgian literature but learners should not attempt to produce them. One (also very rare) oddity to which readers should be alerted (should they pursue their Georgian studies to an advanced level) is the possibility of using intransitive morphology with a causative. Unlike most verbs in *-ებ*, which take a suffixal intransitive, causatives form their intransitives prefixally (in this case in *ე-*, as they are here being used with intransitive subject and indirect object alone). One example is offered (just to whet the appetite):

ქალიშვილი მგელს ე-ტაც-ებ-ინ-ებ-ა/გა-ე-ტაც-ებ-ინ-ა/გა-ს-ტაც-ებ-ინ-ებ-ი-ა
*The maiden allows/allowed/apparently allowed herself to be snatched away
 by the wolf*

Less colloquially these three tense forms could be expressed thus, incorporating the reflexive:

present	=	ქალიშვილი თავს ა-ტაც-ებ-ინ-ებ-ს	მგელს compared with
aorist	=	ქალიშვილმა თავი გა-ა-ტაც-ებ-ინ-ა	მგელს compared with
perfect	=	ქალიშვილს თავი გა-უ-ტაც-ებ-ინ-ებ-ი-ა	მგლისთვის

Root verbs

Once the exponent of the masdar is removed, one is left with the simple root, to which *-ინებ* is attached. No changes ever occur to any *ი*-vowel in the root. Examples will start with the masdar:

(და-)წერ-ა *writing* → (და-)ა-წერ-ინებ
you (will) get X to write (Y)

In the case of the verb *ჭამ* *you eat (X)* (aorist = *ჭამ-ი*, perfect *გ-ი-ჭამ-ი-ა*) the causative is exceptional, being *ა-ჭმ(-)ეგ* *you (will) feed X to Y* (aorist = *ა-ჭამ-ი*, perfect *გ-ი-ჭმ(-)ეგ-ი-ა* (მისთვის)); as explained in Lesson 16, the pluperfect of the causative is *გ-ე-ჭმ(-)ი-ა* (მისთვის)). This, in turn, may be put in the causative to produce *ა-ჭმ(-)ეგ-ინებ* *you (will) get X to feed Y to Z*.

Thematic suffix -eb

Removal of the masdar's characteristic vowel leaves root plus thematic suffix. To these *-ინებ* is attached, e.g.:

(გა-)ღ-ებ-ა *opening* → (გა-)ა-ღ-ებ-ინებ
you (will) get X to open Y

Thematic suffix -av

After removal of the masdar exponent one is left with root plus *ვ*-remnant of the thematic suffix (either following the root or tucked inside it). If the root contains a vowel, the suffix *-ინებ* is used; if not, *-ეგ-ინებ* is employed, e.g.:

(და-)კარგ-ვ-ა *losing* → (და-)ა-კარგ-ვ-ინებ *you (will) get X to lose Y*
 (და-)რგ-ვ-ა *planting* → (და-)ა-რგ-ვ-ეგ-ინებ *you (will) get X to plant Y*
 (მო-)კვლ-ა *killing* → (მო-)ა-კვლ-ეგ-ინებ *you (will) get X to kill Y*
 ნახ-ვ-ა *seeing* → ა-ნახ-ვ-ებ *you (will) get X to see Y*
 (also (და-)ა-ნახ-ვ-ინებ)

Thematic suffix -i

Removal of the masdar exponent leaves the simple root. If there is a vowel in this root, the suffix will be *-ინებ*. If, on the other hand, there is no vowel, the suffix is *-ეგ-ინებ*, e.g.:

(გა-)გზავნ-ა *sending (there)* → (გა-)ა-გზავნ-ინებ
you (will) get X to send Y (there)
 (და-)ღვრ-ა *shedding* → (და-)ა-ღვრ-ეგ-ინებ
you (will) get X to shed Y

Thematic suffix -ob

Removal of the masdar's final vowel leaves the root plus thematic suffix. To this -ინ-ებ is attached, e.g.:

(გა-)ობ-ობ-ა *warming* → (გა-)ა-ობ-ობ-ინ-ებ
you (will) get X to warm Y

Thematic suffix -am

Removal of the masdar exponent leaves the root plus the მ-remnant of the thematic suffix. To this -ეგ-ინ-ებ is attached, e.g.:

(და-)ს-მ-ა *seating* → (და-)ა-ს-მ-ეგ-ინ-ებ
you (will) get X to seat Y (sing.)

Note that ს-მ-ა in the sense of *drinking* is irregular in forming its causative (ა-ს-მ-ეგ *you (will) give X to Y to drink*, aorist ა-ს-გ-ი, perfect გ-ი-ს-მ-ეგ-ი-ა; from the suppletive root we have (და-)ა-ლ(-)ეგ-ინ-ებ). This can then be made causative to produce ა-ს-მ-ეგ-ინ-ებ *you (will) get X to give Y to Z to drink*.

The causative of (გა-)ყოფ-ა *dividing* is (გა-)ა-ყოფ-ინ-ებ *you (will) get X to divide Y*, while მი-ც-ემ-ა *giving* (thither) produces მი-ა-ც-ემ-ინ-ებ *you will get X to give Y to Z (thither)*; ა-ძლ(-)ეგ-ინ-ებ is used in the present.

Medial verbs

In Lesson 11 we saw that in almost all cases the future indicative of medials is formed by means of the circumfix ი-ებ (the rest of the future sub-series, Series II and Series III then behaving in essence like a normal verb with thematic suffix -ებ). The future-forming circumfix is simply the subjective version form of a normal transitive verb with thematic suffix -ებ and version vowel ა-, and it is this latter transitive verb which serves as causative for the medial (e.g. ქალმა ი-ლაპარაკ-ა *The woman spoke* → კაცმა ქალი ა-ლაპარაკ-ა *The man got the woman to speak*). The transitive origin of medials outside the present sub-series explains why their subjects in Series II stand in the ergative and why in Series III they undergo the same inversion that characterises transitive verbs. A peculiarity of the medial's (pseudo-)causative is that, like the basic medial, it does not take a preverb. Look at these examples:

მღერ-ი/ი-მღერ-ებ *you (will) sing* → ა-მღერ-ებ
you (will) get X to sing
 თამაშ-ობ/ი-თამაშ-ებ *you (will) play* → ა-თამაშ-ებ
you (will) get X to play
 მუშა-ობ/ი-მუშა-ებ *you (will) work* → ა-მუშა-ებ
you (will) get X to work

დულ-ს/ი-დულ-ებ-ს *it boils/will boil* → ა-დულ-ებ
you (will) boil X

Note:

სწავლ-ობ/ი-სწავლ-ი *you (will) learn (X)* → ა-სწავლ-ი
you (will) teach X to Y

Also note მი-ა-სწავლ-ი/მო-ა-სწავლ-ი, defined as იქით მიმავალს/აქეთ მომავალს გზას ასწაველი *you (will) show the way to one going there/coming here* (e.g. ქალმა მი-გვ-ა-სწავლ-ა სადგური *the woman directed us to the station*)

და-რბ-ი-ს/ი-რბ-ენ-ს *X runs/will run* → ა-რბ-ენ (or ა-რბ-ენ-ინ-ებ)
you (will) get X to run

If we make a medial that takes a direct object into a causative, then this behaves like the subject of any transitive verb and becomes the indirect object of the causative, e.g.:

ნათელამ ახალი წერილი ი-კითხ-ა
Natela read out the new letter →
 ზაზამ ნათელას ახალი წერილი ა-კითხ-ა (or ა-კითხ-ვ-ინ-ა)
Zaza got Natela to read out the new letter

We saw in Lesson 11 that it is usually possible to derive suffixal intransitive verbs with inceptive force from medial roots. These usually take the preverb ა- outside the present sub-series (where they are rare anyway). By using this preverb with the (pseudo-)causative of medials, one produces the (pseudo-)causative of the inceptive. Look at:

ყვირ-ი/ი-ყვირ-ებ *you (will) yell* → ა-ყვირ-ებ
you (will) get X to yell

compared with:

ა-ყვირ-დ-ებ-ა *X will begin to yell* → ა-ა-ყვირ-ებ
you will get X to begin yelling

We also saw in Lesson 11 that outside the present sub-series medials can take a preverb to indicate a one-off action. By using the relevant preverb with the medial's (pseudo-)causative one can form the (pseudo-)causative of such semelfactives:

ყვირ-ი/ი-ყვირ-ებ *you (will) yell* → ა-ყვირ-ებ
you (will) get X to yell

და-ი-ყვირ-ებ-ს *X will let out a yell* → და-ა-ყვირ-ებ
you will get X to let out a yell

Indirect verbs

In general there will be a simple transitive verb with thematic suffix -ებ corresponding to an indirect verb as its (pseudo-)causative, e.g.:

შე-ყვარ-ება get *X to love Y, conceive love for X*:

წინდახედულებამ შე-მ-ა-ყვარ-ა წიგნის კითხვა *foresight* (წინდახედულება)
instilled in me (= dative indirect object) a love for the reading of books
ხალხმა შე-ი-ყვარ-ა ახალი მღვდელი *The people conceived a love for the*
new priest

შე-ძულ-ება get *X to hate Y, conceive hatred for X*:

რამ შე-გ-ა-ძულ-ა ჩემი თავი? *What made you (= dative indirect object) hate me?*
ელისაბედმა შე-ი-ძულ-ა ჯერ თვალით არ-ნახული რძალი *Elisabed conceived a*
hatred for the daughter-in-law she had not yet seen with her own eyes

მო-წონ-ება get *X to like Y*:

თავი არ მო-გ-წონ-ს? *Don't you like yourself? →*
შენ ყველას თავი უნდა მო-ა-წონ-ო *You must get everyone to like you*

ყოლ-(ი)-ება get *X to have Y(animate)*:

შვილი არ(ა) მ-ყავ-ს *I have no child →* ორმოცდაათი წლისას შვილი მ-ა-ყოლ-(ი)!
Allow me, a 50-year-old, to have a child!

და-ვიწყ-ება get *forget/make forget*:

როდის და-მ-ა-ვიწყ-დ-ება ჩემი დარდი? *When shall I forget my woe (დარდი)? →*
რა და-მ-ა-ვიწყ-ებს ჩემს დარდს? *What will make me forget my woe?*

და-სომ-ება get *recall/make recall*:

და-მ-ა-სომ-დ-ა, გერმანელები როგორ მ-ე-პყრ-ობ-ოდ-ნენ *I recalled how the*
Germans used to treat me → გერმანელებს მინდა და-ე-ა-სომ-ო, როგორ მ-ე-პყრ-
ობ-ოდ-ნენ *I want to make the Germans recall how they used to treat me*

Copula (to be)

The causative of the copula is ა-მყოფ-ებ *you allow X to be* (e.g. მარტო მ-ა-მყოფ-ე ჩემს მკვდარ შვილთან *Let me be alone with my dead child*).

An alternative passive

Not all verbs have passive forms, and the most natural way for Georgian to get round this is to use the active with a non-specific 3rd person plural subject (e.g. ზომებს მი-ი-ღ-ებ-ენ *They will take measures* (ზომა) = *Measures will be taken*, vs ზომები მი-ი-ღ-ეს *They took measures* = *Measures were taken*). An alternative is to use the past participle in association with ი-ქნ-ება *it will be* or ი-ქნ-ა *it was*. This is usually confined to either the future sub-series or

Series II. If the participle immediately precedes the auxiliary verb, it normally loses its final *-ი*, e.g.:

ზომები მი-ღებ-ულ ი-ჭნ-ებ-ა/ი-ჭნ-ა
Measures will be/were taken

An alternative Series III for transitive verbs

Georgian, especially the colloquial language, has developed IIIrd Series forms for transitive verbs that exactly mirror the English type with auxiliary verb *have* plus past participle. Since Georgian has two verbs for *have*, depending upon whether the possessed entity is animate or inanimate, it is important to select the appropriate auxiliary. In the perfect, no sense of *apparently* is attached, and these alternative formations are equivalent to the English perfect or pluperfect e.g.:

ჩემი წერილი გა-ჭვ-ს/გ-ჭინ-და მი-ღებ-ულ-ი?
Have/Had you received my letter? →
 დიახ, შენი წერილი მა-ჭვ-ს/მ-ჭინ-და მი-ღებ-ულ-ი
Yes, I have/had received your letter

ჯარისკაცებს ვინმე ჰ-ყაგ-თ/ჰ-ყაგ-და-ათ მო-კლ-ულ-ი?
Have/Had the soldiers killed anyone? →
 დიახ, ვიღაც ჰ-ყაგ-თ/ჰ-ყაგ-და-ათ მო-კლ-ულ-ი
Yes, they have/had killed someone

Indefinite clauses

These clauses of the type *however you do it, wherever you go, whoever comes* are produced by using the optionally negated particle of obligation (namely, (არ) უნდა) in association with (a) the aorist subjunctive for a future event, (b) the present subjunctive for an ongoing event and (c) the pluperfect for a past event. In addition the particle *-ც* attaches to a word at the start of the clause:

სადაც/როდესაც (არ) უნდა წახვიდე, მე წამოვალ
Wherever/Whenever you go, I shall come along

რამდენი წლისაც (არ) უნდა იყო, ჭმრად მაინც მინდობარ
However old you are, I still want you as (my) husband

ვინც ამას (არ) უნდა აკეთებდეს, სვირს ვაჩვენებ!
Whoever is doing this, I'll show him what for!

რამდენადაც (არ) უნდა გაგულანძღე, მაინც მიყვარხარ
However much/To whatever degree you abused me, I still love you

Dialogue 4

Jim returns to Maq'vala's for his last Georgian feast (ქეიფი)

- მაყვალა: საღამო მშვიდობისათ, ჯიმ, მობრძანდით, ყველა გელ(ოდებ)ით; რატომ დაგაგვიანდათ? ცოტა არ იყოს, გვემინოდა, ვაი-თუ ჯიმს რაიმე დაემართა და არ მოდისო (/მოდის-თქო)! აი გაციანით ბატონი ზურაბი.
- ჯიმი: ძალიან სასიამოვნოა თქვენი გაცნობა, ბატონო ზურაბ. როგორ ბრძანდებით, ანდა “მუჭო ზოჯუნთ?”, თუ შემიძლია ცოტა ჩაგიმეგრულოთ!
- ზურაბი: არა მიშავს, გმადლობთ. თქვენ როგორ გიკითხით? როგორ მოითბილისეთ? ამბობენ, რო(მ) თითქმის ერთი წელი შესრულდა, რაც თქვენ ჩამობრძანდით. მაგრამ უკვე უნდა მიეუხხდეთ მაგიდას, რადგან გვიანაა და საჭმელი მზადაა! მთელი დღე რა დიდი ფუფუხუსით დასტრიალებდა ჩვენი მაყვალა ამ მაგიდას! ფრთხილად, სკამს ფეხი არ წამოპკრათ (/სკამს არ გადაებორძიკოთ)!
- მაყვალა: ჯიმ, თქვენ დაბრძანდით ზურაბის გვერდზე. იგი უკვე ავირჩიეთ თამადად.
- ზურაბი: ბატონებო! მამაკციეთ, თუ ამაღამ დაირღვევა ქართული სუფრის წესები, მაგრამ ბევრი დრო არ დაგვრჩენია. ხელში მიჭირავს ჭიქა, და ნება მიბოძეთ, რო(მ) ამით შევსვა ჩვენთვის ძვირფასი ადამიანის სადღერძელო. ეს ადამიანი გახლავთ დიდი ერის წარმომადგენელი. თავის შორეულ სამშობლოში როგორღაც გაუგია პატარა საქართველოს არსებობა, დაინტერესებულა ჩვენი ენებით, შესდგომია ქართული ენის სწავლას, და ისე შეეყვარებია, რო(მ) გადაუწყვეტია აქ ჩამოსულიყო, რათა უკეთესად გაგვეცნობოდა და შესწევოდა აქაურობას. ჩვენდა ბედად, არ უნანია მაგ გადაწყვეტილების გამო. გაუმარჯოს ბატონ ჯიმს! სულ კარგად, ჯანმრთელად და ბედნიერად ყოფილიყოს! გაეხარებინოს მშობლები თავისი ინგლისში დაბრუნებით! არასოდეს არ დავეწყობოდე ჩვენ ქართველები, მეგრელები, სვანები და აფხაზები, და მალე კიდევ გვწყვიდეს! სანამ ინგლისში იქნება, გაუგებინებინოს თავისი თანამემამულეებისთვის, რო(მ), როცა ვინმე მოიხსენიებს “ჯორჯია”-ს, ყველამ არ უნდა იფიქროს ამერიკაზე! დამყარებულიყოს მყარი მეგობრობა დიდ ბრიტანეთსა და საქართველოს შუა. მალე გვენახოს ჯიმი და ბევრჯერ შევხედროდეთ ერთმანეთს საქართველოს მიწა-წყალზე! ესლა ყველას გთხოვთ დაცალოთ თქვენი ჭიქები – კეკასიურიფუცაცობით გადაკარით! მერე თუ მაყვალას საყვარელ

ყანწს გამოვიტანთ, ღვინით შევავსებთ და ჯიშს იმ ღვინოს ბოლომდე დავალეკინებთ, მაყვალა ჯიშს იმ ყანწს ალბათ აჩუქებს და ინგლისში გაატანს! გაუმარჯოს ინგლისს, გაუმარჯოს საქართველოს, გაუმარჯოს მეგობრობას ერებს შორის, და გაუმარჯოს ბატონ ჯიშს!

[ცლიან ჭიქებს]

ეხლა, ყველას მოგვხსენებთ, რომ ინგლისელები ალბათ მართალი ხალხია. აბა, მოგუსმინოთ ჩვენს ინგლისელ სტუმარს. იგი ალბათ გულით და სულით მოგემართავს. ალავერდი ბატონ ჯიშს ...

Vocabulary

ცოტა არ იყოს	<i>greatly</i>	მუჭო = როგორ	<i>how</i>
ზოჯ-უნ-თ =	<i>you (pl.) are</i>	უ-მეგრულ-ებ	<i>you slip into</i>
ბრძან-დ-ებ-ი-თ		(ჩა-)	<i>Mingrelian speaking to X</i>
არა გ-ი-შეგ-ს	<i>you're not bad</i>		
თქვენ როგორ	<i>How are you?</i>	ი-კითხ-ავ	<i>you (will) ask X</i>
გ-ი-კითხ-ო-თ?	<i>(in answer to</i>	როგორ მო-ი-	<i>how did you find</i>
	როგორ	თბილის-ე?	<i>Tbilisi?</i>
	ბრძანდებით?)		
ფუსფუსი	<i>fussing about</i>	და-ს-ტრიალ-ებ	<i>you flap around X</i>
ე-ბორძიკ-ებ-ი	<i>you trip up over</i>	ფეხს ჰ-კ-რ-ავ	<i>you trip up over</i>
(გადა-)	<i>X (dat.)</i>	(წამო-)	<i>X (dat.)</i>
ფრთხილად!	<i>Careful!</i>	თამადა	<i>toast master</i>
ა-ბატი-ებ	<i>you excuse</i>	ჭიქა	<i>glass</i>
	<i>X for Y</i>	ნება მ-ი-ზოდ-ე	<i>give me permission</i>
სგ-ამ (შე-)	<i>you propose</i>		<i>(polite)</i>
	<i>(toast)</i>	სადღეგრძელო	<i>toast</i>
შორეული	<i>distant</i>	ადამიანი	<i>human being</i>
ჩვენდა ბედად	<i>luckily (vs</i>	აქაურობა	<i>here(ness)</i>
(vs საუბედროდ)	<i>unluckily) for us</i>	ნან-ობ (ი- -ებ)	<i>you regret</i>
გადაწყვეტილება	<i>decision</i>	ჯანმრთელი	<i>healthy</i>
ა-ხარ-ებ (გა-)	<i>you give joy to X</i>	თანამემამულე	<i>fellow countryman</i>
ი-ხსენი-ებ (მო-)	<i>you mention X</i>	ჯორჯია	<i>Georgia</i>
მყარი	<i>unshakeable</i>	მიწა-წყ[ა]ლი	<i>territory</i>
ცლ-ი (და-)	<i>you drain X</i>	ვაჟკაცობა	<i>manliness</i>
ჰ-კ-რ-ავ (გადა-)	<i>you drain X in</i>	ყანწი	<i>drinking-horn</i>
	<i>one gulp</i>	ალავერდი	<i>the toast passes</i>
ალალი	<i>honest</i>		<i>to X (dat.)</i>
აბა	<i>well then</i>		

Supplementary dialogue

This is part of an interview given by Vasil Maghlaperidze to Ivane Amirkhanashvili and published in *Literary Georgia* on 17 July 1992. They are discussing a problem relating to the taking of exams by school leavers that needed to be eradicated if it was not negatively to affect the newly emerged independent Georgia.

ვიღებთ პასუხისმგებლობას
(ივანე ამირხანაშვილი ვასილ მაღლაფერიძეს ესაუბრა)

— მოგეხსენებათ ჩვენბური ამბავი, რაღა დასამალია, წესად იქცა, თითქმის ყოველი აბიტურიენტის შშობელი თუ ახლობელი წინასწარ ჩამოივლის კომისიის წევრებს და ნაცნობობითა თუ მმაცობით “გამოცდას აწყობს”. “ჩაწყობის” რიტუალი საკმაოდ ამაღლებული და, რაც მთავარია, მეტად ადამიანური რამ გახლავთ და, რამდენადაც მსმენია, მის წინაშე უძღვრნი არიან თვით სახელგანთქმული ანაქორეტი გამომცდელებიც კი . . .

— ამდაგვარი მძაბიჭობა, ნათესაობა თუ, რაც გუნებათ, დაარქვით, საქართველოში არ მოისაობა, ვიდრე ნორმალურ ცხოვრებას არ ვისწავლით, ეს ჩვენი ურთიერთობის წესია, სამწუხაროდ და სავალალოდ. აბა, დააკვირდით, როგორ მივეჩვიეთ ყოველგვარი კანონების და პრინციპების დარღვევას, — “შე ასე მინდა და გავაკეთებ, კონონს ჩემთვის დავარღვევ, სხვამ კი დაიცვას,” მაგრამ ეს “სხვა” ჩვენს შორის აღარ არსებობს, ყველანი ამ ეგოცენტრისტულ “მეს” ამოვეფარეთ და, “ჩრდილოვანი ეკონომიკის” ანალოგიით რომ ვთქვათ, “ჩრდილოვანი მორალით” ვცხოვრობთ.

თუმცა ეს პრობლემა შორს წაგვიყვანს, გამოცდეებზე მოგახსენებთ. რა თქმა უნდა, აბიტურიენტთა უმრავლესობას ჰყავს თავისი “პატრონი”, რომელიც კომისიის წევრებთან “გამოცდას აწყობს”. რა ეშველება აბიტურიენტთა იმ მცირე ნაწილს, ვისაც “პატრონი” არ გამოუჩნდა? ერთი შეხედვით, უეჭველად უნდა დაინაგროს, მაგრამ არც ისეა საქმე, როგორც გგონიათ.

პარადოქსად მოგეჩვენებათ, მაგრამ ასეა, მთხოვნელთაგან გაბეზრებული გამომცდელი შინაგანად “უპატრონო” აბიტურიენტისკენ იხრება, ცდილობს, “პატრონიანს” არ დაანაგვინოს, მოკლედ “უპატრონოს” “პატრონობას” კისრულობს. ასეთ განწყობილებას დაკვირვებული ვარ, უმეტესწილად ახალგაზრდა გამომცდელები ამუღანებენ და ამიტომაც ავიღეთ მათზე გეზი.

სხვათა შორის, ე.წ. “ჩაწყობა” რომ სოციალურ სენად იქცა, ამას ერთი მომენტიც აღასტურებს. ხშირად ყოფილა შემთხვევა, უადრესად მომზადებულ აბიტურიენტზეც “უთხოვიათ” და როცა გამოცდის მერე შშობლისთვის გაკვირვებით გვიკითხავს, რისთვის სჭირდებოდა შენს შვილს პროტექცია; სასურველ ნიშნს თვითონაც ხომ უღაპარაკოდ მიიღებდაო, მას პასუხად უთქვამს, რა ვიცი, ყველა “აწყობს” და მეც ამიტომ “ჩავაწყვეო”.

დაბოლოს, თუ ამ გუელახდილ საუბარში შენდობით, იმაშიც შერწმუნეთ, რომ ჩემს თავზე ვიღებ პასუხისმგებლობას — გამოცდაზე არც ერთი აბიტურიენტი არ დაინაგრება, არავის ცოდნა არ დაეკარგება.

Vocabulary

პასუხისმგებლობა	<i>responsibility</i>	მო-გ-ე- სს(-)ენ -ებ-ა	<i>you know (polite)</i>
ჩვენებური	<i>typifying us</i>	და-სა- მალ -ი	<i>to be hidden</i>
აბიტურიენტი	<i>taker of school-leaving exams</i>	ჩა-მო-ი- ვლ -ი	<i>you will do a tour of</i>
კომისია	<i>commission</i>	ნაცნობობა	<i>acquaintanceship</i>
ძმაცაცობა	<i>close friendship</i>	ა- წყ -ობ (ჩა-)	<i>you (will) fix X</i>
ჩა- წყ -ობ-ა	<i>fixing</i>	რიტუალი	<i>ritual</i>
ა-მა- ლელვ -ებ- [ელ]-ი	<i>perturbing</i>	ადამიანური	<i>humane</i>
უძლური	<i>powerless</i>	სახელგანთქმული	<i>renowned</i>
ანაქორეტი	<i>ascetic, virtuous, incorruptible</i>	გა-მო-მ- ცდ -ელ-ი	<i>examiner</i>
ამდაგვარი	<i>this kind of</i>	ძმბიჭობა	<i>being lads together,</i>
		<i>cronyism</i>	
ნათესაობა	<i>kinship</i>	ნორმალური	<i>normal</i>
ურთიერთობა	<i>relationship</i>	ა- კვირ -დ-ებ-ი (და-)	<i>you (will) scrutinise X (dat.)</i>
ყოველგვარი	<i>every kind of</i>	პრინციპი	<i>principle</i>
და- რღვ(-)ევ -ა	<i>transgression</i>	ეგოცენტრისტული	<i>egocentric</i>
ე- ფარ -ებ-ი (ა-მო-)	<i>you (will) shield yourself behind X (dat.)</i>	ჩრდილოვანი	<i>shady, shadow</i>
ეკონომიკა	<i>economy</i>	ანალოგია	<i>analogy</i>
მორალი	<i>moral</i>	უმრავლესობა	<i>majority</i>
პატრონი	<i>patron</i>	გ-ი- ჩხ -დ-ებ-ა (გა-მო-)	<i>X appears (will appear) to you</i>
ერთი შე- ხედ -ვ-ით	<i>at a glance</i>	ჩაგრ -ავ (და-)	<i>you (will) oppress X</i>
პარადოქსი	<i>paradox</i>	მ- თხოვ(-)ნ -ელ-ი	<i>asker, requester</i>
გაბეზრებული	<i>driven to distraction</i>	შინაგანი	<i>internal</i>
უპატრონო	<i>patronless</i>	ი- ხრ -ებ-ი (გადა-) towards	<i>you (will) incline</i>
პატრონიანი	<i>one with patron</i>	ა- ჩაგვრ -ინ-ებ (და-)	<i>you (will) get/let X oppress Y</i>
პატრონობა	<i>patronhood</i>	კისრულ -ობ (ი-ებ)	<i>you (will) take X upon yourself</i>
განწყობილება	<i>attitude of mind</i>	დაკვირვებულ	<i>having witnessed</i>
უმეტესწილად	<i>for the main part</i>	ა- მელენ -ებ (გა-მო-)	<i>you (will) reveal X</i>

გეზი	<i>orientation</i>	სოციალური	<i>social</i>
სენი	<i>disease</i>	ა-დასტურ-ებ (და-)	<i>you (will) confirm X</i>
უარესად	<i>supremely</i>	მომზადებული	<i>prepared</i>
მერე	<i>after (+ gen.)</i>	გაკვირვებით	<i>in surprise</i>
პროტექცია	<i>protection</i>	სასურველი	<i>desired</i>
ნიშ[ა]ნი	<i>mark</i>	ულაპარაკოდ	<i>without having to talk</i>
დაბოლოს	<i>and lastly</i>	საუბ[ა]რი	<i>conversation</i>

Proverb

არ გათეთრდება ყორანი, რა გინდ რომ ხეხო ქვიშითა

A raven will not turn white, no matter how much you may rub
it with sand

VOCABULARY

(გა-)თეთრ-დ-ებ-ი	<i>you (will) turn white</i>	ყორ[ა]ნი	<i>raven</i>
რა გინდ	<i>whatever/however much</i>	(გა-)ხეხ(-ავ)	<i>you (will) rub/</i>
	<i>you (may want to) X</i>		<i>scrape X</i>
ქვიშა	<i>sand</i>		

Prose text

The following two passages come from the prefaces to two successive volumes of Mingrelian texts, the first a collection of verses collated and translated into Georgian by T'ogo Gudava (Ap'olon Tsanava, unacknowledged in the book), published by Tbilisi University Press in 1975, the second collated and translated into Georgian by K'orneli Danelia and Ap'olon Tsanava, published by Tbilisi University Press in 1991.

ქართული ხალხური სიტყვიერება: მეგრული ტექსტები

I

პოეზია

წინასიტყვაობა

ქართული ზეპირსიტყვიერების შესწავლა, რომელსაც ბოლო ხანებში სერიოზული ყურადღება ექცევა, შეუძლებელია მეტ-ნაკლები სისრულით იქნეს ჩატარებული, თუ ჯეროვნად გათვალისწინებული არ იქნა საქართველოს ყველა კუთხის ხალხური შემოქმედება. ამ საქმეში თავისი წვლილის შეტანა შეუძლია სვანურსა და მეგრულ-ჭანურ მასალას, თუმცა სვანეთსა და სამეგრელოში შეკრებილი ტექსტები ჯერჯერობით საკმაო რაოდენობით არაა გამომსუვრებული. ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ ამგვარი ტექსტების გამოქვეყნება სერიოზულ სამსახურს გაუწევდა არა მხოლოდ ფოლკლორით

დაინტერესებულ პირებს, არამედ ქართველი ხალხის ენით, ეთნოგრაფიით, ისტორიითა და საერთოდ ქართული კულტურით დაინტერესებულ ფართო საზოგადოებას. წინამდებარე გამოცემა, რომელიც რამდენიმე ტომადაა განზრახული, არის ცდა ერთგვარად შეავსოს ხსენებული ხარვეზი და შეითხველს შიშოლის სანდო პირველწყარო გასაგები და ადვილად გამოსაყენებელი სახით.

II

ზღაპრები და მცირე ჟანრები

ვფიქრობთ, მტკიცება არ სჭირდება იმას, რომ ამგვარი მასალების შეგროვება და მეცნიერულად გამოცემა გადაუღებელი, არდასაყოფნებელი საქმეა უძველესი ქართველი ხალხის ისტორიისა და კულტურის ღრმად შესასწავლად . . . დღეს არაყის შეუძლია, ზუსტად განსაზღვროს, როგორ წარიმართება უმწერლობო ქართველური ენების — სვანურისა და მეგრულ-ჭანურის ბედი რამდენიმე საუკუნის შემდეგ, მაგრამ იმის თქმა კი შეიძლება, რომ ამ ენებზე ფიქსირებულ მასალებს მომავალში ოქროსფასი დაეძება.

VOCABULARY

ქართული	<i>Georgian (thing)</i>	ხალხური	<i>folk-</i>
სიტყვიერება	<i>literature</i>	მეგრული	<i>Mingrelian (thing)</i>
ტექსტი	<i>text</i>	პოეზია	<i>poetry</i>
წინასიტყვაობა	<i>foreword</i>	ზემირისიტყვიერება	<i>oral literature</i>
შესწავლა	<i>study(ing)</i>	ბოლო	<i>last, recent</i>
ხანა (-ა-)	<i>era, time</i>	სერიოზული	<i>serious</i>
ყურადღება	<i>attention</i>	(მი-)ე- ჭც(-ეე) -ი	<i>you (will) turn to X</i>
შუუძლებელი	<i>impossible</i>	მეტ-ნაკლები	<i>more or less (adj.)</i>
სისრულე	<i>fulness</i>	ი- ჭც -ება ჩაბარებული	<i>X will be conducted</i>
თუ	<i>if</i>	ჯეროვნად	<i>properly</i>
გათვალისწინებულ (ი) ი- ჭც -ა	<i>X was considered, taken account of</i>	საქართველო	<i>Georgia</i>
ყველა (-ა-)	<i>all</i>	კუთხე	<i>corner, area</i>
შემოქმედება	<i>creativity</i>	საქმე	<i>business</i>
თავისი	<i>X's own</i>	წვლილი	<i>contribution</i>
შეტანა	<i>take in</i>	შე-გ-ი- ძლ -ია (შე-გ-ე- ძლ -ება)	<i>X is (will be) possible for you</i>
სვანური	<i>Svan (thing)</i>	მეგრული	<i>Mingrelian (thing)</i>
ჭანური = ლაზური	<i>Laz (thing)</i>	მასალა	<i>material</i>
თუმცა	<i>although</i>	სვანეთი	<i>Svanetia</i>
სამეგრელო	<i>Mingrelia</i>	შეკრებილი	<i>collected</i>
ჯერჯერობით	<i>as yet</i>	საკმაო	<i>sufficient</i>
რაოდენობა	<i>quantity</i>	გამომზეურებული	<i>brought to light</i>
ზედმეტი	<i>superfluous</i>	მტკიცება	<i>affirmation</i>

ამგვარი სამსახური	<i>of this type</i> <i>service</i>	გამოქვეყნება (გა-)უ- წ(-)ეგ	<i>publication</i> <i>you (will) render</i> <i>X to Y</i>
არა მხოლოდ დინტერესებული	<i>not only</i> <i>interested</i>	ფოლკლორი პირი	<i>folklore</i> <i>person, face,</i> <i>mouth</i>
არამედ	<i>but (after a</i> <i>negative)</i>	ქართველი	<i>Georgian (person)</i>
ენა	<i>language</i>	ეთნოგრაფია	<i>ethnography</i>
ისტორია	<i>history</i>	საერთოდ	<i>in general</i>
კულტურა	<i>culture</i>	ფართო	<i>wide</i>
საზოგადოება	<i>society, public</i>	წინამდებარე	<i>present</i>
გამოცემა	<i>publication,</i> <i>publishing</i>	რამდენიმე	<i>several</i>
ტომი	<i>volume</i>	განზრახული	<i>intended</i>
ცდა	<i>attempt</i>	ერთგვარად	<i>in a certain way</i>
(შე-)ა- გს- ებ	<i>you (will) fill X</i>	ხსენებული	<i>mentioned</i>
ხარეხი	<i>gap, lacuna</i>	მკითხველი	<i>reader</i>
(მი-)ა- წოდ- ებ	<i>you (will)</i> <i>hand X to Y</i> <i>(there)</i>	სანდო	<i>reliable</i>
პირველწყარო	<i>original source</i>	გასაგები	<i>understandable</i>
ადვილად	<i>easily</i>	გამოსაყენებელი	<i>usable</i>
სახე	<i>shape, face</i>	ზღაპ[ა]რი	<i>story</i>
მცირე	<i>light, lesser</i>	ჟანრი	<i>genre</i>
ფიქრ- ობ (ი- -ებ)	<i>you think X</i>	(და-)გ- ჭირ- დ-ებ-ა	<i>you (will)</i> <i>need X</i>
შეგროვება	<i>gathering</i>	მეცნიერული	<i>scholarly</i>
გადაუდებ[ე]ლი	<i>unpostponable</i>	არდასაყოვნებ[ე]ლი	<i>non-delayable</i>
უძველესი	<i>most ancient</i>	ღრმა	<i>deep</i>
შესასწაველი	<i>for studying</i>	დღეს	<i>today</i>
არავინ	<i>no one</i>	ზუსტი	<i>exact</i>
(გან-)სა ზღვრ- ავ	<i>you (will)</i> <i>define X</i>	როგორ	<i>how</i>
(წარ-)ი- მართ- ებ-ა	<i>X proceeds</i> <i>(will proceed)</i>	უმწერლობო	<i>unwritten</i>
ქართველური	<i>Kartvelian</i>	ბედი	<i>destiny</i>
საუკუნე	<i>century</i>	შემდეგ	<i>after (+ gen.)</i>
თქმა	<i>say(ing)</i>	კი	<i>indeed</i>
შე-ი- ძლ- ებ-ა	<i>X is possible</i>	ფიქსირებული	<i>fixed, established</i>
მომავ[ა]ლი	<i>future</i>	ოქრო	<i>gold</i>
ფასი	<i>value</i>	(და-)გ-ე- დ- ებ-ა	<i>X gets (will get)</i> <i>laid on you</i>

Exercises

1 Write out the IIIrd subjunctive paradigms for:

- May I (etc.) stay!
 May X wound me (etc.)!
 May I (etc.) get X to write Y!
 May I (etc.) have animate X!
 May X fall in love with me (etc.)!
 May I (etc.) get X to kill Y!.

2 Fill in the gaps and translate:

- (a) _ომ_ლ_ _ვ_ნო _აგ_ლ_ვ_ნ_ს?
 (b) ს_ყვ_რ_ლ_ ა_ _აგ_კ_რგ_დ_ს!
 (c) ცხ_ნ_ ს_ა_ და_ბ_ე_ო_ე_ _ქვ_ნ?
 (d) ა_აღ_წე_ლ_ _ო_ტან_ს_ ბ_დ_ო_რ_ბ_!
 (e) _რ_ფ_რ_ (ა_) _აგ_კე_თ_ბ_ნ_ბი_ შ_ნ_ვ_ს
 (f) ა_ _ _ტულ_ბო_ე_ ე_თ_ანეთ_!
 (g) დ_დ_კ_, _კამ_ე_ და_ს_ო!
 (h) ს_რვ_ლუბ_ _ს_რულ_ბ_დ_თ_ _ _ვენ!

3 Imagine the following sentences, all with verbs in the present indicative, standing after the words არ მახსოვს *I don't recall*, and make the necessary changes, of which the main one is the use of the IIIrd subjunctive:

- (a) შენ გრცხვებია მათი
 (b) გოგობმა პასუხი იცან
 (c) მეგობარს სადილს ვაშაადებინებთ
 (d) მეგობრობა მათ შორის მყარდება
 (e) ის კაცი არაფერს (არ) შერება
 (f) დები სიმართლეს ეუბნებიან დედას
 (g) ქალი ლოგინში წევს
 (h) სიმართლეს დებს ვათქმევინებთ მშობლების(ა)თვის

4 Replace the following perfect verb forms with their colloquial variants:

- (a) ბევრი წიგნი შემძინია (e) ლამაზი გოგო დაგიხატავთ?
 (b) რა გავიკეთებია? (f) მშობლებს ბავშვი დაუძინებიათ
 (c) მას არავინ (არ) უნახავს (g) პოლიციელებს დაუჭერივართ
 (d) ყურძენი გავვისრესია (h) (თქვენ შე) ავირჩევივართ

5 Put the nouns below into the correct case with the causative verb forms:

- (a) წერილ- დავაწერინებ ქალიშვილ-
 (b) ქართველებ- რამდენ- მასმეცდნენ!
 (c) ქალ- გასაღებ- დამაკარგვინა
 (d) წერილ- დავაწერინე ქალიშვილ-

- (e) ქართველებ- რამდენ- დამალევენეს!
- (f) წერილ- დამიწერინებია ქალიშვილ-
- (g) ძაღლ- ვი- მოაცემინე წვენი-?
- (h) ქართველებ- რამდენ- დაუღევენებიათ ჩემ-!

6 Put the following into their causative forms by asking of the given example *What made you (etc.) ... [verb]?*, after the model: წერილს ვწერთ *We are writing a letter* → რამ დაგვაწერინა წერილი? *What made us write the letter?*:

- (a) ქალები ერთმანეთს ესალმებიან
- (b) ვლაპარაკობთ
- (c) სტუმარი კარს აღებს
- (d) ბავშვი რძეს სვამს
- (e) გოგო ლაპარაკს იწყებს
- (f) ჩვენ თქვენ პროზიდენტად გირჩევთ
- (g) მოძღვრელები მღვრდებიან
- (h) მამა ფულს მაძიებს

7 Translate into English:

- (a) ამით არ გვინდა ვთქვათ, თითქოს საბჭოთა იმპერია სასიამოვნო ყოფილიყოს ქართველი ერის(ა)თვის
- (b) ჩვენ მხოლოდ სიმართლე ვთქვათ და სხვებსაც ვაბრძვიან!
- (c) მართალი ბრძანდებით. ამიტომ, თუ სხვები თქვენს რწევას შეიწყნარებენ და სიმართლეს მოგასმენინებენ თქვენ, საფუძველი არ გექნებათ (რო(მ)) გაბრაზდეთ მათზე
- (d) გისურვებთ, (რო(მ)) არდადეგები სასიამოვნოდ გაგეტარებინოთ და მომავალში სულ ბედნიერად ყოფილიყოთ თქვენ(ა) და თქვენები!
- (e) ვის გავატანო ეს წერილები ინგლისში? ზაზას გაატანეთ – იგი (მათ) უეჭველად წაიღებს
- (f) რა ღირდა ეს კაბა? მე ვიყიდე ორი ათას ლარად, დღეს კი ღირს ათი ათასი
- (g) არ მახსოვს, (რო(მ)) ვინმე შესულიყოს თეატრში. ამიტომ არა ღირს შესვლა, სანამ/ვიდრე სხვები არ შემოგვიერთდებიან
- (h) ღმერთმა ქნას, (რო(მ)) მთელ მსოფლიოს ბოლოს და ბოლოს გაეგოს სიმართლე ადამიანის უფლებებზე!

8 Translate into Georgian:

- (a) You can't show us the way to a hotel, child, can you, so that we may spend the night somewhere?
- (b) The hooligans made the girls shatter the plates. They then made fun of them and in this way made them cry.
- (c) At the end (= დამლევს/მიწურულს) of the year father makes us clean the greenhouse and at the beginning (= დამდეგს) of spring gets us to sow (his) seeds.

-
- (d) What meat should I get our daughter to bring from the market? It depends how much everything costs and how much money we have.
 - (e) Your dog finally gave up barking at 10 o'clock, but what made it start barking last night?
 - (f) This nation wants to make the whole world love it.
 - (g) If the others had had such foresight as that, this misfortune would never have come crashing about their heads.
 - (h) God grant that all your wishes be fulfilled and that the work you have begun end in success!

SUPPLEMENTARY PRACTICE

9 For supplementary practice take a dialogue from one of the later lessons in this book and retell it so as to give yourself scope to practise the strategies for speech reporting in Georgian.

A glossary of grammatical terms

Abstract nouns are common nouns referring to non-physical concepts (*love, beauty, intelligence*).

Active voice is a form of the verb marking the entity performing or experiencing the verbal action as the subject (e.g. *Mary is sitting; Mary is sitting down; John is sleeping; John is going to sleep; the wind destroyed two houses; we hear a noise; you see the ghost*).

Adjectives are words that qualify nouns either in terms of quality (*good, just, white, big*) or quantity (*some, five, many, all, each, few*). The definite article (*the*) and indefinite articles (*a, an*) may also be viewed as types of adjective. Adjectives may be used either attributively/adnominally (*big man, few women*) or predicatively (*the man is big, the women are few*).

Adposition is the generic term of reference for prepositions and postpositions.

Adpositional is the name of the case used in Georgian when the noun is used predicatively (e.g. *we elected Thatcher (as) Prime Minister*).

Adverbs are words that qualify verbs, adjectives or other adverbs. They can be of negation (*not*), manner (e.g. *slowly, brilliantly, fast, how?*), degree (*very, sufficiently, hardly*), time (*today, yesterday, last year, never, when?*), place (*here, there, thither, thence, where?*), or causal (*why?*).

Adversative conjunctions link items of equal status but with an element of contrast (*but, however*).

Affricate is a consonant that combines both plosive and fricative components (e.g. *ts, dz* and *ch* as in *church*).

Anaphoric pronouns are identical with personal pronouns.

Aorist is another term for simple past tense (e.g. *I sat down, he died, we watched the match*).

Aspect is a verbal category that intersects with the category of tense. Consider the examples *I watched TV last night for two hours* compared with *I was watching TV last night for two hours*. Both verbs are in the past tense, but the same event has its unfolding described differently: the second verb form stresses the continuous aspect of the event, such that the imperfect indicative (in both English and Georgian) combines past tense and continuous aspect. In Georgian the opposition between perfective (completed activity) and imperfective aspect (uncompleted activity) will also be of relevance.

- Auxiliary verbs** are those used to help in the formation of a part of the lexical verb (e.g. the English past participle is produced with the aid of the auxiliary *having*, as in *having come*). Auxiliaries are common in English but rare in Georgian.
- Bipersonal** verbs are those containing two agreement markers.
- Bivalent** verbs are those with two arguments. Transitive verbs are bivalent by virtue of having a subject and direct object, while an intransitive verb may be bivalent by virtue of having a subject and indirect object, which is a common occurrence in Georgian.
- Cases** are the different forms nouns may take in languages where nouns alter in some way according to the grammatical role they play in their clause. Georgian has seven of them (nominative, vocative, ergative, dative, genitive, instrumental, adverbial).
- Causal conjunctions** are linking words that indicate an explanation. They may be co-ordinating (*for*) or subordinating (*since, as, because*).
- Causative** is a particular type of verb form used to indicate that the subject (causer) somehow gets another person (the causee) to carry out the verbal action.
- Clauses** are sequences of words containing a finite verb; they may be subordinate (e.g. *when you came home, if he had done his duty, because I love you*) or main, in which case they may function as simple sentences (e.g. *I saw you, I shall kiss you*).
- Collective nouns** are common nouns signifying groupings (*army, clergy, judiciary*).
- Common nouns** are nouns which are not proper nouns.
- Complex sentences** contain at least two clauses, where one is subordinate to the other (e.g. *when you came home, I saw you; if he had done his duty, he would have been rewarded; because I love you, I shall kiss you*).
- Compound sentences** contain at least two clauses of equal status (e.g. *I see you and recognise you; You looked at me, and I went out; John likes Jane, but Bill loves Mary*).
- Concessive conjunctions** are linking words that indicate a concession. They may be subordinating (*although, even if*) or co-ordinating (*albeit*).
- Concrete nouns** are common nouns referring to physical objects (*women, town, shoe*).
- Conditional conjunctions** are linking words that indicate the circumstance in which the action of the main clause will take place (*if*).
- Conjoining conjunctions** link words, phrases or clauses of equal status (*and, also*).
- Conjugation** is the pattern of change undergone by finite verb forms as they show agreement with their various arguments in their different tense/mood/aspect forms.
- Conjunctions** link words, phrases or sentences. They may be co-ordinating or subordinating.
- Copula** is the intransitive verb *to be*, named as such because it serves primarily to link the subject to something else in the clause. In such examples as *the book is an encyclopaedia/yours/here*, the three possibilities following the copula represent respectively a noun, adjective or adverb complement. In many languages the copula is irregular.
- Dative** is the name of the case used primarily to indicate an indirect object (or, under certain circumstances in Georgian, either the subject or direct object), which is typically the recipient with such verbs as *give* (e.g. *you give the pen to Max*).
- Declension** is a set of changes characterising the different case forms a given noun may take. Georgian basically has only one declensional pattern.
- Deliberative questions** are those containing the idea of obligation (e.g. *what am I to do?; Is she to stand up?*).

Demonstrative adjectives point to the noun they qualify (*this/that book, these/those books*).

Demonstrative pronouns have a two-way contrast in English (e.g. *take this (one)* compared with *that (one)*; *take these/those*) but a three-way contrast in Georgian.

Disjunctive conjunctions are co-ordinating and link items of equal status where there is an element of choice (*or, nor*).

Dynamic is used of verbs expressing a verbal action.

Emphatic pronouns in English are formally identical with reflexives but have a different function (e.g. *I did it myself; they themselves wish it*).

Ergative is the name of a case found in some languages that is used to mark at least some subjects of transitive verbs.

Finite forms of the verb are those which, when accompanied by appropriate arguments, can form a simple sentence (e.g. *see in I see you*).

Fricative is a consonant produced by creating turbulence in the airstream emanating from the lungs; the lip or tongue is brought close to some other part of the vocal tract to form a narrow channel in which the air vibrates (e.g. *s, sh, z*).

Genitive is the name of the case used to mark the possessor (e.g. *father's pipe*) or when one noun qualifies another (e.g. *box of crackers*).

Gerund is a non-finite form of the verb, which may act grammatically as a noun (*Bill's coming surprised everyone; Bill's killing upset us all*). There is only one verbal noun in Georgian, and, though it could be called a gerund, it is conventionally called the *masdar*.

Glottalisation is a feature of certain plosives and affricates in Georgian, which is absent from standard English, although English speakers do sometimes glottalise *p, t* or *k* when speaking with intensity. The vocal chords close, as for the traditional cockney but now ever more widespread articulation of *t* in *bottle*, and are opened immediately after the closure in the mouth for the plosive or affricate concerned, lending the acoustic effect of sharpness to the articulation.

Imperative mood is employed for the issuing of orders.

Inceptive is a particular type of verb form that marks the start of the verbal activity.

Indefinite pronouns mark (degrees of) uncertainty (*anyone/anything, someone/something*).

Indicative mood describes events as facts in time (e.g. *Mary fainted yesterday; John will appear on stage at 7 o'clock*).

Infinitive is a non-finite form of the verb acting grammatically as a noun (e.g. *(to) come, (to) kill*). Modern Georgian has no infinitives.

Instrumental is the name of the case used to mark the instrument by means of which an action is carried out (e.g. *I hit it with the hammer*).

Interjections are words simply 'thrown' into sentences to express emotion (e.g. *gosh! alas! blimey! oh!*).

Interrogative conjunctions are linking words used to mark a question (*whether*) that introduces indirect questions (e.g. *I wonder whether he will come*).

Interrogative pronouns appear in questions (e.g. *who(m) did you see? whose book is it?*).

Intransitive verbs are those that have a subject but no direct object (e.g. *I am reading; John was sleeping; Mary died*).

Manner conjunctions are linking words indicating the manner in which an action is realised (*as, as if, as though*).

Masdar is the Georgian verbal noun (see gerund).

Medial verbs are a particular class of verbs in Georgian that seem to share features of both transitive and intransitive verbs.

Monopersonal verbs are those containing only one agreement marker.

Monovalent verbs are those taking only one argument (i.e. the subject).

Mood is the verbal category that indicates the disposition of the speaker towards the truth of what he is saying.

Morphemes are the basic units of grammatical analysis (e.g. in *John killed Jane*, the verb *killed* consists of at least two morphemes: one is the lexical unit *kill*, the other, shown by *-ed*, marks the grammatical feature of pastness). If morphemes are abstract concepts, their concrete realisations are known as morphs.

Morphology is the study of the way words are composed of the basic units of grammatical analysis (morphemes).

Negative pronouns are such words as *none*, *no one*, *nothing*.

Nominative is the name given to the grammatical case used as the basic (citation) form of the noun. Usually it will be the case of the subject with intransitive verbs.

Non-finite forms of the verb are those that cannot serve to form a complete utterance (e.g. *see* or *seeing* in the phrase *to see/seeing films*; by adding a finite verb we can produce a complete utterance such as *I like to see/seeing films*).

Nouns are the names of objects/concepts and may distinguish singular from plural forms.

Oblique case is a generic term covering all cases other than the nominative in those languages that have a case system.

Paradigm is a set of changes to a noun as it declines or to a verb as it conjugates.

Participles are non-finite forms of verbs acting as adjectives (*I saw Bill killing the sheep; having come in, Bill sat down*). Georgian has four participles: active, future, past and privative.

Passive voice often expresses what is done to the subject, so that the passive subject is in these cases equivalent to the direct object of the equivalent active (e.g. *two houses were destroyed (by the workman)*), where in English the 'doer' or agent may be either present or omitted). Passives are intransitive, although they may take an indirect object (especially in Georgian), but not all verbs with typically passive markings will necessarily be transformations of active expressions. For example, the Georgian equivalent of *the door opens* (where in English *opens* is an intransitive active) will contain a verb form that is traditionally viewed as manifesting passive morphology. This is further proof that grammatical categories applicable in one language are not always clearly establishable in another.

Perfect in English is usually described as a tense indicating a past event with present relevance (e.g. *John has died*). In Georgian it often conveys that the speaker is not vouching for the truth of what he is stating and may thus be interpreted as more a mood than a tense.

Periphrastic refers to an alternative way of expressing some idea.

Personal pronouns usually distinguish at least person and number (e.g. *I/me, you, he/him, she/her, we/us, they/them*).

Phonemes are the distinctive units of sound in individual languages.

Phonetics is the study of sounds produced by the human vocal apparatus without reference to individual languages.

Phonology is the study of the sound systems of individual languages.

Phrases are groups of words that do not contain a finite verb but that form meaningful sequences (e.g. *the black cat, in the front room, breeding rabbits, spending sleepless nights, having stupidly fired his gun*).

Plosive is a consonant produced by stopping the airstream from the lungs and then releasing the closure when the air has built up behind it. In English, plosives may be voiced (*b, d, g*) or voiceless (*p, t, k*), whereas in Georgian there is an extra series of glottalised voiceless plosives, or ejectives (*p', t', k'*); Georgian also has ejective affricates (e.g. *ts'*).

Possessive adjectives are built on the personal pronouns and show possession (*my, your, our, their, his*).

Possessive pronouns identify the owner of an entity (e.g. *mine, yours, ours, hers, theirs*).

Postpositions are the class of words used like prepositions in languages such as English but that stand after the nouns and pronouns they govern.

Prepositions are the class of words that are used in front of nouns and pronouns to indicate their relation to other words (e.g. *on, in, under, beside, from, to*).

Preverbs are parts of the Georgian verb that have a variety of functions, although originally they indicated direction. They often combine with the root to change the overall meaning of the verb. They may be compared with the prepositional elements making up the second component of English phrasal verbs (e.g. *look up/back/down/around/at/into*).

Privative is used to describe certain types of adjective (including participles) that contain a negative notion (e.g. *unpitying, fatherless*).

Pronouns are elements that stand in place of nouns.

Proper nouns are the names of persons (*George Smiley, Zaza*), towns (*London, Tbilisi*) and countries (*England, Georgia*) and in English are written with a capital letter.

Purposive conjunctions are linking words that indicate the aim of an activity. They are subordinating only (*in order that*).

Reflexive pronouns indicate identity, normally with the subject (e.g. *I/he/we saw myself/himself/ourselves*).

Relative conjunctions are linking words used to introduce relative clauses (*(the time) where; (the place) where/whither/whence; (the manner) how; (the reason) why*).

Relative pronouns in English are formally identical to the interrogatives but have a different function (e.g. *kiss the boy who(m) you saw; show me the girl whose book it is*).

Resultative/consecutive conjunctions are linking words that indicate a result. They may be co-ordinating (*therefore*) or subordinating (*(so) that*).

Semantics is the study of meaning.

Sentences are sequences of words, containing at least one finite verb, that represent complete utterances in themselves.

Simple sentences contain only one clause (e.g. *I saw you; I shall kiss you*).

Stative verbs are a small group of special verb forms used to indicate a state rather than an action.

Subjunctive mood, where it exists, usually describes events less factually than the indicative. In English it has only a few residual forms (e.g. *God bless you; if I were you; I ask that he attend*) but in Georgian it is widely attested.

Subordinate clauses are those that cannot stand alone but are linked to a main clause. They can be nominal if they stand in place of nouns (e.g. *that you are here surprises me; I know that you are ill*), adjectival if they replace adjectives (such as *most*

relative clauses, e.g. *the boy whom I met yesterday*), or adverbial if they function as adverbs (e.g. *when you arrive, we shall leave; he went out in order that he might see the film*). Though the sequence *from the house (which we have just bought)* contains the bracketed relative clause with its own finite verb, this is dominated by the preposition *from*, and thus the whole sequence represents a prepositional phrase.

Suppletion is where one root substitutes for another in certain well defined circumstances.

Syncope occurs when an internal vowel of a word disappears under certain conditions.

Syntax is the study of the way words are put together to form longer meaningful units.

Temporal conjunctions are linking words that indicate the time when the action of the main clause takes place (*when, as soon as, after, before*).

Tense is the grammatical analogue to time in the real world. In English, verbs distinguish between past tense, present tense and future tense.

Transitive verbs are those where the action carried out by the subject directly affects or perhaps results in the entity we call the direct object (e.g. *I kill the mosquito; she wrote a letter*). When a transitive verb has two objects, one direct and the other indirect, it may be styled 'di-transitive' and it is, of course, trivalent.

Verbs are parts of speech which denote actions or states.

Version is a category of the Georgian verb, expressed by different vowels standing before the root, used to express certain types of relation between the verbal arguments. Georgian has neutral version, subjective version, objective version and locative version (as explained in the relevant Lessons).

Vigesimal is a method of counting based on units of twenty, whereas the more usual pattern in languages is based on units of ten and called 'decimal'.

Vocative is the name of the case used when addressing one's fellow interlocutor (e.g. *come here, John*).

Voice (or 'diathesis') is the verbal category that usually distinguishes at least an active from a passive.

Key to the exercises

Lesson 1

- 2 (a) gamarj'obat; (b) amindi/midian; (c) madloba; (d) rogora xart; (e) jalian; (f) magram; (g) mšoblebi; (h) dganan.
- 3 (a) ingliseli; (b) madloba; (c) mivdivar(t); (d) mšvidoba; (e) savarjeli; (f) saavadmq'opo; (g) surati; (h) mšvidobisa(t).
- 4 (a) cudi; (b) čemi; (c) k'argad; (d) sasiamovno; (e) eg; (f) čveni; (g) nela; (h) imati; (i) cudad/avad.
- 5 (a) k'argi sk'ola; (b) čveni saxli; (c) balaxze; (d) misi logini; (e) tkveni surati; (f) čemi mšoblebi; (g) kalakši; (h) ra k'argi loginia!.
- 6 (a) Thank you, Nana, this is very good. (b) Today I am (we are) going to school. (c) My parents are sitting here. (d) Where are you going? We are going to the centre. (e) They are at the hospital. They are ill. (f) Why are you (pl.) running to town? (g) How are you? Very well, thank you.
- 7 (a) dğes kalakši mivdivar; (b) sada xar(t)? ak vzivar loginze; (c) irak'li da zurabi k'inoši midian; (d) sad midixart/mibrjandebit? saavadmq'opoši mivdivart; (e) eseni arian/gaxlavan čemi mšoblebi; (f) tkveni saxlebi sad ari(s)/sadaa? (g) rat'om c'vanan balaxze? (h) čven vsxedvart – isini/igini dganan.
- 8 ხართ, ვართ, სხედხართ, ვდგავართ, სხედან, არის, მოვლივართ, მირბიხართ, დგანან, ვხივარ, წევხარ, ვარ, მოდის, მოვლივართ, მირბიან, წევს, წვანან, არიან, შემოდის, შემოდიან, მირბიხარ, მივრბივარ, ვდგავარ, დგანან.

Lesson 2

- 2 (a) აგვისტო; (b) პარაკევი; (c) თერთმეტი; (d) რაშია საქმე?; (e) წვეულებრივი; (f) ნახევარი; (g) პირველი; (h) დღა-წეში.
- 3 (a) uk'acravad *excuse me*; (b) otxmocdametvramet'e 98th; (c) mat'areblebi *trains*; (d) sxdebit *you* (pl.) *sit down*; (e) rvis naxevarze *at half past seven*; (f) daaxloebit *approximately*; (g) romeli saatia? *what time is it?*; (h) damouk'idebloba *independence*.
- 4 (a) meoce; očši; (b) xutšabati; xutšabats; (c) jmebi; (d) kališvili; (e) albat; (f) rodis?; (g) tebervali; tebervalši; oc tebervals; (h) naxevrebi.
- 5 (a) p'irvelia = p'irveli saatia; p'irvelze = p'irvel saatze; p'irvel saatze; (b) tertmet'is tvramet'ia = tertmet'is tvramet'i c'utia; tertmet'is tvramet'ze = tertmet'is tvramet' c'utze; at saatze da tvramet' c'utze; (c) otxis naxevaria; otxis naxevarze; txutmet' saatze da ocdaat c'utze; (d) p'irvels ak'lia/uk'lia ati (c'uti); roca p'irvels ak'lia/uk'lia ati (c'uti); ormocdaat c'utze; (e) cxras ak'lia/uk'lia ocdarva (c'uti); roca cxras ak'lia/uk'lia ocdarva (c'uti); oc saatze da ocdatormet' c'utze; (f) p'irvelis atia =

- p'irvelis at c'utia; p'irvelis atze = p'irvelis at c'utze; tormet' saatze da at c'utze; (g) cxras ak'lia/uk'lia erti (c'uti); roca cxras ak'lia/uk'lia erti (c'uti); rva saatze da ormocdaxrmet' c'utze; (h) tormet'is txutmet'ia = tormet'is txutmet'i c'utia; tormet'is txutmet'ze = tormet'is txutmet' c'utze; ocdasam saatze da txutmet' c'utze.
- 6 (a) Why are those brothers coming into our house? (b) At what time do your daughters get up? They get up early and go to bed late. (c) Those two friends of our parents are coming/arriving early tonight. (d) On which bed are those children by you lying down/On which bed do those children lie down (= go to bed)? On this bed (on this one). (e) When it is your birthday, you get up early, don't you? Yes, I get up at seven o'clock (at seven). (f) Either tonight at half past eleven or tomorrow at a quarter past six we are going to the station. (g) Who is in this one? That (by you) is my father. In that one your mother is sitting. (h) On the first day of the third week in May we regularly go to the sea.
- 7 (a) იმ ბავშვის დედა მამა-ჩემის მეგობარია; (b) ვინ ჯდება იმ სველ სკამზე? შენი სამი მეგობარი არ ჯდება* – უკვე სხედან მასზე; (c) რომელ დღეს მიიხარო ზღვაზე? მივიღებოთ ოთხშაბათს სამ ივნისს. სამში? დიახ, სამში; (d) როდის დგები(თ)? ვლგები, როცა რვას აკლია/უკლია ოცი (წუთი); (e) ვინ მოდის ჩვენს სახლებში ოცდახუთ დეკემბერს? (f) ვისთვის ზიხარ მაგ სკამზე? აქ კვივარ დედა-ჩემისთვის; (g) სად მიიხარ(თ), როცა ოთხს აკლია/უკლია თხუთმეტი (წუთი)? მაგ დროს სახელ მივიღებარ; (h) ვის სკამებზე სხედან ის ბიჭები? სკამებზე არ სხედან, შენს ლოგინებზე წვანან.

* Note that although the human subject is semantically plural, it is morphologically singular, so it is the singular form of the root that *must* be used: one cannot say here *სხდება.

- 8 The answer depends on each reader's birth date.

Lesson 3

- 2 (a) უეჭველად; (b) უმცროსი; (c) საძილე; (d) საუკეთესო; (e) თბილისიდან; (f) სვკთა შორის; (g) უბრალოდ; (h) მოხვედით.
- 3 (a) რამდენი წლისა ხარ(თ)? *How old are you?* (b) ქარხნიდან *from the factory*; (c) უკეთესი *better*; (d) ჩემი აზრით *in my opinion*; (e) ღობითი *with beans*; (f) მოხვედით *you (pl. came)*; (g) იყვნენ *they were*; (h) ოცი წლისა ვარ *I am twenty years old*.
- 4 (a) რომელ სართულზე? (b) ყველაზე მწვანე ბაღაზზე; (c) ოთხმოცდაერთი წლის კაცები; (d) უკეთესი (= უფრო კარგი) ცოლის(ა)თვის; (e) ჩემს ორ დასთან ერთად; (f) ოთხის თხუთმეტზე (= თხუთმეტ წუთზე) მოსკოვის დროით; (g) უფრო დიდი ჩაქუჩებით; (h) ჩემზე ერთი წლით უფროს ქალებს შორის.
- 5 (a) The naughty lads went into the factory and sat on the floor. (b) A large 42-year-old tortoise slowly came out of your (pl.) yard. (c) Than whom are you taller? I am the tallest, aren't I? (d) From which town did you come last night? We came from Moscow. (e) In your opinion, how old was that man when he came to our house? (f) With whom did you go to Tbilisi? We went to Tbilisi with the best Georgian women. (g) Their neighbours went up to the eighth floor, went into the boss's office and sat down, but they stood up when the boss came in. (h) Why have you come to our place? Because tonight we are going to the cinema. You are coming with us, aren't you?
- 6 (a) რომელი სართულიდან ჩამოხვედი(თ)? მეექვსედან ჩამოვედი; (b) სად იყავით წუხელ? ნანასთან ვიყავით; (c) რომელ საათზე გავიდნენ? რვის თხუთმეტზე (= თხუთმეტ წუთზე) გავიდნენ და შემოვიდნენ თორმეტის ოცზე (= ოც წუთზე); (d) შენი და რამდენი წლით შენზე უმცროსი არი(ს)? ჩემზე სამი წლით უმცროსია; (e) რომელ ორ ქალს შუა ზის ზურაბი? ყველაზე საინტერესო ქალებს შუა ზის; (f) დახე! ჩვენი მეზობლების

ვაუიშვილები ჩქარა გამოდიან მათი სახლიდან! რაშაა საქმე? (ღ) ვინ დაჯდა ყველაზე რბილ სკამზე? (h) რომელი მატარებლით ჩამოხვედი(თ) თბილისში?

- 7 The answer depends on the reader's birth date.

Lesson 4

- The 1st person singular forms are: ვწვევტ, ვანგრე, ვარჩენ, ვბაღე, ვკლავ, ვწვინი, ვამზობ, ვსვამ, ვკოფ.
- (a) გემრიელი *tasty*; (b) თარგმნი *you translate X*; (b) მტერიანი *dusty*; (d) მარგლავ *you weed X*; (e) საქართველო *Georgia*; (f) თან *simultaneously*; (g) აწითლებ *you reddens X*; (h) წინასწარ *in advance*.
- (a) კერავი; (b) გრეყვით; (c) სვამენ; (d) ვთარგმნი; (e) ღლის; (f) მოვიდნენ/სხედან; (g) აწუხებ; (h) წერთ/ვწერ.
- (a) ქალი პურს აცხობს; (b) შენ რას აკეთებ? (c) თქვენ სარეველას რატომ ფხვრით? (d) დედა რას მალავს სამზარეულოში? (e) მე ჩემს ბოსტანს ვრწყავ; (f) ისინი სად (ა)ცხავნიან ვაუიშვილს? (g) ფქვილს ვინ წონის სასწორზე? (h) ჩვენ რას ვაკეთებთ დღეს ბაღში?
- (a) მცენარეს; (b) ქალიშვილს/ვაუიშვილს; (c) სახლს; (d) ღვინოს; (e) მუხობლები; (f) ფანჯრებს; (g) ყვავილებს; (h) რას/ფქვილს.
- (a) ჩვენი მუხობლები ჩვენს მუხობლებს არჩენენ; (b) ჩვენს ფანჯრებს რატომ დებავ(თ)? (c) პურს როდის და სად აცხობ(თ) ხოლმე? (d) მე ჯერ მაგიდაზე სამზარეულოში ყველაფერს ვამზადებ ხოლმე და შერე პურს ღუმელში ვაცხობ ხოლმე; (e) დედები ვაუიშვილებსა და ქალიშვილებს ბაღებენ; (f) თეთრუფის ვინ კიდებს? (g) მაცა ჯამებს რატომ ტეხ(თ); (h) რამდენ ხანს ფრცქვინს ქლები?
- (a) What are you cutting? I am cutting the dough. (b) The English eat Caucasian breads, don't they? They drink Georgian wine, don't they? (c) Now what are you putting on the table? I am putting the scales on the table. (d) How many windows are your sisters painting today? (e) My grandmother is sweeping the floor with a large brush, whereas my mother is watering my father's plants. (f) Until what time did you sit in the guest room last night? I sat there until ten. (g) What are Zurab's brothers translating? They are translating your letters into Georgian. (h) Why do I train these men when they only sit at home and drink coffee?

Lesson 5

- The 1st person singular forms are: ვწერ/ვიწერ, ვკლავ/ვიკლავ, ვათბობ/ვიათბობ.
- (a) კაცები სადმე წავიდნენ? *Did the men go anywhere?* (b) არა, სადღაც დაწვნენ *No, they lay down somewhere*; (c) თქვენ რა(ი)მეს ხედავთ? *Do you see anything?* (d) დიახ, რაღაცას ვხედავ(თ) *Yes, I (we) see something* (e) მოვიდა ვინმე? *Did anyone come?* (f) კი, ვიღაც აქ არი(ს) *Yes, someone is here* (g) რატომ იხდით პალტოს? *Why are you (pl.) taking off your coat?* (h) დები წარბებს იჭმუნინან *the sisters are frowning*.
- (a) იცვამთ/იხდით; (b) იცვამენ/იხდიან; (c) ვცემეკვივხდით; (d) იცვამს/იხდის; (e) ასხამ/ლდი; (f) ახურავენ/ხდიან; (g) ვიხურავთ/ვიხვდით; (h) იხსამენ/იხდიან.
- (a) ოღსმე; (b) საღმე; (c) რა(ი)მეს; (d) ვინმე; (e) ვიღაცეები; (f) რატომღაც; (g) საღმე; (h) რაღაცეები.
- (a) ჩვენი ვაუიშვილი წვება შვიდზე (შვიდ საათზე), იძინებს რვაზე (რვა საათზე) და იღვიძებს რვის თხუთმეტზე (თხუთმეტ წუთზე); (b) დედა-ჩვენს ვაღვიძებთ რვის ნახევარზე. შერე (ის/იგი) იცვამს (ტანსაცმელს) და თმას ივარცხნის; (c) რა(ი)მეს აკეთებთ? დავსხვდით პირველზე (პირველ საათზე) და ვისვენებთ ორამდე (ორ საათამდე); (d) კულებს იხდიან და ბევრ ქვითარს ხელს აწერენ; (e) რა(ი)მეს ყნოსავ(თ)? უკაცრავად,

- ცხვირს ვიხილავ; (f) რამდენს იწონიან? დაახლოებით ას კილოს იწონიან; (g) ვინმეს აბარებ შენს ქალიშვილს? დიას, მასწავლებლებს; (h) ბავშვებს ტკბილეულს ვართმევთ და ფულს ვაძლევთ მათ მშობლებს.
- 6 (a) I am tidying up the room, whereas Shota is cleaning out his ear. (b) Somehow these Englishmen are earning/earn a reputation for themselves. (c) Why are you washing your hand(s)? Someone (known to me) has come and we are going to eat something (known to me). (d) Who is seated on the suitcase and what is he doing? That is Zurab, and he is scratching his head. (e) Their daughter is getting up, putting on her coat and (putting on) her hat; she is probably going somewhere. (f) The child is putting a dress on the doll, is putting a hat on it and is now lying down/going to bed together with it. (g) Why do I wake up as a rule so early (as this) when I am not ill? (h) If you rent the flat to the tenant, why are you giving him/her money?
- 7 (a) (i) = ვისხამ, ისხამ, ისხამს, ვისხამი, ისხამი, ისხამენ, (a) (ii) = ვიხურავ, იხურავ, იხურავს, ვიხურავთ, იხურავთ, იხურავს, (a) (iii) = ვიცვამ, იცვამ, იცვამს, ვიცვამთ, იცვამთ, იცვამს; (b) (i) = (b) (ii) = (b) (iii) = ვიხდი, იხდი, იხდის, ვიხდით, იხდით, იხდის; (c) (i) = ვასხამ, ასხამ, ასხამს, ვასხამი, ასხამი, ასხამენ; (c) (ii) = ვახურავ, ახურავ, ახურავს, ვახურავთ, ახურავთ, ახურავს; (c) (iii) = ვაცმევ, აცმევ, აცმევს, ვაცმევთ, აცმევთ, აცმევს; (d) (i) = (d) (ii) = (d) (iii) = ვხდი, ხდი, ხდის, ვხდით, ხდით, ხდის.

Lesson 6

- 1 The 1st person singular forms are: ვიკვამ/ჩავიკვამ, ვხლი/მოვხლი, ვიხდი/გავიხდი.
- 2 (a) თქვენ რას გვაძლევთ ჩვენ? *What are you (pl.) giving to us?*; (b) ბევრ ფულს ვაძლევთ თქვენ *We are giving you (pl.) a lot of money*; (c) ისინი ვის მისცემენ კაბას? *To whom will they give the dress?* (d) მე მომცემენ მას *They will give it to me*; (e) ამ ქვითარს ჩვენ მოვაწვრი ხელს *We shall sign this cheque*; (f) რატომ მაცმევთ პალტოს? *Why are you (pl.) putting my coat on me?* (g) იმიტომ რომ ცოვა გარეთ *For the reason that it is cold outside*; (h) ჩვენ თვით(ონ) მოგვლავთ შენ *We shall kill you ourselves*.
- 3 (a) გამოცდობის; (b) მოგცემთ; (c) იტყვიან; (d) დავლევთ; (e) მოვაბარებენ; (f) მოვაწვრივ; (g) ნახავეთ; (h) მოიხდის.
- 4 (a) ჩემს თავს *The teacher will show me to you*; (b) თავს *We shall kill ourselves*; (c) შენს თავს *You see yourself in the mirror, don't you?*; (d) თვით(ონ) *Are you going yourself?*; (e) თქვენს თავს *I shall introduce you (pl.) to that woman*; (f) შენს თავს *Who will give you to me?*; (g) თვით(ონ) *The woman will drink this wine herself*; (h) ჩვენს თავს *They will show us to their parents*.
- 5 (a) გუნახავენ; (b) დავლდი; (c) დავტოვებთ; (d) გ(ა)გზავნის; (e) გამოგ(ა)გზავნიან; (f) გვაცდუნენ; (g) დავკარგავ; (h) შემოგვავითრევი, (i) შეგვკვამს, (j) მივწვრი, (k) გვზრდით, (l) მომიცემ, (m) მისცემენ, (n) დაგახრწობთ, (o) დაგახურავთ, (p) გაგვხლდნ.
- 6 (a) I/we shall send you (pl.)/we shall send you/X will send you (pl.); (b) you (pl.) will see me; (c) they will dress us; (d) they will undress you/you (pl.); (e) I know you; (f) X knows us; (g) I/we tire you (pl.)/we tire you/X tires you (pl.); (h) you choke me.
- 7 (a) საილის შემდეგ შენი მშობლები რას იტყვიან? (b) ჯარისკაცები ბიჭს ფულს აძლევენ, და ის/იგი მას მალე მოვეცემს ჩვენ; (c) ჯარისკაცებს ჩვენს სოფელში გამო(ა)გზავნიან? (d) თმას ვინ დამვარცხნის? დედა-შენი თმას დავვარცხნის; (e) არა, დედა ბუტყებროტს ამზადებს. ცხვირს მოვიხილავ, ხელს დავიბან, და თვით(ონ) დავივარცხნი თმას; (f) შენს ღამაზე დას როდის გავვაცნობ? (g) ვის სწავრ მავ წერილს და როდის მომიწერ მე? (h) მალე მივიღვართ თბილისში, და შერე მოვწერ საქართველოდან.

- 8 (a) Will the soldiers take anything off us? (b) I shall plant a few plants and then I shall wash my hand(s), wake up the baby and put the red dress on her. (c) Why are you putting your coat on? Are you going somewhere? I am going to the neighbours' – I shall get something back. (d) What a long time you have been sitting there! What's going on? I am just resting. If I go to sleep, you will wake me before 2, won't you? Of course. (e) How much will you lend me? Since you are ill, I shall lend you 1,000 lari. Thank you. (f) The parents will entrust the(ir) children to me tomorrow. At school I shall show them many interesting things. Then their parents will give me a lot of money, won't they? (g) I shall wake you (pl.) up at 7. Then you yourselves will get dressed, wash your face(s) and snatch a bite to eat, won't you? (h) They won't execute us, will they? No, our friends will soon set us free. Good, otherwise I shall kill myself.
- 9 (a) They tire me → (მათ) ვლლი; (b) You will see X → გნახავს; (c) You (pl.) will write to X → მივწერთ; (d) They will strangle us → დავახრჩობთ; (e) X introduces Y/them to you → აცნობს; (f) X will kill me → მოკვლავ; (g) You give X/them to me → გაძლევ; (h) We shall give X/them to them → მოგვცემენ, (i) You (pl.) take article(s) of clothing off me → გხდით, (j) X shows Y/them to them → აჩვენებენ, (k) We send them → გვ(ა)გზავნიან, (l) X puts article(s) of clothing on you (pl.) → აცემეთ.

Lesson 7

1 დაწერ	დავიწერ	მოვაწერ	მივწერ
დაწერ	დაიწერ	მოაწერ	მისწერ
დაწერს	დაიწერს	მოაწერს	მისწერს
დავწერთ	დავიწერთ	მოვაწერთ	მივწერთ
დაწერთ	დაიწერთ	მოაწერთ	მისწერთ
დავწერენ	დავიწერენ	მოვაწერენ	მივწერენ
- დავიწერ, დავწერთ, დამიწერ, დავიწერ, დამიწერს, დავიწერს, დავიწერთ, დავწერთ, დავიწერთ, დავუწერთ, დამიწერთ, დავიწერთ, დაუწერთ, დამიწერენ, დავიწერენ, დავიწერენ, დაუწერენ, დაუწერენ.
- 2 (a) შენ ვის ურკავ, დედა? *Whom are you ringing, mother?* (b) სანუქარს გამოიგზავნიან? *Will they send me a present?* (c) ვულს როდის დავგიბრუნებთ? *When will you (pl.) return the money to us?* (d) ქარი უბერავს *The wind is blowing.* (e) რას გვივლებ? *What are you building for us?* (f) ამას ვის მივუტან? *To whom shall I take this?* (g) მაგას მე მომიტან *You will fetch that to me.* (h) თხოვნას მათ შევუხსრულებთ *We shall fulfil their request.*
- 3 (a) რასაც *That which/What they are saying is not true;* (b) რომლებსთვისაც *Those women for whom you came are my aunts;* (c) ვინც *Greetings to the one who has come in!;* (d) რომლის *Tomorrow I shall see that man whose father is sitting on that chair;* (e) ვისვანაც *You know everyone from whom you will receive a present;* (f) რომელსაც *I know well that teacher whom you will ring tonight;* (g) რასაც *Everything that you see is mine;* (h) ვისაც *I too shall write to everyone to whom you will send a letter.*
- 4 (a) დავიბრუნებთ; (b) ამოშენებ; (c) დააწერს; (d) გაუწმენდენ; (e) მოკვიფვანს; (f) გამოიგზავნიან; (g) შევუხსრულებ; (h) ვადავითარგმნით.
- 5 (a) we shall send X to Y; (b) I shall take it/them to X; (c) you (pl.) will take me (there); (d) you (pl.) are translating it/them for us; (e) you (pl.) will give it/them to

- us; (f) I am writing it/them for you (pl.)/we are writing it/them for you/we are writing it/them for you (pl.)/X is writing it/them for you (pl.); (g) they will bring you/they will bring (some person(s)) to you; (h) X is lying (flat) on us.
- 6 (a) Zurab, why don't you fulfil our request(s) as a rule? (b) Who are those lads beside whom your sisters are sitting? (c) If anyone writes anything on the wall, you will tell me, won't you, madam? (d) What will you buy for me and bring me, dad, from that shop that they will open later in town? (e) What on earth do our enemies intend to do to us? Will they really kill our parents? (f) If you give me the handset and dial the number for me, I shall be much obliged, lad, as I am unable to manage that. (g) Your cousin is going to France. If I write to her, she will send me, won't she, a letter? She and her husband too will probably send you a letter. (h) If your teacher is ill today, it doesn't matter – I shall teach you (pl.) Georgian grammar and mathematics from these books.
- 7 (a) ჩვენ და ჩვენი მასწავლებლები ძალიან კარგად ვუკვებით ერთმანეთს. ბევრ ენას გვასწავლიან; (b) ხვალ გნახავ. ნახევარ საათში დედას დავეურეკავ და მოვეიანებით მივუტან ამ წიგნს. ვუწმენებ/ვაწმენებ და დაგებრუნებ იმ კვირაში; (c) (ის) სოფელი, სადაც ჩემი შშობლები მიდიან, ძალიან ლამაზია. მის სურათს ოდესმე მოგიტან; (d) შენს ძმას მომიყვან? თქვენ მომცემთ ტკბილეულს? დიახ. კეთილი! ჩემს ძმას მოგიყვან; (e) ხომ ხედავ (იმ) ლოკინებს, რომლებზე(დაც) ავადმყოფები წვანან (რომლებსაც ავადმყოფები აწვანან)? (f) (იმ) წერილს, რომელიც დღეს მივიღა, ღვიძა/მამიდა ელისოს მივუტან, დედა; (g) (ის.) ვინც პირველი შემოვიდა, დავეისხამს ღვინოს; (h) ვერ გავიღვართ, რადგან ცოვა გარეთ და ქარი უბერავს მთაწმინდიდან.

* The bracketed alternative is less liked by native speakers but included for practice with the locative version.

- 8 (a) შენი შშობლები ავსტრალიიდან რამდენ წერილს მოგწერენ?
 (b) (მე) თქვენ სახლს ვერ ავიშვებთ
 (c) მე და შენ ერთმანეთს კარგად ვერ ვუკვებით
 (d) ბატონო მასწავლებელო, (მე) რამდენს დამიწერი?
 (e) უკაცრავად, (მე) შენ კინოში ვერ წავიყვან. დედა საავადმყოფოში წვეს, და სასწრაფოდ იქ მივდივარ
 (f) როცა შენ ვინმეს ურეკავ, შენი ქალიშვილი ნიშნის რატომ გიკერებს ხილმე?
 (g) ჩვენ მეზობლებს შაქარს დღეს მივუტანთ, მერე ისინი ჩვენ ფევილს ხვალ მოგიტანენ
 (h) მეგობრები (თქვენ) ხომ კარგს გიკეთებენ ხილმე?

Lesson 8

1	კუპავი	დავღვარე	გავცანი	გავსხალი	დავამხვე
	უკავი	დაღვარე	გაცანი	გასხალი	დაამხვე
	უყო	დაღვარა	გაცანი	გასხლა	დაამხო
	კუპავით	დავღვარეთ	გავცანიით	გავსხალიით	დავამხვეთ
	უკავით	დაღვარეთ	გაცანიით	გასხალიით	დაამხვეთ
	უკვებს	დაღვარეს	გაც(ც)ნეს	გასხლეს	დაამხვეს
- 2 (a) თქვენ სად დამღვით რადიო? *Where did you (pl.) hide the radio?*; (b) ქურდები დავიჭირეთ *We arrested the thieves*; (c) შშობლებმა ბავშვი დაწვიინეს *The parents put the child to bed*; (d) რატომ დამათვრე მაგ ღვინით? *Why did you get me drunk with that wine?*; (e) ჩვენ პური ორად გავჭვრით *We cut the bread in two*; (f) ფული

- გუშინ მივიცი შენ *I gave you the money yesterday*; (g) თქვენს ბავშვს რა დაარქვით? *What did you name your child?*; (h) ჩემმა დამ ფანჯარა გააღო *My sister opened the window*.
- 3 (a) ვინ წართვა ბავშვს ფული? (b) ქალი რას აძლევს ამ კაცს? (c) დედამ სად დალო თუფში? (d) ძმამ სურათი უჩვენა შოთას; (e) დედას დაეუძალე ჯამი; (f) ირაკლიმ დას ტანსაცმელი გახადა; (g) ქალმა რა მისცა ამ კაცს? (h) მოწაფემ მასწავლებელს ვაშლი აჩუქა.
- 4 (a) უთხარი; (b) მისცეს; (c) მივარდინო; (d) გარეცხა/გააშრო; (e) გამოიფხავანა; (f) მოუყვანეს; (g) მოვიხადე/წავიცვი; (h) დავლიო.
- 5 (a) გაუზავნეთ; (b) გავზარდეთ; (c) დაიჭირეს; (d) დამსვით; (e) მომიცით; (f) დავიწერეთ; (g) მოვკალით; (h) ვქენი, (i) მოხანით, (j) შევცდინეს, (k) ვაჭაშეთ, (l) თქვენ.
- 6 (a) განახეთ; (b) გავგზარდეს; (c) მოვწერე; (d) გამოშვით; (e) სცემეთ; (f) დავღალეთ; (g) დათვალეს; (h) მოთხარი, (i) მოგვიცი, (j) გავხწვნი/გავრეყენი, (k) მიეცი, (l) ვჭაშეთ.
- 7 (a) ჯარისკაცებმა რა(ი)მე გამოვართვეს? (b) რა(ო)ღწინმე მცენარე დავგერი/დავრეე და შერე ხელი დავიბანე, ბავშვი გავაღვიძე და შუწავე კაბა ჩავაცვი; (c) რატომ ჩაიცვი პალტო? სადმე წახვედი? შეზობლებთან მივედი – რაღაც დავიბრუნე; (d) დედა-შენმა რა გააკეთა გუშინწინ? ადგა რვაზე, ჩაიცვა და გაზეთები წაიკითხა; (e) რამდენი მასესხე? რადგან ავად იყავი, ათასი ლარი გასესხე. სხვათა შორის, უკვე დამიბრუნე ის წიგნი, რომელიც გათხოვე; (f) შშობლებმა ბავშვები გუშინ მომბარეს. სკოლაში ბევრი საინტერესო რამ ვუჩვენე მათ. შერე მათმა შშობლებმა ბევრი ფული მომიცეს; (g) ჩემი ცოლი დაწვა თორმეტი ნახევარიზე. ორზე ბავშვმა დაიწყო ტირილი და გაგაღვიძა; (h) ჯარისკაცებმა ჩვენი მეგობრები დახვრიტეს? არა, ჩვენმა მეგობრებმა თავი მოიკლეს.
- 8 (a) Who cut your hair? I cut it myself. It's good, isn't it? Of course. (b) I did introduce to you and your husband my new wife last year, didn't I? (c) The guard told me that you are ill. It was precisely for this reason that I came and brought you these apples. (d) I got that shirt which I put on yesterday dirty at school. And so mother hit me but then washed it for me. Did you start to cry? (e) What did the teacher teach you today, lads? Today (s)he taught us only one French poem. (f) You did explain everything well to the children, when they were unable to translate that letter into Georgian, didn't you? I explained to them everything which was difficult. (g) Why did Zurab switch off the television? The neighbours rang us. Their child is ill, and Zurab will bring the doctor to him/her by car. (h) Where did the policemen arrest the thief? He burgled your friend's house. When he came out of the house, they noticed him, arrested him and took him to the police station.
- 9 1 შებაღემ სარეველა ამოფხვრა → შებაღე სარეველას ამოფხვრის
2 (მე) (შენ) ის ქალი გავაცანი → (მე) (შენ) იმ ქალს გავაცანობ
3 (თქვენ) ჩემს დას ფული მიეცით → (თქვენ) ჩემს დას ფულს მისცემთ
4 დედამ (ჩვენ) ექიმი მოგვიყვანა → დედა (ჩვენ) ექიმს მოგვიყვანს
5 შშობლებმა (შენ) ლოგინი გავითბეს → შშობლები (შენ) ლოგინს გავითობენ
6 (შენ) დედა-შენს ბუტერბროტი მოუშადა → (შენ) დედა-შენს ბუტერბროტს მოუშადა
7 (ჩვენ) (თქვენ) მოვიცადით → (ჩვენ) (თქვენ) მოვიციდით
8 (თქვენ) (ჩვენ) გავეშვით → (თქვენ) (ჩვენ) გავაშვებთ
9 მტერმა შეზობლებს სახლი დაუწვა → მტერი შეზობლებს სახლს დაუწვავს
10 მასწავლებელმა მოწაფეებს ტკბილეული გამოართვა → მასწავლებელი მოწაფეებს ტკბილეულს გამოართმევს

Lesson 9

1	მე ის/იგი ვიცი	მე მას ვიცნობ	მე მას ის/იგი გააცანი
	შენ ის/იგი იცი	შენ მას იცნობ	შენ მას ის/იგი გააცანი
	მან ის/იგი იცის	ის/იგი მას იცნობს	მან მას ის/იგი გააცნო
	ჩვენ ის/იგი ვიცით	ჩვენ მას ვიცნობთ	ჩვენ მას ის/იგი გააცანი
	თქვენ ის/იგი იცით	თქვენ მას იცნობთ	თქვენ მას ის/იგი გააცანი
	მათ ის/იგი იციან	ისინი/ივინი მას იცნობენ	მათ მას ის/იგი გააცვენეს
- 2 (a) მე რა ვიცი? *What do I know?* (= *How should I know?*); (b) ამას ვინ მომიყვით? *Who will sell me this?*; (c) შობილებმა განა იციან?! *Do you imagine the parents know?*; (d) კალამი მას მოპარა ხულიგანმა *The hooligan stole the pen from X*; (e) შენ ყველფერი ხომ ამისხენი? *You explained everything to me, didn't you?*; (f) რატომ გეწონდა სახლი? *Why are you cleaning the house for us?*; (g) დედამ ის გუშინ გაწმინდა *Mother cleaned it yesterday*; (h) რა საწყალია მამა-თქვენი! *How wretched your (pl.) father is!*
- 3 (a) გუშინ რომ (მ) ენახეთ, იმ ბიჭს კარგად იცნობ?/გუშინ რომ (მ) ბიჭი ენახეთ, იმას კარგად იცნობ? (b) საჩუქარი რომ (მ) ((ო)მას) მივეცი, იმ მასწავლებელს ხომ ხედავ?/საჩუქარი რომ (მ) მასწავლებელს მივეცი, იმ მასწავლებელს ხომ ხედავ? (c) პური რომ (მ) (იმით) დაეჭვრა, იმ დანას მოგიტანო/პური რომ (მ) დანი დაეჭვი, იმ დანას მოგიტანო; (d) ფული რომ (მ) ((ომას) მოპარეს, ის აქ მოვიდა; (e) ზღვაზე რომ (მ) (ომათთან ერთად წავედი, იმ ქალებს გაგაცნობ/ზღვაზე რომ (მ) ქალებთან ერთად წავედი, იმათ გაგაცნობ; (f) აქ რომ (მ) მოგიყვანა, ის კაცი ვინ არის(ს)?/კაცმა რომ (მ) აქ მოგიყვანა, ის ვინ არის(ს)? (g) ტორტი რომ (მ) (ომათგან) მივიღეთ, ის მოწაფეები იქ არიან/ტორტი რომ (მ) მოწაფეების(ა)გან მივიღეთ, ისინი/ივინი იქ არიან; (h) დედამ რომ (მ) (იმის თორნეში ეს ლავაში გამოაცხო, ის ქალი ჩვენი მეზობელია/დედამ რომ (მ) ქალის თორნეში ეს ლავაში გამოაცხო, ის/იგი ჩვენი მეზობელია.
- 4 (a) ის ქალი, რომელიც გვერდზე გიზის, ვინაა/ვინ არის(ს)? (b) იმ ხელოვანს, რომელმაც თავისი შედეგები მოგიყვია, მეც ვიცნობ; (c) ის საავადმყოფო, რომელში(დ)აც დედა-შენს ოპერაცია გაუკეთეს, სადაა/სად არის(ს)? (d) ის ავსტრელი, რომელსაც ფული მიეცი, რომელი მატარებლით ჩამოვიდა? (e) ის გოგო, რომლისთვის(აც) სახლს დედავ, თქვენი მეგობარია? (f) ის ბიჭი, რომელსაც წიგნი ვთხოვე, ქართველია; (g) იმ მატარებელს, რომლითაც გუშინ ჩამოვედი, ეხლა ვხედავ სადგურზე; (h) ის ფული, რომელიც ჩემს მეგობარს მოპარეს ხულიგანმა, მას დაუბრუნეს პოლიციელებმა.
- 5 (a) თუ ხვალ ენახავ/ენახე, წიგნს დაგიბრუნებ; (b) თუ მაგას იტყვი/ეგ თქვი, მოგკლავენ; (c) თუ სასტუმრო ოთახში სხედან, ალბათ რადიოს ისმენენ; (d) თუ ამ ვაშლს მოგემ/ეს ვაშლი მოგეცი, ღვინოს დამისხამ? (e) თუ შენი ქალიშვილი კარგადაა, რა გაწუხებს?
- 6 (a) ცხელი რომ (მ) არის(ს)/რომაა/როა, ამ ყავას ვსვამ; (b) ეს ყავა რომ (მ) ცივია, ვაბრუნებ; (c) ამ წიგნს რომ (მ) მიიღებ, ხომ დამირეკავ? (d) შენ რომ (მ) შეგატყობინებენ, მეც ხომ მაშინვე შემატყობინებ? (e) ქალი რომ (მ) ადგა, ყველა ავუკითო.
- 7 (a) After you write that letter, you will prepare lunch for us, won't you? (b) I, as their teacher, took the sweets off the children. (c) We all know that, as soon as the police learn anything, they will inform us. (d) What did you tell the Georgian you brought home last night about England? (e) We too are paying them the same sort of attention the teachers are paying to us. (f) If the teacher writes you a '5' (i.e. top marks), that won't upset you, will it, lads? (g) I met the girl who phoned me yesterday at the/a cinema. (h) That the girl phoned me yesterday surprises me very much.
- 8 (a) ყველამ იცის, რომ (მ), თუ ამას იზამენ/გააკეთებენ/ეს ქნეს/გააკეთეს, დასჯი; (b) რადგან(აც)/რაკი/ვინაიდან საქართველოში წავიდნენ გუშინ/საქართველოში რომ (მ)

წავიდნენ გუმის, როგორ ვნახავთ ერთმანეთს ხუთშაბათს? (c) ამ კაცს იცნობ? თუ არ იცნობ, დავუჭერ; (d) იმ წიგნს, რომელიც მაღაზიაში დღეს გიყიდე, მოგცემ, როცა/როდესაც ხვალ ვნახავ; (e) იმ წიგნს, რომელიც მაღაზიაში დღეს გიყიდე, იმ წიგნს/მაღაზიაში რომელიც წიგნი დღეს გიყიდე, (o) მას მოგცემ, როცა/როდესაც ხვალ ვნახავ; (e) როცა/როდესაც დამიჭერენ/მე რომელიც დამიჭერენ, ამას არ დავუშვავ პოლიციელებს; (f) იცი, რომელიც ყველა ვინც ამ თიანხში ზის, შიშითაა შეპყრობილი? (g) როცა/როდესაც თბილისში ვიყავი, ჩემმა მეგობარმა მიხედა იმ ხელოვნანს გამოფენა, რომელმაც მამა-შენს მიპყიდა ერთი ნახტი/თბილისში რომელიც ვიყავი, ჩემმა მეგობარმა მიხედა მამა-შენს რომელიც ერთი ნახტი მიპყიდა, იმ ხელოვნანს გამოფენა; (h) იმ გოგომ, რომელსაც რადიო გამოავრთივით, იცის, რომელიც დავუბრუნებთ/რადიო რომელიც (მას) გამოავრთივით, იმ გოგომ იცის, რომელიც დავუბრუნებთ.

Lesson 10

1 The future forming preverb is given in brackets.

(და)ვემალეები	(და/მე)ვიპირდები	(გა)მიწერება	(და)წვებლებიან
(და)ემალეები	(და/მე)ვიპირდები	(გა)ვიწერება	(და)წვებლებიან
(და)ემალეება	(და/მე)ვიპირდება	(გა)ვიწერება	(და)წვებლებიან
(და)ვემალეებით	(და/მე)ვიპირდებით	(გა)ვიწერება	(და)წვებლებიან
(და)ემალეებით	(და/მე)ვიპირდებით	(გა)ვიწერებით	(და)წვებლებიან
(და)ემალეებიან	(და/მე)ვიპირდებათ	(გა)ვიწერებათ	(და)წვებლებიან
- 2 (a) თქვენ რას შვებთ? *What are you (pl.) doing?*; (b) დედა-შენს ხომ არ ეტყვი მავს? *You won't tell your mother that, will you?*; (c) ეგ ჭკველანია ძალიან გიხდება *That skirt suits you very much*; (d) ეს ღვინო განა ისმება? *Is this wine really drinkable?*; (e) ვაიბე, ესენი როგორ იზრდებიან! *Gracious, how these are growing!*; (f) ჩვენ ადვილად ვივრებით *We get drunk easily*; (g) დახე, კარები იღება! *Look, the doors are opening!*; (h) თუ მენდობი, ხომ მომეყვებით? *If you (pl.) trust me, you will follow me, won't you?*
- 3 (a) მოვეცემა; (b) მოვეწერებ; (c) მოვდი; (d) უკვდებათ; (e) გავიფუტვებ; (f) დაუჯდება; (g) დავიწვებ; (h) დავმორდები.
- 4 (a) X will be sent (hither); (b) we give X; (c) you (pl.) will touch X; (d) X will be decided; (e) you (pl.) will tell X to us; (f) we are doing X to you/you (pl.)/I am doing X to you (pl.); (g) they will flop down; (h) you (pl.) will bite me, (i) they will be wrong, (j) X is warming for them, (k) we trust X/them, (l) you (pl.) are hiding, (m) X will be translated, (n) X will come to them = they will get X, (o) I shall become sovereign, (p) you (pl.) will believe X/them.
- 5 (a) შვილი მე მომიკვება; (b) მე შენ ცოლად გამოგყვები; (c) მეგობრები შენ ამას და/მევიპირდებიან; (d) მე ბიჭს რას ვუხამ? (e) შენ მე ამას შეტყვი; (f) ჩვენ მტერს შევესყვით; (g) მეზობლები მე მომესალმებიან; (h) თქვენ მე მომეცემით.
- 6 (a) ეს ღვინო ისმება? ეს ტორტი იჭმება? არა, თუ ღვინოს დავლევთ და ტორტს ვჭმით/თუ ღვინო დავლივთ და ტორტი ვჭმით, ავად გავხდებით; (b) ჩემს შობილებს ეცხებათ მოთმინების ფილა. რა აწუხებს (მათ)? ჯერ არ არის (ს) გვიან. ყველა აქ იწმება დროზე (ე.ი. ცხრამდე); (c) ხვალ რა მოხდება, თუ მუშაკები აღრე არ გაიღვიმებენ, ექვსზე არ აღდებიან, არ ჩაიცვამენ, არ გაიპარავენ, აქ არ ჩამოირბენენ და მატარებელში არ ჩასხდებიან/თუ მუშაკებმა აღრე არ გაიღვიმეს, ექვსზე არ აღდენენ, არ ჩაიცვას, არ გაიპარეს, აქ არ ჩამოირბინეს და მატარებელში არ ჩასხდნენ? მათი უფროსი გაბრახდება მათზე/გაუბრახდებათ/გაუწერებათ; (d) თუ არ ვცვლები, სკოლაში დავბრუნდებით თერთმეტზე და შვი დავრჩებით. როცა/როდესაც პრეზიდენტი შემოვა/

- პრეზიდენტი რომი შემოვა, ყველა ავღვებით და მივესალმებით; (e) ის კაცები იქ რას შერებოან? ცუდ ღვინოს სვამენ. როცა/როდესაც დათვრებიან, წაიქცვიან, და პოლიციელები მოვლენ და დაიჭერენ. დამეს პოლიციაში გაათიყვენ; (f) როცა/როდესაც საქართველოში ვიქნები/საქართველოში რომი ვიქნები, ადგილობრივ ღვინოს ოღესმე მივჩქევ? ყველაფერი რიგზე იქნება, რადგან(აც)/რაკი/ვინაიდან ქართველები მას მიგანგევენ. ყველა მათი ღვინო ისმება; (g) თუ ქლაქში ოღესმე დაგეკარგება ვაჟიშვილი, რას იზამ? როგორც კი დამეკარგება/დამეკარგება თუ არა, დავუწყებ ძებნას; (h) შენს მშობლებს ვინ დახვდება(თ)? თუ ეხლა გავემართები, სადგურზე ვიქნები, როცა/როდესაც ჩამოვლენ. ამიტომ მე თვით(ონ) დახვდები (მათ).
- 7 (a) When you meet your wife, what will you say to her about what will happen tomorrow in Tbilisi? (b) Your friends are greatly mistaken if they think that the enemy will not attack us and will surrender to us today. (c) For whom is your mother waiting? She is waiting for my brother. After he comes, mother will take us to town where she will take us to the doctor. He will examine our hair. (d) What's going on, man? Why are you all behaving so badly? If the teacher unexpectedly sneaks in upon us (comes to stand over us), (s)he will take us all to the school's director (= school head), and (s)he will show us what for! (e) If this house catches fire, our books will be burned, the house too will itself be completely ruined, and we shall lose everything. Then where shall we be? (f) What I am saying to you is understandable for you, isn't it? If you stay here a little while, you will have a good rest, and then you will get everything done in time. This way is best, isn't it? (g) What will your relatives do if a fifth daughter is born to them? They think that this time a son will be born to them. (h) How many letters you get as a rule! Now what is your mother writing? I don't know why, but she writes that a man will lose a little and gain a little. She is correct. When you write to your mother, you will pass on to her best regards from me, won't you?
- 8 (a) ღოკები გაგიწიოდება/გაუწიოდება; (b) შეცდებით/შეცდებიან; (c) ფული მოგეცემთ/ მიეცემა(თ); (d) ყანა მოგხვნიება/მოხვნიება; (e) დათვრები/დათვრება; (f) კარი გაგელდება/გაელდება(თ); (g) ოთახი გაგიბიება/გაუთიება; (h) ფანჯარა გაგიტყდება/ბათი/გაუტყდება(თ).

Lesson 11

1	დავათურე	დათუვერი	დაუმალე
	დაათურე	დათვერი	დაუმალე
	დაათრი	დათურა	დაუმალა
	დავათურეთ	დათუვერით	დაუმალეთ
	დაათურეთ	დათვერით	დაუმალეთ
	დაათურეს	დათურენ	დაუმალეს
	დაუმალე	წავაქციე	წავიქციე
	დაუმალე	წააქციე	წაიქციე
	დაუმალა	წააქცია	წაიქცა
	დაუმალეთ	წავაქციეთ	წავიქციეთ
	დაუმალეთ	წააქციეთ	წაიქციეთ
	დაუმალენ	წააქციეს	წაიქციენ
- 2 (a) კარებს მივეყრდნით *we leant against the doors*; (b) ძაღლებმა იყვიეს *the dogs barked*; (c) საშუალება მოგვეცა *we were given the means*; (d) ვაჟიშვილი როდის

დაგებდა? *when was your (pl.) son born?*; (e) კაცებმა ნარდი ითამაშეს *the men played backgammon*; (f) ძალმა თქვენც გიკბინათ? *did the dog bite you (pl.) too?*; (g) ამაში რატომ ჩაერივნენ ისინი? *why did they get involved in this?*; (h) მე შენ გუშინ რას მოგიყვივ? *what did I relate to you yesterday?*

* Or მე შენ გუშინ რა მოგიყვივ? for those who view this verb as transitive. Cf. this example from Vazha-Pshavela, quoted in the Academy Dictionary, of the original intransitive usage: მინადირე [მღვდელს] თავის . . . თავადსავალს მოუყვა *the hunter related his own adventure(s) to the priest.*

- 3 (a) მოუკვდა/გადიარია; (b) წამოვიკეთ; (c) გამოიმეზავენა; (d) მოგივიდნენ; (e) შელაპარაკებო; (f) ატირდნენ; (g) სდარაჯობს; (h) აუკანკალდა(თ).
- 4 (a) we dined; (b) it was translated for us; (c) they put on weight; (d) you lost them; (e) you will ask for X; (f) they are coming crying; (g) you (pl.) followed me; (h) it/they turned red for you (pl.); (i) you (pl.) got set in motion; (j) they were somewhere to meet me; (k) we shall learn X; (l) you (pl.) lost weight; (m) I tried; (n) you (pl.) pinched us; (o) they will read X/will ask; (p) we ran out.
- 5 (a) მანალი იყოფლებს/მამალმა იყოფა; (b) მოწაფე მასწავლებელს უპასუხებს/მოწაფემ მასწავლებელს უპასუხა; (c) მდგმური ფულს ისესხებს/მდგმურმა ფული ისესხა; (d) ავმღერდები/ავმღერდი; (e) და მძას ელაპარაკება/და მძას ელაპარაკა; (f) დღეა კარგად იგონნობს თავს/დღემ კარგად იგონბო თავი; (g) ქურდები შემომპარებიან/ქურდები შემომეპარნენ; (h) ის მას გაურბენს/მან მას გაურბინა.
- 6 (a) ქმარი მე მომიკვდა/გარდამივცვალა; (b) მე შენ ცოლად გამოვიკვი; (c) მეგობრები შენ ამას შე/დაგვირდნენ; (d) მე ბიჭს რას მოგიყვივ; (e) შენ მას ელაპარაკე; (f) მტრები წვენი შემოგვიესვენ; (g) მეზობლები შენ მოგესალმნენ; (h) თქვენ მე მომიციო. (These three words can also mean *you (pl.) gave X to me*, where the verb is construed transitively.)
- 7 (a) Since it rained yesterday from 10 o'clock to 5, we stayed at home. And so we do not know and shall be unable to tell you what happened in town, but we know that guests visited us at 4. (b) What happened to you (pl.)? You are not ill, are you? I feel bad – I feel sick. God knows how my wife and I survived. Gracious, what happened to you (pl.)? (c) I'll tell you everything that happened to us. This car is no good at all – it's conked out on us. When the tyre burst, my wife fainted, while I suffered a dizzy spell. The wheel spun out of my hand and we hit a tree. (d) Did the policemen arrest the hooligans who pestered you earlier or not? (e) How should I know? It's just good that, as soon as the policemen approached us, those hooligans left me alone. (f) Why have you grown bored with our spread? You are greatly mistaken, sir – it's just that sleep got the better of me. Excuse me! (g) Do you think it will snow tomorrow (just) the way it snowed yesterday? How our dogs barked last night! (h) Does your boy study well? When we enrol him with the new teacher, he will probably study better and learn all his lessons well.
- 8 (a) რას ვუპასოთ ბევრ ღორს ერთად? არ ვიცი, მაგრამ ბევრ ცხვარს ერთად ეწოდება ფრა; (b) კონფერენციას დაესწარიო შარშან? დიახ, და როცა/როდუსაც დამთავრდა, ყველამ კარგად ვიქვიფეთ. ღვინო როგორ მოგვეკიდა ყველას! (c) საჩუქრად რომ მოგიკვი დაბადების დღეს, იმ კნუტს/(კნუტი რომ) . . . მოგიკვი, (ი)მას/იმ კნუტს, რომელიც . . . მოგიკვი, რა დავმართა? როცა/როდუსაც კოკისპირულად იწვიმა/კოკისპირულად რომ იწვიმა, დაიხრჩო; (d) როგორ წამოვიკვი იმ ვაი-მეცნიერების ანკესზე?! (e) როგორც კი წვინი სტუმრები შემოვიდნენ/წვინი სტუმრები შემოვიდნენ თუ არა, გადავიხვიეთ ერთმანეთს; (f) გამოირკვა, რომ იუფუშები დამიტვრა/დამიხსვრა, წიგნები დიწვა, და სახლი დაინერა; (g) კარს გუშინ მიეკრძინო? არა, მაგრამ კედელს ხვალ მიეკრძინობი;

(h) უმცროსი ჯარისკაცები გაიგზავნენ სადაც უფროსმა ჯარისკაცებმა კარვალ იბრძოლეს და გაიმარჯვეს.

Lesson 12

1 წაეპცო	წაეპცე	გაეაბო
წაეპციო	წაეპცე	გაეაბო
წაეპციოს	წაეპცეს	გაეაბოს
წაეპცითო	წაეპცეთო	გაეაბოთი
წაეპცითი	წაეპცეთი	გაეაბოთი
წაეპციონ	წაეპცენ	გაეაბონ
გავებე	გავეთურო	გავეთრდე
გათბე	გათეთურო	გათეთრდე
გათბეს	გათეთუროს	გათეთრდეს
გავებეთ	გავეთუროთ	გავეთურდეთ
გათბეთ	გათეთუროთ	გათეთრდეთ
გათბენ	გათეთურონ	გათეთრდენ

- 2 (a) სად უნდა წავიდეთ ჩვენ? *Where should we go?* (b) მანდ ნუ დადებთ შავას! *Don't (you pl.) put that there!* (c) სამს მიუგზავთი ორი *Let's add two to three;* (d) თქვენ ადრე უნდა დაწვეთ *You (pl.) must go to bed early;* (e) ეგ არ დამიკარგოთ, გიხოვოთ *Don't you (pl.) lose that for me, I beg of you;* (f) შეიძლება ამ ეზოში ვითამაშოთ? *Is it possible for us to play in this yard?* (g) გაჩუმდით და დასხედით! *Shut up and sit down (you pl.)!* (h) არ შეიძლება მან ფანჯარა გააღოს? *Isn't it possible for X to open the window?*
- 3 (a) კარებს არ მიყურნობთ! (b) არ დავეთვრეთ; (c) ჯარისკაცები იქ არ გაიგზავნენ; (d) ღლოკები არ გაგვიწითლდეთ; (e) თუფშები არ დაიმტვრეს; (f) ტყუილი არ უთხრა დედას! (g) შეილმა არ წაიკითხოს ეს წიგნი; (h) არ გავუბრაზდეთ იმას.
- 4 (a) ნუ გადამრევთ! (b) ისიგი ნუ დაუშვებს ამ შეცდომას; (c) ნუ მომიკვლები! (d) ბავშვები ნუ ილაპარაკებენ; (e) ჯერ ნუ დაწვები; (f) უცხოელები ნუ დაიბნევიან; (g) ფული ნუ წაერთმევა ამ ბავშვს; (h) ისინი ნუ ენდობიან იმ კაცს.
- 5 (a) ქართველები უცხოელს არ უნდა ესტუმრონ; (b) სკოლა არ უნდა დაინგრეს; (c) ბავშვებმა ვუხბურით არ უნდა ითამაშონ; (d) ქალები არ უნდა გაღაირონ; (e) ბავშვი დედას არ უნდა დაეძალოს; (f) ახალი სკოლა არ უნდა აშენდეს; (g) კაცი მაგიდას არ უნდა მიუჯდეს; (h) პოლიციელებმა ქურდი არ უნდა გაუშვან.
- 6 (a) დახ, დავიარცხნე/არა, ნუ დავიარცხნი; (b) დახ, დასხედით/არა, ნუ დასხდებით; (c) დახ, ამისხნით/არა, ნუ ამისხნით; (d) დახ, გამოაკელი/არა, ნუ გამოაკლებ; (e) დახ, იმღერეთ/არა, ნუ იმღერებთ; (f) დახ, დაიწყე ძებნა/არა, ნუ დაიწყებ ძებნას; (g) დახ, ეგრე მოიქცით/არა, ეგრე ნუ მოიქცევით; (h) დახ, გასხალი/არა, ნუ გასხლავ.
- 7 (a) If it's not possible for us to open the door and enter the house, what are we to do? (b) Why must we force wine on foreigners? It's possible this may be considered bad behaviour on the part of us Georgians. (c) Sit at the table. I have to fetch something from the shop. If possible, I urge you to pour wine for the other guests. I'll come soon. (d) I translated for you (pl.), didn't I, those words (i.e. Do not lean against the doors!) which you see on the door? So why did you lean against them? (e) At the post office they will explain to you how a postcard should be sent to England. It's possible there is a big queue, but you should stand there and wait. (f) Mum, I should be at the station at 11. Is it possible for someone to meet

me? Your father will certainly meet you. Don't be late. Now I have to put down the receiver. (g) Let someone explain to us exactly what happened to our friends, then we must go and help them. (h) Don't let the wheel spin out of your hand, otherwise it's possible you'll hit something. I should also remind you that you'll lose nothing, if you are late by one hour, only let no misfortune befall you on the way!

- 8 (a) ფული რატომ უნდა მომეცეს, როცა/როდესაც ვერ გავდივარ და შინ/სახლში უნდა დავრჩე? (b) როცა/როდესაც თბილისში ჩამოვალ/თბილისში რომ ჩამოვალ, ვინმე უნდა დამხვედეს სადგურზე, თორემ შეიძლება გზა დამზბნეს; (c) მოდი ხვალ სამზე. (შენი) და მოიყვანე, მაგრამ (შენს) ძმას ნუ მოიყვან/(შენი) ძმა არ მოიყვანო; (d) შეიძლება ოცდამეოთხედი გაიყოს ცხრაზე, რადგან(აც)/ვინაიდან/რაკი ორზე არ (გა)იყოფა/ორზე რომ არ (გა)იყოფა, მას ვუწოდებთ/ვეძახით კენტ რიცხვს; (e) შეიძლება ვაჟიშვილი დაეკბალოს/შეგეძინოს, მაგრამ არ შეიძლება მას დაერქვას გიორგი, რადგან(აც)/ვინაიდან/რაკი შენს პირველ ვაჟიშვილს დაარქვი გიორგი; (f) მტერი კარგად უნდა მოეპყროს/მოგეცემა, თორემ, მას შემდეგ, რაც ჩვენ გაემიარჯებთ, ჩვენ მათ ცუდდ მოვეპყრობით/მოვეცემათ, და ეს ფაქტი კარგად იციან; (g) ეს მალე უნდა გადაწყდეს, და, როგორც კი გადაწყდება/გადაწყდება თუ არა, უნდა გითხრან/შეგატყობინონ; (h) ნუ ჯოჯოტობ! ხვალ ექვსზე ადვილ და (შენი) და წაიყვანე სადგურზე, ამით რა უნდა დაგაკლდეს? 9 (a) (ისინი/ივინი) ერთმანეთს უნდა ულაპარაკონ (b) (მან ის/იგი) უნდა თქვას (c) (ისინი/ივინი მას) მალე უნდა გაუდგენ (d) (მან) უნდა დაიძინოს (e) (ისინი/ივინი მას მე) უნდა შედამპირდნენ (f) (მან ის/იგი) უნდა იმღეროს (g) (ის/იგი ჩვენ) უნდა მოგვეცეს (h) (მათ ის/იგი მე) უნდა მიიხრან (i) (ის/იგი თქვენ) უნდა გამოგერთვით (j) (მან თქვენ) მალე უნდა გაგიშვათ (k) (ჩვენ შენ/თქვენ) მალე უნდა გაგიშვათ (l) (მან მე) უნდა დაამართოს (m) (ჩვენ) უნდა დავოვრეთ (n) (ის/იგი მე) უნდა ამიკანკალებს (o) (ის/იგი ჩვენ) უნდა მოგვეწეროს (if 'mother' is included in the recipients) or (ის/იგი თქვენ) უნდა მოგვეწეროთ (if she is not) (p) (ის/იგი მათ) მალე უნდა აუშენდეს/აუშენდეთ (q) (მან) უნდა ეკლოს (r) (მე) უნდა დავესწრო (s) (ჩვენ მას ის/იგი) უნდა მივცეთ (t) (მე შენ) უნდა გაგიბრაზდეს ორ (მე თქვენ) უნდა გაგიბრაზდეთ

Lesson 13

1	ვეყვექარ	ვეყოლები	ვეყვევარვარ
	ვეყვებარ	ვეყოლები	ვეყვევარვარ
	ვეყვექარ	ვეყოლებით	ვეყვევარვართ
	ვეყვევართ	ვეყოლებით	ვეყვევარვართ
	ვეყვექარ	ვეყოლება	ვეყვევარვარ
	ვეყვევარვარ	ვეყვევარვარ	ვეყვევარვარ

- 2 (a) ვის სძულხარ შენ? *Who hates you?* (b) ვეყვევარვარ ვეყვევარვარ *Everybody loves me;* (c) რა ჰქვია შენს დას? *What is your sister called?* (d) შოთას რატომ არ უკეთია სათვალე? *Why is Shota not wearing spectacles?* (e) ეს ნუ დაგავიწყდებათ თქვენ! *Don't you (pl.) forget this!* (f) ცხვირს გვაცემინებს ჩვენ *We are sneezing;* (g) ბავშვებს რა აცვიათ?

- What are the children wearing?* (h) ნუ გეშინიათ, ყველაფერი მოგვაქვს! *Don't (you pl.) be afraid, we are bringing everything!*
- 3 (a) (მას/მათ შე) ვეყვარები; (b) (ჩვენ მას/მათ) მოვიყვანი; (c) (შე შენ) მომენატრები; (d) (მას/მათ ჩვენ) მოვეწონები; (e) (შენ შე) გეხსობები; (f) (მას ისინი) შეუყვარდება/ (მათ ისინი) შეუყვარდება; (g) (ჩვენ თქვენ) შეგვეცოცლები; (h) (მას ის) ენდობება/ (მათ ის) ენდობებათ.
- 4 (a) ეკეთით; (b) გვეძინოს; (c) გვეკონოთ; (d) მეხუროს; (e) დავათქნაროს; (f) შერცხვით; (g) გუუხერხულით; (h) უშიშვარდუ.
- 5 (a) უბიათ; (b) გვდიბათ; (c) გვეჭირდება; (d) ესმით; (e) მიმყავხარ; (f) შეგძლია; (g) უჭირავთ; (h) მოგაქვთ.
- 6 (a) they took fright; (b) X (sing./pl.) will have me; (c) they will feel a desire for X (sing./pl.); (d) we remember you (pl.); (e) they thought; (f) you (pl.) prefer X (sing./pl.); (g) they will like X (sing./pl.); (h) we have X (sing./pl.) lying (somewhere).
- 7 (a) Who does that woman think I am? Has she gone crazy, or what's it all about? (b) When will you know the answer? Don't be afraid, as soon as I find out, I'll ring you and let you know. (c) Don't put yourself to any trouble, please. We must go soon – we are in a hurry – and we don't want any coffee. (d) Will you be able to put its shirt on this child? If it doesn't have it on when its mother returns from town, she will be very angry with me. (e) In what language do you want us to speak? In Georgian or in English? I personally prefer Georgian to English. (f) Mother wants us to buy apples in town. In that case we can stay here, as father is already fetching them – look! (g) Where did I put my pen? Have you really forgotten that it is lying on your table? You should put it in the kind of place that you will not forget! (h) I think (that) I have fallen in love with Nana, and I want to marry her. Okay, but what feelings does Nana have towards you? If I am not mistaken, she loves me. And if you are mistaken, do you think she'll soon fall in love with you?
- 8 (a) ხელში რა გიკავია/გიჭირავს? მიწვევენ/მამწვენ! არაფერი (არ) მიკავია/მიჭირავს. მამ რა გაქ(ეს) ჯობში? დღეს მაქ(ეს) ხუთი ლარი, ხოლო ხვალ/ხვალ კი შექნება ათი; (b) გუშინ რომ(მ) ეცვა, იგივე კაბა რატომ აცვია დღეს ეკას/ეკას რატომ აცვია იგივე კაბა, რომელიც გუშინ ეცვა? არ შეუძლია ახალი რამ(რაც)მე ჩაიცვას? მისი ახალი კაბა უნდა ეცვას ჩემი სტუმრების(ს)თვის; (c) თავი ამტკივდა – უნდა დაეწკუ. ხომ არ შეგძლია დამეხმარო? შიდი, დაგეხმარები; (d) აქ უნდა ჩავიდეთ, გაგვატარეთ, გაგვატარეთ რატომ გეჩქარებათ? იმიტომ რომ შეიძლება დავივიანოთ სადგურზე, სადაც უნდა დაგვდეოთ ვილაცა; (e) სახლში რომ(მ) უნთიათ ცეცხლი, იმაში შევიდეთ/შევიდეთ იმ სახლში, რომელში(დაც) ცეცხლი უნთიათ/მასში რომ(მ) უნთიათ ცეცხლი, იმ სახლში შევიდეთ. ძალიან დიდი ცეცხლი ანთია იმაში. ხომ არ შეიძლება ცეცხლი მოეკიდოს სახლს? შემთხვევა; (f) რა გუნებათ, ბატონებო? გვინდა (რომ(მ)) შეგვიშვათ ამ სკოლაში. ბოდიში/უკაცრავად, არ შემიძლია აქ შემოვიშვა ვინმე, ვისაც არ ვიცნობ; (g) პალტო რატომ გაიხადე? ცივა აქ კინოში. შეცხვალა, როცა/როდესაც შემოვედით. თუ შემც- ივდება, კიდევ ჩავიცვამ. ნუ გაცივდები/არ გაცივდუ* თორემ დედა-შენი გაღირვეს; (h) გშაა? რას მიიბრძვი? ბუტერბროტი მიგიშვალ? დაჯექი და ვილაპარაკოთ. ნუ შე(ს)წუხდები/არ შე(ს)წუხდუ. თუ მომწიფდება/მომწიფდა, გეტყვი.

* The latter alternative is preferred for this expression.

- 9 1 როგორც კი ერთმანეთი გავიცანით, შემიყვარდი, და მინდა ცოლად მალე შეგიერთო
2 ბავშვებს თუ არ აცვიათ სკოლის ფორმა, როგორ შეგვიძლია სკოლაში გავავსავთთ?
3 თუ დღეს დაფურეკავ, როგორ ფიქრობ, მას ეცოდინება პასუხი თუ არა?

- 4 შენ თუ არ გიყვარვარ, ცხადია, რომ ცოლად არ გამომყვები
 5 თბილი ტანსაცმელი ჩაიცვით, თორემ შეიძლება შეგცივდეთ, რადგან ამაღამ აცივდება (პაერი)
 6 რა ლამაზი სურათი გეკიდათ ლოგინის თავზე, როცა შარშან გეტუშერეთ
 7 თუ მოგშვივდება/მოგშვივდა, ვაშლი ჭამე! კეთილი, მარა ამ წუთში არ შშია
 8 გოში რამდენი ძროხა გიბიათ? თუ არ ვცდებით, ოცი უნდა გეგებას

Lesson 14

1	იტყოლი	ვმღეროდე	ვჭრიდი
	იტყოლი	მღეროდე	ჭრიდი
	იტყოლა	მღეროდეს	ჭრილა
	იტყოლით	ვმღეროდეთ	ვჭრიდით
	იტყოლით	მღეროდეთ	ჭრიდით
	იტყოლნენ	მღეროდნენ	ჭრიდნენ
-
	ვიქნებოდე	ვენლობდი	მეყოლებოდეს
	იქნებოდე	ენლობდი	გეყოლებოდეს
	იქნებოდეს	ენლობდა	ეყოლებოდეს
	ვიქნებოდეთ	ვენლობდით	გეყოლებოდეთ
	იქნებოდით	ენლობდით	გეყოლებოდით
	იქნებოდნენ	ენლობდნენ	ეყოლებოდით
- 2 (a) არ შეგიძლიათ მოხვიდეთ? *Can't you (pl.) come?* (b) გუშინ რას შერებოდნენ ისინი? *What were they doing yesterday?* (c) ამ ქალებს არაფერი (არ) ესმოდათ *These women understood nothing;* (d) ეს წიგნი არ მოგვეწონება *We shall not like this book;* (e) კარგად ბრძანდებოდეთ! *Be well (you (pl.))!* (f) იქ არასოდეს (არ) წახვიდლით თქვენ *You (pl.) would never (have) go(ne) there;* (g) ამ გოგოს შევეყვარებოდი *This girl would (have) fall(en) in love with me;* (h) ხვალ შეგვეძლება მოვიდეთ *Tomorrow we shall be able to come.*
- 3 (a) გვექონდეს; (b) გეუბნებოდეთ; (c) ვვ(ა)გზავნიდნენ; (d) ვიცოდეთ; (e) გებრძოდეთ; (f) ვზევდეთ; (g) მიკვირდეს; (h) სჩვეოდეთ.
- 4 (a) ჩადიხარ; (b) ჩივიან; (c) იცით; (d) ვუშვრებით; (e) გვეუბნებით; (f) მტკიავ; (g) ელავს; (h) თხოულობს.
- 5 (a) მყავდა; (b) ვერძნობდით; (c) გვექონდა; (d) მიმყავდი; (e) გიყვარდი; (f) ყოიდა; (g) მოგქონდათ; (h) უკვებოდა.
- 6 (a) შემიყვარებოდა; (b) მეუბნებოდნენ; (c) გინდოდათ; (d) მოგვეცემოდა; (e) ესმარებოდათ; (f) გვაძლევდი; (g) მძულხარ/იცოდეთ; (h) დაბრძანდით/შიორთმევეთ.
- 7 (a) If I knew the answer, I'd certainly tell you, believe me! (b) If your friend is interested in my opinion, I would advise him to stay here and not to go anywhere. (c) If you (pl.) were to take my parents to town, I'd be much obliged. (d) When we met last week, where exactly were you going? You weren't taking the car to the garage, were you? No, I was taking fruit to the market. (e) If you were to come to our place tomorrow at 12, you would see our new daughter-/sister-in-law. (f) I'll try to come, but I can't give you a promise that I'll be on time. I may be late. Try not to be late. If you come, it's better you come on time. (g) If I were to fall into a bad situation, you would help me, wouldn't you? (h) Of course, I would help you, but it's better you try not to fall into a bad situation. You agree with me, don't you?

- 8 (a) თუ გინდა დაეუფლო ქართულს, გირჩევ (რომ) წახვიდე საქართველოში; (b) დედა-მისი რომ (მ) სცემდეს, ბიჭი ატირდება/ტირილს დაიწყებდა; (c) თორმეტი წლის რომ (მ) ვიყავი/რიცა/როდესაც თორმეტი წლის ვიყავი, ცხრის თხუთმეტი (წოთხ) სკოლაში მივიდიოდი* და ბევრ საგანს ვსწავლობდი; (d) უნდა ვიწვევდე მუშაობას, მაგრამ გვიანაა, და ამიტომ შირშენია (რომ) სვალ დავიწყო. ესლა ვიცეკვოთ! (e) რით(ი) გემუქრებოდნენ? არ შემუქრებოდნენ – უბრალოდ არ მოსწონდათ ჩემი საქციელი; (f) უცხოელი როტომ დაინტერესდებოდა სამეგრელოთი და მეგრული ენით? ღმერთმა იცის, მე რუ შემეკითხებო/მეკითხავარ შემეკითხო/მეკითხო! (g) ეგებ/იქნებ შენ იცოდე როგორ შეგვიძლია ჩამოვიყვანოთ მეგობრები საქართველოდან საფრანგეთში; (h) მიზნუი რომ (მ) ცხადი გახდებოლეს, ეველას გავვი/ეხარდებოდა.

* Note that despite the repeated, regular nature of the activity, native speakers prefer the prover მი- here.

Lesson 15

1	გამიღია	გამითბია	ღამილეკია
	გავღია	გავითბია	ღავილეკია
	გაუღია	გაუთბია	ღაულეკია
	გავგიღია	გავგიითბია	ღავგილეკია
	გავგიღიათ	გავგიითბიათ	ღავგილეკიათ
	გაუღიათ	გაუთბიათ	ღაულეკიათ
	მინახავს	მითამამ(ნ)ია	უნახავვარ
	გინახავს	გითამამ(ნ)ია	უნახავზარ
	უნახავს	უთამამ(ნ)ია	უნახავს
	გეინახავს	გეითამამ(ნ)ია	გუნახავვართ
	გინახავთ	გითამამ(ნ)იათ	უნახავზართ
	უნახავთ	უთამამ(ნ)იათ	უნახავს

- 2 (a) წყალს უღუღ(ნ)ია *the water (has) apparently boiled*; (b) ვაზლი ვისთვის მივიცია შენ? *to whom have you given the apple?* (c) მათ ჩემთვის ფული მოუციათ *they have given the money to me*; (d) მას/მათ მე შევეუცდინივარ *X has/they have led me astray*; (e) არაფერი (არ) მითხოვნია მე *I have asked for nothing*; (f) შენ ჯერ არ გადავითარგმნია წერილი? *haven't you yet translated the letter?* (g) სტუმრებს ეგ არ უთქვამთ *the guests didn't say/haven't said that*; (h) ქალებს თქვენ დაუფრიხართ *the women apparently (have) got you (pl.) drunk*.
- 3 (a) მინახავზარ/მინახიხარ; (b) დედა-მისს სერიო უწყენებია ბიჭის(ა)თვის; (c) მასწავლებელს რატომ უცვამია შენთვის? (d) კაცებს ქალის(ა)თვის სახლი აუშენებიათ; (e) გავბიზარებუვართ; (f) უფროსს მუშაობა დაუწყია; (g) მეზღლებს თესლ(ებ)ი დაუთესავთ/დაუთესიათ; (h) ქალს დის(ა)თვის დაუბრუნებია წიგნი.
- 4 (a) ამ კაცებმა ბევრი რამ ქნეს; (b) ასი ღარი მოგვიცი (შენ); (c) ტყუილი რატომ მითხარით (მე)? (d) შთაის ვინ ჩამთაროვა ინტერვიუ? (e) ამან მოუარა შშობლებს; (f) გოგოებმა ბერი ილაპარაკეს; (g) მტერი მოკალი; (h) დედამ ცხენზე შემსვა.
- 5 (a) გეხმარებთ; (b) დაუპყრიათ; (c) უსწავლებია; (d) გავიღანდავვარ; (e) გაუღვიძია; (f) დაუძინებია; (g) დაუწყვით; (h) გვიმღერ(ნ)ია.
- 6 (a) ვერაფერი ვერ (also possible is არაფერი არ); (b) ნუ; (c) ვერ/არ; (d) არ; (e) არავის არაფერი არ; (f) ნურავის ნურაფერს ნუ; (g) ნურსად ნუ; (h) ნურავის ნუ.
- 7 (a) Have you actually spent ten months in Georgia without learning Georgian? How is it possible? (b) They say that in the war you evidently saw many interesting things

and did many interesting things – it is so, isn't it? I did see many things, but I did nothing interesting. (c) Although many foreigners attended our conference, not even one read a paper – can you imagine it?! (d) Such a tasty cake lies before me on the table that I want to devour it. (e) Although this woman has not yet given birth to (her) baby, she is still not staying in hospital. (f) Your friend has not invited us, and so how can we go? (g) She is such a woman that neither has she asked for anything nor will she ask for anything. (h) He is such a bad lad that he has probably never uttered the word 'thank you'. Don't give him anything more!

- 8 (a) უცხოელებმა ისე გავგვლანძღეს, რომ (მ) მათი ბოდიში არ შევიწწარეთ; (b) უკანში(ნ)აით, ისე რომ (მ) ღვინო არ დაუსხამთ – წარმოგიდგენიათ! (c) თუშკა ასე მსუქანია, ბიჭს მაინც კიბეზე აურბენია; (d) მართალი რომ (მ) გითხრა, აღარ მახსოვს, მაგრამ შეუძნებია, რომ (მ) ხელოვანმა მისი ნახატები მიწვევა; (e) როცა/როდესაც გამოყენას დავესწარი/გამოყენას რომ (მ) დავესწარი, ვერაფერი ვერ ვიყიდე. რადგან(აც)/რაკი/ ვინაიდან ფული (ჩემ)თან არ მქონდა; (f) გასულ კვირაში წიგნი ხომ მოგიტანე? მამ ამისხენი, ჯერ რატომ არ წავგიკითხავს? (g) იმის გამო, რომ (მ) უცხოელებს (თურმე) კარგად არ უბრძოლ(ნ)აით ომში, წააგეს; (h) იმის გამო, რომ (მ) არ მოეგიათ, ატირდნენ და ხახლში/შინ დაბრუნდნენ.

Lesson 16

1	შენახა	მეგრძნო	ღამელია
	გენახა	ვეგრძნო	ღაგელია
	ენახა	ვერძნო	ღაელია
	გენახა	ვევეგრძნო	ღაგვეელია
	გენახათ	ვევეგრძნოთ	ღაგველიათ
	ენახათ	ვევერძნოთ	ღაგელიათ
	ღამებაღებინა	(შე)გექქე	მეფოქრ(ნ)ა
	ღაგებაღებინა	(შე)გექქე	გეფოქრ(ნ)ა
	ღაგებაღებინა	(შე)გექქო	ვეფოქრ(ნ)ა
	ღაგვეებაღებინა	(შე)გვექქეთ	ვევეფოქრ(ნ)ა
	ღაგებაღებინათ	(შე)გექქეთ	გეფოქრ(ნ)ათ
	ღაგებაღებინათ	(შე)გექქო	ვეფოქრ(ნ)ათ
- 2 (a) თქვენ არ უნდა გავგვეთუბინათ *You (pl.) should not have done X*; (b) მე სახუკარი უნდა მეყიდა შენთვის *I should have bought you a present*; (c) შენ არ უნდა გაგვეღვიძო ასე ადრე *You should not have woken up as early as this*; (d) გაკვეთილი კარგად უნდა გვესწავლა *We should have learnt the lesson well*; (e) ეგ ჩემთვის უნდა გეწავლებინათ *You (pl.) should have taught me that*; (f) მათ დროზე რომ გაეღოთ კარები *If they had opened the doors on time*; (g) მე უფრო ადრე უნდა მომეკალით თქვენ *I should have killed you (pl.) earlier*; (h) შენ არ უნდა გაგვეღვიძებინეთ შენ *You should not have woken us up*.
- 3 (a) შენახე; (b) ღელა-მისს სერი ეჩვენებინა ბიჭის(ს)თვის; (c) მასწავლებელს რატომ ეცემა შენთვის? (d) კაცებს ქალის(ს)თვის სახლი აუშენებინათ; (e) გაგებრაზებინეთ; (f) უფროსს მუშაობა დაეწყო; (g) მებაღეებს თესლ(ებ)ი დაეთესათ; (h) ქალს დის(ს)თვის ღებრუნებინა წიგნი.
- 4 (a) ქალმა დამღალა; (b) კაცებმა საბუთი გამოფორმეს; (c) კარგი გავლენა მოგვხდინე შენზე; (d) მტრებმა დაგვამარცხეს; (e) წამაქეზე; (f) ბიჭებმა ბურთი ითამაშეს; (g) მამამ უფლი მოეცა; (h) ღუდამ ქართული მასწავლა.

- 5 (a) ექნათ; (b) მომეცა; (c) გეთქვათ; (d) ჩამოერთვა; (e) მოეკლო; (f) ელაპარაკ(ნ)ათ; (g) მომეკლა; (h) შევესვ.
- 6 (a) დაგეჭირე; (b) მომღერლებს არ უნდა ემღერ(ნ)ათ; (c) დას უნდა წაგვეყვანეთ; (d) დაგეჭირი; (e) საჭირო იყო ძმებს მოეწერათ წყნთვის; (f) გვექნა; (g) შეეძლოთ ეს გავეთებინათ; (h) გირჩიეთ კარები დაეხურათ.
- 7 (a) Had you (pl.) built the house on time, we would have given you more money.
 (b) If you had shown to me immediately the letter you received yesterday, I would not have become angry with you. (c) I should have taught you Georgian better, and if you had learnt the lessons better, you would now have known all the verbal forms.
 (d) Although I reached Tbilisi last night, I was unable to hand on to you that document which you should have received last week. (e) The government sent us here to arrest the thieves and take them to Moscow. (f) I asked the Georgians to send me to Svantia, but they could not fulfil my wish. (g) Which do you (pl.) prefer, Georgian or Armenian? Although I prefer Georgian to Armenian, I still conceived a desire to learn Armenian too. (h) What did you (pl.) want to do in my bedroom? We came in here in order to change clothes, but we find it embarrassing because you are here.
- 8 (a) (a) ბიჭებს რომ ვაშლები მოუპარათ მებაღის(ა)თვის, არ მოშივდებოდით; (b) (შე)ვეცადე/ვცადე (რომ) ვაშლები მოუპარათ მებაღის(ა)თვის, არ მოშივდებოდით; (c) (შე)ვეცადე/ვცადე (რომ) ვაშლები მოუპარათ მებაღის(ა)თვის, არ მოშივდებოდით; (d) (შე)ვეცადე/ვცადე (რომ) ვაშლები მოუპარათ მებაღის(ა)თვის, არ მოშივდებოდით; (e) მტერს რომ (არ) შევეცდინეთ, გავიმარჯვებდით წვენ(ა); (d) მინდოდა (რომ) ხილი შევიდა. მაშ შენს მეგობრებს უნდა წაეყვანე ბაზარში; (e) წყალს რომ იმ მომენტში არ ეღუღ(ნ)ა, არ შეგეძლებოდა (რომ) დაგველია ეს ყავა/ამ ყავის დაღვევამ ყავას ვერ დაუღვევლია; (f) დედა-შენისთვის რომ (შე)უკეთესად/უფრო კარგად მოგეკლო, ალბათ არ მოგკვდებოდა; (g) მეზობლებს ასე ადრე რატომ არ უნდა გაეღვიბინათ და ჩაეცვათ ბავშვებისთვის ახალი ტანსაცმელი?

Lesson 17

- 1 (ა)გმობა მოტანა მიღება
 მგმობი/მგმობელი/დამგმობი/ მოტანი მიმღები/მიმღებ[ე]ლი
 დამგმობ[ე]ლი
 (ა)საგმობი/(ა)საგმობ[ე]ლი მოსატანი მისადები
 დაუგმობ[ე]ლი მოუტან[ე]ლი მიუღებ[ე]ლი
 დაგმობილი მოტანილი მიღებული
 (ა)თესვა (ა)სხმა (შე)ქმნა
 მითესვი/მითესველი/ (ა)მსხმელი (შე)მქმნელი
 დამთესი
 (ა)სათესი/დასათესავი (ა)სსხმელი (შე)საქმნელი
 დაუთესავი/დაუთეს(ე)ელი დასხმული შექმნილი
 დათესილი
- 2 (a) საჩივლელად მოვედი *I have come to complain*; (b) ბიჭის გამზრდელი მე ვარ *I am the lad's rearer*; (c) სადღაც წასასვლელი ვარ *I have somewhere to go*; (d) ვის მიერ იყო მოკლული? *By whom was X killed?* (e) ხომ ადვილია გასაკვებად? *It is easy to understand, isn't it?* (f) ღვინო უკვე დასხმულია *The wine is already poured*; (g) შენა ხარ ოჯახის მარნენალი? *Are you the family's provider?* (h) ჩემი ნაყინი დადნარია *My ice cream has melted*.

- 3 (a) გაგზავნა; (b) წახაყვანად; (c) მკურავად; (d) მომზადებული; (e) გადასაწყვეტი; (f) დაკარგულად; (g) გადაწყვეტი; (h) დაუმთავრებლად.
- 4 (a) მტენარეების დასარგავად; (b) ჩვენთვის კარგი მომავ(ა)ლის შესაქმნელად; (c) დელაშენის შინ მოსაყვანად; (d) ქურდის დასაჭერად; (e) საღაპარაკოდ; (f) საჩივლელად; (g) ქართულის სასწავლად და არა ინგლისურის ჩვენთვის სასწავლებლად; (h) მტერზე გასამარჯვებლად.
- 5 (a) ქართულის სწავლის/სწავლის დროს; (b) აქ მოსვლისას/მოსვლის დროს/აქეთობისას; (c) თუშუბის რეცხვისას/რეცხვის დროს; (d) ამ წერილის დაწერისას/დაწერის დროს; (e) თბილისში ყოფნისას/ყოფნის დროს.
- 6 (a) მანქანის გაუზრებლად; (b) ქართულის უსწავლელად; (c) ჩემი წერილის დაუბეჭდავად; (d) მაგ ძველი პერანგის გაუხდელად; (e) დედის დაუღუგულად.
- 7 (a) When we were going there, we saw that lad who deserves to be killed. (b) The writer wrote (and) wrote but couldn't finish writing that play before his death. (c) In order to amuse her tired children (their) mother began singing. (d) The girl read that poem to the end without making a mistake. (e) Don't you have anything to do? Don't you have anywhere to go? (f) If I turn out to have somewhere to go or have something to do, I'll tell you. (g) Don't trouble yourself, I have no time to stay here, but tomorrow I'll make time to come again and to drink the coffee (you) offered today. (h) As far as your question is concerned, I can tell you that this cannot be translated without using your newly published textbook.
- 8 (a) ამბობენ, რომ იესო უკვე გარყვნილი მსოფლიოს გადასარჩენად მოვიდა. მას ამდენი ერი რატომ იღუპება? (b) დღეს არ მცალია შენს წახაყვანად ქალაქში, მაგრამ (შე)ვეცდები ხვალ მოვიცალო შენთვის ახლად გახსნილი გამოფენის საჩვენებლად; (c) რა(ი)მე გაქ(ვ)ს ვასაკუთებელი? წინისაცავში ვარ წასასვლელი. რატომ? იმიტომ რომ დელაშენის წიგნები მაქ(ვ)ს მოსატანი; (d) მაღაზიაში წაველი შეიღ საათზე პურის საყიდლად, რადგან(აც)/რავიკინიდან ბევრი ბუტერბროტი მქონდა მოსამზადებელი; (e) ამას ინგლისში წავიდებ შენი უფროსისთვის უჩვენებლად; (f) შენს მიერ რეკომენდირებული წიგნი (მას) ვაიხივე წასაკითხავად, მაგრამ დამიბრუნა წაუკითხავად; (g) ფრინტზე წავიდა საბრძოლველად(ა) და ჩვენი მტრების დასახოცავად; (h) ჯარიდან ჩამობრუნდა უბრძოლველად(ა) და ვინმეს მოუკვლელად/მოუკლავად.

Lesson 18

1 დაუმალულვარ	დამალვივარ	ავმდგარვარ
დამალულხარ	დამალვიხარ	ამდგარხარ
დამალულა	დამალვია	ამდგარა
დაუმალულვართ	დამალვივართ	ავმდგარვართ
დამალულხართ	დამალვიხართ	ამდგარხართ
დამალულან	დამალვიან	ამდგარან
შევდგომივარ	დამცხომია	კვოლივარ
შესდგომიხარ	დაცხომია	კვოლიხარ
შესდგომია	დაცხომია	კვოლია (ის/იგი)
შევდგომივართ	დაცხომიართ	კვოლივართ
შესდგომიხართ	დაცხომიართ	კვოლიხართ
შესდგომიან	დაცხომიართ	კვოლია (ისინი/ივინი)

- 2 (a) ბევრი დაგვიწყვებით თქვენ *You (pl.) apparently forgot/have forgotten much*; (b) წერილი ჯერ არ მოგვსვლია ჩვენ *The letter has not yet come to us*; (c) ბავშვს თურმე პღვიებია *The child apparently is/has been awake*; (d) რა საწყალი ყოფილხარ! *How wretched you evidently are!* (e) არაფერი (არ) გცოდნია შენ! *You evidently know nothing!* (f) ჯერ არსად (არ) წასულან *They have not yet gone anywhere*; (g) ცოლს თავი ასტკივებია *The wife's head apparently (has) started to ache*; (h) ომს როგორ გადავრჩენივართ? *How have we survived the war?*
- 3 (a) მცდია; (b) დამოფრალან; (c) მისწვევიხარ/შესწვევიხარ; (d) გასთიერებია; (e) გამშრალა; (f) მოკიდებია; (g) დანერეულა; (h) დაპარგვია.
- 4 (a) შერცხეწნა; (b) გავწითლებია; (c) შეგბარვია; (d) მასწავლებლებს ჩემთან ულაპარაკ(ნ)იათ; (e) მისწვრია(თ); (f) წერებულა; (g) მოშეგებია; (h) სწერებია.
- 5 (a) დაკარგულა/დამკარგვია; (b) დაწერილა/დაცწვრია; (c) დამხრეგალა/და(კ)ხრწობია; (d) დაბადებულა/დაბადებია; (e) მოხწულა/მოცხვინია; (f) გაზრდილა/გაგზრდია; (g) მოსობილა/მოსობია(თ); (h) დაბმულა/დაგებია.
- 6 (a) მიიხრეს, მოგკლავით; (b) ხომ გაიხარია, არაფის (არ) მომიკლავს-მეთქი/-თქო? (c) დედას უთხარი, ამ საბუთს შენს დას გადაცემ-თქო; (d) ყვირიდნენ, ქათველების გაღანძვის ნებას(ო) რუს ცრუ-მეცნიერებს(ო) არ დაერთავით; (e) ხომ თქვით, ტელევიზორი არა მაქ(ვს)ო? (f) ვფიქრობდით, ეს კარგად არასოდეს (არ) დამთავრდება/დამთავრდება-თქო; (g) თავში მომივიდა ფიქრი, ეს არ ვაგრა-მეთქი/-თქო; (h) ხომ გრწიხეს, ეგ არ გააკეთით/მაგას ნუ გააკეთებთ?
- 7 (a) My mother told me that my brothers had enrolled in the army, but they apparently did not enrol (have not enrolled). (b) How can you introduce that girl to me, if you yourself have never got to know or even met her? (c) The answers were apparently written in the old textbook, whereas in the new one nothing is written. (d) The hooligans apparently fled lest anyone arrest them. (e) Those foreigners apparently didn't like that spread, as following it they have not visited/did not visit us again. (f) I told you, didn't I, that that American was apparently unable to master Georgian at all? (g) Your friends apparently wanted to take you to Svanetia, but they evidently were not able to. (h) They say that Shota has apparently fallen in love with an Armenian and has apparently conceived a desire to fetch her to live in Tbilisi. Imagine it!
- 8 (a) რასაც ამბობენ მართალი/სწორი ყოფილა – რა კარგი ქალიშვილები გყოლიათ შენ(ა) და შენს ცოლს. მომილოცავს/ვილოცავთ; (b) ჩემი ქმარი მეკონა კარგი კაცი, მაგრამ (თურმე) ქურდს გავყოლივარ; (c) ნენე, უთხარი შენს მეგობარს, ცოლად გამოგვები მხოლოდ თუ სმას მიატოვებ-თქო; (d) იმ გოგოს (თურმე) შევეყვარებივარ. ამიტომაა, რომ(მ) აღარ მეშეგება; (e) სანამ/ვიდრე ჯერ კიდევ ვიყავი ინგლისში, ჩემმა მასწავლებელმა მიიხრა, საქართველოში ყოფნა მოგეწონებო. და (თურმე) მოგწონებია. დიახ, მომწონს; (f) ის გოგოები როგორ გამხდარან! რა(ი)მერაღაც უბედურება (თურმე) შემთხვევია(თ) (მათ); (g) მეკონა, გასაღები ჯიბეში მაქ(ვს)-მეთქი/-თქო, მარა (თურმე) თან არ მქონია; (h) რა ძნელი ყოფილა ყვეაილის აცრის შემოღება!

Lesson 19

1	ემჯდარიყავი	ვეყოლოდი	გავწითლებულიყავი
	მჯდარიყავი	ჰყოლოდი	გაწითლებულიყავი
	მჯდარიყო	ჰყოლოდა	გაწითლებულიყო
	ემსხდარიყავით	ვეყოლოდით	გავწითლებულიყავით

მსხდარიყავით	ჰყოლიდით	გაწითლებულიყავით
მსხდარიყვნენ	ჰყოლიდა	გაწითლებულიყვნენ
გამთითრებოდა	მცმოდა	შეეჭულეობდი
გავთითრებოდა	გცმოდა	შეესხულეობდი
გასთითრებოდა	სცმოდა	შეესხულეობდა
გავეთითრებოდა	გეცმოდა	შეეჭულეობდი
გავთითრებოდათ	გცმოდათ	შეესხულეობდი
გასთითრებოდა(თ)	სცმოდათ	შეესხულეობდა
- 2 (a) მეგობრები შემოგვერებოდნენ *the friends had joined us*; (b) კატა დამხრწვალყო *the cat had drowned*; (c) გვერდზე მომხსობოლით *you (pl.) had sat beside me*; (d) ჩვენ კარგად დავმთერალიყავით *we had got well drunk*; (e) შენ არ უნდა შეგრცხვენოდა ჩემი *you should not have felt ashamed of me*; (f) გაკვეთილი არ უნდა დაწყებულიყო *the lesson should not have started*; (g) ჩვენ გვიან უნდა ავმღგარიყავით *we should have got up late*; (h) ბავშვს თურმე პღვიტებოდა *the child had apparently been awake*.
- 3 (a) მცლოდა; (b) მოსპობილიყო; (c) მოგსპობოდათ; (d) სცოლნოდა კაცს; (e) (პ) ზურბოდა; (f) მჯდარიყო; (g) მყვარებოდა; (h) (შე)ცდილიყვნენ (ქცადათ).
- 4 (a) მვინებოდა; (b) დავმთერალიყავით; (c) დავკვმალდი; (d) ვასულიყავით; (e) სცმოდათ; (f) შესხენოდა(თ)/დაბადებოდა(თ); (g) შეეცოდებოდა; (h) სძინებოდათ.
- 5 (a) ავსებულიყო/ამსებობდა; (b) დაჭერილიყავი/დასჭერილიყო; (c) დავჭერილიყავით/დავჭრილიყო; (d) დავმთერალიყავი/დავმთერებოდა; (e) დასმულიყო/დაცსმოდა; (f) ვაზრდილიყავით/ვაგვზრდილიყო; (g) ვადარწინილიყო/ვადარწინებოდა(თ); (h) ვავრყვნილიყავი/ვავრყვნილიყო.
- 6 (a) მი(ვ)უჯღლებოდა; (b) მუშოვდა; (c) იქნება; (d) მოუსხლებოდა; (e) გათუნდა; (f) დავწყურე; (g) იცვამდა; (h) დავიწყებდა.
- 7 (a) If you (pl.) had wanted fruit, you should have said before I went to the market. (b) They were playing hide-and-seek. One of them began counting, while the others rushed off in order to hide from the one with eyes shut. (c) If we had had 1,000 lari, we would certainly have given you 900. (d) If you had not attended the conference, you would never have been able to get to know that scholar. (e) If a child hadn't been born to me at the age of 49, I would have died childless. (f) If that woman had married you when you asked her for her hand, she would now have been with you in England. (g) Have you been in Georgia? Yes, I spent two weeks there before I got into university. (h) Let's not elect this man president until we find out his opinion on our motherland's independence.
- 8 (a) საქართველოში წლის გამოტოვებით დავდიოდი, სანამ/ვიდრე ეს უბედურება თავს/თავზე (არ) დავკატყდა; (b) (ჩემ)თან წვიდე რუკა, რომ გზა არ დამხნებოდა; (c) დედა-შენს რომ ეთქვა ჩემთვის როგორ სტკიოდა მას ფეხი, შეემლებოდა მანქანაში დარწინილიყო და იქ მჯდარიყო, სანამ/ვიდრე ჩვენ მოვიდდი; (d) მე რომ მცოდნობდა რა მოხდებოდა, არასოდეს (არ) დავრთავდი ნებას, რომ წასულიყავი ინგლისში/ინგლისში წასვლის ნებას არ დავრთავდი; (e) დედა-მისი გაბრაზდა, რადგან(აც)/რაკი/ვინაიდან გოგოს უნდა სცმოდა ახალი კაბა, როცა სტუმრები მოვიდნენ; (f) სანამ/ვიდრე ბავშვს დაამხნებდე, შეეკითხე/კვითხე თუ უნდა რა(ი)მე/რა(ი)მე გინდა თუ არა-თქო; (g) დედა-ჩვენს რომ ჰყოლიდა ათი შვილი იმ დროს, საბჭოთა კავშირის გმირი ვახდებოდა; (h) გოგო რომ არ მყვარებოდა, ცოლად არ შევირთავდი. სინდისიერად არ მოვიქცევიდი, ცოლად რომ შემიერთო მხოლოდ (იმისთვის) რომ შემიძლებოდა ჩამომეყვანა ინგლისში (ქმის ჩამოყვანა ინგლისში).

Lesson 20

1	დაკრწნილიყო	დაეკრწა	დამეწრინებინოს
	დარწნილიყო	დაეწრა	დაგეწრინებინოს
	დარწნილიყოს	დაეწრას	დაეწრინებინოს
	დაკრწნილიყოთ	დაეკრწათ	დაგეწრინებინოს
	დარწნილიყოთ	დაეწრათ	დაგეწრინებინოთ
	დარწნილიყოსთ	დაეწრასთ	დაეწრინებინოთ
	მყოლოდეს	შეჰყვარებოდე	მომეკვლევინებინოს
	გყოლოდეს	შეჰყვარებოდეს	მოგეკვლევინებინოს
	აყოლოდეს	შეჰყვარებოდეს	მოეკვლევინებინოს
	გეყოლოდეს	შეჰყვარებოდეთ	მოგეკვლევინებინოს
	გყოლოდეთ	შეჰყვარებოდეთ	მოგეკვლევინებინოთ
	აყოლოდეთ	შეჰყვარებოდეს	მოეკვლევინებინოთ
- 2 (a) რომელი ღვინო დაგაღვივის? *What wine did they give you to drink?* (b) სიყვარული არ დაგეკარგოდა! *Let us not lose (our) love!* (c) ცხენი სად დააბმეხენოთ თქვენ(ა)? *Where did you (pl.) have the horse tied up/have X (sing./pl.) tie up the horse?* (d) ახალ წელს მოეტანოს ბედნიერება! *May the New Year bring happiness!* (e) არაფერი (არ) გაგვიკეთებინებია შენთვის *We didn't make/haven't made you do anything;* (f) არ გეძულვობოდე ერთმანეთი! *May we not hate each other!* (g) დღიკო, სკამზე დასვი! *Mum, put me on the chair!* (h) სურვილები აგსრულვობოდე თქვენ! *May your (pl.) wishes be fulfilled!*
- 3 (a) შენ შეგრცხვენოდა მათი; (b) გოგოებს პასუხი სცოდნოდათ; (c) მოგვეშაადებინებინოს სადღიო მეგობრის(ა)თვის; (d) მეგობრობა მათ შორის დამყარებულიყოს; (e) ამ კაცს რა(ი)მე ექნას; (f) დებს სიმაართლე ეოქვით დღისთვის; (g) ქალი ლოცინში წილილიყოს; (h) გვეთქმეინებინოს დების(ა)თვის სიმაართლე შობლების(ა)თვის.
- 4 (a) ბევრი წიგნი მაქ(ც)ს შეტყინილი; (b) რა გაქ(ც)ს გაკეთებული? (c) მას არავინ (არ) ჰყავს ნანახი/ნახელი; (d) ყურბანი გვაქ(ც)ს გასრესილი; (e) ღამაზე გოგო გყავთ დახატული? (f) შობილებს ბავშვი ჰყავთ დაძინებული; (g) პოლიციელებს გვაგვქცხართ დაჭერილი; (h) (თქვენ მე) გვაგვქცხართ არჩეული.
- 5 (a) წერილს/ქალიშვილს; (b) ქართველები/რამდენს; (c) ქალმა/გასაღები; (d) წერილი/ქალიშვილს; (e) ქართველებმა/რამდენს; (f) წერილი/ქალიშვილის(ა)თვის; (g) ძალი/ვის/ჩვენითვის; (h) ქართველებს/რამდენს/ჩემთვის
- 6 (a) ქალები რამ მთასაღმა ერთმანეთს? (b) რამ გვალაპარაკა? (c) სტუმარს კარი რამ გააღებინა? (d) ბავშვს რამ დააღვივინა რბე? (e) გოგოს რამ დაწვევებინა ღამაპარაკი?/გოგო რამ ალაპარაკა? (f) პრეზიდენტად რამ აკვარჩევინა თქვენი თავი? (g) მომღერლები რამ აამღერა? (h) მამას ფული რამ მოაძვემინა ჩემთვის?
- 7 (a) By this we do not want to say that Soviet imperial rule was pleasant for the Georgian people. (b) *We* must tell only the truth and get others too to tell it. (c) You are right. And so, if others accept your advice and make *you* listen to the truth, you won't have any grounds to get angry with them. (d) We wish that you spend (your) holidays pleasantly and that in the future you (pl.) and yours be completely happy! (e) Whom am I to get to take these letters to England? Get Zaza to take them – he will undoubtedly take them. (f) What did this dress cost? I bought it for 2,000 lari, but today it costs 10,000. (g) I don't recall anyone going into the theatre. And so, there is no point going in until the others join us. (h) God grant that the whole world at long last learn the truth about the rights of man!

- 8 (a) ხომ ვერ მიგვასწავლი სასტუმროს, შვილი, რომ დამე სადმე გავაითით? (b) ხულიგნებმა გოგოებს თეფშები დაამტვერევენ/დაამსხვრევენ. შერე დასცინეს და ამით/ასე ატირეს; (c) წლის დამლეკს/მიწურულს მამა სათბურს გვაწმენდინებს (/გვალაგებინებს) და გაზაფხულის დამდეგს თესლ(ებ)ს გვათესვინებს; (d) რა ხორცი მოვატანინო ჩვენს ქალიშვილს ბაზრიდან? გაანია, რა ღირს ყველაფერი და რამდენი ფული გვაქ(ვს); (e) შენმა ძაღლმა ბოლოს და ბოლოს შატოვა ყვეა ათ საათზე, მარა/მაგრამ რამ დააწებინა ყვეა/აყვეა წუხელ? (f) ამ ერს უნდა თავი მიეღ მსოფლიოს შეაყვაროს; (g) სხვებს რომ (მ) პკინიდათ მაგნაირი წინდახედულება, ეს უბედურება (მათ) არასოდეს (არ) დაატყდებოდა(თ) თავს/თავზე; (h) დმერთმა ქნას, რომ(მ) ყველა სურვილი აგსრულებოდეთ და თქვენს მიერ/თქვენი დაწვებული საქმე დამთავრებულიყოს წარმატებით!

Georgian–English vocabulary

This section consists of all the Georgian vocabulary presented in this grammar (plus some items that are not), minus the myriad non-finite forms of Lesson 17 and any new items given in the vocabularies to the proverbs, conundra and literary texts, that were not included in the first edition of this book. Verbs are listed according to their root, together with an indication of any variations. After the listing for the verb root, the present and future indicatives are given, in most cases with 2nd person singular (logical) subject. For example: გვარ: (მო)ავგვარებ, which shows that for the root გვარ the thematic suffix is -ებ, accompanied by the neutral versioniser ა- and (outside the present sub-series) preverb მო-. Medial verbs have their present and future forms separated by a slash. Since an understanding of the verb is an absolutely crucial prerequisite for mastering Georgian, considerably more information is given here than in the grammar for some verbal roots, though no entry should be thought to be necessarily exhaustive. Subjective, objective, locative versional variants or intransitive transforms are not given unless some special point needs to be made. Each sub-entry under a verbal root is numbered, and the relevant meaning is given against the same number in the gloss. A noun (indirect object or logical subject) that stays dative even in Series II (and Series III if the verb is either intransitive or indirect) is marked '(D)'; 'G' = genitive, 'I' = instrumental, 'A' = adverbial, 'N' = nominative.

ა		ადგილ: 1 (გა)-	I facilitate, 2 you
აბა	well then	ადვილებ,	(D) find easy
აბდა-უბდა	nonsense	2 გეადვილება	
აგარაკი	dacha	ადვილი	easy
აგერ	over here	ადილელი	Adyghe/Circassian (person)
აგვისტო	August	ადილური	Adyghe/Circassian (thing)
აგრეთვე	also	-ადმი/-დამი	towards (+ G)
ადამიანი	human being	ადრე	early (adv.)
ადგილი	place		
ადგილობრივი	local		

ადრესატი	addressee	არა	no
ადრინდელი	early (adj.)	არადრეკადი	unbendable
ავადმყოფი	ill person	არაეითარი	none
ავადმყოფობა	illness	არავინ	no one
ავი (ავად)	bad, evil, fierce (poorly)	არამედ	but (after negative)
ავსტრალია	Australia	არა-ოფიციალური	unofficial
ავსტრიელი	Austrian (person)	არაე[ა]ნი	soured cream
ავტორიტეტი	authority	არასდროს	never
აზრი	opinion	არასოდეს	never
ათასი	1,000	არასწორი	incorrect
ათასწლეული	millennium	არაფე[ქ]რი	nothing (X has nothing to do with it)
ათი	10	(არაფერ შუაშია)	not at all!
ათწლეული	decade	არაფრის!	holidays
აი	lo!, <i>voilà!</i> , <i>voici!</i>	არდადეგები	found
აკრძალული	forbidden	არს: (და)აარსებ	nowhere
ალავერდი. . .	the toast passes to . . .; Alaverdi Cathedral	არსად	exist
ალალი	honest	არსებ: არსებობ/ იარსებებ	elections
ალბათ	probably	არჩევენები	neither . . . nor
ალუბ[ა]ლი	cherry	არც. . . არც	not one
ამანათი	packet, parcel	არცერთი	canal; channel
ამაო	vain, useless	არხი	age
ამალამ	tonight	ასაკი	like this (somehow or other)
ამაე: ამაყოზ/ იამაეებ	take pride, boast	ასე (ასე თუ ისე)	such as this
ამბ: ამბობ	say [present sub-series]	ასეთი	100
ამბავი (ამბის)	news, report; business, happening	ასი	of a hundred; hundred-unit note
ამბოხი	rebellion	ასიანი	letter; element; organ
ამდენი	so many as this	ასო	field, arena
ამერიკა	America	ასპარეზი	daughter (in patronyms)
ამერიკელი	American (person)	ასული	peach
ამერიკული	American (thing)	ატ[ა]მი	commotion, disturbance
ამინდი	weather	აურზაური	necessary
ამისი (ამათი)	this one's (these ones')	აუცილებ[ე]ლი (აუცილებლად)	(certainly)
ამიტომ	for this reason	ავსუს!	oh dear! what a pity!
ამნაირი	such as this	ავზაზეთი	Abkhazia
ან. . . ან/ანუ/ანდა	either . . . or	ავზაზი	Abkhazian (person)
ანგარიში	bill, account	ავზაზური	Abkhazian (thing)
ანდაზა	proverb	აქ	here
ანკისი	hook	აქ(ამ)მდე	up to this point, up to now
ანტიკური	classical		
არ(ა)	not		

აქა-იქ	here and there	ბავშვობა	childhood
აქაური	belonging to here	ბაზ[ა]რი	market
აქაურობა (ჭვარი აქაურობასს)	here(ness) (Touch wood!)	ბაზრული	market (adj.)
აქეთ	over here	ბალ[ა]ნი	fur
აქეთობ(ის)ას	on the way here	ბალახი	grass
აქლემი	camel	ბ[ა]ლი	cherry
აქტიური	active	ბალიში	pillow
ალარ	no longer	ბამბა	cotton(wool)
ალარაინენ	no longer anyone	ბამბისნაირი	like cotton wool
ალარაფ[ე]რი	no longer anything	ბან: 1 (და)ბან,	1 wash, 2 wash
ალიარებ	confess; acknowledge	2 (და)იბან	self
აღმატება	exceeding	ბანა(ე): 1 ბანაობ/ იბანავენ,	1 take a bath,
აღმატებითი	superlative	2 აბანავენ	2 (will) bath X
აღმატებულება	excellency	ბანი	roof; Georgian letter 'b'
აღმოსავლეთი	east	ბანკი,	bank
აღმოსავლ[ეთ]ელი	eastern (person)	ბანქო	cards
აყვავება	flourishing	ბარ: (მი/მო)აბარებ	1 entrust X to
აცრა	vaccinating	2 მიწას მიეზარები,	Y (D), 2 be
ახალგაზრდა	young person	3 (ჩა)აბარებ,	consigned to earth
ახალი	new	4 (ჩა)ბარდები,	= buried, 3 deposit
ახლა	now	5 (და)იბარებ,	pass (exams),
ახლო(ე): (მი/მო)- ახლოდები	approach	6 (გა)დააბარებ,	4 be handed/ hand self over
ახლობ[ე]ლი	close (friend)	7 (ჩა)იბარებ	to X (D),
ახლოს	near	(= იკისრებ = თავს/თავზე იდებ = ითავენ)	5 summon, 6 transfer responsibility for X to Y (D), 7 take responsibility for X upon oneself
ბ			
ბ: 1 (და)აბამ,	1 tie up, 2 fasten,	ბარათი	card
2 (შე)აბამ,	3 bind to, 4 get	ბარგი	luggage
3 (მი)აბამ,	stuck into (some	ბარდა	pea(s)
4 (ჩა)ებმები,	affair), 5 spin	ბარემ	just
5 ქსელს/ საუბ[ა]რს/ მანეთში (გა)აბამ,	web (network)/ hold a long	ბატკ[ა]ნი	lamb
6 ხე ნაყოფს (მო)იბამს, 7	conversation/ catch in a trap,	ბატონები	infectious diseases
ხეს ნაყოფი აბია	6 tree puts on a fruit, 7 tree (D) has a fruit on it	ბატონი	lord, master, mister, sir
ბაბუა	grandad	ბატონმობა	feudalism
ბაგე	lip	ბალი	garden
ბად: (და)ბადებ	give birth to	ბაწ[ა]რი	rope
ბადე	net	ბგერა	sound
ბადრიჯ[ა]ნი	aubergine	ბები	grandmother
ბავშვი	child	ბებე: (და)ბებეკაე	patch

ბედ: 1 (გა)ბედავ, 2 (გა/შე)უბედავ	<i>I dare, 2 dare to do X against Y (D)</i>	ბოლოკი ბოლოსიტყვაობა ბოროტი ბოსტქანი ბოსტნეული	radish epilogue evil vegetable plot vegetable(s) belch
ბედი (ჩემდა ბედად)	fate, fortune (luckily for me)	ბოყინ: (და)გაბ- ოყინებს	grant X to Y (polite)
ბედკრული	luckless	ბოჭკო	fibre
ბედნიერი	happy, fortunate	ბოჭკოიანი/ ბოჭკოვანი	fibrous
ბეგრი	many	ბრალ: 1 (და)აბრალებს, 2 (და)გებრალებს, 3 (შე)გებრალებს	<i>I accuse, 2 you (D) are accused of X, 3 you (D) pity X</i>
ბეგვჯერ	many times	ბრალდება	accusation
ბეზრ: 1 თავს (მო)აბეზრებს, 2 (მო)გებეზრდება	<i>I upset, annoy, 2 you (D) grow fed up with</i>	ბრალდებითი	accusative
ბენზინი	petrol	ბრალი	fault
ბერ: 1 ქარი (და)უბერავს (cf. (და)ბერდება grow old), 2 (შე)უბერავ, 3 (გა)ბერავ	<i>1 the wind blows (on X (D)), 2 blow on X (D), 3 fill with air</i>	ბრბო	crowd
ბედ[ე]ლი	barn	ბრინჯი	rice
ბეწვი	fur	ბრიყვი	idiot
ბეჭ[ე]ლი	ring	ბრმა	blind
ბზიალ: ბზრიალებ/ იბზრიალებ	spin	ბრმა(ე): (და)აბრმავებს	blind
ბია = კომში	quince	ბროწეული	pomegranate
ბიზნესი	business	ბრტყელი	flat
ბილეთი	ticket	ბრუნ: 1 (და)აბრუნებს, 2 (და)იბრუნებს, 3 (და)ბრუნდება, 4 მანქანას (მო)აბრუნებს	<i>1 return X, 2 get back, 3 return, 4 turn the car round</i>
ბინა	flat	ბრძან: 1 ბრძანდება, 2 დაბრძანდი, 3 მობრძანდი, 4 მიბრძანდი, 5 უბრძანებს, 6 ბრძანე!	<i>1 be (polite), 2 sit down! (polite), 3 come! (polite), 4 go! after you! (polite), 5 give order to X (D), 6 please speak! yes, please! (polite)</i>
ბინა(ე): 1 (და)აბინავებს, 2 (და)ბინავდები	<i>I give lodging to, 2 take up residence</i>	ბრძენი	wise (person)
ბიურო	office	ბრძ(ე)/ბრძილ: 1 იბრძე/იბრძილებს, 2 ებრძე/ე ბრძილებს	<i>1 fight, 2 fight with X (D)</i>
ბიეოლა (ა)	uncle's wife	ბრძნული	wise (thing)
ბიბა	uncle	ბრძოლა	fight(ing)
ბიბაშვილი	uncle's child		
ბიჭი	boy, lad		
ბნე(ბნი(ე)/ბ(ე)ნ: (და)აბნევ	scatter; lead off course		
ბნელ: 1 (და)ბნელდება, 2 ბნელა	<i>I get dark, 2 be dark</i>		
ბნელი	dark		
ბოდიში	apology; sorry!		
ბოთლი	bottle		
ბოლი	smoke		
ბოლი (ბოლოს, ბოლოსდაბოლოს)	end (at last, at long last)		

ბრჭყალი	claw; quotation mark	გადაწვეტილება	decision
ბუ	owl	გადაჭარბება (cf. გემმას)	exaggeration (cf. they exceeded the plan)
ბუდე	nest	გადააჭარბეს)	UNO
ბულბული	nightingale	გაერო (გაერთიანებ-ული ერების ორგანიზაცია)	
ბურთი	ball	გაგ: ჰგავხარ	you resemble X (D)
ბუტერბროტი	sandwich	გ(ა)გ: (და)გვი გავლენა გავლით	sweep influence via (+ G)
ბლავ(ლ): ბლავი/იზლავლებ	bleat	გაგრეცილებული	widespread
ბ		გაზაფხული	spring
ბ: 1 (წა)აგებ, 2 (მო)იგებ ((მო)უგებ), 3 (და)აგებ, 4 (ა)აგებ, 5 (მი/მო)უგებ, 6 (წამო)ეგები, 7 (გა)იგებ (cf. (გა)უგებ), 8 გაგეგება, 9 (გადა)აგებ	<i>I lose (game, war), 2 win (win against X (D)), 3 lay, set (trap = ხაფანგი/მახე), 4 build, thread, 5 answer X (D), 6 get hooked on (= D/-ზე), 7 find out, learn, understand (cf. find out X for Y (D), understand person X (D)), 8 you (D) have the ability to understand X [present sub-series], 9 lay X out over Y (D), spend X exclusively on Y (D); ruin</i>	გაისად	newspaper
გაბედულე/ობა	daring (noun)	გაკეთილი	next year
გაბედული	daring	გალობა	lesson
გაბრაზებული	angry	გამარჯობა(თ)	singing, hymning
გაგება (ურთიერთ-გაგება)	understand(ing), learn(ing) (mutual understanding)	გამახვილება	Hello! (as opening gambit)
გაგეიმარჯოს/თ	Hello! (usually as response)	გამმბედავი	sharpening, paying (attention to)
გადამდები	infectious	გამგრძელებ[ე]ლი	daring
გადალმა	beyond (+ G)	გამო	continuer
გადაცემა	programme, broadcast, hand(ing) over	გამოთვლა	because of (+ G)
გადასახდელი	to be paid	გამოთვლითი	computing
		გამონაკლისი	computer- (adj.), computational
		გამონაყარი	exception
		გამოსადეგი	rash
		გამოსაქცელი (cf. გასასვლელი)	advantageous
		გამოსვლა	way out, escape (cf. exit)
		გამოტოვებით (კვირისა, თვისა, წლისა)	expression
		გამოფენა	coming out, making an appearance
		გამოყენება	every other (week, month, year)
		გამოყენებითი	exhibition
		გამოშვება	use
		გამოცანა	practical
		გამოცდა	release, product
		გამოცდილება	puzzle
		გამოძინებული	exam
			experience
			wide awake

გამოხატვა	portray	გასული	last, having passed (of time)
გამოხატულება	expression	გაუმეორებ[ე]ლი	unrepeatable
გამოხატული	expressed, portrayed	გაფუჭებული	broken down, kaput
გამყოფი	divisor	გალევიება	rousing
გამძღობა	resistance	გაყალბება	falsifying
გამწმენდ[ე]ლი	cleaner	გაცემა	giving out
გამხდარი	thin	გაცვეთილი	worn
-გან	from, by (+ G)	გაცილებით	much (+ comparative)
განა	is it really the case that	გაძრომა	squeezing through
განაპირა	isolated, far distant	გღ: 1 (გადა)აღდებ, 2 (ჩა)აღდებ, 3 ხელში/ხელთ (ჩა)იგდებ, 4 (მი/მო)უგდებ, 5 ყურს (და)უგდებ, 6 მასხარად (ა)იგდებ, 7 სიტყვას ბანზე (ა)უგდებ, 8 (მი)ეგდები	1 throw away, 2 throw down into, 3 get into one's clutches, 4 throw X to Y (D), 5 pay attention to X (D), 6 mock, 7 change the subject for X (D), 8 flop down cf. ყ(ა)რ
განაყოფი	quotient	გებ: 1 (მი/მო)აგებებ, 2 (მი/მო)ეგებები	1 send X to meet Y (D), 2 go/come to meet X (D)
განებივრებული	spoiled	გეგმა	plan
განვითარება	develop(ing)	გემო	taste
განვითარებადი	developable	გემოვნ: გემოვნებ	sense by taste [present sub- series]
განვითარებადობა	developability	გემრიელი	delicious
განთქმული	renowned	გ(ე)ნ: (მი/მო)აგნებ	locate X (D)
განკერძოება	isolating	გენაცვალე!	darling!
განკერძოებუ[ლ]ე/ობა	isolation	გეოგრაფია	geography
განკერძოებული	isolated	გერი	stepchild
განმაცვიფრებ[ე]ლი	amazing	გერმანელი	German (person)
განმავლობაში	during (+ G)	გერმანია	Germany
განსაკუთრებით	especially	გერმანული	German (thing)
განსაკუთრებული	special	გესლი	venom
განცვიფრებული	amazed	გესლიანი	venomous
განჯიანა	cupboard	გვარ: (მო)ავგვარებ	sort out, manage
გარაჟი	garage	გვ(ა)რ: (მი/მო)პვერი	bring X to Y (D)
გარგარი	apricot	გვარი	kind, race; surname
გარდა	apart from (+ G)		
გარდაქმნა	transforming; perestroika		
გარდაქმნული	transformed		
გარდაცვლილი	deceased		
გარდერობი	wardrobe		
გარეთ	outside		
გარემოება	circumstance		
გარეშე	outside; without (+ G)		
გარყენილება	corruption		
გარშემო	around		
გასაგები	understandable		
გასაქანი	opportunity		
გასაღები	key		
გასაყოფი	dividend		
გასაჭირი	great need		

გვერდი	side	გრილ: გრილა	it's cool
გვერდითი	side- (adj.)	გრილი	cool
გვიან	late	გრძელ: 1	<i>I extend,</i>
გვიან: 1 (და)-	<i>I do X late, delay</i>	(გა)აგრძე-	<i>2 lengthen</i>
აგვიანებ,	X, 2 turn up	ლებ, 2	
2 (და)იგვიანებ,	late, 3 you (D)	(და)აგრძელებ	
3 (და)გაგვიანდება	are late	გრძელი	long
გზა	road	გრძ(ე)ნ: გრძნობ/	feel
გზაენ: (გა(მო))-	send	იგრძნობ	
(ა)გზაენი		გრძნობა	feeling
გიე: (გა)აგიეებ	madden	გრძნობადი	perceptible
გიეი	mad	გრძნობითი	sense- (adj.)
გირეანქა	pound (weight or money)	გროე: 1 (შე)აგროეებ, 1	collect, 2 amass
	peasant	2 (და)აგროეებ	
გლები	tear, rip	გუ: 1 (შე)უგუებ,	<i>I adapt X to Y</i>
გლუიქ: (გა)გლუიქ	globe	2 (შე)ეგუები	(D), 2 adapt to X (D)
გლობუსი	mourn	გუთ[ა]ნი	plough
გლოე: (ი)გლოე	cenure	გულახდლი	honest, frank
= გლოვობ/	thanks = I thank	გულდასმით	assiduously
იგლოეებ	you	გულდინჯი	calm-hearted
გმ: (და)გმობ	hero(in)	გულთბილი	warm-hearted
გმაღლობ(თ)	heroism	გულთმის[ა]ნი	clairvoyant
	girl	გული	heart (cf. [present sub-series])
გმირი	pumpkin		გეგულეება you
გმირობა	basket		(D) suppose X
გოგო/გოგონა (-ა-)	barn		to be somewhere/ consider X to be;
გოგრა	<i>I sense by</i>		რას მეგულეები?
გოდ[ო]რი	hearing; hear of,		what do you
გომი	2 recall to mind;		suppose I have?)
გონ: 1 (გა)იგონებ	invent; make	გულისხმ:	mean
(Note: perfect	pretence of;	გულისხმობ/	
გავიგონია),	think/make up	იგულისხმებ	
2 (მო)იგონებ	(= (გამო)იგონებ),	გულეკითილი	kind-hearted
(perfect	3 you (D) have	გულშემატკივ[ა]რი	fan
მოგიგონებია),	memory X come	გუშინ	yesterday
3 (მო)გაგონდება,	into mind, have	გუშინდელი	of yesterday
4 (ჩა)აგონებ,	an idea, 4 put a	გუშინწინ	the day before
5 გგონია/	thought in X's		yesterday
გეგონება,	(D) mind, 5 you		
6 (მო)აგონებ	(D) think,	დ	
	6 remind X (D)	დ(ე)ე: 1 (და)დებ,	<i>I put, 2 put in,</i>
	of Y	2 (შე)დებ,	<i>3 put down in,</i>
გოჭი	piglet	3 (ჩა)დებ,	<i>4 put to one side,</i>
გრამატიკა	grammar	4 (გადა)დებ,	postpone, 5 X
გრეიბ (და)გრეიბ	twist	5 (გადა)	transfers over to

გადმო)ედება, 6 დევს/ედება or იღება	Y, 6 (thing) is lying	დანგრეული დანებება	destroyed surrender(ing)
და	and	დარაჯ: 1 დარაჯობ/ იღარაჯებ,	1 be guard, 2 guard X (D)
და ასე შემდეგ (დაშ)	sister etc.	2 სდარაჯობ/ უღარაჯებ	
დაახლოებით	approximately	დარბაზი	hall
დაბადება	birth	დარგი	field, subject
დაბეჭდილი	patched	დარდი	sadness, grief
დაბოლოება	ending	დარიჩინი	cinnamon
დაბრძანდი(თ)!	do sit down!	დარწმუნებული	certain
დადგმა	play	დასავლ(ეთ)ელი	Westerner
დადება	put(ing)	დასავლეთი	west
დადებითი	affirmative, positive	დასანანი (რა დასანანი!)	to be pitied (what a pity!)
დადებული	having been put	დასასრული	end
დაე!	let!	დასაწყისი	start
დავალება	homework, obligation	დაუდასტურებელი	unconfirmed
	registered	დაუდასტურებლობა	lack of confirmation
დაზღვეული	dated	დაუვიწყარი	unforgettable
დათარიღებული	occupied	დაქანებული	exhausted
დაკავებული	in connection	დაღლილი	tired
დაკავშირებით	(with X -თან)	დაღუპვა	perish(ing)
	losing	დაშორება	separate, separating
დაკარგვა	locked, shut		ablative separating (of an eye)
დაკეტილი	characterising	დაშორებითი	ablative
დამახასიათებელი	gun	დახამხამება	twinkling (of an eye)
დამბაზა	at the start	(თვალისა)	
დამდეგს	prepared	დახმარება	help
დამზადებული	coincidence	დაჯლომა	sitting down
დამთხვევა	at the close	ღს/ღტქ 1 დგახარ/ იღგები (masdar	1 be standing, 2 stand up (cf. Easter = აღღგომა), 3 begin to do X (D), 4 set out, 5 take up standing position at some place (e.g. in queue = რიგში), 6 be of advantage, 7 be of advantage to you, 8 become the head of the/an institution
დამთხვევის	dependence, relationship	ღგომა), 2 (ა)ღგები (masdar აღგომა), 3 (შე)უღგები, 4 გზას (გა)უღგები (= გზას (და)აღგები), 5 (და)ღგები, 6 (გამო)ღგები, 7 (გამო)გაღგება, 8 დაწესებულებას სათავეში (ჩა)უღგები	
დამოკიდებულება	dependent		
დამოუკიდებელი	independent		
დამოუკიდებლობა	independence		
დამპყრობ(ე)ლი	conqueror		
დამსვენებელი	holidaymaker		
დამტყვევებული	shattered		
დამწერლობა	writing, literature		
	from (historically -გან + I)		
-(ი)დან	knife		
დანა	upset, out of sorts		
დანადღვლიანებული	crime		
დანაშაული			

ღ: (და)დგამ	put in a standing position	ღნ: (და)დნობ	melt X
ღგინ: 1 (ალ)აღგენ, 2 (წარ)აღგენ, 3 (წარმო)აღგენ, 4 (შე)აღგენ, 5 შედგება	1 restore, 2 show, 3 represent, 4 compose, 5 it consists of (+ -გან)	ღრაბა	play
ღებულება	regulation	ღრეკი: 1 (და)ღრეკი, 2 (მო)ღრეკი	1 bend X, 2 bend X hither
ღედა	mother tongue	ღრეკა	bending
ღედა-ენა	woman	ღრეკადი	bendable
ღედაკაცი	characteristic of woman	ღრო	time
ღედაკაცური	female	ღროებით	for the time being
ღედ[ა]ლი	mother-in-law (for wife)	ღულ: 1 ღულს/იღულებს, 2 (ა)ღულდება	1 X boils, 2 X starts to boil
ღედამილი	mum	ღულილი	boiling
ღედიკო	stepmother	ღე (ღეს)	day (today)
ღენიაცე[ა]ლი	1 follow X (D), 2 follow X (D) in order to catch/keep watch on	ღეცანღელი	of today
ღე/დი(ე): 1 (მი/მო)სღეცე, 2 (და)სღეცე	<i>dev</i> , ogre	ღისით	during the day
ღევი	mother's sister	ღლიური	daily; diary
ღევიდა	mother's sister's child	ე	
ღევიდაშვილი	December	ეგ (ეგენი)	that (those ones) by you
ღეკემბ[ე]რი	delegation	ეგებ	maybe, perhaps
ღეგეგაცია	telegram	ეგრე	like that by you
ღეგეშა	yes	ეგრეთ წოდებული (ე.წ.)	so-called
ღიახ	enlarge	ევროპელი	European (person)
ღიდ: (ვა)ადიდებ	quick to anger	ევროპული	European (thing)
ღიდგული	anger	ეზო	yard
ღიდგულობა	glorious	ეთნიკური	ethnic
ღიდებული	big, large, great	ელ(აე): ელავს/იელ(ე)ებს	it lightens
ღიდი	a great many	ელეგა	lightning
ღიდალი	for a long time	ელზი	ambassador
ღიდახანს	diet	ენა	tongue, language
ღიეტა	divan	ენათმეცნიერი	linguist
ღიგ[ა]ნი	morning (good morning!)	ენამოსწრებელი	quick tongued
ღილა (ღილა მშვიდობისა(თ)!)	calm	ენობრივი	linguistic
ღინჯი	director	ერთ: 1 (შე)აერთებ, 2 (შე(მო))უერთდები	1 unite X (with Y-თან), 2 join X (D)
ღირექტორი	discrimination	ერთგულება	faithfulness
ღსკრიმინაცია	sister's child	ერთგული	faithful
ღსშვილი	sister's child	ერთღროული	simultaneous
ღსწული		ერთერთი	one of
		ერთიმეორე	each other
		ერთმანეთი	each other
		ერთნაირი	of the same type
		ერთხელ	once
		ერი	nation, people

ეროვნული	national	ვერ(ა)	not (potential)
ეს (ესენი)	this (these ones)	ვერა	no (potential)
ეს-ეს არი(ს)	(has/have) just	ვერაგული	treacherous
ესე იგი (ე.ი.)	i.e.	ვერავინ	no one (potential)
ექვსი	6	ვერასდროს	never (potential)
ექიმი	doctor	ვერასოდეს	never (potential)
ექსკურსია	excursion	ვერაფ[ე]რი	nothing (potential)
ექსპერიმენტი	experiment	ვერსად	nowhere
ეშმაკი	devil		(potential)
ეჭვი	doubt	ვერც . . . ვერც	neither . . . nor
ეხლა	now		(potential)
ფ		ვერცხლი	silver
ვაი-თუ	woe if!	ვეფხ(ე)ი	panther; tiger
ვაიმე	alas, oh dear!	ვეფხისტყაოს[ა]ნი	Man in the
ვაი-მეცნიერება	pseudo-scholarship		Panther's Skin
ვალ: (და)ავალზე	oblige	ველარ	no longer (potential)
ვალი	debt	ველარავინ	no longer anyone
ვაფი	lad, boy		(potential)
ვაფიშვილი	son	ველარაფ[ე]რი	no longer anything
ვაჟაკობა	manliness		(potential)
ვარგ: არ ვარგისარ	you're no good (X	ვიდეო	video
(არ ვარგა)	is no good)	ვიღრე	while, until,
ვარდ: 1 (და)-	I fall down, 2 fall		before, than
ვარდები, 2 (ჩა-	down (here) into,	ვიზა	visa
(მო))ვარდები,	3 fall out, come	-ვით	like (+ N/D)
3 (გამო)ვარდები,	rushing out,	ვითარ:	develop
4 (გადა)ვარდები,	4 fall off, 5 X	(გან)ავითარებ	
5 ხელიდან	falls out of your	ვითარება	state
(გამო)გავარდება	(D) hand [all	ვინ	who?
	with singular	ვინაიდან	since, because
	subject]	ვინმე (-ე)	anyone
	cf. ცვიგ(ნ)	ვირთხა	rat
ვარდი	rose	ვირი	donkey
ვარდისფ[ე]რი	pink	ვილაც(ა)	someone
ვარიანტი	variant	ვიწყ: 1 (და)ავიწყებ,	I make forget,
ვარცხნ: 1 თმას	I comb X's (D)	2 (და)ივიწყებ,	2 put out of one's
(და)ვარცხნი,	hair, 2 comb	3 (და)გავიწყდება	mind, 3 you (D)
2 თმას	own hair		forget
(და)ივარცხნი		ვლ: (მო)ავლებ	run X over Y (D)
ვარჯიშ: ავარჯიშებ	you train, make	ვლ: 1 (მო)უვლი,	I look after,
	practise	2 (შემო)უვლი	2 encircle
			[both + D]
ვაშლი	apple	ვლ/ინ = ვლინ:	I despatch
ვახშა[ა]ში	dinner	1 (მი/მო)ავლენ	(cf. study trip),
ვახშმ: ვახშმობ/	dine	= (მი/მო)ავლინებ	2 reveal,
ივანშმებ		(cf. მივლინება),	3 be revealed
ველოსიპედი	bicycle	2 (გამო)ავლენ,	
ვენა	Vienna	3 (გამო)ვლინდება	

გნ: გნებ/ავნებ	harm	თ	
ვრც[ე]ლი	wide	თაგვი	mouse
გს: (შე/ს/გა)ავსებ	fill	თაგ: (გა)ათავებ	complete
ზ		თავად	(by) X's self
ზამ: იზამ	will do	თავაზ: სთავაზობ/	offer X to Y (D)
ზამთ[ა]რი	winter	შე(მო)სთავაზებ	
ზანთი	ponderous	თავაზიანი	polite
ზ(ა)რდ:	rear	თავაზიანობა	politeness
(გა(მო))ზრდი		თავებრე	dizziness
ზარმაცი	lazy	თავ-თავიანთი	each their own
ზარბოშ:	get tipsy	თავ-თავისი	each his/her/its own
(შე)ზარხოშდები		თავი	head; chapter;
ზაფხული	summer		start; self
-ზე	on, about, than	თავიანთი	their own
	(+ D)	თავისი	his/her/its own
ზეგ	day after tomorrow	თავისებურება	particularity, peculiarity
ზედ(ა)	above	თავისუფ[ა]ლი	free
ზედა	upper	თავისუფლ:	free
ზედმეტი	superfluous	(გა)ათავისუფლებ	
ზედმიწვევით	in detail	თავისუფლება	freedom
ზედმიწვევითი	detailed	თავბედი	arrogant
ზევით	up(stairs)	თავბელობა	arrogance
ზეილ: (მო)ზელ	knead	თამადა	toastmaster
ზეცა	heaven	თამაშ: 1 თამაშობ/	1 play, 2 play with
ზიან: (და)აზიანებ	harm, injure	ითამაშებ,	X (D), 3 move
ზიანი	harm	2 ეთამაშები,	around in play,
ზიარ: (გა)იზიარებ	share	3 დათამაშობ,	4 play around X
ზმნა	verb	4 და/შესთამაშებ,	(D), 5 start
ზმნური	verbal	5 (შე)თამაშდები,	playing, 6 put
ზმუ(გლ): ზმუი/	moo	6 (გა)ათამაშებ,	X into play,
იზმუელე		7 (გა)თამაშდები,	7 spend time in
ზოგ(იერთ)ი	some	8 (გადა)თამაშდება	play, be played,
ზომა	measure (cf.		8 be replayed
	(გა)ზომავ	-თან (-თან ერთად)	with, by, at, chez,
	'measure',		bei (together
	(მი/მო)აზომებ		with + D)
	'measure X	თან	along, with (adv.)
	against Y (D)'	თანამგზავრი	fellow-traveller
ზომიერი	measured	თანამდებობა	post, job
ზრუნ: ზრუნავ/	care	თანამედროვე	contemporary
იზრუნებ		თანამემამულე	fellow
ზუსტი	exact		countryman
ზღ: უზღავ	pay recompense to	თანამესუფრე	fellow diner
ზღაპ[ა]რი	story	= შეინახე	
ზღვა	sea	თანამიმდეგ[ა]რი	successor,
ზღმარტილი	medlar		follower

თანამიმდევრობა	sequence, succession	(გა)ათენებ 2 (გა)თენდება	2 dawn comes
თანამიმდევრობითი	sequential, successional	თერგი თერთმეტი	River Terek eleven
თანამიმდევრული	sequential, successional	თეს: 1 (და)თესავ, 2 თესია	1 sow, 2 is sown
თანამშრომ[ე]ლი	co-worker	თესლი	seed
თანაც	at the same time	თეფში თექვსმეტი	plate 16
თანახმა	agreed	თე(ა)ლ: 1 (და)თელი, 2 (და)ითელი, 3 (ჩა)თელი, 4 (ჩამო)თელი, 5 (მი)მოათელი, 6 (შე)მო(თ)თელი, 7 (შე)მო(თ)უთელი	1 count X, 2 count (abstract), 3 consider, 4 list, 5 count X in with Y (D), 6 send a message, 7 send a message to X (D)
თანდასწრებით	accompanied by (+ G)	თვალდაბუქული	with eyes closed (cf. თვალს (და)ხუჭავ 'close eye')
თანხა	sum	თვალის	eye
თანხ: 1 (და/შე)- თანხმებ, 2 (და)თანხმდები, 3 (და)ეთანხმები (= (და)სთანხმდები), 4 (შე)თანხმებ, 5 (შე)თანხმდებით	1 get X to agree with you, 2 agree, 3 agree with X (D), 4 bring into agreement, 5 you (pl.) come to an agreement	თვალთვლი: (და)ათვალთვლი	look around X
თანხმობა	agreement	თვალსაზრისი	point of view
თაობა	generation	თვალწინ	in front of the eye
თარგმანი	translation	თვე	month
თარგმნ: (გადა)თარგმნი	translate	თვით(ონ)	oneself (emphatic)
თარჯიმ[ა]ნი	interpreter	თვითმპყრობელობა	autocracy
თასმა	twine; shoelace	თვითმპყრობე- ლობითი	autocratic
თაფლი	honey	-თვის	for (+ G)
თბ: (გა)ათბობ	warm	თვიური	monthly; period
თბილ: 1 თბილ/სითბო იქნება, 2 გთბილა	1 it's warm, 2 you (D) are warm	თვრამეტი	eighteen
თბილი	warm	თ(გ)რ: 1 (და)ათრობ, 2 (და)თვრები	1 make drunk, 2 become drunk
თბილის: (მო)ითბილისებ	enjoy/find Tbilisi	თითი	finger
თბილისელი	citizen of Tbilisi	თითქმის	almost
თბილისური	thing of Tbilisi	თითქოს	as if, allegedly
თეატრი	theatre		that
თებერვ[ა]ლი	February	თითხნ: (შე)თითხნი	fabricate
თევ/თი(ე): (გა)ათევ	spend night	თირკმ[ე]ლი	kidney
თევზი	fish	თიშ: 1 (გა)თიშავ (გათიშე და იბატონე), 2 (გამო)თიშავ = (გამო)რთავ	1 divide (<i>Divide et impera!</i>), 2 switch X off
თეთრ: (გა)ათეთრებ	whiten		
თეთრული	linen		
თეთრი	white		
თემა	theme		
თენ: 1, ღამეს უძილოდ	1 spend sleepless night,		

თმა	hair	თხ(ა)რ: 1 უთხარი (vs უთხრა), 2 მოუთხრობ (vs მოუთხრო, perfect უამბნია)	1 you (vs X) said Y to Z (D), 2 you relate (vs X related, has related) Y to Z (D)
თმეინ: (მო)ითმენ	endure X with patience, be patient		
თოთხმეტი	fourteen		
თოგ: 1 თოგს/ითოგებს, 2 მოთოგს	1 it snows, 2 snow will come		
თოვლი	snow	თხევა	pour(ing)
თოკი	rope, string	თხევადი	fluid
თორემ	otherwise	თხზულება	composition
თორნე	special round earthenware oven	თხზული	composed (hazel)-nut
თოვი	gun	თხილი: 1 თხოვლობ/ითხოვ, 2 სთხოვ, 3 ითხოვებ, 4 მოსთხოვ, 5 მოითხოვ, 6 ათხოვებ, 7 ცოლად (გა)ათხოვებ, 8 (გა)ათხოვდები, 9 (გამო)ეთხოვები, 10 (და)ითხოვ	1 ask for X, 2 ask X (D) for Y, 3 borrow for a period, 4 demand X of Y (D), 5 demand X, 6 lend X to Y (D) for a period, 7 give in marriage (to X = -ზე), 8 get married (of woman) (to X = -ზე), 9 take leave of X (D), 10 sack,
თოჯინა	toy		get rid of request fifteen
თრე/თირ(ე)/თერ: 1 (შემო)ატრევე, 2 (გა)ატრევე 3 (გა)ეთრევი	1 drag in here, 2 drag out 3 piss off out		
თუ (თუკი)	if, or (if indeed) or not; as soon as		
თუ არა	mulberry		
თუთა	although		
თუმცა	even if, albeit		
თუნდა(ც)	apparently		
თურმე	perfect (tense)		
თურმეობითი	Turkey		
თურქეთი	Turk		
თურქი	Turkish (thing); foot and mouth disease	თხოვნა	request
თურქული		თხუთმეტი	fifteen
თქე: 1 თქვი, 2 წარმოთქვამ, 3 გამოთქვამ, 4 დროს დათქვამ (cf. დათქმულ დროს), 5 გადააწყვეტილებას ვინმეს (გადა)-ათქმევინებ	1 you said, 2 utter/declare (publicly), 3 express, compose, pronounce, 4 agree a time in advance (cf. at the designated time), 5 get someone (D) to renounce their decision	ო იანვ[ა]რი იარალ: 1 (შე)აიარალე, 2 (გან)აიარალე იარალი იატაკი იაფი იბერი იგი (იგინი) იგივე	January 1 arm, 2 disarm weapon floor cheap Iberian (person) that (those ones) over there the same (as that over there) idea July June violet-coloured (violet)
თქვენ	you (pl.)		
თქვენი	your (pl.)		
-თქო	saying, you should say	იდეა	idea
თხა	goat	ივლისი	July
თხ(ა)რ: (გა)თხრი	dig	ივნისი	June
		ისიფ[ე]რი (ია)	violet-coloured (violet)

იმდენი	so many (as that over there)	იქითობ(ის)ას	on the way over there
იმდროინდელი	of that (over there) time	იქნებ	maybe, perhaps
იმედი	hope	ძულ: აიძულებ	force, compel
იმის გამო რომ	because	იჭვინულებ/ობა	mistrustfulness, suspicion
იმისი (იმათი)	that one's (those ones')	იჭვინული	mistrustful, suspicious
იმიტომ (რომ)	because		
იმპერია	imperium	კ	dress
იმხელა	so much (as that over there)	კაბა	office
		კაბინეტი	impudent
ინგლისელი	English (person)	კანდიერი	
ინგლისი	England	კადრ: 1 კადრულობ/	1 deign to,
ინგლისური	English (thing)	იკადრებ,	2 How can you (D) say such a thing?! What a thing for you to say!
ინდაური	turkey	2 როგორ გე-კადრება?!	
ინდოეთი	India		
ინტერეს: 1 (და)-	1 interest,	კე: 1 (და)იკავებ,	1 take hold of,
აინტერესებ,	2 become interested in X (I)	2 თავს (შე)იკავებ,	2 restrain oneself, 3 have hold of
2 (და)-	interest	3 გიკავია/გეკავება	
ინტერესდები	heart attack		Caucasus
ინტერესი	informed	კავკასია (ამიერკავკასია)	(Transcaucasus = S. Caucasus)
ინფარქტი	easy		Caucasian (person)
იოლი	around (adv.; postposition + G)	კავკასიელი	Caucasian (thing)
ირგვლივ	that (those ones) over there	კავკასიური	1 connect, 2 get in touch with X (D)
ის (ისინი)	(had) just	კავშირ: 1 (და)-აკავშირებ,	
ის-ის იყო	like that over there	2 (და)-უკავშირდები	contact
ისე	again	კავშირი	dress (horse)
ისევე	just like that over there	კაზმ: (შე)კაზმავ	walnut
ისეთი	such a (as that over there)	კაცაქლი	knock
ისტორია	history	კაკუნ: (და)აკაკუნებ	1 kill, 2 kill with blade (usually for eating), 3 extinguish, suppress (some feeling), 4 sacrifice self for X (D), 5 kill X over a corpse/grave (D), 6 kill X by Y (D)
იქ	(over) there	კ(ა)ლ: 1 (მო)კლავ,	
იქაურობა	there(ness)	2 (და)კლავ,	
იქით	thither	3 (ჩა)კლავ,	
იქით-აქეთ	here and there, hither and thither, to and fro, this way and that	4 თავს (შე)აკლავ,	
		5 (და)აკლავ,	
		6 (მი)აკლავ	

კალ[ა]მი	pen	კაწრ: 1 (და)კაწრავ, 2 იკაწრები	1 scratch X, 2 scratch [present sub-series]
კამბა	dill		
კამეჩი	water buffalo		
კანკალ: კანკალე/იკანკალე	shake		
კანონი	law	კბენ: 1 ჰკბენ/უკბენ, 2 იკბინები, 3 ტუჩზე/თითზე იკბენ vs ენაზე იკბენ, 4 ტუჩს/ენას (და)იკბენ	1 bite X (D), 2 bite [present sub-series], 3 bite oneself on the lip/finger in realisation and regret at something as opposed to bite oneself on the tongue (to stop oneself saying anything further), 4 bite one's own lip/tongue
კანონიერი	legal		
კანონმდებლობა	legislating, legislation		
კანონმდებლობითი	legislative		
კაბას: კაბასობ/იკაბასე	behave spitefully		
კაბასი	spiteful; bitchy		
კ(ა)რ: 1 (შე)კრავ, 2 შუბლს/სუნთქვას (შე)იკრავ, 3 (და)აკრავ, 4 (და)უკრავ, 5 (მი/მო)ეკრება, 6 (გადა)ჰკრავ, 7 ფენს (წამო)ჰკრავ, 8 ჰკრავ (ხელს/წიბლს ჰკრავ), 9 აკრავს	1 tie together, 2 knit one's forehead/hold one's breath, 3 stick X (e.g. stamp მარკა) on Y (D), 4 play (instrument), 5 attach oneself firmly to X (D), 6 drain in one go; drop a hint to X (D); with a colour/emotion as subject the meaning may be 'flicker across, show itself upon', 7 trip up (over X = D), 8 strike (slap/kick X = D), 9 X is fixed to Y (D)	კბილი კედ[ე]ლი კეთ: 1 (გა)აკეთებ, 2 (შე)აკეთებ, 3 (გამო)კეთდები, 4 გიკეთია/გიკეთება კეთილი კეთილმოსურნე კეკემალულობა კელ: 1 (და)აკლებ, 2 (გამო)აკლებ, 3 (მო)იკლებ, 4 (და)გაკლდება, 5 გააკლია/გეკლება, 6 კლებულობ/იკლებ	tooth tongue wall 1 do, make, 2 repair, 3 get well, 4 you (D) wear (e.g. ring, glasses) kind, good; okay well-disposed hide-and-seek 1 reduce X for Y (D), 2 subtract X from Y (D), 3 reduce one's X; become less, grow smaller, 4 X is reduced for you, you suffer the reduction of X, 5 you (D) lack X, 6 you reduce, get smaller odd 1 sew, 2 sew up (something with holes), 3 patch, 4 sew X onto Y (D)
კარდა	bookcase		
კარაჭი	butter		
კარგ: (და)კარგავ	lose		
კარგი = კაი (კარგად)	good (well)		
კარი	door		
კარტოფილი	potato	კენტი	
კატა	cat	კერ: 1 (შე)კერავ, 2 (გა)კერავ, 3 (და)აკერებ, 4 (მი/მო)აკერებ	
კაფ: გზას (გა)კაფავ	open up/blaze a trail		
კაფე	café		
კაცი	man		

კერძო (კერძოდ – სახელდობრ)	private (in particular)	კიდ: 1 (და)კიდებ, 2 (ჩამო)კიდებ, 3 (მო)ეკიდები, 4 ჰკიდინხარ/ეკიდები, 5 (ჩამო)ეკიდები	I hang up, suspend, 2 hang up, kill by hanging (= (ჩამო)-ახრჩობ), 3 fasten upon/get the better of X (D), 4 be suspended, 5 pester X (D)
კმტ: (და)კმტავ	lock		
კმც: (მო)კმცავ	fold		
კვალი	track		
კვარაზუნი: (მო)-აკვარაზუნივ	do something deviously		
კვაზი	pumpkin		
კვდ: 1 (მო)კვდები, 2 (და)აკვდები, 3 (შე)აკვდება, 4 (შემო)აკვდება	I die, 2 die together with X (D), (metaphorically) perish over X (D), 3 be sacrificed for X (D), 4 you die on X (D) against their will = X (D) will kill you accidentally; cf. ხოც	კილდე კითხ: 1 კითხულობ/იკითხავ (თქვენ როგორ გიკითხოთ?) 2 წაიკითხავ, 3 ჰკითხავ, 4 (შე)ეკითხები, 5 მოჰკითხავ, 6 მოიკითხავ, 7 (მი/მო)აკითხავ, 8 (და)ჰკითხავ	I read; ask for information ('How are you?' in answer to greeting როგორ ხარ(თ)? 'How are you?'), 2 will read, 3 (will) ask X (D), ask X (D) Y, 4 ask X (D), 5 seek explanation from X (D), 6 give regards to; ask for information, 7 go/come to ask after X (D), 8 interrogate X (D) question; reading interrogative
კვეთ: 1 (მო)ჰკვეთ (შუხლუბს (მო)ჰკვეთ), 2 (შე)უკვეთ, 3 (გა)კვეთ, 4 (ამო)ჰკვეთ	I slice body part off X (D) (cause X's (D) knees to buckle), 2 reserve, 3 cut open, remove surgically from X (D)		
კვერცხი	egg	კითხვა	question; reading interrogative
კვებ(ნ): კვებ – იკვებ – იკვებ(ნი)	boast, vaunt	კითხვითი	bleat
კვორცე: 1 (გა)-აკვირვებ, 2 გიკვირს/გაგიკვირდება	I surprise, 2 be surprised	კიკინებ	kilogram; dialect; mood
კვირა (კვირა-დღე)	week, Sunday (Sunday) on Sundays	კილო	nearly (of something bad)
კვირაობით	receipt	კინო	cinema
კვიტანცია	foal	კინო-სტუდია	film studio
კვიცი	research	კისქერი	neck
კვლევა(-ძიება)	research- (adj.)	კიტრი	cucumber
კვლევითი	yes; but, however	კლასი	class
კი	ladder, stairs	კლასიკური	classical
კიბე	cancer	კლდე	rock
კიბო		კლდოვანი	rocky
		კლიენტ/მუშტ[ა]რი	client
		კმაყოფილ: (და)-აკმაყოფილებ	satisfy

კმაყოფილება	satisfaction		together, screw
კმაყოფილი	satisfied		up (e.g. lips, cf.
კმეინდ : ხმას	shut up		ტუჩებს
(გა)კმენდ			(მო)პრუწავე/
კნავ(ლ) : კნავი/	mew		(და)პრანჭავე/
იკნავლებ			(და)ღმეც/
კნუტი	kitten		(და)მანჭავე))
კოვზი	spoon	კურსი	course
კოკისპირული	cats and dogs	კუჭი	stomach
	(of rain)		
კოლექტივი	collective	ლ	
კოლტი	herd of pigs	ლ(ოდ) : 1 ელ-	1 wait for,
კომბოსტო	cabbage	(ოდები)/	2 expect
კომპიუტერი	computer	დაელოდები,	
კომში	quince	2 მოეღი	
კონვერტი	envelope	ლავ : 1 (ა)ალაგებ,	1 tidy up, 2 be
კონკ(ებ)ი	rag(s)	2 ალაგია	stored
კონტაქტი	contact	ლაგაში	unleavened bread
კონფერენცია	conference	ლაზეთი	Lazistan
კონცენტრაცია	concentration	ლაზი	Laz (person)
კოსტიუმი	costume	ლაზური	Laz (thing)
კოც(ნ) : 1 კოცნი/	1 kiss, 2 plaster	ლათინური	Latin
აკოცებ,	with kisses	ლამაზ :	beautify
2 (და)კოცნი		(გა)ალამაზებ	
კრეიბ : 1 (შე)კრებ,	1 gather X, 2 you	ლამაზი	pretty, beautiful
2 (შე)იკრიბებით	(pl.) gather	ლანდ :	1 abuse, 2 utter
	together	1 (გა)ლანდღავე,	abuse
კრეიფ : 1 (მო)კრეფ,	1 pick, 2 dial	2 ილანძღები	
2 (ა)კრეფ		ლაპარაკ :	1 speak, 2 speak
კრეიფ : 1 თმას	1 cut X's hair; cut	1 ლაპარაკობ/	to X (D)
(მო)კრეფ;	your own hair,	ილაპარაკებ,	
(მო)იკრეფ,	2 X can be/is	2 ელაპარაკები	
2 (გა)იკრიჭება	being cut off;	ლაპარაკი	talk(ing)
	X smirks	ლახ : (გადა)ლახავ	overcome
კრთ : 1 (შე)აკრთობ,	1 startle,	ლებ[ა]ნი	half nut kernel
2 (შე)კრთები	2 become	ლევ(ლი)(ვ) : 1 დალევ,	1 will drink,
	startled	2 (შე)ალევ,	2 devote (time-
		3 (გამო)გველევა	span) to X (D),
			3 you (D) run
კრიზისი	crisis		out of X
კრუტუნ :	purr		pup, whelp
კრუტუნებ/		ლეკვი	poem, verse
იკრუტუნებ	tail	ლეკსი	lecturer
კული	corner	ლეკტორი	lecture
კუთხე	angular	ლექცია	fig
კუთხოვანი	culture	ლეღვი	lemon
კულტურა		ლიმონი	Lithuania
კუმშ : 1 (შე)კუმშავ,	1 reduce in size by	ლიტვა	bean(s)
2 (მო)კუმშავ	exerting pressure,	ლობიო	
	2 squeeze		

ლოგინი	bed	მალე	soon
ლოდი	(large) stone	მალულად	secretly
ლოდინი	wait(ing)	მამა	father
ლოყა	check	მამათმაც[ა]ლი	homosexual male
ლოც: 1 ლოცულობ/	<i>I pray, 2 congrat-</i>	მამაკაცი	man
ილოცებ, 2 (მი/	<i>ulate X (D) on</i>	მამაკაცური	manly
მო)ულოცავ, 3	<i>Y, 3 cast healing</i>	მამ[ა]ლი	cockrel; male
(შე)გამო)-	<i>spell over X (D)</i>	მამამთილი	father-in-law
ულოცავ			(for the wife)
ლბ: (და)ალბობ	cause to rot	მამიდა	father's sister
ლუდი	beer	მამიდაშვილი	father's sister's
ლუქმა	mouthful		child
ლურჯი	(dark) blue	მამინაცე[ა]ლი	stepfather
ლუწი	even	მამრავლი	multiplier
ლხ(გ)/ლღ(გ):	smelt	მამულიშვილური	patriotic
(გა)ალხ/ღობ		მინამ	up to the time,
			during the time
მ		მანდ	there by you
მაგალითი,	example, for	მანეთი	rouble
მაგ(ალითად)	example	მანქანა	car
მაგ[ა]რი	strong	მარაგი	stock
მაგდენი	as much as that	მარად	ever
	by you	მარ[ა]ნი	wine cellar
მაგიდა	table	მარგარინი	margarine
მაგივრად	instead of (+ G)	მარგლ:	weed
მაგისი (მაგათი)	that one's (those	(გა)მარგლავ	
	ones') by you	მართ: 1 (და)-	<i>I X happens to</i>
მაგიტომ	for that reason	გემართება,	<i>you (D), 2 X</i>
	by you	2 (გა)იმართება,	<i>takes place;</i>
მაგნაირი	of that type by	3 (გა)ემართება,	<i>straighten up,</i>
	you	4 (მი/მო)მართავ,	<i>3 X straightens</i>
მაგრ: (გა)ამაგრებ	make firm; fortify	5 (მო)მართავ,	<i>up for Y (D);</i>
მაგრამ/მარა	but	6 (გა)მართავ,	<i>X sets out/gets</i>
მადიანად	with appetite	7 (წარ)მართავ	<i>ready to set out,</i>
მადლ: 1 გმადლობ-	<i>I thank you,</i>		<i>4 (turn to and)</i>
(თ), 2 უმადლი	<i>2 thank X (D)</i>		<i>address X (D),</i>
	for Y		<i>5 tune, wind up,</i>
მადლობა	thanks (thank		<i>6 straighten X,</i>
(– ღმერთს!)	God!)		<i>put in order,</i>
მადლობელი	thankful		<i>organise (e.g.</i>
მაგნე	harmful, malignant		<i>demonstration,</i>
მაზლი	husband's brother		<i>meal), 7 direct,</i>
მათემატიკა	mathematics		<i>look after the</i>
მანცე	however, still, yet		<i>running of,</i>
მაისი	May		<i>control</i>
მაღ: 1 (და)მალაგ,	<i>I hide X, 2 hide</i>	მართ[ა]ლი	true
2 (ჩა)მალაგ,	<i>X in, 3 hide</i>	მართვა	directing, driving
3 (და)იმალები		მართლა	indeed, truly

მარილი	salt	გამახსოვრდება	2 you (D) hold X in mind
მარილიანი	salty		
მარკა	stamp	მე[ე]ლი	wolf
მარტი	March	მგზავრ: 1 მგზავრობ/ I travel, იმგზავრებ,	2 set out
მარტივი	simple	2 გაემგზავრები	
მარტო	alone	მგზავრი	traveller
მარცხ: (და)ამარცხებ	defeat	მგზავრობა	journey
მარცხნივ	to the left	მგორავი	rolling
მარწყვი	strawberry	მდგომარეობა	situation
მარჯვ:	gain a victory	მდგმური	tenant
(გა)იმარჯვებ	(cf.[God] grant	-მდე/-მდის	up to, until, as far as (+ A)
(cf. გავიმარჯოს!)	you victory! = Greeting! Hello!		
მარჯვნივ	to the right	მდიდ[ა]რი	rich (man)
მასპინძ[ე]ლი	host	მდივ[ა]ნი	secretary
მას შემდეგ რაც	after	მდინარე	river
მასწავლებ[ე]ლი	teacher	მლოავი	mustard
მასხარა	fool, jester	მლულარე	boiling
(-დ (ა)იგდებ)	(ridicule)	მე	l/me
მატ: 1 მატულობ/	I grow bigger,	მეთასე	thousandth
იმატებ,	2 increase one's	მეთე	tenth
2 მოიმატებ,	own X (perfect	მეთელი	one tenth
3 (და)ტუმატებ,	მოვიმატებია);	მეთამოხე	rebel
4 (მი/მო)გემატება,	put on weight	მეთასე	hundredth
5 ალემატება	(perfect	მებადური	net-fisher
	მოვიმატნია),	მებარგული	porter
	3 add X to/for Y	მებალე	gardener
	(D), 4 you (D)	მეგობ[ა]რი	friend
	gain X, 5 X	მეგობრ:	become friends
	exceeds Y (D)	(და)უმეგობრდები	with X (D)
მატარებ[ე]ლი	train	მეგობრობა	friendship
მატყლი	wool	მეგრელი	Mingrelian
მაღაზია	shop		(person)
მაღ[ა]ლი (მაღლა)	tall, high (on high)	მეგრული	Mingrelian (thing)
მაღვიძარა (ა)	alarm- (adj.)	მეექვსე	sixth
მაკურებ[ე]ლი	viewer	მეზობ[ე]ლი	neighbour
მაშ	in that case	მეზღვაური	sailor
მაშინ	then	მეთაური	leader
მაშინდელი	of that time	მეთორმეტედი	one-twelfth
მაშინვე	there and then	-მეთქი	saying (for 1st person singular speaker)
მაცივ[ა]რი	fridge		
მაწოვ[ა]რი	giver/sucker of the breast	მეკარე	doorman; goalkeeper
მაწიონი (ვ)	yoghurt		
მახინჯ: (და)-	mutilate, distort	მელა (ა)მელია	fox
ამახინჯებ		მემარცხენე	left-winger
მახსოვრ: 1	I make effort to	მემარჯვენე	right-winger
იმახსოვრებ, 2 (და)-	keep in mind,	მემომინოვე	falconer

მემიტინგე	participant in a meeting	მეხუთე	fifth
მეოთხე	fourth	მზად	ready
მეოთხედი	one-fourth	მზად: 1 (მო)- ამზადებ,	1 prepare X, 2 get oneself ready
მეორე: (გა)იმეორებ	repeat	2 (მო)ემზადები	
მეორე	second	მზე	sun
მეოცე	twentieth	მზე/ირ: 1 უმზერ,	1 gaze upon X (D), 2 stare
მეოცედი	one-twentieth	2 იმზირები	[present sub-series]
მეოხეზით	with the help of (+ G)		
მეპურე	baker	მთა	mountain
მერე	then	მთავ[ა]რი	main
მერვე	eighth	მთავრ:	finish
მერი	mayor	(და)ამთავრებ	
მერიქიფვე	wine-bearer	მთავრობა	government
მერძევე	milkman	მთელი	whole, entire
მესაათე	watchmaker	მთლად	entirely
მესამე	third	მთქნარ: 1 (და)- ამთქნარებ,	1 yawn
მესვეური	leader	2 (და)- გამთქნარებს,	deliberately, 2 you (D) yawn
მესიტყვე	wordsmith	3 გემთქნარება	(involuntarily), 3 you (D) feel like yawning
მეტი	more		
მეტისმეტად	too	მთხვევ/მთხვი(ვ):	X befalls you (D)
მეტიარა (ა)	show-off, busybody	(მე)გემთხვევა	
მეტყვე	woodsman	მიერ	by (+ G)
მეულე	spouse	მიზ[ა]ნი	aim, target
მეფ: 1 მეფობ/ იმეფებ,	1 be sovereign, 2 become sovereign	მიზეზი	reason
2 (გა)მეფდები	sovereign	მიზნ: (და)უმიზნებ	aim at X (D)
მეფე	sovereign	მილი	pipe, tube; mile
მეფობა	being sovereign	მილიარდი	billion
მელორე	swineherd	მილიონერი	millionaire
მეშვიდე	seventh	მილიონი	million
მეტადინ(ვ):	study	მიმართ	towards (+ G)
მეტადინეობ/ იმეტადინება	studying	მიმზიდველი	alluring
მეტნიერი	scholar, scientist	მიმინო	hawk
მეტხვარე	shepherd	მინდ[ო]რი (ვ)	meadow, field
მეტხრე	ninth	მინიჭება	awarding
მეტროხე	cowherd	მისთანა (ა)	like X
მეტუძური	giver/sucker of the breast	მისი (მათი)	X's (their(s))
	gift-bearer	მისწრაფება	aspiration
	leader	მიუტყრძოებ[ე]ლი	unbiased
	leader	მიუტყრძოებლობა	lack of bias
	miller	მიღება	receiving, reception
	plumber		
	partner	მიცემა	giving
	tax collector/payer	მიცემითი	dative
		მიწა	land, earth

მიწა-წყალი	territory	მორჩილი	obedient
მიწურულს	at the close of	მოსაზრება	opinion
მიხედვით	according to (+ G); რომლის მიხედვითაც	მოსაზრელები	appellant, plaintiff
	according to which	მოსაწყენი	boring
მკ: (მო)მკი	reap	მოსაწვევი	invitation- (adj.)
მკერავი	seamstress	მოსახლე	dweller
მკვდ[ა]რი	dead (one)	მოსახლეობა	population
მკვიდრი	native	მოსვლა	coming
მკვლევ[ა]რი	researcher	მოსყიდვა	enticement
მკვლელი	killer	მოსწავლე	pupil
მკითხველი	reader, questioner	მოტეხილი	broken
მკლავი	arm	მოტეხი	sweetish
მნიშვნელობა	meaning	მოტყუება	deceiving, lying
მნიშვნელოვანი	important	მოუთმენ[ს]ელი	impatient
მოადგილე	assistant	მოუთმენლობა	impatience
მოგვიანებით	late	მოულოდნელი	unexpected
მოდგმა	tribe	მოქალაქე	citizen
მოდ[ა]ნი	square	მოქმედება	action, activity
მოვარდისფრო	pinkish	მოქმედებითი	instrumental
მოვაჭრე	trader	მოქცევა	behaviour, conversion
მოთმინება	patience	მოღალატე	traitor
მოთხოვნა	demand, requirement	მოღალატეობა	treachery
მოთხრობა	story, narrative	მოყვითალო	yellowish
მოთხრობითი	narrative = ergative	მოცივი	bilberry
მოკავშირე	union-, ally	მოძალადე	oppressor
მოკითხვა	regards	მოძალე	oppressor
მოკლ: (შე)ამოკლებ	abbreviate, shorten	მოძღვ[ა]რი	religious teacher
მოკლე	short	მოწაფე	pupil
მოლაპარაკე	speaker, speaking	მოწითალო	reddish
მოლარე	cashier	მოწინავე	leader
მომავ[ა]ლი	future, coming	მოწმე	witness
მომაკვინებ[ს]ელი	fatal	მოწყობა	getting into (university); arranging
მომდევნო	next	მოხარე	taxpayer
მომკვდარი	having died	მოხარული	joyous, pleased
მომღერ[ა]ლი	singer	მოხელე	clerk
მომჩივ[ა]ნი	appellant, plaintiff	მოხმარება	assistance
მომჩივ[ა]რი	appellant, plaintiff	მოხსენება	academic paper; talk
მომცრო	smallish		labourer
მონადირე	hunter	მოგამაგირე	revolutionary
მონაზ[ო]ნი (ვ)	nun	მოჯანყე	several
მონათესავე	related	მრავ[ა]ლი	multiply
მონასტ[ე]რი	monastery	მრავლ:	
მოპასუხე	defendant	(გა)ამრავლებ	
მონაყოლი	what was/ has been said	მრავლობითი	plural
		მრეწველობა	industry

მრიცხველი	calculator	მღერ: 1 (ი)მღერი/ იმღერებ,	I sing, 2 you (D) feel like singing
მრუჭ: მრუჭობ/ იმრუჭებ	fornicate	2 გემღერება	
მრუჭობა	fornication	მღერა	singing
მრჩევ[ე]ლი (cf. ამომრჩევ[ე]ლი)	adviser (cf. elector)	მყარ: 1 (და)ამყარებ,	I establish, strengthen,
მსახიობი	actor	2 (გა)ამყარებ	2 buttress
მსახურ: 1 (და)იმსახურებ, 2 (მო)ემსახურები	I earn for oneself, 2 serve X (D)	მყარი	unswerving
მსმელი	drinker	მყაყე	stagnant
მსოფლიო	world	მყ(ე)ნ: (და)ამყნი = (და)ამყნობ	graft
მსურველი	wisher	მყოფ: 1 ამყოფებ, 2 იმყოფები	I make/allow X to be somewhere, 2 find oneself, be
მსუქ[ა]ნი	fat	მყალი	stinking
მსხ[ა]ლი	pear	მშენებ[ე]ლი	builder
მსხვილი	thick	მშენიერი (მშენიერად)	beautiful (beautifully, wonderfully)
მსხვილფეხა	thick-hooved		calm
მსჯელ: მსჯელობ/ იმსჯელებ	converse, discuss	მზილ: (და)ამზილებ	take leave of X (D)
მტერ: (გადა)ემტერები	enter into enmity with X (D)	მზილობა: (და)ემზილობები	peace
მღვდ[ე]ლი	priest	მზობ[ე]ლი	parent
მტქორი	enemy	მზობლიური	native
მტვე[ე]რი	dust	მზნე/მზნი(ე): (შე)ამზნევ	observe X on Y (D)
მტვრიანი	dusty	მზხავანა (ა)	cawing
მტვრევ/მტვრი(ე): (და)ამტვრევ	shatter	მცდარი	erroneous, wrong
მუდამ	ever, always	მცენარე	plant
მუდმივი (მუდმივ)	permanent (permanently)	მცირე	slight, small
მული	husband's sister	მცირეასაკოვანი	of young age
მულტ-ფილმი	cartoon film	მცირეწლოვანი	of young years
მურაბა	jam	მცნება	concept
მუსიკა	music	მცოდნე	expert
მუჭარა	threat	მცხოვრები	living, dweller
მუჭი	dark	მძახალი	child's spouse's parent
მუჭრ: (და)ემუჭრები	threaten X (D)	მძევ[ა]ლი	hostage; pot-egg to encourage hen to lay
მუშა	work- (adj.); workman work	მძიმე	heavy; comma
მუშა(ე): მუშაობ/იმუშაებ	workman	მწლე	wine-bearer
მუშაკი	work(ing)	მწვადი	shashlik
მუშაობა	work(ing)	მწვანე (მწვანეები)	green (Greens)
მუც[ე]ლი	stomach	მწვანელი	greens
მუწუეი	spot		
მუხლი	knee; verse		
მუხრუჭი	brake		
მფლობ[ე]ლი	owner		

მწიფე (cf. (მო)ამწიფებ)	ripe (cf. make ripe)	ნამცხეს[ა]რი	cake
მწმუნდ(ელ)ი	cleaner	ნან: 1 ნანობ/ინანებ, 2 (და)გენანება (cf. (მო)ინანებ)	1 regret, 2 you (D) feel regret at/are reluctant to (cf. repent)
მწოვ[ა]რი	sucker		backgammon
მწყემსი	shepherd		narcotics
მჭაღი	barley-bread	ნარდი	preserve
მჭიდრო	intimate	ნარკოტიკი	
მხ(გ): (და)ამხობ	bring down	ნარჩუნ: (შე)ინარჩუნებ	afternoon (in the afternoon)
მხარე (cf. მხ[ა]რი)	side, region (cf. shoulder)	ნასადილევი (ნასადილეს)	site of former house
მხატვ[ა]რი	painter, artist	ნასახლარი	1 you (D) feel longing for, miss, 2 long for, 3 envy, 4 look upon X (D) with longing [present sub-series]
მხეილ: (გა)ამხელ	reveal (something secret)	ნატრ: 1 (მო)-გენატრება, 2 ნატრობ/ინატრებ, 3 (შე)-ნატრებ, 4 შე(მო)ნატრი	site of former town
მხეცი (მხეცი ხარ)	beast, savage ('you're a lucky devil!')		site of former town
მხიარულება	joy		real
მხოლოდ	only		(having) drunk
მხოლოდითი	singular		sad
მხსნელი	saviour		former brigand
მხურვალე	warm	ნაქალაქარი	former flower bed; pock-marked ice cream
ნ		ნაქალაქევი	fruit
ნაანდერძევი	bequeathed	ნალი	productive, fertile
ნაბ[ა]ღი	shepherd's felt cloak	ნალეინევი	(result of) work
ნაგ[ა]ვი	waste, rubbish	ნალელიანი	snatch a bite to eat
ნაგულისხმევი	meant	ნაყაზადარი	ash
ნადირ: ნადირობ/ინადირებ	hunt	ნაყვევილარი	substitute (in place of + G)
ნადირი	game	ნაყინი	nationalist
ნავთი	oil	ნაყოფი	acquaintance, known
ნათესავი	relation	ნაყოფიერი	grey
ნათესაობა	kinship		part
ნათესაობითი	genitive	ნაშრომი	slice
ნათქვამი	(what's been) said	ნაყრ: (შე)ნაყრდები	1 see [non-present sub-series],
ნაკბენი	bite	ნაც[ა]რი	
ნაკიანი	leap-defect	ნაცე[ა]ლი (ნაცელად)	
ნაკლი	dregs	ნაციონალისტური	
ნალექი	maize store	ნაცნობი	
ნალია	real		
ნამდვილი	site of former monastery		
ნამონასტრალი	product	ნაცრისფერევი	
ნამრავლი	result of work	ნაწილი	
ნამუშევ[ა]რი	past (simple past = aorist)	ნაჭე[ა]რი	
ნამყო (ნამყო ძირითადი)		ნახ: 1 ნახავ, 2 (შე)ინახავ,	

ნძრეე/ძერ: 1 (გა)- ანძრეე, 2 (გა)ინძრეე	<i>I</i> put into motion, <i>2</i> move		<i>5</i> sneak X somewhere
ო		პარასკევი	Friday
-ო	saying	პარლამენტი	parliament
ობ[ო]ლი	orphan	პარს: (გა)იპარსავ	shave (self)
-ოდე	about	პარტია	party
ოდესმე	anytime	პასუხ: 1 პასუხობ/ იპასუხებ, 2 პპასუხობ/ უპასუხებ	<i>I</i> answer, <i>2</i> answer X (D)
ოდესლაც	sometime	პასუხი	answer
ოდნავ	slightly	პატარა	small
ოთახი	room	პატი: 1 აპატიებ, 2 გეპატიებ	<i>I</i> forgive X (D) Y, <i>2</i> you (D) are forgiven X
ოთხი	four	პატივი (cf. პატიეს სცემ)	esteem; manure (cf. show respect to X (D))
ოთხშაბათი	Thursday	პატივისცემა	respect
ომი	war	პატივცემული	respected
ონქ[ა]ნი	tap	პატიე: (და)პატიეებ — ეპატიეები	invite
ოპერაცია	operation	პეპქელა	butterfly
ორგული	treacherous	პერანგი	shirt
ორგულობა	treachery	პილილი	pepper
ორდენი	medal	პირ: 1 (და)აპირებ, 2 (და/შე)- პპირდები	<i>I</i> intend, <i>2</i> promise X to Y (D)
ორი	two	პირადი	personal
ორივე	both	პირდაპირ	straight ahead, direct (adv.)
ორმო	hole	პირდაპირი	direct (adj.)
ორნაქმრევი	twice-married (woman)	პირველი	first
	pregnant	პირი (განადგურების პირას)	mouth, face (on the edge of extinction)
ორსული	Monday	პირიქით	on the contrary
ორშაბათი	gold	პირველი	first-born
ოქრო	October	პირუტყვი	animal
ოქტომბ[ე]რი	except that	პიტნა	mint
ოლღნდ	amaze	პიჯაკი	jacket
ოც: (გა)აოცებ	'thirties	პო(გ(ნ)): 1 პოულობ/ იმოენი, 2 (მო)იმოეებ, 3 არ მოგეპოეებ	<i>I</i> find, <i>2</i> earn, <i>3</i> (not) have, is (not) found for you (D) [usually negative]
ოცდაათიანი წლები	twenty-one	პოზიცია	position
ოცდაერთი	twenty	პოლიცია	police (station)
ოცი	dream		
ოცნება	och		
ოხ	damned		
ოხ[ე]რი	parsley		
ოხრახუში	family		
ოჯახი			
პ			
პალტო	coat		
პამიდ[ო]რი (გ)	tomato		
პარ: 1 (მო)იპარავ, 2 (მო)პპარავ, 3 (შე(მო))ეპარები, 4 (მი/მო-)ეპარები, 5 მი/მოპპარებ	<i>I</i> steal, <i>2</i> steal X from Y (D), <i>3</i> sneak in upon X (D), <i>4</i> sneak up on,		

პოლიციელი	policeman	რატომლაც	somehow
პოლიტიკა	politics	რალაც(ა)	something
პოლიტიკური	political	რალაცნაირად	somehow
პოპულარული	popular	რაც (დიდი ხანია, რაც)	which (it's a long while since/that)
პორტრეტი	portrait		
პრეზიდენტი	president	რახუნი	bang
პრეზიდენტობა	presidency		
პრინციპი	principle	რბ(ე)ინ:	<i>I</i> run here, 2 run away from X (D)
პროცესი	process, trial	<i>1</i> შორბიხარ/ შოირბენ,	
პური	bread	<i>2</i> გაურბიხარ/ გაურბენ	
პე(ა)რ: <i>1</i> (და)იპე-რობ, <i>2</i> (შე)-იყრობ,	<i>1</i> seize control, <i>2</i> take possession of, <i>3</i> grab (attention), <i>4</i> treat X (D), <i>5</i> you (D) hold	რბენა	running
<i>3</i> (მი)იპყრობ (ყურადღებას), <i>4</i> (მო)ეპყრობი, <i>5</i> გიპყრია		რბილი	soft
პყეინ: პყენ/ უპყენ	pinch X (D)	რგ: <i>1</i> (ა)რგებ (აორისტ არგე, perfect გირგია), <i>2</i> (შე)არგებ	<i>1</i> be of benefit to X (D), <i>2</i> use X to benefit Y (D)
		რგ: <i>1</i> (მო)არგებ <i>2</i> (მო)გერგება	<i>1</i> select and fit X on Y (D), <i>2</i> it fits you (D)
ჟ		რგ: <i>1</i> (და)რგავ, <i>2</i> (გადა)რგავ	<i>1</i> plant, <i>2</i> transplant
ჟანგ: (და)იჯანგები	rust	რგე/რი(ე):	<i>1</i> derange, <i>2</i> go mad, <i>3</i> involve X in (= -ში), <i>4</i> get involved in (= -ში), <i>5</i> mix up together; corrupt, <i>6</i> mix up together, <i>7</i> throw into disorder, <i>8</i> be thrown into confusion, <i>9</i> you (D) are sick, <i>10</i> be mixed up in, be part/ one of
ჟანგვა	rusting	<i>1</i> (გადა)რგე,	
ჟანგვადი	liable to rust	<i>2</i> (გადა)ირგევი,	
ჟანგი	rust	<i>3</i> (ჩა)რგე,	
ჟლე/იტ: (ამო)ჟლერ	exterminate	<i>4</i> (ჩა)ერგევი,	
ჟოლო	raspberry	<i>5</i> (შე)რგე,	
		<i>6</i> (შე)ურგე,	
რ		<i>7</i> (ა)რგე,	
რა (რა თქმა უნდა)	what?, what!, how!, please (of course)	<i>8</i> (ა)ირგევი,	
რადგან(აც)	as, because	<i>9</i> გული (ა)გერგევა,	
რადიო	radio	<i>10</i> ურგეია (future ერგევა, aorist ერია, perfect რეულა)	
რათა	in order that		
რა(ი)მე/რამ	anything	რეე: <i>1</i> (და)რეეკავ,	
რაიონი	district	<i>2</i> (გა)რეეკავ,	
რაკი	as, because	<i>3</i> ერეეკები	
რამდენადაც	as far as		
(ვიცი)	(I know)	რეეკამა	advert
რამდენი	how many?	რეეკომენდირებული	recommended
რამდენიც	as many	რეეიმი	diet
რამენაირად	anyhow	რეეეფტი	recipe
რამ(ო)დენიმე	some		
რამ(ო)დენიმეჯერ	a number of		
= რამდენჯერმე	times		
რანაირი	of what sort?		
რასაკვირველია	of course		

რეცხ: (გა)რეცხავ	wash	როგორც	as (as soon as)
რვა	eight	(როგორც კი)	
რთ: 1 (ჩა)რთავ,	1 switch on, 2 join	როდესაც	when
2 (და)რთავ	X to Y (D) (cf.	როლი	not
(cf. ნებას	give X (D)	როდის	when?
(და)რთავ),	permission),	როლი	role
3 (და)ართავ,	3 spin, 4 marry	რო(მ)	that; if
4 ცოლად	female X to Y	რომაელი	Roman (person)
(შე)რთავ,	(D), 5 marry	რომელი	which?
5 ცოლად	female X	რომელიმე	any
(შე)ირთავ		რომელიღაც	some
რთ(ვ): 1 (გა)ართობ,	1 amuse, 2 amuse	რომელიღაც	which
2 (გა)ერთობი	oneself	რომელიღაც	even if
რთვ[ე]ლი	vintage, grape	რომც	when
	gathering	როცა	hit (gulp down
რთმ/რთვ:	1 take X off Y	რტყ: (და)არტყამ	cigarette smoke)
1 (გამო)ართმევ,	(D), 2 shake	(ნაფაზს	
2 ხელს (ჩამო)-	hands with X	(და)არტყამ)	rugby (under
ართმევ,	(D), 3 snatch	რუგბი	Russian influence
3 (წა)ართმევ,	X from Y (D),		რეგბი)
4 (მი/მო)ართმევ,	4 pass X to Y	რუსეთი	Russia
5 (მი)ართმევ	(D), 5 help	რუსი	Russian
	oneself (to		(person)
	food/drink)	რუსული	Russian
რთული	complex		(thing)
რთვ: 1 (და)ართმევ,	1 distribute;	რუხი	grey
2 (შე/მო)ართმევ	advise,	რტა	horn
	2 reconcile	რტმ/რტმ/ტვი:	1 name X (D) 'Y',
რიგი (რიგზე/რიგში)	order, queue (in	1 (და)არტმევ,	2 give X (D) the
	order/in the	2 (შე)არტმევ,	nickname 'Y',
	queue)	3 ტკეია	3 you (D) are
რიცხვი	number		called
რტმ/რტმ(ვ):	1 reveal by	რტმ/რტმ(ვ):	transgress
1 (გამო)არტმევ	investigation	(და)არტმევ	
(cf. თვითგამ-	(cf. self-	რტმ(ვ)ნ: (გა)რტმენი	corrupt
ორტმევია),	determination),	რტ: რას ერჩი?	why do you have
2 (გამო)ორტმევია,	2 it is revealed,		it in for X (D)?
3 (გამო)ერტმევი	transpires,	რტმ/რტი(ვ):	1 distinguish,
	3 emerge from	1 (გა(მო))არტმევ,	2 choose, select,
	thought, come	2 (შე)არტმევ,	3 elect, 4 give
	to one's senses,	3 (ა)ირტმევ,	X as advice to
	sober up	4 ურტმევ,	Y (D), 5 choose
როგორ	how? (of course)	5 არტმევ (cf.	in preference
(როგორ არა)		სიცოცხლეს	to Y (D)
როგორი	of what sort?	არჩია სახელოვანი	(cf. X chose a
როგორიც	of which sort	სიკვდილი)	glorious death in
როგორმე	anyhow		preference to life)
როგორღაც	somehow	რტეა	advice

რჩენ: გირჩევენია/ გერჩევენება	you (D) prefer	რწყ: 1 (მო)რწყავ, 2 (გამო)ირწყავ	1 water, 2 squeeze out your X
რჩენ(ინ): 1 (გადა)არჩენ, 2 (გადა)რჩენი, 3 (მო)არჩენ, 4 (მო)რჩენი (cf. მორჩა (და გათავდა)), 5 (და)რჩენი, 6 (ჩამო)რჩენი, 7 (შე)არჩენ, 8 თავს ირჩენ	1 save (from X (D)), 2 survive (X (D)), 3 heal X from/make X avoid Y (D), 4 get over X (D), finish with X (D) (cf. it's over (and done with for good!)), 5 remain (to X (D)), 6 fall behind (X (D)), 7 leave X for Y (D), pay X (D) back with Y, 8 keep body and soul together	რჭც: 1 (და)არჭობ, 2 (ჩა)არჭობ	1 make pointed X firm in something, 2 fix X down in something
რცხე/ინ: 1 (შე)არცხვენ, 2 გრცხვენია/ შეგრცხვენება	1 put to shame, 2 you (D) are ashamed (Note: the future given here along with aorist შერცხვება and perfect შერცხვენია mean 'feel shame', whereas the non-inverted forms (კაცი) შერცხვება/ შერცხვება/ შერცხვენილა are used to mean ('the man) will find/found/(has) apparently found himself embarrassed')	ს სც: (და)ასობ = (და)არჭობ საავადმყოფო საათი საალურსო საარაკო საბაბი საბავშვო საბქანი საბუთი საბურავი საბჭო (საბჭოთა) სავქანი სად სადავე სადაური სადაც სადგური სადედამილო	stick X in Y (D) hospital watch, clock; hour affectionate legendary excuse child- (adj.) blanket document tyre council, soviet subject where? rein of where? where station future mother-in-law (for woman) lunch lunch anywhere somewhere toast (for drinking) international common regrettable armchair commercial full watermelon horrible disgusting society; company abroad frontier, limit
რძალი	daughter-/sister-in-law	სადილი სადილებ სადილი სადმე სადაც სადღეგრძელო საერთაშორისო საერთო სავალალო სავარძქელი სავაჭრო სავსე საზამთრო საზარქელი საზიზულქარი საზოგადოება საზღვარგარეთ საზღვექარი	
რწე/რწი(ც): (და)არწე	rock		
რწმენ: 1 (და)არწმუნებ, 2 (და)ერწმუნები, 3 ირწმუნები	1 convince, 2 believe X (D), 3 try to persuade		

საზღვრ: (გან)საზღვრავ	limit, define	სამეარო სამშაბათი სამშობლო სამძახლო	world Tuesday homeland future in-law/ parent of child's future spouse condolence offer condolence to X (D) unfortunate south bin oil- (oil well) while, until, before bank sight candle surprising opposite toilet; bathroom soap prison take advantage of X (I)
სათაგური	mousetrap		
სათამაშო	game, for playing		
სათაური	title		
სათბური	greenhouse		
სათვალე	spectacles	სამძიმ[ა]რი	
სათითე	thimble	სამძიმბ: (მი)უსამძიმრებ	
საიდან	whence, from where?	სამწუხარო სამხრეთი სანაგვე	
საიდანაც	whence, from where?	სანავთე (- ჭა) სანამ	
საიდანმე	from anywhere	სანაპირო სანახაობა	
საიდანრაც	from somewhere	სანთ[ელი საოც[ა]რი	
საიდუმლო	secret	საპირისპირო საპირდაპრეშო	
საით(ენ)	whither, where to?	საპ[ო]ნი	
საინტერესო	interesting	საპყრობილე	
საკაეე	stretcher	სარეგბლ: სარეგბლობ/ ისარეგბლებ	
საკეებ[ელი]	patch	სარდ[ა]ლი	general
საკითხი	question, problem	სარეველა (ა)	weeds
საკმაოდ	sufficiently	სართული	floor, storey
საკუთ[ა]რი	own	სარკე	mirror
საკუთი: (და)ისაკუთრებ	make one's own	სარჩელი	complaint, lawsuit
საკუთრივ	proper	სარძევე	for milk, milk jug
სალ[ა]მი	greeting	სარძლო	future daughter/ sister-in-law
სალარი	cashpoint	სარწყევი	for watering, watering-can
სალმ: 1 (მი/მო)- ასალმებ, 2 (მი/მო)- ესალმები	I let X/get X to greet Y (D), 2 greet X (D)	სასადილო სასარგებლო სასიამოვნო სასიდდრო	dining room, café useful pleasant future mother-in- law (man's)
სამაგალითო	exemplary	სასიმამრო	future mother-in- law (man's)
სამაგიეროდ	instead	სასიძო	future son/ brother-in-law
სამამამთილო	future father-in- law (woman's)	სასკოლო	school- (adj.)
სამამულო	patriotic	სასოწარკვეთილება	hopelessness, depression
სამარილე	salt cellar	სასოწარკვეთილი	depressed
სამეგრელო	Mingrelia		
სამეზობლო	neighbourhood		
სამეზარეულო	kitchen		
სამი	three		
სამკურნალო	healing- (adj.), medicinal		
სამოქცა[არი]	samovar		
სამოქალაქო	civil		
სამრავლი	multiplicand		
სამსახური	work		
სამუშაო	work		

სასტუმრო	guest room, hotel	სახე	face; appearance
სასულე	windpipe	სახელ: (და)ასახელებ	name
სასუფეველი	heaven, paradise	სახელდობრ	in particular
სასწრაფო	urgent, speedy	სახელი	name, reputation
სატეხი	chisel	სახელმძღვანელო	textbook
საუბედროოდ	unfortunately	სახელმწიფო	state, state- (adj.)
(ჩემდა –)	(for me)	სახელობა	having a name
საუზმ: საუზმობ/	breakfast	სახელობითი	nominative
ისაუზმებ		სახლი	house
საუზმე	breakfast	სახურავი	roof
საუკეთესო	best	ს(ა)ჯ: (და)სჯი	punish
საუკუნე	century	საჯარო	public
საუნჯე	treasure, treasury	საჯარობა	openness; glasnost
საფერფლე	ashtray	სეეს(სი):	<i>I</i> send X to attack
საფლავი	grave	<i>1</i> (შე(მო))უსევე,	Y (D), <i>2</i> attack
საფოსტო	post- (adj.)	<i>2</i> (შე(მო))ესევეი	X (D)
საფრანგეთი	France	სეველიანი	sad
საფუ[არი] (ვ)	yeast	სეირი (-ს აჩვენებ)	sight (show X (D) what for)
საფულე	wallet, purse		walk
საფუძე[ელი]	base	სეირნ: სეირნობ/	
საქათმი	chicken coop	ისეირნებ	
საქართველო	Georgia	სერიოზული	serious
საქვეყნოდ	universally	სესხ: <i>1</i> სესხულობ/	<i>1</i> borrow, <i>2</i> lend
საქმე (რაშია	business, job,	ისესხებ,	X to Y (D),
საქმე?)	work (what's going on?)	<i>2</i> (გა)ასესხებ,	<i>3</i> pay back a loan to X (D),
		<i>3</i> (ჩა)ასესხებ,	<i>4</i> redeem a loan
		<i>4</i> (ჩა)ისესხებ	September
საქმრო	fiancé	სექტემბ[ერი]	<i>1</i> drink, <i>2</i> be drinkable, <i>3</i> seat
საქონ[ელი]	livestock	სე: <i>1</i> სევამ/დაილევე,	(singular X);
საქციელი	behaviour	<i>2</i> ისმება/	place (punctua- tion mark =
სალამო	evening	დაილევეა,	სასეენი ნიშანი),
საღორე	pigsty	<i>3</i> (და)სევამ,	<i>4</i> seat down in,
საყვარ[ელი]	favourite, lover	<i>4</i> (ჩა)სევამ,	imprison, <i>5</i> seat
საშვილოსნო	uterus	<i>5</i> (შე)სევამ,	(on horse =
საშიში	dangerous	<i>6</i> ხაზს (გა)უსევამ,	ცხენზე); propose
საშობ(ა)ო	of Christmas	<i>7</i> (მო)ისევამ	(toast), <i>6</i> under- line X (D),
საშუალება	means	(cf. შუბლზე ხელს	<i>7</i> seat beside
საჩუქ[არი]	present	(მო)ისევამ)	oneself (cf. wipe the hand over the forehead)
საჩქარო	urgent		
საცდელი	draft- (adj.)	სეანეთი	Svant(a)
საცე[ერი]	sieve	სეანი	Svan (person)
საცოდავი	wretched	სეანური	Svan (thing)
საცოლე	fiancée	სე(ა)რ: (გა)სეერი	dirty
საცხოვრებ[ელი]	place of abode, apartment block	სეელ: (და)ასეელებ	wet
საძილე = საწოლი	bedroom		
საწყ[ალი]	miserable, poor		
საჭე	steering wheel		
საჭირო	necessary		
საჭმ[ელი]	food		

სველი	wet	სიმი	string, chord
სვენ: 1 (და)ასვენებ, 1	give rest to;	სიმიინდი	maize
2 (და)ისვენებ,	place (icon =	სიმღერა	song
3 (მო)ისვენებ,	ხატი/corpse =	სიმყაყე	putridity
4 (შე)ისვენებ	გვამი/coffin =	სიმყრალე	stench
	კუბო) some-	სიმძიმე	weight, heaviness
	where, 2 have	სიმწიფე	ripeness
	a rest; place	სინათლე	light
	(corpse, etc.)	სინამდვილე	reality
	before oneself,	სინდისი	conscience
	3 calm down;	სინდისიერი	honourable
	have a rest,	სინჯ: (გა)სინჯავ	test
	4 have a little	სისტულე	foolishness
	rest	სისწორე	correctness
სელ/სულ/დი/ველ/ვილ: 1 coming, 2 you		სისწრაფე	speed
1 მოსვლა,	come, 3 you will	სიტკბო	sweetness
2 მოდიხარ,	come, 4 you	სიტყვა	word, speech
3 მოხვალ,	would (have)	სიღარიბე	poverty
4 მოხვდილოდი,	come, 5 you	სივფარული	love
5 მოხვდი,	came, 6 you	სიჭქარე	speed, gear
6 მოსულხარ	have come	სიცივე	cold
სერსროლ: 1 shoot, 2 shoot		სიციოცხლე	life
1 ისერი/ისროლებ,	at X (D)	სიციხე	heat
2 ესერი/ესროლებ)		სიძე	son/brother-in-law
სიარული	walk(ing)	სიძნელე	difficulty
სიბეცე	short-sightedness	სიწითლე	redness
სიბოლწე	filth; pollution	სიჭაბუკე	adolescence
სიბნელე	darkness	სიჭრელე	variety, motley
სიბოროტე	evil	სკამი	seat, chair
სიბრმავე	blindness	სკდ: (გა)სკდები	burst
სიდედრი	mother-in-law	სკვ(ენ):	1 draw conclusion,
	(husband's)	1 (და)ასკენი,	2 tie
სიდინჯე	calmness	2 (გა)სკენი	
სიფრცე	space	სკოლა	school
სიზმ[ა]რი	dream	სმ(ე)ინ: 1 (მო)ისმენ	1 hear/listen to
სიზმრ:	you (D) dream of	(vs (მო)უსმენ,	thing (vs listen
(და)გესიზმრება		e.g. გისმენთ!),	to person (D),
სითბო	heat	2 ისმის/მოისმის	e.g. 'Yes!' when
სიიაფე	cheapness	= მოისმება,	answering the
სიკეთე	kindness	3 გესმის/	phone or, of
სიკვდილი	death	მოგესმება	waiters, when
სიკვდილიანობა	death rate	= მოგესმის	taking orders in
სილამაზე	beauty		a restaurant),
სიმაპრი	father-in-law		2 be audible (or
	(husband's)		smellable),
სიმაართლე	truth		3 hear (or detect
სიმაღლე	height		smell)
სიმდიდრე	wealth	სოკო	mushroom, fungus

სომე[ე]ში	Armenian (person)	სურვილი	wish
სომხეთი	Armenia	სუსტი	weak
სომხური	Armenian (thing)	სუფე: სუფევეს	X reigns
სოფ[ე]ლი	village, country	სუფთა	pure, clean
სოხუმი	Sukhum	სუქ: 1 (გა)ასუქებ,	1 fatten,
სბ: (მო)სპობ	ruin	2 (მო/შე)ასუქებ	2 moderately fatten
სპეკულანტი	speculator	სუყველა	absolutely all
სპეციალური	special	სფერო	sphere
სპიდი	AIDS (Russian borrowing; cf. შიდსი)	სქესი	sex
სპორტი	sport	სქესური	sexual
სრეს: (გა)სრეს	press, squeeze	სწავლ: 1 სწავლობ,	1 learn, 2 teach
სრიალ: 1 სრიალებ/	1 slip, 2 slip out	ისწავლი,	X to Y (D)
2 ხელიდან	of your (D) hand	2 ასწავლი	
(გა)გისრიალებ		სწავლა	learning (vs teaching)
სრულ: 1.(ა/შე)	1 fulfil,	(vs სწავლება)	
ასრულებ, 2	2 complete	სწარ:	1 do X in time/ before Y (D),
(და)ასრულებ		1 (მო)ასწრებ,	2 live to see X
სრულასაკოვანი	of full age	2 (მო)ესწრები,	(D), 3 leave
სრული	whole	3 (გა)ასწრებ,	before X (D),
სრულიად	wholly	4 (და)ესწრები	4 attend X (D)
სრულყოფილი	perfect	სწორ: 1 (გა)ასწორებ,	1 put straight/
სრულწლოვანი	of full years	2 (შე)ასწორებ,	right, correct,
სტაფილო	carrot	3 (გამო)ასწორებ	2 correct, 3 put
სტეცინ: სტეცენ/	whistle	სწორედ	in order;
ისტეცენ		სწორს	discipline
სტუდენტი	student	სწრაფი	precisely
სტუმ[ა]რი	guest	სხ: 1a (და)ასხამ	a week from (+ G)
სტუმრ:		(თაგბრუს	quick
1 ესტუმრები,	1 visit X (D),	(და)ასხამ),	1a pour (make
2 (გა)ისტუმრებ	2 see out,	1b (და)ასხამ,	X (D) dizzy),
	get rid of	2 (ჩა)ასხამ,	1b seat (plurality),
სუკი	KGB	3 ზორცესხოტბას	2 pour X down
სულ	quite, altogether,	(შე)ასხამ,	into, 3 put flesh
	entirely	4 (მო)ისხამ	on X = realise
სულელ: სულელობ/	act foolishly	(cf. (მო)ასხამ),	(D)/heap praise
ისულელებ		5 ხე ზეგრ ნაყოფს	on X (D), 4 sea
სული	soul, spirit	(მო/და)ისხამს,	plurality beside
სულიერი	spiritual	6 ხეს ზეგრი	oneself; wrap X
სუნი	smell	ნაყოფი ასხია	around oneself
სურ: გსურს	you (D) desire		(cf. wrap X
სურათი	picture		around Y (D);
სურდო	cold		pour liquid here
სურგ: უსურგებ	wish X to Y (D)		and there; bring
			plurality
			together), 5 tree
			puts on a lot of

ტორტი	cake	უვიცი	ignorant
ტრაბახი: ტრაბახობა/	boast	უვიციობა	ignorance
იტრაბახებ		უზარმაზარი	huge
ტრაგედია	tragedy	უზრუნველყოფა:	safeguard
ტრამვაი	tram (way)	უზრუნველყოფა	(I safeguard)
ტრიალ: 1	I spin, 2 fuss	(უზრუნველყოფა)	
ტრიალებ/	over X (D)	უთანხმო(ე)ბა	lack of agreement
იტრიალებ,		უთვალა	eyeless
2 დასტრიალებ		უთო	iron
ტურა	jackal	უთუო	doubtless
ტყ(ე): 1 (შე)ატყობ,	I notice X on Y	უი	ooh
2 (შე)იტყობ,	(D), 2 learn, 3 X	უკან	back; behind,
3 გეტყობა,	is (now)		after + G
4 ატყვია,	noticeable on	უკანა (ა)	back one
5 ეტყობა	you (D), 4 X is	უკაცრავად	excuse me
	(generally)	უკბილო	toothless
	noticeable on	უკეთესი	better
	you (D),	უკვე	already
	5 apparently	უკმაყოფილება	dissatisfaction
ტყავი	skin, leather	უკუქცევა	turning back
ტყე	wood, forest	უკუქცევითი	reflexive
ტყე: 1 იტყვი,	I will say, 2 will	უკუღმართობა	injustice
2 ეტყვი	tell to X	ულვაშ(ებ)ი	moustache
ტყუ: 1 ტყუი,	I tell lies,	ულოგიკობა	illogicality
2 (მო)ატყუებ,	2 deceive,	უმამო	fatherless
3 (გამო)სტყუებ	3 wrangle X	უმზეო	sunless
	deceptively out	უმნიშვნელო	unimportant
	of Y (D)	უმუშევს(ა)რი	unemployed
ტყული	lie, lying	უმცირესობა	minority
ტყუბი	twin	უმცროსი	younger, junior
		უმჯობეს:	improve
		(გა)სუმჯობესებ	
უ		უმჯობესი	better
უაზრო	senseless	უნაგირი	saddle
უამრავი	countless	უნარი	talent
უარესი	worse	უნდა	it is necessary
უარი	'no', refusal	უნივერსიტეტი	university
უარყოფა	deny(ing)	უბატიურ:	rape
უარყოფითი	negative	(გა)სუბატიურებ	
უბედურება	misfortune	უპირატესობა	privilege
უბნ: ეუბნები/	tell to X (D)	ურალები	Urals
ეტყვი		ურომლ(ებ)ისოდაც	without which
უბრალო	ordinary (just)		(ones)
(უბრალოდ)		ურჩი	disobedient
უგემურ:	you (will) make	ურძეო	milkless
აუგემურებ	X tasteless	უსინდისო	dishonourable
უდელო	motherless	უულვაშ(ებ)ო	moustacheless
უდიდესი	bigger	უუნარო	talentless
უძველესი	undoubted		

უფალი	lord	ფერი	colour
უფლ: (და)ეუფლები	master X (D)	ფერფლი	ash
უფლება	right	ფეხბურთი	football
უფრო	more	ფეხი	foot
უფროსი	elder, older, senior, boss	ფეხმძიმე	pregnant
უჭ: (გა)აუჭმებ	annul	ფეხსაცმელი	shoe, footwear
უჭმი	idle	ფიალა	bowl-like cup
უღვთო	godless	ფილმი	film
უღვთოობა	godlessness	ფირმა	firm
უშაქრო	sugarless	ფისო	pussy
უშენოდ	without you	ფისუნია (ა)	pussy
უშიშარი	fearless	ფიქრ: 1 ფიქრობ/	I think, 2 X sets
უცბად	suddenly	იფიქრებ,	you thinking,
უცებ	suddenly	2(და)გაფიქრებს/	3 X makes you
უცხოელი	foreign (person), foreigner	(და/შე)გაფიქრ-	(D) think Y,
უცხოური	foreign (thing)	რიანებს,	4 become
უძეო	sonless	3 გაფიქრებინებს,	pensive (about X
უწესრიგო	disordered	4 (და)(უ)ფიქრდები	(D)
უწვერო	beardless	ფიქრი	thought
უწყ: უწყვი	know	ფიც: 1 (შე)ჰფიცავ,	I give pledge to X
უწყინარი	harmless, innocent	2 (შე)ეფიცები	(D), 2 swear
უხერხულ:	you (D) consider	ფიცარი	to X (D)
გეუხერხულება	embarrassing	ფოთლოლი	(on Y = -ზე)
უხერხული	embarrassing	ფორთოხილი	plank
უხერხულობა	embarrassment	ფორთოხილი	leaf
უჯრა	drawer	ფორთოხლისფერი	orange
ფ		ფორმ: (გა)აფორმებ	orange(-coloured)
ფანჯარა	window	ფოსტა	form, prepare
ფარ: (და)აფარებ	cover	ფრანგი	post
ფარა	flock	ფრანგული	French (person)
ფარდა	curtain	ფრენინ: ფრენ/იფრენ	French (thing)
ფართო	broad	ფრთხილ:	fly
ფართო(ე):	broaden	1 (გა)აფრთხილებ,	I warn, 2 take
(გა)აფართოვებ		2 (გა)უფრთხილდები	care of/be wary
ფას: 1 (და)აფასებ,	I evaluate	ფრთხილი	of X (D)
2 (შე)აფასებ,	(concretely,	ფრონტი	careful
3 (ჩამო)აფასებ	metaphorically),	ფრუტუნ:	front
	2 evaluate	ფრუტუნოზ/	snort
	(metaphorically),	იფრუტუნებ	
	3 reduce in price	ფრქვევ/ფრქვი(ე):	shed, scatter
	mane	(და)აფრქვევ	
ფაფარი	fact	ფრცქვე(ე):	peel
ფაქტი	fact	(გა)ფრცქვნი	
ფალარათი	diarrhoea	ფუ(ე): (ა)აფუებ	cause (dough)
ფან: (გამო)აფენ	put X on	(ცომს)	to rise
	exhibition	ფუთ: (შე)ფუთავ	wrap
		ფული	money

ფუნთოში	loaf	ჭერი	barley
ფურნე	special type of earthenware oven	ჭერ/ჭერ/ჭემ: გჭევია/ გერქვია/ გრქმევია	you (D) have/had/ apparently had the name
ფურცელი	page		
ფუსფუსი	fuss	ჭეჭონ: 1 გაჭეს,	1 you (D) have (inanimate),
ფუჭი: (გა)აფუჭებ	ruin	2 მოგაჭეს,	2 you (D) bring (inanimate),
ფქვილი	flour	3 მიგაჭეს,	3 you (D) take (inanimate),
ფშვინი: (და)ფშვნი	crumble up	4 იქონიებ	4 have, acquire
ფშვინა	crumbling		
ფშვინადი	friable		
ფხსალი	spinach		
ფხან: 1 (მო)იფხან,	1 scratch, 2 (your (D) back) itches	ჭეა	stone
2 (მო)გეფხანება (ზურგზე)		ჭეაბი	pan
ფხეცა: (გა)ფხეც	scrape	ჭედატანი	skirt
ფხეც(ერ): (ამო)ფხეცრი	uproot	ჭევეით	below; downstairs
ფხენა	crumbling	ჭევემოთ	below; downstairs
ფხენადი	friable	ჭევეს[ა]ნა	country; world; land
		ჭევენ: (გამო)აჭევენებ	publish
ჭ		ჭევენიერება	world
ჭ: (შე)აჭებ	praise	ჭევემ	underneath (adv., postposition + G)
ჭადაგ: ჭადაგებ/ იჭადაგებ	preach	ჭეით[ა]რი	receipt
ჭათ[ა]ში	chicken	ჭეისლი	wife's sister's husband
ჭათინაური	compliment of the town (person)	ჭელა	jar
ჭალაქელი	town	ჭინძი	coriander
ჭალაჭი	lady, madam	ჭირაგ: 1 (და)აჭირაგებ,	1 rent out, 2 rent
ჭალბატონი	woman	2 ჭირაობ/იჭირაგებ	
ჭალი	daughter	ჭლიავი	plum
ჭალიშვილი	rush off	ჭმ[ა]რი	husband
ჭან: (გა)ეჭანები	statue	ჭმ(ერ)ენ: 1 (შე)ჭმნი,	1 create, 2 you did,
ჭანდაქება	chaos	2 ჭენი, 3 იჭნები,	3 you will be,
ჭაოსი	Georgian (person)	4 გეჭნება, 5 იქნა	4 you (D) will have (inanimate),
ჭართველი	Kartvelologist		5 it was (+ past participle)
ჭართველოლოგი	Georgian (thing) (in Georgian)	ჭნეე/ჭნი(ე): 1 (გა)აჭნეე,	1 shake from side to side, 2 shake up and down,
ჭართული	wind	2 (და)აჭნეე,	3 draw rapidly in one direction;
(ჭართულად)	storm	3 (მო)იჭნეე,	come brandishing something [present sub-series],
ჭარი	factory	4 (მო)უჭნეე,	
ჭარიშხალი	paper	5 (მი)იჭნეე	
ჭარხს[ა]ნა	tug		
ჭაღალდი	encourage		
ჭაჩა: (მო)ჭაჩავ	engage in feasting		
ჭაჩა: (წა)აჭეზებ	feast		
ჭეიფ: ჭეიფობ/ იჭეიფებ			
ჭეიფი			

	4 wave X at Y, 5 shake, wave; go brandishing something [present sub- series]	13 (შე)იქცევი	convert to, turn up somewhere, 11 turn back, 12 fall down, 13 amuse self with, spend time doing; tuck into X (D) for sustenance turning; version
ქოთ[ა]ნი	pot(ty)		
ქონა	having		
ქონება	possessions		
ქონი	fat	ქევა	
ქორწილი	wedding(-feast)		
ქორწინ:	<i>I</i> get wed, <i>2</i> get divorced	ღ	
1 (და)- ქორწინდები,		ლ: 1 (გა)აღებ,	<i>I</i> open, <i>2</i> open
2 (გან)- ქორწინდები		2 (შე)აღებ,	ajar, <i>3</i> take,
ქორწინი	wedding (ceremony)	3 (წა)იღებ,	<i>4</i> receive regularly,
		4 ღებულობ,	<i>5</i> receive,
		5 (მი)იღებ,	<i>6</i> take up,
		6 (ა)იღებ,	<i>7</i> take picture (= სურათი)
ქრ: 1 (გა)აქრობ,	<i>I</i> extinguish,	7 (გადა)იღებ (cf. სურათს (გადა)უღებ),	(cf. take a picture of X (D)); pass over (of bad weather),
2 (გა)ქრები	<i>2</i> disappear, go out	8 (ამო)იღებ,	<i>8</i> extract, <i>9</i> put an end to X (D)
ქრ(ლ): ქრის/ იქროლებს	it blows (of wind)	9 (მო)უღებ ბოლოს	only; on earth exhaust
ქრთამი	bribe		night
ქრისტე	Christ	-ლა	make poor
ქსოვ: (მო)ქსოვ	knit	ღ(ა)ლ: (და)ლლი	poor
ქული	hat	ლაშე	paint
ქუნთრუშა	scarlet fever	ღარბ:	shed
ქურდი	thief	(გა)ღარბებ	toil
ქურდულად	thief-like	ღარბი	stir up
ქუჩა	street	ღებ: (შე)ღებავ	wine
ქუცმაც:	dismember	ღვ(ა)რ: (და)ღვრი	<i>I</i> wake X up, <i>2</i> wake up, <i>3</i> you (D) wake up, <i>4</i> you (D) are awake
(და)აქუცმაცებ		ღვ(ა)წ: იღვწი/ იღვაწებ	open [originally stative present of ღ]
ქუხ: ქუხს/იქუხებს	it thunders	ღვივ: (გა)ღვივებ	
ქუხილი	thunder(ing)	ღვინო (ღვინის)	
ქეფქცი(ვ)ქცი:	<i>I</i> turn X (into Y = A), <i>2</i> make X run off, <i>3</i> place in; convert, <i>4</i> turn X towards, <i>5</i> knock over, <i>6</i> turn (e.g. back = ზურგი) on X (D), <i>7</i> turn into, <i>8</i> rush off, <i>9</i> behave, <i>10</i> behave towards X (D),	ღვიფა ღვიფებ	
1 (გადა)აქევე,		ღვიძ: 1 (გა(მო))- აღვიძებ,	
2 (გა)აქევე,		2 (გა(მო))- იღვიძებ,	
3 (მო)აქევე,		3 (გა(მო))- გვეღვიძება,	
4 (მა)აქევე,		4 გღვიძავს	
5 (წა)აქევე,		ლია	
6 (შე)აქევე,			
7 (გადა)იქევეი,			
8 (გა)იქევეი,			
9 (მო)იქევეი,			
10 (მო)იქევეი,			
11 (მი)იქევეი,			
12 (წა)იქევეი,			

ღმ: 1 ილიმები/ გაილიმებ (perfect = გალიმებულხარ/ გაგილიმია), 2 (გა)გელიმება ლიმილი	1 smile, 2 you (D) burst into smile despite yourself		finger) down into, 4 raise X (e.g. head) up out
ლიპი	smile	ყ(აგ)/ყოფ(ნ): ყოფნა	be(ing)
ლიპიანი	beer belly	ყ(აგ): უყავი	you did X to Y (D)/with Y (N)
ღირ: 1 ღირს, 2 გელირსება, 3 ეღირება	beer-bellied 1 cost, 2 you (D) will deserve X, 3 X (N) has the value Y (N)	ყ(ე)ც/ყოლ: 1 (მი/მო)კვეები, 2 (ჩა)კვეები, 3 ცოლად (გა(მო))კვეები, 4 (მო)კვეები, 5 (მო)უკვეები	1 I follow there/ here, 2 follow X (D) down, 3 marry (of women) X (D), 4 relate X (D), 5 relate X (D) to Y (D)
ღირსეული	worthy	ყეც/ყოლ: 1 გყავს, 2 გეყოლება, 3 ყოლა	1 I you (D) have (animate) [present sub- series], 2 you (D) will have (animate), 3 having (animate)
ღირსი	worth		
ღმერთი (ღვთის)	God		
ღონე	force		
ღონიერი	forceful		
(ლონიერად)	(forcefully)		
ღორი	pig		
ღრე/ინ: 1 (შე)ულრენ, 2 ილრინები	1 growl at X (D), 2 growl		
ღრიჭ: (გა)ილრიჭები ღრმა	smirk deep	ყავა	coffee
ღრუტ/ჩუნ: 1 ღრუტ/ჩუნებ// ილრუტ/ჩუნებ, 2 მოღრუტ/ჩუნებ, 3 დაღრუტ/ჩუნებ	1 honk, 2 come honking, 3 go about honking; honk over X (D)	ყალბ: (გა)აყალბებ ყალბი	falsify false
ღრღ(ღ)ნ: (გადა)ღრღნი ღრძ(ღ): იღრძობ ღრჯოლებიანი	gnaw through	ყალიბ: (ჩამო)აყალიბებ ყანა ყანწი	establish field drinking-horn it stinks
ღრჯოლი	sprain	ყარ: ყარს	1 I be on guard, 2 guard X (D)
ღრმ[ე]ლი	with protruding teeth	ყარაულ: 1 ყარაულობ/ იყარაულებ, 2 ჰყარაულობ/ უყარაულებ	
ღრუპი	protruding tooth	ყარაული	guard
ღრუპე	oven	ყ(არ): 1 (და)ყრი, 2 (ჩა)ყრი, 3 (გადა)ყრი, 4 (მი)ყრებით, 5 ყრია, 6 გამოგაყრის, 7 (გა)ეყრები, 8 (შე)ეყრები, 9 თავს (მო)უყრი, 10 თავს (მო)იყრი	1 I throw (plurality), 2 throw (plural- ity) down into, 3 throw (plural- ity) away, 4 you (pl.) flop down, 5 (plurality) lies scattered, 6 you (D) get a rash, 7 separate/get divorced from X
ყ	cause to perish		
ყ(ა)ვ: (და)ლუპავ	1 attain, reach		
ლწე/ღწე(ღ): 1 (მი/მო)აღწევე, 2 თავს (და)აღწევე	X (D/ -მდე), 2 avoid X (D)		
ყ	1 divide, 2 divide into more than two; spend time, 3 poke X (e.g.		

	(D); be thread- able in X (-ში), 8 meet X (D); come to rest in (e.g. dust in your (D) eyes = მტველი (შე)გყურება თვალზეში), 9 gather X (D) together, 10 you (pl.) gather together cf. გდ brigand cover	4 დაყვირი vs დაპყვირი, 5 დაპყვირი/ დაუყვირებ ყიდ: 1 ყიდულობ/ იყიდი, 2 (გა)ყიდი, 3 (მი/მო)პყიდი ყივლ: ყივი/ ყივლებ ყივანაზველა ყმა ყნოს: (და)ყნოსავ ყოველდღე ყოველთვე ყოველქლი ყოველისშემძლე ყოფილი ყოჩაღ! ყრდენ: 1 (მი/მო)აყრდნობ, 2 (მი/მო)- ეყრდნობი ყროყინ: ყროყინებ/ იყროყინებ ყრუ ყუთი ყუნწი	about screaming vs scream over X (D), 5 scream at X (D) 1 buy, 2 sell, 3 sell X to Y (D) crow whooping cough serf sense by smell everyday every month each almighty ex-; former bravo! 1 lean X against Y (D), 2 lean against X (D) hee-haw deaf box eye of needle (ნემსი) 1 watch X (D), 2 look, watch, 3 look = have some appear- ance, 4 look outwards [present sub- series], 5 look out at X (D) [present sub- series] attention (paying attention) ear receiver grape(s)
ყაჩაღი	brigand		
ყდა	cover		
ყენ: 1 (და)აყენებ, 2 (მი/მო)აყენებ, 3 (ა)აყენებ, 4 (გამო)იყენებ	1 set (in standing position), 2 apply X to Y (D), 3 help to stand up, 4 use		
ყეფ: 1 ყეფ/იყეფებ, 2 უყეფ/უყეფებ, 3 დაიყეფებ, 4 დაპ/უყეფ	1 bark, 2 bark at, 3 will give a bark, 4 start to bark at X (D)		
ყავილი	flower; smallpox		
ყვან: 1 მოიყვან, 2 მიიყვან, 3 შეიყვან, 4 წაიყვან	1 will bring (animate), 2 will take animate up to, 3 will take animate in, 4 will take animate (away)		
ყვარ: 1 გიყვარს, 2 შეაყვარებ, 3 შეიყვარებ, 4 შეგიყვარდება	1 you (D) love, 2 make X (D) love Y, 3 conceive love for, 4 you (D) fall in love with		
ყველა (ა)	all		
ყველადღესი	everything		
ყველგან	everywhere		
ყველი	cheese		
ყვითელი	yellow		
ყვითელი	1 scream, 2 go screaming, 3 come screaming, 4 go	ყურადღება (-ის მიქცევა) ყური ყურმილი ყურძენი	ყურადღება attention (paying attention) ear receiver grape(s)
ყვირი: 1 ყვირი/ყვირებ, 2 მიყვირი, 3 მოყვირი,		ყ შაბათი შაბათ-კვირაობით	Saturday at weekends

ზავ: 1 (გა)აშავებ, 2 (და)აშავებ, 3 არა გიშავს	1 blacken, 2 blacken (metaphorically), 3 you (D) are all right	შემ(ა)რიგებ[ელი] შემ(ა)რიგებლური შემგუებ[ელი] შემგუებლობა შემდეგ (მას) შემდეგ რაც	compromising concessional adapting adaptability later, afterwards; after (+ G) (after)
შავგვრემ[ა]ნი შავთვალა (ა) შავი	brunette black-eyed black	შემთხვევა	accident; incident; occasion
შ(ა)ლ: 1 (გადა)შლი, 2 (გადა)გეშლება, 3 (შე)შლი (ხელს (შე)უშლი), 4 (შე)გეშლება, 5 ეუჭი (ა)გეშლება, 6 (გა)შლი, 7 (და)იშლება, 8 (წა)შლი, 9 (მო)შლი	1 unfold and spread out, 2 X spreads out before/for you (D), 3 derange (you hinder X = D), 4 you (D) get X mixed up, 5 you (D) get loose bowels, 6 unfold, 7 X (e.g. meeting) breaks up, disperses, 8 erase, 9 ruin, destroy, send into confusion	შემკერავი შემოდგომა შემოსვლა შემოღება შემოწმება შემსრულებ[ელი] შემსრულებლობა შემსრულებლობითი შემსრულებლური შემცველი შენ	one who sewed/ will sew autumn coming in, entering here introduction, bringing in test(ing) performing performance performing; for executing performing; for executing containing you (sing.)
ზარდ: (მო)შარდავ შარდი შარც[ალი] შარშან შარშანდელი შარშანწინ	urinate urine trousers yesterday of last year the year before last	შენი შენაირი	1 build, 2 build X onto Y (D), 3 plant in abundance, breed (cattle, fish), 4 extirpate, kill off
შაქ[ალი] შებმული შედარებით	sugar tied comparatively (cf. 'შე)ა/უდარებ 'you compare X with Y' (= -თან/D), ეს შავას არ/ვერ შეედრება 'this isn't to/can't be compared with that' (D))	შენი შენაირი შენობა შეპყრობილი შერეული შესაბამისი შესავც[ალი] (cf. შე(მო)სასველელი) შესანახავი	your (sing.) resembling you (sing.) building gripped mixed relevant introduction (cf. entrance) for keeping, preserving relevant, appropriate possibility concerning (+ G) unadaptable
შედები (შედებად)	result, consequence (as a result)	შესაფერ(ის)ი	relevant, appropriate
შედებრი შემაზრუნენი	work, product horrifying	შესაძლებლობა შესახებ შეუგუებ[ელი]	possibility concerning (+ G) unadaptable

შეუფერებლობა	unadaptability	შინაბერა (ა)	spinster
შეთსრულებ[ე]ლი	incomplete, unfulfilled	შინაური	domestic
შეთსრულებლობა	incompleteness; lack of fulfilment	შიში	fear
შეთუწყნარებ[ე]ლი	inadmissible	ზო(გ(ნ)) : შოულობ/ იშოვ(ნი)	find (by looking) and acquire
შეთუწყნარებლობა	inadmissibility	ზობა	Christmas
შეშინებული	alarmed	ზობადი	capable of being born
შეცდომა	mistake	ზობადობა	birth rate
შეძენა	acquiring	ზორ : 1 (და)აშორებ, 2 (და)შორდები	1 separate X from Y (D), 2 separate from X (D)
შეწუხება	upset(ting)	ზორის	among, between (+ D, more rarely G)
შეხედულება	viewpoint	ზორს	far (away)
შეხვედრა	meeting	ზრადი	whey, serum
ზე : 1 (გა)უშვებ, 2 შეცდომას (და)უშვებ, 3 (შე)უშვებ, 4 (გამო)უშვებ, 5 (მო)უშვები	1 let go, 2 commit an error, 3 let in, 4 let out here, produce, 5 relax loose; give X (D) a rest	ზრია	oats
ზევა	easing	ზრიდტი	script
ზევბულება	leave from work	ზტერ : 1 თვალებს (მი/მო)აშტერებ, 2 (მი/მო)-აშტერდები	1 fix eyes on X (D), 2 stare at X (D)
ზევთული	eased	შუა	between, among (+ D, more rarely G)
ზევდეთი – შვეცია	Sweden	შუაღლე (შუაღლისას)	midday (at midday)
ზევდი	Swede	შუაზე	down the middle, in two
ზევდური	Swedish (thing)	შუბლი	forehead
ზელე : 1 შეელი/უშველი, 2 (მი/მო)-ეშველები	1 aid X (D), 2 go/come to aid X (D)	ზურ : 1 ეშურები (cf. გეშურება), 2 გაეშურები, 3 მი/მოეშურები	1 you are in a hurry to do something (cf. you (D) envy X), 2 you will set off in a hurry, 3 you go/come in a hurry
ზეიდი	seven		
ზეილთაზეილი	great-grandchild		
ზეილიზეილი	grandchild		
ზერ : შვრები	do [present sub-series]		
ზ(გ)რ : 1 (გა)აშრობ, 2 (შე)გაშრება -ში	1 dry, 2 X dries on you (D) in		
ზი(გ) : 1 გშია/გეშიება – მოგშივა, 2 (მო)გშივდება	1 you (D) are hungry, 2 you (D) get hungry		
ზიგ	indoors, inside	შუქნიშ[ა]ნი	traffic-lights
ზიდლი (cf. სპიდი)	AIDS	შულლი	conflict
ზინ	at home	ზფოთ : 1 (შე)აშფოთებ, 2 (აღ)აშფოთებ	1 arouse, stir up, 2 rouse to anger
ზინ : 1 (შე)აშინებ, 2 გეშინია, 3 შეშინდები/შეგეშინდება	1 alarm, 2 you (D) are afraid, 3 you (N/D) become alarmed	ზსაბუნ : (შე)უზსაბუნებ	inject X (D) with Y

ჩ			appears to you (D) (cf. illusory)
ჩაი	tea		
ჩაიღ[ა]ნი	kettle, teapot		
ჩამოსვლა	coming (down)		
ჩ(ა)ნ: <i>I ჩანს,</i>	<i>I it seems, is</i>	ჩენი	our, ours
2 მოჩანს,	visible, 2 is	ჩვეულება	habit
3 (გა)ჩნდება,	visible from	ჩვეულები/სამებრ	as usual
4 (გამო)ჩნდება,	somewhere,	ჩვეულებრივი	usual (as usual)
5 (აღმო)გაჩნდება,	3 come into	(ჩვეულებრივ(ად))	
6 გააჩნია,	being, appear,	ჩვეული	customary
7 მიგაჩნია	4 become visible,	ჩვიდმეტი	seventeen
	clear, 5 X is	ჩიგ(ლ): <i>I ჩივი/</i>	<i>I complain,</i>
	discovered on	იჩივლებ,	2 share (your
	you (D), 6 it	2 შესჩივი/	sorrow) with X
	depends; X (D)	შესჩივლებ	(D)
	has, 7 you (D)	ჩივილი	complaining
	deem X (N)	ჩლუნგი	blunt
		ჩნევ/ჩნი(ვ):	judge, deem,
		(მი)იჩნევ	reckon
ჩანგ[ა]ლი	fork	ჩოჩ[ო]რი	donkey foal
ჩანთა	bag	ჩოჩქოლი	disturbance; to-do
ჩ(ა)რ: (ჩა)სჩარი	stuff X down in	ჩრდილი	shade, shadow
	for Y (D)	ჩრდილოეთი	north
ჩაროზი	dessert	ჩუმ: (გა)სჩუმებ	silence
ჩაქუჩი	hammer	ჩუმი	silent
ჩად: (გა)აჩალებ	set alight	ჩურჩხ[ე]ლა	dried grape juice
ჩემი	my, mine		and flour around
ჩეინ: <i>I (გამო)აჩენ</i>	<i>I reveal (take the</i>		a core of
(ინიციატივას	lead), 2 show		threaded nuts
(გამო)იჩენ),	self, 3 set aside	ჩუტყვევილა (ა)	chickenpox
2 თავს იჩენ,	X for Y (D) to	ჩუქ: ჩუქნი/აჩუქებ	present X as gift
3 (მი)მოუჩენ,	use, assign/		to Y (D)
4 (აღმო)აჩენ	appoint/find X	ჩქარ: <i>I (და)აჩქარებ,</i>	<i>I hasten, 2 hurry</i>
	for Y (D),	2 (და)ეჩქარები,	to do X, 3 you
	4 discover	3 გეჩქარება	(D) are in a
	stop		hurry
ჩერ: (გა)აჩერებ		ჩქარი (ჩქარა)	quick (quickly)
ჩვევ/ჩვი(ვ):	<i>I accustom X</i>	ჩხავ(ლ): ჩხავი/	caw
	to Y	იჩხავლებ	
<i>I (მი)შე)აჩვევ-</i>	(D), 2 grow	ჩხრეი(ვ): <i>I (გა)ჩხრეი,</i>	<i>I search, go</i>
<i>2 (მი)შე)ჩვევი,</i>	accustomed to	2 (გამო)ჩხრეი	through, 2 search
<i>3 გჩვევია</i>	X (D) , 3 you		out
	(D) have as a		
	habit		
ჩვენ	we, us	ც	
ჩვენ: <i>I ა/უჩვენებ,</i>	<i>I show X (to Y</i>	-ც (-ც კი)	also (even)
2 ეჩვენები,	(D)), 2 show	ც: <i>I მი/მოსცემ,</i>	<i>I will give X to Y</i>
3 გეჩვენება,	yourself to X	2 გადა/	(D), 2 will hand
4 (მო)გეჩვენება	(D), 3 it seems	გადმოსცემ,	X on to Y (D),
(cf. მოჩვენებითი)	to you (D),	3 მოგეცემა,	3 it will be given
	4 (some vision)	4 მიეცემა,	to you (D),

5 (და)ეცემი, 6 პატივს სცემ	4 you will be given/give yourself over to X (D), 5 fall down, hurl self down, go down, 6 honour/respect X (D) sky, heaven	4 (შე)ცდები, 5 (გა)ცდები; (გა)სცდები, vs (გა)უცდება, 6 (ას)ცდება, 7 (წამო)გცდება	3 fail to bring object in contact with its target, 4 make mistake, err, 5 remain unused, waste time; go beyond/out of X (D), vs X (D) loses Y (nom.), 6 object fails to hit its target (D), 7 some word unwittingly escapes your (D) lips
ცა			try
ც(ა)დ: 1 (მო)იცილი, 2 (მო)უცილი, 3 (და)აცილი	I wait, 2 wait for X (D), 3 give X (D) time by waiting	ც(ი)ლ: ცდილობ/ (შე)ეცდები	attempt
ც(ა)დ: 1 სცდი, 2 (გამო)სცდი	I try, 2 test	ცა	dance
ც(ა)ვ: (და)იციავ (masdar დაცვა)	defend (defence)	ცეკვ: ცეკვა/ იცეკვებ	naughty
ც(ა)ლ: 1 (მო)აცილი, 2 (მო)იცილი, 3 გცალია, 4 (და)ცილი	I give X (D) free time; tear X off Y (D), 2 make time for self, 3 you (D) have time, 4 empty one (of two)	ცელქობა	naughtiness
ცალი	apart (independently of each other)	ცემ: სცემ	hit X (D)
ცალკე (ცალ-ცალკე)	thirteen	ცემინ: ცხვირს (და)გაცემინებს	you (D) sneeze
ცამეტი	I introduce X to Y (D), 2 get to know, 3 introduce self/ be introduced to X (D), 4 be acquainted with; recognise, 5 can be known, 6 deem	ცენტრი	centre
ც(ა)ნ/ცენ: 1 (გა)იციანობ (Note: root in perfect გაგაცენისა and aorist with 3rd person plural გაგაცენეს), 2 (გა)იციანობ, 3 (გა)ეციანობი, 4 იციანობ, 5 იციანობი, 6 ცნობ	I introduce X to Y (D), 2 get to know, 3 introduce self/ be introduced to X (D), 4 be acquainted with; recognise, 5 can be known, 6 deem	ცეცხლი	fire
ც(ა)რ: (ა)უტრი	vaccinate X (D) against Y	ცე: 1 (ჩა)აქმევე, 2 (ჩა)იცივამ, 3 (გადა)იცივამ, 4 გაცივა	I dress X (D), 2 dress self, 3 get changed, 4 you (D) wear
ც(ა)რ: (გა)ცრი ცარიელი	sieve empty	ცე(ა)ლ: 1 (შე)-გამოცვლი, 2 (გა)ცვლი, 3 (გარდა)-იცვლები	I change, substitute, 2 exchange, 3 pass away
ცდ(ენ)ი: 1 (შე)აციდენ, 2 (გა)აციდენ, 3 (ა)აციდენ.	I lead into error, 2 not make use of, waste; miss (appointment),	ცეც(ი)თ: 1 (გა)ცეცეთ, 2 (გა)ცვდება (perfect გამცეცდარა)	I wear out X, 2 X wears out
		ცეც(ენ)/ცეცენ: 1 ცეცეა/ ჩამოცივიდება (perfect = ჩამოცივენისა/ ჩამოცივიწულა), 2 (და)ცივიდება, 3 (ა)ცივიდება, 4 ბეცევი	I plurality falls (down here), 2 plurality falls down, 3 plurality falls/rushes out (here), 4 X (D) moults, 5 plurality falls down (here)

სცივება/გასცივდება (perfect) = გასციენია/ გასციენია), 5 სცივება/ ჩამოსცივდება, 6 სცივება/ დასცივდება, 7 ხელიდან (გამო)გიცივდება	from X (D), 6 plurality falls down from X (D), 7 plurality falls from your (D) hand cf. ვარდ	ცოცხი ცრემლი ცრემცივირება	brush tear pseudo- scholarship/science
ციგ: 1 ცივა/ სიცივე იქნება, 2 (შე)ცივა, 3 (გა)აცივებ, 4 (გა)ცივდები, 5 (ა)ცივდება, 6 (შე)ცივდება, 7 (ჩა)აცივდები	<i>I</i> it's cold, 2 you (D) are cold, 3 make cold, 4 get/catch cold, 5 air tempera- ture turns cold, 6 you (D) start to feel cold, 7 pester X (D) cold	ცრემოწმე ცული ცუნცულ: <i>I</i> ცუნცულეზ/ იუნცულეზ, 2 მიცუნცულეზი	pseudo- scholar/scientist false witness bad <i>I</i> scuttle, 2 will scuttle up to
ცივი ცივილიზებული	civilised	ცურ: ცურავ/ იურ(ა)ეზ ცური	swim
ცილ: 1 (ა)ცილებ, 2 (ა)იცილებ	<i>I</i> keep X away from Y (D), 2 avoid	ცეპირ: 1 უცეპირი, 2 იცეპირი, 3 გაიცეპირი, 4 გასცეპირი	udder <i>I</i> look at X (D), 2 gaze, 3 gaze out, 4 gaze out at X (D) [2-4 only in present sub-series] <i>I</i> bake X, 2 be baked, 3 bake
ცილისმწამებელი	libelling, slandering	ცხად: <i>I</i> (გამო)აცხადებ, 2 (გამო)იციხადებ, 3 (გამო)ცხებდა	<i>I</i> make clear publicly, declare, 2 present oneself, 3 announce
ცილისმწამებლური	libellous, slanderous	ცხადი ცხარ: (გა)აცხარებ ცხარე	plain make bitter/angry bitter, sour
ცინ: 1 იცინი/იცინებ, 2 დასცინე/ დასცინებ, 3 გაიცინებ, 4 (გა)გეცინებ	<i>I</i> laugh, 2 mock X (D), 3 begin laughing, 4 you (D) burst out laughing	ცხელ: 1 ცხელა/ სიცხე იქნება = ეცხელება, 2 გეცხელა/ დაგცხება, 3 გეცხელება, 4 (გა)აცხელეზ (cf. გაცხელეზს), 5 (გა)ცხელდება	<i>I</i> it's hot, 2 you (D) are/will become hot, 3 you (D) deem to be hot, 4 make hot (cf. you (D) have fever), 5 X becomes hot
ცისარტყელა (ა) ცისფერი ციური ცნობისმოყვარე	rainbow sky-blue, azure heavenly inquisitive	ცხელი ცხენი ცხე[ა]რი ცხვირი ცხვირსაბოცი ცხოველი	hot horse sheep nose handkerchief creature
ცი(ლ): 1 იცი, 2 გეცოდინება	<i>I</i> know, 2 you (D) will know		
ცილ: (შე)გეცილება	you (D) pity X sin		
ციოდა	knowledge		
ციონა	wife		
ცილი	dough		
ციმი	few, a little		
ციობა	you (D) consider to be little/few		
ციბა(ც): გეციბავეზა ციცხ[ა]ლი	alive		

ცხოვრ: ცხოვრობ/ იცხოვრებ	live		(generally/thither/hither)* (masdar
ცხოვრება	living, life		(გა/მი/მო)ძლოლა,
ცხრა	nine		imperative გა/მი/ მოუძებ(თ); cf.
ცხრამეტი	nineteen		two useful
			expressions ეს
			იმას წინ უძღვის
			'this precedes
			that (D)'; რა
			ბრალი/ღვაწლი
			მიგიძღვის ამ
			საქმეში? 'what
			fault/good deed
			lies with you (D)
			in this matter?']
ძ			old
ძაბ: (და)ძაბავ	aggravate, make tense		expensive
ძალ: 1 (და)ძალებ, 2 (მი/მო)ეძალები	1 force X on Y (D), 2 force self on X (D)		dear, valuable
ძალა	strength	ძველი	squeeze through
ძალიან	very, a lot	ძვირი	narrow space,
ძალუა (ა)	uncle's wife	ძვირფასი	
ძარცვ: (გა)ძარცვავ	burgle	ძვ(ებ): (გა)ძვრები	⇒ masdar
ძალღი	dog	გაძრომა	(cf. (გა)აძვრენ)
ძალღური	canine		sneak off (cf. get
ძაბ: 1 (გამო)იძაბებ, 2 (და)უძაბებ, 3 (გამო)სძაბებ, 4 (შე)სძაბებ, 5 იძაბი (Imperfect = იძაბ(ო)დი), 6 ეძაბი (imperfect = ეძაბ(ო)დი) ძე	1 call X out, 2 shout at, send a call to X (D), 3 shout out to X (D), 4 direct a shout at X (D), 5 shout out, say, 6 call to X (D), call X (D) 'Y' son (in patronymics)		X to squeeze through opening); cf. (და)იძვრი (older form of (და)იძვრები)/ დაიძარი/ დაძრულხარ 'you move/moved/ apparently (have) moved' from (და)(ს)ძრავ/ დაძარი/დაგიძრავს 'set X in motion'; Note: კრინტს არ (და)(ს)ძრავ 'you don't utter a squeak'
ძებნა	search(ing)		1 strip X off Y
ძ(ე)ლ: 1 შეძლებ, 2 შეგიძლია, 3 შეიძლება	1 display ability to, 2 you (D) are able, 3 it is possible		(D), flay, 2 your (D) skin is
ძე/ინ: 1 (შე)სძენ, 2 (შე)იძენ, 3 (შე)გეძინება, 4 (და)სძენ	1 acquire X for Y (D), 2 acquire (actively), 3 you (D) acquire (passively), get a child, 4 add afterthought to X (D)	ძ(ე)რ: 1 (გა)აძრობ, 2 ტყავი (გა)გძვრება, 3 (წა)აძრობ	flayed, you are ruined financially, 3 snatch (e.g. ring) off X (D)
ძ(ე)ლ: (გა)ძლები J masdar გაძლომა ⇒ imperative გაძებ(თ) (cf. (გა)აძლ(ო)ბ)	satiate oneself (cf. satiate) [Not to be confused with (გა)მი/მო)უძღვები 'you guide X (D)		

ძილი	sleep	წარბი	eyebrow
ძინ: 1 (და)აძინებ,	1 put to sleep,	წარმატება	success
2 (და)იძინებ,	2 go to sleep,	წარმატებითი	successful
3 გეძინება,	3 you (D) feel	წარმომადგენ[ე]ლი	representative
4 (ჩა)გეძინება,	like sleep, 4 you	წარსული	past
5 გძინავს	(D) drop off to	წასვლა	going, departure
	sleep, 5 you (D)	წეე/წი(ე):	1 afford (e.g. help,
	are asleep	1 (გა)უწეე,	service) to X
ძირი (ძირს)	root (at the base,	2 (ა)სწეე,	(D), drag X
	foot, bottom)	3 შეგწეეს,	aside for Y (D),
ძირითადი	fundamental	4 (მო)სწეე,	2 lift, 3 you (D)
ძლეე (cf.	1 give X to Y (D)	5 (გა)სწეე,	have (strength,
ძლეე/ძლი(ე):	[present sub-	6 (გადა)იწეე,	ability), 4 drag X
1 აძლეე (cf.	series] (cf.	7 (მო)იწეე,	hither, smoke
(და)სძლეე),	overpower), 2 it	8 (და)აწეე,	5 drag
2 გეძლევა,	is given to you	9 სიტყვას	out/aside; rush
3 იძლევი	(D), 3 you give	(შე)აწეე,	off, 6 bend over;
	[present sub-	10 (და)ეწეევი,	budge up,
	series]	11 (და)სწეე,	7 draw to
ძლიერი (ძლიერ)	strong (very,	12 (და)იწეე,	oneself, bring in
	strongly)	13 (და)იწევა,	(harvest =
ძლივს	with difficulty	14 (ჩამო)სწეე,	მოსავს[ალი]; move
ძმა (cf. ლეიძლი ძმა)	brother (cf. blood	15 წინ (წა)სწეე,	up hither,
	brother = lit.	16 წინ (წა)იწეე,	8 bring (misfor-
	liver brother)	17 (მი)ეწეევი,	tune) upon X
ძმისშვილი	brother's child	18 დახმარება	(D); make X
ძმისწული	brother's child	(გა)გეწევა,	catch up Y (D);
ძნელი	difficult	19 ეწევი	put in a good
ძონძ(ებ)ი	rag(s)		word (= სიტყვას)
ძროხა	cow		for X (D), 9 put
ძულ: 1 გძულს,	1 you (D) hate,		in a good word
2 (შე)აძულებ,	2 make X (D)		for X (with Y =
3 (შე)იძულებ,	hate Y,		-თან), 10 catch X
4 (შე)გძულდება	3 conceive		(D) up, 11 lower,
	hatred for, 4 you		move X back a
	(D) begin to		short way,
	hate		12 lower one's
	breast		own X; move
ძუძუ	breast		downwards,
ძღვე[ე]ნი (cf.	gift (cf. present as		wane, sink, drop
(მი)მოუძღვნი	a gift to, dedicate		(e.g. of tempera-
	to X (D))		ture or in value),
წ			13 lose value/
წაბლი	chestnut		status, 14 draw X
წადილი	yeaming		downwards,
წამ[ა]ლი	medicine		15 move X
წამი	second		forward, 16 move
წამლ: (მო)წამლავ	poison		forward, 17 gain

	ground on, catch up with X (D), <i>I</i> help is afforded to you (D), <i>I</i> 9 draw (in some direction), smoke [present sub-series]; pursue (some activity/one's own path (D), aorist ეწიე, perfect სწევიახარ, cf. you (D) meet good fortune (ბედნიერება გეწევა/გეწეა/გწევა); put up resistance (წინააღმდეგობა) towards X (D) (გაუწიე/გაგიწევა); go in for, perform (agitation = აგიტაცია) (გასწიე/გაგიწევა) member	<i>I</i> 1 აღწერ, <i>I</i> 2 (ს)წერია	are you writing = [present sub-series], <i>I</i> 1 describe, <i>I</i> 2 be written
წევრი		წერა-კითხვა	writing and reading
წ(ებ)წემ/წოლ:		წერილი	letter
<i>I</i> წევბარიწვები (masdar წოლა),		წერწა	honeysuckle
<i>2</i> (და)წვები (masdar დაწოლა),		წესდება	constitution
<i>3</i> (მი/მო)აწვები		წესი	rule, order, law
წელთაღრიცხვა	year reckoning, era	წესიერი	proper, ordered
წელი (წელს)	year (this year)	წესრიგი (cf. დღის წესრიგი)	order (cf. agenda)
წელიწადი	year	წგ: <i>I</i> (და)წვაგ,	<i>I</i> burn, <i>2</i> your (D)
წერ: <i>I</i> (და)წერ,	<i>I</i> write, <i>2</i> write to X (D), <i>3</i> write down, record,	<i>2</i> თვალეზი (და)გეწვის	eyes are burning
<i>3</i> (ჩა)წერ,	<i>4</i> write down a list, <i>5</i> copy,	– (და)გეწვება	
<i>4</i> (ჩამო)წერ,	<i>6</i> sign X (D),	წგდ: <i>I</i> (მი/მო)აწვდღი,	<i>I</i> hand to, make available to X (D), <i>2</i> reach out and attain X (D)
<i>5</i> (გადა)წერ,	<i>7</i> write on X (D), <i>8</i> ascribe X to Y (D),	<i>2</i> (მი/მო)სწვდღები	
<i>6</i> ხელს (მო)აწერ,	<i>9</i> enrol, <i>10</i> what	წგვ/წვი(ვ):	<i>I</i> invite, <i>2</i> issue invitation to X [present sub-series]; visit X (D) as a guest, <i>3</i> occasion, cause
<i>7</i> (და)აწერ,		<i>I</i> (მი/მო)იწვევ,	
<i>8</i> (მი)აწერ,		<i>2</i> ეწვევი,	
<i>9</i> (ჩა)ეწერები,		<i>3</i> (გამო)იწვევ	
<i>10</i> რას იწერები?,		წგინ: <i>I</i> (და)აწვენ,	<i>I</i> make lie down, put to bed, <i>2</i> move recumbent X
		<i>2</i> (გადა)აწვენ	
		წგ[ენი]	juice
		წგერი	beard
		წგემ:	it rains
		წემს/იწვიმებს	
		წვიმა	rain(ing)
		წ(ვ)რთ: აწრთობ	temper
		წერთ(ენ):	train
		(გა)წერთნი	
		წგრილი	slim, fine
		წგრილღება	thin-hooved
		წგნთსაცავი	library
		წგინი	book
		წითელა (ა)	measles
		წითელი	red

წილი	lot	წონ: 1 (მო)იწონებ, 1 approve, 2 you
წინ	in front (adv.) of, before, ago (+ G)	2 მოგწონს/ მოგეწონება წონა (D) like
წინა (ა)	one in front; former; prior	წრუწუნ: 1 წრუწუნებ/ იწრუწუნებ, 2 დაიწრუწუნებ
წინააღმდეგ	against (+ G)	წუთი minute
წინააღმდეგ:	oppose X (D)	წულა boot
ეწინააღმდეგები	opposing	წუხ: 1 (შე)აწუხებ, 1 I disturb, trouble, 2 წუხ(ხ)არ, 2 be disturbed/ 3 (შე)(ს)წუხდება upset, 3 become troubled, trouble oneself over
წინააღმდეგი	in the past, ago (just now, recently)	წუხელ last night
წინათ (ამას წინათ)	in the past, ago (just now, recently)	წყ(გ): 1 (მო)აწყობ, 1 I arrange (e.g. meeting), 2 (და)აწყობ, 2 arrange, lay out (things), 3 (ჩა)აწყობ, 3 arrange (by cunning means), 4 გააწყობს, fix, 4 it is convenient for you (D), 5a გაეწყობა?, 5a get into (university = -ში), 5b settle into X (D), 6 რა გაეწყობა?, 6 what's to be done?, 7 be arranged somewhere, 8 აწყვია, 8 ხელს (შე)უწყობ
წინასიტყვაობა	preface, introduction	წყ: (და)იწყებ წყ[ა]ლი water
წინასწარ	in advance	წყდ: 1 (მო/მო)აწყდება, 1 (მო/მო)აწყდება, 2 (წა)აწყდება, 2 (წა)აწყდება, 3 გული (და)გწყდება წყეინ: 1 აწყენ, 1 I harm, upset, 2 გწყინს/ 2 cause an upset გეწყინება, stomach, 2 you
წინაშე	in front/the face of (+ G)	
წინდა	sock, stocking	
წინდახედულება	foresight	
წინსაფ[ა]კრი	apron	
წინ: 1 (შე)წირავ,	1 sacrifice/ dedicate	
2 (შე)ეწირები	X to Y (D), 2 sacrifice oneself to X (D)	
წისქვილი	mill	
წიწაკა	pepper (capsicum)	
წლებანდელი	of this year	
წლეულს	this year	
წლიური	annual	
წმენდ: (ვა)წმენდ	clean, clear the	
ხმას (ვა)იწმენდ	throat	
წოდ: 1 (მი/მო)- აწოდებ	1 hand/make X available to Y (D), 2 issue call to X (D) to do Y	
= (მი/მო)აწვდი,		
2 (მო)უწოდებ	1 call X (D) 'Y', 2 you (D) get called	
წოდ: 1 უწოდებ,	calling, title	
2 გეწოდება	vocative	
წოდება		
წოდებითი	1 suck, 2 give X (D) (breast = ძუძუ) to suck	
წოგ: 1 (მო)წოგ,	1 weigh X, 2 how much do you weigh?	
2 (მო)აწოგებ		
წონ: 1 (ა)წონი,		
2 რამდენს იწონი?		

3 (მო)გწყინდება	(D) feel distress, annoyance, 3 you (D) become annoyed, distressed, fed up with X	ბიზ: (გა)ჭიმავ	stretch, make taut, spin out
წყვეიტ/წყდ:	1 I decide X, 2 break off, liquidate, 3 stop, 4 snap off one's own X (e.g. button ლილი on a coat პალტოზე); break free when tied up; explode in anger, 5 be decided	პირ(ე): 1 (და)გპირდება, 2 ჰირს, 3 გჰირს, 4 გიჰირს	1 I you (D) need, 2 be difficult, 3 you (D) suffer from X, 4 you (D) are in trouble
1 (გადა)წყვეტ, 2 (გა)წყვეტ, 3 (შე)წყვეტ, 4 (აი)წყვეტ, 5 (გადა)წყდება	1 I calm X down, 2 accept	(შენი) ჰირიმე! (შენი თვალ(ებ)ის) ჰირიმე! ჰიქა	darling! (your darling eye(s))
წყვეტილი	become angry	ჰიხინე: ჰიხინეზ/ იჰიხინეზ	glass, cup neigh
წყნარ:	1 (და)აწყნარებ, 2 (შე)იწყნარებ	ჰეკა ჰეკიანი/ჰეკიანი ჰლეკი	intelligence intelligent tuberculosis
წყნარ: (გა)წყნარებ	become angry	ჰმუნ: (შე)ჰმუნნი	scrunch up
წყურ: 1 გწყურია/ გეწყურება, 2 (მო)გწყურდება	1 I you (D) are thirsty, 2 you (D) become thirsty	ჰორი ჰრილობა ჰურტ[ე]ლი ჰურტუტანა ჰუჰეი ჰუჰეიანი ჰეი(ლ): ჰეივი/ იჰეიველზ	rumour wound crockery crevice dirt dirty squel
ჭ		ხ	
ჭ(ა)მ: 1 ჰამ, 2 (შე)ჰამ, 3 იჰმება, 4 აჰმე, 5 წაიჰამ	1 I eat, 2 devour, 3 is edible, 4 feed X to Y (D), 5 snatch a bite of X	1 ტუნს/ხელს (შე)ახებ, 2 (შე)ხებთ (რაც შეეხება)	1 I bring lip/hand into contact with X (D), 2 touch X (D) (as far as X (D) is concerned)
ჰარხ[ა]ლი ჰედალი ჰედ(ვა)	beetroot malleable hammering	ხ(ა)დ: 1 (გა)ხდი, 2 (გა)იხდი, 2a (მო)იხდი, 3 (გა)ხდები, 4 (გადა)იხდი, 5 (გადა)გხდება, 6 (მო)ხდება, 7 (მო)გხდება, 8 (ა)ხდი (ნამუსს (ა)ხდი), 9 (ა)გხდება, 10 მადლობას (გადა)უხდი, 11 (გა)ახდევინებ	1 I make X something; remove clothing X from Y (D), 2 remove get undressed, 2a remove one's own headgear X, 3 become; grow thin, 4 pay, 5 something (e.g. payment) devolves upon you (D), 6 X happens,
ჰერ/ი: 1 (და)იჰერ, 2 გიჰირავს	1 I catch, arrest, 2 you (D) hold		
ჰერი: 1 (გა)ჰრი, 2 (და)ჰრი, 3 (გადა)ჰრი, 4 (მო)სჰრი = (მო)აჰრი	1 I cut (in two), 2 cut up, wound, 3 cut across, 4 cut X off Y (D)		
ჰეავი	rye		
ჰიანურ: (გა)აჰიანურებ	spin out, lengthen		

12 ბოლიშს (მო)უხდი	7 X happens to you (D); X suits you (D); 8 raise X from Y (D) (you rape X (D)), 9 X (e.g. dream) is realised for you (D), 10 thank X (D), 11 make X (D) make Y become something; make/help X (D) undress (either X or Y, in which case Y is governed by -თვის), 12 apologise to X (D)	ხდენ: 1 (მო)ახდენ (cf. (მო)ხდება), 2 (წა)ახდენ (cf. (წა)ხდება)	1 effect/make X happen (cf. X happens), 2 ruin (cf. X fails, X becomes ruined/ no good) tree
ბაზი	line	ხე: 1 ხედავ/ნახავ vs ხედავ/დაინახავ, 2 იხედები, 3 დახედავ (დახე(თ)! = დახედე(თ)!; მზე დახედავს), 4 დაიხედავ, 5 წახედავ, 6 წაიხედავ, 7 შე(მო)ხედავ, 8 შე(მო)იხედავ, 9 მი/მოხედავ, 10 მი/მოიხედავ, 11 გახედავ, 12 გაიხედავ, 13 გადახედავ, 14 გადაიხედავ	1 see, vs notice, 2 be seen/visible; look (e.g. forward = წინ), 3 will look down at/examine X (D) (Look!; the sun will send down its light), 4 will examine one's own (e.g. finger = თითზე); look down, 5 will look down into/ familiarise oneself well with X (D), 6 will look down into, 7 will look into/ take a look at X (D), 8 will look into, 9 will look at/pay attention to X (D) thither/ hither, 10 will look thither/ hither (მოიხედავ may mean 'will get better'), 11 will look out at/go outside to meet X (D), 12 will look out, 13 will look over/ across at X (D), 14 will look over/ across
ბათრი	honour		
ხალტურობა	being on the make		
ხალხი	folk, people		
ხალხური	folk- (adj.)		
ბ(ა)ნ: (მო)ხნი	plough		
ხანდახან	from time to time		
ხ[ა]ნი	time		
ბარ: 1 (გა)ახარებ, 2 გიხარია/გაგი/-ეხარდება, 3 დახარი	1 I make X joyful, 2 you (D) are joyful, 3 look upon X (D) with joy [present sub-series]		
ბ(ა)რ: 1 (და)ხრი, 2 (და)იხრები	1 I bend X down, 2 bend down		
ხარი	bull		
ხარისხი	quality		
ხარისხოვანი	of good quality		
ხარკი	tax		
ხასიათ:	write description		
(და)ახასიათებ	of		
ხასიათი	mood		
ხატ: 1 (და)ხატავ, 2 (გამო)ხატავ	1 I paint, 2 represent, portray		
ხატი	icon		
ხაჭაპური	cheese-bread		
ხაჭო	curd cheese		
ხახვი	onion		
ხბო	calf	ხეგ/ხი(გ): (და)ხეგ (Note: უკან (და)იხეგ)	tear into pieces (Note: retreat)
		ხეთქ: (გა)ხეთქ	split

ბ(ე)ლ: გახლავართ, გახლავით, გახლაიან (გეახლებით, გეახლებით, გხლებივართ)	polite expressions for 'I am/we are', 'X is', 'they are' (I am, was, apparently was/ have been in attendance upon you (pl.) (D), at your (pl.) service)		(D), store up X for Y (D), 8 make X hit target Y (D)
ხელ-ახლა	for a second time	ხვევ/ვხი(ვ):	<i>I</i> wrap up (e.g. ხათაბალაში 'in misfortune'/ 'bother'), 2 bind up (e.g. (მ)ჩვარში 'in a rag'), 3 get wrapped up in, wrap oneself up in X (= -ში), 4 embrace X (D), 5 wrap around (make X (D) dizzy)/ (smother X (D) with Y), 6 impose/force X upon Y (D), 7 wrap around (impose X upon Y (D)), 8 turn (thither/hither), 9 turn off
ხელგაშლილობა	generosity	1 (გა)ახვევ,	
ხელთათმანი	glove	2 (შე)ახვევ,	
ხელი	hand	3 (გა)ეხვევი,	
ხელსუფლება	power, government, authority	4 (გადა)ეხვევი,	
ხელმეორედ	for a second time	5 (და)ახვევ (თავბრუს (და)ახვევ)/ (თავს/თავზე (და)ახვევ), 6 თავს/თავზე (მო)ახვევ,	
ხელმისაწვდომი	accessible	7 (შემო)ახვევ (თავს/თავზე (შემო)ახვევ), 8 (მი/მო)უხვევ,	
ხელმწიფე	emperor	9 (გადა)უხვევ	
ხელოვანი	artist	ხველ: 1 (და)ახველებ, 2 (და)გახველებს	
ხელოს[ა]ნი	artisan	ხვეწ: 1 (შე)ახვეწებ, 1 you entreat X (D) on behalf of Y, 2 entreat X (D)	
ხელ-პირი	hands and face	ხვეტ: (მო)იხვეტ	earn for oneself
ხელსაწყო	tool	ხვერ/იტ:	<i>I</i> perforate,
ხელსახოცი	towel	1 (გა)ხვერეტ,	2 execute by shooting
ხელდასი	wage, salary	2 (და)ხვერეტ	charm
ხელშეკრულება	contract	ხიბლ: (მო)ხიბლავ	bridge
ხემს: წაიხემსებ	you will snatch a bite to eat	ხილი	seeing
ხენდრო	strawberry	ხილვა	observable
ხერხ: (მო)ახერხებ (cf. ხერხი)	manage (cf. trick)	ხილვადი	fruit
ხვალ (ხვალამდე)	tomorrow (till tomorrow) of tomorrow	ხილი	danger
ხვალინდელი	of tomorrow	ხიდათი	voice
ხვ(ე)დ(რ):	<i>I</i> meet X (D) (cf. meeting), 2 be somewhere to meet X (D), 3 hit/come into contact with X (D) as target, land somewhere, 4 realise, 5 fall to your (D) lot, 6 arrange for X to meet Y (D), 7 bring X into contact with Y	ხმა	sword
1 (შე)ხვდები (cf. შეხვედრა),		ხმ[ა]ლი	<i>I</i> use, 2 use X for the benefit of/
2 (და)ხვდები,		ხმარ: 1 ხმარობ/ იხმარებ,	
3 (მო)ხვდები,			
4 (მი)ხვდები,			
5 წილად გხვდება,			
6 (შე)ახვედრებ,			
7 (და)ახვედრებ,			
8 (მო)ახვედრებ			

2 (მო)ახმარ(ებ), 3 (და)ეხმარები	to help Y (D), 3 help X (D)	ს(ც)ნ: 1 (ა)ხსნი, 2 (გა)ხსნი, 3 (და)ეხსნენ	<i>I explain, 2 open, 3 leave X (D) alone</i>
ხმაური	noise	სსოგ: გახსოვს/ გეხსოვება	<i>you (D) remember</i>
ხმლიანი	having a sword as a rule	ხტ: 1 ხტი, 2 (ა/შე)ხტები	<i>I jump [present sub-series], 2 jump up/into</i>
ხოლმე	conditional	ხუთი	<i>five</i>
ხოლმეობითი	but; whereas; however	ხუთიანი	<i>5 out of 5 = top marks</i>
ხოლო	surely	ხუთშაბათი	<i>Thursday</i>
ხომ	corn, wheat	ხულიგ[ა]ნი	<i>hooligan</i>
ხორბ[ა]ლი	meat	ხუმარა (ა)	<i>jester, jesting</i>
ხორცი	having flesh, corporeal	ხუმბ: 1 ხუმრობ/ იხუმრებ, 2 ეხუმრები, 3 წაიხუმრებ, 4 წაეხუმრები	<i>I joke, 2 joke with X (D), 3 have a little joke, 4 have a little joke with X (D)</i>
ხორცუესხმული	realised, made flesh	ხუმრობა	<i>joking</i>
ხოც: 1 (და)ხოცავ, 2 ცხვირს (მო)იხოცავ,	<i>I kill (many), 2 wipe one's nose, 3 you (pl.) are killed, die</i>	ხურ: 1 (და)ხურავ, 2 (და)ახურავ, 3 (და)იხურავ	<i>I cover, shut, 2 put headgear on X (D), 3 put on one's own headgear</i>
3 (და)იხოცებით		ხურდა	<i>change in money</i>
ხოხ: 1 ხოხავ/ იხოხებ, 2 მოხოხავ,	<i>I crawl, 2 come crawling, 3 go crawling, 4 crawl</i>	ხურდა(ე): (და/გადა)- ხურდავევ	<i>change (money)</i>
3 მიხოხავ, 4 დახოხავ, 5 (შე)ხოხდები	<i>about, 5 crawl into</i>	ხურმა	<i>persimmon</i>
ხჩ(ე): (და)ახჩობ	choke, drown, suffocate X	ხმირი	<i>frequent</i>
ხრწ(ე)ნ: (გა)ხრწნი	corrupt	ჯ	
ხსენ: 1 (გა)ახსენებ, 2 (გა)იხსენებ, 3 (გა)გახსენდება, 4 (მო)ახსენებ (cf. მოხსენება), 5 მოგეხსენებათ, 6 (შე)ახსენებ	<i>I remind X (D) of Y, 2 recall deliberately, 3 you (D) recall inadvertently, 4 tell X (D) something [polite]; give information to superior/official gathering (cf. conference paper), 5 you (pl.) (D) know [polite], 6 remind X (D) of Y</i>	ჯავ[ა]რი ჯაგრისი ჯამაგირი ჯამი ჯანდაბა ჯანდაბური ჯანმრთელი ჯანმრთელობა ჯანყი ჯარი ჯარისკაცი	<i>bristle brush wage bowl hell hellish, damned healthy health rebellion army soldier</i>
ხსენი: (მო)იხსენიებ	mention	ჯახ: 1 (და)აჯახებ, 2 (და)ეჯახები	<i>I crash X against Y (D), 2 crash into X (D)</i>
		ჯგუფი	<i>group</i>

ჯდ/ხი/ჯექ (cf. სხ(ც)დ):	<i>I be seated, 2 sit down, 3 sit down</i>	აქაურობასი)	wood!)
1 ზინარ/იჯდები (masdar ჯდომა),	<i>inside, board, 4 sit down by X (D), 5 it costs</i>	ჯეაროს[ა]ნი	crusader
2 (და)ჯდები (masdar დაჯდომა),	<i>you (D)</i>	ჯიბე	pocket
3 (ჩა)ჯდები,		ჯილო	prize
4 (მი/მო)უჯდები,		ჯიბი	jeep
5 (და)გიჯდება		ჯიუტ : <i>I ჯიუტობ/იჯიუტებ,</i>	<i>I behave obstinately,</i>
-ჯერ	<i>times</i>	2 (გა)ჯიუტდები	<i>2 become obstinate</i>
ჯერ	<i>yet; first</i>	ჯიუტი	<i>obstinate</i>
ჯერ : <i>I (და)აჯერებ,</i>	<i>1 convince, satisfy,</i>	ჯიქ[ა]ნი	<i>udder</i>
2 (და)იჯერებ,	<i>2 believe (thing),</i>	ჯობ : <i>I აჯობებს</i>	<i>I it will be better</i>
3 (და)უჯერებ,	<i>3 believe (person)</i>	(cf. აჯობებ/აჯობე/	(cf. worst/
4 (და)იჯერება,	<i>(D), 4 it is</i>	გიჯობებია	worsted/
5 (და)გეჯერება,	<i>credible, 5 you</i>	= გიჯობნია),	apparently
6 (და)სჯერდები	<i>(D) find it credible, 6 be satisfied with X (D)</i>	2 ჯობია	(have) worsted),
		ჯორი	<i>2 it is better</i>
		ჰ	<i>mule</i>
ჯერჯერობით	<i>for the time being, so long</i>	ჰაერი	<i>air</i>
ჯვ[ა]რი (ჯვარი)	<i>cross (touch)</i>	ჰინდური	<i>Hindi (thing)</i>
		ჰო	<i>yes</i>
		ჰოლა	<i>well</i>

Note: In the first edition of this grammar the construction for 'X related Y to Z' was given with nominative X + dative Y and dative Z, as in კაცი მეგობარს მანქანის ისტორიას მოუყვა *the man related the history of the car to his friend*, though it was noted that on the street one heard the ergative construction, as in კაცმა მეგობარს მანქანის ისტორია მოუყვა. However, speakers consulted for this second edition almost without exception accepted only this latter, neologistic construction. In the first edition no example for this verb in the perfect was included; according to the original construction, as assumed by the editors of the Georgian Academy Dictionary, the construction would have been: კაცი მეგობარს მანქანის ისტორიას მოჰყოლია, but the modern preference has აცხს მეგობარს მანქანის ისტორია მოუყოლია. The pluperfect of the verb is then old style მოჰყოლიდა vs new style მოეყოლა, and the IIIrd subjunctive old style მოჰყოლიდეს vs new style მოეყოლოს. One should additionally note that the perfect for the bivalent form of the verb (i.e. without the notional indirect object) is given in the Georgian Academy Dictionary as either მოჰყოლია or მოყოლიდა *X has evidently related Y*.

Another variant not presented in the first edition was noted in the final days of preparation of the present volume – this concerns the pluperfect of the verb in the expression (მე მათ) ახსნა-განმარტებას ჩამოვართმევ *I shall take a statement from them*. In the aorist this would be (მე მათ) ახსნა-განმარტება ჩამოვართვი, and in the perfect (მე მათთვის) ახსნა-განმარტება ჩამომირთმევი. However, according to the account in the first edition the pluperfect was presented as (მე მათთვის) ახსნა-განმარტება ჩამომერთვა, while the recently encountered examples have (მე მათთვის) ახსნა-განმარტება ჩამომერთმია.

Translations of literary texts

Lesson 1

I love a chicken's tongue,
Its flying over from on high,
Its flank-thigh-rump-neck,
A little piece of collar-bone;
If you also add in the chine,
That'll just do me fine!

Lesson 2

Iavnaninao,
Sleep, little darling,
Iavnaninao,
Dawn has not yet come,
Iavnaninao,
The stars have risen,
Iavnaninao,
The moon has taken fright,
Iavnaninao,
The givers of light are coming,
Iavnaninao,
They bring sleep by knapsack,
Iavnaninao,
I'll take this to my little chap,
Iavnaninao,
I'll fill his eyes with sleep,
Iavnaninao,

Lesson 3

The reason I sing is not that I should
sing
Like a wild bird;
Not only for sweet sounds
Did heaven send me here to earth.
Heaven appoints and the nation rears me,
A heavenly body (reared by) an earthly
one;
I speak with God with the aim
Of leading the nation forward . . .

Lesson 4

Come, let's see the vine, what ate up the
vine?
I went, I saw the vine, a goat ate up the
vine.
Come, let's see the goat, what ate up the
goat?
I went, I saw the goat, a wolf ate
the goat.
A wolf ate the goat, the goat ate up the
vine.
Come, let's see the wolf, what ate up the
wolf?
I went, I saw the wolf, a gun ate
the wolf.
A gun ate the wolf, the wolf the goat,
The goat ate up the vine.
Come, let's see the gun, what ate up the
gun?
I went, I saw the gun, rust ate the gun.
Rust ate the gun, the gun the wolf,
The wolf the goat, the goat ate up
the vine.
Come, let's see the rust, what ate up the
rust?
I went, I saw the rust, earth ate the rust.
Earth ate the rust, the rust the gun,
The gun the wolf, the wolf the goat,
The goat ate up the vine.
Come, let's see the earth, what ate up the
earth?
I went, I saw the earth, a mouse ate the
earth.
A mouse ate the earth, the earth the gun,
The gun the wolf, the wolf the goat,
The goat ate up the vine.
Come, let's see the mouse, what ate up the
mouse?

I went, I saw the mouse, a cat ate up the mouse.

A cat ate the mouse, the mouse the earth,
The earth the rust, the rust the gun,
The gun the wolf, the wolf the goat,
The goat ate up the vine.

Lesson 5

Hug me quickly to the bosom, nani-nanina,
And I'll sing to you, darling, nani-nanina!
The cursed Turk is moving along the road,
nani-nanina,

Smitten by your father's axe, nani-nanina.
The foe is threatening again, nani-nanina,
The Turks have ravaged us, nani-nanina,
They snatch everything away from man,
nani-nanina.

Then they darken the sun for him,
nani-nanina.

In front the Turks, the tormentors,
nani-nanina,
Behind the punishers pursue them,
nani-nanina,

They have looted our possessions,
nani-nanina,

They have put our wicker-dwellings to the torch,
nani-nanina.

Your father is not here, nani-nanina,
And those of us left in Urta, nani-nanina,

Are hiding, gripped by fear,
nani-nanina,

Your father's fighting the foe, nani-nanina,
Your father left you this command:
nani-nanina,

Let him soon follow in my footsteps,
nani-nanina,

Your father realised, when he said it,
nani-nanina,

That you are destined to become a hero,
nani-nanina,

Everything is ready, nani-nanina,
A grey stands saddled, nani-nanina,
Mount up and follow the path, nani-nanina,
And I give you this commission:
nani-nanina,

Even if a 100 come upon you, nani-nanina,
Do not violate the price of a hero,
nani-nanina,

And to the enemy never shew, nani-nanina,
Your back – remember this!
nani-nanina.

Lesson 6

A variegated butterfly was intoxicated
And bedazzled by a violet . . .
A lad crept up on it,
He caught it and rejoiced . . .

Affectionately he said to it:

'Butterfly,
With what do you sustain yourself?
How are you not tired the whole day
By restlessly being on the wing?'

The butterfly said to him: 'In the meadow

I live without a care . . .
There flowers have unfolded
For me to feed on and suck.
What time I have I sweetly spend,
I fly about as I wish,
But I am not long-lived . . .
Let me go . . . Don't delay me!'

The lad released it from his hand,
The gentle butterfly flew out . . .
And, as if as a mark of gratitude,
Slowly fluttered around his head.

Lesson 7

I see destiny's peak,
A white area is there.
I am lying in my room,
And in the sky is the moon.

Tonight I shall write a poem,
Since I'm awaiting death.
And I want to keep in face
Right now the moon's quick pace.

Here sleep is all around,
What's left is memory.
The sky has cleared up proud,
And there is no sign of cloud.

I see destiny's peak,
A white area is there.
I am lying in my room,
And in the sky is the moon.

Lesson 8

Gigla the chatterbox is studying,
The sun gaped in upon him:

'Gigla, that's enough studying for you,
Now's a good time to go out . . .
Come on out, have a little play,
No-one will tell your father!'

'No, oh sun, my lady-sun,
First let me finish studying! . . .'
Gigla started to write,
A bird began to sing:
'Gigla, that's enough studying for you,
Now's a good time to go out . . .
Come on out, have a little play,
No-one will tell your father!'
'No, oh wagtail-bird,
I've been visited by a master . . .
If you leave off singing,
Then I too will leave off writing! . . .'
Gigla goes on studying his lesson,
Not looking at the fruit in the
garden . . .
From the garden a cherry
Seeks to catch his eye.
'Gigla, that's enough studying for you,
Now's a good time to go out . . .
Come on out, have a little play,
No-one will tell your father!'
The child left off studying,
Not that studying had tired him . . .
He came outside,
He called to his friends:
'Who was calling to me just now?
Present yourself here for a moment! . . .'
The sun smiles down on Gigla,
The bird sings to him,
The cherry in shame
Began offering him a huge fruit-laden
branch . . .

Lesson 9

Should my yearning be to cry,
What , pray, does each of you desire?
One laughs, another weeps,
Such is the world.
Whoever amongst you has no liking of
tears,
That one of you should not sit by me;
Master of a crying pipe
How shall I become your equal (literally:
extend my foot to you)?!
But just once shall we learn,
Which one of us stands close(r) to God.

Lesson 10

The broad meadow covered in snow
Had seemingly fallen into a deep sleep,

And the veiled, thick forest's
Face had become quite set in stone.
From nowhere was heard
Either sound of prey or cry of men,
All around from horizon to horizon
Stood silence, like the sleep of the dead.
And in this silence-enveloped meadow
The freeze gradually strengthened;
Now up in the mountains and now below
It would seat itself in regal fashion.
It would sit and the while its eye
Not remove from the well-trodden path,
It wanted to reveal its power,
To meet face on any coming traveller.
And lo there appeared on the path
A child with books tucked under armpit!
With quick step, with face full of life
He was scuttling to school.
Jack Frost thereupon turned toward him
And angrily stood in front of him:
'Child, fool,' it suddenly yelled at him,
'I advise you to return home at once.
Stubbornness will get you nowhere
with me,
Your red colour is soon going to change;
Know that for glory over you
I'm prepared to die a bitter death.'
The small child hears all this,
He's cold and shivers with all his body,
Yet he does not stand still, rubbing his
hands
He bounds away and thumps his feet on the
ground as he goes.
Jack Frost's angered and his anger grows
At the small child's boldness,
Increases his sting and lights a fire
On the child's cheeks and ears.
Our little chap was sorely troubled,
His hands and feet were quite frozen . . .
'Woe, mother!' suddenly echoed around
And tears poured from the poor fellow.
But even so he was not totally alarmed,
He didn't stand still, he didn't pause!
Suddenly, with all his might and power,
He nimbly darted off to school.
The little chap runs, he runs and . . . lo
The school-window and the light
of fire!
Thereupon he utterly forgot
Both Jack Frost and his vaunting.

Lesson 11

I am a bard of love
I beautify the mother-tongue,
I am a creator of songs,
For all to use for pleasure.

I am a reconciler of nations,
For all I lay a spread of roses,
I am enemy only to the one
Who bares his teeth at love.

I came into being in the 19th century,
I shall move about/down into the 20th as
a guest,
I shall keep versifying Georgian,
Till I go down into the grave.

Many people will think of me,
When I depart from this world,
I shall take love along with me,
Without it I shall not go.

I have never been bereft of verse,
I was ever ready, whoever asked whatever
of me,

I do not yet, living, have value,
So that, if I die, none of you will start to
mourn.

Ietim-Gurdzhi will turn his back on you,
If he goes, he won't come back,
Rust(a)veli's fosterchild
And the second Sayat-Nova.

Lesson 12

Our Father that art in heaven,
Hallowed be thy name,
Thy kingdom come,
Thy will be done,
On earth as it is in heaven.
Give us this day our daily bread
And forgive us our trespasses,
As we forgive them that trespass against us,
And lead us not into temptation,
But deliver us from evil;
For thine is the kingdom, the power and the
glory
For ever and ever. Amen.

Lesson 13**Some points about computers***Lik'a Ch'ant'uria*

The 20th century, together with several
other important discoveries, has entered

history as the century of the computer. In
truth, this amazingly intelligent machine has
brought about a really great revolution in
the world of modern civilisation. It is
gradually becoming an indivisible part of
our life, and, to that extent, the whole of our
civilised world is unimaginable without this
truly great discovery of the century.

Two main types of computer exist:
analogue and digital. Digital computers
make use of electrical signals in on-off
format. Society has essentially become
familiar with the digital computer thanks to
the spread of pocket-calculators and other
clever devices (type-writers, washing
machines).

A digital computer consists of four main
parts:

1. The processor, which fulfils commands, arithmetic, logical operations on stored data.
2. The memory, or place for storing information.
3. The information entry-retrieval device. Information is often entered by typing (by use of a keyboard) or by means of diskettes [or] cassettes. The information to be retrieved, on the other hand, comes out on the screen, on printers (from where the copying of the text is possible) and on diskettes.
4. Communication devices, which give computers the means to "converse" with other machines and devices. This device contains modems, which link computers with the telephone-line and networks which give machines the power to converse with other machines at great speed.

Modern computers can be divided into
three main categories according to their
size and capabilities: micro-computers,
mini-computers and main-frames. Micro-
computers are the usual computers which
we have all seen.

Lesson 14**Andria Balanchivadze**

Georgian musical art [and] Georgia's
cultural life have suffered a most grievous
loss: at the age of 86 has passed away
Andria Balanchivadze – the great composer
and social activist, a remarkable pedagogue
[and] educator, who was himself tirelessly
active even in venerable old age and was

even still setting his imprint on the homeland's spiritual culture.

Especially great is Andria Balanchivadze's legacy; he did not shun a single area of musical creativity, which is in terms of genre multifaceted, and everywhere has set the stamp of his own illuminating words. But from the very start in his music were incised the main genre-related tendencies in the guise of symphonic, concert-instrumental and ballet music, and in each of them he fulfilled a foundation-laying [and] leading role in the nation's musical art.

Andria Balanchivadze was born on 19th May 1906 in St. Petersburg in the family of Melit'on Balanchivadze, the author of the first Georgian opera. In 1926 he graduated from the Tbilisi Conservatory in the fields of composition ([studying] with Prof. M. Ippolitov-Ivanov) and piano ([studying] with Prof. I. Eisberg). He continued to study and in 1931 graduated from the Leningrad Conservatory in composition [having studied] with Prof. A. Zhitomirskij and specialising in the piano – with Prof. M. Yudina.

He enjoyed great authority even outside the frontiers of Georgia; he was friends with the great musicians of the day. It is sufficient that we name among them one of our century's greatest composers, Dmitry Shostakovich.

More than one generation of Georgian musicians will be boundlessly grateful to Andria Balanchivadze for being a most refined musician and personality; his name and memory will light up the future of Georgian music like a large ecclesiastical candle.

Lesson 15

No wheel has here traversed a track:
On horseback would they fly up to the tall
towers.
Then the deities of the hunt would slay
those riders
And send flying upwards their golden
plaits.
Still each manly one bore
His own portion of torment and trial,
Still none returned from the path
And escaped from the untrodden rocks.

Today we strive to go to the very top,
With pick-axe we hew out a path step-by-
step,
Where as a permanently frozen
wave
The white summit has reared itself up.
Ushba stands among the clouds, like a
vision,
Nowhere in sight is a trace of horses'
hooves . . .
Most of all the summit charms us
By nearness to the untouched snow.

Lesson 16

Just now the sky was thundering,
The trees were trembling with
fear . . .
To earth
The downpour were knocking the fledglings
from their nest . . .
Now such a calm reigns all around,
It's as if, . . . what happened
Happened some time in the past,
And not just now.

Lesson 17

'Winfried, how, sir, did your acquaintance with the Georgian language start? Was this encounter accidental or a regular extension of your scholarly interests?'

'We can't categorically style it either the one or the other.'

'In what way did the "Georgian world" reveal itself to be interesting and attractive for you?'

'The Georgian language right from the start interested me, and I soon began working on Georgian version. The investigation came out in 1969. However, this was still a side-interest, but after I became professor of English and General Linguistics at Oldenburg's newly founded university, I spent the whole of a free semester in Georgia.'

'Your family, because of your caucasological activities, is an acknowledged host by Georgian guests. But in this business, you will be well aware, the housewife plays the main role . . .'

'My wife shares my love and empathy for Georgians. And so, she very much wants

that Georgian guests should feel themselves as comfortable as possible in our house.'

'Still Caucasian guests probably upset the rhythm of your normal life? ...'

'From this point of view Georgians do not differ from representatives of other peoples. All have their own character – thank God! But individual differences are more 'cutting' than national ones.'

'Your scholarly interests touch upon Old and Modern literary Georgian, the dialects; apart from this, you will study the other Kartvelian languages – Laz-Mingrelian and Svan. And almost half of your present study-trip you have spent in Svanetia. With what sort of impressions did you return? Was your Svan expedition fruitful or not?' 'My "study-trip" was fruitful ... The Svan language and the culture and, in general, its multi-ethnic makeup is one of Georgia's greatest treasures, which it must not lose and which is deserving of attention.'

Lesson 18

I see the sun

A male thrush was sitting on a white cherry tree's dry branch and warbling away in such a way that my uncle left off what he was doing, fetched a three-legged stool out into the yard, sat down and gave himself up to listening to it; I lay down on the rye-grass and shut my eyes. The thrush was singing without taking a breath; I was singing along with it in my heart and trying not to breathe until the thrush took a breath, but I didn't have enough puff. The thrush went on whistling in one long melody. If it would take a rare pause, it would cast a glance at the setting sun and continue whistling as before. The enormous sun, red like a copper tray, was slothful in its descent and was setting alight the villages strewn about the expansive shore of the R. Supsa.

'Keti!' someone [shouted as they] came to a halt at the gate. The thrush stopped whistling.

'Soso, lad, Sosoia!' the guest now called to me.

'Come in!' I should back with no satisfaction and sat up.

Our team-leader Datik'o came down into the yard.

'Good day to you!' he greeted me.

'And good day to you!' my uncle replied, then he got up and led the guest into the kitchen.

I flopped back for a bit on the rye-grass and waited for when the thrush would start to sing again as before, but it did not start singing again. I got up and went into the kitchen. The team-leader was saying something to my uncle; when I went in, he fell silent. Uncle remained sitting in silence; his hands folded around his knees, and he stared down at the embers turned to ash. The team-leader lifted a pouch out of his pocket, rolled up some tobacco, bent down to the stove, lifted up a lighted piece of wood, lit the tobacco and blew out smoke. The stench of foul tobacco swirled around the room.

Lesson 19

Old news

I sat up and began walking aimlessly around the room. I had a dreadful urge to light up a cigarette; with difficulty was I restraining myself. My heart was beating fast, and I could not even sense when the agitation took hold of me, but Bezhan lay motionless. He had closed his eyes, his hooked nose had grown thin and seemed on him more prominent.

He looked like a corpse. I carefully drew close to him and stood over his head. I listened ... I detected careful, light breathing.

Then Bezhan slowly opened his eyes and looked at me.

'Guia's address is on the table,' he said to me in a whisper.

I looked over at the table. On the table for sure there lay a strip torn from the page of an exercise-book.

'Be a good chap, go round tomorrow and fetch me the books. My books ... my books should be with me.'

'Whose address is it?'

'Guia's. The girl who was sitting here ... it's a year since she took them and she has refused to return them to me. She's a real show-off/tease, that one!'

'I'll bring you the books no later than tomorrow.'

I could stop there no longer, and this is why I agreed with him so readily. I crumpled the strip of paper into my pocket and came out of the room in terror – in terror because someone had come to doubt our purity, our decency. In my soul an uncommon alarm was clanging like a bell.

On the balcony it was dark. On the second floor they had already switched off the glaring bulb. On the stairs I heard Bezhan's coughing. His was a dull and sustained cough. I no longer halted; I raced down the stairs in headlong flight.

'If it's possible, one moment . . .,' I heard a woman's diffident, soft voice as soon as I emerged into the street . . .

The voice was soft and calm, but for some reason I felt fear – in fright I turned my head: before me stood the girl I had seen at Bezhan's. In the darkness of the street I could not make out the face, but I felt that it was the girl who had met me at Bezhan's – Guia.

'How long I've been waiting for you. I didn't think you'd be this late.'

'Have the lads gone?' unable to manage anything else, this was my question to her.

'Yes . . . we said goodbye without even introducing ourselves. I didn't say that I was waiting for you . . . I told them that I live right here and we parted.'

Guia was talking calmly, convincingly. If I had not just seen her, from her manner of speech I would have taken her for an urbane, intelligent woman . . .

We followed along the dark street in silence. For a time we moved along like this; as for me, everything was now troubling and disconcerting me.

Disconcerting to me was that the street was sunk in darkness and also that this girl was following me along at my side.

Lesson 20

Georgian folk literature: Mingrelian texts

I

Poetry

Foreword

It is impossible that the study of Georgian oral literature, to which serious attention has been turned in recent times, be conducted with greater or less completeness, unless the folk artistry of all the regions of Georgia are properly taken into consideration. Svan and Laz-Mingrelian materials can make their own contribution in this matter, although the texts collected in Svanetia and Mingrelia have not as yet seen the light of day in sufficient quantity. It is superfluous to affirm that the publication of such texts would render a serious service not only to persons interested in folklore but to a wide public interested in the language, ethnography and history of the Georgian people and Georgian culture in general. The present publication, which is envisaged [to appear] in several volumes, is an attempt in a way to fill the afore-mentioned gap and to provide the reader with a reliable original source in an understandable and user-friendly guise.

II

Stories and lesser genres

We believe [that] there is no need to affirm that the collection and scholarly publication of such materials as these is a matter that cannot be postponed [or] delayed in order that the history and culture of the most ancient Georgian people can be studied in depth – today no-one can define exactly how the fate of the unwritten Kartvelian languages, Svan and Laz-Mingrelian, will pan out after a few centuries, but one can certainly say that the materials laid down in these languages will in the future attain the same price as gold.

Index

The numbers given against each entry refer to the lesson(s) where the relevant information is given.

- adjectives 1, 2, 3, 4, 7, 8, 15
- adverbial case 4
- adverbs 1, 3
- age 3
- agreement affixes 3, 4, 6
- alternative series III for transitive verbs 20
- aoist indicative 8, 11, 13
- aoist subjunctive 12, 13, 14
- articles 5

- bad* 3
- be* 1, 3

- can* 13
- causal clauses 9
- causatives 20
- comparative 3
- concessive clauses 15
- conditional 14
- conditional clauses 9, 14, 16
- convey* 13

- dates 2
- dative case 2, 5, 6, 10, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20
- declension types 8
- demonstrative adjectives 1, 2
- demonstrative pronouns 1, 2, 3, 8
- direct object marking 4

- emphatic interrogative 7
- emphatic pronoun 6
- ergative case 8, 11

- future indicative 6, 10, 11, 13
- future subjunctive 14

- genitive case 2, 3, 5, 6, 17
- good* 3

- III subjunctive 20
- imperative mood 12
- imperfect indicative 14
- indefinite adverbs 5
- indefinite clauses 20
- indefinite pronouns 5
- indirect objects 5, 10, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20
- indirect verbs 13, 14, 18, 19, 20
- instrumental case 3
- interrogative pronouns 2, 8
- intransitive verbs 1, 2, 3, 10, 11, 12, 14, 18, 19, 20

- know* 9, 13

- lie* 1, 2, 3, 10, 12
- locative version 5, 10, 11, 13

- manner clauses 9
- masdar (verbal noun) 17, 18, 19, 20

- medial verbs 11, 12, 14, 15, 16, 20
 months 2
necessary 12, 14, 16
 negatives 7, 12, 15
 neutral version 4, 5
 nominative case 1, 2, 8, 11, 13, 15, 16,
 18, 19, 20
 noun clauses 9
 numbers 2
 objective version 7, 10, 11, 13, 20
 participles 17, 18, 19, 20
 passive voice 10, 20
 perfect 15, 18
 personal (anaphoric) pronouns 1, 2,
 3, 8
 pluperfect 16, 19
 plural 2
 possessive adjectives 1
 possessive pronouns 1
possible 12
 postpositions 1, 2, 3, 4, 10, 15
 present indicative 4, 10, 11, 13
 present subjunctive 14
 preverbs 1, 2, 6, 8, 11, 17
 prohibitions 12
 purpose clauses 14, 16
 questions 1
 reflexive pronoun 6
 relative clauses 7, 9
 relative pronouns 7
 result clauses 15
run 1, 10, 11
sit 1, 2, 3, 10, 12
 speech reporting 18
stand 1, 2, 3, 10, 12
 stative verbs 13, 14, 18, 19, 20
 subject marking 3, 4
 subjective version 5, 20
 superlative 3
 syncope 2, 4
 tag-questions 1
 temporal clauses 9, 17, 19
 tense system 4
 time 2
too 7
 transitive verbs 4, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 15,
 16, 20
 verb of motion 1, 3, 10, 12
 version (vowels) 3, 4, 5, 7, 10, 11, 15
 vocative case 7
want 13
 weekdays 2
 word formation 16, 19
 word order 4